Μιχάλης Σαρρής

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΑΝΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Copyright© για τις απαντήσεις των θεμάτων
Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη), Αθήνα, 2014

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ
www.patakis.gr

ΘΕΜΑ 1ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 16-19 (530)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὁρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν, καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγοὺς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρός τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλουν καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν. Λύσανδρος δ᾽ ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὖσαν Ἀθηναίων· καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν πεζῇ· ἡγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος. Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἱροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὖσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου… ἐπιτηδείων πλήρη.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για την καταγωγή (γέννηση, οικογενειακό περιβάλλον), τη μόρφωση του Ξενοφώντα και τις πολιτικές συνθήκες της εποχής του;

Μονάδες 10

3. α) *ὁρμώμενοι, ἐπέπλεον, ναυμαχίαν, πλοίων, πόλεις*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους του κειμένου ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
αἱροῦσι	-ις	
ἡγεῖτο	-μών	
ἐποίουν	-τής	

προσβαλόντες	-ή	
διήρπασαν	-ή	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος αποπλέει από τη Ρόδο, παραπλέοντας τις ακτές της Ιωνίας, με κατεύθυνση τον Ελλήσποντο, με σκοπό να εμποδίσει την έξοδο των εμπορικών πλοίων και για να επιτεθεί στις πόλεις που είχαν αποστατήσει από αυτούς (δηλ. τους Λακεδαιμονίους). Αλλά και οι Αθηναίοι από το λιμάνι της Χίου ανοίχτηκαν στο πέλαγος· γιατί οι (παραλιακές) πόλεις της Ασίας ήταν εχθρικές προς αυτούς· και ο Λύσανδρος από την Άβυδο έπλεε παραλιακά προς τη Λάμψακο, που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων· και οι Αβυδηνοί και οι άλλοι (σύμμαχοι) έρχονταν από τη στεριά· αρχηγός τους ήταν ο Θώρακας ο Λακεδαιμόνιος. Αφού επιτέθηκαν στην πόλη, την κυριεύουν με έφοδο· και οι στρατιώτες τη λεηλάτησαν, καθώς ήταν πλούσια και γεμάτη από κρασί και στάρι και τα άλλα εφόδια.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, γιος του εύπορου κτηματία Γρύλλου, γεννήθηκε (μεταξύ 431 και 429 π.Χ.) στον δήμο της Ερχιάς της Αττικής. Πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»

3. α) *ὁρμώμενοι* → ορμητήριο (εξόρμηση, ορμητικός) *ἐπέπλεον* → απόπλους (πλοίο, πλεύση), *ναυμαχίαν* → ναύτης (από το α΄ συνθετικό) / μαχητής (από το β΄ συνθετικό), *πλοίων* → πλοιάριο (πλοίαρχος, πλοιοκτήτης), *πόλεις* → πολίτης (πολιτεία, ακρόπολη)

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
αἱροῦσι	-ις	*αἵρεσις*
ἡγεῖτο	-μών	*ἡγεμών*
ἐποίουν	-τής	*ποιητής*
προσβαλόντες	-ή	*προσβολή*
διήρπασαν	-ή	*διαρπαγή*

ΘΕΜΑ 2ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 16-19 (536)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ:

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὁρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν, καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγοὺς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρός τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλουν καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν. Λύσανδρος δ᾽ ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὖσαν Ἀθηναίων· καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν πεζῇ· ἡγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος. Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἱροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὖσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου… ἐπιτηδείων πλήρη***.

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τον Ξενοφώντα στην εξορία;

Μονάδες 10

3. α) *ποιητής, ποίησις, ποίημα, παιδαγωγός, λογαχός*: Να κατατάξετε τις παραπάνω ετυμολογικά συγγενείς προς τα ρήματα του κειμένου ***ἐποίουν*** και ***ἀνήγοντο*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

Μονάδες 5

β) *βασιλεύς, ναυμαχία, στρατηγός, σύμμαχος, κράτος*: Να γράψετε για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου ένα ομόρριζο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος αποπλέει από τη Ρόδο, παραπλέοντας τις ακτές της Ιωνίας, με κατεύθυνση τον Ελλήσποντο, με σκοπό να εμποδίσει την έξοδο των εμπορικών πλοίων και για να επιτεθεί στις πόλεις που είχαν αποστατήσει από αυτούς (δηλ. τους Λακεδαιμονίους). Αλλά και οι Αθηναίοι από το λιμάνι της Χίου ανοίχτηκαν στο πέλαγος· γιατί οι (παραλιακές) πόλεις της Ασίας ήταν εχθρικές προς αυτούς· και ο Λύσανδρος από την Άβυδο έπλεε παραλιακά προς τη Λάμψακο, που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων· και οι Αβυδηνοί και οι άλλοι (σύμμαχοι) έρχονταν από τη στεριά· αρχηγός τους ήταν ο Θώρακας ο Λακεδαιμόνιος. Αφού επιτέθηκαν στην πόλη, την κυριεύουν με έφοδο· και οι στρατιώτες τη λεηλάτησαν, καθώς ήταν πλούσια και γεμάτη από κρασί και στάρι και τα άλλα εφόδια.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»

3. α)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
ποίησις	*ποιητής*	*ποίημα*
	παιδαγωγός	
	λογαχός	

β) *βασιλεύς* → *βασιλεύω*, *ναυμαχία* → *ναυμαχῶ*, *στρατηγός* → *στρατηγῶ*, *σύμμαχος* → *συμμαχῶ*, *κράτος* → *κρατῶ*

ΘΕΜΑ 4ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 16-19 (554)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ:

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὁρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν, καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγοὺς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρός τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλουν καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν. Λύσανδρος δ᾽ ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὖσαν Ἀθηναίων· καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν πεζῇ· ἡγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος. Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἱροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὖσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου…ἐπιτηδείων πλήρη.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα κατά χρονική σειρά:

α) Συμμετείχε ως μισθοφόρος στο στράτευμα του Κύρου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη.

β) Μεγάλωσε σε εύπορη οικογένεια στον Δήμο της Ερχιάς Αττικής.

γ) Ακολούθησε τον Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο στη μάχη της Κορωνείας.

δ) Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων της πατρίδας του, της Αθήνας.

ε) Οδήγησε τους Έλληνες μισθοφόρους (τους Μυρίους) από τα βάθη της Ασίας στην πατρίδα τους.

Μονάδες 10

3. α) αναγωγή, διασκευή, παρουσία, βλήμα, αρπακτικός: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) *ἀνάγομαι, πάρειμι, προσβάλλω, διαρπάζω, ἀφίημι*: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις του κειμένου στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος αποπλέει από τη Ρόδο, παραπλέοντας τις ακτές της Ιωνίας, με κατεύθυνση τον Ελλήσποντο, με σκοπό να εμποδίσει την έξοδο των εμπορικών πλοίων και για να επιτεθεί στις πόλεις που είχαν αποστατήσει από αυτούς (δηλ. τους Λακεδαιμονίους). Αλλά και οι Αθηναίοι από το λιμάνι της Χίου ανοίχτηκαν στο πέλαγος· γιατί οι (παραλιακές) πόλεις της Ασίας ήταν εχθρικές προς αυτούς· και ο Λύσανδρος από την Άβυδο έπλεε παραλιακά προς τη Λάμψακο, που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων· και οι Αβυδηνοί και οι άλλοι (σύμμαχοι) έρχονταν από τη στεριά· αρχηγός τους ήταν ο Θώρακας ο Λακεδαιμόνιος. Αφού επιτέθηκαν στην πόλη, την κυριεύουν με έφοδο· και οι στρατιώτες τη λεηλάτησαν, καθώς ήταν πλούσια και γεμάτη από κρασί και στάρι και τα άλλα εφόδια.

2. β, δ, α, ε, γ

3. α) αναγωγή: *ἀνήγοντο*, διασκευή: *παρεσκευάζοντο*, παρουσία: *παρῆσαν-οὖσαν-ἦν*, βλήμα: *προσβαλόντες*, αρπακτικός: *διήρπασαν*

β) *ἀνάγομαι*: *ἀνὰ* + *ἄγομαι*, *πάρειμι*: *παρὰ* + *εἰμί*, *προσβάλλω*: *πρὸς* + *βάλλω*, *διαρπάζω*: *διὰ* + *ἁρπάζω*, *ἀφίημι*: *ἀπὸ* + *ἵημι*

ΘΕΜΑ 5ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 16-19 (598)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ:

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὁρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν, καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγοὺς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρός τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλουν καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν. Λύσανδρος δ᾽ ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὖσαν Ἀθηναίων· καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν πεζῇ· ἡγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος. Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἱροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὖσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου…ἐπιτηδείων πλήρη.***

Μονάδες 30

2. Να εξηγήσετε γιατί οι Αθηναίοι εξόρισαν τον Ξενοφώντα από την πατρίδα του (394 π.Χ.) και γιατί, πολύ αργότερα (365 π.Χ.), ανακάλεσαν αυτή την απόφασή τους.

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη (δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν):

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *προσαιροῦμαι*	α) αποστατώ
2. *ἀφίσταμαι*	β) πλέω κατά μήκος των ακτών
3. *παραπλέω*	γ) ανοίγομαι στην ανοιχτή θάλασσα
4. *ἀνάγομαι*	δ) εφόδια
5. *ἐπιτήδεια*	ε) εκλέγω επιπλέον
	στ) κάνω αγωγή
	ζ) υπομένω

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη (δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν):

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἐκπλέω*	α) *φίλιος*
2. *ἡγοῦμαι*	β) *πένης*
3. *πολέμιος*	γ) *κενός*
4. *πλούσιος*	δ) *εἰσπλέω*
5. *πλήρης*	ε) *ἕπομαι*
	στ) *πληρῶ*
	ζ) *πολύς*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος αποπλέει από τη Ρόδο, παραπλέοντας τις ακτές της Ιωνίας, με κατεύθυνση τον Ελλήσποντο, με σκοπό να εμποδίσει την έξοδο των εμπορικών πλοίων και για να επιτεθεί στις πόλεις που είχαν αποστατήσει από αυτούς (δηλ. τους Λακεδαιμονίους). Αλλά και οι Αθηναίοι από το λιμάνι της Χίου ανοίχτηκαν στο πέλαγος· γιατί οι (παραλιακές) πόλεις της Ασίας ήταν εχθρικές προς αυτούς· και ο Λύσανδρος από την Άβυδο έπλεε παραλιακά προς τη Λάμψακο, που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων· και οι Αβυδηνοί και οι άλλοι (σύμμαχοι) έρχονταν από τη στεριά· αρχηγός τους ήταν ο Θώρακας ο Λακεδαιμόνιος. Αφού επιτέθηκαν στην πόλη, την κυριεύουν με έφοδο· και οι στρατιώτες τη λεηλάτησαν, καθώς ήταν πλούσια και γεμάτη από κρασί και στάρι και τα άλλα εφόδια.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29 και 30: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών, και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη. […]
Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. *α)* 1ε, 2α, 3β, 4γ, 5δ
β) 1δ, 2ε, 3α, 4β, 5γ

ΘΕΜΑ 7ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 16-19 (1776)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὁρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν, καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγοὺς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρός τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλουν καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν. Λύσανδρος δ᾽ ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὖσαν Ἀθηναίων· καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν πεζῇ· ἡγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος. Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἱροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὖσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου…ἐπιτηδείων πλήρη.***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

β) Ποια είναι η πιθανότερη χρονολογική κατάταξη των έργων του;

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε για καθεμία από τις λέξεις της **Α′** στήλης ένα παράγωγο επίθετο της αρχαίας ελληνικής γλώσσας με την κατάληξη που δίνεται στη **Β′** στήλη.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**	**Γ′ ΣΤΗΛΗ**
λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
βασιλεὺς	-ειος	
Ῥόδος	-ιος	
σύμμαχος	-ικος	
ἄλλος	-οῖος	
στρατηγὸς	-ικος	

Μονάδες 5

β) Να γράψετε από ένα ομόρριζο ουσιαστικό (**Β′** στήλη) και επίθετο (**Γ′** στήλη) (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις λέξεις της **Α′** στήλης.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**	**Γ′ ΣΤΗΛΗ**
λέξεις	**ουσιαστικά**	**επίθετα**
ἡγεῖτο		
ἐποίουν		
αἱροῦσι		
ἀφεστηκυίας		
πόλεις		

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος αποπλέει από τη Ρόδο, παραπλέοντας τις ακτές της Ιωνίας, με κατεύθυνση τον Ελλήσποντο, με σκοπό να εμποδίσει την έξοδο των εμπορικών πλοίων και για να επιτεθεί στις πόλεις που είχαν αποστατήσει από αυτούς (δηλ. τους Λακεδαιμονίους). Αλλά και οι Αθηναίοι από το λιμάνι της Χίου ανοίχτηκαν στο πέλαγος· γιατί οι (παραλιακές) πόλεις της Ασίας ήταν εχθρικές προς αυτούς· και ο Λύσανδρος από την Άβυδο έπλεε παραλιακά προς τη Λάμψακο, που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων· και οι Αβυδηνοί και οι άλλοι (σύμμαχοι) έρχονταν από τη στεριά· αρχηγός τους ήταν ο Θώρακας ο Λακεδαιμόνιος. Αφού επιτέθηκαν στην πόλη, την κυριεύουν με έφοδο· και οι στρατιώτες τη λεηλάτησαν, καθώς ήταν πλούσια και γεμάτη από κρασί και στάρι και τα άλλα εφόδια.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Η χρονολόγηση των έργων του στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»
β) «Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.»

3. *α)*

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**	**Γ' ΣΤΗΛΗ**
λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
βασιλεὺς	-ειος	*βασίλειος*
Ῥόδος	-ιος	*Ῥόδιος*
σύμμαχος	-ικος	*συμμαχικὸς*
ἄλλος	-οῖος	*ἀλλοῖος*
στρατηγὸς	-ικος	*στρατηγικὸς*

β)

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**	**Γ′ ΣΤΗΛΗ**
λέξεις	**ουσιαστικά**	**επίθετα**
ἡγεῖτο	ηγέτης	ηγετικός –ή –ό
ἐποίουν	ποίηση	ποιητικός –ή –ό
αἱροῦσι	αίρεση	αιρετικός –ή –ό
ἀφεστηκυίας	στάση	στάσιμος –η –ο
πόλεις	πολίτης	πολιτικός –ή –ό

ΘΕΜΑ 8ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 16-19 (602)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὁρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν, καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγοὺς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρός τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλουν καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν. Λύσανδρος δ᾽ ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὖσαν Ἀθηναίων· καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν πεζῇ· ἡγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος. Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἱροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὖσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου… ἐπιτηδείων πλήρη.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Ιστορικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α′** στήλης με τη λέξη της **Β′** στήλης με την οποία έχουν ετυμολογική συγγένεια (δύο λέξεις της **Α′** στήλης περισσεύουν):

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. ορμόνη	
2. χειραφέτηση	α) *ὁρμώμενοι*
3. αφέλεια	
4. αφορμή	
5. αφετηρία	β) *ἀφῆκε*
6. ορμητικός	
7. ορμίσκος	

Μονάδες 5

β) *ἀνήγοντο, ἡγεῖτο, αἱροῦσι, κράτος, πλήρη*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος αποπλέει από τη Ρόδο, παραπλέοντας τις ακτές της Ιωνίας, με κατεύθυνση τον Ελλήσποντο, με σκοπό να εμποδίσει την έξοδο των εμπορικών πλοίων και για να επιτεθεί στις πόλεις που είχαν αποστατήσει από αυτούς (δηλ. τους Λακεδαιμονίους). Αλλά και οι Αθηναίοι από το λιμάνι της Χίου ανοίχτηκαν στο πέλαγος· γιατί οι (παραλιακές) πόλεις της Ασίας ήταν εχθρικές προς αυτούς· και ο Λύσανδρος από την Άβυδο έπλεε παραλιακά προς τη Λάμψακο, που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων· και οι Αβυδηνοί και οι άλλοι (σύμμαχοι) έρχονταν από τη στεριά· αρχηγός τους ήταν ο Θώρακας ο Λακεδαιμόνιος. Αφού επιτέθηκαν στην πόλη, την κυριεύουν με έφοδο· και οι στρατιώτες τη λεηλάτησαν, καθώς ήταν πλούσια και γεμάτη από κρασί και στάρι και τα άλλα εφόδια.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31: **Τα ιστορικά έργα του Ξενοφώντα:**
«***Κύρου Ἀνάβασις***: Η συμμετοχή των 'μυρίων', δέκα χιλιάδων Ελλήνων μισθοφόρων στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του αδελφού του βασιλιά Αρταξέρξη του Β' και η περιπετειώδης περιπλάνησή τους ως τον Εύξεινο Πόντο και από κει στη Θράκη, το 401 π.Χ.»
«***Κύρου Παιδεία***: Μυθιστορηματική βιογραφία του Κύρου του Μεγάλου. Ο Ξενοφών αλλάζει ιστορικά στοιχεία και επινοεί περιστατικά για να προβάλει τις δικές του ιδέες σχετικά με την εκπαίδευση του ιδανικού ηγέτη και την επίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος.»

3. α) 1α, 2β, 4α, 5β, 6α

β) *ἀνήγοντο* → αναγωγή (αγωγός, άγημα), *ἡγεῖτο* → ηγέτης (ηγεσία, αφήγηση), *αἱροῦσι* → αίρεση (αφαίρεση, διαιρετέος), *κράτος* → κρατικός (εγκρατής, δημοκρατία), *πλήρη* → πληρότητα (συμπλήρωση, πληρεξούσιος)

ΘΕΜΑ 10ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 16-19 (605)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὁρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν, καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγοὺς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρός τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλουν καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν. Λύσανδρος δ᾽ ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὖσαν Ἀθηναίων· καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν πεζῇ· ἡγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος. Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἱροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὖσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου…ἐπιτηδείων πλήρη.***

Μονάδες 30

2. Ο Ξενοφών είχε τη φιλοδοξία να συνεχίσει το έργο του Θουκυδίδη. Πόσο επιτυχημένη θεωρείται η προσπάθειά του;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την συνώνυμή της στη **Β′** στήλη (δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν):

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἐκπλέω*	α) *ἐφόδια*
2. *ἡγοῦμαι*	β) *κυριεύω*
3. *ἐπιτήδεια*	γ) *ἐναντίος*
4. *αἱρῶ*	δ) *ἀποπλέω*
5. *πολέμιος*	ε) *ἄρχω*
	στ) *αἴρω*
	ζ) *διηγοῦμαι*

Μονάδες 5

β) Να αντιστοιχίσετε τα ομόρριζα προς τις λέξεις του κειμένου ***ὁρμώμενοι*** και ***ἐποίουν*** (**Α'** στήλη) ουσιαστικά: ***ποίημα, ὅρμημα, ποιητής, ποίησις, ὁρμητήριον*** με την κατηγορία στην οποία ανήκουν (**Β'** στήλη) (μία κατηγορία περισσεύει).

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *ποίημα*	α) ενέργεια ή κατάσταση
2. *ὅρμημα*	β) όργανο ή μέσο ενέργειας
3. *ποιητὴς*	γ) τόπος
4. *ποίησις*	δ) αποτέλεσμα ενέργειας
5. *ὁρμητήριον*	ε) πρόσωπο που ενεργεί

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος αποπλέει από τη Ρόδο, παραπλέοντας τις ακτές της Ιωνίας, με κατεύθυνση τον Ελλήσποντο, με σκοπό να εμποδίσει την έξοδο των εμπορικών πλοίων και για να επιτεθεί στις πόλεις που είχαν αποστατήσει από αυτούς (δηλ. τους Λακεδαιμονίους). Αλλά και οι Αθηναίοι από το λιμάνι της Χίου ανοίχτηκαν στο πέλαγος· γιατί οι (παραλιακές) πόλεις της Ασίας ήταν εχθρικές προς αυτούς· και ο Λύσανδρος από την Άβυδο έπλεε παραλιακά προς τη Λάμψακο, που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων· και οι Αβυδηνοί και οι άλλοι (σύμμαχοι) έρχονταν από τη στεριά· αρχηγός τους ήταν ο Θώρακας ο Λακεδαιμόνιος. Αφού επιτέθηκαν στην πόλη, την κυριεύουν με έφοδο· και οι στρατιώτες τη λεηλάτησαν, καθώς ήταν πλούσια και γεμάτη από κρασί και στάρι και τα άλλα εφόδια.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Ο Ξενοφών, παρά το θαυμασμό του για τον Θουκυδίδη και την προφανή φιλοδοξία του να συνεχίσει το έργο του στα *Ελληνικά*, δεν διαθέτει τη διεισδυτικότητα ή τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη του μεγάλου προκατόχου του. Με τη σαφήνεια όμως και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό 'ρεπόρτερ' και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών «πόλεων-κρατών» της Ελλάδας.»

3. α) 1δ, 2ε, 3α, 4β, 5γ
β) 1δ, 2δ, 3ε, 4α, 5γ

ΘΕΜΑ 11ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 16-19 (606)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ:

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὁρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν, καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγοὺς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρός τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλουν καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν. Λύσανδρος δ᾽ ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὖσαν Ἀθηναίων· καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν πεζῇ· ἡγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος. Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἱροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὖσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου…ἐπιτηδείων πλήρη.***

Μονάδες 30

2. Πώς αναδεικνύεται η πίστη του Ξενοφώντα σε υψηλές αξίες;

Μονάδες 10

3. α) Να συμπληρώσετε τα κενά των παρακάτω προτάσεων της νέας ελληνικής γλώσσας με τύπους του ρ. **πλέω** (απλούς ή σύνθετους).
Οι Αθηναίοι …… εναντίον της Εφέσου, ενώ ο στόλος των Λακεδαιμονίων ……. από τη Ρόδο, …….. τις ακτές της Ιωνίας, ……. στον Ελλήσποντο και …….. στην Λάμψακο.

Μονάδες 5

β) *ὁρμώμενοι, ἐποίουν, ἐπέπλεον, ἀνήγοντο, διήρπασαν*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος αποπλέει από τη Ρόδο, παραπλέοντας τις ακτές της Ιωνίας, με κατεύθυνση τον Ελλήσποντο, με σκοπό να εμποδίσει την έξοδο των εμπορικών πλοίων και για να επιτεθεί στις πόλεις που είχαν αποστατήσει από αυτούς (δηλ. τους Λακεδαιμονίους). Αλλά και οι Αθηναίοι από το λιμάνι της Χίου ανοίχτηκαν στο πέλαγος· γιατί οι (παραλιακές) πόλεις της Ασίας ήταν εχθρικές προς αυτούς· και ο Λύσανδρος από την Άβυδο έπλεε παραλιακά προς τη Λάμψακο, που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων· και οι Αβυδηνοί και οι άλλοι (σύμμαχοι) έρχονταν από τη στεριά· αρχηγός τους ήταν ο Θώρακας ο Λακεδαιμόνιος. Αφού επιτέθηκαν στην πόλη, την κυριεύουν με έφοδο· και οι στρατιώτες τη λεηλάτησαν, καθώς ήταν πλούσια και γεμάτη από κρασί και στάρι και τα άλλα εφόδια.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Σε όλη την περιπετειώδη ζωή του έμεινε σταθερός στις ιδέες του και στην πίστη του σε υψηλές αξίες. Παρά την αντιπάθειά του προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας, περιγράφει με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας. Επίσης παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) Οι Αθηναίοι **έπλευσαν** εναντίον της Εφέσου, ενώ ο στόλος των Λακεδαιμονίων **απέπλευσε** από τη Ρόδο, **παρέπλευσε** τις ακτές της Ιωνίας, **εισέπλευσε** στον Ελλήσποντο και **κατέπλευσε** στην Λάμψακο.

β) *ὁρμώμενοι* → ορμητήριο (εξόρμηση, ορμητικός), *ἐποίουν* → ποίηση (ποιητής, χειροποίητος), *ἐπέπλεον* → απόπλους (πλοίο, πλεύση), *ἀνήγοντο* → αναγωγή (αγωγός, άγημα), *διήρπασαν* → αρπαγή (αρπακτικός, τυχάρπαστος)

ΘΕΜΑ 13ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 16-19 (613)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὁρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν, καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγοὺς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρός τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλουν καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν. Λύσανδρος δ᾽ ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὖσαν Ἀθηναίων· καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν πεζῇ· ἡγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος. Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἱροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὖσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου…ἐπιτηδείων πλήρη.***

Μονάδες 30

2. α) Πώς αξιολογήθηκε το έργο του Ξενοφώντα στην Αλεξανδρινή και τη Ρωμαϊκή εποχή;
β) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ἑλληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

Μονάδες 10

3. α) *ἐπιπλέω, παρασκευάζομαι, στρατηγός, προσαιροῦμαι, ἀφίσταμαι*: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις του κειμένου στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της στήλης **Α′** με τη σημασία της στη στήλη **Β′** (δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν).

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἐκπλέω*	α) φτάνω με πλοίο στο λιμάνι
2. *προσαιροῦμαι*	β) ετοιμάζομαι
3. *παρασκευάζομαι*	γ) προσεταιρίζομαι
4. *ὁρμῶμαι*	δ) εξορμώ από
5. *ἀνάγομαι*	ε) φεύγω με το πλοίο
	στ) εκλέγω επιπλέον
	ζ) βγαίνω στην ανοιχτή θάλασσα

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος αποπλέει από τη Ρόδο, παραπλέοντας τις ακτές της Ιωνίας, με κατεύθυνση τον Ελλήσποντο, με σκοπό να εμποδίσει την έξοδο των εμπορικών πλοίων και για να επιτεθεί στις πόλεις που είχαν αποστατήσει από αυτούς (δηλ. τους Λακεδαιμονίους). Αλλά και οι Αθηναίοι από το λιμάνι της Χίου ανοίχτηκαν στο πέλαγος· γιατί οι (παραλιακές) πόλεις της Ασίας ήταν εχθρικές προς αυτούς· και ο Λύσανδρος από την Άβυδο έπλεε παραλιακά προς τη Λάμψακο, που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων· και οι Αβυδηνοί και οι άλλοι (σύμμαχοι) έρχονταν από τη στεριά· αρχηγός τους ήταν ο Θώρακας ο Λακεδαιμόνιος. Αφού επιτέθηκαν στην πόλη, την κυριεύουν με έφοδο· και οι στρατιώτες τη λεηλάτησαν, καθώς ήταν πλούσια και γεμάτη από κρασί και στάρι και τα άλλα εφόδια.

2. α) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Η αναγνώριση της συγγραφικής προσφοράς του Ξενοφώντος δυνάμωνε με το πέρασμα του χρόνου. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) τον κατέτασσαν σταθερά μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
Στη ρωμαϊκή εποχή τον ξεχώρισαν από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί '*ἀττικὴ μέλισσα*' και '*ἀττικὴ μοῦσα*' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι. Η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενό του και το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) προετοιμάζουν την *Κοινή* της ελληνιστικής εποχής.»

β) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31: «Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.»

3. α) *ἐπιπλέω*: *ἐπὶ* + *πλέω*, *παρασκευάζομαι*: *παρὰ* + *σκευάζομαι*, *στρατηγός*: *στρατὸς* + *ἄγω*, *προσαιροῦμαι*: *πρὸς* + *αἱροῦμαι*, *ἀφίσταμαι*: *ἀπὸ* + *ἵσταμαι*

β) 1ε, 2στ, 3β, 4δ, 5ζ

ΘΕΜΑ 14ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 16-19 (614)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὁρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν, καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγοὺς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρός τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλουν καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν. Λύσανδρος δ᾽ ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὖσαν Ἀθηναίων· καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν πεζῇ· ἡγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος. Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἱροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὖσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ ἐκ τῆς Ῥόδου…ἐπιτηδείων πλήρη.***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ελληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

β) Να αναφέρετε τους τίτλους των υπολοίπων έργων του Ξενοφώντα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία με τα *Ελληνικά*.

Μονάδες 10

3. *κράτος*: Να γράψετε στη νέα ελληνική γλώσσα πέντε σύνθετα ουσιαστικά ή επίθετα με πρώτο ή δεύτερο συνθετικό τη λέξη κράτος και να σχηματίσετε με καθένα από αυτά μια πρόταση.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος αποπλέει από τη Ρόδο, παραπλέοντας τις ακτές της Ιωνίας, με κατεύθυνση τον Ελλήσποντο, με σκοπό να εμποδίσει την έξοδο των εμπορικών πλοίων και για να επιτεθεί στις πόλεις που είχαν αποστατήσει από αυτούς (δηλ. τους Λακεδαιμονίους). Αλλά και οι Αθηναίοι από το λιμάνι της Χίου ανοίχτηκαν στο πέλαγος· γιατί οι (παραλιακές) πόλεις της Ασίας ήταν εχθρικές προς αυτούς· και ο Λύσανδρος από την Άβυδο έπλεε παραλιακά προς τη Λάμψακο, που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων· και οι Αβυδηνοί και οι άλλοι (σύμμαχοι) έρχονταν από τη στεριά· αρχηγός τους ήταν ο Θώρακας ο Λακεδαιμόνιος. Αφού επιτέθηκαν στην πόλη, την κυριεύουν με έφοδο· και οι στρατιώτες τη λεηλάτησαν, καθώς ήταν πλούσια και γεμάτη από κρασί και στάρι και τα άλλα εφόδια.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
α) «Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.»
β) «*Κύρου Ἀνάβασις, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*»

3. *κράτος* → δημοκρατία, γραφειοκρατία, αποικιοκρατικός, τρομοκρατικός, αποκρατικοποίηση
● Στην αθηναϊκή **δημοκρατία** της κλασικής εποχής η εκκλησία του δήμου έπαιζε σημαντικό ρόλο στη λήψη αποφάσεων.
● Η πάταξη **της γραφειοκρατίας** είναι πάγια πολιτική εξαγγελία.
● Ορισμένες χώρες της Αφρικής βρίσκονται υπό **αποικιοκρατικό** καθεστώς.
● Η αύξηση των **τρομοκρατικών** ενεργειών προκάλεσε έντονη ανησυχία στην κυβέρνηση.
● Η κυβέρνηση προχώρησε στην **αποκρατικοποίηση** πολλών επιχειρήσεων του δημόσιου τομέα.

ΘΕΜΑ 16ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (617)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτῃ σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὖται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ...ἐπανήγοντο.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη συμμετοχή του Ξενοφώντα στην εκστρατεία του Κύρου;

Μονάδες 10

3. *α) πόδας, ἀνήχθησαν, κινήσοιτο, παρετάξαντο, ἀποπλεῖν*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να σχηματίστε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**

πλέοντες	-ις	
ἀγγέλλεται	-ία	
παραβάλλων	-ή	
ἐσήμανεν	-μα	
παρασκευασάμενος	-ή	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και οι Αθηναίοι την ώρα που ανέτελλε ο ήλιος παρατάχτηκαν κατά μέτωπο μπροστά στο λιμάνι για να ναυμαχήσουν. Επειδή όμως ο Λύσανδρος δεν έβγαλε κι αυτός τα πλοία του από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει και ήταν αργά προς το βράδυ, έπλευσαν πίσω για τους Αιγός ποταμούς. Και ο Λύσανδρος διέταξε τα πιο γρήγορα πλοία του να ακολουθήσουν τους Αθηναίους, και, αφού παρατηρήσουν τι κάνουν (ενν. οι Αθηναίοι), όταν αποβιβαστούν, να επιστρέψουν και να το ανακοινώσουν σε αυτόν. Και δεν αποβίβασε (ενν. τους ναύτες) από τα πλοία πρωτύτερα, παρά μόνο αφού ήρθαν αυτές (δηλ. οι τριήρεις που είχε στείλει για να κατασκοπεύουν). Και αυτά έκανε (ο Λύσανδρος) για τέσσερις ημέρες· και οι Αθηναίοι έβγαιναν πάλι[1] από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα.

1. Πιο ελεύθερα: έβγαιναν από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα ξανά και ξανά.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο φίλος του Ξενοφώντα, ο Πρόξενος, του πρότεινε να μετάσχει στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'. Συγκροτήθηκε εκστρατευτικό σώμα με δέκα χιλιάδες μισθοφόρους από διάφορες πόλεις. Μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου (401 π.Χ.), ο Ξενοφών ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα. Η περιπετειώδης πορεία τους κατέληξε στον Εύξεινο Πόντο και από εκεί στο Βυζάντιο και στα παράλια του Αιγαίου.»

3. α) *πόδας* → ποδιά (εμπόδιο, ποδήλατο, ποδόσφαιρο), *ἀνήχθησαν* → αναγωγή (αγωγός, άγημα), *κινήσοιτο* → κίνηση (μετακίνηση, κίνημα), *παρετάξαντο* → παράταξη (αταξία, τάγμα), *ἀποπλεῖν* → απόπλους (πλεύση, πλοίο)

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
πλέοντες	-ις	*πλεῦσις*
ἀγγέλλεται	-ία	*ἀγγελία*
παραβάλλων	-ή	*παραβολή*
ἐσήμανεν	-μα	*σῆμα*
παρασκευασάμενος	-ή	*παρασκευή*

ΘΕΜΑ 17ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (620)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτῃ σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὗται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ...ἐπανήγοντο.***

Μονάδες 30

2. Ποιες ήταν οι σχέσεις του Ξενοφώντα με την πόλη της Σπάρτης;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α′** στήλης με τις ομόρριζες της **Β′** στήλης. (Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.)

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *παρετάξαντο*	α) σχέση
2. *κατιδόντας*	β) έντυπο
3. *ἀντανήγαγε*	γ) αταξία
4. *προεῖπεν*	δ) είδος
5. *διεῖχε*	ε) άξονας
	στ) εμπόδιο
	ζ) έπος

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐκέλευσεν	-τής	
παραβάλλων	-ή	
ποιοῦσιν	-τής	
κινήσοιτο	-μα	
παρετάξαντο	-ις	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και οι Αθηναίοι την ώρα που ανέτελλε ο ήλιος παρατάχτηκαν κατά μέτωπο μπροστά στο λιμάνι για να ναυμαχήσουν. Επειδή όμως ο Λύσανδρος δεν έβγαλε κι αυτός τα πλοία του από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει και ήταν αργά προς το βράδυ, έπλευσαν πίσω για τους Αιγός ποταμούς. Και ο Λύσανδρος διέταξε τα πιο γρήγορα πλοία του να ακολουθήσουν τους Αθηναίους, και, αφού παρατηρήσουν τι κάνουν (ενν. οι Αθηναίοι), όταν αποβιβαστούν, να επιστρέψουν και να το ανακοινώσουν σε αυτόν. Και δεν αποβίβασε (ενν. τους ναύτες) από τα πλοία πρωτύτερα, παρά μόνο αφού ήρθαν αυτές (δηλ. οι τριήρεις που είχε στείλει για να κατασκοπεύουν). Και αυτά έκανε (ο Λύσανδρος) για τέσσερις ημέρες· και οι Αθηναίοι έβγαιναν πάλι[1] από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα.

1. Πιο ελεύθερα: έβγαιναν από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα ξανά και ξανά.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29-30: «Οι Σπαρτιάτες πρόσφεραν στον Ξενοφώντα (ύστερα από την εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα) 'προξενίαν', άδεια διαμονής στη Σπάρτη και πολύ σύντομα του παραχώρησαν ένα μεγάλο κτήμα στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου έζησε περίπου είκοσι χρόνια ήρεμη οικογενειακή ζωή με τη γυναίκα του και τους δύο γιους του, τον Γρύλλο και τον Διόδωρο, και ασχολήθηκε με τη συγγραφή πολλών έργων του. Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.).»

Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Ωστόσο, παρά τον θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν τον λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους.»

3. α) 1γ, 2δ, 3ε, 4ζ, 5α

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐκέλευσεν	-τής	*κελευστής*

παραβάλλων	-ή	*παραβολή*
ποιοῦσιν	-τής	*ποιητής*
κινήσοιτο	-μα	*κίνημα*
παρετάξαντο	-ις	*παράταξις*

ΘΕΜΑ 19ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (626)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτη σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὖται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ...ἐπανήγοντο.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:

α) Εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα της Ολυμπίας, όπου ασχολήθηκε με το συγγραφικό του έργο.

β) Εξορίστηκε από την πατρίδα του, την Αθήνα.

γ) Αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το κτήμα του, στον Σκιλλούντα, και να μετακομίσει στην Κόρινθο.

δ) Οι Αθηναίοι επέτρεψαν στον Ξενοφώντα να επαναπατριστεί, μετά από την άρση του ψηφίσματος για εξορία.

ε) Έστειλε τους γιους του Γρύλλο και Διόδωρο να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.

Μονάδες 10

3. α) ***ἐπειδάν, ἀριστοποιοῦμαι, εἰσβαίνω, ναυμαχία, Ἑλλήσποντος***: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α'** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β'** στήλη (δύο λέξεις της **Β'** στήλης περισσεύουν):

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *ναῦς*	α) άγγελος
2. *εἰσβαίνειν*	β) παραλαβή
3. *ἐξαγγεῖλαι*	γ) εμπόδιο
4. *παραβλήματα*	δ) έπος
5. *πόδας*	ε) βέλος
	στ) βήμα
	ζ) ναύσταθμος

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και οι Αθηναίοι την ώρα που ανέτελλε ο ήλιος παρατάχτηκαν κατά μέτωπο μπροστά στο λιμάνι για να ναυμαχήσουν. Επειδή όμως ο Λύσανδρος δεν έβγαλε κι αυτός τα πλοία του από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει και ήταν αργά προς το βράδυ, έπλευσαν πίσω για τους Αιγός ποταμούς. Και ο Λύσανδρος διέταξε τα πιο γρήγορα πλοία του να ακολουθήσουν τους Αθηναίους, και, αφού παρατηρήσουν τι κάνουν (ενν. οι Αθηναίοι), όταν αποβιβαστούν, να επιστρέψουν και να το ανακοινώσουν σε αυτόν. Και δεν αποβίβασε (ενν. τους ναύτες) από τα πλοία πρωτύτερα, παρά μόνο αφού ήρθαν αυτές (δηλ. οι τριήρεις που είχε στείλει για να κατασκοπεύουν). Και αυτά έκανε (ο Λύσανδρος) για τέσσερις ημέρες· και οι Αθηναίοι έβγαιναν πάλι[1] από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα.

1. Πιο ελεύθερα: έβγαιναν από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα ξανά και ξανά.

2. β, α, γ, δ, ε

3. α) *ἐπειδάν*: ἐπειδὴ + ἄν, *ἀριστοποιοῦμαι*: ἄριστον (= πρόγευμα) + ποιοῦμαι, *εἰσβαίνω*: εἰς + βαίνω, *ναυμαχία*: ναῦς + μάχομαι, *Ἑλλήσποντος*: Ἕλλη (Ἕλλης) + πόντος (= η θάλασσα της Έλλης)

β) 1ζ, 2στ, 3α, 4ε, 5γ

ΘΕΜΑ 20ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (629)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτη σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὖται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ...ἐπανήγοντο.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη μόρφωση του Ξενοφώντα και ποιες ιστορικές μορφές άσκησαν επίδραση στην προσωπικότητα και τις ιδέες του;

Μονάδες 10

3. *α) ἐπισιτισάμενοι, διεῖχε, εἰσβαίνειν, ἀνάξοιτο, ἀπέπλευσαν*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθένα από τους παραπάνω ρηματικούς τύπους του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της στήλης **Α'** με τη σημασία της στη στήλη **Β'** (δύο στοιχεία της **Β'** στήλης περισσεύουν).

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *ὁρμίζομαι*	α) απέναντι
2. *ἀριστοποιοῦμαι*	β) αγκυροβολώ
3. *ἐπισιτίζομαι*	γ) βγαίνω από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα
4. *ἀνάγομαι*	δ) οδηγώ τα πλοία στο λιμάνι
5. *ἀντίον*	ε) εφοδιάζομαι με τρόφιμα
	στ) γευματίζω, τρώω
	ζ) πολύ κοντά

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και οι Αθηναίοι την ώρα που ανέτελλε ο ήλιος παρατάχτηκαν κατά μέτωπο μπροστά στο λιμάνι για να ναυμαχήσουν. Επειδή όμως ο Λύσανδρος δεν έβγαλε κι αυτός τα πλοία του από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει και ήταν αργά προς το βράδυ, έπλευσαν πίσω για τους Αιγός ποταμούς. Και ο Λύσανδρος διέταξε τα πιο γρήγορα πλοία του να ακολουθήσουν τους Αθηναίους, και, αφού παρατηρήσουν τι κάνουν (ενν. οι Αθηναίοι), όταν αποβιβαστούν, να επιστρέψουν και να το ανακοινώσουν σε αυτόν. Και δεν αποβίβασε (ενν. τους ναύτες) από τα πλοία πρωτύτερα, παρά μόνο αφού ήρθαν αυτές (δηλ. οι τριήρεις που είχε στείλει για να κατασκοπεύουν). Και αυτά έκανε (ο Λύσανδρος) για τέσσερις ημέρες· και οι Αθηναίοι έβγαιναν πάλι[1] από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα.

1. Πιο ελεύθερα: έβγαιναν από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα ξανά και ξανά.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο πατέρας του Ξενοφώντα, ο Γρύλλος, ήταν εύπορος κτηματίας. Ο Ξενοφών πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Δύο ιστορικές μορφές άσκησαν βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντος. Ο Σωκράτης με το πρότυπο ζωής που πρόβαλε και ο Αγησίλαος με τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
Οι ιδέες του Ξενοφώντος για την πολιτική και την ηθική φαίνονται στον τρόπο με τον οποίο προβάλλει τρέχουσες απόψεις της εποχής του για θέματα καθημερινής ζωής, συμπεριφοράς, αγωγής και θεσμών.»

3. α) *ἐπισιτισάμενοι* → επισιτισμός (ασιτία, σιτηρά), *διεῖχε* →εχέμυθος (κατοχή, μέτοχος), *εἰσβαίνειν* → βάση (βήμα, αναβάτης), *ἀνάξοιτο* → άξονας (αγωγή, άγημα), *ἀπέπλευσαν* → απόπλους (πλοίο, πλεύση)

β) 1β, 2στ, 3ε, 4γ, 5α

ΘΕΜΑ 22ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24 (631)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτη σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὖται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ...ἐπανήγοντο.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να αναφέρετε τους τίτλους των έργων μιας κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) *διέχω, μηδείς, ἀντανάγω, καθορῶ, ἐξαγγέλλω*: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξης της στήλης **Α'** με τη σημασία της στη στήλη **Β'**. (Δύο στοιχεία της **Β'** στήλης περισσεύουν.)

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *παραβλήματα*	α) βράδυ, αργά
2. *προαγορεύω*	β) εξορμώ από
3. *ὀψέ*	γ) ακολουθώ
4. *πρότερον*	δ) προειδοποιώ
5. *ἕπομαι*	ε) παραπετάσματα
	στ) πολύ πρωί
	ζ) πρωτύτερα

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και οι Αθηναίοι την ώρα που ανέτελλε ο ήλιος παρατάχτηκαν κατά μέτωπο μπροστά στο λιμάνι για να ναυμαχήσουν. Επειδή όμως ο Λύσανδρος δεν έβγαλε κι αυτός τα πλοία του από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει και ήταν αργά προς το βράδυ, έπλευσαν πίσω για τους Αιγός ποταμούς. Και ο Λύσανδρος διέταξε τα πιο γρήγορα πλοία του να ακολουθήσουν τους Αθηναίους, και, αφού παρατηρήσουν τι κάνουν (ενν. οι Αθηναίοι), όταν αποβιβαστούν, να επιστρέψουν και να το ανακοινώσουν σε αυτόν. Και δεν αποβίβασε (ενν. τους ναύτες) από τα πλοία πρωτύτερα, παρά μόνο αφού ήρθαν αυτές (δηλ. οι τριήρεις που είχε στείλει για να κατασκοπεύουν). Και αυτά έκανε (ο Λύσανδρος) για τέσσερις ημέρες· και οι Αθηναίοι έβγαιναν πάλι[1] από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα.

1. Πιο ελεύθερα: έβγαιναν από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα ξανά και ξανά.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί.»
Διδακτικά έργα είναι τα ακόλουθα: *Περὶ ἱππικῆς*, *Ἱππαρχικός*, *Ἱέρων*, *Πόροι* ή *Περὶ Προσόδων*.

3. α) *διέχω*: *διὰ* + *ἔχω*, *μηδείς*: *μηδὲ* + *εἷς*, *ἀντανάγω*: *ἀντὶ* + *ἀνὰ* + *ἄγω*, *καθορῶ*: *κατὰ* + *ὁρῶ*, *ἐξαγγέλλω*: *ἐξ* + *ἀγγέλλω*

β) 1ε, 2δ, 3α, 4ζ, 5γ

ΘΕΜΑ 23ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (633)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτη σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὗται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ...ἐπανήγοντο.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) ορμίσκος, ασιτία, σκεύος, ισημερία, σήμα: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να αντιστοιχίσετε τα ομόρριζα προς τους ρηματικούς τύπους του κειμένου ***εἰσβαίνειν*** και ***ἐξαγγεῖλαι*** (**Α'** στήλη) ουσιαστικά: ***ἄγγελος, ἄγγελμα, βάθρον,***

ἀπόβασις, ἀναβάτης με την κατηγορία στην οποία ανήκουν (**Β'** στήλη) (μία κατηγορία περισσεύει).

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *ἄγγελος*	α) ενέργεια ή κατάσταση
2. *ἄγγελμα*	β) υποκοριστικό
3. *ἀπόβασις*	γ) αποτέλεσμα ενέργειας
4. *βάθρον*	δ) τόπος
5. *ἀναβάτης*	ε) πρόσωπο που ενεργεί

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και οι Αθηναίοι την ώρα που ανέτελλε ο ήλιος παρατάχτηκαν κατά μέτωπο μπροστά στο λιμάνι για να ναυμαχήσουν. Επειδή όμως ο Λύσανδρος δεν έβγαλε κι αυτός τα πλοία του από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει και ήταν αργά προς το βράδυ, έπλευσαν πίσω για τους Αιγός ποταμούς. Και ο Λύσανδρος διέταξε τα πιο γρήγορα πλοία του να ακολουθήσουν τους Αθηναίους, και, αφού παρατηρήσουν τι κάνουν (ενν. οι Αθηναίοι), όταν αποβιβαστούν, να επιστρέψουν και να το ανακοινώσουν σε αυτόν. Και δεν αποβίβασε (ενν. τους ναύτες) από τα πλοία πρωτύτερα, παρά μόνο αφού ήρθαν αυτές (δηλ. οι τριήρεις που είχε στείλει για να κατασκοπεύουν). Και αυτά έκανε (ο Λύσανδρος) για τέσσερις ημέρες· και οι Αθηναίοι έβγαιναν πάλι[1] από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα.

1. Πιο ελεύθερα: έβγαιναν από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα ξανά και ξανά.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Ἀπολογία Σωκράτους, Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους, Συμπόσιον, Οἰκονομικός.*
«***Ἀπολογία Σωκράτους***: (διαφορετική εκδοχή από την 'Απολογία' του Πλάτωνος). Ο Σωκράτης αντικρούει την κατηγορία της αθεΐας και προβάλλει την ηθική του και τη σοφία του.
Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους: Συζητήσεις και διάλογοι του μεγάλου στοχαστή και δάσκαλου που προβάλλουν την ηθική του επιρροή στους γύρω του.»

3. α) ορμίσκος: *ὡρμίσαντο*, ασιτία: *ἐπισιτισάμενοι*, σκεύος: *παρασκευασάμενος*, ισημερία: *τῆς ἡμέρας-ἡμέρας*, σήμα: *ἐσήμανεν*

β) 1ε, 2γ, 3α, 4δ, 5ε

ΘΕΜΑ 25ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (636)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτη σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὖται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ...ἐπανήγοντο.***

Μονάδες 30

2. Πώς δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» και πώς αποτυπώνεται στο έργο του η εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου π.Χ. αι.;

Μονάδες 10

3. α) ναυτίλος, αναγωγή, κίνηση, αποχή, είδος: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *εἰσβαίνω*	α) *νύξ*
2. *πρότερον*	β) *ἡγοῦμαι*
3. *ἡμέρα*	γ) *εἰσπλέω*
4. *ἔπομαι*	δ) *ἐκβαίνω*
5. *ἀποπλέω*	ε) *ὕστερον*
	στ) *ἀποβιβάζω*
	ζ) *ἐπιβιβάζω*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και οι Αθηναίοι την ώρα που ανέτελλε ο ήλιος παρατάχτηκαν κατά μέτωπο μπροστά στο λιμάνι για να ναυμαχήσουν. Επειδή όμως ο Λύσανδρος δεν έβγαλε κι αυτός τα πλοία του από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει και ήταν αργά προς το βράδυ, έπλευσαν πίσω για τους Αιγός ποταμούς. Και ο Λύσανδρος διέταξε τα πιο γρήγορα πλοία του να ακολουθήσουν τους Αθηναίους, και, αφού παρατηρήσουν τι κάνουν (ενν. οι Αθηναίοι), όταν αποβιβαστούν, να επιστρέψουν και να το ανακοινώσουν σε αυτόν. Και δεν αποβίβασε (ενν. τους ναύτες) από τα πλοία πρωτύτερα, παρά μόνο αφού ήρθαν αυτές (δηλ. οι τριήρεις που είχε στείλει για να κατασκοπεύουν). Και αυτά έκανε (ο Λύσανδρος) για τέσσερις ημέρες· και οι Αθηναίοι έβγαιναν πάλι[1] από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα.

1. Πιο ελεύθερα: έβγαιναν από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα ξανά και ξανά.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31-32: «Με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό ‘ρεπόρτερ’ και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίρροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών ‘πόλεων-κρατών’ της Ελλάδας.»

3. α) ναυτίλος: *ναυσὶν /ναῦς /ναυμαχίαν /νεῶν*, αναγωγή: *ἀνήχθησαν /ἀνάξοιτο / ἀντανήγαγε /ἐπανήγοντο*, κίνηση: *κινήσοιτο*, αποχή: *διεῖχε /ἀνίσχοντι*, είδος: *κατιδόντας*

β) 1δ, 2ε, 3α, 4β, 5γ

ΘΕΜΑ 26ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (637)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτη σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὖται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ...ἐπανήγοντο.***

Μονάδες 30

2. Ποιες είναι οι απόψεις του Ξενοφώντα για την «αθέτηση του λόγου» και την «παράβαση των όρκων»;

Μονάδες 10

3. α) νυχτερινός, ναύκληρος, κίνημα, περιοχή, έκβαση: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) *εὐθύς, ἐδειπνοποιοῦντο, ἐσήμανεν, παραβλήματα, ἐποίει*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου. **Μονάδες 5**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και οι Αθηναίοι την ώρα που ανέτελλε ο ήλιος παρατάχτηκαν κατά μέτωπο μπροστά στο λιμάνι για να ναυμαχήσουν. Επειδή όμως ο Λύσανδρος δεν έβγαλε κι αυτός τα πλοία του από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει και ήταν αργά προς το βράδυ, έπλευσαν πίσω για τους Αιγός ποταμούς. Και ο Λύσανδρος διέταξε τα πιο γρήγορα πλοία του να ακολουθήσουν τους Αθηναίους, και, αφού παρατηρήσουν τι κάνουν (ενν. οι Αθηναίοι), όταν αποβιβαστούν, να επιστρέψουν και να το ανακοινώσουν σε αυτόν. Και δεν αποβίβασε (ενν. τους ναύτες) από τα πλοία πρωτύτερα, παρά μόνο αφού ήρθαν αυτές (δηλ. οι τριήρεις που είχε στείλει για να κατασκοπεύουν). Και αυτά έκανε (ο Λύσανδρος) για τέσσερις ημέρες· και οι Αθηναίοι έβγαιναν πάλι[1] από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα.

1. Πιο ελεύθερα: έβγαιναν από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα ξανά και ξανά.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) νυχτερινός: *νυκτί*, ναύκληρος: *ναυσὶν /ναῦς /ναυμαχίαν /νεῶν*, κίνημα: *κινήσοιτο*, περιοχή: *διεῖχε /ἀνίσχοντι*, έκβαση: *εἰσβαίνειν /ἐκβῶσι*

β) *εὐθύς* → ευθύτητα (ευθύνη, ανεύθυνος), *ἐδειπνοποιοῦντο* → δείπνο (απόδειπνο, δειπνώ), *ἐσήμανεν* → σήμα (σήμανση, σημασία), *παραβλήματα* → βλήμα (απόβλητα, βολή), *ἐποίει* → ποίημα (ποιητής, χειροποίητος)

ΘΕΜΑ 28ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (641)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτῃ σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὖται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ...ἐπανήγοντο.***

Μονάδες 30

2. Ποιον χαρακτηρισμό απέδωσαν στον Ξενοφώντα οι θαυμαστές του έργου του στη ρωμαϊκή εποχή και γιατί;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**

1. *εἰσβαίνω*	α) *ἡγοῦμαι*
2. *ἀποπλέω*	β) *ἡμέρα*
3. *ἕπομαι*	γ) *ἐκβαίνω*
4. *νὺξ*	δ) *εἰσπλέω*
5. *πρότερον*	ε) *ἀκολουθῶ*
	στ) *ὕστερον*
	ζ) *παραπλέω*

Μονάδες 5

β) *ναυσίν, προεῖπεν, λιμένι, ταχίστας, κατιδόντας*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και οι Αθηναίοι την ώρα που ανέτελλε ο ήλιος παρατάχτηκαν κατά μέτωπο μπροστά στο λιμάνι για να ναυμαχήσουν. Επειδή όμως ο Λύσανδρος δεν έβγαλε κι αυτός τα πλοία του από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει και ήταν αργά προς το βράδυ, έπλευσαν πίσω για τους Αιγός ποταμούς. Και ο Λύσανδρος διέταξε τα πιο γρήγορα πλοία του να ακολουθήσουν τους Αθηναίους, και, αφού παρατηρήσουν τι κάνουν (ενν. οι Αθηναίοι), όταν αποβιβαστούν, να επιστρέψουν και να το ανακοινώσουν σε αυτόν. Και δεν αποβίβασε (ενν. τους ναύτες) από τα πλοία πρωτύτερα, παρά μόνο αφού ήρθαν αυτές (δηλ. οι τριήρεις που είχε στείλει για να κατασκοπεύουν). Και αυτά έκανε (ο Λύσανδρος) για τέσσερις ημέρες· και οι Αθηναίοι έβγαιναν πάλι[1] από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα.

1. Πιο ελεύθερα: έβγαιναν από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα ξανά και ξανά.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Στη ρωμαϊκή εποχή ξεχώρισαν τον Ξενοφώντα από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί 'ἀττικὴ μέλισσα' και 'ἀττικὴ μοῦσα' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι.»

3. α) 1γ, 2δ, 3α, 4β, 5στ

β) *ναυσίν* → ναύτης (ναυμαχία, ναυπηγός), *προεῖπεν* → έπος (επικός, αμετροέπεια), *λιμένι* → ελλιμενισμός (λιμεναρχείο, λιμενεργάτης), *ταχίστας* → ταχύτητα (ταχυδρόμος, ταχύρρυθμος), *κατιδόντας* → ιδέα (είδος, ιδανικό)

ΘΕΜΑ 29ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (642)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτῃ σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὗται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ...ἐπανήγοντο.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για την καταγωγή (γέννηση, οικογενειακό περιβάλλον), τη μόρφωση του Ξενοφώντα και τις πολιτικές συνθήκες της εποχής του;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε ρήμα της **Α′** στήλης με το συνώνυμό του στη **Β′** στήλη. (Δύο ρήματα της **Β′** στήλης περισσεύουν.)

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ὁρμίζομαι*	*α) ἐκπλέω*

2. *ἕπομαι*	β) *προστάττω*
3. *ἀποπλέω*	γ) *ἀναγγέλλω*
4. *κελεύω*	δ) *παρέχω*
5. *ἐξαγγέλλω*	ε) *ἀκολουθῶ*
	στ) *παραπλέω*
	ζ) *ἀγκυροβολῶ*

Μονάδες 5

β) *ἐσήμανεν, ὀψέ, κατιδόντας, νεῶν, ἡμέρας*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και οι Αθηναίοι την ώρα που ανέτελλε ο ήλιος παρατάχτηκαν κατά μέτωπο μπροστά στο λιμάνι για να ναυμαχήσουν. Επειδή όμως ο Λύσανδρος δεν έβγαλε κι αυτός τα πλοία του από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει και ήταν αργά προς το βράδυ, έπλευσαν πίσω για τους Αιγός ποταμούς. Και ο Λύσανδρος διέταξε τα πιο γρήγορα πλοία του να ακολουθήσουν τους Αθηναίους, και, αφού παρατηρήσουν τι κάνουν (ενν. οι Αθηναίοι), όταν αποβιβαστούν, να επιστρέψουν και να το ανακοινώσουν σε αυτόν. Και δεν αποβίβασε (ενν. τους ναύτες) από τα πλοία πρωτύτερα, παρά μόνο αφού ήρθαν αυτές (δηλ. οι τριήρεις που είχε στείλει για να κατασκοπεύουν). Και αυτά έκανε (ο Λύσανδρος) για τέσσερις ημέρες· και οι Αθηναίοι έβγαιναν πάλι[1] από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα.

1. Πιο ελεύθερα: έβγαιναν από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα ξανά και ξανά.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών γεννήθηκε (μεταξύ 431 και 429 π.Χ.) στον δήμο της Ερχιάς της Αττικής. Ο πατέρας του Γρύλλος ήταν εύπορος κτηματίας. Ο Ξενοφών πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»

3. α) 1ζ, 2ε, 3α, 4β, 5γ

β) *ἐσήμανεν* → σήμα (σημασία, ασήμαντος), *ὀψέ* → όψιμος (απόψε, οψιμαθής), *κατιδόντας* → ιδέα (είδος, ιδανικό), *νεῶν* → νεώριο (ναυτικός, νηοπομπή), *ἡμέρας* → εφήμερος (ημερολόγιο, ημερομηνία)

ΘΕΜΑ 31ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (644)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτῃ σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὖται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ...ἐπανήγοντο.***

Μονάδες 30

2. Ποιες στρατιωτικές υπηρεσίες προσέφερε ο Ξενοφών στον Αγησίλαο;

Μονάδες 10

3. *α) πόδας, ἀνήχθησαν, κινήσοιτο, παρετάξαντο, ἀποπλεῖν*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να σχηματίστε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
πλέοντες	-ις	
ἀγγέλλεται	-ία	
παραβάλλων	-ή	
ἐσήμανεν	-μα	
παρασκευασάμενος	-ή	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και οι Αθηναίοι την ώρα που ανέτελλε ο ήλιος παρατάχτηκαν κατά μέτωπο μπροστά στο λιμάνι για να ναυμαχήσουν. Επειδή όμως ο Λύσανδρος δεν έβγαλε κι αυτός τα πλοία του από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει και ήταν αργά προς το βράδυ, έπλευσαν πίσω για τους Αιγός ποταμούς. Και ο Λύσανδρος διέταξε τα πιο γρήγορα πλοία του να ακολουθήσουν τους Αθηναίους, και, αφού παρατηρήσουν τι κάνουν (ενν. οι Αθηναίοι), όταν αποβιβαστούν, να επιστρέψουν και να το ανακοινώσουν σε αυτόν. Και δεν αποβίβασε (ενν. τους ναύτες) από τα πλοία πρωτύτερα, παρά μόνο αφού ήρθαν αυτές (δηλ. οι τριήρεις που είχε στείλει για να κατασκοπεύουν). Και αυτά έκανε (ο Λύσανδρος) για τέσσερις ημέρες· και οι Αθηναίοι έβγαιναν πάλι[1] από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα.

1. Πιο ελεύθερα: έβγαιναν από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα ξανά και ξανά.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον μετά τη συμμετοχή στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς.»

3. α) *πόδας* → ποδιά (εμπόδιο, ποδήλατο, ποδόσφαιρο), *ἀνήχθησαν* → αναγωγή (παιδαγωγός, άγημα), *κινήσοιτο* → κίνημα (συγκίνηση, αυτοκίνητο), *παρετάξαντο* → παράταξη (αταξία, τάγμα), *ἀποπλεῖν* → απόπλους (πλεύση, πλοίο)

ρηματικοί τύποι	κατάληξη	ομόρριζα ουσιαστικά
πλέοντες	-ις	*πλεῦσις*
ἀγγέλλεται	-ία	*ἀγγελία*
παραβάλλων	-ή	*παραβολή*
ἐσήμανεν	-μα	*σῆμα*
παρασκευασάμενος	-ή	*παρασκευή*

ΘΕΜΑ 32ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (646)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτῃ σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὖται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ...ἐπανήγοντο.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τους Αθηναίους στην άρση του ψηφίσματος της εξορίας του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *παρετάξαντο*	α) σχέση
2. *κατιδόντας*	β) έντυπο
3. *ἀντανήγαγε*	γ) αταξία
4. *προεῖπεν*	δ) είδος
5. *διεῖχε*	ε) άξονας
	στ) εμπόδιο
	ζ) έπος

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐκέλευσεν	-τής	
παραβάλλων	-ή	
ποιοῦσιν	-τής	
κινήσοιτο	-μα	
παρετάξαντο	-ις	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και οι Αθηναίοι την ώρα που ανέτελλε ο ήλιος παρατάχτηκαν κατά μέτωπο μπροστά στο λιμάνι για να ναυμαχήσουν. Επειδή όμως ο Λύσανδρος δεν έβγαλε κι αυτός τα πλοία του από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει και ήταν αργά προς το βράδυ, έπλευσαν πίσω για τους Αιγός ποταμούς. Και ο Λύσανδρος διέταξε τα πιο γρήγορα πλοία του να ακολουθήσουν τους Αθηναίους, και, αφού παρατηρήσουν τι κάνουν (ενν. οι Αθηναίοι), όταν αποβιβαστούν, να επιστρέψουν και να το ανακοινώσουν σε αυτόν. Και δεν αποβίβασε (ενν. τους ναύτες) από τα πλοία πρωτύτερα, παρά μόνο αφού ήρθαν αυτές (δηλ. οι τριήρεις που είχε στείλει για να κατασκοπεύουν). Και αυτά έκανε (ο Λύσανδρος) για τέσσερις ημέρες· και οι Αθηναίοι έβγαιναν πάλι[1] από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα.

1. Πιο ελεύθερα: έβγαιναν από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα ξανά και ξανά.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.). Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. *α)* 1γ, 2δ, 3ε, 4ζ, 5α

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**

ἐκέλευσεν	-τής	*κελευστής*
παραβάλλων	-ή	*παραβολή*
ποιοῦσιν	-τής	*ποιητής*
κινήσοιτο	-μα	*κίνημα*
παρετάξαντο	-ις	*παράταξις*

ΘΕΜΑ 34ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (648)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτῃ σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὖται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις…τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο.***

Μονάδες 30

2. Οι Αθηναίοι με ψήφισμά τους εξόρισαν τον Ξενοφώντα, επειδή:
α) αρνήθηκε να υπηρετήσει στον αθηναϊκό στρατό,
β) κατατάχτηκε ως μισθοφόρος στον στρατό του Κύρου, στη Μ. Ασία,
γ) ανήκε στην τάξη των ιππέων και συναναστρεφόταν με τον Σωκράτη,
δ) στη μάχη της Κορωνείας (394 π.Χ.), παρατάχτηκε με τον βασιλιά της Σπάρτης Αγησίλαο εναντίον της πατρίδας του,
ε) δεν επέτρεψε στους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.
Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση, σημειώνοντας το αντίστοιχο γράμμα και να αναφέρετε αν οι Αθηναίοι αναθεώρησαν το ψήφισμα αυτό και με ποια αφορμή.

Μονάδες 10

3. α) ***ἀριστοποιοῦμαι, Ἑλλήσποντος, εἰσβαίνω, ναυμαχία, ἐπειδάν***: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α'** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β'** στήλη. Δύο λέξεις της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *ναῦς*	α) άγγελος
2. *εἰσβαίνειν*	β) παραλαβή
3. *ἐξαγγεῖλαι*	γ) εμπόδιο
4. *παραβλήματα*	δ) έπος
5. *πόδας*	ε) βέλος
	στ) βήμα
	ζ) ναύσταθμος

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εκεί, λοιπόν, την ώρα που γευμάτιζαν, φτάνει σε αυτούς η είδηση για τα γεγονότα στη Λάμψακο και αμέσως ανοίχτηκαν στο πέλαγος με κατεύθυνση τη Σηστό. Και από εκεί, αφού εφοδιάστηκαν γρήγορα με τρόφιμα, έπλευσαν προς τους Αιγός ποταμούς απέναντι από τη Λάμψακο· ο Ελλήσποντος στο σημείο αυτό είχε πλάτος περίπου δεκαπέντε στάδια. Εκεί, λοιπόν, δειπνούσαν. Ο Λύσανδρος την επόμενη νύχτα, όταν ξημέρωνε, έδωσε σήμα στα πληρώματα των πλοίων, αφού προγευματίσουν, να επιβιβαστούν στα πλοία, και αφού έκανε όλες τις προετοιμασίες για ναυμαχία και τοποθετούσε[1] στα πλευρά των πλοίων τα παραπετάσματα, προειδοποίησε να μην κινηθεί κανείς από την παράταξη ούτε να ανοιχτεί στο πέλαγος.

1. Πιο ελεύθερα: τοποθετούνταν μετά από εντολή του.

2. Σωστή απάντηση: **δ**

Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους. Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) *ἀριστοποιοῦμαι*: *ἄριστον* (= πρόγευμα) + *ποιοῦμαι*, *Ἑλλήσποντος*: *Ἕλλη* (*Ἕλλης*) + *πόντος* (= η θάλασσα της Έλλης), *εἰσβαίνω*: *εἰς* + *βαίνω*, *ναυμαχία*: *ναῦς* + *μάχομαι*, *ἐπειδάν*: *ἐπειδὴ* + *ἄν* (αοριστολογικό)

β) 1ζ, 2στ, 3α, 4ε, 5γ

ΘΕΜΑ 35ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (650)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτῃ σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὖται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις…τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο.***

Μονάδες 30

2. *α)* Να εξηγήσετε γιατί δεν είναι εύκολη η ειδολογική και η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.
β) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. *α) ἐπισιτισάμενοι, διεῖχε, εἰσβαίνειν, ἀνάξοιτο, ἀπέπλευσαν*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθένα από τους παραπάνω ρηματικούς τύπους του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ὁρμίζομαι*	α) απέναντι
2. *ἀριστοποιοῦμαι*	β) αγκυροβολώ
3. *ἐπισιτίζομαι*	γ) βγαίνω από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα
4. *ἀνάγομαι*	δ) οδηγώ τα πλοία στο λιμάνι
5. *ἀντίον*	ε) εφοδιάζομαι με τρόφιμα
	στ) γευματίζω, τρώω
	ζ) πολύ κοντά

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εκεί, λοιπόν, την ώρα που γευμάτιζαν, φτάνει σε αυτούς η είδηση για τα γεγονότα στη Λάμψακο και αμέσως ανοίχτηκαν στο πέλαγος με κατεύθυνση τη Σηστό. Και από εκεί, αφού εφοδιάστηκαν γρήγορα με τρόφιμα, έπλευσαν προς τους Αιγός ποταμούς απέναντι από τη Λάμψακο· ο Ελλήσποντος στο σημείο αυτό είχε πλάτος περίπου δεκαπέντε στάδια. Εκεί, λοιπόν, δειπνούσαν. Ο Λύσανδρος την επόμενη νύχτα, όταν ξημέρωνε, έδωσε σήμα στα πληρώματα των πλοίων, αφού προγευματίσουν, να επιβιβαστούν στα πλοία, και αφού έκανε όλες τις προετοιμασίες για ναυμαχία και τοποθετούσε[1] στα πλευρά των πλοίων τα παραπετάσματα, προειδοποίησε να μην κινηθεί κανείς από την παράταξη ούτε να ανοιχτεί στο πέλαγος.

1. Πιο ελεύθερα: τοποθετούνταν μετά από εντολή του.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:

α) «Δεν είναι εύκολη ούτε η ειδολογική ούτε η χρονολογική κατάταξη των έργων του. Ορισμένα από τα έργα του συνδυάζουν γνωρίσματα διαφορετικών φιλολογικών ειδών.»

β) «Η χρονολόγηση των έργων του στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»

3. *α)* *ἐπισιτισάμενοι* → επισιτισμός (ασιτία, σιτηρά), *διεῖχε* → ανέχομαι (εχέμυθος, αποχή, μέτοχος), *εἰσβαίνειν* → βάση (βήμα, αναβάτης), *ἀνάξοιτο* → άξονας (αγωγή, άγημα), *ἀπέπλευσαν* → απόπλους (πλοίο,πλεύση)

β) 1β, 2στ, 3ε, 4γ, 5α

ΘΕΜΑ 37ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (653)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτῃ σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὖται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις…τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να γράψετε δύο τίτλους έργων από κάθε κατηγορία.

Μονάδες 10

3. α) *διέχω, μηδείς, ἀντανάγω, καθορῶ, ἐξαγγέλλω*: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**

1. *παραβλήματα*	α) βράδυ, αργά
2. *προαγορεύω*	β) εξορμώ από
3. *ὀψέ*	γ) ακολουθώ
4. *πρότερον*	δ) προειδοποιώ
5. *ἕπομαι*	ε) παραπετάσματα
	στ) πολύ πρωί
	ζ) πρωτύτερα

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εκεί, λοιπόν, την ώρα που γευμάτιζαν, φτάνει σε αυτούς η είδηση για τα γεγονότα στη Λάμψακο και αμέσως ανοίχτηκαν στο πέλαγος με κατεύθυνση τη Σηστό. Και από εκεί, αφού εφοδιάστηκαν γρήγορα με τρόφιμα, έπλευσαν προς τους Αιγός ποταμούς απέναντι από τη Λάμψακο· ο Ελλήσποντος στο σημείο αυτό είχε πλάτος περίπου δεκαπέντε στάδια. Εκεί, λοιπόν, δειπνούσαν. Ο Λύσανδρος την επόμενη νύχτα, όταν ξημέρωνε, έδωσε σήμα στα πληρώματα των πλοίων, αφού προγευματίσουν, να επιβιβαστούν στα πλοία, και αφού έκανε όλες τις προετοιμασίες για ναυμαχία και τοποθετούσε[1] στα πλευρά των πλοίων τα παραπετάσματα, προειδοποίησε να μην κινηθεί κανείς από την παράταξη ούτε να ανοιχτεί στο πέλαγος.

1. Πιο ελεύθερα: τοποθετούνταν μετά από εντολή του.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα ***ιστορικά*** έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα ***σωκρατικά***, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα ***διδακτικά***, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί: **Ιστορικά** (*Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος*), **Σωκρατικά** (*Ἀπολογία Σωκράτους, Συμπόσιον*) και **Διδακτικά** (*Περὶ ἱππικῆς, Ἱππαρχικός*).»

3. α) *διέχω*: *διὰ* + *ἔχω*, *μηδείς*: *μηδὲ* + *εἷς*, *ἀντανάγω*: *ἀντὶ* + *ἀνὰ* + *ἄγω*, *καθορῶ*: *κατὰ* + *ὁρῶ* (κατά τη σύνθεση συνέβη έκθλιψη και δάσυνση), *ἐξαγγέλλω*: *ἐξ* + *ἀγγέλλω*

β) 1ε, 2δ, 3α, 4ζ, 5γ

ΘΕΜΑ 38ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (654)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτη σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὗται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις…τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Διδακτικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) ορμίσκος, ασιτία, σκεύος, ισημερία, σήμα: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να αντιστοιχίσετε τα ομόρριζα προς τους ρηματικούς τύπους ***εἰσβαίνειν*** και ***ἐξαγγεῖλαι*** (**Α**′ στήλη) ουσιαστικά: **ἄγγελος, ἄγγελμα, βάθρον, ἀπόβασις,**

ἀναβάτης με την κατηγορία στην οποία ανήκουν (**Β΄** στήλη). Μια κατηγορία περισσεύει.

Α΄ ΣΤΗΛΗ	**Β΄ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἄγγελος*	α) ενέργεια ή κατάσταση
2. *ἄγγελμα*	β) υποκοριστικό
3. *ἀπόβασις*	γ) αποτέλεσμα ενέργειας
4. *βάθρον*	δ) τόπος
5. *ἀναβάτης*	ε) πρόσωπο που ενεργεί

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εκεί, λοιπόν, την ώρα που γευμάτιζαν, φτάνει σε αυτούς η είδηση για τα γεγονότα στη Λάμψακο και αμέσως ανοίχτηκαν στο πέλαγος με κατεύθυνση τη Σηστό. Και από εκεί, αφού εφοδιάστηκαν γρήγορα με τρόφιμα, έπλευσαν προς τους Αιγός ποταμούς απέναντι από τη Λάμψακο· ο Ελλήσποντος στο σημείο αυτό είχε πλάτος περίπου δεκαπέντε στάδια. Εκεί, λοιπόν, δειπνούσαν. Ο Λύσανδρος την επόμενη νύχτα, όταν ξημέρωνε, έδωσε σήμα στα πληρώματα των πλοίων, αφού προγευματίσουν, να επιβιβαστούν στα πλοία, και αφού έκανε όλες τις προετοιμασίες για ναυμαχία και τοποθετούσε[1] στα πλευρά των πλοίων τα παραπετάσματα, προειδοποίησε να μην κινηθεί κανείς από την παράταξη ούτε να ανοιχτεί στο πέλαγος.

1. Πιο ελεύθερα: τοποθετούνταν μετά από εντολή του.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
«Τα **διδακτικά** έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Περῖ ἱππικῆς, Ἱππαρχικός, Ἱέρων, Πόροι* ή *Περὶ Προσόδων*.
Ἱέρων: διάλογος ανάμεσα στον τύραννο των Συρακουσών και στον ποιητή Σιμωνίδη για τις διαφορές στη ζωή του απόλυτου μονάρχη και του απλού πολίτη.
Πόροι ή ***Περὶ Προσόδων***: πρόταση λύσεων για την εξυγίανση των οικονομικών του κράτους των Αθηνών στα μέσα του 4ου αι. π.Χ.»

3. α) ορμίσκος: *ὡρμίσαντο*, ασιτία: *ἐπισιτισάμενοι*, σκεύος: *παρασκευασάμενος*, ισημερία: *τῆς ἡμέρας /ἡμέρας*, σήμα: *ἐσήμανεν*

β) 1ε, 2γ, 3α, 4δ, 5ε

ΘΕΜΑ 40ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (658)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτη σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὖται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις…τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο.***

Μονάδες 30

2. Από την περιγραφή ποιων γεγονότων αναδεικνύεται η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές;

Μονάδες 10

3. α) ναυτίλος, αναγωγή, κίνηση, αποχή, είδος: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *εἰσβαίνω*	α) *νύξ*
2. *πρότερον*	β) *ἡγοῦμαι*
3. *ἡμέρα*	γ) *εἰσπλέω*
4. *ἕπομαι*	δ) *ἐκβαίνω*
5. *ἀποπλέω*	ε) *ὕστερον*
	στ) *ἀποβιβάζω*
	ζ) *ἐπιβιβάζω*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εκεί, λοιπόν, την ώρα που γευμάτιζαν, φτάνει σε αυτούς η είδηση για τα γεγονότα στη Λάμψακο και αμέσως ανοίχτηκαν στο πέλαγος με κατεύθυνση τη Σηστό. Και από εκεί, αφού εφοδιάστηκαν γρήγορα με τρόφιμα, έπλευσαν προς τους Αιγός ποταμούς απέναντι από τη Λάμψακο· ο Ελλήσποντος στο σημείο αυτό είχε πλάτος περίπου δεκαπέντε στάδια. Εκεί, λοιπόν, δειπνούσαν. Ο Λύσανδρος την επόμενη νύχτα, όταν ξημέρωνε, έδωσε σήμα στα πληρώματα των πλοίων, αφού προγευματίσουν, να επιβιβαστούν στα πλοία, και αφού έκανε όλες τις προετοιμασίες για ναυμαχία και τοποθετούσε[1] στα πλευρά των πλοίων τα παραπετάσματα, προειδοποίησε να μην κινηθεί κανείς από την παράταξη ούτε να ανοιχτεί στο πέλαγος.

1. Πιο ελεύθερα: τοποθετούνταν μετά από εντολή του.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Η ικανότητα του συγγραφέα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές φτάνει σε κορυφαία επιτεύγματα όπως στην περιγραφή της θριαμβευτικής επιστροφής του Αλκιβιάδη στην Αθήνα (1.4.12-19), της αναγγελίας της καταστροφής του αθηναϊκού στόλου στους Αιγός ποταμούς (2.2.3), της κατεδάφισης των μακρών τειχών (2.2.23), της δίκης και της εκτέλεσης του Θηραμένη (2.3.50-56), της τραγικής αξιοπρέπειας, με την οποία δέχτηκαν οι Σπαρτιάτες το άγγελμα της συμφοράς τους στα Λεύκτρα (6.4.16).»

3. α) ναυτίλος: *ναυσὶν /ναῦς /ναυμαχίαν /νεῶν*, αναγωγή: *ἀνήχθησαν /ἀνάξοιτο / ἀντανήγαγε /ἐπανήγοντο*, κίνηση: *κινήσοιτο*, αποχή: *διεῖχε /ἀνίσχοντι*, είδος: *κατιδόντας*

β) 1δ, 2ε, 3α, 4β, 5γ

ΘΕΜΑ 41ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (660)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτῃ σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὗται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις…τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο.***

Μονάδες 30

2. Ποιες συνέπειες έχει, κατά τον Ξενοφώντα, η ασέβεια προς τους θεούς στην εξέλιξη των ιστορικών γεγονότων;

Μονάδες 10

3. α) νυχτερινός, ναύκληρος, κίνημα, περιοχή, έκβαση: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) *εὐθύς, ἐδειπνοποιοῦντο, ἐσήμανεν, παραβλήματα, ἐποίει*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εκεί, λοιπόν, την ώρα που γευμάτιζαν, φτάνει σε αυτούς η είδηση για τα γεγονότα στη Λάμψακο και αμέσως ανοίχτηκαν στο πέλαγος με κατεύθυνση τη Σηστό. Και από εκεί, αφού εφοδιάστηκαν γρήγορα με τρόφιμα, έπλευσαν προς τους Αιγός ποταμούς απέναντι από τη Λάμψακο· ο Ελλήσποντος στο σημείο αυτό είχε πλάτος περίπου δεκαπέντε στάδια. Εκεί, λοιπόν, δειπνούσαν. Ο Λύσανδρος την επόμενη νύχτα, όταν ξημέρωνε, έδωσε σήμα στα πληρώματα των πλοίων, αφού προγευματίσουν, να επιβιβαστούν στα πλοία, και αφού έκανε όλες τις προετοιμασίες για ναυμαχία και τοποθετούσε[1] στα πλευρά των πλοίων τα παραπετάσματα, προειδοποίησε να μην κινηθεί κανείς από την παράταξη ούτε να ανοιχτεί στο πέλαγος.

1. Πιο ελεύθερα: τοποθετούνταν μετά από εντολή του.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Παρά τον θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) νυχτερινός: *νυκτί*, ναύκληρος: *ναυσὶν* / *ναῦς* /*ναυμαχίαν* /*νεῶν*, κίνημα: *κινήσοιτο*, περιοχή: *διεῖχε* / *ἀνίσχοντι*, έκβαση: *εἰσβαίνειν* / *ἐκβῶσι*

β) *εὐθύς* → ευθύτητα (ευθύνη, ανεύθυνος), *ἐδειπνοποιοῦντο* → δείπνο (απόδειπνο, δειπνώ), *ἐσήμανεν* → σήμα (σήμανση, σημασία), *παραβλήματα* → βλήμα (απόβλητα, βολή), *ἐποίει* → ποίημα (ποιητής, χειροποίητος)

ΘΕΜΑ 43ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (664)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτῃ σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὖται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις…τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο.***

Μονάδες 30

2. Ποια δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία από την Αναγέννηση μέχρι σήμερα και για ποιους λόγους;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *εἰσβαίνω*	α) *ἡγοῦμαι*
2. *ἀποπλέω*	β) *ἡμέρα*
3. *ἕπομαι*	γ) *ἐκβαίνω*
4. *νὺξ*	δ) *εἰσπλέω*

5. *πρότερον*	ε) *ἀκολουθῶ*
	στ) *ὕστερον*
	ζ) *παραπλέω*

Μονάδες 5

β) *ναυσίν, προεῖπεν, λιμένι, ταχίστας, κατιδόντας*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εκεί, λοιπόν, την ώρα που γευμάτιζαν, φτάνει σε αυτούς η είδηση για τα γεγονότα στη Λάμψακο και αμέσως ανοίχτηκαν στο πέλαγος με κατεύθυνση τη Σηστό. Και από εκεί, αφού εφοδιάστηκαν γρήγορα με τρόφιμα, έπλευσαν προς τους Αιγός ποταμούς απέναντι από τη Λάμψακο· ο Ελλήσποντος στο σημείο αυτό είχε πλάτος περίπου δεκαπέντε στάδια. Εκεί, λοιπόν, δειπνούσαν. Ο Λύσανδρος την επόμενη νύχτα, όταν ξημέρωνε, έδωσε σήμα στα πληρώματα των πλοίων, αφού προγευματίσουν, να επιβιβαστούν στα πλοία, και αφού έκανε όλες τις προετοιμασίες για ναυμαχία και τοποθετούσε[1] στα πλευρά των πλοίων τα παραπετάσματα, προειδοποίησε να μην κινηθεί κανείς από την παράταξη ούτε να ανοιχτεί στο πέλαγος.

1. Πιο ελεύθερα: τοποθετούνταν μετά από εντολή του.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Τα δημοφιλέστερα έργα τού Ξενοφώντα από την Αναγέννηση ως την εποχή μας, και κυρίως η *Κύρου Ἀνάβασις* χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία: η *Ἀνάβασις* για την απλότητα του ύφους, τη ζωντάνια της περιγραφής, την έξαρση της πειθαρχίας και της ανάληψης πρωτοβουλίας, τα *Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους* για το πλήθος των ανεκδότων από τη ζωή του μεγάλου φιλοσόφου, ο *Ἀγησίλαος* για την προβολή των αρετών του ιδανικού ηγέτη, η *Κύρου Παιδεία* για τα παιδαγωγικά και τα ρομαντικά στοιχεία της. Τα *Ἑλληνικά* είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 4ου αι. π.Χ. που έχει σωθεί και αποτελεί τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.»

3. α) 1γ, 2δ, 3α, 4β, 5στ

β) *ναυσίν* → ναύτης (ναυμαχία, ναυπηγός), *προεῖπεν* → έπος (επικός, αμετροέπεια), *λιμένι* → λιμάνι (λιμεναρχείο, λιμενεργάτης), *ταχίστας* → ταχύτητα (ταχυδρόμος, ταχύρρυθμος), *κατιδόντας* → ιδέα (είδος, ιδανικό)

ΘΕΜΑ 44ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 20-24. (666)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. Ἐκεῖθεν δ᾽ εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ταύτῃ σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὰν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὖται ἦκον. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις…τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη συμμετοχή του Ξενοφώντα στην εκστρατεία του Κύρου;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε ρήμα της **Α′** στήλης με το συνώνυμό του στη **Β′** στήλη. (Δύο ρήματα της **Β′** στήλης περισσεύουν.)

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ὁρμίζομαι*	α) *ἐκπλέω*
2. *ἕπομαι*	β) *προστάττω*
3. *ἀποπλέω*	γ) *ἀναγγέλλω*
4. *κελεύω*	δ) *παρέχω*
5. *ἐξαγγέλλω*	ε) *ἀκολουθῶ*

	στ) *παραπλέω*
	ζ) *ἀγκυροβολῶ*

Μονάδες 5

β) *ἐσήμανεν, ὀψέ, κατιδόντας, νεῶν, ἡμέρας*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εκεί, λοιπόν, την ώρα που γευμάτιζαν, φτάνει σε αυτούς η είδηση για τα γεγονότα στη Λάμψακο και αμέσως ανοίχτηκαν στο πέλαγος με κατεύθυνση τη Σηστό. Και από εκεί, αφού εφοδιάστηκαν γρήγορα με τρόφιμα, έπλευσαν προς τους Αιγός ποταμούς απέναντι από τη Λάμψακο· ο Ελλήσποντος στο σημείο αυτό είχε πλάτος περίπου δεκαπέντε στάδια. Εκεί, λοιπόν, δειπνούσαν. Ο Λύσανδρος την επόμενη νύχτα, όταν ξημέρωνε, έδωσε σήμα στα πληρώματα των πλοίων, αφού προγευματίσουν, να επιβιβαστούν στα πλοία, και αφού έκανε όλες τις προετοιμασίες για ναυμαχία και τοποθετούσε[1] στα πλευρά των πλοίων τα παραπετάσματα, προειδοποίησε να μην κινηθεί κανείς από την παράταξη ούτε να ανοιχτεί στο πέλαγος.

1. Πιο ελεύθερα: τοποθετούνταν μετά από εντολή του.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο φίλος του Ξενοφώντα, ο Πρόξενος, του πρότεινε να μετάσχει στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'. Συγκροτήθηκε εκστρατευτικό σώμα με δέκα χιλιάδες μισθοφόρους από διάφορες πόλεις. Μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου (401 π.Χ.), ο Ξενοφών ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα. Η περιπετειώδης πορεία τους κατέληξε στον Εύξεινο Πόντο και από εκεί στο Βυζάντιο και στα παράλια του Αιγαίου.»

3. α) 1ζ, 2ε, 3α, 4β, 5γ

β) *ἐσήμανεν* → σήμα (σημασία, ασήμαντος), *ὀψέ* → όψιμος (απόψε, οψιμαθής), *κατιδόντας* → ιδέα (είδος, ιδανικό), *νεῶν* → νεώριο (ναυτικός, νηοπομπή), *ἡμέρας* → εφήμερος (ημερολόγιο, ημερομηνία)

ΘΕΜΑ 46ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (668)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν… Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τον Ξενοφώντα στην εξορία;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *νεῶν*	α) άφρων
2. *ἔχοντας*	β) ορμίσκος
3. *παρήνει*	γ) ιδέα
4. *καταφρονοῦντας*	δ) έπαινος
5. *ὁρμεῖν*	ε) σχέση
	στ) ναυτικός
	ζ) εκποίηση

Μονάδες 5

β) *καθορῶ, μετέρχομαι, παραινῶ, μεθορμίζω, ἀντανάγω*: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Αλκιβιάδης, όταν είδε από τα τείχη ότι οι Αθηναίοι ήταν αγκυροβολημένοι σε ανοιχτή[1] παραλία και όχι κοντά σε κάποια πόλη και ότι αναζητούσαν τα εφόδιά τους στη Σηστό, η οποία απείχε δεκαπέντε στάδια από τα πλοία, ενώ οι εχθροί (είχαν αγκυροβολήσει) σε λιμάνι και κοντά σε πόλη και είχαν στη διάθεσή τους τα πάντα, τους είπε ότι δεν είχαν αγκυροβολήσει σε κατάλληλο μέρος, και τους προέτρεψε να μετακινηθούν σε άλλο αγκυροβόλι στη Σηστό, κοντά και σε λιμάνι και σε πόλη· «αν βρίσκεστε εκεί[2], θα ναυμαχήσετε» είπε «όποτε θελήσετε». Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[3].

1. Δηλαδή σε αλίμενη παραλία.
2. Το αναφορικό επίρρημα *οὗ* (= όπου) ισοδυναμεί εδώ με το επίρρημα *αὐτοῦ* (= εκεί), γιατί είναι στην αρχή ημιπεριόδου.
3. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»

3. α) 1στ, 2ε, 3δ, 4α, 5β

β) *καθορῶ*: *κατὰ* + *ὁρῶ* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση), *μετέρχομαι*: *μετὰ* + *ἔρχομαι*, *παραινῶ*: *παρὰ* + *αἰνῶ*, *μεθορμίζω*: *μετὰ* + *ὁρμίζω* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση), *ἀντανάγω*: *ἀντὶ* + *ἀνὰ* + *ἄγω*

ΘΕΜΑ 47ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (670)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν… Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:

α) Συμμετείχε ως μισθοφόρος στο στράτευμα του Κύρου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη.

β) Μεγάλωσε σε εύπορη οικογένεια στον Δήμο της Ερχιάς Αττικής.

γ) Ακολούθησε τον Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο στη μάχη της Κορωνείας.

δ) Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων της πατρίδας του, της Αθήνας.

ε) Οδήγησε τους Έλληνες μισθοφόρους (τους Μυρίους) από τα βάθη της Ασίας στην πατρίδα τους.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**

1. *πολύ*	α) *φίλος*
2. *ἀποπλέω*	β) *ἀντίπαλος*
3. *ἀπέρχομαι*	γ) *νύξ*
4. *πολέμιος*	δ) *εἰσπλέω*
5. *ἡμέρα*	ε) *ἔρχομαι*
	στ) *ἐπιβιβάζω*
	ζ) *ὀλίγον*

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. (Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.)

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *κατιδών*	α) αργυρώνητος
2. *ναυμαχήσετε*	β) ιδέα
3. *ἐκβεβηκότας*	γ) εκποίηση
4. *ὠνούμενοι*	δ) έκβαση
5. *ἐποίησαν*	ε) ναυπηγός
	στ) κατάθεση
	ζ) επιβίβαση

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Αλκιβιάδης, όταν είδε από τα τείχη ότι οι Αθηναίοι ήταν αγκυροβολημένοι σε ανοιχτή[1] παραλία και όχι κοντά σε κάποια πόλη και ότι αναζητούσαν τα εφόδιά τους στη Σηστό, η οποία απείχε δεκαπέντε στάδια από τα πλοία, ενώ οι εχθροί (είχαν αγκυροβολήσει) σε λιμάνι και κοντά σε πόλη και είχαν στη διάθεσή τους τα πάντα, τους είπε ότι δεν είχαν αγκυροβολήσει σε κατάλληλο μέρος, και τους προέτρεψε να μετακινηθούν σε άλλο αγκυροβόλι στη Σηστό, κοντά και σε λιμάνι και σε πόλη· «αν βρίσκεστε εκεί[2], θα ναυμαχήσετε» είπε «όποτε θελήσετε». Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[3].

1. Δηλαδή σε αλίμενη παραλία.
2. Το αναφορικό επίρρημα *οὗ* (= όπου) ισοδυναμεί εδώ με το επίρρημα *αὐτοῦ* (= εκεί), γιατί είναι στην αρχή ημιπεριόδου.
3. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.

2. β, δ, α, ε, γ

3. α) 1ζ, 2δ, 3ε, 4α, 5γ

β) 1β, 2ε, 3δ, 4α, 5γ

ΘΕΜΑ 49ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (673)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν… Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο.***

Μονάδες 30

2. Να εξηγήσετε γιατί οι Αθηναίοι εξόρισαν τον Ξενοφώντα από την πατρίδα του (394 π.Χ.) και γιατί, πολύ αργότερα (365 π.Χ.), ανακάλεσαν αυτή τους την απόφαση.

Μονάδες 10

3. α) νεώριο, ελλιμενισμός, διασκέδαση, τελωνείο, άρση: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) *φημί, παραινῶ, βούλομαι, πλοῦς, ποιῶ*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Αλκιβιάδης, όταν είδε από τα τείχη ότι οι Αθηναίοι ήταν αγκυροβολημένοι σε ανοιχτή[1] παραλία και όχι κοντά σε κάποια πόλη και ότι αναζητούσαν τα εφόδιά τους στη Σηστό, η οποία απείχε δεκαπέντε στάδια από τα πλοία, ενώ οι εχθροί (είχαν αγκυροβολήσει) σε λιμάνι και κοντά σε πόλη και είχαν στη διάθεσή τους τα πάντα, τους είπε ότι δεν είχαν αγκυροβολήσει σε κατάλληλο μέρος, και τους προέτρεψε να μετακινηθούν σε άλλο αγκυροβόλι στη Σηστό, κοντά και σε λιμάνι και σε πόλη· «αν βρίσκεστε εκεί[2], θα ναυμαχήσετε» είπε «όποτε θελήσετε». Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[3].

1. Δηλαδή σε αλίμενη παραλία.
2. Το αναφορικό επίρρημα *οὗ* (= όπου) ισοδυναμεί εδώ με το επίρρημα *αὐτοῦ* (= εκεί), γιατί είναι στην αρχή ημιπεριόδου.
3. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29 και 30: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»
«Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) νεώριο: *νεῶν*, ελλιμενισμός: *λιμένι* / *λιμένα*, διασκέδαση: *ἐσκεδασμένους*, τελωνείο: *ὠνούμενοι*, άρση: *ἆραι*

β) *φημί* → φήμη (προφήτης, αφασία), *παραινῶ* → παραίνεση (έπαινος, αξιέπαινος), *βούλομαι* → βούληση (βουλητικός, βουλησιαρχία), *πλοῦς* → περίπλους (πλοίο, πλεύση), *ποιῶ* → ποίηση (ποιητής, χειροποίητος)

ΘΕΜΑ 50ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (675)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν… Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο.***

Μονάδες 30

2. *α)* Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

β) Ποια είναι η πιθανότερη χρονολογική κατάταξη των έργων του;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. (Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.)

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *αἴρω*	α) εφόδια, αναγκαία
2. *ἐπιτήδεια*	β) περισσότερο
3. *ἄπειμι*	γ) λέγω, ισχυρίζομαι
4. *μᾶλλον*	δ) σηκώνω
5. *φημί*	ε) απέρχομαι, φεύγω
	στ) αναζητώ

	ζ) διασκορπίζομαι

Μονάδες 5

β) Να σχηματίστε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
κατιδών	-α	
ἐποίουν	-μα	
ἐκέλευσαν	-της	
στρατηγεῖν	-ός	
καταφρονοῦντες	-ις	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Αλκιβιάδης, όταν είδε από τα τείχη ότι οι Αθηναίοι ήταν αγκυροβολημένοι σε ανοιχτή[1] παραλία και όχι κοντά σε κάποια πόλη και ότι αναζητούσαν τα εφόδιά τους στη Σηστό, η οποία απείχε δεκαπέντε στάδια από τα πλοία, ενώ οι εχθροί (είχαν αγκυροβολήσει) σε λιμάνι και κοντά σε πόλη και είχαν στη διάθεσή τους τα πάντα, τους είπε ότι δεν είχαν αγκυροβολήσει σε κατάλληλο μέρος, και τους προέτρεψε να μετακινηθούν σε άλλο αγκυροβόλι στη Σηστό, κοντά και σε λιμάνι και σε πόλη· «αν βρίσκεστε εκεί[2], θα ναυμαχήσετε» είπε «όποτε θελήσετε». Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[3].

1. Δηλαδή σε αλίμενη παραλία.
2. Το αναφορικό επίρρημα *οὗ* (= όπου) ισοδυναμεί εδώ με το επίρρημα *αὐτοῦ* (= εκεί), γιατί είναι στην αρχή ημιπεριόδου.
3. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Η χρονολόγηση των έργων του στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»
β) «Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.»

3. *α)* 1δ, 2α, 3ε, 4β, 5γ

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
κατιδών	-α	*ἰδέα*
ἐποίουν	-μα	*ποίημα*

ἐκέλευσαν	-της	*κελευστής*
στρατηγεῖν	-ός	*στρατηγός*
καταφρονοῦντες	-ις	*καταφρόνησις*

ΘΕΜΑ 52ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (848)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν… Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Ιστορικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) Από τις λέξεις της **Α′** στήλης να σχηματίσετε, στη **Γ′** στήλη, παράγωγες λέξεις (απλές) με τις παραγωγικές καταλήξεις που δίνονται στη **Β′** στήλη.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**	**Γ′ ΣΤΗΛΗ**
λέξεις	**παραγωγική κατάληξη**	**παράγωγες λέξεις**
καταφρονοῦντες	-ιμος (επίθετο)	
τειχῶν	-ίζω (ρήμα)	
πόλει	-της (ουσιαστικό)	
ἐκβεβηκότας	-ις (ουσιαστικό)	
ἐποίουν	-μα (ουσιαστικό)	

Μονάδες 5

β) *νεῶν, βούλησθε, στρατηγεῖν, ἡμέρα, ἐσκεδασμένους*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Αλκιβιάδης, όταν είδε από τα τείχη ότι οι Αθηναίοι ήταν αγκυροβολημένοι σε ανοιχτή[1] παραλία και όχι κοντά σε κάποια πόλη και ότι αναζητούσαν τα εφόδιά τους στη Σηστό, η οποία απείχε δεκαπέντε στάδια από τα πλοία, ενώ οι εχθροί (είχαν αγκυροβολήσει) σε λιμάνι και κοντά σε πόλη και είχαν στη διάθεσή τους τα πάντα, τους είπε ότι δεν είχαν αγκυροβολήσει σε κατάλληλο μέρος, και τους προέτρεψε να μετακινηθούν σε άλλο αγκυροβόλι στη Σηστό, κοντά και σε λιμάνι και σε πόλη· «αν βρίσκεστε εκεί[2], θα ναυμαχήσετε» είπε «όποτε θελήσετε». Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[3].

1. Δηλαδή σε αλίμενη παραλία.
2. Το αναφορικό επίρρημα *οὗ* (= όπου) ισοδυναμεί εδώ με το επίρρημα *αὐτοῦ* (= εκεί), γιατί είναι στην αρχή ημιπεριόδου.
3. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα ιστορικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα εξής: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*
«***Κύρου Ἀνάβασις***: Η συμμετοχή των 'μυρίων', δέκα χιλιάδων Ελλήνων μισθοφόρων στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του αδελφού του βασιλιά Αρταξέρξη του Β' και η περιπετειώδης περιπλάνησή τους ως τον Εύξεινο Πόντο και από κει στη Θράκη, το 401 π.Χ.
Κύρου Παιδεία: Μυθιστορηματική βιογραφία του Κύρου του Μεγάλου. Ο Ξενοφών αλλάζει ιστορικά στοιχεία και επινοεί περιστατικά για να προβάλει τις δικές του ιδέες σχετικά με την εκπαίδευση του ιδανικού ηγέτη και την επίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος.»

3. *α*)

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**	**Γ' ΣΤΗΛΗ**
λέξεις	**παραγωγική κατάληξη**	**παράγωγες λέξεις**
καταφρονοῦντες	-ιμος (επίθετο)	*φρόνιμος*
τειχῶν	-ίζω (ρήμα)	*τειχίζω*
πόλει	-της (ουσιαστικό)	*πολίτης*

ἐκβεβηκότας	-ις (ουσιαστικό)	*ἔκβασις*
ἐποίουν	-μα (ουσιαστικό)	*ποίημα*

β) *νεῶν* → νεώριο (ναυμαχία, νηοπομπή), *βούλησθε* → βούληση (βουλητικός, βουλησιαρχία), *στρατηγεῖν* → στρατηγός (στρατιώτης, αρχηγός), *ἡμέρα* → εφήμερος (ημερολόγιο, ημερομηνία), *ἐσκεδασμένους* → διασκέδαση (διασκεδαστικός, διασκεδαστής)

ΘΕΜΑ 53ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (850)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν… Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο.***

Μονάδες 30

2. Ο Ξενοφών είχε τη φιλοδοξία να συνεχίσει το έργο του Θουκυδίδη. Πόσο επιτυχημένη θεωρείται η προσπάθειά του;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *νεῶν*	α) άφρων
2. *ἀσπίδα*	β) ορμίσκος
3. *παρήνει*	γ) ναός
4. *καταφρονοῦντες*	δ) έπαινος
5. *ὁρμεῖν*	ε) προάσπιση
	στ) νηοπομπή
	ζ) ορμόνη

Μονάδες 5

β) ιδέα, βούληση, εκτελωνισμός, σχετικός, άρση: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Αλκιβιάδης, όταν είδε από τα τείχη ότι οι Αθηναίοι ήταν αγκυροβολημένοι σε ανοιχτή[1] παραλία και όχι κοντά σε κάποια πόλη και ότι αναζητούσαν τα εφόδιά τους στη Σηστό, η οποία απείχε δεκαπέντε στάδια από τα πλοία, ενώ οι εχθροί (είχαν αγκυροβολήσει) σε λιμάνι και κοντά σε πόλη και είχαν στη διάθεσή τους τα πάντα, τους είπε ότι δεν είχαν αγκυροβολήσει σε κατάλληλο μέρος, και τους προέτρεψε να μετακινηθούν σε άλλο αγκυροβόλι στη Σηστό, κοντά και σε λιμάνι και σε πόλη· «αν βρίσκεστε εκεί[2], θα ναυμαχήσετε» είπε «όποτε θελήσετε». Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[3].

1. Δηλαδή σε αλίμενη παραλία.
2. Το αναφορικό επίρρημα *οὗ* (= όπου) ισοδυναμεί εδώ με το επίρρημα *αὐτοῦ* (= εκεί), γιατί είναι στην αρχή ημιπεριόδου.
3. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31-32: «Ο Ξενοφών, παρά το θαυμασμό του για τον Θουκυδίδη και την προφανή φιλοδοξία του να συνεχίσει το έργο του στα *Ελληνικά*, δεν διαθέτει τη διεισδυτικότητα ή τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη του μεγάλου προκατόχου του. Με τη σαφήνεια όμως και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό 'ρεπόρτερ' και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών 'πόλεων-κρατών' της Ελλάδας.»

3. α) 1στ, 2ε, 3δ, 4α, 5β

β) ιδέα: *κατιδὼν / κατίδωσιν*, βούληση: *βούλησθε*, εκτελωνισμός: *ὠνούμενοι*, σχετικός: *ἔχοντας*, άρση: *ἆραι*

ΘΕΜΑ 55ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (915)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν… Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο.***

Μονάδες 30

2. Πώς αναδεικνύεται η πίστη του Ξενοφώντα σε υψηλές αξίες;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. (Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.)

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *καθορῶ*	α) από κοντά
2. *πόρρωθεν*	β) προτρέπω, συμβουλεύω
3. *ἄπειμι*	γ) επιθυμώ
4. *παραινῶ*	δ) αποτρέπω
5. *βούλομαι*	ε) απέρχομαι, φεύγω
	στ) βλέπω
	ζ) από μακριά

Μονάδες 5

β) *καθορῶ, πεντεκαίδεκα, στρατηγός, καταφρονῶ, ἀντανάγω*: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Αλκιβιάδης, όταν είδε από τα τείχη ότι οι Αθηναίοι ήταν αγκυροβολημένοι σε ανοιχτή[1] παραλία και όχι κοντά σε κάποια πόλη και ότι αναζητούσαν τα εφόδιά τους στη Σηστό, η οποία απείχε δεκαπέντε στάδια από τα πλοία, ενώ οι εχθροί (είχαν αγκυροβολήσει) σε λιμάνι και κοντά σε πόλη και είχαν στη διάθεσή τους τα πάντα, τους είπε ότι δεν είχαν αγκυροβολήσει σε κατάλληλο μέρος, και τους προέτρεψε να μετακινηθούν σε άλλο αγκυροβόλι στη Σηστό, κοντά και σε λιμάνι και σε πόλη· «αν βρίσκεστε εκεί[2], θα ναυμαχήσετε» είπε «όποτε θελήσετε». Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[3].

1. Δηλαδή σε αλίμενη παραλία.
2. Το αναφορικό επίρρημα *οὗ* (= όπου) ισοδυναμεί εδώ με το επίρρημα *αὐτοῦ* (= εκεί), γιατί είναι στην αρχή ημιπεριόδου.
3. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Ο Ξενοφών σε όλη την περιπετειώδη ζωή του έμεινε σταθερός στις ιδέες του και στην πίστη του σε υψηλές αξίες. Παρά την αντιπάθειά του προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας, περιγράφει με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας. Επίσης παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) 1στ, 2ζ, 3ε, 4β, 5γ

β) *καθορῶ*: *κατὰ* + *ὁρῶ* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση), *πεντεκαίδεκα*: *πέντε* + *καὶ* + *δέκα*, *στρατηγός*: *στρατὸς* + *ἄγω*, *καταφρονῶ*: *κατὰ* + *φρονῶ*, *ἀντανάγω*: *ἀντὶ* + *ἀνὰ* + *ἄγω*

ΘΕΜΑ 56ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (918)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν… Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο.***

Μονάδες 30

2. α) Πώς αξιολογήθηκε το έργο του Ξενοφώντα στην Αλεξανδρινή και τη Ρωμαϊκή εποχή;
β) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ἑλληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. (Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.)

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀπέρχομαι*	α) *πωλῶ*
2. *πόρρωθεν*	β) *εἰσπλέω*
3. *ἀποπλέω*	γ) *ἐμβαίνω*
4. *ὠνοῦμαι*	δ) *ἔρχομαι*

5. *ἐκβαίνω*	ε) *ἀγοράζω*
	στ) *διαβαίνω*
	ζ) *ἐγγύθεν*

Μονάδες 5

β) *ὁρμοῦντας, ἔχοντας, παρῄνει, εἶπε, κατίδωσιν*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθένα από τους παραπάνω ρηματικούς τύπους του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Αλκιβιάδης, όταν είδε από τα τείχη ότι οι Αθηναίοι ήταν αγκυροβολημένοι σε ανοιχτή[1] παραλία και όχι κοντά σε κάποια πόλη και ότι αναζητούσαν τα εφόδιά τους στη Σηστό, η οποία απείχε δεκαπέντε στάδια από τα πλοία, ενώ οι εχθροί (είχαν αγκυροβολήσει) σε λιμάνι και κοντά σε πόλη και είχαν στη διάθεσή τους τα πάντα, τους είπε ότι δεν είχαν αγκυροβολήσει σε κατάλληλο μέρος, και τους προέτρεψε να μετακινηθούν σε άλλο αγκυροβόλι στη Σηστό, κοντά και σε λιμάνι και σε πόλη· «αν βρίσκεστε εκεί[2], θα ναυμαχήσετε» είπε «όποτε θελήσετε». Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[3].

1. Δηλαδή σε αλίμενη παραλία.
2. Το αναφορικό επίρρημα *οὗ* (= όπου) ισοδυναμεί εδώ με το επίρρημα *αὐτοῦ* (= εκεί), γιατί είναι στην αρχή ημιπεριόδου.
3. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.

2. *α)* Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Η αναγνώριση της συγγραφικής προσφοράς του Ξενοφώντος δυνάμωνε με το πέρασμα του χρόνου. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) τον κατέτασσαν σταθερά μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
Στη ρωμαϊκή εποχή τον ξεχώρισαν από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί '*ἀττικὴ μέλισσα*' και '*ἀττικὴ μοῦσα*' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι. Η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενό του και το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) προετοιμάζουν την *Κοινή* της ελληνιστικής εποχής.»

β) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31: «Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.»

3. *α)* 1δ, 2ζ, 3β, 4α, 5γ

β) *ὁρμοῦντας* → ὁρμος (ορμίσκος, προσορμίζω), *ἔχοντας* → ανέχομαι (κάτοχος, εποχή, εχεμύθεια), *παρήνει* → παραίνεση (έπαινος, παινεύω), *εἶπε* → έπος (επικός, καλλιέπεια), *κατίδωσιν* → ιδέα (ιδανικό, είδος)

ΘΕΜΑ 58ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (923)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν… Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο.***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ἑλληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;
β) Να αναφέρετε τους τίτλους των υπολοίπων έργων του Ξενοφώντα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία με τα *Ἑλληνικά*.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε ρήμα της **Α′** στήλης με το συνώνυμό του στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *βούλομαι*	α) *ἀγοράζω*
2. *παραινῶ*	β) *προστάττω*
3. *ὠνοῦμαι*	γ) *ἐπιθυμῶ*
4. *κελεύω*	δ) *συμβουλεύω*

5. *φημί*	ε) *πωλῶ*
	στ) *λέγω*
	ζ) *βουλεύομαι*

Μονάδες 5

β) προφήτης, συμπολίτης, εισιτήριο, πλοηγός, ρίψασπις: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Αλκιβιάδης, όταν είδε από τα τείχη ότι οι Αθηναίοι ήταν αγκυροβολημένοι σε ανοιχτή[1] παραλία και όχι κοντά σε κάποια πόλη και ότι αναζητούσαν τα εφόδιά τους στη Σηστό, η οποία απείχε δεκαπέντε στάδια από τα πλοία, ενώ οι εχθροί (είχαν αγκυροβολήσει) σε λιμάνι και κοντά σε πόλη και είχαν στη διάθεσή τους τα πάντα, τους είπε ότι δεν είχαν αγκυροβολήσει σε κατάλληλο μέρος, και τους προέτρεψε να μετακινηθούν σε άλλο αγκυροβόλι στη Σηστό, κοντά και σε λιμάνι και σε πόλη· «αν βρίσκεστε εκεί[2], θα ναυμαχήσετε» είπε «όποτε θελήσετε». Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[3].

1. Δηλαδή σε αλίμενη παραλία.
2. Το αναφορικό επίρρημα *οὗ* (= όπου) ισοδυναμεί εδώ με το επίρρημα *αὐτοῦ* (= εκεί), γιατί είναι στην αρχή ημιπεριόδου.
3. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
α) «Τα *Ἑλληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.»
β) «Στην κατηγορία των ιστορικών έργων ανήκουν τα ακόλουθα: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία*.»

3. *α)* 1γ, 2δ, 3α, 4β, 5στ

β) προφήτης: *ἔφη*, συμπολίτης: *πόλει* / *πόλιν*, εισιτήριο: *μετιόντας* / *ἀπιέναι*, πλοηγός (< *πλοῦς* + *ἄγω*): το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τις λέξεις *ἀποπλέοντας* / *πλοῦν* και το δεύτερο με τις λέξεις *στρατηγοί* / *στρατηγεῖν*, ρίψασπις: *ἀσπίδα*

ΘΕΜΑ 59ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (3185)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν… Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο.***

Μονάδες 30

2. Ποιες στρατιωτικές υπηρεσίες προσέφερε ο Ξενοφών στον Αγησίλαο;

Μονάδες 10

3. α) ***ἀπέρχομαι, στρατηγός, καταφρονῶ, μεθορμίζω, ἀντανάγω***: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. (Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.)

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *φημί*	α) *ἐπιθυμῶ*
2. *παραινῶ*	β) *προστάττω*

3. *βούλομαι*	γ) *συμβουλεύω*
4. *κελεύω*	δ) *ὠνοῦμαι*
5. *πόρρωθεν*	ε) *φάσκω*
	στ) *μακρόθεν*
	ζ) *ἐγγύθεν*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Αλκιβιάδης, όταν είδε από τα τείχη ότι οι Αθηναίοι ήταν αγκυροβολημένοι σε ανοιχτή[1] παραλία και όχι κοντά σε κάποια πόλη και ότι αναζητούσαν τα εφόδιά τους στη Σηστό, η οποία απείχε δεκαπέντε στάδια από τα πλοία, ενώ οι εχθροί (είχαν αγκυροβολήσει) σε λιμάνι και κοντά σε πόλη και είχαν στη διάθεσή τους τα πάντα, τους είπε ότι δεν είχαν αγκυροβολήσει σε κατάλληλο μέρος, και τους προέτρεψε να μετακινηθούν σε άλλο αγκυροβόλι στη Σηστό, κοντά και σε λιμάνι και σε πόλη· «αν βρίσκεστε εκεί[2], θα ναυμαχήσετε» είπε «όποτε θελήσετε». Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[3].

1. Δηλαδή σε αλίμενη παραλία.
2. Το αναφορικό επίρρημα *οὗ* (= όπου) ισοδυναμεί εδώ με το επίρρημα *αὐτοῦ* (= εκεί), γιατί είναι στην αρχή ημιπεριόδου.
3. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον μετά τη συμμετοχή στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς.»

3. α) *ἀπέρχομαι*: *ἀπὸ* + *ἔρχομαι*, *στρατηγός*: *στρατὸς* + *ἄγω*, *καταφρονῶ*: *κατὰ* + *φρονῶ*, *μεθορμίζω*: *μετὰ* + *ὁρμίζω* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση), *ἀντανάγω*: *ἀντὶ* + *ἀνὰ* + *ἄγω*

β) 1ε, 2γ, 3α, 4β, 5στ

ΘΕΜΑ 61ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (931)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ στρατηγοὶ…ὡς ἐκέλευσε.***

Μονάδες 30

2. Ποιες ήταν οι σχέσεις του Ξενοφώντα με την πόλη της Σπάρτης;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *νεῶν*	α) άφρων
2. *ἔχοντας*	β) ορμίσκος
3. *παρήνει*	γ) νέος
4. *καταφρονοῦντες*	δ) έπαινος
5. *ὁρμεῖν*	ε) σχέση
	στ) ναυτικός
	ζ) κατάφορτος

Μονάδες 5

β) *καθορῶ, μετέρχομαι, παραινῶ, μεθορμίζω, ἀντανάγω*: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[1].Και ο Λύσανδρος, όταν ήταν η πέμπτη ημέρα αφότου οι Αθηναίοι έπλεαν εναντίον του, έδωσε εντολή σε αυτούς που κατασκόπευαν (τους Αθηναίους) κατά διαταγή του, όταν τους δουν να έχουν αποβιβαστεί και να είναι διασκορπισμένοι στη Χερσόνησο (πράγμα που έκαναν πολύ πιο συχνά μέρα με την ημέρα, και γιατί αγόραζαν από μακριά τα τρόφιμα και γιατί περιφρονούσαν τον Λύσανδρο, γιατί δεν έβγαζε κι αυτός τα πλοία από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει), επιστρέφοντας με τα πλοία προς αυτόν, να σηκώσουν ψηλά μια ασπίδα στο μέσο της διαδρομής. Και αυτοί (δηλ. οι κατάσκοποι) έπραξαν[2] όπως τους διέταξε.

1. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.
2. Πιο ελεύθερα: ενήργησαν σύμφωνα με τις εντολές του.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29-30: «Οι Σπαρτιάτες πρόσφεραν στον Ξενοφώντα 'προξενίαν', άδεια διαμονής στη Σπάρτη και πολύ σύντομα του παραχώρησαν ένα μεγάλο κτήμα στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου έζησε περίπου είκοσι χρόνια ήρεμη οικογενειακή ζωή με τη γυναίκα του και τους δύο γιους του, τον Γρύλλο και τον Διόδωρο, και ασχολήθηκε με τη συγγραφή πολλών έργων του. Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.).»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Ωστόσο, παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους.»

3. α) 1στ, 2ε, 3δ, 4α, 5β

β) *καθορῶ*: *κατὰ* + *ὁρῶ* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση), *μετέρχομαι*: *μετὰ* + *ἔρχομαι*, *παραινῶ*: *παρὰ* + *αἰνῶ*, *μεθορμίζω*: *μετὰ* + *ὁρμίζω* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση), *ἀντανάγω*: *ἀντὶ* + *ἀνὰ* + *ἄγω*

ΘΕΜΑ 62ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (933)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ στρατηγοὶ…ὡς ἐκέλευσε.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:

α) Εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα της Ολυμπίας, όπου ασχολήθηκε με το συγγραφικό του έργο.

β) Εξορίστηκε από την πατρίδα του, την Αθήνα.

γ) Αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το κτήμα του, στον Σκιλλούντα, και να μετακομίσει στην Κόρινθο.

δ) Οι Αθηναίοι επέτρεψαν στον Ξενοφώντα να επαναπατριστεί, μετά από την άρση του ψηφίσματος για εξορία.

ε) Έστειλε τους γιους του Γρύλλο και Διόδωρο να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *πολύ*	α) *φίλος*
2. *ἀποπλέω*	β) *ἀντίπαλος*
3. *ἀπέρχομαι*	γ) *νύξ*
4. *πολέμιος*	δ) *εἰσπλέω*
5. *ἡμέρα*	ε) *ἔρχομαι*
	στ) *ἐπιβιβάζω*
	ζ) *ὀλίγον*

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. (Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.)

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *κατιδών*	α) αργυρώνητος
2. *ναυμαχήσετε*	β) ιδέα
3. *ἐκβεβηκότας*	γ) εκποίηση
4. *ὠνούμενοι*	δ) έκβαση
5. *ἐποίησαν*	ε) ναυπηγός
	στ) κατάθεση
	ζ) επιβίβαση

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[1].Και ο Λύσανδρος, όταν ήταν η πέμπτη ημέρα αφότου οι Αθηναίοι έπλεαν εναντίον του, έδωσε εντολή σε αυτούς που κατασκόπευαν (τους Αθηναίους) κατά διαταγή του, όταν τους δουν να έχουν αποβιβαστεί και να είναι διασκορπισμένοι στη Χερσόνησο (πράγμα που έκαναν πολύ πιο συχνά μέρα με την ημέρα, και γιατί αγόραζαν από μακριά τα τρόφιμα και γιατί περιφρονούσαν τον Λύσανδρο, γιατί δεν έβγαζε κι αυτός τα πλοία από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει), επιστρέφοντας με τα πλοία προς αυτόν, να σηκώσουν ψηλά μια ασπίδα στο μέσο της διαδρομής. Και αυτοί (δηλ. οι κατάσκοποι) έπραξαν[2] όπως τους διέταξε.

1. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.
2. Πιο ελεύθερα: ενήργησαν σύμφωνα με τις εντολές του.

2. β, α, γ, δ, ε

3. α) 1ζ, 2δ, 3ε, 4α, 5γ

β) 1β, 2ε, 3δ, 4α, 5γ

ΘΕΜΑ 64ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (946)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ στρατηγοὶ…ὡς ἐκέλευσε.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη μόρφωση του Ξενοφώντα και ποιες ιστορικές μορφές άσκησαν επίδραση στην προσωπικότητα και τις ιδέες του;

Μονάδες 10

3. *α)* ιδέα, διασκέδαση, άρση, ελλιμενισμός, τελωνείο: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

***β)* φημί, παραινῶ, βούλομαι, πλοῦς, ποιῶ**: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[1].Και ο Λύσανδρος, όταν ήταν η πέμπτη ημέρα αφότου οι Αθηναίοι έπλεαν εναντίον του, έδωσε εντολή σε αυτούς που κατασκόπευαν (τους Αθηναίους) κατά διαταγή του, όταν τους δουν να έχουν αποβιβαστεί και να είναι διασκορπισμένοι στη Χερσόνησο (πράγμα που έκαναν πολύ πιο συχνά μέρα με την ημέρα, και γιατί αγόραζαν από μακριά τα τρόφιμα και γιατί περιφρονούσαν τον Λύσανδρο, γιατί δεν έβγαζε κι αυτός τα πλοία από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει), επιστρέφοντας με τα πλοία προς αυτόν, να σηκώσουν ψηλά μια ασπίδα στο μέσο της διαδρομής. Και αυτοί (δηλ. οι κατάσκοποι) έπραξαν[2] όπως τους διέταξε.

1. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.
2. Πιο ελεύθερα: ενήργησαν σύμφωνα με τις εντολές του.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: « Ο Ξενοφών, γιος του εύπορου κτηματία Γρύλλου, πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Δύο ιστορικές μορφές άσκησαν βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντος. Ο Σωκράτης με το πρότυπο ζωής που πρόβαλε και ο Αγησίλαος με τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
Οι ιδέες του Ξενοφώντος για την πολιτική και την ηθική φαίνονται στον τρόπο με τον οποίο προβάλλει τρέχουσες απόψεις της εποχής του για θέματα καθημερινής ζωής, συμπεριφοράς, αγωγής και θεσμών.»

3. α) ιδέα: *κατιδὼν / κατίδωσιν*, διασκέδαση: *ἐσκεδασμένους*, άρση: *ἆραι*, ελλιμενισμός: *λιμένι / λιμένα*, τελωνείο: *ὠνούμενοι*

β) *φημί* → φήμη (προφήτης, κατάφαση), *παραινῶ* → παραίνεση (έπαινος, αξιέπαινος), *βούλομαι* → βούληση (βουλητικός, βουλησιαρχία), *πλοῦς* → πλοίο (περίπλους, πλεύση), *ποιῶ* → ποίηση (ποιητής, προσποιητό

ΘΕΜΑ 65ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (949)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ στρατηγοὶ…ὡς ἐκέλευσε.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να αναφέρετε τους τίτλους των έργων μιας κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *αἴρω*	α) εφόδια, αναγκαία
2. *ἐπιτήδεια*	β) περισσότερο
3. *ἄπειμι*	γ) λέγω, ισχυρίζομαι
4. *μᾶλλον*	δ) σηκώνω
5. *φημί*	ε) απέρχομαι, φεύγω
	στ) κυριεύω
	ζ) έρχομαι

Μονάδες 5

β) Να σχηματίστε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
βούλησθε	-ις	
ἐποίουν	-μα	
ἐκέλευσαν	-της	
στρατηγεῖν	-ός	
καταφρονοῦντες	-ις	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[1].Και ο Λύσανδρος, όταν ήταν η πέμπτη ημέρα αφότου οι Αθηναίοι έπλεαν εναντίον του, έδωσε εντολή σε αυτούς που κατασκόπευαν (τους Αθηναίους) κατά διαταγή του, όταν τους δουν να έχουν αποβιβαστεί και να είναι διασκορπισμένοι στη Χερσόνησο (πράγμα που έκαναν πολύ πιο συχνά μέρα με την ημέρα, και γιατί αγόραζαν από μακριά τα τρόφιμα και γιατί περιφρονούσαν τον Λύσανδρο, γιατί δεν έβγαζε κι αυτός τα πλοία από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει), επιστρέφοντας με τα πλοία προς αυτόν, να σηκώσουν ψηλά μια ασπίδα στο μέσο της διαδρομής. Και αυτοί (δηλ. οι κατάσκοποι) έπραξαν[2] όπως τους διέταξε.

1. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.
2. Πιο ελεύθερα: ενήργησαν σύμφωνα με τις εντολές του.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί.»
Διδακτικά έργα είναι τα ακόλουθα: *Περί ἱππικῆς*, *Ἱππαρχικός*, *Ἱέρων*, *Πόροι* ή *Περί Προσόδων*.

3. α) 1δ, 2α, 3ε, 4β, 5γ

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
βούλησθε	-ις	*βούλησις*
ἐποίουν	-μα	*ποίημα*
ἐκέλευσαν	-της	*κελευστής*

στρατηγεῖν	-ός	*στρατηγός*
καταφρονοῦντες	-ις	*καταφρόνησις*

ΘΕΜΑ 67ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (956)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ στρατηγοὶ…ὡς ἐκέλευσε.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α)* Από τις λέξεις της **Α′** στήλης να σχηματίσετε, στη **Γ′** στήλη, παράγωγες λέξεις (απλές) με τις παραγωγικές καταλήξεις που δίνονται στη **Β′** στήλη.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**	**Γ′ ΣΤΗΛΗ**
λέξεις	**παραγωγική κατάληξη**	**παράγωγες λέξεις**
καταφρονοῦντες	-ιμος (επίθετο)	
τειχῶν	-ίζω (ρήμα)	
πόλει	-της (ουσιαστικό)	
ἐκβεβηκότας	-ις (ουσιαστικό)	
ἐποίουν	-μα (ουσιαστικό)	

Μονάδες 5

β) *νεῶν, βούλησθε, στρατηγεῖν, ἡμέρα, ἐσκεδασμένους*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[1].Και ο Λύσανδρος, όταν ήταν η πέμπτη ημέρα αφότου οι Αθηναίοι έπλεαν εναντίον του, έδωσε εντολή σε αυτούς που κατασκόπευαν (τους Αθηναίους) κατά διαταγή του, όταν τους δουν να έχουν αποβιβαστεί και να είναι διασκορπισμένοι στη Χερσόνησο (πράγμα που έκαναν πολύ πιο συχνά μέρα με την ημέρα, και γιατί αγόραζαν από μακριά τα τρόφιμα και γιατί περιφρονούσαν τον Λύσανδρο, γιατί δεν έβγαζε κι αυτός τα πλοία από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει), επιστρέφοντας με τα πλοία προς αυτόν, να σηκώσουν ψηλά μια ασπίδα στο μέσο της διαδρομής. Και αυτοί (δηλ. οι κατάσκοποι) έπραξαν[2] όπως τους διέταξε.

1. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.

2. Πιο ελεύθερα: ενήργησαν σύμφωνα με τις εντολές του.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:

«Τα σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Ἀπολογία Σωκράτους, Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους, Συμπόσιον, Οἰκονομικός.*

Ἀπολογία Σωκράτους: (διαφορετική εκδοχή από την 'Απολογία' του Πλάτωνος). Ο Σωκράτης αντικρούει την κατηγορία της αθεΐας και προβάλλει την ηθική του και τη σοφία του.

Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους: Συζητήσεις και διάλογοι του μεγάλου στοχαστή και δάσκαλου που προβάλλουν την ηθική του επιρροή στους γύρω του.»

3. *α*)

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**	**Γ' ΣΤΗΛΗ**
λέξεις	**παραγωγική κατάληξη**	**παράγωγες λέξεις**
καταφρονοῦντες	-ιμος (επίθετο)	*φρόνιμος*
τειχῶν	-ίζω (ρήμα)	*τειχίζω*
πόλει	-της (ουσιαστικό)	*πολίτης*
ἐκβεβηκότας	-ις (ουσιαστικό)	*ἔκβασις*
ἐποίουν	-μα (ουσιαστικό)	*ποίημα*

β) *νεῶν* → νεώριο (ναυμαχία, νηολόγιο, επίνειο), *βούλησθε* → βούληση (βουλητικός, βουλησιαρχία), *στρατηγεῖν* → στρατηγός (στρατιώτης, αρχηγός),

ἡμέρα → εφήμερος (ημερολόγιο, ημερομηνία), *ἐσκεδασμένους* → διασκέδαση (διασκεδαστικός, διασκεδαστής)

ΘΕΜΑ 68ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (958)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ στρατηγοὶ…ὡς ἐκέλευσε.***

Μονάδες 30

2. Πώς δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» και πώς αποτυπώνεται στο έργο του η εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου π.Χ. αι.;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *νεῶν*	α) άφρων
2. *ἀσπίδα*	β) ορμίσκος
3. *παρήνει*	γ) ναός
4. *καταφρονοῦντες*	δ) έπαινος
5. *ὁρμεῖν*	ε) προάσπιση
	στ) νηοπομπή

	ζ) ορμόνη

Μονάδες 5

β) ιδέα, άρση, εκτελωνισμός, βούληση, σχετικός: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[1].Και ο Λύσανδρος, όταν ήταν η πέμπτη ημέρα αφότου οι Αθηναίοι έπλεαν εναντίον του, έδωσε εντολή σε αυτούς που κατασκόπευαν (τους Αθηναίους) κατά διαταγή του, όταν τους δουν να έχουν αποβιβαστεί και να είναι διασκορπισμένοι στη Χερσόνησο (πράγμα που έκαναν πολύ πιο συχνά μέρα με την ημέρα, και γιατί αγόραζαν από μακριά τα τρόφιμα και γιατί περιφρονούσαν τον Λύσανδρο, γιατί δεν έβγαζε κι αυτός τα πλοία από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει), επιστρέφοντας με τα πλοία προς αυτόν, να σηκώσουν ψηλά μια ασπίδα στο μέσο της διαδρομής. Και αυτοί (δηλ. οι κατάσκοποι) έπραξαν[2] όπως τους διέταξε.

1. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.

2. Πιο ελεύθερα: ενήργησαν σύμφωνα με τις εντολές του.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό ‘ρεπόρτερ’ και την ιδεολογική του συνέπεια (ο Ξενοφών) έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών ‘πόλεων-κρατών’ της Ελλάδας.»

3. α) 1στ, 2ε, 3δ, 4α, 5β

β) ιδέα: *κατιδὼν / κατίδωσιν*, άρση: *ἆραι*, εκτελωνισμός: *ὠνούμενοι*, βούληση: *βούλησθε*, σχετικός: *ἔχοντας*

ΘΕΜΑ 70ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (963)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ στρατηγοὶ…ὡς ἐκέλευσε.***

Μονάδες 30

2. Ποιες είναι οι απόψεις του Ξενοφώντα για την «αθέτηση του λόγου» και την «παράβαση των όρκων»;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. (Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.)

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *καθορῶ*	α) από κοντά
2. *πόρρωθεν*	β) προτρέπω, συμβουλεύω
3. *ἄπειμι*	γ) επιθυμώ
4. *παραινῶ*	δ) αποτρέπω

5. *βούλομαι*	ε) απέρχομαι, φεύγω
	στ) βλέπω
	ζ) από μακριά

Μονάδες 5

β) *καθορῶ, πεντεκαίδεκα, στρατηγός, καταφρονῶ, ἀντανάγω*: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[1].Και ο Λύσανδρος, όταν ήταν η πέμπτη ημέρα αφότου οι Αθηναίοι έπλεαν εναντίον του, έδωσε εντολή σε αυτούς που κατασκόπευαν (τους Αθηναίους) κατά διαταγή του, όταν τους δουν να έχουν αποβιβαστεί και να είναι διασκορπισμένοι στη Χερσόνησο (πράγμα που έκαναν πολύ πιο συχνά μέρα με την ημέρα, και γιατί αγόραζαν από μακριά τα τρόφιμα και γιατί περιφρονούσαν τον Λύσανδρο, γιατί δεν έβγαζε κι αυτός τα πλοία από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει), επιστρέφοντας με τα πλοία προς αυτόν, να σηκώσουν ψηλά μια ασπίδα στο μέσο της διαδρομής. Και αυτοί (δηλ. οι κατάσκοποι) έπραξαν[2] όπως τους διέταξε.

1. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.
2. Πιο ελεύθερα: ενήργησαν σύμφωνα με τις εντολές του.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31-32: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: ‘Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν’ αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν’ αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει’ (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) 1στ, 2ζ, 3ε, 4β, 5γ

β) *καθορῶ*: *κατὰ* + *ὁρῶ*, *πεντεκαίδεκα*: *πέντε* + *καὶ* + *δέκα*, *στρατηγός*: *στρατὸς* + *ἄγω*, *καταφρονῶ*: *κατὰ* + *φρονῶ*, *ἀντανάγω*: *ἀντὶ* + *ἀνὰ* + *ἄγω*

ΘΕΜΑ 71ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (993)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ στρατηγοὶ…ὡς ἐκέλευσε.***

Μονάδες 30

2. Ποιον χαρακτηρισμό απέδωσαν στον Ξενοφώντα οι θαυμαστές του έργου του στη ρωμαϊκή εποχή και γιατί;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. (Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.)

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀπέρχομαι*	α) *πωλῶ*

2. *πόρρωθεν*	β) *εἰσπλέω*
3. *ἀποπλέω*	γ) *ἐμβαίνω*
4. *ὠνοῦμαι*	δ) *ἔρχομαι*
5. *ἐκβαίνω*	ε) *ἀγοράζω*
	στ) *διαβαίνω*
	ζ) *ἐγγύθεν*

Μονάδες 5

β) *ὁρμοῦντας, ἔχοντας, παρήνει, εἶπε, κατίδωσιν*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθένα από τους παραπάνω ρηματικούς τύπους του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[1].Και ο Λύσανδρος, όταν ήταν η πέμπτη ημέρα αφότου οι Αθηναίοι έπλεαν εναντίον του, έδωσε εντολή σε αυτούς που κατασκόπευαν (τους Αθηναίους) κατά διαταγή του, όταν τους δουν να έχουν αποβιβαστεί και να είναι διασκορπισμένοι στη Χερσόνησο (πράγμα που έκαναν πολύ πιο συχνά μέρα με την ημέρα, και γιατί αγόραζαν από μακριά τα τρόφιμα και γιατί περιφρονούσαν τον Λύσανδρο, γιατί δεν έβγαζε κι αυτός τα πλοία από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει), επιστρέφοντας με τα πλοία προς αυτόν, να σηκώσουν ψηλά μια ασπίδα στο μέσο της διαδρομής. Και αυτοί (δηλ. οι κατάσκοποι) έπραξαν[2] όπως τους διέταξε.

1. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.
2. Πιο ελεύθερα: ενήργησαν σύμφωνα με τις εντολές του.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Στη ρωμαϊκή εποχή ξεχώρισαν τον Ξενοφώντα από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί 'ἀττικὴ μέλισσα' και 'ἀττικὴ μοῦσα' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι.»

3. α) 1δ, 2ζ, 3β, 4α, 5γ

β) *ὁρμοῦντας* → όρμος (ορμίσκος, προσορμίζω), *ἔχοντας* → εχεμύθεια (κάτοχος, εποχή), *παρήνει* → παραίνεση (έπαινος, παινεύω), *εἶπε* → έπος (επικός, ορθοέπεια), *κατίδωσιν* → ιδέα (ιδανικό, είδος)

ΘΕΜΑ 73ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (1006)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ στρατηγοὶ…ὡς ἐκέλευσε.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για την καταγωγή (γέννηση, οικογενειακό περιβάλλον), τη μόρφωση του Ξενοφώντα και τις πολιτικές συνθήκες της εποχής του;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε ρήμα της **Α′** στήλης με το συνώνυμό του στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *βούλομαι*	α) *ἀγοράζω*

2. *παραινῶ*	β) *προστάττω*
3. *ὠνοῦμαι*	γ) *ἐπιθυμῶ*
4. *κελεύω*	δ) *συμβουλεύω*
5. *φημί*	ε) *πωλῶ*
	στ) *λέγω*
	ζ) *βουλεύομαι*

Μονάδες 5

β) προφήτης, συμπολίτης, εισιτήριο, πλοηγός, ρίψασπις: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[1].Και ο Λύσανδρος, όταν ήταν η πέμπτη ημέρα αφότου οι Αθηναίοι έπλεαν εναντίον του, έδωσε εντολή σε αυτούς που κατασκόπευαν (τους Αθηναίους) κατά διαταγή του, όταν τους δουν να έχουν αποβιβαστεί και να είναι διασκορπισμένοι στη Χερσόνησο (πράγμα που έκαναν πολύ πιο συχνά μέρα με την ημέρα, και γιατί αγόραζαν από μακριά τα τρόφιμα και γιατί περιφρονούσαν τον Λύσανδρο, γιατί δεν έβγαζε κι αυτός τα πλοία από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει), επιστρέφοντας με τα πλοία προς αυτόν, να σηκώσουν ψηλά μια ασπίδα στο μέσο της διαδρομής. Και αυτοί (δηλ. οι κατάσκοποι) έπραξαν[2] όπως τους διέταξε.

1. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.
2. Πιο ελεύθερα: ενήργησαν σύμφωνα με τις εντολές του.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών γεννήθηκε (μεταξύ 431 και 429 π.Χ.) στον δήμο της Ερχιάς της Αττικής. Ο πατέρας του Γρύλλος ήταν εύπορος κτηματίας. Ο Ξενοφών πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»

3. α) 1γ, 2δ, 3α, 4β, 5στ

β) προφήτης: *ἔφη*, συμπολίτης: *πόλει* / *πόλιν*, εισιτήριο: *μετιόντας* / *ἀπιέναι*, πλοηγός (< *πλοῦς* + *ἄγω*): το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τις

λέξεις *ἀποπλέοντας / πλοῦν* και το δεύτερο με τις λέξεις *στρατηγοί / στρατηγεῖν*, ρίψασπις: *ἀσπίδα*

ΘΕΜΑ 74ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 25-27. (3186)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὁρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει πρός τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύσανδρος δ᾽, ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἑπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, τά τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοὔμπαλιν παρ᾽ αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ στρατηγοὶ…ὡς ἐκέλευσε.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τον Ξενοφώντα στην εξορία;

Μονάδες 10

3. α) *μεθορμίζω, στρατηγός, ἀπέρχομαι, καταφρονῶ, ἀντανάγω*: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. (Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.)

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *φημί*	α) *ἐπιθυμῶ*
2. *παραινῶ*	β) *προστάττω*
3. *βούλομαι*	γ) *συμβουλεύω*
4. *κελεύω*	δ) *ὠνοῦμαι*
5. *πόρρωθεν*	ε) *φάσκω*
	στ) *μακρόθεν*
	ζ) *ἐγγύθεν*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι στρατηγοί όμως, και προπαντός ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί (του είπαν) ότι οι ίδιοι είναι τώρα στρατηγοί, όχι εκείνος. Και αυτός έφυγε[1].Και ο Λύσανδρος, όταν ήταν η πέμπτη ημέρα αφότου οι Αθηναίοι έπλεαν εναντίον του, έδωσε εντολή σε αυτούς που κατασκόπευαν (τους Αθηναίους) κατά διαταγή του, όταν τους δουν να έχουν αποβιβαστεί και να είναι διασκορπισμένοι στη Χερσόνησο (πράγμα που έκαναν πολύ πιο συχνά μέρα με την ημέρα, και γιατί αγόραζαν από μακριά τα τρόφιμα και γιατί περιφρονούσαν τον Λύσανδρο, γιατί δεν έβγαζε κι αυτός τα πλοία από το λιμάνι για να τους αντιμετωπίσει), επιστρέφοντας με τα πλοία προς αυτόν, να σηκώσουν ψηλά μια ασπίδα στο μέσο της διαδρομής. Και αυτοί (δηλ. οι κατάσκοποι) έπραξαν[2] όπως τους διέταξε.

1. Σχ. βιβλίο: σηκώθηκε και έφυγε.

2. Πιο ελεύθερα: ενήργησαν σύμφωνα με τις εντολές του.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»

3. α) *μεθορμίζω*: *μετὰ* + *ὁρμίζω* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση) , *στρατηγός*: *στρατὸς* + *ἄγω*, *ἀπέρχομαι*: *ἀπὸ* + *ἔρχομαι*, *καταφρονῶ*: *κατὰ* + *φρονῶ*, *ἀντανάγω*: *ἀντὶ* + *ἀνὰ* + *ἄγω*

β) 1ε, 2γ, 3α, 4β, 5στ

ΘΕΜΑ 76ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1016)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν, συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς…εἰς τὰ τειχύδρια.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τους Αθηναίους στην άρση του ψηφίσματος της εξορίας του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ναῦς*	α) εγκατάλειψη
2. *ἐσήμανεν*	β) είδος
3. *ἔλαβε*	γ) σημασία
4. *ἰδών*	δ) κατάληψη
5. *ἀνήχθησαν*	ε) ναός
	στ) αναγωγή
	ζ) νηοπομπή

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
πλεῖν	-ις	
ἐσήμανεν	-μα	
συνέλεξεν	-ή	
βοηθεῖν	-ός	
ἀπαγγελοῦσα	-ία	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος έδωσε αμέσως σήμα να ανοιχτούν στο πέλαγος τα πλοία όσο πιο γρήγορα γινόταν· ταυτόχρονα κινήθηκε[1] και ο Θώρακας με το πεζικό. Και ο Κόνωνας, όταν είδε την επιθετική κίνηση του στόλου των αντιπάλων, έδωσε σήμα (στα πληρώματα) να τρέξουν αμέσως στα πλοία. Επειδή όμως οι άνδρες του ήταν διασκορπισμένοι, άλλα από τα πλοία βρέθηκαν με δύο σειρές κωπηλάτες, άλλα με μία σειρά κωπηλάτες, άλλα τελείως άδεια· το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[2] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά.

1. Εννοείται ότι ο Θώρακας με το πεζικό ακολούθησαν στην ξηρά πορεία παράλληλη με την πορεία των πλοίων στη θάλασσα.
2. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.). Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. *α)* 1ζ, 2γ, 3δ, 4β, 5στ

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
πλεῖν	-ις	*πλεῦσις*
ἐσήμανεν	-μα	*σῆμα*
συνέλεξεν	-ή	*συλλογή*
βοηθεῖν	-ός	*βοηθός*
ἀπαγγελοῦσα	-ία	*ἀπαγγελία*

ΘΕΜΑ 77ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1029)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν· συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς…εἰς τὰ τειχύδρια.***

Μονάδες 30

2. Οι Αθηναίοι με ψήφισμά τους εξόρισαν τον Ξενοφώντα, επειδή:
α) αρνήθηκε να υπηρετήσει στον αθηναϊκό στρατό,
β) κατατάχτηκε ως μισθοφόρος στον στρατό του Κύρου, στη Μ. Ασία,
γ) ανήκε στην τάξη των ιππέων και συναναστρεφόταν με τον Σωκράτη,
δ) στη μάχη της Κορωνείας (494 π.Χ.), παρατάχτηκε με τον βασιλιά της Σπάρτης Αγησίλαο εναντίον της πατρίδας του,
ε) δεν επέτρεψε στους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.
Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση, σημειώνοντας το αντίστοιχο γράμμα και να αναφέρετε αν οι Αθηναίοι αναθεώρησαν το ψήφισμα αυτό και με ποια αφορμή.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἔγνω*	α) επικράτηση

2. *παντελῶς*	β) σχεδόν
3. *πράγματα*	γ) αταξία
4. *κράτος*	δ) ποίηση
5. *κατασχών*	ε) άπρακτος
	στ) ατέλεια
	ζ) αναγνώστης

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε από τις παρακάτω λέξεις παράγωγα επίθετα της αρχαίας ελληνικής με τις καταλήξεις που δίνονται.

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
ἄκραν	-αῖος	
πεζόν	-ικός	
κράτος	-αιός	
ἄλλαι	-οῖος	
ἄνδρας	-εῖος	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος έδωσε αμέσως σήμα να ανοιχτούν στο πέλαγος τα πλοία όσο πιο γρήγορα γινόταν· ταυτόχρονα κινήθηκε[1] και ο Θώρακας με το πεζικό. Και ο Κόνωνας, όταν είδε την επιθετική κίνηση του στόλου των αντιπάλων, έδωσε σήμα (στα πληρώματα) να τρέξουν αμέσως στα πλοία. Επειδή όμως οι άνδρες του ήταν διασκορπισμένοι, άλλα από τα πλοία βρέθηκαν με δύο σειρές κωπηλάτες, άλλα με μία σειρά κωπηλάτες, άλλα τελείως άδεια· το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[2] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά.

1. Εννοείται ότι ο Θώρακας με το πεζικό ακολούθησαν στην ξηρά πορεία παράλληλη με την πορεία των πλοίων στη θάλασσα.
2. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.

2. Σωστή απάντηση: **δ**
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους. Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) 1ζ, 2στ, 3ε, 4α, 5β

β)

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
ἄκραν	-αῖος	*ἀκραῖος*
πεζόν	-ικός	*πεζικός*
κράτος	-αιός	*κραταιός*
ἄλλαι	-οῖος	*ἀλλοῖος*
ἄνδρας	-εῖος	*ἀνδρεῖος*

ΘΕΜΑ 79ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1036)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν· συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς…εἰς τὰ τειχύδρια.***

Μονάδες 30

2. α) Να εξηγήσετε γιατί δεν είναι εύκολη η ειδολογική και η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.
β) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. α) ***ἐπίπλους, δίκροτος, συλλέγω, διαφθείρομαι, κατέχω***: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀπαγγέλλω*	α) παρασέρνω
2. *ἐπίπλους*	β) βγαίνω από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα

3. *αὐτόθεν*	γ) ανακοινώνω
4. *ἀνάγομαι*	δ) συγκεντρώνω
5. *συλλέγω*	ε) από αυτό το μέρος
	στ) επιθετική κίνηση του στόλου
	ζ) σε αυτό το μέρος

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος έδωσε αμέσως σήμα να ανοιχτούν στο πέλαγος τα πλοία όσο πιο γρήγορα γινόταν· ταυτόχρονα κινήθηκε[1] και ο Θώρακας με το πεζικό. Και ο Κόνωνας, όταν είδε την επιθετική κίνηση του στόλου των αντιπάλων, έδωσε σήμα (στα πληρώματα) να τρέξουν αμέσως στα πλοία. Επειδή όμως οι άνδρες του ήταν διασκορπισμένοι, άλλα από τα πλοία βρέθηκαν με δύο σειρές κωπηλάτες, άλλα με μία σειρά κωπηλάτες, άλλα τελείως άδεια· το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[2] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά.

1. Εννοείται ότι ο Θώρακας με το πεζικό ακολούθησαν στην ξηρά πορεία παράλληλη με την πορεία των πλοίων στη θάλασσα.
2. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Δεν είναι εύκολη ούτε η ειδολογική ούτε η χρονολογική κατάταξη των έργων του. Ορισμένα από τα έργα του συνδυάζουν γνωρίσματα διαφορετικών φιλολογικών ειδών.»

β) «Η χρονολόγηση των έργων του στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»

3. *α)* *ἐπίπλους*: *ἐπὶ* + *πλοῦς*, *δίκροτος*: *δὶς* + *κροτῶ* (< *κρότος*), *συλλέγω*: *σὺν* + *λέγω* (= συγκεντρώνω), *διαφθείρομαι*: *διὰ* + *φθείρομαι*, *κατέχω*: *κατὰ* + *ἔχω*

β) 1γ, 2στ, 3ε, 4β, 5δ

ΘΕΜΑ 80ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1041)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν· συμπαρήει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς…εἰς τὰ τειχύδρια.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να γράψετε δύο τίτλους έργων από κάθε κατηγορία.

Μονάδες 10

3. *α) ἰδών, παντελῶς, πλήρεις, κατασχών, μεγάλα*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να αντιστοιχίσετε τα ομόρριζα προς τους ρηματικούς τύπους ***βοηθεῖν*** και ***ἔλαβε*** (**Α΄** στήλη): ***βοηθός, βοήθεια, λῆμμα, λημμάτιον, λῆψις*** ουσιαστικά με την κατηγορία στην οποία ανήκουν (**Β΄** στήλη). Μία κατηγορία περισσεύει.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *βοηθός*	α) ενέργεια ή κατάσταση
2. *λῆμμα*	β) υποκοριστικό
3. *λῆψις*	γ) αποτέλεσμα ενέργειας
4. *λημμάτιον*	δ) όργανο ή μέσο
5. *βοήθεια*	ε) πρόσωπο που ενεργεί

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος έδωσε αμέσως σήμα να ανοιχτούν στο πέλαγος τα πλοία όσο πιο γρήγορα γινόταν· ταυτόχρονα κινήθηκε[1] και ο Θώρακας με το πεζικό. Και ο Κόνωνας, όταν είδε την επιθετική κίνηση του στόλου των αντιπάλων, έδωσε σήμα (στα πληρώματα) να τρέξουν αμέσως στα πλοία. Επειδή όμως οι άνδρες του ήταν διασκορπισμένοι, άλλα από τα πλοία βρέθηκαν με δύο σειρές κωπηλάτες, άλλα με μία σειρά κωπηλάτες, άλλα τελείως άδεια· το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[2] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά.

1. Εννοείται ότι ο Θώρακας με το πεζικό ακολούθησαν στην ξηρά πορεία παράλληλη με την πορεία των πλοίων στη θάλασσα.
2. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν ο Ξενοφών εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί: Ιστορικά (*Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος*), Σωκρατικά (*Ἀπολογία Σωκράτους, Συμπόσιον*) και Διδακτικά (*Περὶ ἱππικῆς, Ἱππαρχικός*).»

3. α) *ἰδών* → ιδέα (είδος, ιδανικό), *παντελῶς* → τέλειος (συντέλεια, τελειότητα), *πλήρεις* → πληρότητα (συμπλήρωση, πληρεξούσιος), *κατασχών* → κατάσχεση (σχέδιο, σχήμα), *μεγάλα* → μεγαλοπρεπής (μεγαλομανία, μεγαλοποιώ)

β) 1ε, 2γ, 3α, 4β, 5α

ΘΕΜΑ 82ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1046)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν· συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς…εἰς τὰ τειχύδρια.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Διδακτικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α)* Να σχηματίστε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἔφυγον	-άς	
ἀνήχθησαν	-ή	
διεφθαρμένων	-ά	
ἔλαβεν	-ις	
ἀπαγγελοῦσα	-ία	

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *συλλέγω*	α) *καταστρέφω*
2. *βοηθῶ*	β) *ἀπέρχομαι*
3. *γιγνώσκω*	γ) *ἔρχομαι*
4. *φεύγω*	δ) *συνάγω*
5. *διαφθείρω*	ε) *ἐπικουρῶ*
	στ) *διαλέγω*
	ζ) *ἐπίσταμαι*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος έδωσε αμέσως σήμα να ανοιχτούν στο πέλαγος τα πλοία όσο πιο γρήγορα γινόταν· ταυτόχρονα κινήθηκε[1] και ο Θώρακας με το πεζικό. Και ο Κόνωνας, όταν είδε την επιθετική κίνηση του στόλου των αντιπάλων, έδωσε σήμα (στα πληρώματα) να τρέξουν αμέσως στα πλοία. Επειδή όμως οι άνδρες του ήταν διασκορπισμένοι, άλλα από τα πλοία βρέθηκαν με δύο σειρές κωπηλάτες, άλλα με μία σειρά κωπηλάτες, άλλα τελείως άδεια· το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[2] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά.

1. Εννοείται ότι ο Θώρακας με το πεζικό ακολούθησαν στην ξηρά πορεία παράλληλη με την πορεία των πλοίων στη θάλασσα.
2. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
«Τα διδακτικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Περὶ ἱππικῆς*, *Ἱππαρχικός*, *Ἱέρων*, *Πόροι* ή *Περὶ Προσόδων*.
Ἱέρων: διάλογος ανάμεσα στον τύραννο των Συρακουσών και στον ποιητή Σιμωνίδη για τις διαφορές στη ζωή του απόλυτου μονάρχη και του απλού πολίτη.
Πόροι ή Περί Προσόδων: πρόταση λύσεων για την εξυγίανση των οικονομικών του κράτους των Αθηνών στα μέσα του 4ου αι. π.Χ.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἔφυγον	-άς	*φυγάς*
ἀνήχθησαν	-ή	*ἀναγωγή*
διεφθαρμένων	-ά	*διαφθορά*
ἔλαβεν	-ις	*λῆψις*
ἀπαγγελοῦσα	-ία	*ἀπαγγελία*

β) 1δ, 2ε, 3ζ, 4β, 5α

ΘΕΜΑ 83ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1049)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν· συμπαρῄει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς…εἰς τὰ τειχύδρια.***

Μονάδες 30

2. Από την περιγραφή ποιων γεγονότων αναδεικνύεται η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ταχίστη*	α) *καταπλέω*
2. *κενή*	β) *ὀλίγιστος*
3. *ἀποπλέω*	γ) *μικρά*
4. *πλεῖστος*	δ) *θάττων*
5. *μεγάλα*	ε) *πλείονας*
	στ) *πλήρης*
	ζ) *βραδυτάτη*

Μονάδες 5

β) *ναῦς, ἀνήχθησαν, ἱστία, ἀπέπλευσε, ἀπαγγελοῦσα*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος έδωσε αμέσως σήμα να ανοιχτούν στο πέλαγος τα πλοία όσο πιο γρήγορα γινόταν· ταυτόχρονα κινήθηκε[1] και ο Θώρακας με το πεζικό. Και ο Κόνωνας, όταν είδε την επιθετική κίνηση του στόλου των αντιπάλων, έδωσε σήμα (στα πληρώματα) να τρέξουν αμέσως στα πλοία. Επειδή όμως οι άνδρες του ήταν διασκορπισμένοι, άλλα από τα πλοία βρέθηκαν με δύο σειρές κωπηλάτες, άλλα με μία σειρά κωπηλάτες, άλλα τελείως άδεια· το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[2] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά.

1. Εννοείται ότι ο Θώρακας με το πεζικό ακολούθησαν στην ξηρά πορεία παράλληλη με την πορεία των πλοίων στη θάλασσα.
2. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Η ικανότητα του συγγραφέα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές φτάνει σε κορυφαία επιτεύγματα όπως στην περιγραφή της θριαμβευτικής επιστροφής του Αλκιβιάδη στην Αθήνα (1.4.12-19), της αναγγελίας της καταστροφής του αθηναϊκού στόλου στους Αιγός ποταμούς (2.2.3), της κατεδάφισης των μακρών τειχών (2.2.23), της δίκης και της εκτέλεσης του Θηραμένη (2.3.50-56), της τραγικής αξιοπρέπειας, με την οποία δέχτηκαν οι Σπαρτιάτες το άγγελμα της συμφοράς τους στα Λεύκτρα (6.4.16).»

3.α) 1ζ, 2στ, 3α, 4β, 5γ

β) *ναῦς* → ναύτης (ναυμαχία, ναυάγιο), *ἀνήχθησαν* → αναγωγή (αγωγός, άγημα), *ἱστία* → ιστιοδρομία (ιστιοπλοΐα, ιστιοφόρο), *ἀπέπλευσε* → απόπλους (πλοίο, πλεύση), *ἀπαγγελοῦσα* → απαγγελία (άγγελος, διάγγελμα)

ΘΕΜΑ 85ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1054)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν· συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς…εἰς τὰ τειχύδρια.***

Μονάδες 30

2. Ποιες συνέπειες έχει, κατά τον Ξενοφώντα, η ασέβεια προς τους θεούς στην εξέλιξη των ιστορικών γεγονότων;

Μονάδες 10

3. *α)* Να σχηματίστε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἔφυγον	-άς	
ἀνήχθησαν	-ή	
διεφθαρμένων	-ά	
ἔλαβε	-ις	
ἀπαγγελοῦσα	-ία	

Μονάδες 5

β) συμπλήρωμα, παραλήπτης, γεωμετρία, διαφυγή, ιστός: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος έδωσε αμέσως σήμα να ανοιχτούν στο πέλαγος τα πλοία όσο πιο γρήγορα γινόταν· ταυτόχρονα κινήθηκε[1] και ο Θώρακας με το πεζικό. Και ο Κόνωνας, όταν είδε την επιθετική κίνηση του στόλου των αντιπάλων, έδωσε σήμα (στα πληρώματα) να τρέξουν αμέσως στα πλοία. Επειδή όμως οι άνδρες του ήταν διασκορπισμένοι, άλλα από τα πλοία βρέθηκαν με δύο σειρές κωπηλάτες, άλλα με μία σειρά κωπηλάτες, άλλα τελείως άδεια· το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[2] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά.

1. Εννοείται ότι ο Θώρακας με το πεζικό ακολούθησαν στην ξηρά πορεία παράλληλη με την πορεία των πλοίων στη θάλασσα.
2. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἔφυγον	*-άς*	*φυγάς*
ἀνήχθησαν	*-ή*	*ἀναγωγή*

διεφθαρμένων	-ά	*διαφθορά*
ἔλαβε	-ις	*λῆψις*
ἀπαγγελοῦσα	-ία	*ἀπαγγελία*

β) συμπλήρωμα: *πλήρεις*, παραλήπτης: *ἔλαβε* / *ἔλαβεν*, γεωμετρία: *γῇ*, διαφυγή: *ἔφυγον* / *φεύγων*, ιστός: *ἱστία*

ΘΕΜΑ 86ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1130)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν· συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς…εἰς τὰ τειχύδρια.***

Μονάδες 30

2. Ποια δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία από την Αναγέννηση μέχρι σήμερα και για ποιους λόγους;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀποπλέω*	α) *μικρά*
2. *μεγάλα*	β) *ἡγοῦμαι*
3. *πλεῖστος*	γ) *ὁρμίζομαι*
4. *πλήρης*	δ) *εἰσπλέω*
5. *ἀνάγομαι*	ε) *κενός*
	στ) *ὀλίγιστος*
	ζ) *ταχύς*

Μονάδες 5

β) ***ἔχων, ἰδών, ἔλαβε, πράγματα, μεγάλα***: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος έδωσε αμέσως σήμα να ανοιχτούν στο πέλαγος τα πλοία όσο πιο γρήγορα γινόταν· ταυτόχρονα κινήθηκε[1] και ο Θώρακας με το πεζικό. Και ο Κόνωνας, όταν είδε την επιθετική κίνηση του στόλου των αντιπάλων, έδωσε σήμα (στα πληρώματα) να τρέξουν αμέσως στα πλοία. Επειδή όμως οι άνδρες του ήταν διασκορπισμένοι, άλλα από τα πλοία βρέθηκαν με δύο σειρές κωπηλάτες, άλλα με μία σειρά κωπηλάτες, άλλα τελείως άδεια· το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[2] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά.

1. Εννοείται ότι ο Θώρακας με το πεζικό ακολούθησαν στην ξηρά πορεία παράλληλη με την πορεία των πλοίων στη θάλασσα.

2. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Τα δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα από την Αναγέννηση ως την εποχή μας, και κυρίως η *Κύρου Ἀνάβασις* χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία: η *Ἀνάβασις* για την απλότητα του ύφους, τη ζωντάνια της περιγραφής, την έξαρση της πειθαρχίας και της ανάληψης πρωτοβουλίας, τα *Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους* για το πλήθος των ανεκδότων από τη ζωή του μεγάλου φιλοσόφου, ο *Ἀγησίλαος* για την προβολή των αρετών του ιδανικού ηγέτη, η *Κύρου Παιδεία* για τα παιδαγωγικά και τα ρομαντικά στοιχεία της. Τα *Ἑλληνικά* είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 4ου αι. π.Χ. που έχει σωθεί και αποτελεί τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.»

3. α) 1δ, 2α, 3στ, 4ε, 5γ

β) *ἔχων* → μετέχω (εχέγγυο, εποχή), *ἰδών* → ιδέα (ιδανικό, είδος), *ἔλαβε* → λαβή (λήψη, παραλήπτης), *πράγματα* → πραγματικός (πραγμάτωση, πολυπράγμων), *μεγάλα* → μέγεθος (μεγαλοσύνη, μεγαλοποιώ)

ΘΕΜΑ 88ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1132)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν· συμπαρήει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς…εἰς τὰ τειχύδρια.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη συμμετοχή του Ξενοφώντα στην εκστρατεία του Κύρου;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε ρήμα της **Α′** στήλης με το συνώνυμό του στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *βοηθῶ*	α) *συμπορεύομαι*
2. *γιγνώσκω*	β) *ἔρχομαι*
3. *συλλέγω*	γ) *ἐκπλέω*
4. *συμπάρειμι*	δ) *συνάγω*
5. *ἀποπλέω*	ε) *ἐπικουρῶ*
	στ) *διαβαίνω*
	ζ) *οἶδα*

Μονάδες 5

β) *πλήρεις, ἄνδρας, συνέλεξεν, ἔφυγον, ἔγνω*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος έδωσε αμέσως σήμα να ανοιχτούν στο πέλαγος τα πλοία όσο πιο γρήγορα γινόταν· ταυτόχρονα κινήθηκε[1] και ο Θώρακας με το πεζικό. Και ο Κόνωνας, όταν είδε την επιθετική κίνηση του στόλου των αντιπάλων, έδωσε σήμα (στα πληρώματα) να τρέξουν αμέσως στα πλοία. Επειδή όμως οι άνδρες του ήταν διασκορπισμένοι, άλλα από τα πλοία βρέθηκαν με δύο σειρές κωπηλάτες, άλλα με μία σειρά κωπηλάτες, άλλα τελείως άδεια· το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[2] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά.

1. Εννοείται ότι ο Θώρακας με το πεζικό ακολούθησαν στην ξηρά πορεία παράλληλη με την πορεία των πλοίων στη θάλασσα.
2. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών δέχτηκε πρόταση από τον φίλο του Πρόξενο να μετάσχει στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'. Συγκροτήθηκε εκστρατευτικό σώμα με δέκα χιλιάδες μισθοφόρους από διάφορες πόλεις. Μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου (401 π.Χ.), ο Ξενοφών ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα. Η περιπετειώδης πορεία τους κατέληξε στον Εύξεινο Πόντο και από εκεί στο Βυζάντιο και στα παράλια του Αιγαίου.»

3. α) 1ε, 2ζ, 3δ, 4α, 5γ

β) *πλήρεις* → πληρότητα (συμπλήρωμα, πληρεξούσιος), *ἄνδρας* → ανδρικός (ανδράποδο, ανδρόγυνο), *συνέλεξεν* → συλλογή (σύλλογος, συλλέκτης), *ἔφυγον* → φυγή (καταφύγιο, φυγόπονος), *ἔγνω* → γνώση (γνώμη, γνωστός)

ΘΕΜΑ 89ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1133)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν· συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς…εἰς τὰ τειχύδρια.***

Μονάδες 30

2. Ποιες ήταν οι σχέσεις του Ξενοφώντα με την πόλη της Σπάρτης;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή τους στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ταχίστη*	α) *κενή*
2. *μεγάλα*	β) *αἰσχίστη*
3. *πλήρης*	γ) *ἀγνοῶ*
4. *φεύγω*	δ) *μικρά*
5. *γιγνώσκω*	ε) *πολλή*
	στ) *βραδυτάτη*
	ζ) *ἔρχομαι*

Μονάδες 5

β) επιτάχυνση, πλοηγός, γαιοκτήμονας, ιστιοφόρο, ναύλος: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος έδωσε αμέσως σήμα να ανοιχτούν στο πέλαγος τα πλοία όσο πιο γρήγορα γινόταν· ταυτόχρονα κινήθηκε[1] και ο Θώρακας με το πεζικό. Και ο Κόνωνας, όταν είδε την επιθετική κίνηση του στόλου των αντιπάλων, έδωσε σήμα (στα πληρώματα) να τρέξουν αμέσως στα πλοία. Επειδή όμως οι άνδρες του ήταν διασκορπισμένοι, άλλα από τα πλοία βρέθηκαν με δύο σειρές κωπηλάτες, άλλα με μία σειρά κωπηλάτες, άλλα τελείως άδεια· το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[2] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά.

1. Εννοείται ότι ο Θώρακας με το πεζικό ακολούθησαν στην ξηρά πορεία παράλληλη με την πορεία των πλοίων στη θάλασσα.
2. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29-30: «Οι Σπαρτιάτες πρόσφεραν στον Ξενοφώντα ‘προξενίαν’, άδεια διαμονής στη Σπάρτη και πολύ σύντομα του παραχώρησαν ένα μεγάλο κτήμα στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου έζησε περίπου είκοσι χρόνια ήρεμη οικογενειακή ζωή με τη γυναίκα του και τους δύο γιους του, τον Γρύλλο και τον Διόδωρο, και ασχολήθηκε με τη συγγραφή πολλών έργων του. Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.).»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Ωστόσο, παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους.»

3. α) 1στ, 2δ, 3α, 4ζ, 5γ

β) επιτάχυνση: *ταχίστην*, πλοηγός: *πλεῖν* / *ἐπίπλουν* / *ἀπέπλευσε*, γαιοκτήμονας: *γῆ*, ιστιοφόρο: *ἱστία*, ναύλος: *ναῦς* / *ναυσὶν* / *νεῶν*

ΘΕΜΑ 91ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1135)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν, συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι…τὰ γεγονότα***.

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:
α) Συμμετείχε ως μισθοφόρος στο στράτευμα του Κύρου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη.
β) Μεγάλωσε σε εύπορη οικογένεια στον Δήμο της Ερχιάς Αττικής.
γ) Ακολούθησε τον Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο στη μάχη της Κορωνείας.
δ) Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων της πατρίδας του, της Αθήνας.
ε) Οδήγησε τους Έλληνες μισθοφόρους (τους Μυρίους) από τα βάθη της Ασίας στην πατρίδα τους.

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ναῦς*	α) εγκατάλειψη

2. *ἐσήμανεν*	β) είδος
3. *ἔλαβεν*	γ) σημασία
4. *ἰδών*	δ) κατάληψη
5. *ἀνήχθησαν*	ε) ναός
	στ) αναγωγή
	ζ) νηοπομπή

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
πλεῖν	-ις	
ἐσήμανεν	-μα	
συνέλεξεν	-ή	
βοηθεῖν	-ός	
ἀπαγγελοῦσα	-ία	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[1] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά. Και ο Κόνωνας, καθώς απομακρυνόταν με τα εννέα πλοία, αφού κατάλαβε ότι οι Αθηναίοι καταστράφηκαν, προσορμίστηκε[2] στην Αβαρνίδα, το ακρωτήριο της Λαμψάκου, και πήρε από εκεί τα μεγάλα πανιά των πλοίων του Λυσάνδρου και ο ίδιος με οχτώ πλοία απέπλευσε με κατεύθυνση τον Ευαγόρα στην Κύπρο[3], ενώ η Πάραλος (απέπλευσε) με κατεύθυνση την Αθήνα, για να αναγγείλει όσα είχαν συμβεί.

1. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.
2. Μεταφράζουμε εδώ τη χρονική μετοχή με κύρια πρόταση: *κατασχὼν ἔλαβεν* = αφού προσορμίστηκε, πήρε = προσορμίστηκε και πήρε.
3. Πιο ελεύθερα: απέπλευσε για την Κύπρο, ώστε να βρίσκεται κοντά στον Ευαγόρα.

2. β, δ, α, ε ,γ

3. α) 1ζ, 2γ, 3δ, 4β, 5στ

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
πλεῖν	-ις	*πλεῦσις*
ἐσήμανεν	-μα	*σῆμα*
συνέλεξεν	-ή	*συλλογή*
βοηθεῖν	-ός	*βοηθός*
ἀπαγγελοῦσα	-ία	*ἀπαγγελία*

ΘΕΜΑ 92ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1136)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν, συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι…τὰ γεγονότα.***

Μονάδες 30

2. Να εξηγήσετε γιατί οι Αθηναίοι εξόρισαν τον Ξενοφώντα από την πατρίδα του (394 π.Χ.) και γιατί, πολύ αργότερα (365 π.Χ.), ανακάλεσαν αυτή τους την απόφαση.

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἔγνω*	α) επικράτηση
2. *παντελῶς*	β) σχεδόν
3. *πράγματα*	γ) κατάσταση
4. *κράτος*	δ) καταστολή
5. *κατασχών*	ε) άπρακτος
	στ) ατέλεια
	ζ) αναγνώστης

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε από τις παρακάτω λέξεις παράγωγα επίθετα της αρχαίας ελληνικής με τις καταλήξεις που δίνονται.

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
ἄκραν	-αῖος	
πεζόν	-ικός	
κράτος	-αιός	
ἄλλαι	-οῖος	
ἄνδρας	-εῖος	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[1] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά. Και ο Κόνωνας, καθώς απομακρυνόταν με τα εννέα πλοία, αφού κατάλαβε ότι οι Αθηναίοι καταστράφηκαν, προσορμίστηκε[2] στην Αβαρνίδα, το ακρωτήριο της Λαμψάκου, και πήρε από εκεί τα μεγάλα πανιά των πλοίων του Λυσάνδρου και ο ίδιος με οχτώ πλοία απέπλευσε με κατεύθυνση τον Ευαγόρα στην Κύπρο[3], ενώ η Πάραλος (απέπλευσε) με κατεύθυνση την Αθήνα, για να αναγγείλει όσα είχαν συμβεί.

1. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.
2. Μεταφράζουμε εδώ τη χρονική μετοχή με κύρια πρόταση: *κατασχὼν ἔλαβεν* = αφού προσορμίστηκε, πήρε = προσορμίστηκε και πήρε.
3. Πιο ελεύθερα: απέπλευσε για την Κύπρο, ώστε να βρίσκεται κοντά στον Ευαγόρα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. *α)* 1ζ, 2στ, 3ε, 4α, 5β

β)

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
ἄκραν	-αῖος	*ἀκραῖος*
πεζόν	-ικός	*πεζικός*
κράτος	-αιός	*κραταιός*
ἄλλαι	-οῖος	*ἀλλοῖος*
ἄνδρας	-εῖος	*ἀνδρεῖος*

ΘΕΜΑ 94ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1140)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν, συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι…τὰ γεγονότα.***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;
β) Ποια είναι η πιθανότερη χρονολογική κατάταξη των έργων του;

Μονάδες 10

3. α) *ἐπίπλους, δίκροτος, συλλέγω, διαφθείρομαι, κατέχω*: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀπαγγέλλω*	α) καταγγέλλω
2. *ἐπίπλους*	β) βγαίνω από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα
3. *αὐτόθεν*	γ) ανακοινώνω

4. *ἀνάγομαι*	δ) συγκεντρώνω
5. *συλλέγω*	ε) από αυτό το μέρος
	στ) επιθετική κίνηση του στόλου
	ζ) σε αυτό το μέρος

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[1] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά. Και ο Κόνωνας, καθώς απομακρυνόταν με τα εννέα πλοία, αφού κατάλαβε ότι οι Αθηναίοι καταστράφηκαν, προσορμίστηκε[2] στην Αβαρνίδα, το ακρωτήριο της Λαμψάκου, και πήρε από εκεί τα μεγάλα πανιά των πλοίων του Λυσάνδρου και ο ίδιος με οχτώ πλοία απέπλευσε με κατεύθυνση τον Ευαγόρα στην Κύπρο[3], ενώ η Πάραλος (απέπλευσε) με κατεύθυνση την Αθήνα, για να αναγγείλει όσα είχαν συμβεί.

1. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.
2. Μεταφράζουμε εδώ τη χρονική μετοχή με κύρια πρόταση: *κατασχὼν ἔλαβεν* = αφού προσορμίστηκε, πήρε = προσορμίστηκε και πήρε.
3. Πιο ελεύθερα: απέπλευσε για την Κύπρο, ώστε να βρίσκεται κοντά στον Ευαγόρα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»
β) «Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.»

3. *α)* *ἐπίπλους*: *ἐπὶ* + *πλοῦς*, *δίκροτος*: *δὶς* + *κροτῶ* (< *κρότος*), *συλλέγω*: *σὺν* + *λέγω* (= συγκεντρώνω), *διαφθείρομαι*: *διὰ* + *φθείρομαι*, *κατέχω*: *κατὰ* + *ἔχω*

β) 1γ, 2στ, 3ε, 4β, 5δ

ΘΕΜΑ 95ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1141)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν, συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι…τὰ γεγονότα.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Ιστορικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α) ἰδών, παντελῶς, πλήρεις, κατασχών, μεγάλα*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να αντιστοιχίσετε τα ομόρριζα προς τους ρηματικούς τύπους ***βοηθεῖν*** και ***ἔλαβε*** (**Α′** στήλη): ***βοηθός, βοήθημα, βοήθεια, λῆμμα, λῆψις*** ουσιαστικά με την κατηγορία στην οποία ανήκουν (**Β′** στήλη) (δυο κατηγορίες περισσεύουν).

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *βοηθός*	α) ενέργεια ή κατάσταση
2. *λῆμμα*	β) υποκοριστικό

3. *λῆψις*	γ) αποτέλεσμα ενέργειας
4. *βοήθημα*	δ) όργανο ή μέσο
5. *βοήθεια*	ε) πρόσωπο που ενεργεί

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[1] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά. Και ο Κόνωνας, καθώς απομακρυνόταν με τα εννέα πλοία, αφού κατάλαβε ότι οι Αθηναίοι καταστράφηκαν, προσορμίστηκε[2] στην Αβαρνίδα, το ακρωτήριο της Λαμψάκου, και πήρε από εκεί τα μεγάλα πανιά των πλοίων του Λυσάνδρου και ο ίδιος με οχτώ πλοία απέπλευσε με κατεύθυνση τον Ευαγόρα στην Κύπρο[3], ενώ η Πάραλος (απέπλευσε) με κατεύθυνση την Αθήνα, για να αναγγείλει όσα είχαν συμβεί.

1. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.
2. Μεταφράζουμε εδώ τη χρονική μετοχή με κύρια πρόταση: *κατασχὼν ἔλαβεν* = αφού προσορμίστηκε, πήρε = προσορμίστηκε και πήρε.
3. Πιο ελεύθερα: απέπλευσε για την Κύπρο, ώστε να βρίσκεται κοντά στον Ευαγόρα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
«Τα ιστορικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα εξής: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*
Κύρου Ἀνάβασις: Η συμμετοχή των ‘μυρίων’, δέκα χιλιάδων Ελλήνων μισθοφόρων στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του αδελφού του βασιλιά Αρταξέρξη του Β’ και η περιπετειώδης περιπλάνησή τους ως τον Εύξεινο Πόντο και από κει στη Θράκη, το 401 π.Χ.
Κύρου Παιδεία: Μυθιστορηματική βιογραφία του Κύρου του Μεγάλου. Ο Ξενοφών αλλάζει ιστορικά στοιχεία και επινοεί περιστατικά για να προβάλει τις δικές του ιδέες σχετικά με την εκπαίδευση του ιδανικού ηγέτη και την επίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος.»

3. α) *ἰδών* → ιδέα (είδος, ιδανικό), *παντελῶς* → τέλειος (συντέλεια, τελειότητα), *πλήρεις* → πληρότητα (συμπλήρωση, πληρεξούσιος), *κατασχών* → κατάσχεση (σχέδιο, σχήμα), *μεγάλα* → μεγαλοπρεπής (μεγαλομανία, μεγαλοποιώ)

β) 1ε, 2γ, 3α, 4γ, 5α

ΘΕΜΑ 97ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1143)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ:

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν, συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι…τὰ γεγονότα.***

Μονάδες 30

2. Ο Ξενοφών είχε τη φιλοδοξία να συνεχίσει το έργο του Θουκυδίδη. Πόσο επιτυχημένη θεωρείται η προσπάθειά του;

Μονάδες 10

3. *α)* Να σχηματίστε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἔφυγον	-άς	
ἀνήχθησαν	-ή	
διεφθαρμένων	-ά	
ἔλαβεν	-ις	
ἀπαγγελοῦσα	-ία	

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *συλλέγω*	α) *καταστρέφω*
2. *βοηθῶ*	β) *ἀπέρχομαι*
3. *γιγνώσκω*	γ) *ἔρχομαι*
4. *φεύγω*	δ) *συνάγω*
5. *διαφθείρω*	ε) *ἐπικουρῶ*
	στ) *διαλέγω*
	ζ) *ἐπίσταμαι*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[1] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά. Και ο Κόνωνας, καθώς απομακρυνόταν με τα εννέα πλοία, αφού κατάλαβε ότι οι Αθηναίοι καταστράφηκαν, προσορμίστηκε[2] στην Αβαρνίδα, το ακρωτήριο της Λαμψάκου, και πήρε από εκεί τα μεγάλα πανιά των πλοίων του Λυσάνδρου και ο ίδιος με οχτώ πλοία απέπλευσε με κατεύθυνση τον Ευαγόρα στην Κύπρο[3], ενώ η Πάραλος (απέπλευσε) με κατεύθυνση την Αθήνα, για να αναγγείλει όσα είχαν συμβεί.

1. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.
2. Μεταφράζουμε εδώ τη χρονική μετοχή με κύρια πρόταση: *κατασχὼν ἔλαβεν* = αφού προσορμίστηκε, πήρε = προσορμίστηκε και πήρε.
3. Πιο ελεύθερα: απέπλευσε για την Κύπρο, ώστε να βρίσκεται κοντά στον Ευαγόρα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31-32: «Ο Ξενοφών, παρά το θαυμασμό του για τον Θουκυδίδη και την προφανή φιλοδοξία του να συνεχίσει το έργο του στα *Ελληνικά*, δεν διαθέτει τη διεισδυτικότητα ή τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη του μεγάλου προκατόχου του. Με τη σαφήνεια όμως και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό ‘ρεπόρτερ’ και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίρροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών ‘πόλεων-κρατών’ της Ελλάδας.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἔφυγον	-άς	*φυγάς*
ἀνήχθησαν	-ή	*ἀναγωγή*
διεφθαρμένων	-ά	*διαφθορά*
ἔλαβεν	-ις	*λῆψις*
ἀπαγγελοῦσα	-ία	*ἀπαγγελία*

β) 1δ, 2ε, 3ζ, 4β, 5*α*

ΘΕΜΑ 98ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1144)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν, συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι…τὰ γεγονότα.***

Μονάδες 30

2. Πώς αναδεικνύεται η πίστη του Ξενοφώντα σε υψηλές αξίες;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ταχίστη*	α) *καταπλέω*
2. *κενή*	β) *ὀλίγιστος*
3. *ἀποπλέω*	γ) *μικρά*
4. *πλεῖστος*	δ) *θάττων*
5. *μεγάλα*	ε) *πλείονας*
	στ) *πλήρης*
	ζ) *βραδυτάτη*

Μονάδες 5

β) *ναῦς, ἀνήχθησαν, ἱστία, ἀπέπλευσε, ἀπαγγελοῦσα*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[1] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά. Και ο Κόνωνας, καθώς απομακρυνόταν με τα εννέα πλοία, αφού κατάλαβε ότι οι Αθηναίοι καταστράφηκαν, προσορμίστηκε[2] στην Αβαρνίδα, το ακρωτήριο της Λαμψάκου, και πήρε από εκεί τα μεγάλα πανιά των πλοίων του Λυσάνδρου και ο ίδιος με οχτώ πλοία απέπλευσε με κατεύθυνση τον Ευαγόρα στην Κύπρο[3], ενώ η Πάραλος (απέπλευσε) με κατεύθυνση την Αθήνα, για να αναγγείλει όσα είχαν συμβεί.

1. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.
2. Μεταφράζουμε εδώ τη χρονική μετοχή με κύρια πρόταση: *κατασχὼν ἔλαβεν* = αφού προσορμίστηκε, πήρε = προσορμίστηκε και πήρε.
3. Πιο ελεύθερα: απέπλευσε για την Κύπρο, ώστε να βρίσκεται κοντά στον Ευαγόρα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Σε όλη την περιπετειώδη ζωή του έμεινε σταθερός στις ιδέες του και στην πίστη του σε υψηλές αξίες. Παρά την αντιπάθειά του προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας, περιγράφει με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας. Επίσης παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3.*α*) 1ζ, 2στ, 3α, 4β, 5γ

β) *ναῦς* → ναύτης (ναυτεργάτης, ναυσταθμος), *ἀνήχθησαν* → αναγωγή (αγωγός, άγημα), *ἱστία* → ιστιοσανίδα (ιστιοπλοΐα, ιστιοφόρο), *ἀπέπλευσε* → απόπλους (πλοίο, πλεύση), *ἀπαγγελοῦσα* → απαγγελία (άγγελος, διάγγελμα)

ΘΕΜΑ 100ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1154)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν, συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι…τὰ γεγονότα.***

Μονάδες 30

2. α) Πώς αξιολογήθηκε το έργο του Ξενοφώντα στην Αλεξανδρινή και τη Ρωμαϊκή εποχή;
β) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ἑλληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίστε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἔφυγον	-άς	
ἀνήχθησαν	-ή	
διεφθαρμένων	-ά	
ἔλαβε	-ις	
ἀπαγγελοῦσα	-ία	

Μονάδες 5

β) συμπλήρωμα, παραλήπτης, γεωμετρία, διαφυγή, ιστός: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[1] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά. Και ο Κόνωνας, καθώς απομακρυνόταν με τα εννέα πλοία, αφού κατάλαβε ότι οι Αθηναίοι καταστράφηκαν, προσορμίστηκε[2] στην Αβαρνίδα, το ακρωτήριο της Λαμψάκου, και πήρε από εκεί τα μεγάλα πανιά των πλοίων του Λυσάνδρου και ο ίδιος με οχτώ πλοία απέπλευσε με κατεύθυνση τον Ευαγόρα στην Κύπρο[3], ενώ η Πάραλος (απέπλευσε) με κατεύθυνση την Αθήνα, για να αναγγείλει όσα είχαν συμβεί.

1. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.
2. Μεταφράζουμε εδώ τη χρονική μετοχή με κύρια πρόταση: *κατασχὼν ἔλαβεν* = αφού προσορμίστηκε, πήρε = προσορμίστηκε και πήρε.
3. Πιο ελεύθερα: απέπλευσε για την Κύπρο, ώστε να βρίσκεται κοντά στον Ευαγόρα.

2. α) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Η αναγνώριση της συγγραφικής προσφοράς του Ξενοφώντος δυνάμωνε με το πέρασμα του χρόνου. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) τον κατέτασσαν σταθερά μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
Στη ρωμαϊκή εποχή τον ξεχώρισαν από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί '*ἀττικὴ μέλισσα*' και '*ἀττικὴ μοῦσα*' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι. Η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενό του και το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) προετοιμάζουν την *Κοινή* της ελληνιστικής εποχής.»

β) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31: «Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἔφυγον	-άς	*φυγάς*

ἀνήχθησαν	-ή	*ἀναγωγή*
διεφθαρμένων	-ά	*διαφθορά*
ἔλαβε	-ις	*λῆψις*
ἀπαγγελοῦσα	-ία	*ἀπαγγελία*

β) συμπλήρωμα: *πλήρεις*, παραλήπτης: *ἔλαβε* / *ἔλαβεν*, γεωμετρία: *γῇ*, διαφυγή: *ἔφυγον* / *φεύγων*, ιστός: *ἱστία*

ΘΕΜΑ 101ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1157)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν, συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι…τὰ γεγονότα.***

Μονάδες 30

2. *α)* Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ἑλληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;
β) Να αναφέρετε τους τίτλους των υπολοίπων έργων του Ξενοφώντα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία με τα *Ἑλληνικά*.

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀποπλέω*	α) *μικρά*
2. *μεγάλα*	β) *ἡγοῦμαι*
3. *πλεῖστος*	γ) *ὁρμίζομαι*
4. *πλήρης*	δ) *εἰσπλέω*
5. *ἀνάγομαι*	ε) *κενή*
	στ) *ὀλίγιστος*

	ζ) *ἐξάγομαι*

Μονάδες 5

β) ***ἔχων, ἰδών, πράγματα, ἔλαβε, μεγάλα***: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[1] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά. Και ο Κόνωνας, καθώς απομακρυνόταν με τα εννέα πλοία, αφού κατάλαβε ότι οι Αθηναίοι καταστράφηκαν, προσορμίστηκε[2] στην Αβαρνίδα, το ακρωτήριο της Λαμψάκου, και πήρε από εκεί τα μεγάλα πανιά των πλοίων του Λυσάνδρου και ο ίδιος με οχτώ πλοία απέπλευσε με κατεύθυνση τον Ευαγόρα στην Κύπρο[3], ενώ η Πάραλος (απέπλευσε) με κατεύθυνση την Αθήνα, για να αναγγείλει όσα είχαν συμβεί.

1. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.
2. Μεταφράζουμε εδώ τη χρονική μετοχή με κύρια πρόταση: *κατασχὼν ἔλαβεν* = αφού προσορμίστηκε, πήρε = προσορμίστηκε και πήρε.
3. Πιο ελεύθερα: απέπλευσε για την Κύπρο, ώστε να βρίσκεται κοντά στον Ευαγόρα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
α) Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.
β) Στην κατηγορία των ιστορικών έργων ανήκουν και τα ακόλουθα: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*

3. *α)* 1δ, 2α, 3στ, 4ε, 5γ

β) *ἔχων* → εχέφρων (νουνεχής, εχέγγυο, κατοχή), *ἰδών* → ιδέα (ιδανικό, είδος), *πράγματα* → πράξη (πραγματικός, πραγμάτωση, πολυπράγμων), *ἔλαβε* → λαβή (λαβίδα, εργολάβος), *μεγάλα* → μέγαιρα (μέγεθος, μεγαλομανία, μεγαλοποιώ)

ΘΕΜΑ 103ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1163)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν, συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι…τὰ γεγονότα.***

Μονάδες 30

2. Ποιες στρατιωτικές υπηρεσίες προσέφερε ο Ξενοφών στον Αγησίλαο;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε ρήμα της **Α′** στήλης με το συνώνυμό του στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *βοηθῶ*	α) *συμπορεύομαι*
2. *γιγνώσκω*	β) *ἔρχομαι*
3. *συλλέγω*	γ) *ἐκπλέω*
4. *συμπάρειμι*	δ) *συνάγω*
5. *ἀποπλέω*	ε) *ἐπικουρῶ*
	στ) *διαβαίνω*
	ζ) *οἶδα*

Μονάδες 5

β) *πλήρεις, ἄνδρας, συνέλεξεν, ἔφυγον, ἔγνω*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[1] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά. Και ο Κόνωνας, καθώς απομακρυνόταν με τα εννέα πλοία, αφού κατάλαβε ότι οι Αθηναίοι καταστράφηκαν, προσορμίστηκε[2] στην Αβαρνίδα, το ακρωτήριο της Λαμψάκου, και πήρε από εκεί τα μεγάλα πανιά των πλοίων του Λυσάνδρου και ο ίδιος με οχτώ πλοία απέπλευσε με κατεύθυνση τον Ευαγόρα στην Κύπρο[3], ενώ η Πάραλος (απέπλευσε) με κατεύθυνση την Αθήνα, για να αναγγείλει όσα είχαν συμβεί.

1. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.
2. Μεταφράζουμε εδώ τη χρονική μετοχή με κύρια πρόταση: *κατασχὼν ἔλαβεν* = αφού προσορμίστηκε, πήρε = προσορμίστηκε και πήρε.
3. Πιο ελεύθερα: απέπλευσε για την Κύπρο, ώστε να βρίσκεται κοντά στον Ευαγόρα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον μετά τη συμμετοχή στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς.»

3. α) 1ε, 2ζ, 3δ, 4α, 5γ

β) *πλήρεις* → πλήθος (πληρώ, συμπλήρωμα, πληρεξούσιος), *ἄνδρας* → ανδρείος (αύτανδρος, ανδροκρατία, ανδρόγυνο), *συνέλεξεν* → συλλογή (σύλλογος, συλλεκτικός), *ἔφυγον* → φυγή (καταφύγιο, φυγόπονος), *ἔγνω* → γνώση (γνώμη, γνωστός)

ΘΕΜΑ 104ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 28-29. (1168)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δ᾽ εὐθὺς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν, συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἁθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ᾽ ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ᾽ Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι…τὰ γεγονότα.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τους Αθηναίους στην άρση του ψηφίσματος της εξορίας του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή τους στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ταχίστη*	α) *κενή*
2. *μεγάλα*	β) *αἰσχίστη*
3. *πλήρης*	γ) *ἀγνοῶ*
4. *φεύγω*	δ) *μικρά*
5. *γιγνώσκω*	ε) *πολλή*
	στ) *βραδυτάτη*
	ζ) *ἔρχομαι*

Μονάδες 5

β) επιτάχυνση, πλοηγός, γαιοκτήμονας, ιστιοφόρο, ναύλος: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Το πλοίο του Κόνωνα και άλλα εφτά που βρίσκονταν γύρω του και ήταν πλήρως επανδρωμένα[1] ανοίχτηκαν στο πέλαγος όλα μαζί, επίσης και η Πάραλος. Όλα τα άλλα όμως τα κατέλαβε ο Λύσανδρος στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες τους έπιασε στη στεριά· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά. Και ο Κόνωνας, καθώς απομακρυνόταν με τα εννέα πλοία, αφού κατάλαβε ότι οι Αθηναίοι καταστράφηκαν, προσορμίστηκε[2] στην Αβαρνίδα, το ακρωτήριο της Λαμψάκου, και πήρε από εκεί τα μεγάλα πανιά των πλοίων του Λυσάνδρου και ο ίδιος με οχτώ πλοία απέπλευσε με κατεύθυνση τον Ευαγόρα σην Κύπρο[3], ενώ η Πάραλος (απέπλευσε) με κατεύθυνση την Αθήνα, για να αναγγείλει όσα είχαν συμβεί.

1. Αλλιώς: με τα πληρώματά τους στη θέση τους.
2. Μεταφράζουμε εδώ τη χρονική μετοχή με κύρια πρόταση: *κατασχὼν ἔλαβεν* = αφού προσορμίστηκε, πήρε = προσορμίστηκε και πήρε.
3. Πιο ελεύθερα: απέπλευσε για την Κύπρο, ώστε να βρίσκεται κοντά στον Ευαγόρα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.). Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) 1στ, 2δ, 3α, 4ζ, 5γ

β) επιτάχυνση: *ταχίστην*, πλοηγός: *πλεῖν* / *ἐπίπλουν* / *ἀπέπλευσε*, γαιοκτήμονας: *γῆ*, ιστιοφόρο: *ἱστία*, ναύλος: *ναῦς* / *νεῶν* / *ναυσὶν*

ΘΕΜΑ 106ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1178)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἧι δ᾽ἡμέρᾳ ταῦτα…κατακρημνίσειαν.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:

α) Εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα της Ολυμπίας, όπου ασχολήθηκε με το συγγραφικό του έργο.

β) Εξορίστηκε από την πατρίδα του, την Αθήνα.

γ) Αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το κτήμα του, στον Σκιλλούντα, και να μετακομίσει στην Κόρινθο.

δ) Οι Αθηναίοι επέτρεψαν στον Ξενοφώντα να επαναπατριστεί, μετά από την άρση του ψηφίσματος για εξορία.

ε) Έστειλε τους γιους του, Γρύλλο και Διόδωρο, να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ναῦς*	α) εγκατάλειψη
2. *κατειργάσατο*	β) εκπομπή
3. *ἔλαβε*	γ) ανάληψη
4. *ἔπεμψε*	δ) ανεργία
5. *ἀπήγαγεν*	ε) ναός
	στ) αγωγή
	ζ) ναύλος

Μονάδες 5

β) Να σχηματίστε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
κατειργάσατο	-τήριον	
βουλεύεσθαι	-μα	
παρενενομήκεσαν	-ία	
ἔπεμψε	-ή	
ἀφικόμενος	-ις	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και την ημέρα κατά την οποία κατόρθωσε αυτά έστειλε στη Λακεδαίμονα τον Θεόπομπο, τον πειρατή από τη Μίλητο, για να ανακοινώσει αυτά που είχαν γίνει, ο οποίος, αφού έφτασε μετά από τρεις ημέρες, (τα) ανακοίνωσε. Ύστερα από αυτά, ο Λύσανδρος, αφού συγκέντρωσε τους συμμάχους, τους έδωσε εντολή να ανταλλάξουν απόψεις και να αποφασίσουν σχετικά με τους αιχμαλώτους. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες.

2. β, α, γ, δ, ε

3. α) 1ζ, 2δ, 3γ, 4β, 5στ

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
κατειργάσατο	-τήριον	*ἐργαστήριον*
βουλεύεσθαι	-μα	*βούλευμα*
παρενενομήκεσαν	-ία	*παρανομία*
ἔπεμψε	-ή	*πομπή*
ἀφικόμενος	-ις	*ἄφιξις*

ΘΕΜΑ 107ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1180)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἧι δ᾽ἡμέρᾳ ταῦτα…κατακρημνίσειαν.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη μόρφωση του Ξενοφώντα και ποιες ιστορικές μορφές άσκησαν επίδραση στην προσωπικότητα και τις ιδέες του;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀποκόπτειν*	α) προβολή
2. *κατακρημνίσειαν*	β) άφθαρτος
3. *βουλεύεσθαι*	γ) γκρεμός
4. *διέφθειρεν*	δ) πατροκτόνος
5. *ἀποκτεῖναι*	ε) κόμμα
	στ) απόκτημα

	ζ) διαβούλευση

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε παράγωγα επίθετα της αρχαίας ελληνικής με τις καταλήξεις που δίνονται.

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
λῃστής	-ικός	
ἡμέρα	-ήσιος	
πᾶς	-οῖος	
ἀνήρ	-εῖος	
στρατηγός	-ικός	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και την ημέρα κατά την οποία κατόρθωσε αυτά έστειλε στη Λακεδαίμονα τον Θεόπομπο, τον πειρατή από τη Μίλητο, για να ανακοινώσει αυτά που είχαν γίνει, ο οποίος, αφού έφτασε μετά από τρεις ημέρες, (τα) ανακοίνωσε. Ύστερα από αυτά, ο Λύσανδρος, αφού συγκέντρωσε τους συμμάχους, τους έδωσε εντολή να ανταλλάξουν απόψεις και να αποφασίσουν σχετικά με τους αιχμαλώτους. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: « Ο Ξενοφών, γιος του εύπορου κτηματία Γρύλλου, πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Δύο ιστορικές μορφές άσκησαν βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντος. Ο Σωκράτης με το πρότυπο ζωής που πρόβαλε και ο Αγησίλαος με τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
Οι ιδέες του Ξενοφώντος για την πολιτική και την ηθική φαίνονται στον τρόπο με τον οποίο προβάλλει τρέχουσες απόψεις της εποχής του για θέματα καθημερινής ζωής, συμπεριφοράς, αγωγής και θεσμών.»

3. α) 1ε, 2γ, 3ζ, 4β, 5δ

β)

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
λῃστής	-ικός	*λῃστικός / λῃστρικός*
ἡμέρα	-ήσιος	*ἡμερήσιος*
πᾶς	-οῖος	*παντοῖος*

ἀνήρ	-εῖος	*ἀνδρεῖος*
στρατηγός	-ικός	*στρατηγικός*

ΘΕΜΑ 109ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1184)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον λῃστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἧι δ᾽ἡμέρᾳ ταῦτα…κατακρημνίσειαν.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να αναφέρετε τους τίτλους των έργων μιας κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α) αἰχμάλωτος, ἀπαγγέλλω, ἀφικνοῦμαι, ἐπιλαμβάνομαι, ἐκκλησία*: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *τριταῖος*	α) σκέπτομαι, αποφασίζω
2. *ζωγροῦμαι*	β) ζωγραφίζω

3. *ἀποκτείνω*	γ) τρίτος στη σειρά
4. *βουλεύομαι*	δ) κατηγορώ
5. *αἰτιῶμαι*	ε) συλλαμβάνομαι ζωντανός
	στ) φονεύω
	ζ) μετά από τρεις ημέρες

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και την ημέρα κατά την οποία κατόρθωσε αυτά έστειλε στη Λακεδαίμονα τον Θεόπομπο, τον πειρατή από τη Μίλητο, για να ανακοινώσει αυτά που είχαν γίνει, ο οποίος, αφού έφτασε μετά από τρεις ημέρες, (τα) ανακοίνωσε. Ύστερα από αυτά, ο Λύσανδρος, αφού συγκέντρωσε τους συμμάχους, τους έδωσε εντολή να ανταλλάξουν απόψεις και να αποφασίσουν σχετικά με τους αιχμαλώτους. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί.»
Διδακτικά έργα είναι τα ακόλουθα: *Περὶ ἱππικῆς*, *Ἱππαρχικός*, *Ἱέρων*, *Πόροι* ή *Περὶ Προσόδων*.

3. α) *αἰχμάλωτος*: *αἰχμὴ* + *ἅλωτός* (< *ἁλίσκομαι*), *ἀπαγγέλλω*: *ἀπὸ* + *ἀγγέλλω*, *ἀφικνοῦμαι*: *ἀπὸ* + *ἱκνοῦμαι* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση), *ἐπιλαμβάνομαι*: *ἐπὶ* + *λαμβάνομαι*, *ἐκκλησία*: *ἐκ* + *καλῶ*

β) 1ζ, 2ε, 3στ, 4α, 5δ

ΘΕΜΑ 110ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1193)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον λῃστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἧι δ᾽ἡμέρᾳ ταῦτα…κατακρημνίσειαν.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α) ἀπήγαγεν, κατειργάσατο, ἔπεμψε, συμμάχους, κατηγορίαι*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να αντιστοιχίσετε τα ομόρριζα προς τους ρηματικούς τύπους ***βουλεύεσθαι*** και ***παρενενομήκεσαν*** (**Α**′ στήλη) ουσιαστικά: ***βουλευτής, βούλευσις, βουλευτήριον, παρανόμημα, νομεύς*** με την κατηγορία στην οποία ανήκουν (**Β**′ στήλη) (μια κατηγορία περισσεύει).

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *βουλευτής*	α) ενέργεια ή κατάσταση
2. *βούλευσις*	β) όργανο ή μέσο ενέργειας
3. *παρανόμημα*	γ) τόπος
4. *νομεύς*	δ) αποτέλεσμα ενέργειας
5. *βουλευτήριον*	ε) πρόσωπο που ενεργεί

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και την ημέρα κατά την οποία κατόρθωσε αυτά έστειλε στη Λακεδαίμονα τον Θεόπομπο, τον πειρατή από τη Μίλητο, για να ανακοινώσει αυτά που είχαν γίνει, ο οποίος, αφού έφτασε μετά από τρεις ημέρες, (τα) ανακοίνωσε. Ύστερα από αυτά, ο Λύσανδρος, αφού συγκέντρωσε τους συμμάχους, τους έδωσε εντολή να ανταλλάξουν απόψεις και να αποφασίσουν σχετικά με τους αιχμαλώτους. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Ἀπολογία Σωκράτους, Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους, Συμπόσιον, Οἰκονομικός.*
«***Ἀπολογία Σωκράτους***: (διαφορετική εκδοχή από την 'Απολογία' του Πλάτωνος). Ο Σωκράτης αντικρούει την κατηγορία της αθεΐας και προβάλλει την ηθική του και τη σοφία του.
Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους: Συζητήσεις και διάλογοι του μεγάλου στοχαστή και δάσκαλου που προβάλλουν την ηθική του επιρροή στους γύρω του.»

3. α) *ἀπήγαγεν* → απαγωγή (απαγωγέας, αγωγός, άγημα), *κατειργάσατο* → εργασία (εργάτης, εργαστήριο), *ἔπεμψε* → πομπή (πομπός, εκπομπή), *συμμάχους* → συμμαχία (μάχη, διαμάχη), *κατηγορίαι* → κατήγορος (κατηγορία, κατηγορικός, συνήγορος)

β) 1ε, 2α, 3δ, 4ε, 5γ

ΘΕΜΑ 112ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1231)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον λῃστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἧι δ᾽ἡμέρᾳ ταῦτα…κατακρημνίσειαν.***

Μονάδες 30

2. Πώς δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» και πώς αποτυπώνεται στο έργο του η εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου π.Χ. αι.;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀφικνοῦμαι*	α) *νύξ*
2. *πολύ*	β) *ἀνάξιος*
3. *ἡμέρα*	γ) *ἐναντίος*
4. *σύμμαχος*	δ) *ὀλίγον*
5. *ἄξιος*	ε) *ἀπέρχομαι*
	στ) *ἐπάξιος*

	ζ) *ἔρχομαι*

Μονάδες 5

β) *ἀπήγγειλε, βουλεύεσθαι, κρατήσειαν, στρατηγός, διέφθειρεν*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και την ημέρα κατά την οποία κατόρθωσε αυτά έστειλε στη Λακεδαίμονα τον Θεόπομπο, τον πειρατή από τη Μίλητο, για να ανακοινώσει αυτά που είχαν γίνει, ο οποίος, αφού έφτασε μετά από τρεις ημέρες, (τα) ανακοίνωσε. Ύστερα από αυτά, ο Λύσανδρος, αφού συγκέντρωσε τους συμμάχους, τους έδωσε εντολή να ανταλλάξουν απόψεις και να αποφασίσουν σχετικά με τους αιχμαλώτους. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό 'ρεπόρτερ' και την ιδεολογική του συνέπεια ο Ξενοφών έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίρροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών 'πόλεων-κρατών' της Ελλάδας.»

3. α) 1ε, 2δ, 3α, 4γ, 5β

β) *ἀπήγγειλε* → απαγγελία (άγγελος, διάγγελμα), *βουλεύεσθαι* → βουλευτής (βουλευτήριο, βούλευμα), *κρατήσειαν* → κράτηση (κρατικός, εγκρατής), *στρατηγός* → στρατιώτης (αρχηγός), *διέφθειρεν* → διαφθορά (άφθαρτος, ψυχοφθόρος)

ΘΕΜΑ 113ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (2121)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἦι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἦι δ᾽ἡμέρᾳ ταῦτα…κατακρημνίσειαν.***

Μονάδες 30

2. Ποιες είναι οι απόψεις του Ξενοφώντα για την «αθέτηση του λόγου» και την

«παράβαση των όρκων»;

Μονάδες 10

3. α) άλωση, αποκοπή, δόγμα, αντίληψη, επίδοση: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀποτομή*	α) *βούλομαι*
2. *κατηγορία*	β) *προστάττω*
3. *κρατῶ*	γ) *φημί*
4. *κελεύω*	δ) *φρονῶ*
5. *βουλεύομαι*	ε) *ἀποκοπή*
	στ) *μομφή*
	ζ) *νικῶ*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και την ημέρα κατά την οποία κατόρθωσε αυτά έστειλε στη Λακεδαίμονα τον Θεόπομπο, τον πειρατή από τη Μίλητο, για να ανακοινώσει αυτά που είχαν γίνει, ο οποίος, αφού έφτασε μετά από τρεις ημέρες, (τα) ανακοίνωσε. Ύστερα από αυτά, ο Λύσανδρος, αφού συγκέντρωσε τους συμμάχους, τους έδωσε εντολή να ανταλλάξουν απόψεις και να αποφασίσουν σχετικά με τους αιχμαλώτους. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: ‘Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν’ αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν’ αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει’ (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) άλωση: *αἰχμαλώτους / αἰχμαλώτων*, αποκοπή: *ἀποκόπτειν*, δόγμα: *ἔδοξεν*, αντίληψη: *ἔλαβε / λαβόντες / ἐπελάβετο*, επίδοση: *προδοῦναι*

β) 1ε, 2στ, 3ζ, 4β, 5δ

ΘΕΜΑ 115ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (2122)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἧι δ᾽ἡμέρᾳ ταῦτα…κατακρημνίσειαν.***

Μονάδες 30

2. Ποιον χαρακτηρισμό απέδωσαν στον Ξενοφώντα οι θαυμαστές του έργου του στη ρωμαϊκή εποχή και γιατί;

Μονάδες 10

3. α) Να γράψετε από ένα ομόρριζο ουσιαστικό και επίθετο (απλό ή σύνθετο) της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις.

λέξεις	**ουσιαστικά**	**επίθετα**
ναῦς		
ληστής		
στρατηγός		
ἀνήρ		
παρανομῶ		

Μονάδες 5

β) *ἀπάγω, σύμμαχος, στρατηγός, ἐκκλησία, προδίδωμι*: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και την ημέρα κατά την οποία κατόρθωσε αυτά έστειλε στη Λακεδαίμονα τον Θεόπομπο, τον πειρατή από τη Μίλητο, για να ανακοινώσει αυτά που είχαν γίνει, ο οποίος, αφού έφτασε μετά από τρεις ημέρες, (τα) ανακοίνωσε. Ύστερα από αυτά, ο Λύσανδρος, αφού συγκέντρωσε τους συμμάχους, τους έδωσε εντολή να ανταλλάξουν απόψεις και να αποφασίσουν σχετικά με τους αιχμαλώτους. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Στη ρωμαϊκή εποχή ξεχώρισαν τον Ξενοφώντα από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί 'ἀττικὴ μέλισσα' και 'ἀττικὴ μοῦσα' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι.»

3. α)

λέξεις	**ουσιαστικά**	**επίθετα**
ναῦς	ναύτης	ναυτικός
ληστής	ληστεία	ληστρικός
στρατηγός	στρατηγία	στρατηγικός
ἀνήρ	ανδρεία	ανδρικός
παρανομῶ	παρανομία	παράνομος

β) *ἀπάγω*: *ἀπὸ* + *ἄγω*, *σύμμαχος*: *σὺν* + *μάχη*, *στρατηγός*: *στρατὸς* + *ἄγω*, *ἐκκλησία*: *ἐκ* + *καλῶ*, *προδίδωμι*: *πρὸ* + *δίδωμι*

ΘΕΜΑ 116ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1242)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἧι δ᾽ἡμέρᾳ ταῦτα…κατακρημνίσειαν.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για την καταγωγή (γέννηση, οικογενειακό περιβάλλον), τη μόρφωση του Ξενοφώντα και τις πολιτικές συνθήκες της εποχής του;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀποκόπτειν*	α) δόγμα
2. *κατειργάσατο*	β) εγκρατής
3. *κρατήσειαν*	γ) κατάληψη
4. *ἐπελάβετο*	δ) δείγμα
5. *ἔδοξεν*	ε) διακοπή
	στ) εγκατάλειψη
	ζ) επεξεργασία

Μονάδες 5

β) *ἀπήγαγεν, κατακρημνίσειαν, διέφθειρεν, ἐλέγετο, προδοῦναι*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και την ημέρα κατά την οποία κατόρθωσε αυτά έστειλε στη Λακεδαίμονα τον Θεόπομπο, τον πειρατή από τη Μίλητο, για να ανακοινώσει αυτά που είχαν γίνει, ο οποίος, αφού έφτασε μετά από τρεις ημέρες, (τα) ανακοίνωσε. Ύστερα από αυτά, ο Λύσανδρος, αφού συγκέντρωσε τους συμμάχους, τους έδωσε εντολή να ανταλλάξουν απόψεις και να αποφασίσουν σχετικά με τους αιχμαλώτους. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών γεννήθηκε (μεταξύ 431 και 429 π.Χ.) στον δήμο της Ερχιάς της Αττικής. Πατέρας του ήταν ο Γρύλλος, εύπορος κτηματίας. Ο Ξενοφών πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»

3. α) 1ε, 2ζ, 3β, 4γ, 5α

β) *ἀπήγαγεν* → απαγωγή (αγωγή, αγωγός), *κατακρημνίσειαν* → κατακρήμνιση (γκρεμός, κρημνώδης, απόκρημνος), *διέφθειρεν* → διαφθορά (αδιάφθορος, ψυχοφθόρος), *ἐλέγετο* → λέξη (λόγος, λεκτικός, λεξικό), *προδοῦναι* → προδότης (προδοσία, προδοτικός)

ΘΕΜΑ 118ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1245)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἧι δ᾽ἡμέρᾳ ταῦτα…κατακρημνίσειαν.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τον Ξενοφώντα στην εξορία;

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίστε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**

κατειργάσατο	-τήριον	
παρενενομήκεσαν	-ία	
προδοῦναι	-της	
ἔπεμψε	-ός	
ἔδοξεν	-α	

Μονάδες 5

β) απαγωγή, αντίληψη, άφιξη, αποκοπή, ψήφος: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και την ημέρα κατά την οποία κατόρθωσε αυτά έστειλε στη Λακεδαίμονα τον Θεόπομπο, τον πειρατή από τη Μίλητο, για να ανακοινώσει αυτά που είχαν γίνει, ο οποίος, αφού έφτασε μετά από τρεις ημέρες, (τα) ανακοίνωσε. Ύστερα από αυτά, ο Λύσανδρος, αφού συγκέντρωσε τους συμμάχους, τους έδωσε εντολή να ανταλλάξουν απόψεις και να αποφασίσουν σχετικά με τους αιχμαλώτους. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
κατειργάσατο	-τήριον	*ἐργαστήριον*
παρενενομήκεσαν	-ία	*παρανομία*

προδοῦναι	-της	*προδότης*
ἔπεμψε	-ός	*πομπός*
ἔδοξεν	-α	*δόξα*

β) απαγωγή: *ἀπήγαγεν* / *στρατηγῶν* / *στρατηγὸς*, αντίληψη: *ἔλαβε* / *λαβόντες* / *ἐπελάβετο*, άφιξη: *ἀφικόμενος*, αποκοπή: *ἀποκόπτειν*, ψήφος: *ἐψηφισμένοι* / *ψηφίσματος*

ΘΕΜΑ 119ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1246)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἧι δ᾽ἡμέρᾳ ταῦτα…κατακρημνίσειαν.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:

α) Συμμετείχε ως μισθοφόρος στο στράτευμα του Κύρου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη.

β) Μεγάλωσε σε εύπορη οικογένεια στον Δήμο της Ερχιάς Αττικής.

γ) Ακολούθησε τον Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο στη μάχη της Κορωνείας.

δ) Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων της πατρίδας του, της Αθήνας.

ε) Οδήγησε τους Έλληνες μισθοφόρους (τους Μυρίους) από τα βάθη της Ασίας στην πατρίδα τους.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α'** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β'** στήλη. Δύο λέξεις της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀφικνοῦμαι*	α) *ἀποκοπή*
2. *κατηγορία*	β) *προστάττω*
3. *ἀποτομή*	γ) *φεύγω*
4. *κελεύω*	δ) *ἀναγγέλλω*
5. *ἀπαγγέλλω*	ε) *ἔρχομαι*
	στ) *μομφή*
	ζ) *πράττω*

Μονάδες 5

β) ***ἀπήγαγεν, ἀθροίσας, λαβόντες, παρενενομήκεσαν, προδοῦναι***: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και την ημέρα κατά την οποία κατόρθωσε αυτά έστειλε στη Λακεδαίμονα τον Θεόπομπο, τον πειρατή από τη Μίλητο, για να ανακοινώσει αυτά που είχαν γίνει, ο οποίος, αφού έφτασε μετά από τρεις ημέρες, (τα) ανακοίνωσε. Ύστερα από αυτά, ο Λύσανδρος, αφού συγκέντρωσε τους συμμάχους, τους έδωσε εντολή να ανταλλάξουν απόψεις και να αποφασίσουν σχετικά με τους αιχμαλώτους. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες.

2. β, δ, α, ε, γ

3. α) 1ε, 2στ, 3α, 4β, 5δ

β) *ἀπήγαγεν* → απαγωγή (αγέλη, άξονας), *ἀθροίσας* → άθροισμα (συνάθροιση, αθροιστικός), *λαβόντες* → λαβή (παραλαβή, λαβίδα), *παρενενομήκεσαν* → παρανομία (παράνομος, νομικός), *προδοῦναι* → προδότης (προδοσία, προδοτικός)

ΘΕΜΑ 121ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1248)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον λῃστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι…τῶν χειρῶν ψηφίσματος.***

Μονάδες 30

2. Οι Αθηναίοι με ψήφισμά τους εξόρισαν τον Ξενοφώντα, επειδή:
α) αρνήθηκε να υπηρετήσει στον αθηναϊκό στρατό,
β) κατατάχτηκε ως μισθοφόρος στον στρατό του Κύρου, στη Μ. Ασία,
γ) ανήκε στην τάξη των ιππέων και συναναστρεφόταν με τον Σωκράτη,
δ) στη μάχη της Κορωνείας (494 π.Χ.), παρατάχτηκε με τον βασιλιά της Σπάρτης Αγησίλαο εναντίον της πατρίδας του,
ε) δεν επέτρεψε στους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.
Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση, σημειώνοντας το αντίστοιχο γράμμα και να αναφέρετε αν οι Αθηναίοι αναθεώρησαν το ψήφισμα αυτό και με ποια αφορμή.

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α'** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β'** στήλη. Δύο λέξεις της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ναῦς*	α) εγκατάλειψη
2. *κατειργάσατο*	β) εκπομπή
3. *ἔλαβε*	γ) ανάληψη
4. *ἔπεμψε*	δ) ανεργία
5. *ἀπήγαγεν*	ε) ναός
	στ) αγωγή
	ζ) ναύλος

Μονάδες 5

β) Να σχηματίστε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
κατειργάσατο	-τήριον	
βουλεύεσθαι	-μα	
παρενενομήκεσαν	-ία	
ἔπεμψε	-ή	
ἀφικόμενος	-ις	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες. Ο Φιλοκλής ήταν ο στρατηγός των Αθηναίων, ο οποίος θανάτωσε αυτούς. Διατυπώνονταν και πολλές άλλες κατηγορίες· και αποφάσισαν να σκοτώσουν όσους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι εκτός από τον Αδείμαντο, γιατί μόνο αυτός στην Εκκλησία του Δήμου ήταν αντίθετος στο ψήφισμα για το κόψιμο των χεριών.

2. Σωστή απάντηση: **δ**
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους. Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) 1ζ, 2δ, 3γ, 4β, 5στ

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
κατειργάσατο	-τήριον	*ἐργαστήριον*
βουλεύεσθαι	-μα	*βούλευμα*
παρενενομήκεσαν	-ία	*παρανομία*
ἔπεμψε	-ή	*πομπή*
ἀφικόμενος	-ις	*ἄφιξις*

ΘΕΜΑ 122ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1249)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσαν-δρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι…τῶν χειρῶν ψηφίσματος.***

Μονάδες 30

2. *α)* Να εξηγήσετε γιατί δεν είναι εύκολη η ειδολογική και η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.

β) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀποκόπτειν*	α) προβολή
2. *κατακρημνίσειαν*	β) άφθαρτος
3. *βουλεύεσθαι*	γ) γκρεμός
4. *διέφθειρεν*	δ) πατροκτόνος

5. *ἀποκτεῖναι*	ε) κόμμα
	στ) απόκτημα
	ζ) διαβούλευση

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε παράγωγα επίθετα της αρχαίας ελληνικής με τις καταλήξεις που δίνονται.

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
ληστής	-ικός	
ἡμέρα	-ήσιος	
πᾶς	-οῖος	
ἀνήρ	-εῖος	
στρατηγός	-ικός	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες. Ο Φιλοκλής ήταν ο στρατηγός των Αθηναίων, ο οποίος θανάτωσε αυτούς. Διατυπώνονταν και πολλές άλλες κατηγορίες· και αποφάσισαν να σκοτώσουν όσους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι εκτός από τον Αδείμαντο, γιατί μόνο αυτός στην Εκκλησία του Δήμου ήταν αντίθετος στο ψήφισμα για το κόψιμο των χεριών.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Δεν είναι εύκολη ούτε η ειδολογική ούτε η χρονολογική κατάταξη των έργων του. Ορισμένα από τα έργα του συνδυάζουν γνωρίσματα διαφορετικών φιλολογικών ειδών.»

β) «Η χρονολόγηση των έργων του στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»

3. *α)* 1ε, 2γ, 3ζ, 4β, 5δ

β)

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
ληστής	-ικός	*ληστικός / ληστρικός*
ἡμέρα	-ήσιος	*ἡμερήσιος*
πᾶς	-οῖος	*παντοῖος*
ἀνήρ	-εῖος	*ἀνδρεῖος*
στρατηγός	-ικός	*στρατηγικός*

ΘΕΜΑ 124ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1251)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι…τῶν χειρῶν ψηφίσματος.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να γράψετε δύο τίτλους έργων από κάθε κατηγορία.

Μονάδες 10

3. α) *αἰχμάλωτος, ἀπαγγέλλω, ἀφικνοῦμαι, ἐπιλαμβάνομαι, ἐκκλησία*: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *τριταῖος*	α) σκέπτομαι, αποφασίζω
2. *ζωγροῦμαι*	β) ζωγραφίζω
3. *ἀποκτείνω*	γ) τρίτος στη σειρά

4. *βουλεύομαι*	δ) κατηγορώ
5. *αἰτιῶμαι*	ε) συλλαμβάνομαι ζωντανός
	στ) φονεύω
	ζ) μετά από τρεις ημέρες

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες. Ο Φιλοκλής ήταν ο στρατηγός των Αθηναίων, ο οποίος θανάτωσε αυτούς. Διατυπώνονταν και πολλές άλλες κατηγορίες· και αποφάσισαν να σκοτώσουν όσους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι εκτός από τον Αδείμαντο, γιατί μόνο αυτός στην Εκκλησία του Δήμου ήταν αντίθετος στο ψήφισμα για το κόψιμο των χεριών.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί: Ιστορικά (*Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος*), Σωκρατικά (*Ἀπολογία Σωκράτους, Συμπόσιον*) και Διδακτικά (*Περὶ ἱππικῆς, Ἱππαρχικός*).»

3. α) *αἰχμάλωτος*: *αἰχμὴ* + *ἅλωτός* (< *ἁλίσκομαι*), *ἀπαγγέλλω*: *ἀπὸ* + *ἀγγέλλω*, *ἀφικνοῦμαι*: *ἀπὸ* + *ἱκνοῦμαι*, *ἐπιλαμβάνομαι*: *ἐπὶ* + *λαμβάνομαι*, *ἐκκλησία*: *ἐκ* + *καλῶ*

β) 1ζ, 2ε, 3στ, 4α, 5δ

ΘΕΜΑ 125ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1252)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον λῃστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι…τῶν χειρῶν ψηφίσματος.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Διδακτικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α) ἀπήγαγεν, κατειργάσατο, ἔπεμψε, συμμάχους, κατηγορίαι*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να αντιστοιχίσετε τα ομόρριζα προς τους ρηματικούς τύπους ***βουλεύεσθαι*** και ***παρενενομήκεσαν*** (**Α**′ στήλη) ουσιαστικά: ***βουλευτής, βούλευσις, βουλευτήριον, παρανόμημα, νομεύς*** με την κατηγορία στην οποία ανήκουν (**Β**′ στήλη) (μια κατηγορία περισσεύει).

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *βουλευτής*	α) ενέργεια ή κατάσταση
2. *βούλευσις*	β) όργανο ή μέσο ενέργειας
3. *παρανόμημα*	γ) τόπος
4. *νομεύς*	δ) αποτέλεσμα ενέργειας
5. *βουλευτήριον*	ε) πρόσωπο που ενεργεί

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες. Ο Φιλοκλής ήταν ο στρατηγός των Αθηναίων, ο οποίος θανάτωσε αυτούς. Διατυπώνονταν και πολλές άλλες κατηγορίες· και αποφάσισαν να σκοτώσουν όσους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι εκτός από τον Αδείμαντο, γιατί μόνο αυτός στην Εκκλησία του Δήμου ήταν αντίθετος στο ψήφισμα για το κόψιμο των χεριών.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα διδακτικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Περὶ ἱππικῆς, Ἱππαρχικός, Ἱέρων, Πόροι* ή *Περὶ Προσόδων.*
«***Ἱέρων***: διάλογος ανάμεσα στον τύραννο των Συρακουσών και στον ποιητή Σιμωνίδη για τις διαφορές στη ζωή του απόλυτου μονάρχη και του απλού πολίτη.
Πόροι ή ***Περὶ Προσόδων***: πρόταση λύσεων για την εξυγίανση των οικονομικών του κράτους των Αθηνών στα μέσα του 4ου αι. π.Χ.»

3. α) *ἀπήγαγεν* → απαγωγή (απαγωγέας, άγημα), *κατειργάσατο* → εργασία (εργάτης, εργαστήριο), *ἔπεμψε* → πομπή (πομπός, εκπομπή), *συμμάχους* → συμμαχία (μάχη, συμμαχικός), *κατηγορίαι* → κατήγορος (κατηγορικός, συνήγορος)

β) 1ε, 2α, 3δ, 4ε, 5γ

ΘΕΜΑ 127ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1254)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι…τῶν χειρῶν ψηφίσματος.***

Μονάδες 30

2. Από την περιγραφή ποιων γεγονότων αναδεικνύεται η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀφικνοῦμαι*	α) *νύξ*
2. *πολύ*	β) *ἀνάξιος*
3. *ἡμέρα*	γ) *ἐναντίος*
4. *σύμμαχος*	δ) *ὀλίγον*
5. *ἄξιος*	ε) *ἀπέρχομαι*

	στ) *ἐπάξιος*
	ζ) *ἔρχομαι*

Μονάδες 5

β) *ἀπήγγειλε, βουλεύεσθαι, κρατήσειαν, στρατηγός, διέφθειρεν*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες. Ο Φιλοκλής ήταν ο στρατηγός των Αθηναίων, ο οποίος θανάτωσε αυτούς. Διατυπώνονταν και πολλές άλλες κατηγορίες· και αποφάσισαν να σκοτώσουν όσους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι εκτός από τον Αδείμαντο, γιατί μόνο αυτός στην Εκκλησία του Δήμου ήταν αντίθετος στο ψήφισμα για το κόψιμο των χεριών.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές φτάνει σε κορυφαία επιτεύγματα όπως στην περιγραφή της θριαμβευτικής επιστροφής του Αλκιβιάδη στην Αθήνα (1.4.12-19), της αναγγελίας της καταστροφής του αθηναϊκού στόλου στους Αιγός ποταμούς (2.2.3), της κατεδάφισης των μακρών τειχών (2.2.23), της δίκης και της εκτέλεσης του Θηραμένη (2.3.50-56), της τραγικής αξιοπρέπειας, με την οποία δέχτηκαν οι Σπαρτιάτες το άγγελμα της συμφοράς τους στα Λεύκτρα (6.4.16).»

3. α) 1ε, 2δ, 3α, 4γ, 5β

β) *ἀπήγγειλε* → απαγγελία (άγγελος, εισαγγελέας), *βουλεύεσθαι* → βουλευτής (βουλευτήριο, βούλευμα), *κρατήσειαν* → κράτηση (κρατικός, εγκρατής), *στρατηγός* → στρατηγία (στρατήγημα, στρατηγικός), *διέφθειρεν* → διαφθορά (αδιάφθορος, ψυχοφθόρος, ψείρα)

ΘΕΜΑ 128ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1257)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι…τῶν χειρῶν ψηφίσματος.***

Μονάδες 30

2. Ποιες συνέπειες έχει, κατά τον Ξενοφώντα, η ασέβεια προς τους θεούς στην εξέλιξη των ιστορικών γεγονότων;

Μονάδες 10

3. *α) άλωση, αποκοπή, δόγμα, αντίληψη, επίδοση:* Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀποτομή*	α) *βούλομαι*

2. *κατηγορία*	β) *προστάττω*
3. *κρατῶ*	γ) *φημί*
4. *κελεύω*	δ) *φρονῶ*
5. *βουλεύομαι*	ε) *ἀποκοπή*
	στ) *μομφή*
	ζ) *νικῶ*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες. Ο Φιλοκλής ήταν ο στρατηγός των Αθηναίων, ο οποίος θανάτωσε αυτούς. Διατυπώνονταν και πολλές άλλες κατηγορίες· και αποφάσισαν να σκοτώσουν όσους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι εκτός από τον Αδείμαντο, γιατί μόνο αυτός στην Εκκλησία του Δήμου ήταν αντίθετος στο ψήφισμα για το κόψιμο των χεριών.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) άλωση: *αἰχμαλώτους* / *αἰχμαλώτων*, αποκοπή: *ἀποκόπτειν*, δόγμα: *ἔδοξεν*, αντίληψη: *ἔλαβε* / *λαβόντες* / *ἐπελάβετο*, επίδοση: *προδοῦναι*

β) 1ε, 2στ, 3ζ, 4β, 5δ

ΘΕΜΑ 130ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1260)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι…τῶν χειρῶν ψηφίσματος.***

Μονάδες 30

2. Ποια δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία από την Αναγέννηση μέχρι σήμερα και για ποιους λόγους;

Μονάδες 10

3. *α)* Να γράψετε από ένα ομόρριζο ουσιαστικό και επίθετο (απλό ή σύνθετο) της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις.

λέξεις	**ουσιαστικά**	**επίθετα**
ναῦς		
ληστής		
στρατηγός		
ἀνήρ		
παρανομῶ		

Μονάδες 5

β) ***ἀπάγω, σύμμαχος, στρατηγός, ἐκκλησία, προδίδωμι***: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες. Ο Φιλοκλής ήταν ο στρατηγός των Αθηναίων, ο οποίος θανάτωσε αυτούς. Διατυπώνονταν και πολλές άλλες κατηγορίες· και αποφάσισαν να σκοτώσουν όσους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι εκτός από τον Αδείμαντο, γιατί μόνο αυτός στην Εκκλησία του Δήμου ήταν αντίθετος στο ψήφισμα για το κόψιμο των χεριών.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Τα δημοφιλέστερα έργα του από την Αναγέννηση ως την εποχή μας, και κυρίως η *Κύρου Ἀνάβασις* χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία: η *Ἀνάβασις* για την απλότητα του ύφους, τη ζωντάνια της περιγραφής, την έξαρση της πειθαρχίας και της ανάληψης πρωτοβουλίας, τα *Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους* για το πλήθος των ανεκδότων από τη ζωή του μεγάλου φιλοσόφου, ο *Ἀγησίλαος* για την προβολή των αρετών του ιδανικού ηγέτη, η *Κύρου Παιδεία* για τα παιδαγωγικά και τα ρομαντικά στοιχεία της. Τα *Ἑλληνικά* είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 4ου αι. π.Χ. που έχει σωθεί και αποτελεί τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.»

3. α)

λέξεις	**ουσιαστικά**	**επίθετα**
ναῦς	ναύτης	ναυτικός
ληστής	ληστεία	ληστρικός
στρατηγός	στρατηγία	στρατηγικός
ἀνήρ	ανδρεία	ανδρείος
παρανομῶ	παρανομία	παράνομος

β) *ἀπάγω*: *ἀπὸ* + *ἄγω*, *σύμμαχος*: *σὺν* + *μάχη*, *στρατηγός*: *στρατὸς* + *ἄγω*, *ἐκκλησία*: *ἐκ* + *καλῶ*, *προδίδωμι*: *πρὸ* + *δίδωμι*

ΘΕΜΑ 131ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1261)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι…τῶν χειρῶν ψηφίσματος.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη συμμετοχή του Ξενοφώντα στην εκστρατεία του Κύρου;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀποκόπτειν*	α) δόγμα
2. *κατειργάσατο*	β) εγκρατής
3. *κρατήσειαν*	γ) κατάληψη
4. *ἐπελάβετο*	δ) δείγμα
5. *ἔδοξεν*	ε) διακοπή
	στ) εγκατάλειψη
	ζ) επεξεργασία

Μονάδες 5

β) ***ἀπήγαγεν, κατακρημνίσειαν, διέφθειρεν, ἐλέγετο, προδοῦναι*****:** Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες. Ο Φιλοκλής ήταν ο στρατηγός των Αθηναίων, ο οποίος θανάτωσε αυτούς. Διατυπώνονταν και πολλές άλλες κατηγορίες· και αποφάσισαν να σκοτώσουν όσους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι εκτός από τον Αδείμαντο, γιατί μόνο αυτός στην Εκκλησία του Δήμου ήταν αντίθετος στο ψήφισμα για το κόψιμο των χεριών.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών δέχτηκε πρόταση από τον φίλο του Πρόξενο να μετάσχει στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'. Συγκροτήθηκε εκστρατευτικό σώμα με δέκα χιλιάδες μισθοφόρους από διάφορες πόλεις. Μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου (401 π.Χ.), ο Ξενοφών ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα. Η περιπετειώδης πορεία τους κατέληξε στον Εύξεινο Πόντο και από εκεί στο Βυζάντιο και στα παράλια του Αιγαίου.»

3. α) 1ε, 2ζ, 3β, 4γ, 5α

β) *ἀπήγαγεν* → απαγωγέας (αγώνας, άξιος), *κατακρημνίσειαν* → γκρεμός (κρημνώδης, απόκρημνος), *διέφθειρεν* → διαφθορά (αδιάφθορος, ψυχοφθόρος) *ἐλέγετο* → λέξη (λεκτικός, λεξικό), *προδοῦναι* → προδότης (προδοσία, προδοτικός)

ΘΕΜΑ 133ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1263)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον λῃστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι…τῶν χειρῶν ψηφίσματος.***

Μονάδες 30

2. Ποιες ήταν οι σχέσεις του Ξενοφώντα με την πόλη της Σπάρτης;

Μονάδες 10

3. *α)* Να σχηματίστε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
κατειργάσατο	-τήριον	
παρενενομήκεσαν	-ία	
προδοῦναι	-της	
ἔπεμψε	-ός	
ἔδοξεν	-α	

Μονάδες 5

β) απαγωγή, αντίληψη, άφιξη, αποκοπή, ψήφος: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες. Ο Φιλοκλής ήταν ο στρατηγός των Αθηναίων, ο οποίος θανάτωσε αυτούς. Διατυπώνονταν και πολλές άλλες κατηγορίες· και αποφάσισαν να σκοτώσουν όσους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι εκτός από τον Αδείμαντο, γιατί μόνο αυτός στην Εκκλησία του Δήμου ήταν αντίθετος στο ψήφισμα για το κόψιμο των χεριών.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29-30 : «Οι Σπαρτιάτες πρόσφεραν στον Ξενοφώντα ‘προξενίαν’, άδεια διαμονής στη Σπάρτη και πολύ σύντομα του παραχώρησαν ένα μεγάλο κτήμα στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου έζησε περίπου είκοσι χρόνια ήρεμη οικογενειακή ζωή με τη γυναίκα του και τους δύο γιους του, τον Γρύλλο και τον Διόδωρο, και ασχολήθηκε με τη συγγραφή πολλών έργων του. Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.).»
Βλ. σχολικό βιβλίο, 32: «Ωστόσο, παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
κατειργάσατο	-τήριον	*ἐργαστήριον*
παρενενομήκεσαν	-ία	*παρανομία*
προδοῦναι	-της	*προδότης*

ἔπεμψε	-ός	*πομπός*
ἔδοξεν	-α	*δόξα*

β) απαγωγή: *ἀπήγαγεν* / *στρατηγῶν* / *στρατηγὸς*, αντίληψη: *ἔλαβε* / *λαβόντες* / *ἐπελάβετο*, άφιξη: *ἀφικόμενος*, αποκοπή: *ἀποκόπτειν*, ψήφος: *ἐψηφισμένοι* / *ψηφίσματος*

ΘΕΜΑ 134ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 1, 30-32. (1265)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τάς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τἆλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἧι δ᾽ ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστὴν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλεύεσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἅ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ᾽ ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπό τινων προδοῦναι τὰς ναῦς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι…τῶν χειρῶν ψηφίσματος.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:

α) Εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα της Ολυμπίας, όπου ασχολήθηκε με το συγγραφικό του έργο.

β) Εξορίστηκε από την πατρίδα του, την Αθήνα.

γ) Αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το κτήμα του, στον Σκιλλούντα, και να μετακομίσει στην Κόρινθο.

δ) Οι Αθηναίοι επέτρεψαν στον Ξενοφώντα να επαναπατριστεί, μετά από την άρση του ψηφίσματος για εξορία.

ε) Έστειλε τους γιους του, Γρύλλο και Διόδωρο, να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α'** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β'** στήλη. Δύο λέξεις της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀφικνοῦμαι*	α) *ἀποκοπή*
2. *κατηγορία*	β) *προστάττω*
3. *ἀποτομή*	γ) *φεύγω*
4. *κελεύω*	δ) *ἀναγγέλλω*
5. *ἀπαγγέλλω*	ε) *ἔρχομαι*
	στ) *μομφή*
	ζ) *πράττω*

Μονάδες 5

β) *ἀπήγαγεν, ἀθροίσας, λαβόντες, παρενενομήκεσαν, προδοῦναι*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες σε βάρος των Αθηναίων, και για εκείνα τα εγκλήματα που είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικούσαν στη ναυμαχία, δηλαδή να κόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα συλλαμβάνονταν ζωντανοί, και για το ότι, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μία από την Κόρινθο και μία από την Άνδρο, πέταξαν από αυτές στη θάλασσα όλους τους άνδρες. Ο Φιλοκλής ήταν ο στρατηγός των Αθηναίων, ο οποίος θανάτωσε αυτούς. Διατυπώνονταν και πολλές άλλες κατηγορίες· και αποφάσισαν να σκοτώσουν όσους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι εκτός από τον Αδείμαντο, γιατί μόνο αυτός στην Εκκλησία του Δήμου ήταν αντίθετος στο ψήφισμα για το κόψιμο των χεριών.

2. β, α, γ, δ, ε

3. α) 1ε, 2στ, 3α, 4β, 5δ

β) *ἀπήγαγεν* → απαγωγή (αγωγός, αγωγή), *ἀθροίσας* → άθροισμα (συνάθροιση, αθροιστικός), *λαβόντες* → λαβή (παραλαβή, λαβίδα), *παρενενομήκεσαν* → παρανομία (παράνομος, νομικός), *προδοῦναι* → προδότης (προδοσία, προδοτικός)

ΘΕΜΑ 136ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 1-2. (1269)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ᾽ αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ᾽ εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ…ἔνδειαν ἔσεσθαι.***

Μονάδες 30

2. Να εξηγήσετε γιατί οι Αθηναίοι εξόρισαν τον Ξενοφώντα από την πατρίδα του (394 π.Χ.) και γιατί, πολύ αργότερα (365 π.Χ.), ανακάλεσαν αυτή τους την απόφαση.

Μονάδες 10

3. α) *φρουρούς, ὑποσπόνδους, ἀσφάλειαν, ἔνδειαν, ναῦς*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *καθίσταμαι, ὑποδέχομαι, συλλέγω, καταλείπω, ἐπισκευάζω*: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αφού ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο, έπλεε εναντίον του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας. Αυτοί τον δέχονταν[1], αφού άφησαν ελεύθερους τους φρουρούς των Αθηναίων, προστατευόμενους από επίσημη συμφωνία. Εκείνοι όμως που παρέδωσαν με προδοσία το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη κατέφυγαν τότε στον Πόντο και αργότερα στην Αθήνα και έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων.

1. Πιο ελεύθερα: παρέδωσαν τις πόλεις τους σε αυτόν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) *φρουρούς* → φρουρά (φρούριο, φρούρηση), *ὑποσπόνδους* → σπονδή (άσπονδος, ομοσπονδία), *ἀσφάλειαν* → ασφαλής (σφάλμα, ασφαλίζω), *ἔνδειαν* → ενδεής (δέομαι, δέηση) *ναῦς* → ναύτης (ναύλος, ναυάγιο)

β) *καθίσταμαι: κατὰ + ἵσταμαι* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση), *ὑποδέχομαι: ὑπὸ + δέχομαι, συλλέγω: σὺν + λέγω, καταλείπω: κατὰ + λείπω, ἐπισκευάζω: ἐπὶ + σκευάζω*

ΘΕΜΑ 137ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 1-2. (1270)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ᾽ αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ᾽ εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ…ἔνδειαν ἔσεσθαι.***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;
β) Ποια είναι η πιθανότερη χρονολογική κατάταξη των έργων του;

Μονάδες 10

3. α) αφετηρία, επίδοση, είδηση, σύλλογος, εφαρμόζω: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να γράψετε από ένα ομόρριζο ουσιαστικό και επίθετο (απλό ή σύνθετο) της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις.

λέξεις	**ουσιαστικά**	**επίθετα**
προδόντες		
συλλεγῶσιν		
κατεστήσατο		
ναῦς		
ὑπεδέχοντο		

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αφού ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο, έπλεε εναντίον του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας. Αυτοί τον δέχονταν[1], αφού άφησαν ελεύθερους τους φρουρούς των Αθηναίων, προστατευόμενους από επίσημη συμφωνία. Εκείνοι όμως που παρέδωσαν με προδοσία το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη κατέφυγαν τότε στον Πόντο και αργότερα στην Αθήνα και έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων.

1. Πιο ελεύθερα: παρέδωσαν τις πόλεις τους σε αυτόν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:

α) «Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»

β) «Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική παραγωγή του Ξενοφώντα άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.»

3. *α)* αφετηρία: *ἀφέντες*, επίδοση: *προδόντες* / *διδούς*, είδηση: *εἰδώς*, σύλλογος: *συλλεγῶσιν*, εφαρμόζω: *ἁρμοστήν*

β)

λέξεις	**ουσιαστικά**	**επίθετα**
προδόντες	προδότης	προδοτικός –ή –ό
συλλεγῶσιν	σύλλογος	συλλογικός –ή –ό
κατεστήσατο	κατάσταση	καθεστωτικός –ή –ό

ναῦς	ναύτης	ναυτικός –ή –ό
ὑπεδέχοντο	δέκτης	δεκτικός –ή –ό

ΘΕΜΑ 139ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 1-2. (1307)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ᾽ αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ᾽ εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ…ἔνδειαν ἔσεσθαι.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Ιστορικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α)* Να γράψετε από ένα ομόρριζο ουσιαστικό και επίθετο (απλό ή σύνθετο) της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις.

λέξεις	**ουσιαστικά**	**επίθετα**
προδόντες		
συλλεγῶσιν		
κατεστήσατο		
ναῦς		
ὑπεδέχοντο		

Μονάδες 5

β) *ὑπόσπονδος, ὑποδέχομαι, καθίσταμαι, καταλείπω, ἀποπλέω*: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αφού ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο, έπλεε εναντίον του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας. Αυτοί τον δέχονταν[1], αφού άφησαν ελεύθερους τους φρουρούς των Αθηναίων, προστατευόμενους από επίσημη συμφωνία. Εκείνοι όμως που παρέδωσαν με προδοσία το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη κατέφυγαν τότε στον Πόντο και αργότερα στην Αθήνα και έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων.

1. Πιο ελεύθερα: παρέδωσαν τις πόλεις τους σε αυτόν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα ιστορικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα εξής: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*
«***Κύρου Ἀνάβασις***: Η συμμετοχή των ‘μυρίων’, δέκα χιλιάδων Ελλήνων μισθοφόρων στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του αδελφού του βασιλιά Αρταξέρξη του Β’ και η περιπετειώδης περιπλάνησή τους ως τον Εύξεινο Πόντο και από κει στη Θράκη, το 401 π.Χ.
Κύρου Παιδεία: Μυθιστορηματική βιογραφία του Κύρου του Μεγάλου. Ο Ξενοφών αλλάζει ιστορικά στοιχεία και επινοεί περιστατικά για να προβάλει τις δικές του ιδέες σχετικά με την εκπαίδευση του ιδανικού ηγέτη και την επίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος.»

3. α)

λέξεις	**ουσιαστικά**	**επίθετα**
προδόντες	προδότης	προδοτικός –ή –ό
συλλεγῶσιν	σύλλογος	συλλογικός –ή –ό
κατεστήσατο	κατάστημα	καταστασιακός –ή –ό /
ναῦς	ναύτης	ναυτικός –ή –ό
ὑπεδέχοντο	υποδοχή	ακατάδεκτος –η –ο

β) *ὑπόσπονδος: ὑπὸ + σπονδή, ὑποδέχομαι: ὑπὸ + δέχομαι, καθίσταμαι: κατὰ + ἵσταμαι* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση), *καταλείπω: κατὰ + λείπω, ἀποπλέω: ἀπὸ + πλέω*

ΘΕΜΑ 140ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 1-2. (1315)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ᾽ αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ᾽ εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ…ἔνδειαν ἔσεσθαι.***

Μονάδες 30

2. Ο Ξενοφών είχε τη φιλοδοξία να συνεχίσει το έργο του Θουκυδίδη. Πόσο επιτυχημένη θεωρείται η προσπάθειά του;

Μονάδες 10

3. α) *δότης, ἐπίδοσις, προδοσία, παράδοσις, δοτήρ*: Να κατατάξετε τις ομόρριζες προς τον ρηματικό τύπο ***διδούς*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή **κατάσταση**	**πρόσωπο που ενεργεί**

Μονάδες 5

β) *κατεστήσατο, ὑπεδέχοντο, ἔφυγον, εἰδώς, ἄστυ*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αφού ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο, έπλεε εναντίον του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας. Αυτοί τον δέχονταν[1], αφού άφησαν ελεύθερους τους φρουρούς των Αθηναίων, προστατευόμενους από επίσημη συμφωνία. Εκείνοι όμως που παρέδωσαν με προδοσία το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη κατέφυγαν τότε στον Πόντο και αργότερα στην Αθήνα και έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων.

1. Πιο ελεύθερα: παρέδωσαν τις πόλεις τους σε αυτόν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Ο Ξενοφών, παρά το θαυμασμό του για τον Θουκυδίδη και την προφανή φιλοδοξία του να συνεχίσει το έργο του στα *Ελληνικά*, δεν διαθέτει τη διεισδυτικότητα ή τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη του μεγάλου προκατόχου του. Με τη σαφήνεια όμως και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό ‘ρεπόρτερ’ και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών ‘πόλεων-κρατών’ της Ελλάδας.»

3. *α*)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**
ἐπίδοσις	*δότης*
προδοσία	*δοτήρ*
παράδοσις	

β) *κατεστήσατο* → κατάσταση (καταστατικό, στατικός), *ὑπεδέχοντο* → υποδοχή (δέκτης, δοχείο), *ἔφυγον* → φυγή (φυγάς, καταφύγιο), *εἰδώς* → είδηση (συνείδηση, ειδήμονας), *ἄστυ* → αστός (αστικός, αστυνομία)

ΘΕΜΑ 142ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 1-2. (1334)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ᾽ αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ᾽ εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ…ἔνδειαν ἔσεσθαι.***

Μονάδες 30

2. Πώς αναδεικνύεται η πίστη του Ξενοφώντα σε υψηλές αξίες;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α΄** στήλης με τη λέξη της **Β΄** στήλης με την οποία έχουν ετυμολογική συγγένεια. Δύο λέξεις της **Α΄** στήλης περισσεύουν.

Α΄ ΣΤΗΛΗ	**Β΄ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἅπλοια*	
2. χειραφέτηση	α) *πλέουσιν*
3. έφεση	
4. πλεονέκτης	
5. αφέλεια	β) *ἀφέντες*
6. αφετηρία	
7. περίπλους	

Μονάδες 5

β) *φρουρούς, ἐγένοντο, ἀσφάλειαν, καταλιπών, ναῦς*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου**.**

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αφού ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο, έπλεε εναντίον του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας. Αυτοί τον δέχονταν[1], αφού άφησαν ελεύθερους τους φρουρούς των Αθηναίων, προστατευόμενους από επίσημη συμφωνία. Εκείνοι όμως που παρέδωσαν με προδοσία το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη κατέφυγαν τότε στον Πόντο και αργότερα στην Αθήνα και έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων.

1. Πιο ελεύθερα: παρέδωσαν τις πόλεις τους σε αυτόν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Σε όλη την περιπετειώδη ζωή του ο Ξενοφών έμεινε σταθερός στις ιδέες του και στην πίστη του σε υψηλές αξίες. Παρά την αντιπάθειά του προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας, περιγράφει με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας. Επίσης παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν

καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) 1α, 2β, 3β, 6β, 7α

β) *φρουρούς* → φρουρά (φρούριο, φρούρηση), *ἐγένοντο* → γένος (γένεση, γενεά), *ἀσφάλειαν* → ασφαλής (σφάλμα, ασφαλίζω), *καταλιπών* → κατάλοιπο (ελλιπής, λιποταξία, λιπόθυμος), *ναῦς* → ναύτης (ναύλος, ναυαγός)

ΘΕΜΑ 143ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 1-2. (1735)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ᾽ αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες. οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ᾽ εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ…ἔνδειαν ἔσεσθαι.***

Μονάδες 30

2. α) Πώς αξιολογήθηκε το έργο του Ξενοφώντα στην Αλεξανδρινή και τη Ρωμαϊκή εποχή;
β) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ἑλληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της στήλης **Α′** με τη σημασία της στη στήλη **Β′**. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ὑπόσπονδος*	α) ταχύτερα
2. *ἔνδεια*	β) διοικητής
3. *θᾶττον*	γ) περισσότερο
4. *ἁρμοστής*	δ) σε άλλο μέρος
5. *ἄλλοθι*	ε) έλλειψη, στέρηση
	στ) προστατευμένος από επίσημη συμφωνία
	ζ) φρουρός

Μονάδες 5

β) ***ἔπλει, ὑπεδέχοντο, ἀπέπεμπεν, ἄστυ, ἁρμοστήν***: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αφού ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο, έπλεε εναντίον του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας. Αυτοί τον δέχονταν[1], αφού άφησαν ελεύθερους τους φρουρούς των Αθηναίων, προστατευόμενους από επίσημη συμφωνία. Εκείνοι όμως που παρέδωσαν με προδοσία το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη κατέφυγαν τότε στον Πόντο και αργότερα στην Αθήνα και έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων.

1. Πιο ελεύθερα: παρέδωσαν τις πόλεις τους σε αυτόν.

2. α) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Η αναγνώριση της συγγραφικής προσφοράς του Ξενοφώντος δυνάμωνε με το πέρασμα του χρόνου. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) τον κατέτασσαν σταθερά μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
Στη ρωμαϊκή εποχή τον ξεχώρισαν από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί '*ἀττικὴ μέλισσα*' και '*ἀττικὴ μοῦσα*' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι. Η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενό του και το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) προετοιμάζουν την *Κοινή* της ελληνιστικής εποχής.»

β) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31: Τα *Ἑλληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

3. α) 1στ, 2ε, 3α, 4β, 5δ

β) *ἔπλει* → πλους (πλοίο, πλεύση), *ὑπεδέχοντο* → υποδοχή (δέκτης, αποδεκτός), *ἀπέπεμπεν* → αποπομπή (πομπός, διαπόμπευση), *ἄστυ* → αστός (αστικός,

αστυφιλία), *ἁρμοστήν* → αρμοστεία (αφαρμοστός, αρμόζω)

ΘΕΜΑ 145ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 1-2. (1340)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ᾽ αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ᾽ εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ…ἔνδειαν ἔσεσθαι.***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ελληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

β) Να αναφέρετε τους τίτλους των υπολοίπων έργων του Ξενοφώντα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία με τα *Ελληνικά*.

Μονάδες 10

3. α) *ὑποσπόνδους, ἔφυγον, εἰδώς, συλλεγῶσιν, καταλιπών*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου**.**

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α′** στήλης με τη λέξη της **Β′** στήλης με την οποία έχουν ετυμολογική συγγένεια. Δύο λέξεις της **Α′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. δοχείο	
2. εγκατάλειψη	α) *καταλιπών*
3. κατάληψη	
4. υπόλειμμα	β) *ὑπεδέχοντο*
5. υπόδημα	
6. αποδέκτης	
7. κατάλοιπο	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αφού ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο, έπλεε εναντίον του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας. Αυτοί τον δέχονταν[1], αφού άφησαν ελεύθερους τους φρουρούς των Αθηναίων, προστατευόμενους από επίσημη συμφωνία. Εκείνοι όμως που παρέδωσαν με προδοσία το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη κατέφυγαν τότε στον Πόντο και αργότερα στην Αθήνα και έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων.

1. Πιο ελεύθερα: παρέδωσαν τις πόλεις τους σε αυτόν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:

α) Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

β) Στην κατηγορία των ιστορικών έργων ανήκουν και τα ακόλουθα: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*

3. *α)* *ὑποσπόνδους* → σπονδή (άσπονδος, παρασπονδία), *ἔφυγον* → φυγή (φυγάς, φυγόπονος), *εἰδώς* → είδηση (είδωλο, ειδήμονας), *συλλεγῶσιν* → σύλλογος (συλλογή, συλλέκτης), *καταλιπών* → κατάλοιπο (εγκατάλειψη, λιπόθυμος)

β) 1β, 2α, 4α, 6β, 7α

ΘΕΜΑ 146ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 1-2. (1354)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ᾽ αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ᾽ εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ…ἔνδειαν ἔσεσθαι.***

Μονάδες 30

2. Ποιες στρατιωτικές υπηρεσίες προσέφερε ο Ξενοφών στον Αγησίλαο;

Μονάδες 10

3. α) *φρουρός, ἄστυ, ἔνδειαν, ἁρμοστήν, ναῦς*: Να γράψετε από μία ομόρριζη (απλή ή σύνθετη) λέξη της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α′** στήλης με τη λέξη της **Β′** στήλης με την οποία έχουν ετυμολογική συγγένεια. Δύο λέξεις της **Α′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. υπόλοιπο	
2. χειραφέτηση	α) *ἀφέντες*
3. έφεση	
4. παράλειψη	
5. αφέλεια	β) *καταλιπών*
6. αφετηρία	
7. κατάληψη	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αφού ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο, έπλεε εναντίον του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας. Αυτοί τον δέχονταν[1], αφού άφησαν ελεύθερους τους φρουρούς των Αθηναίων, προστατευόμενους από επίσημη συμφωνία. Εκείνοι όμως που παρέδωσαν με προδοσία το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη κατέφυγαν τότε στον Πόντο και αργότερα στην Αθήνα και έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων.

1. Πιο ελεύθερα: παρέδωσαν τις πόλεις τους σε αυτόν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον μετά τη συμμετοχή στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς.»

3. α) *φρουρός* → φρουρά (φρούριο, φρούρηση, φρούραρχος), *ἄστυ* → αστός (αστικός, προάστιο), *ἔνδειαν* → ενδεής (ενδεώς, δέηση), *ἁρμοστήν* → αρμόδιος (αρμόζω, προσαρμογή), *ναῦς* → ναυτίλος (ναύλος, ναυπηγός)

β) 1β, 2α, 3α, 4β, 6α

ΘΕΜΑ 148ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 1-2. (1359)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ᾽ αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ᾽ εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ…ἔνδειαν ἔσεσθαι.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τους Αθηναίους στην άρση του ψηφίσματος της εξορίας του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἁρμοστής*	α) *συνάγω*
2. *φρουρός*	β) *ἀπέρχομαι*
3. *φεύγω*	γ) *διοικητής*
4. *οἶδα*	δ) *ὁρῶ*
5. *συλλέγω*	ε) *ἔρχομαι*
	στ) *φύλαξ*
	ζ) *ἐπίσταμαι*

Μονάδες 5

β) ***ἀφέντες, ἐγένοντο, συλλεγῶσιν, ἄστυ, ἐπιτηδείων***: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αφού ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο, έπλεε εναντίον του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας. Αυτοί τον δέχονταν[1], αφού άφησαν ελεύθερους τους φρουρούς των Αθηναίων, προστατευόμενους από επίσημη συμφωνία. Εκείνοι όμως που παρέδωσαν με προδοσία το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη κατέφυγαν τότε στον Πόντο και αργότερα στην Αθήνα και έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων.

1. Πιο ελεύθερα: παρέδωσαν τις πόλεις τους σε αυτόν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.). Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) 1γ, 2στ, 3β, 4ζ, 5α

β) *ἀφέντες* → άφεση (αφετηρία, αφέτης), *ἐγένοντο* → γένος (γενέτειρα, γενεά, ευγενής), *συλλεγῶσιν* → σύλλογος (συλλογή, συλλεκτικός), *ἄστυ* → αστός (αστικός, αστυφιλία), *ἐπιτηδείων* → επιτήδειος (επίτηδες, επιτήδευση, επιτήδευμα)

ΘΕΜΑ 149ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 1-2. (1362)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ᾽ αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ᾽ εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ…ἔνδειαν ἔσεσθαι.***

Μονάδες 30

2. Οι Αθηναίοι με ψήφισμά τους εξόρισαν τον Ξενοφώντα, επειδή:
α) αρνήθηκε να υπηρετήσει στον αθηναϊκό στρατό,
β) κατατάχτηκε ως μισθοφόρος στον στρατό του Κύρου, στη Μ. Ασία,
γ) ανήκε στην τάξη των ιππέων και συναναστρεφόταν με τον Σωκράτη,
δ) στη μάχη της Κορωνείας (494 π.Χ.), παρατάχτηκε με τον βασιλιά της Σπάρτης Αγησίλαο εναντίον της πατρίδας του,
ε) δεν επέτρεψε στους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.
Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση, σημειώνοντας το αντίστοιχο γράμμα, και να αναφέρετε αν οι Αθηναίοι αναθεώρησαν το ψήφισμα αυτό και με ποια αφορμή.

Μονάδες 10

3. α) *ὑποδέχομαι, ἀφίημι, ἀποπέμπω, συλλέγω, ἀποπλέω*: Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) ανάδοχος, φυγάς, προδότης, παρουσία, ναυτικός: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αφού ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο, έπλεε εναντίον του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας. Αυτοί τον δέχονταν[1], αφού άφησαν ελεύθερους τους φρουρούς των Αθηναίων, προστατευόμενους από επίσημη συμφωνία. Εκείνοι όμως που παρέδωσαν με προδοσία το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη κατέφυγαν τότε στον Πόντο και αργότερα στην Αθήνα και έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων.

1. Πιο ελεύθερα: παρέδωσαν τις πόλεις τους σε αυτόν.

2. Σωστή απάντηση: **δ**

Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους. Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) *ὑποδέχομαι: ὑπὸ + δέχομαι, ἀφίημι: ἀπὸ + ἵημι* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση), *ἀποπέμπω: ἀπὸ + πέμπω, συλλέγω: σὺν + λέγω, ἀποπλέω: ἀπὸ + πλέω*

β) ανάδοχος: *ὑπεδέχοντο*, φυγάς: *ἔφυγον*, προδότης: *προδόντες* / *διδούς*, παρουσία: *ἔσεσθαι*, ναυτικός: *ναῦς*

ΘΕΜΑ 181ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (1758)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τοιούτων δὲ ὄντων…ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους.***

Μονάδες 30

2. *α)* Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

β) Ποια είναι η πιθανότερη χρονολογική κατάταξη των έργων του;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *βούλονται*	α) εγκατάλειψη
2. *ἐπιλελοιπέναι*	β) συντριβή
3. *διέτριβεν*	γ) πομπός
4. *ἔπεμψε*	δ) βούληση
5. *ἠρέθη*	ε) κατάληψη
	στ) αιρετός

	ζ) βουλιμία

Μονάδες 5

β) ***όμολογία, όμολογητής, ἀπαγγελία, ἄγγελμα, ἄγγελος:*** Να κατατάξετε τις παραπάνω ομόρριζες προς τους ρηματικούς τύπους ***όμολογήσειν*** και ***ἀπήγγειλεν*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ συνέβαιναν αυτά, ο Θηραμένης είπε στην Εκκλησία του Δήμου ότι, αν θέλουν να στείλουν αυτόν τον ίδιο στον Λύσανδρο, θα επιστρέψει γνωρίζοντας αν[1] οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη[2] επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια. Όταν στάλθηκε όμως, καθυστερούσε κοντά στον Λύσανδρο για τρεις μήνες και περισσότερο, καιροφυλακτώντας πότε οι Αθηναίοι, εξαιτίας της έλλειψης όλων των τροφίμων, επρόκειτο να δεχτούν οποιαδήποτε πρόταση τους έκανε κάποιος. Και όταν επέστρεψε τον τέταρτο μήνα, ανακοίνωσε στην Εκκλησία του Δήμου ότι ο Λύσανδρος τον κρατούσε ως τότε, στη συνέχεια όμως του έδωσε εντολή να πάει στη Λακεδαίμονα· γιατί (του έλεγε) ότι δεν ήταν αρμόδιος για όσα αυτός τον ρωτούσε[3], αλλά οι έφοροι.

1. Ή: για ποιον από τους δύο λόγους οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη, επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια.
2. Δηλαδή επιμένουν για την κατεδάφιση των τειχών.
3. Κατά λέξη: για όσα ρωτιόταν από αυτόν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»
β) «Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.»

3. *α)* 1δ, 2α, 3β, 4γ, 5στ

β)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
όμολογία	*όμολογητής*	*ἄγγελμα*
ἀπαγγελία	*ἄγγελος*	

ΘΕΜΑ 182ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (1759)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέληγ, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τοιούτων δὲ ὄντων…ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Ιστορικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) *ἀντέχω, ἐπιλείπω, ἀπαγγέλλω, αὐτοκράτωρ, ἐξαιρῶ:* Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἥξει*	α) να υποδουλώσουν
2. *ἐξανδραποδίσασθαι*	β) υπεύθυνος, αρμόδιος
3. *τέως*	γ) εκλέχτηκε
4. *ἠρέθη*	δ) θα επιστρέψει

5. *κύριος*	ε) δούλος
	στ) αφαιρέθηκε
	ζ) ως τότε

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ συνέβαιναν αυτά, ο Θηραμένης είπε στην Εκκλησία του Δήμου ότι, αν θέλουν να στείλουν αυτόν τον ίδιο στον Λύσανδρο, θα επιστρέψει γνωρίζοντας αν[1] οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη[2] επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια. Όταν στάλθηκε όμως, καθυστερούσε κοντά στον Λύσανδρο για τρεις μήνες και περισσότερο, καιροφυλακτώντας πότε οι Αθηναίοι, εξαιτίας της έλλειψης όλων των τροφίμων, επρόκειτο να δεχτούν οποιαδήποτε πρόταση τους έκανε κάποιος. Και όταν επέστρεψε τον τέταρτο μήνα, ανακοίνωσε στην Εκκλησία του Δήμου ότι ο Λύσανδρος τον κρατούσε ως τότε, στη συνέχεια όμως του έδωσε εντολή να πάει στη Λακεδαίμονα· γιατί (του έλεγε) ότι δεν ήταν αρμόδιος για όσα αυτός τον ρωτούσε[3], αλλά οι έφοροι.

1. Ή: για ποιον από τους δύο λόγους οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη, επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια.
2. Δηλαδή επιμένουν για την κατεδάφιση των τειχών.
3. Κατά λέξη: για όσα ρωτιόταν από αυτόν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα ιστορικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα εξής: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*
«***Κύρου Ἀνάβασις***: Η συμμετοχή των 'μυρίων', δέκα χιλιάδων Ελλήνων μισθοφόρων στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του αδελφού του βασιλιά Αρταξέρξη του Β' και η περιπετειώδης περιπλάνησή τους ως τον Εύξεινο Πόντο και από κει στη Θράκη, το 401 π.Χ.
Κύρου Παιδεία: Μυθιστορηματική βιογραφία του Κύρου του Μεγάλου. Ο Ξενοφών αλλάζει ιστορικά στοιχεία και επινοεί περιστατικά για να προβάλει τις δικές του ιδέες σχετικά με την εκπαίδευση του ιδανικού ηγέτη και την επίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος.»

3. α) *ἀντέχω: ἀντὶ + ἔχω, ἐπιλείπω: ἐπὶ + λείπω, ἀπαγγέλλω: ἀπὸ + ἀγγέλλω, αὐτοκράτωρ: αὐτὸς + κρατῶ, ἐξαιρῶ: ἐξ + αἱρῶ*

β) 1δ, 2α, 3ζ, 4γ, 5β

ΘΕΜΑ 184ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (1803)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τοιούτων δὲ ὄντων…ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους.***

Μονάδες 30

2. Ο Ξενοφών είχε τη φιλοδοξία να συνεχίσει το έργο του Θουκυδίδη. Πόσο επιτυχημένη θεωρείται η προσπάθειά του;

Μονάδες 10

3. α) *πέμψαι, ἀντέχουσιν, ἐπιλελοιπέναι, ὁμολογήσειν, ἀγγελοῦντα:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη (απλή ή σύνθετη) της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *οἶδα*	*α) βουλεύομαι*
2. *βούλομαι*	β) *προστάττω*
3. *κελεύω*	γ) *ἔρχομαι*

4. *ἥκω*	δ) *ἐπιθυμῶ*
5. *πέμπω*	ε) *ὁρῶ*
	στ) *στέλλω*
	ζ) *ἐπίσταμαι*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ συνέβαιναν αυτά, ο Θηραμένης είπε στην Εκκλησία του Δήμου ότι, αν θέλουν να στείλουν αυτόν τον ίδιο στον Λύσανδρο, θα επιστρέψει γνωρίζοντας αν[1] οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη[2] επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια. Όταν στάλθηκε όμως, καθυστερούσε κοντά στον Λύσανδρο για τρεις μήνες και περισσότερο, καιροφυλακτώντας πότε οι Αθηναίοι, εξαιτίας της έλλειψης όλων των τροφίμων, επρόκειτο να δεχτούν οποιαδήποτε πρόταση τους έκανε κάποιος. Και όταν επέστρεψε τον τέταρτο μήνα, ανακοίνωσε στην Εκκλησία του Δήμου ότι ο Λύσανδρος τον κρατούσε ως τότε, στη συνέχεια όμως του έδωσε εντολή να πάει στη Λακεδαίμονα· γιατί (του έλεγε) ότι δεν ήταν αρμόδιος για όσα αυτός τον ρωτούσε[3], αλλά οι έφοροι.

1. Ή: για ποιον από τους δύο λόγους οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη, επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια.
2. Δηλαδή επιμένουν για την κατεδάφιση των τειχών.
3. Κατά λέξη: για όσα ρωτιόταν από αυτόν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31-32: «Ο Ξενοφών, παρά το θαυμασμό του για τον Θουκυδίδη και την προφανή φιλοδοξία του να συνεχίσει το έργο του στα *Ελληνικά*, δεν διαθέτει τη διεισδυτικότητα ή τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη του μεγάλου προκατόχου του. Με τη σαφήνεια όμως και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό ‘ρεπόρτερ’ και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίρροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών ‘πόλεων-κρατών’ της Ελλάδας.»

3. α) *πέμψαι* → πομπή (πομπός, παραπεμπτικό), *ἀντέχουσιν* → αντοχή (ανθεκτικός, ένοχος), *ἐπιλελοιπέναι*→ επίλοιπος (υπόλοιπος, κατάλοιπο), *ὁμολογήσειν* → ομολογία (ομόλογος, ομολογητής), *ἀγγελοῦντα* → αγγελία (άγγελος, επάγγελμα)

β) 1ζ, 2δ, 3β, 4γ, 5στ

ΘΕΜΑ 185ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (1804)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τοιούτων δὲ ὄντων…ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους.***

Μονάδες 30

2. Πώς αναδεικνύεται η πίστη του Ξενοφώντα σε υψηλές αξίες;

Μονάδες 10

3. α) έπος, είδηση, σχέση, παρατήρηση, παράλειψη: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α'** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β'** στήλη. Δύο λέξεις της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *οἶδα*	α) *βουλεύομαι*
2. *βούλομαι*	β) *προστάττω*
3. *κελεύω*	γ) *ἔρχομαι*
4. *ἥκω*	δ) *ἐπιθυμῶ*

5. *πέμπω*	ε) *ὁρῶ*
	στ) *στέλλω*
	ζ) *ἐπίσταμαι*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ συνέβαιναν αυτά, ο Θηραμένης είπε στην Εκκλησία του Δήμου ότι, αν θέλουν να στείλουν αυτόν τον ίδιο στον Λύσανδρο, θα επιστρέψει γνωρίζοντας αν[1] οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη[2] επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια. Όταν στάλθηκε όμως, καθυστερούσε κοντά στον Λύσανδρο για τρεις μήνες και περισσότερο, καιροφυλακτώντας πότε οι Αθηναίοι, εξαιτίας της έλλειψης όλων των τροφίμων, επρόκειτο να δεχτούν οποιαδήποτε πρόταση τους έκανε κάποιος. Και όταν επέστρεψε τον τέταρτο μήνα, ανακοίνωσε στην Εκκλησία του Δήμου ότι ο Λύσανδρος τον κρατούσε ως τότε, στη συνέχεια όμως του έδωσε εντολή να πάει στη Λακεδαίμονα· γιατί (του έλεγε) ότι δεν ήταν αρμόδιος για όσα αυτός τον ρωτούσε[3], αλλά οι έφοροι.

1. Ή: για ποιον από τους δύο λόγους οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη, επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια.
2. Δηλαδή επιμένουν για την κατεδάφιση των τειχών.
3. Κατά λέξη: για όσα ρωτιόταν από αυτόν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Σε όλη την περιπετειώδη ζωή του ο Ξενοφών έμεινε σταθερός στις ιδέες του και στην πίστη του σε υψηλές αξίες. Παρά την αντιπάθειά του προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας, περιγράφει με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας. Επίσης παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) έπος: *εἶπεν* / *εἶπαν* / *λέγοι* / *ἀντέλεγον* / *λόγῳ*, είδηση: *εἰδώς*, σχέση: *ἀντέχουσι* / *κατέχοι*, παρατήρηση: *ἐπιτηρῶν*, παράλειψη: *ἐπιλελοιπέναι*

β) 1ζ, 2δ, 3β, 4γ, 5στ

ΘΕΜΑ 187ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (1850)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τοιούτων δὲ ὄντων…ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους.***

Μονάδες 30

2. α) Πώς αξιολογήθηκε το έργο του Ξενοφώντα στην Αλεξανδρινή και στη Ρωμαϊκή εποχή;

β) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ἑλληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀντιλέγω*	α) *ἀπιστία*
2. *εἰρήνη*	β) *ἐλευθερῶ*
3. *πίστις*	γ) *συμφωνῶ*
4. *ἥκω*	δ) *πειθώ*
5. *ἐξανδραποδίζομαι*	ε) *πόλεμος*
	στ) *ἀπέρχομαι*

	ζ) *ἔρχομαι*

Μονάδες 5

β) *πίστεως, ἐπιτηρῶν, λέγοι, ἐρωτώμενοι, σπένδεσθαι:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη (απλή ή σύνθετη) της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ συνέβαιναν αυτά, ο Θηραμένης είπε στην Εκκλησία του Δήμου ότι, αν θέλουν να στείλουν αυτόν τον ίδιο στον Λύσανδρο, θα επιστρέψει γνωρίζοντας αν[1] οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη[2] επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια. Όταν στάλθηκε όμως, καθυστερούσε κοντά στον Λύσανδρο για τρεις μήνες και περισσότερο, καιροφυλακτώντας πότε οι Αθηναίοι, εξαιτίας της έλλειψης όλων των τροφίμων, επρόκειτο να δεχτούν οποιαδήποτε πρόταση τους έκανε κάποιος. Και όταν επέστρεψε τον τέταρτο μήνα, ανακοίνωσε στην Εκκλησία του Δήμου ότι ο Λύσανδρος τον κρατούσε ως τότε, στη συνέχεια όμως του έδωσε εντολή να πάει στη Λακεδαίμονα· γιατί (του έλεγε) ότι δεν ήταν αρμόδιος για όσα αυτός τον ρωτούσε[3], αλλά οι έφοροι.

1. Ή: για ποιον από τους δύο λόγους οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη, επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια.
2. Δηλαδή επιμένουν για την κατεδάφιση των τειχών.
3. Κατά λέξη: για όσα ρωτιόταν από αυτόν.

2. α) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Η αναγνώριση της συγγραφικής προσφοράς του Ξενοφώντος δυνάμωνε με το πέρασμα του χρόνου. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) τον κατέτασσαν σταθερά μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
Στη ρωμαϊκή εποχή τον ξεχώρισαν από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί '*ἀττικὴ μέλισσα*' και '*ἀττικὴ μοῦσα*' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι. Η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενό του και το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) προετοιμάζουν την *Κοινή* της ελληνιστικής εποχής.»

β) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31: Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

3. α) 1γ, 2ε, 3α, 4στ, 5β

β) *πίστεως* → πιστός (απιστία, πιστοποιώ), *ἐπιτηρῶν* →επιτήρηση (επιτηρητής, διατηρητέος), *λέγοι* → λέξη (λεξικό, λεκτικός), *ἐρωτώμενοι* → ερώτηση (ερώτημα, ερωτηματικό), *σπένδεσθαι* → σπονδή (άσπονδος, ομοσπονδία)

ΘΕΜΑ 188ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (1852)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τοιούτων δὲ ὄντων…ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους.***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ελληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

β) Να αναφέρετε τους τίτλους των υπολοίπων έργων του Ξενοφώντα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία με τα *Ελληνικά*.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *λέγω*	α) *ἐθέλω*
2. *ἀπαγγέλλω*	β) *στέλλω*
3. *βούλομαι*	γ) *ἐπίσταμαι*
4. *κελεύω*	δ) *ἐξαιρῶ*
5. *πέμπω*	ε) *φημί*
	στ) *ἀναγγέλλω*

	ζ) *προστάττω*

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
βούλονται	-ις	
ἐξανδραποδίσασθαι	-ός	
ἔπεμψεν	-ή	
ἀγγελοῦντα	-μα	
ἐκέλευον	-τής	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ συνέβαιναν αυτά, ο Θηραμένης είπε στην Εκκλησία του Δήμου ότι, αν θέλουν να στείλουν αυτόν τον ίδιο στον Λύσανδρο, θα επιστρέψει γνωρίζοντας αν[1] οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη[2] επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια. Όταν στάλθηκε όμως, καθυστερούσε κοντά στον Λύσανδρο για τρεις μήνες και περισσότερο, καιροφυλακτώντας πότε οι Αθηναίοι, εξαιτίας της έλλειψης όλων των τροφίμων, επρόκειτο να δεχτούν οποιαδήποτε πρόταση τους έκανε κάποιος. Και όταν επέστρεψε τον τέταρτο μήνα, ανακοίνωσε στην Εκκλησία του Δήμου ότι ο Λύσανδρος τον κρατούσε ως τότε, στη συνέχεια όμως του έδωσε εντολή να πάει στη Λακεδαίμονα· γιατί (του έλεγε) ότι δεν ήταν αρμόδιος για όσα αυτός τον ρωτούσε[3], αλλά οι έφοροι.

1. Ή: για ποιον από τους δύο λόγους οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη, επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια.
2. Δηλαδή επιμένουν για την κατεδάφιση των τειχών.
3. Κατά λέξη: για όσα ρωτιόταν από αυτόν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
α) Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.
β) Στην κατηγορία των ιστορικών έργων ανήκουν και τα ακόλουθα: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*

3. α) 1ε, 2στ, 3α, 4ζ, 5β

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
βούλονται	-ις	*βούλησις*
ἐξανδραποδίσασθαι	-ός	*ἐξανδραποδισμός*
ἔπεμψεν	-ή	*πομπή*
ἀγγελοῦντα	-μα	*ἄγγελμα*
ἐκέλευον	-τής	*κελευστής*

ΘΕΜΑ 190ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (2178)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τοιούτων δὲ ὄντων…ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους.***

Μονάδες 30

2. Ποιες στρατιωτικές υπηρεσίες προσέφερε ο Ξενοφών στον Αγησίλαο;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *βούλονται*	α) περίλυπος
2. *ἐπιλελοιπέναι*	β) συνείδηση
3. *εἰδώς*	γ) λεξικό
4. *λέγοι*	δ) άβουλος
5. *σπένδεσθαι*	ε) ελλιπής
	στ) σπονδή
	ζ) βουλιμία

Μονάδες 5

β) ***ἀντέχω, ἐπιτηρῶ, ἀπαγγέλλω, αὐτοκράτωρ, ἐξαιρῶ:*** Να αναλύσετε τις σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ συνέβαιναν αυτά, ο Θηραμένης είπε στην Εκκλησία του Δήμου ότι, αν θέλουν να στείλουν αυτόν τον ίδιο στον Λύσανδρο, θα επιστρέψει γνωρίζοντας αν[1] οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη[2] επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια. Όταν στάλθηκε όμως, καθυστερούσε κοντά στον Λύσανδρο για τρεις μήνες και περισσότερο, καιροφυλακτώντας πότε οι Αθηναίοι, εξαιτίας της έλλειψης όλων των τροφίμων, επρόκειτο να δεχτούν οποιαδήποτε πρόταση τους έκανε κάποιος. Και όταν επέστρεψε τον τέταρτο μήνα, ανακοίνωσε στην Εκκλησία του Δήμου ότι ο Λύσανδρος τον κρατούσε ως τότε, στη συνέχεια όμως του έδωσε εντολή να πάει στη Λακεδαίμονα· γιατί (του έλεγε) ότι δεν ήταν αρμόδιος για όσα αυτός τον ρωτούσε[3], αλλά οι έφοροι.

1. Ή: για ποιον από τους δύο λόγους οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη, επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια.
2. Δηλαδή επιμένουν για την κατεδάφιση των τειχών.
3. Κατά λέξη: για όσα ρωτιόταν από αυτόν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον μετά τη συμμετοχή στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς.»

3. α) 1δ, 2ε, 3β, 4γ, 5στ

β) *ἀντέχω: ἀντὶ + ἔχω, ἐπιτηρῶ: ἐπὶ + τηρῶ, ἀπαγγέλλω: ἀπὸ + ἀγγέλλω, αὐτοκράτωρ: αὐτὸς + κρατῶ, ἐξαιρῶ: ἐξ + αἱρῶ*

ΘΕΜΑ 191ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (2179)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέληνφυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τοιούτων δὲ ὄντων…ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τους Αθηναίους στην άρση του ψηφίσματος της εξορίας του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. α) πομπός, πολιτικός, παραγγελία, καταφύγιο, έγκυρος: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *οἶδα*	*α) ἀπιστία*
2. *εἰρήνη*	β) *ἐλευθερῶ*
3. *πίστις*	γ) *ἀγνοῶ*
4. *ἥκω*	δ) *πειθώ*

5. *ἐξανδραποδίζομαι*	ε) *πόλεμος*
	στ) *ἀπέρχομαι*
	ζ) *ἔρχομαι*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ συνέβαιναν αυτά, ο Θηραμένης είπε στην Εκκλησία του Δήμου ότι, αν θέλουν να στείλουν αυτόν τον ίδιο στον Λύσανδρο, θα επιστρέψει γνωρίζοντας αν[1] οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη[2] επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια. Όταν στάλθηκε όμως, καθυστερούσε κοντά στον Λύσανδρο για τρεις μήνες και περισσότερο, καιροφυλακτώντας πότε οι Αθηναίοι, εξαιτίας της έλλειψης όλων των τροφίμων, επρόκειτο να δεχτούν οποιαδήποτε πρόταση τους έκανε κάποιος. Και όταν επέστρεψε τον τέταρτο μήνα, ανακοίνωσε στην Εκκλησία του Δήμου ότι ο Λύσανδρος τον κρατούσε ως τότε, στη συνέχεια όμως του έδωσε εντολή να πάει στη Λακεδαίμονα· γιατί (του έλεγε) ότι δεν ήταν αρμόδιος για όσα αυτός τον ρωτούσε[3], αλλά οι έφοροι.

1. Ή: για ποιον από τους δύο λόγους οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη, επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια.
2. Δηλαδή επιμένουν για την κατεδάφιση των τειχών.
3. Κατά λέξη: για όσα ρωτιόταν από αυτόν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.). Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) πομπός: *πέμψαι / πεμφθεὶς / ἔπεμψεν*, πολιτικός: *πόλιν*, παραγγελία: *ἀπήγγειλεν / ἀγγελοῦντα*, καταφύγιο: *φυγάδα*, έγκυρος: *κυρίους*

β) 1γ, 2ε, 3α, 4στ, 5β

ΘΕΜΑ 193ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (2196)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τοιούτων δὲ ὄντων…ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους.***

Μονάδες 30

2. Οι Αθηναίοι με ψήφισμά τους εξόρισαν τον Ξενοφώντα, επειδή:
α) αρνήθηκε να υπηρετήσει στον αθηναϊκό στρατό,
β) κατατάχτηκε ως μισθοφόρος στον στρατό του Κύρου, στη Μ. Ασία,
γ) ανήκε στην τάξη των ιππέων και συναναστρεφόταν με τον Σωκράτη,
δ) στη μάχη της Κορωνείας (494 π.Χ.), παρατάχτηκε με τον βασιλιά της Σπάρτης Αγησίλαο εναντίον της πατρίδας του,
ε) δεν επέτρεψε στους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.
Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση, σημειώνοντας το αντίστοιχο γράμμα, και να αναφέρετε αν οι Αθηναίοι αναθεώρησαν το ψήφισμα αυτό και με ποια αφορμή.

Μονάδες 10

3. α) παραπεμπτικό, πολίτης, εγκατάλειψη, αιρετός, εγκυρότητα: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἀπήγγειλεν	-ία	
ἐρωτώμενοι	-μα	
ἐπιτηρῶν	-ις	
ἐποίησαν	-τής	
ἠρέθη	-ις	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ συνέβαιναν αυτά, ο Θηραμένης είπε στην Εκκλησία του Δήμου ότι, αν θέλουν να στείλουν αυτόν τον ίδιο στον Λύσανδρο, θα επιστρέψει γνωρίζοντας αν[1] οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη[2] επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια. Όταν στάλθηκε όμως, καθυστερούσε κοντά στον Λύσανδρο για τρεις μήνες και περισσότερο, καιροφυλακτώντας πότε οι Αθηναίοι, εξαιτίας της έλλειψης όλων των τροφίμων, επρόκειτο να δεχτούν οποιαδήποτε πρόταση τους έκανε κάποιος. Και όταν επέστρεψε τον τέταρτο μήνα, ανακοίνωσε στην Εκκλησία του Δήμου ότι ο Λύσανδρος τον κρατούσε ως τότε, στη συνέχεια όμως του έδωσε εντολή να πάει στη Λακεδαίμονα· γιατί (του έλεγε) ότι δεν ήταν αρμόδιος για όσα αυτός τον ρωτούσε[3], αλλά οι έφοροι.

1. Ή: για ποιον από τους δύο λόγους οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη, επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια.
2. Δηλαδή επιμένουν για την κατεδάφιση των τειχών.
3. Κατά λέξη: για όσα ρωτιόταν από αυτόν.

2. Σωστή απάντηση: **δ**
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους. Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) παραπεμπτικό: *πέμψαι / πεμφθεὶς / ἔπεμψεν*, πολίτης: *πόλιν*, εγκατάλειψη: *ἐπιλελοιπέναι*, αιρετός: *ἡρέθη / ἐξαιρεῖν*, εγκυρότητα: *κυρίους*

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἀπήγγειλεν	-ία	*ἀπαγγελία*

ἐρωτώμενοι	-μα	*ἐρώτημα*
ἐπιτηρῶν	-ις	*ἐπιτήρησις*
ἐποίησαν	-τής	*ποιητής*
ἠρέθη	-ις	*αἵρεσις*

ΘΕΜΑ 194ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (2182)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τοιούτων δὲ ὄντων…ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους.***

Μονάδες 30

2. α) Να εξηγήσετε γιατί δεν είναι εύκολη η ειδολογική και η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.

β) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. α) *ἀντέχω, ἐπιλείπω, ἀπαγγέλλω, αὐτοκράτωρ, ἐξαιρῶ:* Να αναλύσετε τις σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) *κατέχοι, ἔπεμψεν, ἀποκρίναιτο, κυρίους, σπένδεσθαι:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ συνέβαιναν αυτά, ο Θηραμένης είπε στην Εκκλησία του Δήμου ότι, αν θέλουν να στείλουν αυτόν τον ίδιο στον Λύσανδρο, θα επιστρέψει γνωρίζοντας αν[1] οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη[2] επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια. Όταν στάλθηκε όμως, καθυστερούσε κοντά στον Λύσανδρο για τρεις μήνες και περισσότερο, καιροφυλακτώντας πότε οι Αθηναίοι, εξαιτίας της έλλειψης όλων των τροφίμων, επρόκειτο να δεχτούν οποιαδήποτε πρόταση τους έκανε κάποιος. Και όταν επέστρεψε τον τέταρτο μήνα, ανακοίνωσε στην Εκκλησία του Δήμου ότι ο Λύσανδρος τον κρατούσε ως τότε, στη συνέχεια όμως του έδωσε εντολή να πάει στη Λακεδαίμονα· γιατί (του έλεγε) ότι δεν ήταν αρμόδιος για όσα αυτός τον ρωτούσε[3], αλλά οι έφοροι.

1. Ή: για ποιον από τους δύο λόγους οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν σχετικά με τα τείχη, επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή για ασφάλεια.
2. Δηλαδή επιμένουν για την κατεδάφιση των τειχών.
3. Κατά λέξη: για όσα ρωτιόταν από αυτόν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Δεν είναι εύκολη ούτε η ειδολογική ούτε η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα. Ορισμένα από τα έργα του συνδυάζουν γνωρίσματα διαφορετικών φιλολογικών ειδών.»
β) «Η χρονολόγηση των έργων του στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»

3. *α)* *ἀντέχω: ἀντὶ + ἔχω, ἐπιλείπω: ἐπὶ + λείπω, ἀπαγγέλλω: ἀπὸ + ἀγγέλλω, αὐτοκράτωρ: αὐτὸς + κρατῶ, ἐξαιρῶ: ἐξ + αἱρῶ*

β) *κατέχοι* → κατοχή (κάτοχος, κατοχικός), *ἔπεμψεν* → παραπεμπτικό (πομπός, διαπόμπευση), *ἀποκρίναιτο* → απόκριση (ανακριτής, κριτήριο), *κυρίους* → κυριότητα (έγκυρος, ακυρώνω), *σπένδεσθαι* → σπονδή (άσπονδος, παρασπονδία)

ΘΕΜΑ 196ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (2184)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις…ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να αναφέρετε τους τίτλους των έργων μιας κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *βούλονται*	α) εγκατάλειψη
2. *ἐπιλελοιπέναι*	β) συντριβή
3. *διέτριβεν*	γ) πομπός
4. *ἔπεμψε*	δ) βούληση
5. *ἠρέθη*	ε) κατάληψη
	στ) αιρετός
	ζ) βούλωμα

Μονάδες 5

β) ***ὁμολογία, ὁμολογητής, ἀπαγγελία, ἄγγελος, ἄγγελμα:*** Να κατατάξετε τις παραπάνω ομόρριζες προς τους ρηματικούς τύπους ***ὁμολογήσειν*** και ***ἀπήγγειλεν*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους, μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους, τον Αριστοτέλη, που ήταν Αθηναίος εξόριστος, για να αναγγείλει πως αποκρίθηκε στον Θηραμένη ότι εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι άλλοι πρέσβεις, όταν ήταν στη Σελλασία, στην ερώτηση με ποιες προτάσεις είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) πληρεξούσιοι για τη σύναψη ειρήνης· μετά από αυτά οι έφοροι έδωσαν εντολή να τους καλέσουν (ενν. στη Σπάρτη). Και όταν έφτασαν, συγκάλεσαν συνέδριο, στο οποίο κύριως οι Κορίνθιοι και οι Θηβαίοι αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί.»
Σωκρατικά έργα είναι τα ακόλουθα: *Ἀπολογία Σωκράτους, Ἀπομνημονεύματα, Συμπόσιον, Οἰκονομικός*

3. *α)* 1δ, 2α, 3β, 4γ, 5στ

β)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
ὁμολογία	*ὁμολογητής*	*ἄγγελμα*
ἀπαγγελία	*ἄγγελος*	

ΘΕΜΑ 197ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (2185)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις…ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) *ἀντέχω, ἐπιλείπω, αὐτοκράτωρ, ἀπαγγέλλω, ἐξαιρῶ:* Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἥξει*	α) να υποδουλώσουν
2. *ἐξανδραποδίσασθαι*	β) υπεύθυνος, αρμόδιος
3. *τέως*	γ) εκλέχτηκε
4. *ἠρέθη*	δ) θα επιστρέψει

5. *κύριος*	ε) δούλος
	στ) αφαιρέθηκε
	ζ) ως τότε

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους, μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους, τον Αριστοτέλη, που ήταν Αθηναίος εξόριστος, για να αναγγείλει πως αποκρίθηκε στον Θηραμένη ότι εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι άλλοι πρέσβεις, όταν ήταν στη Σελλασία, στην ερώτηση με ποιες προτάσεις είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) πληρεξούσιοι για τη σύναψη ειρήνης· μετά από αυτά οι έφοροι έδωσαν εντολή να τους καλέσουν (ενν. στη Σπάρτη). Και όταν έφτασαν, συγκάλεσαν συνέδριο, στο οποίο κύριως οι Κορίνθιοι και οι Θηβαίοι αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Ἀπολογία Σωκράτους, Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους, Συμπόσιον, Οἰκονομικός.*
«***Ἀπολογία Σωκράτους***: (διαφορετική εκδοχή από την 'Απολογία' του Πλάτωνος). Ο Σωκράτης αντικρούει την κατηγορία της αθεΐας και προβάλλει την ηθική του και τη σοφία του.
Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους: Συζητήσεις και διάλογοι του μεγάλου στοχαστή και δάσκαλου που προβάλλουν την ηθική του επιρροή στους γύρω του.»

3. α) *ἀντέχω: ἀντὶ + ἔχω, ἐπιλείπω: ἐπὶ + λείπω, ἀπαγγέλλω: ἀπὸ + ἀγγέλλω, αὐτοκράτωρ: αὐτὸς + κρατῶ, ἐξαιρῶ: ἐξ + αἱρῶ*

β) 1δ, 2α, 3ζ, 4γ, 5β

ΘΕΜΑ 199ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (2187)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις…ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.***

Μονάδες 30

2. Πώς δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» και πώς αποτυπώνεται στο έργο του η εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου π.Χ. αι.;

Μονάδες 10

3. *α) ἀντέχουσιν, πέμψαι, ἐπιλελοιπέναι, ὁμολογήσειν, ἀγγελοῦντα:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη (απλή ή σύνθετη) της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *οἶδα*	*α) βουλεύομαι*
2. *βούλομαι*	*β) προστάττω*
3. *κελεύω*	*γ) ἔρχομαι*

4. *ἥκω*	δ) *ἐπιθυμῶ*
5. *πέμπω*	ε) *ὁρῶ*
	στ) *στέλλω*
	ζ) *ἐπίσταμαι*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους, μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους, τον Αριστοτέλη, που ήταν Αθηναίος εξόριστος, για να αναγγείλει πως αποκρίθηκε στον Θηραμένη ότι εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι άλλοι πρέσβεις, όταν ήταν στη Σελλασία, στην ερώτηση με ποιες προτάσεις είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) πληρεξούσιοι για τη σύναψη ειρήνης· μετά από αυτά οι έφοροι έδωσαν εντολή να τους καλέσουν (ενν. στη Σπάρτη). Και όταν έφτασαν, συγκάλεσαν συνέδριο, στο οποίο κύριως οι Κορίνθιοι και οι Θηβαίοι αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό 'ρεπόρτερ' και την ιδεολογική του συνέπεια ο Ξενοφών έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίρροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών 'πόλεων-κρατών' της Ελλάδας.»

3. α) *ἀντέχουσιν* → αντοχή (ανθεκτικός, ανοχή), *πέμψαι* → πομπή (πομπός, παραπεμπτικό), *ἐπιλελοιπέναι*→ επίλοιπος (υπόλοιπος, κατάλοιπο), *ὁμολογήσειν* → ομολογία (ομόλογος, ανομολόγητος), *ἀγγελοῦντα* → αγγελία (άγγελος, επάγγελμα)

β) 1ζ, 2δ, 3β, 4γ, 5στ

ΘΕΜΑ 200ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (2188)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις…ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.***

Μονάδες 30

2. Ποιες είναι οι απόψεις του Ξενοφώντα για την «αθέτηση του λόγου» και την «παράβαση των όρκων»;

Μονάδες 10

3. α) έπος, είδηση, σχέση, παρατήρηση, παράλειψη: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *οἶδα*	*α) βουλεύομαι*
2. *βούλομαι*	*β) προστάττω*
3. *κελεύω*	*γ) ἔρχομαι*

4. *ἥκω*	δ) *ἐπιθυμῶ*
5. *πέμπω*	ε) *ὁρῶ*
	στ) *στέλλω*
	ζ) *ἐπίσταμαι*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους, μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους, τον Αριστοτέλη, που ήταν Αθηναίος εξόριστος, για να αναγγείλει πως αποκρίθηκε στον Θηραμένη ότι εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι άλλοι πρέσβεις, όταν ήταν στη Σελλασία, στην ερώτηση με ποιες προτάσεις είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) πληρεξούσιοι για τη σύναψη ειρήνης· μετά από αυτά οι έφοροι έδωσαν εντολή να τους καλέσουν (ενν. στη Σπάρτη). Και όταν έφτασαν, συγκάλεσαν συνέδριο, στο οποίο κύριως οι Κορίνθιοι και οι Θηβαίοι αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: ‘Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν’ αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν’ αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει’ (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) έπος: *εἶπεν* / *εἶπαν* / *λέγοι* / *ἀντέλεγον* / *λόγῳ*, είδηση: *εἰδώς*, σχέση: *ἀντέχουσι* / *κατέχοι*, παρατήρηση: *ἐπιτηρῶν*, παράλειψη: *ἐπιλελοιπέναι*

β) 1ζ, 2δ, 3β, 4γ, 5στ

ΘΕΜΑ 202ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (2347)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις…ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.***

Μονάδες 30

2. Ποιον χαρακτηρισμό απέδωσαν στον Ξενοφώντα οι θαυμαστές του έργου του στη ρωμαϊκή εποχή και γιατί;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *οἶδα*	α) *ἀπιστία*
2. *εἰρήνη*	β) *ἐλευθερῶ*
3. *πίστις*	γ) *ἀγνοῶ*
4. *ἥκω*	δ) *πειθώ*
5. *ἐξανδραποδίζομαι*	ε) *πόλεμος*
	στ) *ἀπέρχομαι*
	ζ) *ἔρχομαι*

Μονάδες 5

β) *πίστεως, ἐπιτηρῶν, λέγοι, ἐρωτώμενοι, σπένδεσθαι:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη (απλή ή σύνθετη) της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους, μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους, τον Αριστοτέλη, που ήταν Αθηναίος εξόριστος, για να αναγγείλει πως αποκρίθηκε στον Θηραμένη ότι εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι άλλοι πρέσβεις, όταν ήταν στη Σελλασία, στην ερώτηση με ποιες προτάσεις είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) πληρεξούσιοι για τη σύναψη ειρήνης· μετά από αυτά οι έφοροι έδωσαν εντολή να τους καλέσουν (ενν. στη Σπάρτη). Και όταν έφτασαν, συγκάλεσαν συνέδριο, στο οποίο κύριως οι Κορίνθιοι και οι Θηβαίοι αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Στη ρωμαϊκή εποχή ξεχώρισαν τον Ξενοφώντα από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί 'ἀττικὴ μέλισσα' και 'ἀττικὴ μοῦσα' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι.»

3. α) 1γ, 2ε, 3α, 4στ, 5β

β) *πίστεως* → πιστός (απιστία, πιστοποιώ), *ἐπιτηρῶν* →επιτήρηση (επιτηρητής, συντήρηση), *λέγοι* → λέξη (λεξικό, αναντίλεκτος), *ἐρωτώμενοι* → ερώτηση (ερώτημα, ερωτηματικό), *σπένδεσθαι* → σπονδή (άσπονδος, ομόσπονδος)

ΘΕΜΑ 203ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (2382)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις…ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για την καταγωγή (γέννηση, οικογενειακό περιβάλλον), τη μόρφωση του Ξενοφώντα και τις πολιτικές συνθήκες της εποχής του;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. λέγω	α) *ἐθέλω*
2. οἶδα	β) *ἔρχομαι*
3. βούλομαι	γ) *ἐπίσταμαι*
4. κελεύω	δ) *ἐξαιρῶ*
5. ἥκω	ε) *φημί*
	στ) *ἐπίσταμαι*
	ζ) *προστάττω*

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
βούλονται	-ις	
ἐξανδραποδίσασθαι	-ός	
ἔπεμψεν	-ή	
ἀγγελοῦντα	-μα	
ἐκέλευον	-τής	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους, μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους, τον Αριστοτέλη, που ήταν Αθηναίος εξόριστος, για να αναγγείλει πως αποκρίθηκε στον Θηραμένη ότι εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι άλλοι πρέσβεις, όταν ήταν στη Σελλασία, στην ερώτηση με ποιες προτάσεις είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) πληρεξούσιοι για τη σύναψη ειρήνης· μετά από αυτά οι έφοροι έδωσαν εντολή να τους καλέσουν (ενν. στη Σπάρτη). Και όταν έφτασαν, συγκάλεσαν συνέδριο, στο οποίο κύριως οι Κορίνθιοι και οι Θηβαίοι αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών γεννήθηκε (μεταξύ 431 και 429 π.Χ.) στον δήμο της Ερχιάς της Αττικής. Ο πατέρας του Γρύλλος ήταν εύπορος κτηματίας. Ο Ξενοφών πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»

3. α) 1ε, 2στ, 3α, 4ζ, 5β

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
βούλονται	-ις	*βούλησις*
ἐξανδραποδίσασθαι	-ός	*ἐξανδραποδισμός*
ἔπεμψεν	-ή	*πομπή*
ἀγγελοῦντα	-μα	*ἄγγελμα*
ἐκέλευον	-τής	*κελευστής*

ΘΕΜΑ 205ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (2385)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις…ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τον Ξενοφώντα στην εξορία;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *βούλονται*	α) περίλυπος
2. *ἐπιλελοιπέναι*	β) συνείδηση
3. *εἰδώς*	γ) λεξικό
4. *λέγοι*	δ) άβουλος
5. *σπένδεσθαι*	ε) ελλιπής
	στ) σπονδή
	ζ) βουλιμία

Μονάδες 5

β) ***ἀντέχω, ἐπιτηρῶ, ἀπαγγέλλω, αὐτοκράτωρ, ἐξαιρῶ:*** Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους, μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους, τον Αριστοτέλη, που ήταν Αθηναίος εξόριστος, για να αναγγείλει πως αποκρίθηκε στον Θηραμένη ότι εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι άλλοι πρέσβεις, όταν ήταν στη Σελλασία, στην ερώτηση με ποιες προτάσεις είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) πληρεξούσιοι για τη σύναψη ειρήνης· μετά από αυτά οι έφοροι έδωσαν εντολή να τους καλέσουν (ενν. στη Σπάρτη). Και όταν έφτασαν, συγκάλεσαν συνέδριο, στο οποίο κύριως οι Κορίνθιοι και οι Θηβαίοι αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»

3. α) 1δ, 2ε, 3β, 4γ, 5στ

β) *ἀντέχω: ἀντὶ + ἔχω, ἐπιτηρῶ: ἐπὶ + τηρῶ, ἀπαγγέλλω: ἀπὸ + ἀγγέλλω, αὐτοκράτωρ: αὐτὸς + κρατῶ, ἐξαιρῶ: ἐξ + αἱρῶ*

ΘΕΜΑ 206ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (2387)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις…ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:

α) Συμμετείχε ως μισθοφόρος στο στράτευμα του Κύρου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη.

β) Μεγάλωσε σε εύπορη οικογένεια στον Δήμο της Ερχιάς Αττικής.

γ) Ακολούθησε τον Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο στη μάχη της Κορωνείας.

δ) Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων της πατρίδας του, της Αθήνας.

ε) Οδήγησε τους Έλληνες μισθοφόρους (τους Μυρίους) από τα βάθη της Ασίας στην πατρίδα τους.

Μονάδες 10

3. α) πομπός, πολιτικός, παραγγελία, καταφύγιο, έγκυρος: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *οἶδα*	α) *ἀπιστία*
2. *εἰρήνη*	β) *ἐλευθερῶ*
3. *πίστις*	γ) *ἀγνοῶ*
4. *ἥκω*	δ) *πειθώ*
5. *ἐξανδραποδίζομαι*	ε) *πόλεμος*
	στ) *ἀπέρχομαι*
	ζ) *ἔρχομαι*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους, μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους, τον Αριστοτέλη, που ήταν Αθηναίος εξόριστος, για να αναγγείλει πως αποκρίθηκε στον Θηραμένη ότι εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι άλλοι πρέσβεις, όταν ήταν στη Σελλασία, στην ερώτηση με ποιες προτάσεις είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) πληρεξούσιοι για τη σύναψη ειρήνης· μετά από αυτά οι έφοροι έδωσαν εντολή να τους καλέσουν (ενν. στη Σπάρτη). Και όταν έφτασαν, συγκάλεσαν συνέδριο, στο οποίο κύριως οι Κορίνθιοι και οι Θηβαίοι αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν.

2. β, δ, α, ε, γ

3. α) πομπός: *πέμψαι* / *πεμφθεὶς* / *ἔπεμψεν*, πολιτικός: *πόλιν*, παραγγελία: *ἀπήγγειλεν* / *ἀγγελοῦντα*, καταφύγιο: *φυγάδα*, έγκυρος: *κυρίους*

β) 1γ, 2ε, 3α, 4στ, 5β

ΘΕΜΑ 208ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (2390)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις…ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.***

Μονάδες 30

2. Να εξηγήσετε γιατί οι Αθηναίοι εξόρισαν τον Ξενοφώντα από την πατρίδα του (394 π.Χ.) και γιατί, πολύ αργότερα (365 π.Χ.), ανακάλεσαν αυτή τους την απόφαση.

Μονάδες 10

3. α) παραπεμπτικό, εγκατάλειψη, πολίτης, αιρετός, εγκυρότητα: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**

ἀπήγγειλεν	-ία	
ἐρωτώμενοι	-μα	
ἐπιτηρῶν	-ις	
ἐποίησαν	-τής	
ἠρέθη	-ις	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους, μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους, τον Αριστοτέλη, που ήταν Αθηναίος εξόριστος, για να αναγγείλει πως αποκρίθηκε στον Θηραμένη ότι εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι άλλοι πρέσβεις, όταν ήταν στη Σελλασία, στην ερώτηση με ποιες προτάσεις είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) πληρεξούσιοι για τη σύναψη ειρήνης· μετά από αυτά οι έφοροι έδωσαν εντολή να τους καλέσουν (ενν. στη Σπάρτη). Και όταν έφτασαν, συγκάλεσαν συνέδριο, στο οποίο κύριως οι Κορίνθιοι και οι Θηβαίοι αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) παραπεμπτικό: *πέμψαι* / *πεμφθεὶς* / *ἔπεμψεν*, εγκατάλειψη: *ἐπιλελοιπέναι*, πολίτης: *πόλιν*, αιρετός: *ἠρέθη* / *ἐξαιρεῖν*, εγκυρότητα: *κυρίους*

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἀπήγγειλεν	-ία	*ἀπαγγελία*
ἐρωτώμενοι	-μα	*ἐρώτημα*
ἐπιτηρῶν	-ις	*ἐπιτήρησις*
ἐποίησαν	-τής	*ποιητής*
ᾑρέθη	-ις	*αἵρεσις*

ΘΕΜΑ 209ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 16-19. (2391)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις…ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν.***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

β) Ποια είναι η πιθανότερη χρονολογική κατάταξη των έργων του;

Μονάδες 10

3. α) *ἀντέχω, ἐπιλείπω, ἀπαγγέλλω, αὐτοκράτωρ, ἐξαιρῶ:* Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) *κατέχοι, ἔπεμψεν, ἀποκρίναιτο, κυρίους, σπένδεσθαι:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους, μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους, τον Αριστοτέλη, που ήταν Αθηναίος εξόριστος, για να αναγγείλει πως αποκρίθηκε στον Θηραμένη ότι εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι άλλοι πρέσβεις, όταν ήταν στη Σελλασία, στην ερώτηση με ποιες προτάσεις είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) πληρεξούσιοι για τη σύναψη ειρήνης· μετά από αυτά οι έφοροι έδωσαν εντολή να τους καλέσουν (ενν. στη Σπάρτη). Και όταν έφτασαν, συγκάλεσαν συνέδριο, στο οποίο κύριως οι Κορίνθιοι και οι Θηβαίοι αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Η χρονολόγηση των έργων του στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»
β) «Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.»

3. *α)* *ἀντέχω: ἀντὶ + ἔχω, ἐπιλείπω: ἐπὶ + λείπω, ἀπαγγέλλω: ἀπὸ + ἀγγέλλω, αὐτοκράτωρ: αὐτὸς + κρατῶ, ἐξαιρῶ: ἐξ + αἱρῶ*

β) *κατέχοι* → κατοχή (κάτοχος, κατοχικός), *ἔπεμψεν* → παραπεμπτικό (πομπός, εκπομπή), *ἀποκρίναιτο* → απόκριση (ανταποκριτής, κριτήριο), *κυρίους* → κυριότητα (έγκυρος, επικύρωση), *σπένδεσθαι* → σπονδή (άσπονδος, συνομοσπονδία)

ΘΕΜΑ 211ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 18-21. (5436)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν…εἰς τὰς Ἀθήνας.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να γράψετε δύο τίτλους έργων από κάθε κατηγορία.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἔπεμψεν*	α) κάθετος
2. *ἐξαιρεῖν*	β) ανεργία
3. *καθέντας*	γ) γαιοκτήμονας
4. *εἰργασμένην*	δ) έπαρση
5. *γῆν*	ε) παράδοση
	στ) παραπεμπτικό
	ζ) αιρετικός

Μονάδες 5

β) *κλητήρ, κλῆσις, ποίησις, ποιητής, ποίημα:* Να κατατάξετε τις παραπάνω

ομόρριζες προς τους ρηματικούς τύπους ***καλεῖν*** και ***ἐποιοῦντο*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως αρνήθηκαν να εξανδραποδίσουν μια ελληνική πόλη η οποία είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πιο μεγάλους κινδύνους[1] που συνέβησαν στην Ελλάδα, αλλά θα έκαναν ειρήνη, υπό τον όρο, αφού γκρεμίσουν και τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά και παραδώσουν τα πλοία εκτός από δώδεκα και φέρουν πίσω τους εξόριστους, θεωρώντας ως εχθρούς και φίλους τους ίδιους με τους Λακεδαιμονίους, να τους ακολουθούν και στη στεριά και στη θάλασσα όπου τυχόν τους οδηγούν (ενν. οι Λακεδαιμόνιοι). Ο Θηραμένης, λοιπόν, και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του έφεραν αυτό το μήνυμα πίσω στην Αθήνα.

1. Δηλαδή κατά τους Περσικούς πολέμους (490-479 π.Χ.).

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί: Ιστορικά (*Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος*), Σωκρατικά (*Ἀπολογία Σωκράτους, Συμπόσιον*) και Διδακτικά (*Περὶ ἱππικῆς, Ἱππαρχικός*).»

3. α) 1στ, 2ζ, 3α, 4β, 5γ

β)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
κλῆσις	*κλητήρ*	*ποίημα*
ποίησις	*ποιητής*	

ΘΕΜΑ 212ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 18-21. (2395)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν…εἰς τὰς Ἀθήνας.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Διδακτικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α) ἀποκρίνομαι, αὐτοκράτωρ, καθαιρῶ, καθίημι, ἐπαναφέρω:* Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) εἰρήνη, πόλεμος, κίνδυνος, φίλος, τεῖχος: Να γράψετε για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου ένα ομόρριζο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως αρνήθηκαν να εξανδραποδίσουν μια ελληνική πόλη η οποία είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πιο μεγάλους κινδύνους[1] που συνέβησαν στην Ελλάδα, αλλά θα έκαναν ειρήνη, υπό τον όρο, αφού γκρεμίσουν και τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά και παραδώσουν τα πλοία εκτός από δώδεκα και φέρουν πίσω τους εξόριστους, θεωρώντας ως εχθρούς και φίλους τους ίδιους με τους Λακεδαιμονίους, να τους ακολουθούν και στη στεριά και στη θάλασσα όπου τυχόν τους οδηγούν (ενν. οι Λακεδαιμόνιοι). Ο Θηραμένης, λοιπόν, και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του έφεραν αυτό το μήνυμα πίσω στην Αθήνα.

1. Δηλαδή κατά τους Περσικούς πολέμους (490-479 π.Χ.).

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα Διδακτικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Περὶ ἱππικῆς*, *Ἱππαρχικός*, *Ἱέρων*, *Πόροι* ή *Περὶ Προσόδων*.
«***Ἱέρων***: διάλογος ανάμεσα στον τύραννο των Συρακουσών και στον ποιητή Σιμωνίδη για τις διαφορές στη ζωή του απόλυτου μονάρχη και του απλού πολίτη.
Πόροι ή ***Περὶ Προσόδων***: πρόταση λύσεων για την εξυγίανση των οικονομικών του κράτους των Αθηνών στα μέσα του 4ου αι. π.Χ.»

3. α) *ἀποκρίνομαι: ἀπὸ + κρίνομαι, αὐτοκράτωρ: αὐτὸς + κρατῶ, καθαιρῶ: κατὰ + αἱρῶ* (κατά τη σύνθεση συνέβη έκθλιψη και δάσυνση), *καθίημι: κατὰ + ἵημι* (κατά τη σύνθεση συνέβη έκθλιψη και δάσυνση), *ἐπαναφέρω: ἐπὶ + ἀνὰ + φέρω*

β) *εἰρήνη → εἰρηνεύω, πόλεμος → πολεμῶ, κίνδυνος → κινδυνεύω, φίλος → φιλῶ, τεῖχος → τειχίζω*

ΘΕΜΑ 214ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 18-21. (2397)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν…εἰς τὰς Ἀθήνας.***

Μονάδες 30

2. Από την περιγραφή ποιων γεγονότων αναδεικνύεται η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *φυγάς*	α) συνθηκολογώ
2. *καθαιρῶ*	β) υποδουλώνω
3. *ἀνδραποδίζω*	γ) καθαρίζω
4. *ἕπομαι*	δ) εξόριστος
5. *σπένδομαι*	ε) γκρεμίζω
	στ) ακολουθώ
	ζ) πολέμιος

Μονάδες 5

β) *ἀγγελοῦντα, ἐρωτώμενοι, ἀντέλεγον, παραδόντας, ἡγῶνται:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη (απλή ή σύνθετη) της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως αρνήθηκαν να εξανδραποδίσουν μια ελληνική πόλη η οποία είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πιο μεγάλους κινδύνους[1] που συνέβησαν στην Ελλάδα, αλλά θα έκαναν ειρήνη, υπό τον όρο, αφού γκρεμίσουν και τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά και παραδώσουν τα πλοία εκτός από δώδεκα και φέρουν πίσω τους εξόριστους, θεωρώντας ως εχθρούς και φίλους τους ίδιους με τους Λακεδαιμονίους, να τους ακολουθούν και στη στεριά και στη θάλασσα όπου τυχόν τους οδηγούν (ενν. οι Λακεδαιμόνιοι). Ο Θηραμένης, λοιπόν, και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του έφεραν αυτό το μήνυμα πίσω στην Αθήνα.

1. Δηλαδή κατά τους Περσικούς πολέμους (490-479 π.Χ.).

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές φτάνει σε κορυφαία επιτεύγματα όπως στην περιγραφή της θριαμβευτικής επιστροφής του Αλκιβιάδη στην Αθήνα (1.4.12-19), της αναγγελίας της καταστροφής του αθηναϊκού στόλου στους Αιγός ποταμούς (2.2.3), της κατεδάφισης των μακρών τειχών (2.2.23), της δίκης και της εκτέλεσης του Θηραμένη (2.3.50-56), της τραγικής αξιοπρέπειας, με την οποία δέχτηκαν οι Σπαρτιάτες το άγγελμα της συμφοράς τους στα Λεύκτρα (6.4.16).»

3. α) 1δ, 2ε, 3β, 4στ, 5α

β) *ἀγγελοῦντα* → άγγελος (αγγελία, παράγγελμα), *ἐρωτώμενοι* → ερώτηση (ερώτημα, ερωτηματολόγιο), *ἀντέλεγον* → αντίλογος (αντιλογία, αναντίλεκτος), *παραδόντας* → παράδοση (δότης, μετάδοση), ἡγῶνται → ηγεμόνας (ηγέτης, ηγεσία)

ΘΕΜΑ 215ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 18-21. (4813)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν…εἰς τὰς Ἀθήνας.***

Μονάδες 30

2. Ποιες συνέπειες έχει, κατά τον Ξενοφώντα, η ασέβεια προς τους θεούς στην εξέλιξη των ιστορικών γεγονότων;

Μονάδες 10

3. α) έγκυρος, έπος, τειχοποιία, ναύτης, επίδοση: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α΄** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β΄** στήλη. Δύο λέξεις της **Β΄** στήλης περισσεύουν.

Α΄ ΣΤΗΛΗ	**Β΄ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἐχθρός*	α) *κακόν*
2. *εἰρήνη*	β) *ἐλευθερῶ*
3. *μέγιστος*	γ) *πόλεμος*
4. *ἀγαθόν*	δ) *ἐμποδίζω*
5. *ἀνδραποδίζω*	ε) *φίλος*
	στ) *ἐλάχιστος*

	ζ) *ἐμποδίζω*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως αρνήθηκαν να εξανδραποδίσουν μια ελληνική πόλη η οποία είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πιο μεγάλους κινδύνους[1] που συνέβησαν στην Ελλάδα, αλλά θα έκαναν ειρήνη, υπό τον όρο, αφού γκρεμίσουν και τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά και παραδώσουν τα πλοία εκτός από δώδεκα και φέρουν πίσω τους εξόριστους, θεωρώντας ως εχθρούς και φίλους τους ίδιους με τους Λακεδαιμονίους, να τους ακολουθούν και στη στεριά και στη θάλασσα όπου τυχόν τους οδηγούν (ενν. οι Λακεδαιμόνιοι). Ο Θηραμένης, λοιπόν, και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του έφεραν αυτό το μήνυμα πίσω στην Αθήνα.

1. Δηλαδή κατά τους Περσικούς πολέμους (490-479 π.Χ.).

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: ‘Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν’ αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν’ αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει’ (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) έγκυρος: *κυρίους*, έπος: *εἶπαν* / *ἀντέλεγον* / *λόγῳ*, τειχοποιία: (το α΄ συνθετικό με το) *τείχη* (και το β΄ με τα) *ἐποίησαν* / *ἐποιοῦντο*, ναύτης: *ναῦς*, επίδοση: *παραδόντας*

β) 1ε, 2γ, 3στ, 4α, 5β

ΘΕΜΑ 217ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 18-21. (2417)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν…εἰς τὰς Ἀθήνας.***

Μονάδες 30

2. Ποια δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία από την Αναγέννηση μέχρι σήμερα και για ποιους λόγους;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *λέγω*	α) *οἴομαι*
2. *κελεύω*	β) *στέλλω*
3. *ἕπομαι*	γ) *ἐπίσταμαι*
4. *νομίζω*	δ) *προστάττω*
5. *πέμπω*	ε) *φημί*
	στ) *ἐκλέγω*
	ζ) *ἀκολουθῶ*

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο

ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐπανέφερον	-ά	
ἀνδραποδιεῖν	-ον	
ἔπεμψεν	-ή	
ἀγγελοῦντα	-μα	
ἐρωτώμενοι	-ις	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως αρνήθηκαν να εξανδραποδίσουν μια ελληνική πόλη η οποία είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πιο μεγάλους κινδύνους[1] που συνέβησαν στην Ελλάδα, αλλά θα έκαναν ειρήνη, υπό τον όρο, αφού γκρεμίσουν και τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά και παραδώσουν τα πλοία εκτός από δώδεκα και φέρουν πίσω τους εξόριστους, θεωρώντας ως εχθρούς και φίλους τους ίδιους με τους Λακεδαιμονίους, να τους ακολουθούν και στη στεριά και στη θάλασσα όπου τυχόν τους οδηγούν (ενν. οι Λακεδαιμόνιοι). Ο Θηραμένης, λοιπόν, και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του έφεραν αυτό το μήνυμα πίσω στην Αθήνα.

1. Δηλαδή κατά τους Περσικούς πολέμους (490-479 π.Χ.).

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Τα δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα από την Αναγέννηση ως την εποχή μας, και κυρίως η *Κύρου Ἀνάβασις* χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία: η *Ἀνάβασις* για την απλότητα του ύφους, τη ζωντάνια της περιγραφής, την έξαρση της πειθαρχίας και της ανάληψης πρωτοβουλίας, τα *Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους* για το πλήθος των ανεκδότων από τη ζωή του μεγάλου φιλοσόφου, ο *Ἀγησίλαος* για την προβολή των αρετών του ιδανικού ηγέτη, η *Κύρου Παιδεία* για τα παιδαγωγικά και τα ρομαντικά στοιχεία της. Τα *Ἑλληνικά* είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 4ου αι. π.Χ. που έχει σωθεί και αποτελεί τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.»

3. α) 1ε, 2δ, 3ζ, 4α, 5β

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐπανέφερον	-ά	*ἀναφορά*
ἀνδραποδιεῖν	-ον	*ἀνδράποδον*
ἔπεμψεν	-ή	*πομπή*
ἀγγελοῦντα	-μα	*ἄγγελμα*
ἐρωτώμενοι	-ις	*ἐρώτησις*

ΘΕΜΑ 218ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 18-21. (2419)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν…εἰς τὰς Ἀθήνας.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη συμμετοχή του Ξενοφώντα στην εκστρατεία του Κύρου;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *παραδόντας*	α) κάθετος
2. *εἰργασμένην*	β) άσπονδος
3. *καθέντας*	γ) συνέλευση
4. *σπένδεσθαι*	δ) ανεργία
5. *ἀντέλεγον*	ε) προδότης
	στ) έπαρση
	ζ) επίλογος

Μονάδες 5

β) αὐτοκράτωρ, ἐξαιρῶ, παραδίδωμι, καθίημι, ἐπαναφέρω: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως αρνήθηκαν να εξανδραποδίσουν μια ελληνική πόλη η οποία είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πιο μεγάλους κινδύνους[1] που συνέβησαν στην Ελλάδα, αλλά θα έκαναν ειρήνη, υπό τον όρο, αφού γκρεμίσουν και τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά και παραδώσουν τα πλοία εκτός από δώδεκα και φέρουν πίσω τους εξόριστους, θεωρώντας ως εχθρούς και φίλους τους ίδιους με τους Λακεδαιμονίους, να τους ακολουθούν και στη στεριά και στη θάλασσα όπου τυχόν τους οδηγούν (ενν. οι Λακεδαιμόνιοι). Ο Θηραμένης, λοιπόν, και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του έφεραν αυτό το μήνυμα πίσω στην Αθήνα.

1. Δηλαδή κατά τους Περσικούς πολέμους (490-479 π.Χ.).

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών δέχτηκε πρόταση από τον φίλο του Πρόξενο να μετάσχει στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'. Συγκροτήθηκε εκστρατευτικό σώμα με δέκα χιλιάδες μισθοφόρους από διάφορες πόλεις. Μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου (401 π.Χ.), ο Ξενοφών ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα. Η περιπετειώδης πορεία τους κατέληξε στον Εύξεινο Πόντο και από εκεί στο Βυζάντιο και στα παράλια του Αιγαίου.»

3. α) 1ε, 2δ, 3α, 4β, 5ζ

β) *αὐτοκράτωρ: αὐτὸς + κρατῶ, ἐξαιρῶ: ἐξ + αἱρῶ, παραδίδωμι: παρὰ + δίδωμι, καθίημι: κατὰ + ἵημι* (κατά τη σύνθεση συνέβη έκθλιψη και δάσυνση), *ἐπαναφέρω: ἐπὶ + ἀνὰ + φέρω*

ΘΕΜΑ 220ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 18-21. (2424)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν…εἰς τὰς Ἀθήνας.***

Μονάδες 30

2. Ποιες ήταν οι σχέσεις του Ξενοφώντα με την πόλη της Σπάρτης;

Μονάδες 10

3. α) πομπός, καταφύγιο, έγκυρος, ομοσπονδία, πολιτικός: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *πολύς*	α) *ἀπόφημι*
2. *ἥκω*	β) *βραχύς*
3. *φημί*	γ) *οἰκῶ*
4. *εἰρήνη*	δ) *ἀγνοῶ*
5. *μακρός*	ε) *ἀπέρχομαι*

	στ) *ὀλίγος*
	ζ) *πόλεμος*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως αρνήθηκαν να εξανδραποδίσουν μια ελληνική πόλη η οποία είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πιο μεγάλους κινδύνους[1] που συνέβησαν στην Ελλάδα, αλλά θα έκαναν ειρήνη, υπό τον όρο, αφού γκρεμίσουν και τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά και παραδώσουν τα πλοία εκτός από δώδεκα και φέρουν πίσω τους εξόριστους, θεωρώντας ως εχθρούς και φίλους τους ίδιους με τους Λακεδαιμονίους, να τους ακολουθούν και στη στεριά και στη θάλασσα όπου τυχόν τους οδηγούν (ενν. οι Λακεδαιμόνιοι). Ο Θηραμένης, λοιπόν, και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του έφεραν αυτό το μήνυμα πίσω στην Αθήνα.

1. Δηλαδή κατά τους Περσικούς πολέμους (490-479 π.Χ.).

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29-30: «Οι Σπαρτιάτες πρόσφεραν στον Ξενοφώντα 'προξενίαν', άδεια διαμονής στη Σπάρτη και πολύ σύντομα του παραχώρησαν ένα μεγάλο κτήμα στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου έζησε περίπου είκοσι χρόνια ήρεμη οικογενειακή ζωή με τη γυναίκα του και τους δύο γιους του, τον Γρύλλο και τον Διόδωρο, και ασχολήθηκε με τη συγγραφή πολλών έργων του. Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.).»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Ωστόσο, παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους.»

3. α) πομπός: *ἔπεμψεν*, καταφύγιο: *φυγάδα* / *φυγάδας*, έγκυρος: *κυρίους*, ομοσπονδία: *σπένδεσθαι*, πολιτικός: *πόλιν*

β) 1στ, 2ε, 3α, 4ζ, 5β

ΘΕΜΑ 221ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 18-21. (2428)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν…εἰς τὰς Ἀθήνας.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:

α) Εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα της Ολυμπίας, όπου ασχολήθηκε με το συγγραφικό του έργο.

β) Εξορίστηκε από την πατρίδα του, την Αθήνα.

γ) Αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το κτήμα του, στον Σκιλλούντα, και να μετακομίσει στην Κόρινθο.

δ) Οι Αθηναίοι επέτρεψαν στον Ξενοφώντα να επαναπατριστεί, μετά από την άρση του ψηφίσματος για εξορία.

ε) Έστειλε τους γιους του, Γρύλλο και Διόδωρο, να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.

Μονάδες 10

3. α) παραπεμπτικό, εργάτης, πολίτης, αιρετός, εγκυρότητα: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) ***ποίησις, σπονδή, ἡγεμών, νόμισμα, δότης:*** Να κατατάξετε τις παραπάνω ομόρριζες προς τους ρηματικούς τύπους ***ἐποίησαν, σπένδεσθαι, ἡγῶνται, νομίζοντας, παραδόντας*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	***αποτέλεσμα ενέργειας***

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως αρνήθηκαν να εξανδραποδίσουν μια ελληνική πόλη η οποία είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πιο μεγάλους κινδύνους[1] που συνέβησαν στην Ελλάδα, αλλά θα έκαναν ειρήνη, υπό τον όρο, αφού γκρεμίσουν και τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά και παραδώσουν τα πλοία εκτός από δώδεκα και φέρουν πίσω τους εξόριστους, θεωρώντας ως εχθρούς και φίλους τους ίδιους με τους Λακεδαιμονίους, να τους ακολουθούν και στη στεριά και στη θάλασσα όπου τυχόν τους οδηγούν (ενν. οι Λακεδαιμόνιοι). Ο Θηραμένης, λοιπόν, και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του έφεραν αυτό το μήνυμα πίσω στην Αθήνα.

1. Δηλαδή κατά τους Περσικούς πολέμους (490-479 π.Χ.).

2. β, α, γ, δ, ε

3. α) παραπεμπτικό: *ἔπεμψεν*, εργάτης*: εἰργασμένην*, πολίτης: *πόλιν*, αιρετός: *ἐξαιρεῖν* / *καθελόντας*, εγκυρότητα: *κυρίους*

β)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
ποίησις	*ἡγεμών*	*νόμισμα*
σπονδή	*δότης*	

ΘΕΜΑ 223ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 18-21. (2438)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν…εἰς τὰς Ἀθήνας.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη μόρφωση του Ξενοφώντα και ποιες ιστορικές μορφές άσκησαν επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του;

Μονάδες 10

3. *α) εἰργασμένην:* Να γράψετε πέντε ομόρριζες λέξεις, απλές ή σύνθετες, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας.

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἡγῶνται	-μών	
ἐρωτώμενοι	-μα	
νομίζοντας	-μα	
ἐποίησαν	-τής	
ἐξαιρεῖν	-ις	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως αρνήθηκαν να εξανδραποδίσουν μια ελληνική πόλη η οποία είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πιο μεγάλους κινδύνους[1] που συνέβησαν στην Ελλάδα, αλλά θα έκαναν ειρήνη, υπό τον όρο, αφού γκρεμίσουν και τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά και παραδώσουν τα πλοία εκτός από δώδεκα και φέρουν πίσω τους εξόριστους, θεωρώντας ως εχθρούς και φίλους τους ίδιους με τους Λακεδαιμονίους, να τους ακολουθούν και στη στεριά και στη θάλασσα όπου τυχόν τους οδηγούν (ενν. οι Λακεδαιμόνιοι). Ο Θηραμένης, λοιπόν, και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του έφεραν αυτό το μήνυμα πίσω στην Αθήνα.

1. Δηλαδή κατά τους Περσικούς πολέμους (490-479 π.Χ.).

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, γιος του εύπορου κτηματία Γρύλλου, πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Δύο ιστορικές μορφές άσκησαν βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντος. Ο Σωκράτης με το πρότυπο ζωής που πρόβαλε και ο Αγησίλαος με τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
Οι ιδέες του Ξενοφώντος για την πολιτική και την ηθική φαίνονται στον τρόπο με τον οποίο προβάλλει τρέχουσες απόψεις της εποχής του για θέματα καθημερινής ζωής, συμπεριφοράς, αγωγής και θεσμών.»

3. α) *εἰργασμένην* → εργάτης, εργασία, εργαστήριο, περίεργος, επεξεργασία

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἡγῶνται	-μών	*ἡγεμών*
ἐρωτώμενοι	-μα	*ἐρώτημα*
νομίζοντας	-μα	*νόμισμα*
ἐποίησαν	-τής	*ποητής*
ἐξαιρεῖν	-ις	*ἐξαίρεσις*

ΘΕΜΑ 224ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 18-21. (2456)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ᾽ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἥκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ᾽ ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν…εἰς τὰς Ἀθήνας.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να αναφέρετε τους τίτλους των έργων μιας κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α**΄ στήλης με τη λέξη της **Β′** στήλης με την οποία έχουν ετυμολογική συγγένεια. Δύο λέξεις της **Α′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. διάδοση	
2. πρόσκληση	α) *παραδόντας*
3. κλητήρας	
4. διέλευση	
5. ανέκδοτος	β) *καλεῖν*
6. προδοσία	
7. κλίμα	

Μονάδες 5

β) *πόλις, ἀγαθόν, φυγάδα, ἐχθρόν, γῆν:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη,

απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως αρνήθηκαν να εξανδραποδίσουν μια ελληνική πόλη η οποία είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πιο μεγάλους κινδύνους[1] που συνέβησαν στην Ελλάδα, αλλά θα έκαναν ειρήνη, υπό τον όρο, αφού γκρεμίσουν και τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά και παραδώσουν τα πλοία εκτός από δώδεκα και φέρουν πίσω τους εξόριστους, θεωρώντας ως εχθρούς και φίλους τους ίδιους με τους Λακεδαιμονίους, να τους ακολουθούν και στη στεριά και στη θάλασσα όπου τυχόν τους οδηγούν (ενν. οι Λακεδαιμόνιοι). Ο Θηραμένης, λοιπόν, και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του έφεραν αυτό το μήνυμα πίσω στην Αθήνα.

1. Δηλαδή κατά τους Περσικούς πολέμους (490-479 π.Χ.).

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική παραγωγή του Ξενοφώντα άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί.»
Διδακτικά έργα είναι τα ακόλουθα: *Περὶ ἱππικῆς*, *Ἱππαρχικός*, *Ἱέρων*, *Πόροι* ή *Περὶ Προσόδων*.

3. α) 1α, 2β, 3β, 5α, 6α

β) *πόλις* → πολίτης (*ἄπολις*, ακρόπολη) *ἀγαθόν* → αγαθότητα (αγαθοεργία, πανάγαθος), *φυγάδα* → φυγάδευση (καταφύγιο, διαφυγή), *ἐχθρόν* → εχθρότητα (εχθρικός, εχθροπραξία), *γῆν* → γήινος (γήπεδο, γηγενής)

ΘΕΜΑ 226ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 20-23. (2460)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ᾽ αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολύς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἥκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ᾽ οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δέ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ᾽ αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ…ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Ιστορικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἐποιοῦντο*	α) πιθανός
2. *εἰργασμένην*	β) παραχώρηση
3. *πείθεσθαι*	γ) συνήγορος
4. *ἐνεχώρει*	δ) απεργία
5. *προηγόρει*	ε) προσποίηση
	στ) έξαρση
	ζ) συνέλευση

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *φημί*	α) *ἀκολουθῶ*
2. *νομίζω*	β) *δέδοικα*
3. *ἕπομαι*	γ) *δεῖ*
4. *φοβοῦμαι*	δ) *ἔξεστι*
5. *χρή*	ε) *λέγω*
	στ) *οἴομαι*
	ζ) *ἔπειμι*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι πρέσβεις ανακοίνωναν με ποιους όρους οι Λακεδαιμόνιοι θα έκαναν ειρήνη[1]· και μιλούσε εξ ονόματός τους ο Θηραμένης, ο οποίος έλεγε πως πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα τείχη. Και αφού μερικοί τού πρόβαλαν αντιρρήσεις, ενώ πολύ περισσότεροι τον επιδοκίμασαν, αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά από αυτά ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και οι εξόριστοι επέστρεψαν στην πατρίδα και κατεδάφιζαν τα τείχη με πολλή προθυμία, ενώ αυλητρίδες έπαιζαν αυλό, επειδή νόμιζαν ότι εκείνη η μέρα έκανε την αρχή για την ελευθερία στην Ελλάδα.[2]

1. Πιο ελεύθερα: θα δέχονταν να συνάψουν ειρήνη.
2. Ή: ότι ήταν η πρώτη μέρα της ελευθερίας στην Ελλάδα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα ιστορικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα εξής: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*
«***Κύρου Ἀνάβασις***: Η συμμετοχή των 'μυρίων', δέκα χιλιάδων Ελλήνων μισθοφόρων στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του αδελφού του βασιλιά Αρταξέρξη του Β' και η περιπετειώδης περιπλάνησή τους ως τον Εύξεινο Πόντο και από κει στη Θράκη, το 401 π.Χ.
Κύρου Παιδεία: Μυθιστορηματική βιογραφία του Κύρου του Μεγάλου. Ο Ξενοφών αλλάζει ιστορικά στοιχεία και επινοεί περιστατικά για να προβάλει τις δικές του ιδέες σχετικά με την εκπαίδευση του ιδανικού ηγέτη και την επίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος.»

3. *α)* 1ε, 2δ, 3α, 4β, 5γ

β) 1ε, 2στ, 3α, 4β, 5γ

ΘΕΜΑ 227ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 20-23. (2463)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ᾽ αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολύς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἥκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ᾽ οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δέ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ᾽ αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ…ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. Ο Ξενοφών είχε τη φιλοδοξία να συνεχίσει το έργο του Θουκυδίδη. Πόσο επιτυχημένη θεωρείται η προσπάθειά του;

Μονάδες 10

3. *α)* Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐποιοῦντο	-ις	
φοβούμενοι	-τρον	
ἡγῶνται	-μών	
εἰργασμένην	-της	
νομίζοντας	-μα	

Μονάδες 5

β) απώλεια, ευπείθεια, διαίρεση, δοχείο, διάλογος: Να συνδέσετε τις

παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι πρέσβεις ανακοίνωναν με ποιους όρους οι Λακεδαιμόνιοι θα έκαναν ειρήνη[1]· και μιλούσε εξ ονόματός τους ο Θηραμένης, ο οποίος έλεγε πως πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα τείχη. Και αφού μερικοί τού πρόβαλαν αντιρρήσεις, ενώ πολύ περισσότεροι τον επιδοκίμασαν, αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά από αυτά ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και οι εξόριστοι επέστρεψαν στην πατρίδα και κατεδάφιζαν τα τείχη με πολλή προθυμία, ενώ αυλητρίδες έπαιζαν αυλό, επειδή νόμιζαν ότι εκείνη η μέρα έκανε την αρχή για την ελευθερία στην Ελλάδα.[2]

1. Πιο ελεύθερα: θα δέχονταν να συνάψουν ειρήνη.
2. Ή: ότι ήταν η πρώτη μέρα της ελευθερίας στην Ελλάδα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31-32: «Ο Ξενοφών, παρά το θαυμασμό του για τον Θουκυδίδη και την προφανή φιλοδοξία του να συνεχίσει το έργο του στα *Ελληνικά*, δεν διαθέτει τη διεισδυτικότητα ή τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη του μεγάλου προκατόχου του. Με τη σαφήνεια όμως και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό 'ρεπόρτερ' και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίρροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών 'πόλεων-κρατών' της Ελλάδας.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐποιοῦντο	-ις	*ποίησις*
φοβούμενοι	-τρον	*φόβητρον*
ἡγῶνται	-μών	*ἡγεμών*
εἰργασμένην	-της	*ἐργάτης*
νομίζοντας	-μα	*νόμισμα*

β) απώλεια: *ἀπολλυμένων*, ευπείθεια: *πείθεσθαι*, διαίρεση: *περιαιρεῖν* / *καθελόντας*, δοχείο: *δέχεσθαι*, διάλογος: *λέγων* / *ἀντειπόντων* (κανονικά η λέξη

διάλογος παράγεται από το ρήμα *διαλέγω* / *διαλέγομαι*, το οποίο είναι σύνθετο από την πρόθεση *διὰ* + *λέγω* [= συλλέγω, συγκεντρώνω]).

ΘΕΜΑ 229ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 20-23. (2470)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ᾽ αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολύς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἥκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ᾽ οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δέ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ᾽ αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ…ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. Πώς αναδεικνύεται η πίστη του Ξενοφώντα σε υψηλές αξίες;

Μονάδες 10

3. α) *ἄπρακτος, ἐγχωρεῖ, ἀπόλλυμαι, συνεπαινῶ, κατασκάπτω:* Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *φυγάς*	α) συνθηκολογώ
2. *λιμός*	β) υποδουλώνω
3. *ἀνδραποδίζω*	γ) πείνα
4. *ἕπομαι*	δ) εξόριστος
5. *περιαιρῶ*	ε) πολέμιος
	στ) ακολουθώ

	ζ) γκρεμίζω

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι πρέσβεις ανακοίνωναν με ποιους όρους οι Λακεδαιμόνιοι θα έκαναν ειρήνη[1]· και μιλούσε εξ ονόματός τους ο Θηραμένης, ο οποίος έλεγε πως πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα τείχη. Και αφού μερικοί τού πρόβαλαν αντιρρήσεις, ενώ πολύ περισσότεροι τον επιδοκίμασαν, αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά από αυτά ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και οι εξόριστοι επέστρεψαν στην πατρίδα και κατεδάφιζαν τα τείχη με πολλή προθυμία, ενώ αυλητρίδες έπαιζαν αυλό, επειδή νόμιζαν ότι εκείνη η μέρα έκανε την αρχή για την ελευθερία στην Ελλάδα.[2]

1. Πιο ελεύθερα: θα δέχονταν να συνάψουν ειρήνη.
2. Ή: ότι ήταν η πρώτη μέρα της ελευθερίας στην Ελλάδα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Σε όλη την περιπετειώδη ζωή του ο Ξενοφών έμεινε σταθερός στις ιδέες του και στην πίστη του σε υψηλές αξίες. Παρά την αντιπάθειά του προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας, περιγράφει με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας. Επίσης παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) *ἄπρακτος: ἀ-* (στερητ.) + *πράττω, ἐγχωρεῖ* (απρόσωπο)*: ἐν* + *χωρεῖ, ἀπόλλυμαι: ἀπὸ* + *ὄλλυμαι, συνεπαινῶ: σὺν* + *ἐπὶ* + *αἰνῶ, κατασκάπτω: κατὰ* + *σκάπτω*

β) 1δ, 2γ, 3β, 4στ, 5ζ

ΘΕΜΑ 230ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 20-23. (2472)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ᾽ αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολύς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἥκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ᾽ οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δέ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ᾽ αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ…ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. α) Πώς αξιολογήθηκε το έργο του Ξενοφώντα στην Αλεξανδρινή και στη Ρωμαϊκή εποχή;

β) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ελληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε ρήμα της **Α′** στήλης με το συνώνυμό του στη **Β′** στήλη. Δύο ρήματα της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἕπομαι*	α) *δέδοικα*
2. *φημί*	β) *ἄρχω*
3. *νομίζω*	γ) *οἴομαι*
4. *χρή*	δ) *ἀκολουθῶ*
5. *φοβοῦμαι*	ε) *φάσκω*
	στ) *δεῖ*

	ζ) *τολμῶ*

Μονάδες 5

β) *καθαιρῶ, καθίημι, ἐπαναφέρω, ἀπαγγέλλω, συνεπαινῶ:* Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι πρέσβεις ανακοίνωναν με ποιους όρους οι Λακεδαιμόνιοι θα έκαναν ειρήνη[1]· και μιλούσε εξ ονόματός τους ο Θηραμένης, ο οποίος έλεγε πως πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα τείχη. Και αφού μερικοί τού πρόβαλαν αντιρρήσεις, ενώ πολύ περισσότεροι τον επιδοκίμασαν, αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά από αυτά ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και οι εξόριστοι επέστρεψαν στην πατρίδα και κατεδάφιζαν τα τείχη με πολλή προθυμία, ενώ αυλητρίδες έπαιζαν αυλό, επειδή νόμιζαν ότι εκείνη η μέρα έκανε την αρχή για την ελευθερία στην Ελλάδα.[2]

1. Πιο ελεύθερα: θα δέχονταν να συνάψουν ειρήνη.
2. Ή: ότι ήταν η πρώτη μέρα της ελευθερίας στην Ελλάδα.

2. α) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Η αναγνώριση της συγγραφικής προσφοράς του Ξενοφώντος δυνάμωνε με το πέρασμα του χρόνου. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) τον κατέτασσαν σταθερά μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
Στη ρωμαϊκή εποχή τον ξεχώρισαν από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί '*ἀττικὴ μέλισσα*' και '*ἀττικὴ μοῦσα*' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι. Η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενό του και το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) προετοιμάζουν την *Κοινή* της ελληνιστικής εποχής.»

β) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31: Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

3. α) 1δ, 2ε, 3γ, 4στ, 5α

β) *καθαιρῶ: κατὰ* + *αἱρῶ* (κατά τη σύνθεση συνέβη έκθλιψη και δάσυνση), *καθίημι: κατὰ* + *ἵημι* (κατά τη σύνθεση συνέβη έκθλιψη και δάσυνση), *ἐπαναφέρω: ἐπὶ* + *ἀνὰ* + *φέρω*, *ἀπαγγέλλω: ἀπὸ* + *ἀγγέλλω*, *συνεπαινῶ: σὺν* + *ἐπὶ* + *αἰνῶ*

ΘΕΜΑ 232ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 20-23. (2480)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ᾽ αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολύς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἥκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ᾽ οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δέ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ᾽ αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ…ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ελληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

β) Να αναφέρετε τους τίτλους των υπολοίπων έργων του Ξενοφώντα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία με τα *Ελληνικά*.

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
περιαιρεῖν	-ις	
ἐποιοῦντο	-μα	
ἄρχειν	-ων	
παραδόντας	-της	
ἀπήγγελλον	-ία	

Μονάδες 5

β) *περιαιρεῖν*: Να γράψετε πέντε ομόρριζες λέξεις, απλές ή σύνθετές, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι πρέσβεις ανακοίνωναν με ποιους όρους οι Λακεδαιμόνιοι θα έκαναν ειρήνη[1]· και μιλούσε εξ ονόματός τους ο Θηραμένης, ο οποίος έλεγε πως πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα τείχη. Και αφού μερικοί τού πρόβαλαν αντιρρήσεις, ενώ πολύ περισσότεροι τον επιδοκίμασαν, αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά από αυτά ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και οι εξόριστοι επέστρεψαν στην πατρίδα και κατεδάφιζαν τα τείχη με πολλή προθυμία, ενώ αυλητρίδες έπαιζαν αυλό, επειδή νόμιζαν ότι εκείνη η μέρα έκανε την αρχή για την ελευθερία στην Ελλάδα.[2]

1. Πιο ελεύθερα: θα δέχονταν να συνάψουν ειρήνη.
2. Ή: ότι ήταν η πρώτη μέρα της ελευθερίας στην Ελλάδα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
α) Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.
β) Στην κατηγορία των ιστορικών έργων ανήκουν και τα ακόλουθα: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
περιαιρεῖν	-ις	*(περι)αίρεσις*
ἐποιοῦντο	-μα	*ποίημα*
ἄρχειν	-ων	*ἄρχων*
παραδόντας	-της	*(προ)δότης*
ἀπήγγελλον	-ία	*ἀπαγγελία*

β) *περιαιρεῖν* → αίρεση, αιρετός, διαιρέτης, εξαιρετικός, αρχαιρεσίες

ΘΕΜΑ 233ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 20-23. (2483)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ᾽ αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολύς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἥκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ᾽ οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δέ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ᾽ αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ…ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. Ποιες στρατιωτικές υπηρεσίες προσέφερε ο Ξενοφών στον Αγησίλαο;

Μονάδες 10

3. *α) κίνδυνος, εἰρήνη, τεῖχος, φυγάς, φίλος:* Να γράψετε για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου ένα ομόρριζο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἕπομαι*	α) *ἀκολουθῶ*
2. *ἐργάζομαι*	β) *ἐλευθερῶ*
3. *ἄρχω*	γ) *σχολάζω*
4. *εἶσειμι*	δ) *προστάττω*
5. *ἀνδραποδίζω*	ε) *παύω*

	στ) *ἔξειμι*
	ζ) *ἡγοῦμαι*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι πρέσβεις ανακοίνωναν με ποιους όρους οι Λακεδαιμόνιοι θα έκαναν ειρήνη[1]· και μιλούσε εξ ονόματός τους ο Θηραμένης, ο οποίος έλεγε πως πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα τείχη. Και αφού μερικοί τού πρόβαλαν αντιρρήσεις, ενώ πολύ περισσότεροι τον επιδοκίμασαν, αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά από αυτά ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και οι εξόριστοι επέστρεψαν στην πατρίδα και κατεδάφιζαν τα τείχη με πολλή προθυμία, ενώ αυλητρίδες έπαιζαν αυλό, επειδή νόμιζαν ότι εκείνη η μέρα έκανε την αρχή για την ελευθερία στην Ελλάδα.[2]

1. Πιο ελεύθερα: θα δέχονταν να συνάψουν ειρήνη.
2. Ή: ότι ήταν η πρώτη μέρα της ελευθερίας στην Ελλάδα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον μετά τη συμμετοχή του στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς.»

3. α) *κίνδυνος → κινδυνεύω, εἰρήνη → εἰρηνεύω, τεῖχος → τειχίζω, φυγάς → φυγαδεύω, φίλος → φιλῶ*

β) 1ζ, 2γ, 3ε, 4στ, 5β

ΘΕΜΑ 235ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 20-23. (2488)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ᾽ αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολύς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἥκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ᾽ οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δέ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ᾽ αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ…ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τους Αθηναίους στην άρση του ψηφίσματος της εξορίας του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. *α) ἡγῶνται*: Να γράψετε πέντε ομόρριζες λέξεις, απλές ή σύνθετες, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας.

Μονάδες 5

β) *καθίημι, ἐπαναφέρω, περιχέομαι, ἀπόλλυμαι, ἀντιλέγω*: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι πρέσβεις ανακοίνωναν με ποιους όρους οι Λακεδαιμόνιοι θα έκαναν ειρήνη[1]· και μιλούσε εξ ονόματός τους ο Θηραμένης, ο οποίος έλεγε πως πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα τείχη. Και αφού μερικοί τού πρόβαλαν αντιρρήσεις, ενώ πολύ περισσότεροι τον επιδοκίμασαν, αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά από αυτά ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και οι εξόριστοι επέστρεψαν στην πατρίδα και κατεδάφιζαν τα τείχη με πολλή προθυμία, ενώ αυλητρίδες έπαιζαν αυλό, επειδή νόμιζαν ότι εκείνη η μέρα έκανε την αρχή για την ελευθερία στην Ελλάδα.[2]

1. Πιο ελεύθερα: θα δέχονταν να συνάψουν ειρήνη.
2. Ή: ότι ήταν η πρώτη μέρα της ελευθερίας στην Ελλάδα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.). Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) *ἡγῶνται* → ηγέτης, ηγεμονία, αφηγητής, διήγημα, ανεξήγητος

β) *καθίημι: κατὰ + ἵημι* (κατά τη σύνθεση συνέβη έκθλιψη και δάσυνση), *ἐπαναφέρω: ἐπὶ + ἀνὰ + φέρω, περιχέομαι: περὶ + χέομαι, ἀπόλλυμαι: ἀπὸ + ὄλλυμαι, ἀντιλέγω: ἀντὶ + λέγω*

ΘΕΜΑ 236ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 20-23. (2490)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ᾽ αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολύς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἥκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ᾽ οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δέ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ᾽ αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ…ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. Οι Αθηναίοι με ψήφισμά τους εξόρισαν τον Ξενοφώντα, επειδή:
α) αρνήθηκε να υπηρετήσει στον αθηναϊκό στρατό,
β) κατατάχτηκε ως μισθοφόρος στον στρατό του Κύρου, στη Μ. Ασία,
γ) ανήκε στην τάξη των ιππέων και συναναστρεφόταν με τον Σωκράτη,
δ) στη μάχη της Κορωνείας (494 π.Χ.), παρατάχτηκε με τον βασιλιά της Σπάρτης Αγησίλαο εναντίον της πατρίδας του,
ε) δεν επέτρεψε στους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.
Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση, σημειώνοντας το αντίστοιχο γράμμα, και να αναφέρετε αν οι Αθηναίοι αναθεώρησαν το ψήφισμα αυτό και με ποια αφορμή.

Μονάδες 10

3. α) αίρεση, ισόγειος, διάπραξη, πληθυντικός, απώλεια: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *φημί*	*α*) *δεῖ*
2. *ἔπομαι*	β) *ἔξεστι*
3. *φοβοῦμαι*	γ) *λέγω*
4. *νομίζω*	δ) *δέδοικα*
5. *χρή*	ε) *φύομαι*
	στ) *ἀκολουθῶ*
	ζ) *οἴομαι*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι πρέσβεις ανακοίνωναν με ποιους όρους οι Λακεδαιμόνιοι θα έκαναν ειρήνη[1]· και μιλούσε εξ ονόματός τους ο Θηραμένης, ο οποίος έλεγε πως πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα τείχη. Και αφού μερικοί τού πρόβαλαν αντιρρήσεις, ενώ πολύ περισσότεροι τον επιδοκίμασαν, αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά από αυτά ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και οι εξόριστοι επέστρεψαν στην πατρίδα και κατεδάφιζαν τα τείχη με πολλή προθυμία, ενώ αυλητρίδες έπαιζαν αυλό, επειδή νόμιζαν ότι εκείνη η μέρα έκανε την αρχή για την ελευθερία στην Ελλάδα.[2]

1. Πιο ελεύθερα: θα δέχονταν να συνάψουν ειρήνη.
2. Ή: ότι ήταν η πρώτη μέρα της ελευθερίας στην Ελλάδα.

2. Σωστή απάντηση: **δ**
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους. Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) αίρεση: *περιαιρεῖν* / *καθελόντας*, ισόγειος: *γῆν*, διάπραξη: *ἄπρακτοι*, πληθυντικός: *πλῆθος* / *πλειόνων*, απώλεια: *ἀπολλυμένων*

β) 1γ, 2στ, 3δ, 4ζ, 5α

ΘΕΜΑ 238ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 20-23. (4823)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ᾽ αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολύς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἥκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ᾽ οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δέ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ᾽ αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ…ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. α) Να εξηγήσετε γιατί δεν είναι εύκολη η ειδολογική και η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.

β) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. α) *κατέπλει*: Να γράψετε πέντε ομόρριζες λέξεις, απλές ή σύνθετες, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας.

Μονάδες 5

β) *ποίησις, δέκτης, ἡγεμών, νόμισμα, ἄγγελμα:* Να κατατάξετε τις παραπάνω ομόρριζες προς τους ρηματικούς τύπους ***ἐποιοῦντο, δέχεσθαι, ἡγῶνται, νομίζοντας, ἀπήγγελλον*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι πρέσβεις ανακοίνωναν με ποιους όρους οι Λακεδαιμόνιοι θα έκαναν ειρήνη[1]· και μιλούσε εξ ονόματός τους ο Θηραμένης, ο οποίος έλεγε πως πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα τείχη. Και αφού μερικοί τού πρόβαλαν αντιρρήσεις, ενώ πολύ περισσότεροι τον επιδοκίμασαν, αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά από αυτά ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και οι εξόριστοι επέστρεψαν στην πατρίδα και κατεδάφιζαν τα τείχη με πολλή προθυμία, ενώ αυλητρίδες έπαιζαν αυλό, επειδή νόμιζαν ότι εκείνη η μέρα έκανε την αρχή για την ελευθερία στην Ελλάδα.[2]

1. Πιο ελεύθερα: θα δέχονταν να συνάψουν ειρήνη.

2. Ή: ότι ήταν η πρώτη μέρα της ελευθερίας στην Ελλάδα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Δεν είναι εύκολη ούτε η ειδολογική ούτε η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα. Ορισμένα από τα έργα του συνδυάζουν γνωρίσματα διαφορετικών φιλολογικών ειδών.»
β) «Η χρονολόγηση των έργων του στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»

3. *α)* *κατέπλει* → κατάπλους, πλοίο, πλεύση, πλωτός, πλόιμος

β)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
ποίησις	*δέκτης*	*νόμισμα*
	ἡγεμών	*ἄγγελμα*

ΘΕΜΑ 239ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 20-23. (2499)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ᾽ ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ᾽ αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολύς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἥκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ᾽ οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δέ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ᾽ αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ…ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να γράψετε δύο τίτλους έργων από κάθε κατηγορία.

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε ρήμα της **Α′** στήλης με το συνώνυμό του στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀνδραποδίζω*	α) *ἐλευθερῶ*
2. *φημί*	β) *δεῖ*
3. *νομίζω*	γ) *οἴομαι*
4. *φοβοῦμαι*	δ) *δουλῶ*
5. *χρή*	ε) *φάσκω*
	στ) *δέδοικα*
	ζ) *ἄγω*

Μονάδες 5

β) *εἰργασμένην*: Να γράψετε πέντε ομόρριζες λέξεις, απλές ή σύνθετες, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι πρέσβεις ανακοίνωναν με ποιους όρους οι Λακεδαιμόνιοι θα έκαναν ειρήνη[1]· και μιλούσε εξ ονόματός τους ο Θηραμένης, ο οποίος έλεγε πως πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα τείχη. Και αφού μερικοί τού πρόβαλαν αντιρρήσεις, ενώ πολύ περισσότεροι τον επιδοκίμασαν, αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά από αυτά ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και οι εξόριστοι επέστρεψαν στην πατρίδα και κατεδάφιζαν τα τείχη με πολλή προθυμία, ενώ αυλητρίδες έπαιζαν αυλό, επειδή νόμιζαν ότι εκείνη η μέρα έκανε την αρχή για την ελευθερία στην Ελλάδα.[2]

1. Πιο ελεύθερα: θα δέχονταν να συνάψουν ειρήνη.
2. Ή: ότι ήταν η πρώτη μέρα της ελευθερίας στην Ελλάδα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική παραγωγή του Ξενοφώντα άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί: Ιστορικά (*Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος*), Σωκρατικά (*Ἀπολογία Σωκράτους, Συμπόσιον*) και Διδακτικά (*Περὶ ἱππικῆς, Ἱππαρχικός*).»

3. α) 1δ, 2ε, 3γ, 4στ, 5β

β) *εἰργασμένην* → έργο, εργάτης, εργοστάσιο, ανεργία, πάρεργο

ΘΕΜΑ 166ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 2-3. (1397)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς…παραγγέλλων.***

Μονάδες 30

2. α) Να εξηγήσετε γιατί δεν είναι εύκολη η ειδολογική και η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.
β) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. α) *φρουρούς, ἀσφάλειαν, ἔνδειαν, ναῦς, ἄστυ*: Να σχηματίσετε για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις μία ομόρριζη λέξη (απλή ή σύνθετη) της νέας ελληνικής γλώσσας.

Μονάδες 5

β) *συλλέγω, ἐπισκευάζω, ἀφικνοῦμαι, ἀπόλλυμαι, ἄποικος*: Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων. Και αφού άφησε ως αρμοστή[1] του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας τον Σθενέλαο τον Λάκωνα, ο ίδιος, αφού απέπλευσε για τη Λάμψακο, επισκεύαζε τα πλοία του. Στην Αθήνα, όταν έφτασε η Πάραλος τη νύχτα, διαδιδόταν η είδηση της συμφοράς και ο θρήνος από τον Πειραιά διαμέσου των Μακρών Τειχών έφτανε στην πόλη, καθώς ο ένας ανακοίνωνε στον άλλον την είδηση·

1. Δηλαδή ως στρατιωτικό διοικητή.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Δεν είναι εύκολη ούτε η ειδολογική ούτε η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα. Ορισμένα από τα έργα του συνδυάζουν γνωρίσματα διαφορετικών φιλολογικών ειδών.»
β) «Η χρονολόγηση των έργων του στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»

3. *α)* *φρουρούς* → φρουρά (φρούριο, περιφρούρηση), *ἀσφάλειαν* → ασφαλής (σφάλλω, σφάλμα, άσφαλτος), *ἔνδειαν* → ενδεής (δέομαι, δέηση), *ναῦς* → ναυτικός (ναύλος, ναυπηγός), *ἄστυ* → αστός (αστικός, αστυνόμος)

β) *συλλέγω: σὺν +λέγω, ἐπισκευάζω: ἐπὶ + σκευάζω, ἀφικνοῦμαι: ἀπὸ + ἱκνοῦμαι* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση), *ἀπόλλυμαι: ἀπὸ + ὄλλυμαι, ἄποικος: ἀπὸ + οἶκος*

ΘΕΜΑ 167ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 2-3. (1399)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς…παραγγέλλων.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να γράψετε δύο τίτλους έργων από κάθε κατηγορία.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α′** στήλης με τη λέξη της **Β′** στήλης με την οποία έχουν ετυμολογική συγγένεια. Δύο λέξεις της **Α′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. ακτοπλοΐα	
2. εγκατάλειψη	α) *καταλιπών*
3. κατάληψη	
4. υπόλειμμα	
5. περίπλους	β) *πλέουσιν*
6. πλεονέκτης	
7. υπόλοιπο	

Μονάδες 5

β) *φρουρός, συμφορά, τεῖχος, ἄποικος, πολιορκία*: Να γράψετε για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου ένα ομόρριζο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων. Και αφού άφησε ως αρμοστή[1] του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας τον Σθενέλαο τον Λάκωνα, ο ίδιος, αφού απέπλευσε για τη Λάμψακο, επισκεύαζε τα πλοία του. Στην Αθήνα, όταν έφτασε η Πάραλος τη νύχτα, διαδιδόταν η είδηση της συμφοράς και ο θρήνος από τον Πειραιά διαμέσου των Μακρών Τειχών έφτανε στην πόλη, καθώς ο ένας ανακοίνωνε στον άλλον την είδηση·

1. Δηλαδή ως στρατιωτικό διοικητή.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική παραγωγή του Ξενοφώντα άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί: Ιστορικά (*Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος*), Σωκρατικά (*Ἀπολογία Σωκράτους, Συμπόσιον*) και Διδακτικά (*Περὶ ἱππικῆς, Ἱππαρχικός*).»

3. α) 1β, 2α, 4α, 5β, 7α

β) *φρουρός* → *φρουρῶ*, *συμφορά* → *συμφέρω*, *τεῖχος* → *τειχίζω*, *ἄποικος* → *ἀποικίζω* / *ἀποικῶ*, *πολιορκία* → *πολιορκῶ*

ΘΕΜΑ 169ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 2-3. (1402)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶΚαλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς…παραγγέλλων.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Διδακτικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) *δότης, ἐπίδοσις, προδοσία, παράδοσις, δοτήρ*: Να κατατάξετε τις παραπάνω ομόρριζες προς το ρήμα ***δίδωμι*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή **κατάσταση**	**πρόσωπο που ενεργεί**

Μονάδες 5

β) *ἀπέπεμπεν, πλέουσιν, ἐπεσκεύαζεν, ἁρμοστήν, νομίζοντες*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων. Και αφού άφησε ως αρμοστή[1] του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας τον Σθενέλαο τον Λάκωνα, ο ίδιος, αφού απέπλευσε για τη Λάμψακο, επισκεύαζε τα πλοία του. Στην Αθήνα, όταν έφτασε η Πάραλος τη νύχτα, διαδιδόταν η είδηση της συμφοράς και ο θρήνος από τον Πειραιά διαμέσου των Μακρών Τειχών έφτανε στην πόλη, καθώς ο ένας ανακοίνωνε στον άλλον την είδηση·

1. Δηλαδή ως στρατιωτικό διοικητή.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα διδακτικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Περὶ ἱππικῆς, Ἱππαρχικός, Ἱέρων, Πόροι* ή *Περὶ Προσόδων*.
«***Ἱέρων***: διάλογος ανάμεσα στον τύραννο των Συρακουσών και στον ποιητή Σιμωνίδη για τις διαφορές στη ζωή του απόλυτου μονάρχη και του απλού πολίτη. ***Πόροι ή Περί Προσόδων***: πρόταση λύσεων για την εξυγίανση των οικονομικών του κράτους των Αθηνών στα μέσα του 4ου αι. π.Χ.»

3. *α*)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**
ἐπίδοσις	*δότης*
προδοσία	*δοτήρ*
παράδοσις	

β) *ἀπέπεμπεν* → αποπομπή (πομπός, αποπεμπτικός), *πλέουσιν* → πλους (πλωτός, πλούτος), *ἐπεσκεύαζεν* → επισκευή (σκεύος, συσκευασία), *ἁρμοστήν* → αρμοστεία (ανάρμοστος, προσαρμογή), *νομίζοντες* → νόμισμα (νομή, νομός)

ΘΕΜΑ 170ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 2-3. (1403)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς…παραγγέλλων.***

Μονάδες 30

2. Από την περιγραφή ποιων γεγονότων αναδεικνύεται η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές;

Μονάδες 10

3. *α) φρουρός, συμφορά, τεῖχος, ἄποικος, πολιορκία*: Να γράψετε για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου ένα ομόρριζο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

Μονάδες 5

β) *ἀφικομένης, παραγγέλλων, ἐκοιμήθη, πενθοῦντες, πείσεσθαι*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων. Και αφού άφησε ως αρμοστή[1] του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας τον Σθενέλαο τον Λάκωνα, ο ίδιος, αφού απέπλευσε για τη Λάμψακο, επισκεύαζε τα πλοία του. Στην Αθήνα, όταν έφτασε η Πάραλος τη νύχτα, διαδιδόταν η είδηση της συμφοράς και ο θρήνος από τον Πειραιά διαμέσου των Μακρών Τειχών έφτανε στην πόλη, καθώς ο ένας ανακοίνωνε στον άλλον την είδηση·

1. Δηλαδή ως στρατιωτικό διοικητή.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές φτάνει σε κορυφαία επιτεύγματα όπως στην περιγραφή της θριαμβευτικής επιστροφής του Αλκιβιάδη στην Αθήνα (1.4.12-19), της αναγγελίας της καταστροφής του αθηναϊκού στόλου στους Αιγός ποταμούς (2.2.3), της κατεδάφισης των μακρών τειχών (2.2.23), της δίκης και της εκτέλεσης του Θηραμένη (2.3.50-56), της τραγικής αξιοπρέπειας, με την οποία δέχτηκαν οι Σπαρτιάτες το άγγελμα της συμφοράς τους στα Λεύκτρα (6.4.16).»

β) *φρουρός* → *φρουρῶ*, *συμφορά* → *συμφέρω*, *τεῖχος* → *τειχίζω*, *ἄποικος* → *ἀποικίζω* / *ἀποικῶ*, *πολιορκία* → *πολιορκῶ*

β) *ἀφικομένης* → άφιξη (ικέτης, ικανός), *παραγγέλλων* → παραγγελία (άγγελος, διάγγελμα), *ἐκοιμήθη* → κοίμηση (κοιμητήριο, ακοίμητος), *πενθοῦντες* → πένθος (πένθιμος, πενθηφορώ), *πείσεσθαι* (μέλλ. του ρ. *πάσχω*) → πάθος (πάθημα, απάθεια)

ΘΕΜΑ 172ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 2-3. (1739)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς…παραγγέλλων.***

Μονάδες 30

2. Ποιες συνέπειες έχει, κατά τον Ξενοφώντα, η ασέβεια προς τους θεούς στην εξέλιξη των ιστορικών γεγονότων;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἐκεῖσε*	α) γρηγορότερα
2. *ἔνδεια*	β) διοικητής
3. *θᾶττον*	γ) περισσότερο
4. *ἁρμοστής*	δ) σε άλλο μέρος
5. *ἄλλοθι*	ε) έλλειψη
	στ) προς τα εκεί
	ζ) φρουρός

Μονάδες 5

β) συλλέγω, ἀποπλέω, ἐπισκευάζω, ἀφικνοῦμαι, διήκω: Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων. Και αφού άφησε ως αρμοστή[1] του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας τον Σθενέλαο τον Λάκωνα, ο ίδιος, αφού απέπλευσε για τη Λάμψακο, επισκεύαζε τα πλοία του. Στην Αθήνα, όταν έφτασε η Πάραλος τη νύχτα, διαδιδόταν η είδηση της συμφοράς και ο θρήνος από τον Πειραιά διαμέσου των Μακρών Τειχών έφτανε στην πόλη, καθώς ο ένας ανακοίνωνε στον άλλον την είδηση·

1. Δηλαδή ως στρατιωτικό διοικητή.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) 1στ, 2ε, 3α, 4β, 5δ

β) *συλλέγω: σὺν + λέγω, ἀποπλέω: ἀπὸ + πλέω, ἐπισκευάζω: ἐπὶ + σκευάζω, ἀφικνοῦμαι: ἀπὸ + ἱκνοῦμαι* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση), *διήκω: διὰ + ἥκω*

ΘΕΜΑ 173ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 2-3. (1744)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς…παραγγέλλων.***

Μονάδες 30

2. Ποια δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία από την Αναγέννηση μέχρι σήμερα και για ποιους λόγους;

Μονάδες 10

3. α) παράδοση, προάστιο, απώλεια, ευπάθεια, ουσιαστικός: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α'** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β'** στήλη. Δύο λέξεις της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *ἁρμοστής*	α) *συνάγω*
2. *φρουρὸς*	β) *ἔλλειψις*
3. *ἔνδεια*	γ) *διοικητής*
4. *οἶδα*	δ) *ὁρῶ*
5. *συλλέγω*	ε) *κίνδυνος*

	στ) *φύλαξ*
	ζ) *ἐπίσταμαι*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων. Και αφού άφησε ως αρμοστή[1] του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας τον Σθενέλαο τον Λάκωνα, ο ίδιος, αφού απέπλευσε για τη Λάμψακο, επισκεύαζε τα πλοία του. Στην Αθήνα, όταν έφτασε η Πάραλος τη νύχτα, διαδιδόταν η είδηση της συμφοράς και ο θρήνος από τον Πειραιά διαμέσου των Μακρών Τειχών έφτανε στην πόλη, καθώς ο ένας ανακοίνωνε στον άλλον την είδηση·

1. Δηλαδή ως στρατιωτικό διοικητή.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Τα δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα από την Αναγέννηση ως την εποχή μας, και κυρίως η *Κύρου Ἀνάβασις* χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία: η *Ἀνάβασις* για την απλότητα του ύφους, τη ζωντάνια της περιγραφής, την έξαρση της πειθαρχίας και της ανάληψης πρωτοβουλίας, τα *Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους* για το πλήθος των ανεκδότων από τη ζωή του μεγάλου φιλοσόφου, ο *Ἀγησίλαος* για την προβολή των αρετών του ιδανικού ηγέτη, η *Κύρου Παιδεία* για τα παιδαγωγικά και τα ρομαντικά στοιχεία της. Τα *Ἑλληνικά* είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 4ου αι. π.Χ. που έχει σωθεί και αποτελεί τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.»

3. α) παράδοση: *διδούς*, προάστιο: *ἄστυ*, απώλεια: *ἀπολωλότας*, ευπάθεια: *πείσεσθαι*, ουσιαστικός: *ἔσεσθαι* / *ὄντας*

β) 1γ, 2στ, 3β, 4ζ, 5α

ΘΕΜΑ 175ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 2-3. (1748)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς…παραγγέλλων.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη συμμετοχή του Ξενοφώντα στην εκστρατεία του Κύρου;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη-φράση της **Α΄** στήλης με τη σημασία της στη **Β΄** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β΄** στήλης περισσεύουν.

Α΄ ΣΤΗΛΗ	**Β΄ ΣΤΗΛΗ**
1. *ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ*	α) θρήνος
2. *αὐτοὶ ἑαυτούς*	β) ότι θα πείθουν
3. *οἰμωγή*	γ) ότι θα πάθουν
4. *διῆκεν*	δ) ο ένας στον άλλο
5. *πείσεσθαι*	ε) έφτασε
	στ) ούτε ο ένας ούτε ο άλλος
	ζ) οι ίδιοι τους εαυτούς τους

Μονάδες 5

β) ***εἰδώς, ἄστυ, συμφορά, ἀποίκους, πολιορκία*****:** Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη (απλή ή σύνθετη) της νέας ελληνικής για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων. Και αφού άφησε ως αρμοστή[1] του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας τον Σθενέλαο τον Λάκωνα, ο ίδιος, αφού απέπλευσε για τη Λάμψακο, επισκεύαζε τα πλοία του. Στην Αθήνα, όταν έφτασε η Πάραλος τη νύχτα, διαδιδόταν η είδηση της συμφοράς και ο θρήνος από τον Πειραιά διαμέσου των Μακρών Τειχών έφτανε στην πόλη, καθώς ο ένας ανακοίνωνε στον άλλον την είδηση·

1. Δηλαδή ως στρατιωτικό διοικητή.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών δέχτηκε πρόταση από τον φίλο του Πρόξενο να μετάσχει στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'. Συγκροτήθηκε εκστρατευτικό σώμα με δέκα χιλιάδες μισθοφόρους από διάφορες πόλεις. Μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου (401 π.Χ.), ο Ξενοφών ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα. Η περιπετειώδης πορεία τους κατέληξε στον Εύξεινο Πόντο και από εκεί στο Βυζάντιο και στα παράλια του Αιγαίου.»

3. α) 1δ, 2ζ, 3α, 4ε, 5γ

β) *εἰδώς* → είδηση (συνείδηση, ειδήμονας), *ἄστυ* → αστός (προάστιο, αστυφιλία), *συμφορά* → συμφέρον (φόρος, διαφορά), *ἀποίκους* → αποικία (αποικιοκρατία, αποικίζω), *πολιορκία* → πολιορκητής (πολιορκώ, πολιορκητικός)

ΘΕΜΑ 176ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 2-3. (1751)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς…παραγγέλλων.***

Μονάδες 30

2. Ποιες ήταν οι σχέσεις του Ξενοφώντα με την πόλη της Σπάρτης;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α′** στήλης με τη λέξη της **Β′** στήλης με την οποία έχουν ετυμολογική συγγένεια. Δύο λέξεις της **Α′** στήλης περισσεύουν.

Α΄ ΣΤΗΛΗ	**Β΄ ΣΤΗΛΗ**
1. λέξη	
2. παράλειψη	α) *ἐλέγετο*
3. λογικός	
4. κατάληψη	
5. ελλιπής	β) *καταλιπών*
6. επίλογος	
7. κατάλυμα	

Μονάδες 5

β) Να γράψετε στη νέα ελληνική γλώσσα πέντε ουσιαστικά ή επίθετα απλά ή σύνθετα (με α′ ή β′ συνθετικό) τη λέξη ***ἄστυ***.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων. Και αφού άφησε ως αρμοστή[1] του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας τον Σθενέλαο τον Λάκωνα, ο ίδιος, αφού απέπλευσε για τη Λάμψακο, επισκεύαζε τα πλοία του. Στην Αθήνα, όταν έφτασε η Πάραλος τη νύχτα, διαδιδόταν η είδηση της συμφοράς και ο θρήνος από τον Πειραιά διαμέσου των Μακρών Τειχών έφτανε στην πόλη, καθώς ο ένας ανακοίνωνε στον άλλον την είδηση·

1. Δηλαδή ως στρατιωτικό διοικητή.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29-30: «Οι Σπαρτιάτες πρόσφεραν στον Ξενοφώντα 'προξενίαν', άδεια διαμονής στη Σπάρτη και πολύ σύντομα του παραχώρησαν ένα μεγάλο κτήμα στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου έζησε περίπου είκοσι χρόνια ήρεμη οικογενειακή ζωή με τη γυναίκα του και τους δύο γιους του, τον Γρύλλο και τον Διόδωρο, και ασχολήθηκε με τη συγγραφή πολλών έργων του. Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.).»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Ο Ξενοφών, παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους.»

3. α) 1α, 2β, 3α, 5β, 6α

β) *ἄστυ* → αστικός, αστυφιλία, αστυνομία, αστυφύλακας, μεγαλοαστικός, προαστιακός

ΘΕΜΑ 178ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 2-3. (1754)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς…παραγγέλλων.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:

α) Εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα της Ολυμπίας, όπου ασχολήθηκε με το συγγραφικό του έργο.

β) Εξορίστηκε από την πατρίδα του, την Αθήνα.

γ) Αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το κτήμα του, στον Σκιλλούντα, και να μετακομίσει στην Κόρινθο.

δ) Οι Αθηναίοι επέτρεψαν στον Ξενοφώντα να επαναπατριστεί, μετά από την άρση του ψηφίσματος για εξορία.

ε) Έστειλε τους γιους του, Γρύλλο και Διόδωρο, να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης του κειμένου με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *οἰμωγή*	α) ο ένας από τους δύο

2. *ἕτερος*	β) νεκρούς
3. *ἀπολωλότας*	γ) ότι θα πάθουν
4. *πείσεσθαι*	δ) φίλους
5. *διῆκεν*	ε) θρήνος
	στ) ότι θα πείθουν
	ζ) έφτασε

Μονάδες 5

β) προπομπός, ανεπιτήδειος, πένθος, εκποίηση, επικράτηση: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων. Και αφού άφησε ως αρμοστή[1] του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας τον Σθενέλαο τον Λάκωνα, ο ίδιος, αφού απέπλευσε για τη Λάμψακο, επισκεύαζε τα πλοία του. Στην Αθήνα, όταν έφτασε η Πάραλος τη νύχτα, διαδιδόταν η είδηση της συμφοράς και ο θρήνος από τον Πειραιά διαμέσου των Μακρών Τειχών έφτανε στην πόλη, καθώς ο ένας ανακοίνωνε στον άλλον την είδηση·

1. Δηλαδή ως στρατιωτικό διοικητή.

2. β, α, γ, δ, ε

3. α) 1ε, 2α, 3β, 4γ, 5ζ

β) προπομπός: *ἀπέπεμπεν*, ανεπιτήδειος: *ἐπιτηδείων*, πένθος: *πενθοῦντες*, εκποίηση: *ἐποίησαν*, επικράτηση: *κρατήσαντες*

ΘΕΜΑ 179ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 2-3. (1755)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ᾽ οὔ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἁρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς…παραγγέλλων.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη μόρφωση του Ξενοφώντα και ποιες ιστορικές μορφές άσκησαν επίδραση στην προσωπικότητα και τις ιδέες του;

Μονάδες 10

3. α) *φρουρούς, ἄστυ, τεῖχος, ἀποίκους, πολιορκίᾳ*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη (απλή ή σύνθετη) της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις.

Μονάδες 5

β) *συλλέγω, ἀποπλέω, ἐπισκευάζω, ἀφικνοῦμαι, διήκω*: Να αναλύσετε τις σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Λύσανδρος και τις αθηναϊκές φρουρές και αν κάπου έβλεπε κάποιον άλλον Αθηναίο, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε εκείνους που έπλεαν προς εκεί, και όχι για άλλο μέρος, γιατί ήξερε πως όσο πιο πολλοί συγκεντρωθούν στην πόλη και στον Πειραιά, (τόσο) γρηγορότερα θα υπάρξει έλλειψη των αναγκαίων εφοδίων. Και αφού άφησε ως αρμοστή[1] του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας τον Σθενέλαο τον Λάκωνα, ο ίδιος, αφού απέπλευσε για τη Λάμψακο, επισκεύαζε τα πλοία του. Στην Αθήνα, όταν έφτασε η Πάραλος τη νύχτα, διαδιδόταν η είδηση της συμφοράς και ο θρήνος από τον Πειραιά διαμέσου των Μακρών Τειχών έφτανε στην πόλη, καθώς ο ένας ανακοίνωνε στον άλλον την είδηση·

1. Δηλαδή ως στρατιωτικό διοικητή.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: « Ο Ξενοφών, γιος του εύπορου κτηματία Γρύλλου, πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Δύο ιστορικές μορφές άσκησαν βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντος. Ο Σωκράτης με το πρότυπο ζωής που πρόβαλε και ο Αγησίλαος με τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
Οι ιδέες του Ξενοφώντος για την πολιτική και την ηθική φαίνονται στον τρόπο με τον οποίο προβάλλει τρέχουσες απόψεις της εποχής του για θέματα καθημερινής ζωής, συμπεριφοράς, αγωγής και θεσμών.»

3. α) *φρουρούς* → φρουρά (φρούριο, αφρούρητος), *ἄστυ* → αστός (προάστιο, αστικός), *τεῖχος* → τείχιση (ατείχιστος, τειχομαχία), *ἀποίκους* → αποικία (αποικιοκρατία, αποικίζω), *πολιορκίᾳ* → πολιορκητής (πολιορκώ, απολιόρκητος, πολιορκητικός)

β) *συλλέγω: σὺν + λέγω, ἀποπλέω: ἀπὸ + πλέω, ἐπισκευάζω: ἐπὶ + σκευάζω, ἀφικνοῦμαι: ἀπὸ + ἱκνοῦμαι* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση), *διήκω: διὰ + ἥκω*

ΘΕΜΑ 151ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 3-4. (1380)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τἆλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς…παρασκευάζειν τὴν πόλιν.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη μόρφωση του Ξενοφώντα και ποιες ιστορικές μορφές άσκησαν επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α′** στήλης με τη λέξη της **Β′** στήλης με την οποία έχουν ετυμολογική συγγένεια. Δύο λέξεις της **Α′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. λογική	
2. πλοίο	α) *ἐλέγετο*
3. διάλεξη	
4. πλούσιος	
5. λόχος	β) *πλέουσιν*
6. απόπλους	
7. πρόλογος	

Μονάδες 5

β) *άφιξη, αστυφιλία, απώλεια, πάθος, παρουσία:* Να συνδέσετε τις παραπάνω

λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. ώστε εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, όχι μόνο επειδή θρηνούσαν αυτούς που σκοτώθηκαν αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, γιατί πίστευαν ότι θα πάθουν τα ίδια με αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, όταν τους υπέταξαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε άλλους πολλούς Έλληνες. Την επόμενη ημέρα έκαναν συνέλευση, στην οποία αποφάσισαν να φράξουν με χώμα την είσοδο των λιμανιών, εκτός από ένα (λιμάνι), και να επισκευάσουν τα τείχη, και να τοποθετήσουν φρουρές και ως προς όλα τα άλλα να προετοιμάσουν την πόλη για πολιορκία[1].

1. Πιο ελεύθερα: και να κάνουν στην πόλη όλες τις άλλες απαραίτητες προετοιμασίες για πολιορκία.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, γιος του εύπορου κτηματία Γρύλλου, πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Δύο ιστορικές μορφές άσκησαν βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντος. Ο Σωκράτης με το πρότυπο ζωής που πρόβαλε και ο Αγησίλαος με τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
Οι ιδέες του Ξενοφώντος για την πολιτική και την ηθική φαίνονται στον τρόπο με τον οποίο προβάλλει τρέχουσες απόψεις της εποχής του για θέματα καθημερινής ζωής, συμπεριφοράς, αγωγής και θεσμών.»

3. α) 1α, 2β, 4β, 6β, 7α

β) άφιξη: *ἀφικομένης*, αστυφιλία: *ἄστυ*, απώλεια: *ἀπολωλότας*, πάθος: *πείσεσθαι*, παρουσία: *ὄντας*

ΘΕΜΑ 152ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 3-4. (1381)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τἆλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς…παρασκευάζειν τὴν πόλιν.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να αναφέρετε τους τίτλους των έργων μιας κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) *ἀφικνοῦμαι, παραγγέλλω, ἀπόλλυμαι, ἄποικος, ἐφίστημι:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) *ἄστυ, ἀποίκους, πολιορκίᾳ, λιμένας, φυλακάς:* Να γράψετε από ένα ομόρριζο (απλό ή σύνθετο) ουσιαστικό ή επίθετο της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. ώστε εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, όχι μόνο επειδή θρηνούσαν αυτούς που σκοτώθηκαν αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, γιατί πίστευαν ότι θα πάθουν τα ίδια με αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, όταν τους υπέταξαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε άλλους πολλούς Έλληνες. Την επόμενη ημέρα έκαναν συνέλευση, στην οποία αποφάσισαν να φράξουν με χώμα την είσοδο των λιμανιών, εκτός από ένα (λιμάνι), και να επισκευάσουν τα τείχη, και να τοποθετήσουν φρουρές και ως προς όλα τα άλλα να προετοιμάσουν την πόλη για πολιορκία[1].

1. Πιο ελεύθερα: και να κάνουν στην πόλη όλες τις άλλες απαραίτητες προετοιμασίες για πολιορκία.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική παραγωγή του Ξενοφώντα άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί.»
Διδακτικά έργα είναι τα ακόλουθα: *Περὶ ἱππικῆς*, *Ἱππαρχικός*, *Ἱέρων*, *Πόροι* ή *Περὶ Προσόδων*.

3. α) *ἀφικνοῦμαι: ἀπὸ + ἱκνοῦμαι* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση), *παραγγέλλω: παρὰ + ἀγγέλλω*, *ἀπόλλυμαι: ἀπὸ + ὄλλυμαι*, *ἄποικος: ἀπὸ + οἶκος*, *ἐφίστημι: ἐπὶ + ἵστημι* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση)

β) *ἄστυ* → αστός (αστικός, αστυφιλία), *ἀποίκους* → αποικία (αποικιοκρατία, αποικίζω), *πολιορκίᾳ* → πολιορκητής (πολιορκώ, πολιορκητικός), *λιμένας* → λιμάνι (λιμεναρχείο, λιμενοφύλακας), *φυλακάς* → φύλακας (φυλάκιο, φυλάκιση)

ΘΕΜΑ 154ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 3-4. (1383)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τἆλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς…παρασκευάζειν τὴν πόλιν.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της στήλης **Α′** με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *οἰμωγή*	α) ο ένας από τους δύο
2. *ἕτερος*	β) επόμενη ημέρα
3. *ὑστεραία*	γ) φράζω με χώμα την είσοδο
4. *ἀποχώννυμι*	δ) προηγούμενη νύχτα
5. *διήκω*	ε) θρήνος
	στ) διορθώνω τα τείχη
	ζ) προχωρώ, φτάνω

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀφικνοῦμαι*	α) *ἀγρυπνῶ*
2. *μακρός*	β) *ὀλίγος*
3. *νύξ*	γ) *μέγας*
4. *κοιμῶμαι*	δ) *βραχύς*
5. *πολύς*	ε) *πλήρης*
	στ) *ἀπέρχομαι*
	ζ) *ἡμέρα*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. ώστε εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, όχι μόνο επειδή θρηνούσαν αυτούς που σκοτώθηκαν αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, γιατί πίστευαν ότι θα πάθουν τα ίδια με αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, όταν τους υπέταξαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε άλλους πολλούς Έλληνες. Την επόμενη ημέρα έκαναν συνέλευση, στην οποία αποφάσισαν να φράξουν με χώμα την είσοδο των λιμανιών, εκτός από ένα (λιμάνι), και να επισκευάσουν τα τείχη, και να τοποθετήσουν φρουρές και ως προς όλα τα άλλα να προετοιμάσουν την πόλη για πολιορκία[1].

1. Πιο ελεύθερα: και να κάνουν στην πόλη όλες τις άλλες απαραίτητες προετοιμασίες για πολιορκία.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Ἀπολογία Σωκράτους, Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους, Συμπόσιον, Οἰκονομικός.*
«***Ἀπολογία Σωκράτους***: (διαφορετική εκδοχή από την 'Απολογία' του Πλάτωνος). Ο Σωκράτης αντικρούει την κατηγορία της αθεΐας και προβάλλει την ηθική του και τη σοφία του.
Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους: Συζητήσεις και διάλογοι του μεγάλου στοχαστή και δάσκαλου που προβάλλουν την ηθική του επιρροή στους γύρω του.»

3. α) 1ε, 2α, 3β, 4γ, 5ζ

β) 1στ, 2δ, 3ζ, 4α, 5β

ΘΕΜΑ 155ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 3-4. (1384)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τἆλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς…παρασκευάζειν τὴν πόλιν.***

Μονάδες 30

2. Πώς δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» και πώς αποτυπώνεται στο έργο του η εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου π.Χ. αι.;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀπολωλότας*	α) ακόμη
2. *φυλακάς*	β) ότι θα πείθουν
3. *οἰμωγή*	γ) ότι θα πάθουν
4. *ἔτι*	δ) νεκρούς
5. *πείσεσθαι*	ε) φίλους
	στ) φρουρές
	ζ) θρήνος

Μονάδες 5

β) *ἀφικομένης, παραγγέλλων, πενθοῦντες, πείσεσθαι, ἀποίκους:* Να γράψετε

από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. ώστε εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, όχι μόνο επειδή θρηνούσαν αυτούς που σκοτώθηκαν αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, γιατί πίστευαν ότι θα πάθουν τα ίδια με αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, όταν τους υπέταξαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε άλλους πολλούς Έλληνες. Την επόμενη ημέρα έκαναν συνέλευση, στην οποία αποφάσισαν να φράξουν με χώμα την είσοδο των λιμανιών, εκτός από ένα (λιμάνι), και να επισκευάσουν τα τείχη, και να τοποθετήσουν φρουρές και ως προς όλα τα άλλα να προετοιμάσουν την πόλη για πολιορκία[1].

1. Πιο ελεύθερα: και να κάνουν στην πόλη όλες τις άλλες απαραίτητες προετοιμασίες για πολιορκία.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό 'ρεπόρτερ' και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίρροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών 'πόλεων-κρατών' της Ελλάδας.»

3. α) 1δ, 2στ, 3ζ, 4α, 5γ

β) *ἀφικομένης* → άφιξη (ικέτης, ίχνος), *παραγγέλλων* → παραγγελία (άγγελος, επάγγελμα), *πενθοῦντες* → πένθος (πένθιμος), *πείσεσθαι* (μέλλ. του ρ. *πάσχω*) → πάθος (πάθημα, ευπαθής), *ἀποίκους* → αποικία (αποικιοκρατία, κάτοικος)

ΘΕΜΑ 157ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 3-4. (1387)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τἆλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς…παρασκευάζειν τὴν πόλιν.***

Μονάδες 30

2. Ποιες είναι οι απόψεις του Ξενοφώντα για την «αθέτηση του λόγου» και την «παράβαση των όρκων»;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη-φράση της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ*	α) θρήνος
2. *αὐτοί ἑαυτούς*	β) ότι θα πείθουν
3. *οἰμωγή*	γ) ότι θα πάθουν
4. *ἔδοξε*	δ) ο ένας στον άλλο
5. *πείσεσθαι*	ε) αποφάσισαν
	στ) ούτε ο ένας ούτε ο άλλος
	ζ) οι ίδιοι τους εαυτούς τους

Μονάδες 5

β) Να γράψετε στη νέα ελληνική γλώσσα πέντε ουσιαστικά ή επίθετα απλά ή

σύνθετα (με α′ ή β′ συνθετικό) τη λέξη ***ἄστυ***.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. ώστε εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, όχι μόνο επειδή θρηνούσαν αυτούς που σκοτώθηκαν αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, γιατί πίστευαν ότι θα πάθουν τα ίδια με αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, όταν τους υπέταξαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε άλλους πολλούς Έλληνες. Την επόμενη ημέρα έκαναν συνέλευση, στην οποία αποφάσισαν να φράξουν με χώμα την είσοδο των λιμανιών, εκτός από ένα (λιμάνι), και να επισκευάσουν τα τείχη, και να τοποθετήσουν φρουρές και ως προς όλα τα άλλα να προετοιμάσουν την πόλη για πολιορκία[1].

1. Πιο ελεύθερα: και να κάνουν στην πόλη όλες τις άλλες απαραίτητες προετοιμασίες για πολιορκία.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3.α) 1δ, 2ζ, 3α, 4ε, 5γ

β) *ἄστυ* → αστικός, αστυφιλία, αστυφύλακας, μεγαλοαστικός, προαστιακός

ΘΕΜΑ 158ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 3-4. (1388)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τἆλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς…παρασκευάζειν τὴν πόλιν.***

Μονάδες 30

2. Ποιον χαρακτηρισμό απέδωσαν στον Ξενοφώντα οι θαυμαστές του έργου του στη ρωμαϊκή εποχή και γιατί;

Μονάδες 10

3. α) διανυκτέρευση, προάστιο, επάγγελμα, παροικία, διασκευή: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *οἰμωγή*	α) *ἔρχομαι*
2. *κρατῶ*	β) *φρουρά*
3. *νομίζω*	γ) *θρῆνος*
4. *ἀφικνοῦμαι*	δ) *ἐλευθερία*
5. *φυλακή*	ε) *νικῶ*

	στ) *οἴομαι*
	ζ) *τέρψις*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. ώστε εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, όχι μόνο επειδή θρηνούσαν αυτούς που σκοτώθηκαν αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, γιατί πίστευαν ότι θα πάθουν τα ίδια με αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, όταν τους υπέταξαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε άλλους πολλούς Έλληνες. Την επόμενη ημέρα έκαναν συνέλευση, στην οποία αποφάσισαν να φράξουν με χώμα την είσοδο των λιμανιών, εκτός από ένα (λιμάνι), και να επισκευάσουν τα τείχη, και να τοποθετήσουν φρουρές και ως προς όλα τα άλλα να προετοιμάσουν την πόλη για πολιορκία[1].

1. Πιο ελεύθερα: και να κάνουν στην πόλη όλες τις άλλες απαραίτητες προετοιμασίες για πολιορκία.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Στη ρωμαϊκή εποχή ξεχώρισαν τον Ξενοφώντα από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί 'ἀττικὴ μέλισσα' και 'ἀττικὴ μοῦσα' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι.»

3. α) διανυκτέρευση: *νυκτός*, προάστιο: *ἄστυ*, επάγγελμα: *παραγγέλλων*, παροικία: *ἀποίκους*, διασκευή: *παρασκευάζειν*

β) 1γ, 2ε, 3στ, 4α, 5β

ΘΕΜΑ 160ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 3-4. (1390)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τἆλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς…παρασκευάζειν τὴν πόλιν.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για την καταγωγή (γέννηση, οικογενειακό περιβάλλον), τη μόρφωση του Ξενοφώντα και τις πολιτικές συνθήκες της εποχής του;

Μονάδες 10

3. α) *ποίησις, ποίημα, ποιητής, ἀγγελία, παράγγελμα*: Να κατατάξετε τις ομόρριζες προς τους ρηματικούς τύπους ***ἐποίησαν*** και ***παραγγέλλων*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

Μονάδες 5

β) *ἀφικομένης, παραγγέλλων, πενθοῦντες, πείσεσθαι, ἀποίκους:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. ώστε εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, όχι μόνο επειδή θρηνούσαν αυτούς που σκοτώθηκαν αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, γιατί πίστευαν ότι θα πάθουν τα ίδια με αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, όταν τους υπέταξαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε άλλους πολλούς Έλληνες. Την επόμενη ημέρα έκαναν συνέλευση, στην οποία αποφάσισαν να φράξουν με χώμα την είσοδο των λιμανιών, εκτός από ένα (λιμάνι), και να επισκευάσουν τα τείχη, και να τοποθετήσουν φρουρές και ως προς όλα τα άλλα να προετοιμάσουν την πόλη για πολιορκία[1].

1. Πιο ελεύθερα: και να κάνουν στην πόλη όλες τις άλλες απαραίτητες προετοιμασίες για πολιορκία.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών γεννήθηκε (μεταξύ 431 και 429 π.Χ.) στον δήμο της Ερχιάς της Αττικής. Ο πατέρας του Γρύλλος ήταν εύπορος κτηματίας. Ο Ξενοφών πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»

3. α)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
ποίησις	*ποιητής*	*ποίημα*
ἀπαγγελία		*παράγγελμα*

β) *ἀφικομένης* → άφιξη (ικέτης, εφικτός), *παραγγέλλων* → παραγγελία (άγγελος, επάγγελμα), *πενθοῦντες* → πένθος (πένθιμος, *πενθηφορῶ*), *πείσεσθαι* → πάθος (πάθημα, ευπάθεια), *ἀποίκους* → αποικία (αποικιοκρατία, αποικίζω)

ΘΕΜΑ 161ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 3-4. (1391)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τἆλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς…παρασκευάζειν τὴν πόλιν.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τον Ξενοφώντα στην εξορία;

Μονάδες 10

3. α) διανυκτέρευση, προάστιο, επάγγελμα, παροικία, διασκευή: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) *διήκω, παραγγέλλω, ἀφικνοῦμαι, ἀποχώννυμι, ἐφίστημι:* Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. ώστε εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, όχι μόνο επειδή θρηνούσαν αυτούς που σκοτώθηκαν αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, γιατί πίστευαν ότι θα πάθουν τα ίδια με αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, όταν τους υπέταξαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε άλλους πολλούς Έλληνες. Την επόμενη ημέρα έκαναν συνέλευση, στην οποία αποφάσισαν να φράξουν με χώμα την είσοδο των λιμανιών, εκτός από ένα (λιμάνι), και να επισκευάσουν τα τείχη, και να τοποθετήσουν φρουρές και ως προς όλα τα άλλα να προετοιμάσουν την πόλη για πολιορκία[1].

1. Πιο ελεύθερα: και να κάνουν στην πόλη όλες τις άλλες απαραίτητες προετοιμασίες για πολιορκία.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»

3. α) διανυκτέρευση: *νυκτός*, προάστιο: *ἄστυ*, επάγγελμα: *παραγγέλλων*, παροικία: *ἀποίκους*, διασκευή: *παρασκευάζειν*

β) *διήκω: διὰ + ἥκω, παραγγέλλω: παρὰ + ἀγγέλλω, ἀφικνοῦμαι: ἀπὸ + ἱκνοῦμαι* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση), *ἀποχώννυμι: ἀπὸ + χώννυμι, ἐφίστημι: ἐπὶ + ἵστημι* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση)

ΘΕΜΑ 163ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 3-4. (1394)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τἆλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς…παρασκευάζειν τὴν πόλιν.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:
α) Συμμετείχε ως μισθοφόρος στο στράτευμα του Κύρου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη.
β) Μεγάλωσε σε εύπορη οικογένεια στον Δήμο της Ερχιάς Αττικής.
γ) Ακολούθησε τον Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο στη μάχη της Κορωνείας.
δ) Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων της πατρίδας του, της Αθήνας.
ε) Οδήγησε τους Έλληνες μισθοφόρους (τους Μυρίους) από τα βάθη της Ασίας στην πατρίδα τους.

Μονάδες 10

3. *α) συμφορά, τεῖχος, ἄποικος, πολιορκία, φυλακή:* Να γράψετε για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου ένα ομόρριζο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

Μονάδες 5

β) απώλεια, ουσιαστικός, ευπάθεια, δόξα, διαφύλαξη*:* Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. ώστε εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, όχι μόνο επειδή θρηνούσαν αυτούς που σκοτώθηκαν αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, γιατί πίστευαν ότι θα πάθουν τα ίδια με αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, όταν τους υπέταξαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε άλλους πολλούς Έλληνες. Την επόμενη ημέρα έκαναν συνέλευση, στην οποία αποφάσισαν να φράξουν με χώμα την είσοδο των λιμανιών, εκτός από ένα (λιμάνι), και να επισκευάσουν τα τείχη, και να τοποθετήσουν φρουρές και ως προς όλα τα άλλα να προετοιμάσουν την πόλη για πολιορκία[1].

1. Πιο ελεύθερα: και να κάνουν στην πόλη όλες τις άλλες απαραίτητες προετοιμασίες για πολιορκία.

2. β, δ, α, ε, γ

3. α) *συμφορά* → συμφέρον (ασύμφορος, συμφεροντολόγος), *τεῖχος* → τείχιση (τείχισμα, τειχίο), *ἄποικος* → αποικία (παροικία, αποικιοκρατικός), *πολιορκία* → πολιορκητής (πολιορκητικός, πολιορκώ), *φυλακή* → φύλακας (φυλάκιση, προφύλαξη)

β) απώλεια: *ἀπολωλότας*, ουσιαστικός: *ὄντας*, ευπάθεια: *πείσεσθαι*, δόξα: *ἔδοξε*, διαφύλαξη: *φυλακάς*

ΘΕΜΑ 164ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 2, 3-4. (1395)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἱστιαιέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τἆλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς…παρασκευάζειν τὴν πόλιν.***

Μονάδες 30

2. Να εξηγήσετε γιατί οι Αθηναίοι εξόρισαν τον Ξενοφώντα από την πατρίδα του (394 π.Χ.) και γιατί, πολύ αργότερα (365 π.Χ.), ανακάλεσαν αυτή την απόφαση.

Μονάδες 10

3. α) *ἄστυ, ἀποίκους, πολιορκίᾳ, ἐκκλησία, τεῖχος:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη (απλή ή σύνθετη) της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις.

Μονάδες 5

β) *ἀφικνοῦμαι, διήκω, παραγγέλλω, ἀποχώννυμι, ἐφίστημι:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. ώστε εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, όχι μόνο επειδή θρηνούσαν αυτούς που σκοτώθηκαν αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, γιατί πίστευαν ότι θα πάθουν τα ίδια με αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, όταν τους υπέταξαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε άλλους πολλούς Έλληνες. Την επόμενη ημέρα έκαναν συνέλευση, στην οποία αποφάσισαν να φράξουν με χώμα την είσοδο των λιμανιών, εκτός από ένα (λιμάνι), και να επισκευάσουν τα τείχη, και να τοποθετήσουν φρουρές και ως προς όλα τα άλλα να προετοιμάσουν την πόλη για πολιορκία[1].

1. Πιο ελεύθερα: και να κάνουν στην πόλη όλες τις άλλες απαραίτητες προετοιμασίες για πολιορκία.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) *ἄστυ* → αστικός (προάστιο, αστυφιλία), *ἀποίκους* → αποικία (αποικιοκρατικός, πάροικος), *πολιορκίᾳ* → πολιορκητής (πολιορκητικός, πολιορκώ), *ἐκκλησία* → εκκλησίασμα (έκκληση, παράκληση), *τεῖχος* → τείχιση (τείχισμα, τειχομαχία)

β) *ἀφικνοῦμαι: ἀπὸ + ἱκνοῦμαι* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση), *διήκω: διὰ + ἥκω, παραγγέλλω: παρὰ + ἀγγέλλω, ἀποχώννυμι: ἀπὸ + χώννυμι, ἐφίστημι: ἐπὶ + ἵστημι* (κατά τη σύνθεση σημειώθηκε έκθλιψη και δάσυνση).

ΘΕΜΑ 256ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (4829)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα…Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Διδακτικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *διαψηφίζεσθαι*	α) παύλα
2. *ἐπαύσατο*	β) επιστάτης
3. *ἡγησάμενος*	γ) αόρατος
4. *ἐπιστῆναι*	δ) όριο
5. *ὁρῶν*	ε) κατάληψη
	στ) διήγηση
	ζ) υπερψήφιση

Μονάδες 5

β) *προσέρχομαι, διαλέγομαι, ἐπιτρέπω, ἀνίημι, ἐξαλείφω:* Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Μόλις (ενν. ο Θηραμένης), αφού είπε αυτά, σταμάτησε, και η βουλή φανερά τον επιδοκίμασε με φωνές, ο Κριτίας, επειδή κατάλαβε ότι, αν επιτρέψει στη βουλή να αποφασίσει με ψηφοφορία γι' αυτόν, θα γλιτώσει, και επειδή αυτό το θεωρούσε ανυπόφορο[1], αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους Τριάκοντα, βγήκε έξω και διέταξε αυτούς που είχαν τα μαχαίρια να σταθούν κοντά στα κιγκλιδώματα[2], με τρόπο που να είναι ορατοί στους βουλευτές[3]. Και αφού ξαναμπήκε μέσα, είπε: «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω.

1. Πιο ελεύθερα: και αυτό δεν μπορούσε να το ανεχθεί.
2. Ή: να σταθούν πάνω από τα κιγκλιδώματα. (Αναφέρεται στα κιγκλιδώματα που χώριζαν τις θέσεις των βουλευτών από τις θέσεις του ακροατηρίου της Βουλής.)
3. Πιο ελεύθερα: με τέτοιον τρόπο, ώστε να τους βλέπουν οι βουλευτές.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα διδακτικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Περὶ ἱππικῆς, Ἱππαρχικός, Ἱέρων, Πόροι* ή *Περὶ Προσόδων*.
«***Ἱέρων***: διάλογος ανάμεσα στον τύραννο των Συρακουσών και στον ποιητή Σιμωνίδη για τις διαφορές στη ζωή του απόλυτου μονάρχη και του απλού πολίτη. ***Πόροι*** ή ***Περὶ Προσόδων***: πρόταση λύσεων για την εξυγίανση των οικονομικών του κράτους των Αθηνών στα μέσα του 4ου αι. π.Χ.»

3. α) 1ζ, 2α, 3στ, 4β, 5γ

β) *προσέρχομαι: πρὸς + ἔρχομαι, διαλέγομαι: διὰ + λέγομαι, ἐπιτρέπω: ἐπὶ + τρέπω, ἀνίημι: ἀνὰ + ἵημι, ἐξαλείφω: ἐξ + ἀλείφω*

ΘΕΜΑ 257ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (2645)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα…Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω.***

Μονάδες 30

2. Από την περιγραφή ποιων γεγονότων αναδεικνύεται η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές;

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐξαλείφω	-ή	
ἐπιτρέψειν	-ος	
διαψηφίζεσθαι	-μα	
ἡγησάμενος	-μών	
ὁρῶν	-ις	

Μονάδες 5

β) *προσέρχομαι, διαλέγομαι, ἐφίσταμαι, ἀνίημι, κατάλογος:* Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Μόλις (ενν. ο Θηραμένης), αφού είπε αυτά, σταμάτησε, και η βουλή φανερά τον επιδοκίμασε με φωνές, ο Κριτίας, επειδή κατάλαβε ότι, αν επιτρέψει στη βουλή να αποφασίσει με ψηφοφορία γι' αυτόν, θα γλιτώσει, και επειδή αυτό το θεωρούσε ανυπόφορο[1], αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους Τριάκοντα, βγήκε έξω και διέταξε αυτούς που είχαν τα μαχαίρια να σταθούν κοντά στα κιγκλιδώματα[2], με τρόπο που να είναι ορατοί στους βουλευτές[3]. Και αφού ξαναμπήκε μέσα, είπε: «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω.

1. Πιο ελεύθερα: και αυτό δεν μπορούσε να το ανεχθεί.

2. Ή: να σταθούν πάνω από τα κιγκλιδώματα. (Αναφέρεται στα κιγκλιδώματα που χώριζαν τις θέσεις των βουλευτών από τις θέσεις του ακροατηρίου της Βουλής.)

3. Πιο ελεύθερα: με τέτοιον τρόπο, ώστε να τους βλέπουν οι βουλευτές.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές φτάνει σε κορυφαία επιτεύγματα όπως στην περιγραφή της θριαμβευτικής επιστροφής του Αλκιβιάδη στην Αθήνα (1.4.12-19), της αναγγελίας της καταστροφής του αθηναϊκού στόλου στους Αιγός ποταμούς (2.2.3), της κατεδάφισης των μακρών τειχών (2.2.23), της δίκης και της εκτέλεσης του Θηραμένη (2.3.50-56), της τραγικής αξιοπρέπειας, με την οποία δέχτηκαν οι Σπαρτιάτες το άγγελμα της συμφοράς τους στα Λεύκτρα (6.4.16).»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐξαλείφω	-ή	*ἀλοιφή*
ἐπιτρέψειν	-ος	*ἐπίτροπος*
διαψηφίζεσθαι	-μα	*ψήφισμα*
ἡγησάμενος	-μών	*ἡγεμών*
ὁρῶν	-ις	*ὅρασις*

β) *προσέρχομαι: πρὸς +ἔρχομαι, διαλέγομαι: διὰ + λέγομαι, ἐφίσταμαι: ἐπὶ + ἵσταμαι* (κατά τη σύνθεση συνέβη έκθλιψη και δάσυνση), *ἀνίημι: ἀνὰ + ἵημι, κατάλογος: κατὰ + λέγω* (= συλλέγω, συγκεντρώνω)

ΘΕΜΑ 259ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (2653)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα…Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω.***

Μονάδες 30

2. Ποιες συνέπειες έχει, κατά τον Ξενοφώντα, η ασέβεια προς τους θεούς στην εξέλιξη των ιστορικών γεγονότων;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη-φράση της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *δῆλος*	α) *ανυπόφορο*
2. *οὐ βιωτόν*	β) *καταστρέφω*
3. *δρύφακτα*	γ) *φανερός*
4. *λυμαίνομαι*	δ) *δειλός*
5. *ἀνίημι*	ε) *κιγκλιδώματα*
	στ) *αφήνω*
	ζ) *επιδοκιμάζω*

Μονάδες 5

β) *εἰπών, ἐπιστῆναι, ὁρῶν, καινός, ἐξαλείφω:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά

από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Μόλις (ενν. ο Θηραμένης), αφού είπε αυτά, σταμάτησε, και η βουλή φανερά τον επιδοκίμασε με φωνές, ο Κριτίας, επειδή κατάλαβε ότι, αν επιτρέψει στη βουλή να αποφασίσει με ψηφοφορία γι' αυτόν, θα γλιτώσει, και επειδή αυτό το θεωρούσε ανυπόφορο[1], αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους Τριάκοντα, βγήκε έξω και διέταξε αυτούς που είχαν τα μαχαίρια να σταθούν κοντά στα κιγκλιδώματα[2], με τρόπο που να είναι ορατοί στους βουλευτές[3]. Και αφού ξαναμπήκε μέσα, είπε: «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω.

1. Πιο ελεύθερα: και αυτό δεν μπορούσε να το ανεχθεί.
2. Ή: να σταθούν πάνω από τα κιγκλιδώματα. (Αναφέρεται στα κιγκλιδώματα που χώριζαν τις θέσεις των βουλευτών από τις θέσεις του ακροατηρίου της Βουλής.)
3. Πιο ελεύθερα: με τέτοιον τρόπο, ώστε να τους βλέπουν οι βουλευτές.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφώντας αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) 1γ, 2α, 3ε, 4β, 5στ

β) *εἰπών* → έπος (επικός, καλλιέπεια), *ἐπιστῆναι* → επιστάτης (επιστασία, παράσταση), *ὁρῶν* → όραμα (τηλεόραση, αδιόρατος), *καινός* → καινοτομία (ανακαινίζω, καινοφανής), *ἐξαλείφω* → εξάλειψη (άλειμμα, αλοιφή)

ΘΕΜΑ 260ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (4864)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα…Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω.***

Μονάδες 30

2. Ποια δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία από την Αναγέννηση μέχρι σήμερα και για ποιους λόγους;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *δῆλος*	*α*) *δειλός*
2. *κελεύω*	β) *φανερός*
3. *νομίζω*	γ) *οἴομαι*
4. *φημί*	δ) *οἶδα*
5. *γιγνώσκω*	ε) *λέγω*
	στ) *προστάττω*
	ζ) *αἴρω*

Μονάδες 5

β) επιστάτης, απάτη, άνεση, απολυμαίνω, αλοιφή: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική

συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Μόλις (ενν. ο Θηραμένης), αφού είπε αυτά, σταμάτησε, και η βουλή φανερά τον επιδοκίμασε με φωνές, ο Κριτίας, επειδή κατάλαβε ότι, αν επιτρέψει στη βουλή να αποφασίσει με ψηφοφορία γι' αυτόν, θα γλιτώσει, και επειδή αυτό το θεωρούσε ανυπόφορο[1], αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους Τριάκοντα, βγήκε έξω και διέταξε αυτούς που είχαν τα μαχαίρια να σταθούν κοντά στα κιγκλιδώματα[2], με τρόπο που να είναι ορατοί στους βουλευτές[3]. Και αφού ξαναμπήκε μέσα, είπε: «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω.

1. Πιο ελεύθερα: και αυτό δεν μπορούσε να το ανεχθεί.

2. Ή: να σταθούν πάνω από τα κιγκλιδώματα. (Αναφέρεται στα κιγκλιδώματα που χώριζαν τις θέσεις των βουλευτών από τις θέσεις του ακροατηρίου της Βουλής.)

3. Πιο ελεύθερα: με τέτοιον τρόπο, ώστε να τους βλέπουν οι βουλευτές.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Τα δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα από την Αναγέννηση ως την εποχή μας, και κυρίως η *Κύρου Ἀνάβασις* χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία: η *Ἀνάβασις* για την απλότητα του ύφους, τη ζωντάνια της περιγραφής, την έξαρση της πειθαρχίας και της ανάληψης πρωτοβουλίας, τα *Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους* για το πλήθος των ανεκδότων από τη ζωή του μεγάλου φιλοσόφου, ο *Ἀγησίλαος* για την προβολή των αρετών του ιδανικού ηγέτη, η *Κύρου Παιδεία* για τα παιδαγωγικά και τα ρομαντικά στοιχεία της. Τα *Ἑλληνικά* είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 4ου αι. π.Χ. που έχει σωθεί και αποτελεί τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.»

3. α) 1β, 2στ, 3γ, 4ε, 5δ

β) επιστάτης: *ἐπιστῆναι* / *προστάτου* / *ἐφεστηκότες*, απάτη: *ἐξαπατωμένους*, άνεση: *ἀνήσομεν*, απολυμαίνω: *λυμαινόμενον*, αλοιφή: *ἐξαλείφω*

ΘΕΜΑ 262ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (2664)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα…Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη συμμετοχή του Ξενοφώντα στην εκστρατεία του Κύρου;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *εἴσειμι*	α) *παλαιός*
2. *γιγνώσκω*	β) *δυσμενῶς*
3. *καινός*	γ) *ἄδηλος*
4. *εὐμενῶς*	δ) *διέρχομαι*
5. *δῆλος*	ε) *ἀγνοῶ*
	στ) *ἔξειμι*
	ζ) *κενός*

Μονάδες 5

β) ***ἔχοντας, ἐπιτρέπῃ, ἀποθνήσκειν, ψήφου, ἔξω:*** Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Μόλις (ενν. ο Θηραμένης), αφού είπε αυτά, σταμάτησε, και η βουλή φανερά τον επιδοκίμασε με φωνές, ο Κριτίας, επειδή κατάλαβε ότι, αν επιτρέψει στη βουλή να αποφασίσει με ψηφοφορία γι' αυτόν, θα γλιτώσει, και επειδή αυτό το θεωρούσε ανυπόφορο[1], αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους Τριάκοντα, βγήκε έξω και διέταξε αυτούς που είχαν τα μαχαίρια να σταθούν κοντά στα κιγκλιδώματα[2], με τρόπο που να είναι ορατοί στους βουλευτές[3]. Και αφού ξαναμπήκε μέσα, είπε: «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω.

1. Πιο ελεύθερα: και αυτό δεν μπορούσε να το ανεχθεί.

2. Ή: να σταθούν πάνω από τα κιγκλιδώματα. (Αναφέρεται στα κιγκλιδώματα που χώριζαν τις θέσεις των βουλευτών από τις θέσεις του ακροατηρίου της Βουλής.)

3. Πιο ελεύθερα: με τέτοιον τρόπο, ώστε να τους βλέπουν οι βουλευτές.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών δέχτηκε πρόταση από τον φίλο του Πρόξενο να μετάσχει στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'. Συγκροτήθηκε εκστρατευτικό σώμα με δέκα χιλιάδες μισθοφόρους από διάφορες πόλεις. Μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου (401 π.Χ.), ο Ξενοφών ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα. Η περιπετειώδης πορεία τους κατέληξε στον Εύξεινο Πόντο και από εκεί στο Βυζάντιο και στα παράλια του Αιγαίου.»

3. *α)* 1στ, 2ε, 3α, 4β, 5γ

β) *ἔχοντας* → εχεμύθεια (ανέχεια, εχέγγυο), *ἐπιτρέπῃ* → επιτροπή (επίτροπος, τρόπαιο), *ἀποθνήσκειν* → θνητός (θνησιμότητα, αθανασία), *ψήφου* → ψήφισμα (καταψήφιση, συμψηφισμός), *ἔξω* → εξωτερικός (εξωστρέφεια, εξωσχολικός)

ΘΕΜΑ 263ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (2668)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα…Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω.***

Μονάδες 30

2. Ποιες ήταν οι σχέσεις του Ξενοφώντα με την πόλη της Σπάρτης;

Μονάδες 10

3. ***ἐπιθορυβήσασα, ἀναφεύξοιτο, ἔχοντας, ἐπιτρέπῃ, ἐξαλείφω:*** Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Μόλις (ενν. ο Θηραμένης), αφού είπε αυτά, σταμάτησε, και η βουλή φανερά τον επιδοκίμασε με φωνές, ο Κριτίας, επειδή κατάλαβε ότι, αν επιτρέψει στη βουλή να αποφασίσει με ψηφοφορία γι' αυτόν, θα γλιτώσει, και επειδή αυτό το θεωρούσε ανυπόφορο[1], αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους Τριάκοντα, βγήκε έξω και διέταξε αυτούς που είχαν τα μαχαίρια να σταθούν κοντά στα κιγκλιδώματα[2], με τρόπο που να είναι ορατοί στους βουλευτές[3]. Και αφού ξαναμπήκε μέσα, είπε: «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω.

1. Πιο ελεύθερα: και αυτό δεν μπορούσε να το ανεχθεί.

2. Ή: να σταθούν πάνω από τα κιγκλιδώματα. (Αναφέρεται στα κιγκλιδώματα που χώριζαν τις θέσεις των βουλευτών από τις θέσεις του ακροατηρίου της Βουλής.)

3. Πιο ελεύθερα: με τέτοιον τρόπο, ώστε να τους βλέπουν οι βουλευτές.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29-30: «Οι Σπαρτιάτες πρόσφεραν στον Ξενοφώντα 'προξενίαν', άδεια διαμονής στη Σπάρτη και πολύ σύντομα του παραχώρησαν ένα μεγάλο κτήμα στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου έζησε περίπου είκοσι χρόνια ήρεμη οικογενειακή ζωή με τη γυναίκα του και τους δύο γιους του, τον Γρύλλο και τον Διόδωρο, και ασχολήθηκε με τη συγγραφή πολλών έργων του. Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.).»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Ωστόσο, παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους.»

3. *ἐπιθορυβήσασα* → αθόρυβος, καταθορυβώ
ἀναφεύξοιτο → αναπόφευκτος, φευγαλέος
ἔχοντας → εχεμύθεια, εχέφρων
ἐπιτρέπῃ → επιτροπή, επίτροπος
ἐξαλείφω → εξάλειψη, άλειμμα

ΘΕΜΑ 265ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (2679)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα…Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:
α) Εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα της Ολυμπίας, όπου ασχολήθηκε με το συγγραφικό του έργο.
β) Εξορίστηκε από την πατρίδα του, την Αθήνα.
γ) Αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το κτήμα του, στον Σκιλλούντα, και να μετακομίσει στην Κόρινθο.
δ) Οι Αθηναίοι επέτρεψαν στον Ξενοφώντα να επαναπατριστεί, μετά από την άρση του ψηφίσματος για εξορία.
ε) Έστειλε τους γιους του Γρύλλο και Διόδωρο να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.

Μονάδες 10

3. α) ψήφισμα, φυγή, λόγος, επιτροπή, λύματα: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) *δήλη, βιωτόν, φανερῶς, ἐξαπατωμένους, ἄνδρα:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για

καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Μόλις (ενν. ο Θηραμένης), αφού είπε αυτά, σταμάτησε, και η βουλή φανερά τον επιδοκίμασε με φωνές, ο Κριτίας, επειδή κατάλαβε ότι, αν επιτρέψει στη βουλή να αποφασίσει με ψηφοφορία γι' αυτόν, θα γλιτώσει, και επειδή αυτό το θεωρούσε ανυπόφορο[1], αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους Τριάκοντα, βγήκε έξω και διέταξε αυτούς που είχαν τα μαχαίρια να σταθούν κοντά στα κιγκλιδώματα[2], με τρόπο που να είναι ορατοί στους βουλευτές[3]. Και αφού ξαναμπήκε μέσα, είπε: «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω.

1. Πιο ελεύθερα: και αυτό δεν μπορούσε να το ανεχθεί.
2. Ή: να σταθούν πάνω από τα κιγκλιδώματα. (Αναφέρεται στα κιγκλιδώματα που χώριζαν τις θέσεις των βουλευτών από τις θέσεις του ακροατηρίου της Βουλής.)
3. Πιο ελεύθερα: με τέτοιον τρόπο, ώστε να τους βλέπουν οι βουλευτές.

2. β, α, γ, δ, ε

3. α) ψήφισμα: *διαψηφίζεσθαι* / *ψήφου*, φυγή: *ἀναφεύξοιτο*, λόγος: *εἰπὼν* / *εἶπεν*, επιτροπή: *ἐπιτρέψοι* / *ἐπιτρέπῃ* / *ἐπιτρέψειν*, λύματα: *λυμαινόμενον*

β) *δήλη* → δήλωση (έκδηλος, διαδηλώνω), *βιωτόν* → βίωμα (αναβιώνω, επιβίωση), *φανερῶς* → φανάρι (επιφανής, άφαντος), *ἐξαπατωμένους* → εξαπάτηση (απατηλός, αυταπάτη), *ἄνδρα* → ανδρεία (άνανδρος, ανδροπρεπής)

ΘΕΜΑ 266ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (2686)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα…Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη μόρφωση του Ξενοφώντα και ποιες ιστορικές μορφές άσκησαν επίδραση στην προσωπικότητα και τις ιδέες του;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. δῆλος	*α) εἰμί*
2. γίγνομαι	*β) φανερός*
3. κελεύω	*γ) καταστρέφω*
4. φημί	*δ) ἐξαλείφω*
5. λυμαίνομαι	*ε) φάσκω*
	στ) προστάττω
	ζ) γιγνώσκω

Μονάδες 5

β) διάλογος, επιστάτης, όραμα, ανεπίτρεπτος, ανακαίνιση: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Μόλις (ενν. ο Θηραμένης), αφού είπε αυτά, σταμάτησε, και η βουλή φανερά τον επιδοκίμασε με φωνές, ο Κριτίας, επειδή κατάλαβε ότι, αν επιτρέψει στη βουλή να αποφασίσει με ψηφοφορία γι' αυτόν, θα γλιτώσει, και επειδή αυτό το θεωρούσε ανυπόφορο[1], αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους Τριάκοντα, βγήκε έξω και διέταξε αυτούς που είχαν τα μαχαίρια να σταθούν κοντά στα κιγκλιδώματα[2], με τρόπο που να είναι ορατοί στους βουλευτές[3]. Και αφού ξαναμπήκε μέσα, είπε: «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω.

1. Πιο ελεύθερα: και αυτό δεν μπορούσε να το ανεχθεί.
2. Ή: να σταθούν πάνω από τα κιγκλιδώματα. (Αναφέρεται στα κιγκλιδώματα που χώριζαν τις θέσεις των βουλευτών από τις θέσεις του ακροατηρίου της Βουλής.)
3. Πιο ελεύθερα: με τέτοιον τρόπο, ώστε να τους βλέπουν οι βουλευτές.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29 : «Ο Ξενοφών, γιος του εύπορου κτηματία Γρύλλου, πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Δύο ιστορικές μορφές άσκησαν βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντος. Ο Σωκράτης με το πρότυπο ζωής που πρόβαλε και ο Αγησίλαος με τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
Οι ιδέες του Ξενοφώντος για την πολιτική και την ηθική φαίνονται στον τρόπο με τον οποίο προβάλλει τρέχουσες απόψεις της εποχής του για θέματα καθημερινής ζωής, συμπεριφοράς, αγωγής και θεσμών.»

3. α) 1β, 2α, 3στ, 4ε, 5γ

β) διάλογος: *διαλεχθείς*, επιστάτης: *ἐπιστῆναι* / *προστάτου* / *ἐφεστηκότες*, όραμα: *ὁρῶν*, ανεπίτρεπτος: *ἐπιτρέψοι* / *ἐπιτρέπῃ* / *ἐπιτρέψειν*, ανακαίνιση: *καινοῖς*

ΘΕΜΑ 268ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (2695)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα…Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να αναφέρετε τους τίτλους των έργων μιας κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) ***ἐπαύσατο, ἡγησάμενος, διαλεχθείς, φανερῶς, εἰσελθών***: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *δῆλος*	α) *εἰμί*
2. *γίγνομαι*	β) *φανερός*
3. *κελεύω*	γ) *χωρίς*
4. *λέγω*	δ) *ἄδηλος*
5. *ἄνευ*	ε) *φάσκω*
	στ) *προστάττω*

	ζ) *ὁμοῦ*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Μόλις (ενν. ο Θηραμένης), αφού είπε αυτά, σταμάτησε, και η βουλή φανερά τον επιδοκίμασε με φωνές, ο Κριτίας, επειδή κατάλαβε ότι, αν επιτρέψει στη βουλή να αποφασίσει με ψηφοφορία γι' αυτόν, θα γλιτώσει, και επειδή αυτό το θεωρούσε ανυπόφορο[1], αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους Τριάκοντα, βγήκε έξω και διέταξε αυτούς που είχαν τα μαχαίρια να σταθούν κοντά στα κιγκλιδώματα[2], με τρόπο που να είναι ορατοί στους βουλευτές[3]. Και αφού ξαναμπήκε μέσα, είπε: «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω.

1. Πιο ελεύθερα: και αυτό δεν μπορούσε να το ανεχθεί.

2. Ή: να σταθούν πάνω από τα κιγκλιδώματα. (Αναφέρεται στα κιγκλιδώματα που χώριζαν τις θέσεις των βουλευτών από τις θέσεις του ακροατηρίου της Βουλής.)

3. Πιο ελεύθερα: με τέτοιον τρόπο, ώστε να τους βλέπουν οι βουλευτές.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική παραγωγή του Ξενοφώντα άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί.»
Σωκρατικά έργα είναι τα ακόλουθα: *Ἀπολογία Σωκράτους*, *Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους*, *Συμπόσιον*, *Οἰκονομικός*.

3. α) *ἐπαύσατο* → παύση (ανάπαυλα, κατάπαυση), *ἡγησάμενος* → ηγεμόνας (ηγεσία, εξήγηση), *διαλεχθείς* → διάλογος (διάλεξη, διαλεκτικός), *φανερῶς* → διάφανος (αφάνεια, φάσμα), *εἰσελθών* → έλευση (ερχομός, ελευθερία)

β) 1β, 2α, 3στ, 4ε, 5γ

ΘΕΜΑ 269ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (2697)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα…Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	***κατάληξη***	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐπαύσατο	-α	
ἔχοντας	-μα	
ποιήσω	-τής	
ὁρῶν	-ις	
ἐξαλείφω	-ή	

Μονάδες 5

β) λογικός, επιστασία, διορατικός, απάτη, απολύμανση: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Μόλις (ενν. ο Θηραμένης), αφού είπε αυτά, σταμάτησε, και η βουλή φανερά τον επιδοκίμασε με φωνές, ο Κριτίας, επειδή κατάλαβε ότι, αν επιτρέψει στη βουλή να αποφασίσει με ψηφοφορία γι' αυτόν, θα γλιτώσει, και επειδή αυτό το θεωρούσε ανυπόφορο[1], αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους Τριάκοντα, βγήκε έξω και διέταξε αυτούς που είχαν τα μαχαίρια να σταθούν κοντά στα κιγκλιδώματα[2], με τρόπο που να είναι ορατοί στους βουλευτές[3]. Και αφού ξαναμπήκε μέσα, είπε: «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω.

1. Πιο ελεύθερα: και αυτό δεν μπορούσε να το ανεχθεί.

2. Ή: να σταθούν πάνω από τα κιγκλιδώματα. (Αναφέρεται στα κιγκλιδώματα που χώριζαν τις θέσεις των βουλευτών από τις θέσεις του ακροατηρίου της Βουλής.)

3. Πιο ελεύθερα: με τέτοιον τρόπο, ώστε να τους βλέπουν οι βουλευτές.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Ἀπολογία Σωκράτους, Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους, Συμπόσιον, Οἰκονομικός.*
«***Ἀπολογία Σωκράτους***: (διαφορετική εκδοχή από την 'Απολογία' του Πλάτωνος). Ο Σωκράτης αντικρούει την κατηγορία της αθεΐας και προβάλλει την ηθική του και τη σοφία του.
Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους: Συζητήσεις και διάλογοι του μεγάλου στοχαστή και δάσκαλου που προβάλλουν την ηθική του επιρροή στους γύρω του.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐπαύσατο	-α	*παῦλα*
ἔχοντας	-μα	*σχῆμα*
ποιήσω	-τής	*ποιητής*
ὁρῶν	-ις	*ὅρασις*
ἐξαλείφω	-ή	*ἀλοιφή*

β) λογικός: *εἶπεν / εἰπὼν*, επιστασία: *ἐπιστῆναι / προστάτου / ἐφεστηκότες*, διορατικός: *ὁρῶν*, απάτη: *ἐξαπατωμένους*, απολύμανση: *λυμαινόμενον*

ΘΕΜΑ 241ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (4824)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω…ἡμεῖς θανατοῦμεν.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την ομόρριζή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *διαψηφίζεσθαι*	α) παύλα
2. *ἐπαύσατο*	β) επιστάτης
3. *ἡγησάμενος*	γ) αόρατος
4. *ἐπιστῆναι*	δ) όριο
5. *ὁρῶν*	ε) κατάληψη
	στ) διήγηση
	ζ) υπερψήφιση

Μονάδες 5

β) *προσέρχομαι, διαλέγομαι, ἐπιτρέπω, ἀνίημι, ἐξαλείφω:* Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί κοντά αρνούνται να το επιτρέψουν, αν αφήσουμε έναν άντρα που φανερά καταστρέφει την ολιγαρχία. Στους νέους νόμους υπάρχει η διάταξη να μην καταδικάζεται σε θάνατο κανείς από αυτούς που είναι ανάμεσα στους τρεις χιλιάδες άνδρες χωρίς τη δική σας ψήφο, αλλά αυτούς που είναι εκτός του καταλόγου[1] να έχουν οι Τριάκοντα το δικαίωμα να τους καταδικάσουν σε θάνατο. Εγώ λοιπόν» είπε «διαγράφω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας[2]. Και αυτόν» είπε «εμείς τον καταδικάζουμε σε θάνατο».

1. Αναφέρεται στον κατάλογο που περιλάμβανε τα ονόματα των τριών χιλιάδων πολιτών τους οποίους δεν είχαν δικαίωμα οι Τριάκοντα να θανατώσουν, αλλά χρειαζόταν η απόφαση των βουλευτών.

2. Δηλαδή με τη σύμφωνη γνώμη των Τριάκοντα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Ἀπολογία Σωκράτους, Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους, Συμπόσιον, Οἰκονομικός.*
«***Ἀπολογία Σωκράτους***: (διαφορετική εκδοχή από την 'Απολογία' του Πλάτωνος). Ο Σωκράτης αντικρούει την κατηγορία της αθεΐας και προβάλλει την ηθική του και τη σοφία του.
Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους: Συζητήσεις και διάλογοι του μεγάλου στοχαστή και δάσκαλου που προβάλλουν την ηθική του επιρροή στους γύρω του.»

3. α) 1ζ, 2α, 3στ, 4β, 5γ

β) *προσέρχομαι: πρὸς + ἔρχομαι, διαλέγομαι: διὰ + λέγομαι, ἐπιτρέπω: ἐπὶ + τρέπω, ἀνίημι: ἀνὰ + ἵημι, ἐξαλείφω: ἐξ + ἀλείφω*

ΘΕΜΑ 242ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (2508)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω…ἡμεῖς θανατοῦμεν.***

Μονάδες 30

2. Πώς δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» και πώς αποτυπώνεται στο έργο του η εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου π.Χ. αι.;

Μονάδες 10

3. *α)* Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐξαλείφω	-ή	
ἐπιτρέψειν	-ος	
διαψηφίζεσθαι	-μα	
ἡγησάμενος	-μών	
ὁρῶν	-ις	

Μονάδες 5

β) προσέρχομαι, διαλέγομαι, ἐφίσταμαι, ἀνίημι, κατάλογος: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί κοντά αρνούνται να το επιτρέψουν, αν αφήσουμε έναν άντρα που φανερά καταστρέφει την ολιγαρχία. Στους νέους νόμους υπάρχει η διάταξη να μην καταδικάζεται σε θάνατο κανείς από αυτούς που είναι ανάμεσα στους τρεις χιλιάδες άνδρες χωρίς τη δική σας ψήφο, αλλά αυτούς που είναι εκτός του καταλόγου[1] να έχουν οι Τριάκοντα το δικαίωμα να τους καταδικάσουν σε θάνατο. Εγώ λοιπόν» είπε «διαγράφω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας[2]. Και αυτόν» είπε «εμείς τον καταδικάζουμε σε θάνατο».

1. Αναφέρεται στον κατάλογο που περιλάμβανε τα ονόματα των τριών χιλιάδων πολιτών τους οποίους δεν είχαν δικαίωμα οι Τριάκοντα να θανατώσουν, αλλά χρειαζόταν η απόφαση των βουλευτών.

2. Δηλαδή με τη σύμφωνη γνώμη των Τριάκοντα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό 'ρεπόρτερ' και την ιδεολογική του συνέπεια ο Ξενοφών έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίρροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών 'πόλεων-κρατών' της Ελλάδας.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐξαλείφω	-ή	*ἀλοιφή*
ἐπιτρέψειν	-ος	*ἐπίτροπος*
διαψηφίζεσθαι	-μα	*ψήφισμα*
ἡγησάμενος	-μών	*ἡγεμών*
ὁρῶν	-ις	*ὅρασις*

β) *προσέρχομαι: πρὸς + ἔρχομαι, διαλέγομαι: διὰ + λέγομαι, ἐφίσταμαι: ἐπὶ +*

ἵσταμαι (κατά τη σύνθεση συνέβη έκθλιψη και δάσυνση), *ἀνίημι: ἀνὰ* + *ἵημι*, *κατάλογος: κατὰ* + *λέγω* (= συλλέγω, συγκεντρώνω)

ΘΕΜΑ 244ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (2537)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω…ἡμεῖς θανατοῦμεν.***

Μονάδες 30

2. Ποιες είναι οι απόψεις του Ξενοφώντα για την «αθέτηση του λόγου» και την «παράβαση των όρκων»;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη-φράση της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *δῆλος*	α) ανυπόφορο
2. *οὐ βιωτόν*	β) καταστρέφω
3. *δρύφακτα*	γ) φανερός
4. *λυμαίνομαι*	δ) δειλός
5. *ἀνίημι*	ε) κιγκλιδώματα
	στ) αφήνω
	ζ) επιδοκιμάζω

Μονάδες 5

β) *εἰπών, ἐπιστῆναι, ὁρῶν, καινός, ἐξαλείφω:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά

από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί κοντά αρνούνται να το επιτρέψουν, αν αφήσουμε έναν άντρα που φανερά καταστρέφει την ολιγαρχία. Στους νέους νόμους υπάρχει η διάταξη να μην καταδικάζεται σε θάνατο κανείς από αυτούς που είναι ανάμεσα στους τρεις χιλιάδες άνδρες χωρίς τη δική σας ψήφο, αλλά αυτούς που είναι εκτός του καταλόγου[1] να έχουν οι Τριάκοντα το δικαίωμα να τους καταδικάσουν σε θάνατο. Εγώ λοιπόν» είπε «διαγράφω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας[2]. Και αυτόν» είπε «εμείς τον καταδικάζουμε σε θάνατο».

1. Αναφέρεται στον κατάλογο που περιλάμβανε τα ονόματα των τριών χιλιάδων πολιτών τους οποίους δεν είχαν δικαίωμα οι Τριάκοντα να θανατώσουν, αλλά χρειαζόταν η απόφαση των βουλευτών.

2. Δηλαδή με τη σύμφωνη γνώμη των Τριάκοντα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) 1γ, 2α, 3ε, 4β, 5στ

β) *εἰπών* → έπος (επικός, αμετροέπεια), *ἐπιστῆναι* → επιστάτης (επιστασία, διάσταση), *ὁρῶν* → όραση (όραμα, αόρατος), *καινός* → καινοτομία (καινοτόμος, ανακαίνιση), *ἐξαλείφω* → εξάλειψη (άλειμμα, αλοιφή)

ΘΕΜΑ 245ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (4825)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω…ἡμεῖς θανατοῦμεν.***

Μονάδες 30

2. Ποιον χαρακτηρισμό απέδωσαν στον Ξενοφώντα οι θαυμαστές του έργου του στη ρωμαϊκή εποχή και γιατί;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *δῆλος*	*α) δειλός*
2. *κελεύω*	*β) φανερός*
3. *νομίζω*	*γ) οἴομαι*
4. *φημί*	*δ) οἶδα*
5. *γιγνώσκω*	*ε) λέγω*
	στ) προστάττω
	ζ) αἴρω

Μονάδες 5

β) επιστάτης, απάτη, άνεση, απολυμαίνω, αλοιφή: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική

συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί κοντά αρνούνται να το επιτρέψουν, αν αφήσουμε έναν άντρα που φανερά καταστρέφει την ολιγαρχία. Στους νέους νόμους υπάρχει η διάταξη να μην καταδικάζεται σε θάνατο κανείς από αυτούς που είναι ανάμεσα στους τρεις χιλιάδες άνδρες χωρίς τη δική σας ψήφο, αλλά αυτούς που είναι εκτός του καταλόγου[1] να έχουν οι Τριάκοντα το δικαίωμα να τους καταδικάσουν σε θάνατο. Εγώ λοιπόν» είπε «διαγράφω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας[2]. Και αυτόν» είπε «εμείς τον καταδικάζουμε σε θάνατο».

1. Αναφέρεται στον κατάλογο που περιλάμβανε τα ονόματα των τριών χιλιάδων πολιτών τους οποίους δεν είχαν δικαίωμα οι Τριάκοντα να θανατώσουν, αλλά χρειαζόταν η απόφαση των βουλευτών.

2. Δηλαδή με τη σύμφωνη γνώμη των Τριάκοντα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Στη ρωμαϊκή εποχή ξεχώρισαν τον Ξενοφώντα από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί '*ἀττικὴ μέλισσα*' και '*ἀττικὴ μοῦσα*' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι.»

3. α) 1β, 2στ, 3γ, 4ε, 5δ

β) επιστάτης: *ἐπιστῆναι* / *προστάτου* / *ἐφεστηκότες*, απάτη: *ἐξαπατωμένους*, άνεση: *ἀνήσομεν*, απολυμαίνω: *λυμαινόμενον*, αλοιφή: *ἐξαλείφω*

ΘΕΜΑ 247ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (2553)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω…ἡμεῖς θανατοῦμεν.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για την καταγωγή (γέννηση, οικογενειακό περιβάλλον), τη μόρφωση του Ξενοφώντα και τις πολιτικές συνθήκες της εποχής του;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *εἴσειμι*	*α) παλαιός*
2. *γιγνώσκω*	*β) δυσμενῶς*
3. *καινός*	*γ) ἄδηλος*
4. *εὐμενῶς*	*δ) διέρχομαι*
5. *δῆλος*	*ε) ἀγνοῶ*
	στ) ἔξειμι
	ζ) κενός

Μονάδες 5

β) ἔχοντας, ἐπιτρέπῃ, ἀποθνήσκειν, ψήφου, ἔξω: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά

από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί κοντά αρνούνται να το επιτρέψουν, αν αφήσουμε έναν άντρα που φανερά καταστρέφει την ολιγαρχία. Στους νέους νόμους υπάρχει η διάταξη να μην καταδικάζεται σε θάνατο κανείς από αυτούς που είναι ανάμεσα στους τρεις χιλιάδες άνδρες χωρίς τη δική σας ψήφο, αλλά αυτούς που είναι εκτός του καταλόγου[1] να έχουν οι Τριάκοντα το δικαίωμα να τους καταδικάσουν σε θάνατο. Εγώ λοιπόν» είπε «διαγράφω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας[2]. Και αυτόν» είπε «εμείς τον καταδικάζουμε σε θάνατο».

1. Αναφέρεται στον κατάλογο που περιλάμβανε τα ονόματα των τριών χιλιάδων πολιτών τους οποίους δεν είχαν δικαίωμα οι Τριάκοντα να θανατώσουν, αλλά χρειαζόταν η απόφαση των βουλευτών.

2. Δηλαδή με τη σύμφωνη γνώμη των Τριάκοντα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών γεννήθηκε (μεταξύ 431 και 429 π.Χ.) στον δήμο της Ερχιάς της Αττικής. Ο πατέρας του Γρύλλος ήταν εύπορος κτηματίας. Ο Ξενοφών πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»

3. α) 1στ, 2ε, 3α, 4β, 5γ

β) *ἔχοντας* → εχέμυθος (ανέχεια, εχέφρων), *ἐπιτρέπη* → επιτροπή (επίτροπος, ανατροπή), *ἀποθνήσκειν* → θνητός (θνησιμότητα, αθάνατος), *ψήφου* → ψήφισμα (ψηφοφόρος, ψηφίδα), *ἔξω* → εξώπορτα (εξωστρεφής, εξωλέμβιος, εξώτερος)

ΘΕΜΑ 248ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (2579)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω…ἡμεῖς θανατοῦμεν.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τον Ξενοφώντα στην εξορία;

Μονάδες 10

3. ***ἐπιθορυβήσασα, ἀναφεύξοιτο, ἔχοντας, ἐπιτρέπῃ, ἐξαλείφω:*** Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί κοντά αρνούνται να το επιτρέψουν, αν αφήσουμε έναν άντρα που φανερά καταστρέφει την ολιγαρχία. Στους νέους νόμους υπάρχει η διάταξη να μην καταδικάζεται σε θάνατο κανείς από αυτούς που είναι ανάμεσα στους τρεις χιλιάδες άνδρες χωρίς τη δική σας ψήφο, αλλά αυτούς που είναι εκτός του καταλόγου[1] να έχουν οι Τριάκοντα το δικαίωμα να τους καταδικάσουν σε θάνατο. Εγώ λοιπόν» είπε «διαγράφω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας[2]. Και αυτόν» είπε «εμείς τον καταδικάζουμε σε θάνατο».

1. Αναφέρεται στον κατάλογο που περιλάμβανε τα ονόματα των τριών χιλιάδων πολιτών τους οποίους δεν είχαν δικαίωμα οι Τριάκοντα να θανατώσουν, αλλά χρειαζόταν η απόφαση των βουλευτών.

2. Δηλαδή με τη σύμφωνη γνώμη των Τριάκοντα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»

3. *ἐπιθορυβήσασα* → θόρυβος, αθόρυβος
ἀναφεύξοιτο → αναπόφευκτος, φευγάτος
ἔχοντας → εχεμύθεια, ανέχεια
ἐπιτρέπῃ → επιτροπή, επίτροπος
ἐξαλείφω → εξάλειψη, άλειμμα

ΘΕΜΑ 250ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (2610)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω…ἡμεῖς θανατοῦμεν.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:
α) Συμμετείχε ως μισθοφόρος στο στράτευμα του Κύρου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη.
β) Μεγάλωσε σε εύπορη οικογένεια στον Δήμο της Ερχιάς Αττικής.
γ) Ακολούθησε τον Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο στη μάχη της Κορωνείας.
δ) Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων της πατρίδας του, της Αθήνας.
ε) Οδήγησε τους Έλληνες μισθοφόρους (τους Μυρίους) από τα βάθη της Ασίας στην πατρίδα τους.

Μονάδες 10

3. α) ψήφισμα, φυγή, λόγος, επιτροπή, λύματα: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) δήλη, βιωτόν, φανερῶς, ἐξαπατωμένους, ἄνδρα: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί κοντά αρνούνται να το επιτρέψουν, αν αφήσουμε έναν άντρα που φανερά καταστρέφει την ολιγαρχία. Στους νέους νόμους υπάρχει η διάταξη να μην καταδικάζεται σε θάνατο κανείς από αυτούς που είναι ανάμεσα στους τρεις χιλιάδες άνδρες χωρίς τη δική σας ψήφο, αλλά αυτούς που είναι εκτός του καταλόγου[1] να έχουν οι Τριάκοντα το δικαίωμα να τους καταδικάσουν σε θάνατο. Εγώ λοιπόν» είπε «διαγράφω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας[2]. Και αυτόν» είπε «εμείς τον καταδικάζουμε σε θάνατο».

1. Αναφέρεται στον κατάλογο που περιλάμβανε τα ονόματα των τριών χιλιάδων πολιτών τους οποίους δεν είχαν δικαίωμα οι Τριάκοντα να θανατώσουν, αλλά χρειαζόταν η απόφαση των βουλευτών.

2. Δηλαδή με τη σύμφωνη γνώμη των Τριάκοντα.

2. β, δ, α, ε, γ

3. α) ψήφισμα: *διαψηφίζεσθαι* / *ψήφου*, φυγή: *ἀναφεύξοιτο*, λόγος: *εἰπὼν* / *εἶπεν*, επιτροπή: *ἐπιτρέψοι* / *ἐπιτρέπῃ* / *ἐπιτρέψειν*, λύματα: *λυμαινόμενον*

β) *δήλη* → δήλωση (άδηλος, δηλώνω), *βιωτόν* → βίωμα (αβίωτος, συμβίωση), *φανερῶς* → φανάρι (διαφανής, επιφάνεια), *ἐξαπατωμένους* → εξαπάτηση (απατηλός, αυταπάτη), *ἄνδρα* → ανδρείος (ανδρόγυνο, ανδροκρατία)

ΘΕΜΑ 251ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (2614)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω…ἡμεῖς θανατοῦμεν.***

Μονάδες 30

2. Να εξηγήσετε γιατί οι Αθηναίοι εξόρισαν τον Ξενοφώντα από την πατρίδα του (394 π.Χ.) και γιατί, πολύ αργότερα (365 π.Χ.), ανακάλεσαν αυτή τους την απόφαση.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή τη στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *δῆλος*	α) *εἰμί*
2. *γίγνομαι*	β) *φανερός*
3. *κελεύω*	γ) *καταστρέφω*
4. *φημί*	δ) *ἐξαλείφω*
5. *λυμαίνομαι*	ε) *φάσκω*
	στ) *προστάττω*
	ζ) *γιγνώσκω*

Μονάδες 5

β) διάλογος, επιστάτης, όραμα, ανεπίτρεπτος, ανακαίνιση: Να συνδέσετε τις

παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί κοντά αρνούνται να το επιτρέψουν, αν αφήσουμε έναν άντρα που φανερά καταστρέφει την ολιγαρχία. Στους νέους νόμους υπάρχει η διάταξη να μην καταδικάζεται σε θάνατο κανείς από αυτούς που είναι ανάμεσα στους τρεις χιλιάδες άνδρες χωρίς τη δική σας ψήφο, αλλά αυτούς που είναι εκτός του καταλόγου[1] να έχουν οι Τριάκοντα το δικαίωμα να τους καταδικάσουν σε θάνατο. Εγώ λοιπόν» είπε «διαγράφω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας[2]. Και αυτόν» είπε «εμείς τον καταδικάζουμε σε θάνατο».

1. Αναφέρεται στον κατάλογο που περιλάμβανε τα ονόματα των τριών χιλιάδων πολιτών τους οποίους δεν είχαν δικαίωμα οι Τριάκοντα να θανατώσουν, αλλά χρειαζόταν η απόφαση των βουλευτών.

2. Δηλαδή με τη σύμφωνη γνώμη των Τριάκοντα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) 1β, 2α, 3στ, 4ε, 5γ

β) διάλογος: *διαλεχθείς*, επιστάτης: *ἐπιστῆναι* / *προστάτου* / *ἐφεστηκότες*, όραμα: *ὁρῶν*, ανεπίτρεπτος: *ἐπιτρέψοι* / *ἐπιτρέπῃ* / *ἐπιτρέψειν*, ανακαίνιση: *καινοῖς*

ΘΕΜΑ 253ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (2620)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω…ἡμεῖς θανατοῦμεν.***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

β) Ποια είναι η πιθανότερη χρονολογική κατάταξη των έργων του;

Μονάδες 10

3. α) ***ἐπαύσατο, ἡγησάμενος, διαλεχθείς, φανερῶς, εἰσελθών:*** Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *δῆλος*	*α) εἰμί*
2. *γίγνομαι*	*β) φανερός*
3. *κελεύω*	*γ) χωρίς*
4. *λέγω*	*δ) ἄδηλος*
5. *ἄνευ*	*ε) φάσκω*

	στ) *προστάττω*
	ζ) *ὁμοῦ*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί κοντά αρνούνται να το επιτρέψουν, αν αφήσουμε έναν άντρα που φανερά καταστρέφει την ολιγαρχία. Στους νέους νόμους υπάρχει η διάταξη να μην καταδικάζεται σε θάνατο κανείς από αυτούς που είναι ανάμεσα στους τρεις χιλιάδες άνδρες χωρίς τη δική σας ψήφο, αλλά αυτούς που είναι εκτός του καταλόγου[1] να έχουν οι Τριάκοντα το δικαίωμα να τους καταδικάσουν σε θάνατο. Εγώ λοιπόν» είπε «διαγράφω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας[2]. Και αυτόν» είπε «εμείς τον καταδικάζουμε σε θάνατο».

1. Αναφέρεται στον κατάλογο που περιλάμβανε τα ονόματα των τριών χιλιάδων πολιτών τους οποίους δεν είχαν δικαίωμα οι Τριάκοντα να θανατώσουν, αλλά χρειαζόταν η απόφαση των βουλευτών.

2. Δηλαδή με τη σύμφωνη γνώμη των Τριάκοντα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»
β) «Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.»

3. α) *ἐπαύσατο* → παύση (παύλα, αναπαυτικός), *ἡγησάμενος* → ηγέτης (ηγεμονία, αφήγηση), *διαλεχθείς* → διάλογος (διάλεξη, διαλεκτικός), *φανερῶς* → προφανής (επιφάνεια, φάσμα), *εἰσελθών* → έλευση (ερχομός, ελεύθερος, προσήλυτος)

β) 1β, 2α, 3στ, 4ε, 5γ

ΘΕΜΑ 254ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 50-51. (2623)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ᾽ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω…ἡμεῖς θανατοῦμεν.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Ιστορικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐπαύσατο	-ις	
ἔχοντας	-μα	
ποιήσω	-τής	
ὁρῶν	-ις	
ἐξαλείφω	-ή	

Μονάδες 5

β) λογικός, επιστασία, διορατικός, απάτη, απολύμανση: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω πως είναι έργο ενός ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, αν βλέπει ότι οι φίλοι του εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί κοντά αρνούνται να το επιτρέψουν, αν αφήσουμε έναν άντρα που φανερά καταστρέφει την ολιγαρχία. Στους νέους νόμους υπάρχει η διάταξη να μην καταδικάζεται σε θάνατο κανείς από αυτούς που είναι ανάμεσα στους τρεις χιλιάδες άνδρες χωρίς τη δική σας ψήφο, αλλά αυτούς που είναι εκτός του καταλόγου[1] να έχουν οι Τριάκοντα το δικαίωμα να τους καταδικάσουν σε θάνατο. Εγώ λοιπόν» είπε «διαγράφω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας[2]. Και αυτόν» είπε «εμείς τον καταδικάζουμε σε θάνατο».

1. Αναφέρεται στον κατάλογο που περιλάμβανε τα ονόματα των τριών χιλιάδων πολιτών τους οποίους δεν είχαν δικαίωμα οι Τριάκοντα να θανατώσουν, αλλά χρειαζόταν η απόφαση των βουλευτών.

2. Δηλαδή με τη σύμφωνη γνώμη των Τριάκοντα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα ιστορικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα εξής: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*
«***Κύρου Ἀνάβασις***: Η συμμετοχή των 'μυρίων', δέκα χιλιάδων Ελλήνων μισθοφόρων στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του αδελφού του βασιλιά Αρταξέρξη του Β' και η περιπετειώδης περιπλάνησή τους ως τον Εύξεινο Πόντο και από κει στη Θράκη, το 401 π.Χ.
Κύρου Παιδεία: Μυθιστορηματική βιογραφία του Κύρου του Μεγάλου. Ο Ξενοφών αλλάζει ιστορικά στοιχεία και επινοεί περιστατικά για να προβάλει τις δικές του ιδέες σχετικά με την εκπαίδευση του ιδανικού ηγέτη και την επίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐπαύσατο	-ις	*παῦσις*
ἔχοντας	-μα	*σχῆμα*
ποιήσω	-τής	*ποιητής*
ὁρῶν	-ις	*ὅρασις*
ἐξαλείφω	-ή	*ἀλοιφή*

β) λογικός: *εἶπεν / εἰπὼν*, επιστασία: *ἐπιστῆναι / προστάτου / ἐφεστηκότες*,

διορατικός: *ὁρῶν*, απάτη: *ἐξαπατωμένους*, απολύμανση: *λυμαινόμενον*

ΘΕΜΑ 271ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2723)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ [ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης…περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι.***

Μονάδες 30

2. Ο Ξενοφών είχε τη φιλοδοξία να συνεχίσει το έργο του Θουκυδίδη. Πόσο επιτυχημένη θεωρείται η προσπάθειά του;

Μονάδες 10

3. α) ***ἱκετεύω, ἐξαλείφω, νόμον, ἔγραψαν, ἐπιδεῖξαι:*** Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) ***ἀνεπήδησεν, ἐννομώτατα, κατάλογος, ἀδικώτατοι, ἀσεβέστατοι:*** Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις του κειμένου στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Όταν άκουσε αυτά ο Θηραμένης, πήδησε πάνω στην εστία και είπε: «Εγώ» είπε «άνδρες, ικετεύω σε ό,τι πιο δίκαιο υπάρχει να μην έχει ο Κριτίας το δικαίωμα να διαγράφει ούτε εμένα ούτε όποιον θέλει από εσάς, αλλά με τον νόμο τον οποίο αυτοί συνέταξαν σχετικά με αυτούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν να κρινόμαστε και εσείς και εγώ. Και τούτο» είπε «μα τους θεούς, δεν το αγνοώ, ότι δηλαδή δε θα μου είναι αρκετός[1] αυτός εδώ ο βωμός, αλλά θέλω να αποδείξω και τούτο, ότι αυτοί όχι μόνο είναι πολύ άδικοι προς τους ανθρώπους αλλά και πολύ ασεβείς προς τους θεούς.

1. Πιο ελεύθερα: ότι δηλαδή δε θα με σώσει αυτός ο βωμός.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31-32: «Ο Ξενοφών, παρά το θαυμασμό του για τον Θουκυδίδη και την προφανή φιλοδοξία του να συνεχίσει το έργο του στα *Ελληνικά*, δεν διαθέτει τη διεισδυτικότητα ή τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη του μεγάλου προκατόχου του. Με τη σαφήνεια όμως και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό 'ρεπόρτερ' και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίρροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών 'πόλεων-κρατών' της Ελλάδας.»

3. α) *ἱκετεύω* → ικέτης (ικεσία, ικετευτικός), *ἐξαλείφω* → εξάλειψη (άλειμμα, απαλοιφή), *νόμον* → νομοθέτης (παρανομία, διανομή), *ἔγραψαν* → γραφή (διάγραμμα, γραπτός), *ἐπιδεῖξαι* → επίδειξη (επιδεικτικός, δείγμα)

β) *ἀνεπήδησεν: ἀνὰ + πηδῶ, ἐννομώτατα: ἐν + νόμος, κατάλογος: κατὰ + λέγω, ἀδικώτατοι: ἀ-* (στερητ.) *+ δίκη, ἀσεβέστατοι: ἀ* (στερητ.) *+ σέβας (τό)*

ΘΕΜΑ 272ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2725)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ [ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης…περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι.***

Μονάδες 30

2. Πώς αναδεικνύεται η πίστη του Ξενοφώντα σε υψηλές αξίες;

Μονάδες 10

3. α) αλοιφή, ευσέβεια, παράδειγμα, άνανδρος, φήμη: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α'** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β'** στήλη. Δύο λέξεις της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀγαθός*	*α) ἀγνοῶ*
2. *ἄδικος*	β) *οἶδα*
3. *ἀσεβής*	γ) *παράνομος*
4. *γιγνώσκω*	δ) *κακός*

5. *ἔννομος*	ε) *δίκαιος*
	στ) *νομικός*
	ζ) *εὐσεβής*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Όταν άκουσε αυτά ο Θηραμένης, πήδησε πάνω στην εστία και είπε: «Εγώ» είπε «άνδρες, ικετεύω σε ό,τι πιο δίκαιο υπάρχει να μην έχει ο Κριτίας το δικαίωμα να διαγράφει ούτε εμένα ούτε όποιον θέλει από εσάς, αλλά με τον νόμο τον οποίο αυτοί συνέταξαν σχετικά με αυτούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν να κρινόμαστε και εσείς και εγώ. Και τούτο» είπε «μα τους θεούς, δεν το αγνοώ, ότι δηλαδή δε θα μου είναι αρκετός[1] αυτός εδώ ο βωμός, αλλά θέλω να αποδείξω και τούτο, ότι αυτοί όχι μόνο είναι πολύ άδικοι προς τους ανθρώπους αλλά και πολύ ασεβείς προς τους θεούς.

1. Πιο ελεύθερα: ότι δηλαδή δε θα με σώσει αυτός ο βωμός.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Σε όλη την περιπετειώδη ζωή του ο Ξενοφών έμεινε σταθερός στις ιδέες του και στην πίστη του σε υψηλές αξίες. Παρά την αντιπάθειά του προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας, περιγράφει με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας. Επίσης παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) αλοιφή: *ἐξαλείφειν / εὐεξαλειπτότερον*, ευσέβεια: *ἀσεβέστατοι*, παράδειγμα: *ἐπιδεῖξαι*, άνανδρος: *ἄνδρες*, φήμη: *ἔφη*

β) 1δ, 2ε, 3ζ, 4α, 5γ

ΘΕΜΑ 274ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2727)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ [ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης…περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι.***

Μονάδες 30

2. α) Πώς αξιολογήθηκε το έργο του Ξενοφώντα στην Αλεξανδρινή και στη Ρωμαϊκή εποχή;
β) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ἑλληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

Μονάδες 10

3. *α) νόμος, κατάλογος, κρίσις, ἀσεβής, ὑπηρέτης:* Να γράψετε από ένα ρήμα της αρχαίας ελληνικής ομόρριζο για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α'** στήλης με τη σημασία της στη **Β'** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *ἔννομος*	α) αναίσχυντος

2. *εὐεξάλειπτος*	β) θέλω
3. *ἀναιδής*	γ) αυτός που σβήνεται εύκολα
4. *βούλομαι*	δ) πρέπει
5. *δεῖ*	ε) αυτός που αλείφεται καλά
	στ) σκέπτομαι
	ζ) σύμφωνος με τον νόμο

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Όταν άκουσε αυτά ο Θηραμένης, πήδησε πάνω στην εστία και είπε: «Εγώ» είπε «άνδρες, ικετεύω σε ό,τι πιο δίκαιο υπάρχει να μην έχει ο Κριτίας το δικαίωμα να διαγράφει ούτε εμένα ούτε όποιον θέλει από εσάς, αλλά με τον νόμο τον οποίο αυτοί συνέταξαν σχετικά με αυτούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν να κρινόμαστε και εσείς και εγώ. Και τούτο» είπε «μα τους θεούς, δεν το αγνοώ, ότι δηλαδή δε θα μου είναι αρκετός[1] αυτός εδώ ο βωμός, αλλά θέλω να αποδείξω και τούτο, ότι αυτοί όχι μόνο είναι πολύ άδικοι προς τους ανθρώπους αλλά και πολύ ασεβείς προς τους θεούς.

1. Πιο ελεύθερα: ότι δηλαδή δε θα με σώσει αυτός ο βωμός.

2. α) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Η αναγνώριση της συγγραφικής προσφοράς του Ξενοφώντος δυνάμωνε με το πέρασμα του χρόνου. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) τον κατέτασσαν σταθερά μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
Στη ρωμαϊκή εποχή τον ξεχώρισαν από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί '*ἀττικὴ μέλισσα*' και '*ἀττικὴ μοῦσα*' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι. Η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενό του και το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) προετοιμάζουν την *Κοινή* της ελληνιστικής εποχής.»

β) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31: Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

3. α) *νόμος → νομίζω, κατάλογος → καταλέγω, κρίσις → κρίνω, ἀσεβής → ἀσεβῶ, ὑπηρέτης → ὑπηρετῶ*

β) 1ζ, 2γ, 3α, 4β, 5δ

ΘΕΜΑ 275ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2728)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ [ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης…περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι.***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ελληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

β) Να αναφέρετε τους τίτλους των υπολοίπων έργων του Ξενοφώντα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία με τα *Ελληνικά*.

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐξαλείφειν	-ή	
ἱκετεύω	-ης	
ἔγραψαν	-μα	
ἐπιδεῖξαι	-ις	
βοηθήσετε	-ός	

Μονάδες 5

β) *ανέστιος, ουσία, επίγραμμα, επικήρυξη, απόδοση*: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Όταν άκουσε αυτά ο Θηραμένης, πήδησε πάνω στην εστία και είπε: «Εγώ» είπε «άνδρες, ικετεύω σε ό,τι πιο δίκαιο υπάρχει να μην έχει ο Κριτίας το δικαίωμα να διαγράφει ούτε εμένα ούτε όποιον θέλει από εσάς, αλλά με τον νόμο τον οποίο αυτοί συνέταξαν σχετικά με αυτούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν να κρινόμαστε και εσείς και εγώ. Και τούτο» είπε «μα τους θεούς, δεν το αγνοώ, ότι δηλαδή δε θα μου είναι αρκετός[1] αυτός εδώ ο βωμός, αλλά θέλω να αποδείξω και τούτο, ότι αυτοί όχι μόνο είναι πολύ άδικοι προς τους ανθρώπους αλλά και πολύ ασεβείς προς τους θεούς.

1. Πιο ελεύθερα: ότι δηλαδή δε θα με σώσει αυτός ο βωμός.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
α) Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.
β) Στην κατηγορία των ιστορικών έργων ανήκουν τα ακόλουθα: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*

3. *α)*

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐξαλείφειν	-ή	*ἀλοιφή*
ἱκετεύω	-ης	*ἱκέτης*
ἔγραψαν	-μα	*γράμμα*
ἐπιδεῖξαι	-ις	*ἐπίδειξις*
βοηθήσετε	-ός	*βοηθός*

β) ανέστιος: *ἑστίαν*, ουσία: *εἶναι / εἰσὶ*, επίγραμμα: *ἔγραψαν*, επικήρυξη: *κῆρυξ*, απόδοση: *παραδίδομεν*

ΘΕΜΑ 277ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2736)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ [ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης…περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι.***

Μονάδες 30

2. Ποιες στρατιωτικές υπηρεσίες προσέφερε ο Ξενοφών στον Αγησίλαο;

Μονάδες 10

3. *α) ἀνεπήδησεν, βούληται, κρίσιν, ἐπιδεῖξαι, θαυμάζω:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *γραφή, γράμμα, γραφεύς, βοηθός, βοήθεια:* Να κατατάξετε τις παραπάνω ομόρριζες προς τους επόμενους ρηματικούς τύπους ***ἔγραψαν*** και ***βοηθήσετε*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Όταν άκουσε αυτά ο Θηραμένης, πήδησε πάνω στην εστία και είπε: «Εγώ» είπε «άνδρες, ικετεύω σε ό,τι πιο δίκαιο υπάρχει να μην έχει ο Κριτίας το δικαίωμα να διαγράφει ούτε εμένα ούτε όποιον θέλει από εσάς, αλλά με τον νόμο τον οποίο αυτοί συνέταξαν σχετικά με αυτούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν να κρινόμαστε και εσείς και εγώ. Και τούτο» είπε «μα τους θεούς, δεν το αγνοώ, ότι δηλαδή δε θα μου είναι αρκετός[1] αυτός εδώ ο βωμός, αλλά θέλω να αποδείξω και τούτο, ότι αυτοί όχι μόνο είναι πολύ άδικοι προς τους ανθρώπους αλλά και πολύ ασεβείς προς τους θεούς.

1. Πιο ελεύθερα: ότι δηλαδή δε θα με σώσει αυτός ο βωμός.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον λόγω της συμμετοχής του στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς.»

3. α) *ἀνεπήδησεν* → αναπήδηση (υπερπήδηση, χοροπηδώ), *βούληται* → βούληση (βουλητικός, άβουλος), *κρίσιν* →κριτής (κριτήριο, διάκριση), *ἐπιδεῖξαι* → επίδειξη (επιδεικτικός, υπόδειγμα), *θαυμάζω* → θαυμασμός (θαυμάσιος, αξιοθαύμαστος)

β)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
γραφή	*γραφεύς*	*γράμμα*
βοήθεια	*βοηθός*	

ΘΕΜΑ 278ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2732)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ [ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης…περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τους Αθηναίους στην άρση του ψηφίσματος της εξορίας του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἀνεπήδησεν	-μα	
γιγνώσκοντες	-μων	
ἱκετεύω	-ία	
πράττετε	-ις	
ἀπαγαγόντες	-ή	

Μονάδες 5

β) εύανδρος, γραφή, διάκριση, ανάγνωση, εκδότης: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Όταν άκουσε αυτά ο Θηραμένης, πήδησε πάνω στην εστία και είπε: «Εγώ» είπε «άνδρες, ικετεύω σε ό,τι πιο δίκαιο υπάρχει να μην έχει ο Κριτίας το δικαίωμα να διαγράφει ούτε εμένα ούτε όποιον θέλει από εσάς, αλλά με τον νόμο τον οποίο αυτοί συνέταξαν σχετικά με αυτούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν να κρινόμαστε και εσείς και εγώ. Και τούτο» είπε «μα τους θεούς, δεν το αγνοώ, ότι δηλαδή δε θα μου είναι αρκετός[1] αυτός εδώ ο βωμός, αλλά θέλω να αποδείξω και τούτο, ότι αυτοί όχι μόνο είναι πολύ άδικοι προς τους ανθρώπους αλλά και πολύ ασεβείς προς τους θεούς.

1. Πιο ελεύθερα: ότι δηλαδή δε θα με σώσει αυτός ο βωμός.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.). Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατό του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἀνεπήδησεν	-μα	*ἀναπήδημα*
γιγνώσκοντες	-μων	*γνώμων*
ἱκετεύω	-ία	*ἱκεσία*
πράττετε	-ις	*πρᾶξις*
ἀπαγαγόντες	-ή	*ἀπαγωγή*

β) εύανδρος: *ἄνδρες*, γραφή: *ἔγραψαν*, διάκριση: *κρίσιν* / *κατακεκριμένον* / *Κριτίᾳ* / *Κριτίας*, ανάγνωση: *γιγνώσκοντες* / *ἀγνοῶ*, εκδότης: *παραδίδομεν*

ΘΕΜΑ 280ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2791)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ [ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης…περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι.***

Μονάδες 30

2. Οι Αθηναίοι με ψήφισμά τους εξόρισαν τον Ξενοφώντα, επειδή:
α) αρνήθηκε να υπηρετήσει στον αθηναϊκό στρατό,
β) κατατάχτηκε ως μισθοφόρος στον στρατό του Κύρου, στη Μ. Ασία,
γ) ανήκε στην τάξη των ιππέων και συναναστρεφόταν με τον Σωκράτη,
δ) στη μάχη της Κορωνείας (494 π.Χ.), παρατάχτηκε με τον βασιλιά της Σπάρτης Αγησίλαο εναντίον της πατρίδας του,
ε) δεν επέτρεψε στους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.
Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση, σημειώνοντας το αντίστοιχο γράμμα, και να αναφέρετε αν οι Αθηναίοι αναθεώρησαν το ψήφισμα αυτό και με ποια αφορμή.

Μονάδες 10

3. α) *εἶπεν, ἡγουμένου, παραδίδομεν, κατακεκριμένον, ἀπαγαγόντες:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε ρήμα της **Α′** στήλης με το συνώνυμό του στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *βούλομαι*	α) *ποιῶ*
2. *γιγνώσκω*	β) *βουλεύομαι*
3. *κελεύω*	γ) *ἐπίσταμαι*
4. *λέγω*	δ) *ἐθέλω*
5. *πράττω*	ε) *φάσκω*
	στ) *προστάττω*
	ζ) *κηρύττω*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Όταν άκουσε αυτά ο Θηραμένης, πήδησε πάνω στην εστία και είπε: «Εγώ» είπε «άνδρες, ικετεύω σε ό,τι πιο δίκαιο υπάρχει να μην έχει ο Κριτίας το δικαίωμα να διαγράφει ούτε εμένα ούτε όποιον θέλει από εσάς, αλλά με τον νόμο τον οποίο αυτοί συνέταξαν σχετικά με αυτούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν να κρινόμαστε και εσείς και εγώ. Και τούτο» είπε «μα τους θεούς, δεν το αγνοώ, ότι δηλαδή δε θα μου είναι αρκετός[1] αυτός εδώ ο βωμός, αλλά θέλω να αποδείξω και τούτο, ότι αυτοί όχι μόνο είναι πολύ άδικοι προς τους ανθρώπους αλλά και πολύ ασεβείς προς τους θεούς.

1. Πιο ελεύθερα: ότι δηλαδή δε θα με σώσει αυτός ο βωμός.

2. Σωστή απάντηση: **δ**
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους. Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) *εἶπεν* → έπος (επικός, καλλιέπεια), *ἡγουμένου* → ηγεμόνας (ηγεμονία, περιήγηση), *παραδίδομεν* →παράδοση (δότης, μεταδοτικός), *κατακεκριμένον* → κατάκριση (ανακριτής, αδιάκριτος), *ἀπαγαγόντες* → απαγωγή (απαγωγέας, αγωγός)

β) 1δ, 2γ, 3στ, 4ε, 5α

ΘΕΜΑ 281ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2793)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ [ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης…περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι.***

Μονάδες 30

2. *α)* Να εξηγήσετε γιατί δεν είναι εύκολη η ειδολογική και η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.

β) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α'** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β'** στήλη. Δύο λέξεις της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀσεβής*	α) *γιγνώσκω*
2. *ἔννομος*	β) *νόμιμος*
3. *ἀγνοῶ*	γ) *δίκαιος*
4. *ἄδικος*	δ) *εὐσεβής*
5. *ἀγαθός*	ε) *ἀνάξιος*
	στ) *παράνομος*

	ζ) κακός

Μονάδες 5

β) ζωγραφική, κριτήριο, έκδοση, λήμμα, διαγωγή: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Όταν άκουσε αυτά ο Θηραμένης, πήδησε πάνω στην εστία και είπε: «Εγώ» είπε «άνδρες, ικετεύω σε ό,τι πιο δίκαιο υπάρχει να μην έχει ο Κριτίας το δικαίωμα να διαγράφει ούτε εμένα ούτε όποιον θέλει από εσάς, αλλά με τον νόμο τον οποίο αυτοί συνέταξαν σχετικά με αυτούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν να κρινόμαστε και εσείς και εγώ. Και τούτο» είπε «μα τους θεούς, δεν το αγνοώ, ότι δηλαδή δε θα μου είναι αρκετός[1] αυτός εδώ ο βωμός, αλλά θέλω να αποδείξω και τούτο, ότι αυτοί όχι μόνο είναι πολύ άδικοι προς τους ανθρώπους αλλά και πολύ ασεβείς προς τους θεούς.

1. Πιο ελεύθερα: ότι δηλαδή δε θα με σώσει αυτός ο βωμός.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Δεν είναι εύκολη ούτε η ειδολογική ούτε η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα. Ορισμένα από τα έργα του συνδυάζουν γνωρίσματα διαφορετικών φιλολογικών ειδών.»
β) «Η χρονολόγηση των έργων του στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»

3. *α)* 1δ, 2στ, 3α, 4γ, 5ζ

β) ζωγραφική: *ἔγραψαν*, κριτήριο: *κρίσιν* / *κατακεκριμένον* / *Κριτίᾳ* / *Κριτίας*, έκδοση: *παραδίδομεν*, λήμμα: *λαβόντες*, διαγωγή: *ἀπαγαγόντες*

ΘΕΜΑ 283ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2798)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ [ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης…περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να γράψετε δύο τίτλους έργων από κάθε κατηγορία.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α′** στήλης με τη λέξεις της **Β′** στήλης με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια. Δύο λέξεις περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. κατάληψη	
2. μετεγγραφή	α) *ἔγραψαν*
3. προληπτικός	
4. επίγραμμα	
5. διάλειμμα	β) *λαβόντες*
6. γρίφος	
7. λήμμα	

Μονάδες 5

β) ***ἐπιδείκνυμι, ἄδικος, ἀσεβής, ἀπάγω, ἕνδεκα:*** Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις του κειμένου στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Όταν άκουσε αυτά ο Θηραμένης, πήδησε πάνω στην εστία και είπε: «Εγώ» είπε «άνδρες, ικετεύω σε ό,τι πιο δίκαιο υπάρχει να μην έχει ο Κριτίας το δικαίωμα να διαγράφει ούτε εμένα ούτε όποιον θέλει από εσάς, αλλά με τον νόμο τον οποίο αυτοί συνέταξαν σχετικά με αυτούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν να κρινόμαστε και εσείς και εγώ. Και τούτο» είπε «μα τους θεούς, δεν το αγνοώ, ότι δηλαδή δε θα μου είναι αρκετός[1] αυτός εδώ ο βωμός, αλλά θέλω να αποδείξω και τούτο, ότι αυτοί όχι μόνο είναι πολύ άδικοι προς τους ανθρώπους αλλά και πολύ ασεβείς προς τους θεούς.

1. Πιο ελεύθερα: ότι δηλαδή δε θα με σώσει αυτός ο βωμός.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική παραγωγή του Ξενοφώντα άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί: Ιστορικά (*Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος*), Σωκρατικά (*Ἀπολογία Σωκράτους, Συμπόσιον*) και Διδακτικά (*Περί ἱππικῆς, Ἱππαρχικός*).»

3. α) 1β, 2α, 3β, 4α, 7β

β) *ἐπιδείκνυμι: ἐπὶ + δείκνυμι, ἄδικος : ἀ-* (στερητ.) *+ δίκη, ἀσεβής: ἀ-* (στερητ.) *+ σέβας (τό), ἀπάγω: ἀπὸ + ἄγω, ἕνδεκα: ἕν* (ουδ. του αριθμητικού *εἷς*) *+ δέκα*

ΘΕΜΑ 284ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2800)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ [ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης…περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Διδακτικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. Να γράψετε από ένα ομόρριζο ουσιαστικό (**Β'** στήλη) και επίθετο (**Γ'** στήλη), απλό ή σύνθετο, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις λέξεις της **Α'** στήλης.

Α'	**Β'**	**Γ'**
λέξεις	**ουσιαστικά**	**επίθετα**
ἱκετεύω		
γιγνώσκω		
ἀπάγω		
ἡγοῦμαι		
θαυμάζω		

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Όταν άκουσε αυτά ο Θηραμένης, πήδησε πάνω στην εστία και είπε: «Εγώ» είπε «άνδρες, ικετεύω σε ό,τι πιο δίκαιο υπάρχει να μην έχει ο Κριτίας το δικαίωμα να διαγράφει ούτε εμένα ούτε όποιον θέλει από εσάς, αλλά με τον νόμο τον οποίο αυτοί συνέταξαν σχετικά με αυτούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν να κρινόμαστε και εσείς και εγώ. Και τούτο» είπε «μα τους θεούς, δεν το αγνοώ, ότι δηλαδή δε θα μου είναι αρκετός[1] αυτός εδώ ο βωμός, αλλά θέλω να αποδείξω και τούτο, ότι αυτοί όχι μόνο είναι πολύ άδικοι προς τους ανθρώπους αλλά και πολύ ασεβείς προς τους θεούς.

1. Πιο ελεύθερα: ότι δηλαδή δε θα με σώσει αυτός ο βωμός.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα διδακτικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Περὶ ἱππικῆς, Ἱππαρχικός, Ἱέρων, Πόροι* ή *Περὶ Προσόδων.*
«***Ἱέρων***: διάλογος ανάμεσα στον τύραννο των Συρακουσών και στον ποιητή Σιμωνίδη για τις διαφορές στη ζωή του απόλυτου μονάρχη και του απλού πολίτη.
Πόροι ή ***Περὶ Προσόδων***: πρόταση λύσεων για την εξυγίανση των οικονομικών του κράτους των Αθηνών στα μέσα του 4ου αι. π.Χ.»

3.

Α′	**Β′**	**Γ′**
λέξεις	**ουσιαστικά**	**επίθετα**
ἱκετεύω	ικέτης	ικετευτικός
γιγνώσκω	γνώση	γνωστός
ἀπάγω	απαγωγή	απαγωγός
ἡγοῦμαι	ηγέτης / ηγεμόνας	ηγετικός / ηγεμονικός
θαυμάζω	θαύμα	θαυμαστός / θαυμάσιος

ΘΕΜΑ 286ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2803)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες…ἐκ τούτων πράττετε.***

Μονάδες 30

2. Πώς δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» και πώς αποτυπώνεται στο έργο του η εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου π.Χ. αι.;

Μονάδες 10

3. α) *ἱκετεύω, ἐξαλείφω, ἔγραψαν, ἐπιδεῖξαι, νόμον:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *ἀνεπήδησεν, ἐννομώτατα, κατάλογος, ἀσεβέστατοι, ἀδικώτατοι:* Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις του κειμένου στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Απορώ όμως με εσάς» είπε «άνδρες ωραίοι και με υψηλό φρόνημα, που δε θα βοηθήσετε τους ίδιους τους εαυτούς σας, και μάλιστα ενώ γνωρίζετε πως δε σβήνεται πιο εύκολα το δικό μου όνομα από ό,τι το όνομα του καθενός από εσάς». Μετά από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα έδωσε εντολή στους Έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· και όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους υπηρέτες, με επικεφαλής τους τον Σάτυρο, που ήταν και θρασύτατος και αναιδέστατος, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε» είπε «αυτόν εδώ τον Θηραμένη, που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις [οι Έντεκα], αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε εκεί που πρέπει, να κάνετε τα περαιτέρω».

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό 'ρεπόρτερ' και την ιδεολογική του συνέπεια ο Ξενοφών έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών 'πόλεων-κρατών' της Ελλάδας.»

3. α) *ἱκετεύω* → ικέτης (ικεσία, ικανός), *ἐξαλείφω* → εξάλειψη (άλειμμα, αλοιφή, λίπος), *νόμον* → νόμισμα (παράνομος, νομοταγής), *ἔγραψαν* → γραφή (επίγραμμα, άγραφος), *ἐπιδεῖξαι* → επίδειξη (επιδεικτικός, παράδειγμα)

β) *ἀνεπήδησεν: ἀνὰ + πηδῶ, ἐννομώτατα: ἐν + νόμος, κατάλογος: κατὰ + λέγω, ἀδικώτατοι: ἀ-* (στερητ.) *+ δίκη, ἀσεβέστατοι: ἀ-* (στερητ.) *+ σέβας (τό)*

ΘΕΜΑ 287ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2811)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες…ἐκ τούτων πράττετε.***

Μονάδες 30

2. Ποιες είναι οι απόψεις του Ξενοφώντα για την «αθέτηση του λόγου» και την «παράβαση των όρκων»;

Μονάδες 10

3. α) αλοιφή, παράδειγμα, ευσέβεια, φήμη, άνανδρος: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α'** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β'** στήλη. Δύο λέξεις της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀγαθός*	α) *ἀγνοῶ*
2. *ἄδικος*	β) *οἶδα*
3. *ἀσεβής*	γ) *παράνομος*
4. *γιγνώσκω*	δ) *κακός*

5. *ἔννομος*	ε) *δίκαιος*
	στ) *νομικός*
	ζ) *εὐσεβής*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Απορώ όμως με εσάς» είπε «άνδρες ωραίοι και με υψηλό φρόνημα, που δε θα βοηθήσετε τους ίδιους τους εαυτούς σας, και μάλιστα ενώ γνωρίζετε πως δε σβήνεται πιο εύκολα το δικό μου όνομα από ό,τι το όνομα του καθενός από εσάς». Μετά από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα έδωσε εντολή στους Έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· και όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους υπηρέτες, με επικεφαλής τους τον Σάτυρο, που ήταν και θρασύτατος και αναιδέστατος, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε» είπε «αυτόν εδώ τον Θηραμένη, που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις [οι Έντεκα], αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε εκεί που πρέπει, να κάνετε τα περαιτέρω».

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) αλοιφή: *ἐξαλείφειν / εὐεξαλειπτότερον*, παράδειγμα: *ἐπιδεῖξαι*, ευσέβεια: *ἀσεβέστατοι*, άνανδρος: *ἄνδρες*, φήμη: *ἔφη*

β) 1δ, 2ε, 3ζ, 4α, 5γ

ΘΕΜΑ 289ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (4871)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες…ἐκ τούτων πράττετε.***

Μονάδες 30

2. Ποιον χαρακτηρισμό απέδωσαν στον Ξενοφώντα οι θαυμαστές του έργου του στη ρωμαϊκή εποχή και γιατί;

Μονάδες 10

3. *α) νόμος, κατάλογος, κρίσις, ἀσεβής, ὑπηρέτης:* Να γράψετε από ένα ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας ομόρριζο για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἔννομος*	α) αναίσχυντος
2. *εὐεξάλειπτος*	β) θέλω
3. *ἀναιδής*	γ) αυτός που σβήνεται εύκολα
4. *βούλομαι*	δ) πρέπει

5. *δεῖ*	ε) αυτός που αλείφεται καλά
	στ) σκέπτομαι
	ζ) σύμφωνος με τον νόμο

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Απορώ όμως με εσάς» είπε «άνδρες ωραίοι και με υψηλό φρόνημα, που δε θα βοηθήσετε τους ίδιους τους εαυτούς σας, και μάλιστα ενώ γνωρίζετε πως δε σβήνεται πιο εύκολα το δικό μου όνομα από ό,τι το όνομα του καθενός από εσάς». Μετά από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα έδωσε εντολή στους Έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· και όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους υπηρέτες, με επικεφαλής τους τον Σάτυρο, που ήταν και θρασύτατος και αναιδέστατος, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε» είπε «αυτόν εδώ τον Θηραμένη, που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις [οι Έντεκα], αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε εκεί που πρέπει, να κάνετε τα περαιτέρω».

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Στη ρωμαϊκή εποχή ξεχώρισαν τον Ξενοφώντα από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί 'ἀττικὴ μέλισσα' και 'ἀττικὴ μοῦσα' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι.»

3. α) *νόμος → νομίζω, κατάλογος → καταλέγω, κρίσις → κρίνω, ἀσεβής → ἀσεβῶ, ὑπηρέτης → ὑπηρετῶ*

β) 1ζ, 2γ, 3α, 4β, 5δ

ΘΕΜΑ 290ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55.(2815)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες…ἐκ τούτων πράττετε.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για την καταγωγή (γέννηση, οικογενειακό περιβάλλον), τη μόρφωση του Ξενοφώντα και τις πολιτικές συνθήκες της εποχής του;

Μονάδες 10

3. *α)* Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξηπου σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐξαλείφειν	-ή	
ἱκετεύω	-ης	
ἔγραψαν	-μα	
ἐπιδεῖξαι	-ις	
βοηθήσετε	-ός	

Μονάδες 5

β) *ανέστιος, επίγραμμα, ουσία, επικήρυξη, απόδοση:* Να συνδέσετε τις λέξεις

με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Απορώ όμως με εσάς» είπε «άνδρες ωραίοι και με υψηλό φρόνημα, που δε θα βοηθήσετε τους ίδιους τους εαυτούς σας, και μάλιστα ενώ γνωρίζετε πως δε σβήνεται πιο εύκολα το δικό μου όνομα από ό,τι το όνομα του καθενός από εσάς». Μετά από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα έδωσε εντολή στους Έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· και όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους υπηρέτες, με επικεφαλής τους τον Σάτυρο, που ήταν και θρασύτατος και αναιδέστατος, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε» είπε «αυτόν εδώ τον Θηραμένη, που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις [οι Έντεκα], αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε εκεί που πρέπει, να κάνετε τα περαιτέρω».

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών γεννήθηκε (μεταξύ 431 και 429 π.Χ.) στον δήμο της Ερχιάς της Αττικής. Ο πατέρας του Γρύλλος ήταν εύπορος κτηματίας. Ο Ξενοφών πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐξαλείφειν	-ή	*ἀλοιφή*
ἱκετεύω	-ης	*ἱκέτης*
ἔγραψαν	-μα	*γράμμα*
ἐπιδεῖξαι	-ις	*ἐπίδειξις*
βοηθήσετε	-ός	*βοηθός*

β) ανέστιος: *ἑστίαν*, επίγραμμα: *ἔγραψαν*, ουσία: *εἶναι* / *εἶναι* / *εἰσὶ*, επικήρυξη: *κῆρυξ*, απόδοση: *παραδίδομεν*

ΘΕΜΑ 292ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2821)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες…ἐκ τούτων πράττετε.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τον Ξενοφώντα στην εξορία;

Μονάδες 10

3. α) *ἀνεπήδησεν, βούληται, κρίσιν, ἐπιδεῖξαι, θαυμάζω:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *γραφή, γράμμα, γραφεύς, βοηθός, βοήθεια:* Να κατατάξετε τις παραπάνω ομόρριζες προς τους επόμενους ρηματικούς τύπους ***ἔγραψαν*** και ***βοηθήσετε*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Απορώ όμως με εσάς» είπε «άνδρες ωραίοι και με υψηλό φρόνημα, που δε θα βοηθήσετε τους ίδιους τους εαυτούς σας, και μάλιστα ενώ γνωρίζετε πως δε σβήνεται πιο εύκολα το δικό μου όνομα από ό,τι το όνομα του καθενός από εσάς». Μετά από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα έδωσε εντολή στους Έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· και όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους υπηρέτες, με επικεφαλής τους τον Σάτυρο, που ήταν και θρασύτατος και αναιδέστατος, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε» είπε «αυτόν εδώ τον Θηραμένη, που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις [οι Έντεκα], αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε εκεί που πρέπει, να κάνετε τα περαιτέρω».

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον λόγω της συμμετοχής του στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»

3. α) *ἀνεπήδησεν* → αναπήδηση (υπερπήδηση, χοροπηδώ), *βούληται* → βούληση (βουλητικός, βουλησιαρχία), *κρίσιν* → ανακριτής (κριτήριο, αδιάκριτος), *ἐπιδεῖξαι* → επίδειξη (επιδεικτικός, παράδειγμα), *θαυμάζω* → θαυμασμός (θαυμαστός, θαυματουργός)

β)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
γραφή	*γραφεύς*	*γράμμα*
βοήθεια	*βοηθός*	

ΘΕΜΑ 293ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2823)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες…ἐκ τούτων πράττετε.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:

α) Συμμετείχε ως μισθοφόρος στο στράτευμα του Κύρου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη.

β) Μεγάλωσε σε εύπορη οικογένεια στον Δήμο της Ερχιάς Αττικής.

γ) Ακολούθησε τον Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο στη μάχη της Κορωνείας.

δ) Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων της πατρίδας του, της Αθήνας.

ε) Οδήγησε τους Έλληνες μισθοφόρους (τους Μυρίους) από τα βάθη της Ασίας στην πατρίδα τους.

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**

ἀνεπήδησεν	-μα	
γιγνώσκοντες	-μων	
ἱκετεύω	-ία	
πράττετε	-ις	
ἀπαγαγόντες	-ή	

Μονάδες 5

β) γραφή, διάκριση, εύανδρος, ανάγνωση, εκδότης: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Απορώ όμως με εσάς» είπε «άνδρες ωραίοι και με υψηλό φρόνημα, που δε θα βοηθήσετε τους ίδιους τους εαυτούς σας, και μάλιστα ενώ γνωρίζετε πως δε σβήνεται πιο εύκολα το δικό μου όνομα από ό,τι το όνομα του καθενός από εσάς». Μετά από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα έδωσε εντολή στους Έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· και όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους υπηρέτες, με επικεφαλής τους τον Σάτυρο, που ήταν και θρασύτατος και αναιδέστατος, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε» είπε «αυτόν εδώ τον Θηραμένη, που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις [οι Έντεκα], αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε εκεί που πρέπει, να κάνετε τα περαιτέρω».

2. β, δ, α ,ε ,γ

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἀνεπήδησεν	-μα	*ἀναπήδημα*
γιγνώσκοντες	-μων	*γνώμων*
ἱκετεύω	-ία	*ἱκεσία*
πράττετε	-ις	*πρᾶξις*
ἀπαγαγόντες	-ή	*ἀπαγωγή*

β) γραφή: *ἔγραψαν*, διάκριση: *κρίσιν* / *κατακεκριμένον* / *Κριτίᾳ* / *Κριτίας*, εύανδρος: *ἄνδρες*, ανάγνωση: *γιγνώσκοντες* / *ἀγνοῶ*, εκδότης: *παραδίδομεν*

ΘΕΜΑ 295ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2828)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες…ἐκ τούτων πράττετε.***

Μονάδες 30

2. Να εξηγήσετε γιατί οι Αθηναίοι εξόρισαν τον Ξενοφώντα από την πατρίδα του (394 π.Χ.) και γιατί, πολύ αργότερα (365 π.Χ.), ανακάλεσαν αυτή τους την απόφαση.

Μονάδες 10

3. α) ***εἶπεν, ἡγουμένου, παραδίδομεν, κατακεκριμένον, ἀπαγαγόντες***: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε τα ρήματα της **Α'** στήλης με τα συνώνυμά τους της **Β'** στήλης. Δύο λέξεις της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *βούλομαι*	*α) ποιῶ*
2. *γιγνώσκω*	*β) βουλεύομαι*
3. *κελεύω*	*γ) ἐπίσταμαι*

4. *λέγω*	δ) *ἐθέλω*
5. *πράττω*	ε) *φάσκω*
	στ) *προστάττω*
	ζ) *κηρύττω*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Απορώ όμως με εσάς» είπε «άνδρες ωραίοι και με υψηλό φρόνημα, που δε θα βοηθήσετε τους ίδιους τους εαυτούς σας, και μάλιστα ενώ γνωρίζετε πως δε σβήνεται πιο εύκολα το δικό μου όνομα από ό,τι το όνομα του καθενός από εσάς». Μετά από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα έδωσε εντολή στους Έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· και όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους υπηρέτες, με επικεφαλής τους τον Σάτυρο, που ήταν και θρασύτατος και αναιδέστατος, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε» είπε «αυτόν εδώ τον Θηραμένη, που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις [οι Έντεκα], αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε εκεί που πρέπει, να κάνετε τα περαιτέρω».

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον λόγω της συμμετοχής του στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) *εἶπεν* → έπος (επικός, αμετροεπής), *ἡγουμένου* → ηγέτης (ηγεσία, διήγημα), *παραδίδομεν* → παράδοση (εκδότης, προδοσία), *κατακεκριμένον* → κατάκριση (άκριτος, διακριτικός), *ἀπαγαγόντες* → απαγωγή (απαγωγέας, διαγωγή)

β) 1δ, 2γ, 3στ, 4ε, 5α

ΘΕΜΑ 296ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2830)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες…ἐκ τούτων πράττετε.***

Μονάδες 30

2. *α)* Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

β) Ποια είναι η πιθανότερη χρονολογική κατάταξη των έργων του;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α'** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β'** στήλη. Δύο λέξεις της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀσεβής*	*α) γιγνώσκω*
2. *ἔννομος*	*β) νόμιμος*
3. *ἀγνοῶ*	*γ) δίκαιος*
4. *ἄδικος*	*δ) εὐσεβής*
5. *ἀγαθός*	*ε) ἀνάξιος*
	στ) παράνομος
	ζ) κακός

Μονάδες 5

β) ζωγραφική, κριτήριο, έκδοση, λήμμα, διαγωγή: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Απορώ όμως με εσάς» είπε «άνδρες ωραίοι και με υψηλό φρόνημα, που δε θα βοηθήσετε τους ίδιους τους εαυτούς σας, και μάλιστα ενώ γνωρίζετε πως δε σβήνεται πιο εύκολα το δικό μου όνομα από ό,τι το όνομα του καθενός από εσάς». Μετά από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα έδωσε εντολή στους Έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· και όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους υπηρέτες, με επικεφαλής τους τον Σάτυρο, που ήταν και θρασύτατος και αναιδέστατος, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε» είπε «αυτόν εδώ τον Θηραμένη, που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις [οι Έντεκα], αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε εκεί που πρέπει, να κάνετε τα περαιτέρω».

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»
β) «Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.»

3. *α)* 1δ, 2στ, 3α, 4γ, 5ζ

β) ζωγραφική: *ἔγραψαν*, κριτήριο: *κρίσιν* / *κατακεκριμένον* / *Κριτίᾳ* / *Κριτίας*, έκδοση: *παραδίδομεν*, λήμμα: *λαβόντες*, διαγωγή: *ἀπαγαγόντες*

ΘΕΜΑ 298ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2835)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες…ἐκ τούτων πράττετε.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Ιστορικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α′** στήλης με τις λέξεις της **Β′** στήλης με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια. Δύο λέξεις περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. κατάληψη	
2. μετεγγραφή	α) *ἔγραψαν*
3. προληπτικός	
4. επίγραμμα	
5. διάλειμμα	β) *λαβόντες*
6. γρίφος	
7. λήμμα	

Μονάδες 5

β) ***ἐπιδείκνυμι, ἄδικος, ἀσεβής, ἀπάγω, ἕνδεκα:*** Να αναλύσετε τις παραπάνω λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα ιστορικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα εξής: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*
«***Κύρου Ἀνάβασις***: Η συμμετοχή των 'μυρίων', δέκα χιλιάδων Ελλήνων μισθοφόρων στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του αδελφού του βασιλιά Αρταξέρξη του Β' και η περιπετειώδης περιπλάνησή τους ως τον Εύξεινο Πόντο και από κει στη Θράκη, το 401 π.Χ.
Κύρου Παιδεία: Μυθιστορηματική βιογραφία του Κύρου του Μεγάλου. Ο Ξενοφών αλλάζει ιστορικά στοιχεία και επινοεί περιστατικά για να προβάλει τις δικές του ιδέες σχετικά με την εκπαίδευση του ιδανικού ηγέτη και την επίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος.»

3. α) 1β, 2α, 3β, 4α, 7β

β) *ἐπιδείκνυμι: ἐπὶ + δείκνυμι, ἄδικος : ἀ-* (στερητ.) *+ δίκη, ἀσεβής: ἀ-* (στερητ.) *+ σέβας (τό), ἀπάγω: ἀπὸ + ἄγω, ἕνδεκα: ἕν* (ουδ. του αριθμητικού *εἷς*) *+ δέκα*

ΘΕΜΑ 299ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 52-55. (2840)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἑκάστου. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἕνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες…ἐκ τούτων πράττετε.***

Μονάδες 30

2. Ο Ξενοφών είχε τη φιλοδοξία να συνεχίσει το έργο του Θουκυδίδη. Πόσο επιτυχημένη θεωρείται η προσπάθειά του;

Μονάδες 10

3. Να γράψετε από ένα ομόρριζο ουσιαστικό (**Β'** στήλη) και επίθετο (**Γ'** στήλη), απλό ή σύνθετο, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις λέξεις της **Α'** στήλης.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**	**Γ' ΣΤΗΛΗ**
λέξεις	**ουσιαστικά**	**επίθετα**
ἱκετεύω		
γιγνώσκω		
ἀπάγω		
ἡγοῦμαι		
θαυμάζω		

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Απορώ όμως με εσάς» είπε «άνδρες ωραίοι και με υψηλό φρόνημα, που δε θα βοηθήσετε τους ίδιους τους εαυτούς σας, και μάλιστα ενώ γνωρίζετε πως δε σβήνεται πιο εύκολα το δικό μου όνομα από ό,τι το όνομα του καθενός από εσάς». Μετά από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα έδωσε εντολή στους Έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· και όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους υπηρέτες, με επικεφαλής τους τον Σάτυρο, που ήταν και θρασύτατος και αναιδέστατος, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε» είπε «αυτόν εδώ τον Θηραμένη, που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις [οι Έντεκα], αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε εκεί που πρέπει, να κάνετε τα περαιτέρω».

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31-32: «Ο Ξενοφών, παρά το θαυμασμό του για τον Θουκυδίδη και την προφανή φιλοδοξία του να συνεχίσει το έργο του στα *Ελληνικά*, δεν διαθέτει τη διεισδυτικότητα ή τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη του μεγάλου προκατόχου του. Με τη σαφήνεια όμως και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό 'ρεπόρτερ' και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίρροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών 'πόλεων-κρατών' της Ελλάδας.»

3.

Α'	**Β'**	**Γ'**
λέξεις	**ουσιαστικά**	**επίθετα**
ἱκετεύω	ικέτης	ικετευτικός
γιγνώσκω	γνώση	γνωστός
ἀπάγω	απαγωγή	απαγωγός
ἡγοῦμαι	ηγέτης / ηγεμόνας	ηγετικός / ηγεμονικός
θαυμάζω	θαύμα	θαυμαστός / θαυμάσιος

ΘΕΜΑ 301ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (4882)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν…εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο.***

Μονάδες 30

2. Από την περιγραφή ποιων γεγονότων αναδεικνύεται η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές;

Μονάδες 10

3. α) *εἶλκε, ἐπεκαλεῖτο, καθορᾶν, εἶχεν, ἀναγκαζόμενος:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *καθορῶ, δρύφακτα, ἔμπροσθεν, ἀπάγω, ἀπολείπω:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά, τον τραβούσε από τον βωμό ο Σάτυρος, τον τραβούσαν και οι βοηθοί του. Και ο Θηραμένης, όπως ήταν φυσικό, καλούσε θεούς και ανθρώπους να δουν αυτά που γίνονταν. Οι βουλευτές παρέμεναν αδρανείς[1], γιατί έβλεπαν και ότι αυτοί που βρίσκονταν κοντά στα κιγκλιδώματα ήταν ίδιοι με τον Σάτυρο και ότι ο χώρος μπροστά από το βουλευτήριο ήταν γεμάτος με φρουρούς, και γιατί γνώριζαν ότι αυτοί βρίσκονταν εκεί οπλισμένοι με μαχαίρια. Και αυτοί[2] τράβηξαν[3] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[4], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[5], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[6]·

1. Ή: δεν αντιδρούσαν.
2. Δηλαδή οι Έντεκα.
3. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
4. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
5. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
6. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές φτάνει σε κορυφαία επιτεύγματα όπως στην περιγραφή της θριαμβευτικής επιστροφής του Αλκιβιάδη στην Αθήνα (1.4.12-19), της αναγγελίας της καταστροφής του αθηναϊκού στόλου στους Αιγός ποταμούς (2.2.3), της κατεδάφισης των μακρών τειχών (2.2.23), της δίκης και της εκτέλεσης του Θηραμένη (2.3.50-56), της τραγικής αξιοπρέπειας, με την οποία δέχτηκαν οι Σπαρτιάτες το άγγελμα της συμφοράς τους στα Λεύκτρα (6.4.16).»

3. α) *εἶλκε* → έλξη (ελκυστικός, ανελκυστήρας), *ἐπεκαλεῖτο* → επίκληση (κάλεσμα, εκκλησία), *καθορᾶν* → όραση (οραματισμός, διορατικός), *εἶχεν* → εχεμύθεια (νουνεχής, εχέγγυο), *ἀναγκαζόμενος* → αναγκαίος (αναγκαστικός, εξαναγκασμός)

β) *καθορῶ: κατὰ + ὁρῶ* (κατά τη σύνθεση συνέβη έκθλιψη και δάσυνση), *δρύφακτα: δρῦς + φράττω, ἔμπροσθεν: ἐν + πρόσθεν, ἀπάγω: ἀπὸ + ἄγω, ἀπολείπω: ἀπὸ + λείπω*

ΘΕΜΑ 302ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (2219)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν…εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο.***

Μονάδες 30

2. Ποιες συνέπειες έχει, κατά τον Ξενοφώντα, η ασέβεια προς τους θεούς στην εξέλιξη των ιστορικών γεγονότων;

Μονάδες 10

3. α) έλκηθρο, προσομοίωση, πρόσθιος, άνανδρος, δήλωση: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α'** στήλης με τις συνώνυμές τους της **Β'** στήλης. Δύο λέξεις της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *ἕλκω*	α) *θαυμαστός*
2. *οἰμώζω*	β) *εὔμορφος*
3. *ἀγαστός*	γ) *ἀπωθῶ*
4. *λέγω*	δ) *σύρω*
5. *καλός*	ε) *φάσκω*
	στ) *μισητός*

	ζ) *ὀδύρομαι*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά, τον τραβούσε από τον βωμό ο Σάτυρος, τον τραβούσαν και οι βοηθοί του. Και ο Θηραμένης, όπως ήταν φυσικό, καλούσε θεούς και ανθρώπους να δουν αυτά που γίνονταν. Οι βουλευτές παρέμεναν αδρανείς[1], γιατί έβλεπαν και ότι αυτοί που βρίσκονταν κοντά στα κιγκλιδώματα ήταν ίδιοι με τον Σάτυρο και ότι ο χώρος μπροστά από το βουλευτήριο ήταν γεμάτος με φρουρούς, και γιατί γνώριζαν ότι αυτοί βρίσκονταν εκεί οπλισμένοι με μαχαίρια. Και αυτοί[2] τράβηξαν[3] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[4], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[5], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[6]·

1. Ή: δεν αντιδρούσαν.
2. Δηλαδή οι Έντεκα.
3. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
4. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
5. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
6. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) έλκηθρο: *εἵλκε / εἵλκον*, προσομοίωση: *ὁμοίους*, πρόσθιος: *ἔμπροσθεν*, άνανδρος: *ἄνδρα / ἀνδρός*, δήλωση: *δηλοῦντα*

β) 1δ, 2ζ, 3α, 4ε, 5β

ΘΕΜΑ 304ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (2222)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν…εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο.***

Μονάδες 30

2. Από την περιγραφή ποιων γεγονότων αναδεικνύεται η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές;

Μονάδες 10

3. α) *εἶλκε, ἐπεκαλεῖτο, καθορᾶν, εἶχεν, ἀναγκαζόμενος:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *καθορῶ, δρύφακτα, ἔμπροσθεν, ἀπάγω, ἀπολείπω:* Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις του κειμένου στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά, τον τραβούσε από τον βωμό ο Σάτυρος, τον τραβούσαν και οι βοηθοί του. Και ο Θηραμένης, όπως ήταν φυσικό, καλούσε θεούς και ανθρώπους να δουν αυτά που γίνονταν. Οι βουλευτές παρέμεναν αδρανείς[1], γιατί έβλεπαν και ότι αυτοί που βρίσκονταν κοντά στα κιγκλιδώματα ήταν ίδιοι με τον Σάτυρο και ότι ο χώρος μπροστά από το βουλευτήριο ήταν γεμάτος με φρουρούς, και γιατί γνώριζαν ότι αυτοί βρίσκονταν εκεί οπλισμένοι με μαχαίρια. Και αυτοί[2] τράβηξαν[3] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[4], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[5], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[6]·

1. Ή: δεν αντιδρούσαν.
2. Δηλαδή οι Έντεκα.
3. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
4. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
5. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
6. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές φτάνει σε κορυφαία επιτεύγματα όπως στην περιγραφή της θριαμβευτικής επιστροφής του Αλκιβιάδη στην Αθήνα (1.4.12-19), της αναγγελίας της καταστροφής του αθηναϊκού στόλου στους Αιγός ποταμούς (2.2.3), της κατεδάφισης των μακρών τειχών (2.2.23), της δίκης και της εκτέλεσης του Θηραμένη (2.3.50-56), της τραγικής αξιοπρέπειας, με την οποία δέχτηκαν οι Σπαρτιάτες το άγγελμα της συμφοράς τους στα Λεύκτρα (6.4.16).»

3. α) *εἶλκε* → έλξη (έλκηθρο, ανέλκυση), *ἐπεκαλεῖτο* → επίκληση (παράκληση, προσκλητήριο), *καθορᾶν* → όραση (όραμα, ενόραση), *εἶχεν* → εχεμύθεια (συνεχής, ανέχεια), *ἀναγκαζόμενος* → αναγκαιότητα (αναγκαστικός, καταναγκασμός)

β) *καθορῶ: κατὰ + ὁρῶ* (κατά τη σύνθεση συνέβη έκθλιψη και δάσυνση), *δρύφακτα: δρῦς + φράττω, ἔμπροσθεν: ἐν + πρόσθεν, ἀπάγω: ἀπὸ + ἄγω, ἀπολείπω: ἀπὸ + λείπω*

ΘΕΜΑ 305ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (2223)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἵλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἵλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν…εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη συμμετοχή του Ξενοφώντα στην εκστρατεία του Κύρου;

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἕλκω	-ις	
ἐπεκαλεῖτο	-ήρ	
ἔπασχε	-ος	
ὁρῶσα	-μα	
κρίνω	-ής	

Μονάδες 5

β) γένεση, ποτό, άγνοια, παράσταση, ελλιπής: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά, τον τραβούσε από τον βωμό ο Σάτυρος, τον τραβούσαν και οι βοηθοί του. Και ο Θηραμένης, όπως ήταν φυσικό, καλούσε θεούς και ανθρώπους να δουν αυτά που γίνονταν. Οι βουλευτές παρέμεναν αδρανείς[1], γιατί έβλεπαν και ότι αυτοί που βρίσκονταν κοντά στα κιγκλιδώματα ήταν ίδιοι με τον Σάτυρο και ότι ο χώρος μπροστά από το βουλευτήριο ήταν γεμάτος με φρουρούς, και γιατί γνώριζαν ότι αυτοί βρίσκονταν εκεί οπλισμένοι με μαχαίρια. Και αυτοί[2] τράβηξαν[3] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[4], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[5], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[6]·

1. Ή: δεν αντιδρούσαν.
2. Δηλαδή οι Έντεκα.
3. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
4. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
5. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
6. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών δέχτηκε πρόταση από τον φίλο του Πρόξενο να μετάσχει στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'. Συγκροτήθηκε εκστρατευτικό σώμα με δέκα χιλιάδες μισθοφόρους από διάφορες πόλεις. Μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου (401 π.Χ.), ο Ξενοφών ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα. Η περιπετειώδης πορεία τους κατέληξε στον Εύξεινο Πόντο και από εκεί στο Βυζάντιο και στα παράλια του Αιγαίου.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἕλκω	-ις	*ἕλξις*
ἐπεκαλεῖτο	-ήρ	*κλητήρ*
ἔπασχε	-ος	*πάθος*
ὁρῶσα	-μα	*ὅραμα*
κρίνω	-ής	*κριτής*

β) γένεση: *γιγνόμενα*, ποτό: *ἔπιε*, άγνοια: *ἀγνοοῦντες* / *ἀγνοῶ*, παράσταση:

παρεστηκότος, ελλιπής: *ἀπολιπεῖν* / *λειπόμενον*

ΘΕΜΑ 307ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (2225)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν…εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο.***

Μονάδες 30

2. Ποιες ήταν οι σχέσεις του Ξενοφώντα με την πόλη της Σπάρτης;

Μονάδες 10

3. α) *καθορᾶν, ἡσυχίαν, παρῆσαν, ἔπασχε, ἀπολιπεῖν*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλή ή σύνθετη, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) ελκυστικός, γονέας, πρόσχημα, ευφωνία, παράστημα: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά, τον τραβούσε από τον βωμό ο Σάτυρος, τον τραβούσαν και οι βοηθοί του. Και ο Θηραμένης, όπως ήταν φυσικό, καλούσε θεούς και ανθρώπους να δουν αυτά που γίνονταν. Οι βουλευτές παρέμεναν αδρανείς[1], γιατί έβλεπαν και ότι αυτοί που βρίσκονταν κοντά στα κιγκλιδώματα ήταν ίδιοι με τον Σάτυρο και ότι ο χώρος μπροστά από το βουλευτήριο ήταν γεμάτος με φρουρούς, και γιατί γνώριζαν ότι αυτοί βρίσκονταν εκεί οπλισμένοι με μαχαίρια. Και αυτοί[2] τράβηξαν[3] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[4], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[5], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[6]·

1. Ή: δεν αντιδρούσαν.
2. Δηλαδή οι Έντεκα.
3. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
4. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
5. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
6. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29-30: «Οι Σπαρτιάτες πρόσφεραν στον Ξενοφώντα 'προξενίαν', άδεια διαμονής στη Σπάρτη και πολύ σύντομα του παραχώρησαν ένα μεγάλο κτήμα στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου έζησε περίπου είκοσι χρόνια ήρεμη οικογενειακή ζωή με τη γυναίκα του και τους δύο γιους του, τον Γρύλλο και τον Διόδωρο, και ασχολήθηκε με τη συγγραφή πολλών έργων του. Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.).»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους.»

3. α) *καθορᾶν* → ορατότητα (οραματιστής, πανοραμικός), *ἡσυχίαν* → ησυχαστήριο (καθησυχάζω, ανήσυχος), *παρῆσαν* → παρουσία (παρόν, ανούσιος), *ἔπασχε* →

πάθος (πάθημα, απάθεια), *ἀπολιπεῖν* → ελλιπής (λιποταξία, λιπόθυμος)

β) ελκυστικός: *εἶλκε* / *εἶλκον*, γονέας: *γιγνόμενα*, πρόσχημα: *εἶχεν* / *ἔχοντες*, ευφωνία: *φωνῇ*, παράστημα: *παρεστηκότος*

ΘΕΜΑ 308ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (2227)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν…εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:
α) Εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα της Ολυμπίας, όπου ασχολήθηκε με το συγγραφικό του έργο.
β) Εξορίστηκε από την πατρίδα του, την Αθήνα.
γ) Αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το κτήμα του, στον Σκιλλούντα, και να μετακομίσει στην Κόρινθο.
δ) Οι Αθηναίοι επέτρεψαν στον Ξενοφώντα να επαναπατριστεί, μετά από την άρση του ψηφίσματος για εξορία.
ε) Έστειλε τους γιους του, Γρύλλο και Διόδωρο, να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α′** στήλης με τις λέξεις της **Β′** στήλης με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια. Δύο λέξεις της **Α′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἄγημα*	
2. *πάθος*	*α) ἀπήγαγον*

3. αγώνας	
4. συμπάθεια	
5. άγχος	β) *ἔπασχεν*
6. απέχθεια	
7. απαθής	

Μονάδες 5

β) *καθορῶ, δρύφακτα, ἐγχειρίδιον, ἀπάγω, ἀξιόλογος:* Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις του κειμένου στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά, τον τραβούσε από τον βωμό ο Σάτυρος, τον τραβούσαν και οι βοηθοί του. Και ο Θηραμένης, όπως ήταν φυσικό, καλούσε θεούς και ανθρώπους να δουν αυτά που γίνονταν. Οι βουλευτές παρέμεναν αδρανείς[1], γιατί έβλεπαν και ότι αυτοί που βρίσκονταν κοντά στα κιγκλιδώματα ήταν ίδιοι με τον Σάτυρο και ότι ο χώρος μπροστά από το βουλευτήριο ήταν γεμάτος με φρουρούς, και γιατί γνώριζαν ότι αυτοί βρίσκονταν εκεί οπλισμένοι με μαχαίρια. Και αυτοί[2] τράβηξαν[3] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[4], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[5], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[6]·

1. Ή: δεν αντιδρούσαν.
2. Δηλαδή οι Έντεκα.
3. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
4. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
5. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
6. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.

2. β, α, γ ,δ, ε

3. α) 1α, 2β, 3α, 4β, 7β

β) *καθορῶ: κατὰ + ὁρῶ* (κατά τη σύνθεση συνέβη έκθλιψη και δάσυνση), *δρύφακτα: δρῦς + φράττω, ἐγχειρίδιον: ἐγ- (< ἐν) + χείρ* (χέρι), *ἀπάγω: ἀπὸ + ἄγω, ἀξιόλογος:* από συγχώνευση σε μία λέξη της φράσης *ἄξιος λόγου*

ΘΕΜΑ 310ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (5825)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν…εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη μόρφωση του Ξενοφώντα και ποιες ιστορικές μορφές άσκησαν επίδραση στην προσωπικότητα και τις ιδέες του;

Μονάδες 10

3. *α) αποσιωπητικά, συμπόσιο, αφροσύνη, αξιολόγηση, ανελλιπώς:* Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) ἐπεκαλεῖτο, ὁρῶσα, δηλοῦντα, ῥῆμα, λειπόμενον: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλή ή σύνθετη, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά, τον τραβούσε από τον βωμό ο Σάτυρος, τον τραβούσαν και οι βοηθοί του. Και ο Θηραμένης, όπως ήταν φυσικό, καλούσε θεούς και ανθρώπους να δουν αυτά που γίνονταν. Οι βουλευτές παρέμεναν αδρανείς[1], γιατί έβλεπαν και ότι αυτοί που βρίσκονταν κοντά στα κιγκλιδώματα ήταν ίδιοι με τον Σάτυρο και ότι ο χώρος μπροστά από το βουλευτήριο ήταν γεμάτος με φρουρούς, και γιατί γνώριζαν ότι αυτοί βρίσκονταν εκεί οπλισμένοι με μαχαίρια. Και αυτοί[2] τράβηξαν[3] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[4], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[5], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[6]·

1. Ή: δεν αντιδρούσαν.
2. Δηλαδή οι Έντεκα.
3. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
4. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
5. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
6. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, γιος του εύπορου κτηματία Γρύλλου, πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Δύο ιστορικές μορφές άσκησαν βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντος. Ο Σωκράτης με το πρότυπο ζωής που πρόβαλε και ο Αγησίλαος με τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
Οι ιδέες του Ξενοφώντος για την πολιτική και την ηθική φαίνονται στον τρόπο με τον οποίο προβάλλει τρέχουσες απόψεις της εποχής του για θέματα καθημερινής ζωής, συμπεριφοράς, αγωγής και θεσμών.»

3. α) αποσιωπητικά: *σιωπήσειεν* / *σιωπῶ*, συμπόσιο: *ἔπιε*, αφροσύνη: *φρόνιμον*, αξιολόγηση: *ἀξιόλογα*, ανελλιπώς: *ἀπολιπεῖν* / *λειπόμενον*

β) *ἐπεκαλεῖτο* → επίκληση (κλητήρας, αμετάκλητος), *ὁρῶσα* → όραμα (διορατικότητα, οφθαλμός), *δηλοῦντα* → δήλωση (διαδηλωτής, εκδηλωτικός), *ῥῆμα* → ρήτορας (ρήση, απόρρητος), *λειπόμενον* → έλλειψη (λειψός, διάλειμμα)

ΘΕΜΑ 311ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (2231)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν…εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να αναφέρετε τους τίτλους των έργων μιας κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α)* Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
λέγεται	-ις	
ἔχοντες	-μα	
ἀπήγαγον	-ή	
κρίνω	-ής	
παρῆσαν	-ία	

Μονάδες 5

β) *ἐπικαλοῦμαι, δρύφακτα, ἔμπροσθεν, ἐγχειρίδιον, ἀπολείπω:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά, τον τραβούσε από τον βωμό ο Σάτυρος, τον τραβούσαν και οι βοηθοί του. Και ο Θηραμένης, όπως ήταν φυσικό, καλούσε θεούς και ανθρώπους να δουν αυτά που γίνονταν. Οι βουλευτές παρέμεναν αδρανείς[1], γιατί έβλεπαν και ότι αυτοί που βρίσκονταν κοντά στα κιγκλιδώματα ήταν ίδιοι με τον Σάτυρο και ότι ο χώρος μπροστά από το βουλευτήριο ήταν γεμάτος με φρουρούς, και γιατί γνώριζαν ότι αυτοί βρίσκονταν εκεί οπλισμένοι με μαχαίρια. Και αυτοί[2] τράβηξαν[3] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[4], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[5], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[6]·

1. Ή: δεν αντιδρούσαν.
2. Δηλαδή οι Έντεκα.
3. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
4. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
5. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
6. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική παραγωγή του Ξενοφώντα άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί.»
Σωκρατικά έργα είναι τα ακόλουθα: *Ἀπολογία Σωκράτους*, *Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους*, *Συμπόσιον*, *Οἰκονομικός*.

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
λέγεται	-ις	*λέξις*
ἔχοντες	-μα	*σχῆμα*
ἀπήγαγον	-ή	*ἀπαγωγή*

κρίνω	-ής	*κριτής*
παρῆσαν	-ία	*παρουσία*

β) *ἐπικαλοῦμαι: ἐπὶ + καλοῦμαι, δρύφακτα: δρῦς + φράττω, ἔμπροσθεν: ἐν + πρόσθεν, ἐγχειρίδιον: ἐγ- (< ἐν) + χείρ, ἀπολείπω: ἀπὸ + λείπω*

ΘΕΜΑ 313ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (2233)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν…εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α)* Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐπεκαλεῖτο	-ις	
σιωπήσειεν	-ή	
ἔπασχε	-ος	
ὁρῶσα	-μα	
κρίνω	-ής	

Μονάδες 5

β) καθορᾶν, ἔπασχε, ἐπήρετο, ἔπιε, λειπόμενον: Να γράψετε μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά, τον τραβούσε από τον βωμό ο Σάτυρος, τον τραβούσαν και οι βοηθοί του. Και ο Θηραμένης, όπως ήταν φυσικό, καλούσε θεούς και ανθρώπους να δουν αυτά που γίνονταν. Οι βουλευτές παρέμεναν αδρανείς[1], γιατί έβλεπαν και ότι αυτοί που βρίσκονταν κοντά στα κιγκλιδώματα ήταν ίδιοι με τον Σάτυρο και ότι ο χώρος μπροστά από το βουλευτήριο ήταν γεμάτος με φρουρούς, και γιατί γνώριζαν ότι αυτοί βρίσκονταν εκεί οπλισμένοι με μαχαίρια. Και αυτοί[2] τράβηξαν[3] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[4], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[5], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[6]·

1. Ή: δεν αντιδρούσαν.
2. Δηλαδή οι Έντεκα.
3. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
4. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
5. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
6. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Ἀπολογία Σωκράτους, Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους, Συμπόσιον, Οἰκονομικός.*
«***Ἀπολογία Σωκράτους***: (διαφορετική εκδοχή από την 'Απολογία' του Πλάτωνος). Ο Σωκράτης αντικρούει την κατηγορία της αθεΐας και προβάλλει την ηθική του και τη σοφία του.
Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους: Συζητήσεις και διάλογοι του μεγάλου στοχαστή και δάσκαλου που προβάλλουν την ηθική του επιρροή στους γύρω του.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐπεκαλεῖτο	-ις	*ἐπίκλησις*
σιωπήσειεν	-ή	*σιωπή*
ἔπασχε	-ος	*πάθος*
ὁρῶσα	-μα	*ὅραμα*
κρίνω	-ής	*κριτής*

β) *καθορᾶν* → ορατός (πανόραμα, τηλεόραση), *ἔπασχε* → πάθηση (παθητικός, ευπάθεια), *ἐπήρετο* → επερώτηση (ερωτηματικό, διερωτώμαι), *ἔπιε* → ποτό

(κατάποση, πότης, ποτήρι), *λειπόμενον* → παράλειψη (υπόλειμμα, λείψανο)

ΘΕΜΑ 314ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (2235)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν…εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο.***

Μονάδες 30

2. Πώς δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» και πώς αποτυπώνεται στο έργο του η εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου π.Χ. αι.;

Μονάδες 10

3. *α) ὑπηρέτης, βουλή, φρουρός, ἀγορά, ἀγαστός:* Να γράψετε από ένα ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας ομόρριζο για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) έλξη, πρόσκληση, προορατικός, ερώτηση, έλλειμμα: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά, τον τραβούσε από τον βωμό ο Σάτυρος, τον τραβούσαν και οι βοηθοί του. Και ο Θηραμένης, όπως ήταν φυσικό, καλούσε θεούς και ανθρώπους να δουν αυτά που γίνονταν. Οι βουλευτές παρέμεναν αδρανείς[1], γιατί έβλεπαν και ότι αυτοί που βρίσκονταν κοντά στα κιγκλιδώματα ήταν ίδιοι με τον Σάτυρο και ότι ο χώρος μπροστά από το βουλευτήριο ήταν γεμάτος με φρουρούς, και γιατί γνώριζαν ότι αυτοί βρίσκονταν εκεί οπλισμένοι με μαχαίρια. Και αυτοί[2] τράβηξαν[3] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[4], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[5], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[6]·

1. Ή: δεν αντιδρούσαν.
2. Δηλαδή οι Έντεκα.
3. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
4. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
5. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
6. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό ‘ρεπόρτερ’ και την ιδεολογική του συνέπεια ο Ξενοφών έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίρροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών ‘πόλεων-κρατών’ της Ελλάδας.»

3. α) *ὑπηρέτης* → *ὑπηρετῶ*, *βουλή* → *βουλεύω*, *φρουρός* → *φρουρῶ*, *ἀγορά* → *ἀγείρω* (*ἀγορεύω* / *ἀγοράζω*), *ἀγαστός* → *ἄγαμαι*

β) έλξη: *εἷλκε* / *εἷλκον*, πρόσκληση: *ἐπεκαλεῖτο*, προορατικός: *καθορᾶν* / *ὁρῶσα*, ερώτηση: *ἐπήρετο*, έλλειμμα: *λειπόμενον* / *ἀπολιπεῖν*

ΘΕΜΑ 316ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (4880)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἐχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ᾽ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα…ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.***

Μονάδες 30

2. Πώς αναδεικνύεται η πίστη του Ξενοφώντα σε υψηλές αξίες;

Μονάδες 10

3. *α) εἶλκε, ἐπεκαλεῖτο, καθορᾶν, εἶχεν, ἀναγκαζόμενος:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *δρύφακτα, ἔμπροσθεν, καθορῶ, ἀπάγω, ἀπολείπω:* Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αυτοί[1] τράβηξαν[2] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[3], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[4], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[5]: «Και αν σωπάσω, άραγε δε θα κλάψω;» είπε. Και όταν με τη βία[6] ήπιε το κώνειο, για να πεθάνει, είπαν ότι αυτός, αφού έριξε μακριά το κρασί που είχε μείνει στο ποτήρι του, σαν να έπαιζε κότταβο, είπε: «Αυτό ας είναι για τον ωραίο Κριτία»[7]. Και δεν αγνοώ βέβαια τούτο, ότι αυτά δεν είναι αξιόλογα λόγια, θεωρώ όμως θαυμαστό εκείνο το στοιχείο του άντρα, ότι και τη στιγμή που πέθαινε δεν έχασε ούτε την αυτοκυριαρχία του ούτε το χιούμορ του πνεύματός του.

1. Δηλαδή οι Έντεκα.
2. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
3. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
4. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
5. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.
6. όταν τον ανάγκασαν να πιει το κώνειο.
7. Πιο ελεύθερα: «Στην υγειά του όμορφου Κριτία».

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Σε όλη την περιπετειώδη ζωή του ο Ξενοφών έμεινε σταθερός στις ιδέες του και στην πίστη του σε υψηλές αξίες. Παρά την αντιπάθειά του προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας, περιγράφει με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας. Επίσης παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που

είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) *εἵλκε* → έλξη (έλκηθρο, ολκή), *ἐπεκαλεῖτο* → επίκληση (πρόκληση, κλητική), *καθορᾶν* → όραση (οραματισμός, διορατικός), *εἶχεν* → εχεμύθεια (εχεφροσύνη, εχέγγυο), *ἀναγκαζόμενος* → αναγκαίος (αναγκαστικός, εξαναγκασμός)

β) *δρύφακτα: δρῦς + φράττω, ἔμπροσθεν: ἐν + πρόσθεν, καθορῶ: κατὰ + ὁρῶ* (κατά τη σύνθεση συνέβη έκθλιψη και δάσυνση),, *ἀπάγω: ἀπὸ + ἄγω, ἀπολείπω: ἀπὸ + λείπω*

ΘΕΜΑ 317ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (2247)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἐχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ᾽ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα…ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.***

Μονάδες 30

2. α) Πώς αξιολογήθηκε το έργο του Ξενοφώντα στην Αλεξανδρινή και τη Ρωμαϊκή εποχή;

β) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ἑλληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

Μονάδες 10

3. α) έλκηθρο, προσομοίωση, πρόσθιος, άνανδρος, δήλωση: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α′** στήλης με τις συνώνυμές τους της **Β′** στήλης. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἕλκω*	*α) θαυμαστός*
2. *οἰμώζω*	*β) εὔμορφος*
3. *ἀγαστός*	*γ) ἀπωθῶ*
4. *λέγω*	*δ) σύρω*

5. *καλός*	ε) *φάσκω*
	στ) *μισητός*
	ζ) *ὀδύρομαι*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αυτοί[1] τράβηξαν[2] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[3], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[4], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[5]: «Και αν σωπάσω, άραγε δε θα κλάψω;» είπε. Και όταν με τη βία[6] ήπιε το κώνειο, για να πεθάνει, είπαν ότι αυτός, αφού έριξε μακριά το κρασί που είχε μείνει στο ποτήρι του, σαν να έπαιζε κότταβο, είπε: «Αυτό ας είναι για τον ωραίο Κριτία»[7]. Και δεν αγνοώ βέβαια τούτο, ότι αυτά δεν είναι αξιόλογα λόγια, θεωρώ όμως θαυμαστό εκείνο το στοιχείο του άντρα, ότι και τη στιγμή που πέθαινε δεν έχασε ούτε την αυτοκυριαρχία του ούτε το χιούμορ του πνεύματός του.

1. Δηλαδή οι Έντεκα.
2. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
3. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
4. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
5. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.
6. όταν τον ανάγκασαν να πιει το κώνειο.
7. Πιο ελεύθερα: «Στην υγειά του όμορφου Κριτία».

2. α) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Η αναγνώριση της συγγραφικής προσφοράς του Ξενοφώντος δυνάμωνε με το πέρασμα του χρόνου. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) τον κατέτασσαν σταθερά μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
Στη ρωμαϊκή εποχή τον ξεχώρισαν από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί '*ἀττικὴ μέλισσα*' και '*ἀττικὴ μοῦσα*' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι. Η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενό του και το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) προετοιμάζουν την *Κοινή* της ελληνιστικής εποχής.»

β) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31: Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

3. α) έλκηθρο: *εἵλκε* / *εἵλκον*, προσομοίωση: *ὁμοίους*, πρόσθιος: *ἔμπροσθεν*,

άνανδρος: *ἄνδρα* / *ἀνδρός*, δήλωση: *δηλοῦντα*

β) 1δ, 2ζ, 3α, 4ε, 5β

ΘΕΜΑ 319ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (2252)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἐχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ᾽ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα…ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ἑλληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

β) Να αναφέρετε τους τίτλους των υπολοίπων έργων του Ξενοφώντα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία με τα *Ἑλληνικά*.

Μονάδες 10

3. α) ***ὑπηρέτης, ἡσυχία, πλήρης, ἀγορά, φρόνιμος:*** Να γράψετε από ένα ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας ομόρριζο για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *εἰκός*	*α*) ρωτώ
2. *οἰμώζω*	β) απορώ
3. *ἐγχειρίδια*	γ) βιβλία
4. *ἀγαστός*	δ) φυσικό, εύλογο

5. *ἐπερωτῶ*	ε) θαυμαστός
	στ) μαχαίρια
	ζ) κλαίω, θρηνώ

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αυτοί[1] τράβηξαν[2] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[3], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[4], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[5]: «Και αν σωπάσω, άραγε δε θα κλάψω;» είπε. Και όταν με τη βία[6] ήπιε το κώνειο, για να πεθάνει, είπαν ότι αυτός, αφού έριξε μακριά το κρασί που είχε μείνει στο ποτήρι του, σαν να έπαιζε κότταβο, είπε: «Αυτό ας είναι για τον ωραίο Κριτία»[7]. Και δεν αγνοώ βέβαια τούτο, ότι αυτά δεν είναι αξιόλογα λόγια, θεωρώ όμως θαυμαστό εκείνο το στοιχείο του άντρα, ότι και τη στιγμή που πέθαινε δεν έχασε ούτε την αυτοκυριαρχία του ούτε το χιούμορ του πνεύματός του.

1. Δηλαδή οι Έντεκα.
2. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
3. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
4. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
5. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.
6. όταν τον ανάγκασαν να πιει το κώνειο.
7. Πιο ελεύθερα: «Στην υγειά του όμορφου Κριτία».

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
α) Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.
β) Στην κατηγορία των ιστορικών έργων ανήκουν τα ακόλουθα: *Κύρου Ἀνάβασις*, *Ἀγησίλαος*, *Λακεδαιμονίων Πολιτεία*, *Κύρου Παιδεία*.

3. *α)* *ὑπηρέτης* → *ὑπηρετῶ*, *ἡσυχία* → *ἡσυχάζω*, *πλήρης* → *πληρῶ*, *ἀγορά* → *ἀγείρω* (*ἀγορεύω* / *ἀγοράζω*), *φρόνιμος* → *φρονῶ*

β) 1δ, 2ζ, 3στ, 4ε, 5α

ΘΕΜΑ 320ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (2257)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἐχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ᾽ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα…ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.***

Μονάδες 30

2. Ποιες στρατιωτικές υπηρεσίες προσέφερε ο Ξενοφών στον Αγησίλαο;

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἕλκω	-ις	
ἐπεκαλεῖτο	-ήρ	
ἔπασχε	-ος	
ὁρῶσα	-μα	
κρίνω	-ής	

Μονάδες 5

β) γένεση, ποτό, άγνοια, παράσταση, ελλιπής: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αυτοί[1] τράβηξαν[2] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[3], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[4], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[5]: «Και αν σωπάσω, άραγε δε θα κλάψω;» είπε. Και όταν με τη βία[6] ήπιε το κώνειο, για να πεθάνει, είπαν ότι αυτός, αφού έριξε μακριά το κρασί που είχε μείνει στο ποτήρι του, σαν να έπαιζε κότταβο, είπε: «Αυτό ας είναι για τον ωραίο Κριτία»[7]. Και δεν αγνοώ βέβαια τούτο, ότι αυτά δεν είναι αξιόλογα λόγια, θεωρώ όμως θαυμαστό εκείνο το στοιχείο του άντρα, ότι και τη στιγμή που πέθαινε δεν έχασε ούτε την αυτοκυριαρχία του ούτε το χιούμορ του πνεύματός του.

1. Δηλαδή οι Έντεκα.
2. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
3. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
4. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
5. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.
6. όταν τον ανάγκασαν να πιει το κώνειο.
7. Πιο ελεύθερα: «Στην υγειά του όμορφου Κριτία».

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον λόγω της συμμετοχής του στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἕλκω	-ις	*ἕλξις*
ἐπεκαλεῖτο	-ήρ	*κλητήρ*
ἔπασχε	-ος	*πάθος*
ὁρῶσα	-μα	*ὅραμα*
κρίνω	-ής	*κριτής*

β) γένεση: *γιγνόμενα*, ποτό: *ἔπιε*, άγνοια: *ἀγνοοῦντες* / *ἀγνοῶ*, παράσταση: *παρεστηκότος*, ελλιπής: *ἀπολιπεῖν* / *λειπόμενον*

ΘΕΜΑ 322ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (2268)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἐχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ᾽ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα…ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τους Αθηναίους στην άρση του ψηφίσματος της εξορίας του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. *α) καθορᾶν, ἡσυχίαν, παρῆσαν, ἔπασχε, ἀπολιπεῖν:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλή ή σύνθετη, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) ελκυστικός, γονέας, πρόσχημα, ευφωνία, παράστημα: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αυτοί[1] τράβηξαν[2] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[3], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[4], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[5]: «Και αν σωπάσω, άραγε δε θα κλάψω;» είπε. Και όταν με τη βία[6] ήπιε το κώνειο, για να πεθάνει, είπαν ότι αυτός, αφού έριξε μακριά το κρασί που είχε μείνει στο ποτήρι του, σαν να έπαιζε κότταβο, είπε: «Αυτό ας είναι για τον ωραίο Κριτία»[7]. Και δεν αγνοώ βέβαια τούτο, ότι αυτά δεν είναι αξιόλογα λόγια, θεωρώ όμως θαυμαστό εκείνο το στοιχείο του άντρα, ότι και τη στιγμή που πέθαινε δεν έχασε ούτε την αυτοκυριαρχία του ούτε το χιούμορ του πνεύματός του.

1. Δηλαδή οι Έντεκα.
2. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
3. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
4. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
5. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.
6. όταν τον ανάγκασαν να πιει το κώνειο.
7. Πιο ελεύθερα: «Στην υγειά του όμορφου Κριτία».

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.). Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) *καθορᾶν* → ορατότητα (οραματιστής, πανοραμικός), *ἡσυχίαν* → ησυχαστήριο (εφησυχασμός, ανησυχία), *παρῆσαν* → παρουσία (παρόν, ανούσιος), *ἔπασχε* → πάθος (απαθής, συμπάθεια), *ἀπολιπεῖν* → ελλιπής (ανελλιπώς, λιπόθυμος)

β) ελκυστικός: *εἷλκε / εἷλκον*, γονέας: *γιγνόμενα*, πρόσχημα: *εἶχεν / ἔχοντες*, ευφωνία: *φωνῇ*, παράστημα: *παρεστηκότος*

ΘΕΜΑ 323ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (2275)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἐχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ᾽ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα…ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.***

Μονάδες 30

2. Οι Αθηναίοι με ψήφισμά τους εξόρισαν τον Ξενοφώντα, επειδή:
α) αρνήθηκε να υπηρετήσει στον αθηναϊκό στρατό,
β) κατατάχτηκε ως μισθοφόρος στον στρατό του Κύρου, στη Μ. Ασία,
γ) ανήκε στην τάξη των ιππέων και συναναστρεφόταν με τον Σωκράτη,
δ) στη μάχη της Κορωνείας (494 π.Χ.), παρατάχτηκε με τον βασιλιά της Σπάρτης Αγησίλαο εναντίον της πατρίδας του,
ε) δεν επέτρεψε στους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.
Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση, σημειώνοντας το αντίστοιχο γράμμα, και να αναφέρετε αν οι Αθηναίοι αναθεώρησαν το ψήφισμα αυτό και με ποια αφορμή.

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α′** στήλης με τις λέξεις της **Β′** στήλης με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια. Δύο λέξεις της **Α′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἄγημα*	
2. *πάθος*	*α) ἀπήγαγον*
3. *αγώνας*	

4. συμπάθεια	
5. άγχος	β) *ἔπασχεν*
6. απέχθεια	
7. απαθής	

Μονάδες 5

β) *καθορῶ, δρύφακτα, ἐγχειρίδιον, ἀπάγω, ἀξιόλογος:* Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις του κειμένου στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αυτοί[1] τράβηξαν[2] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[3], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[4], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[5]: «Και αν σωπάσω, άραγε δε θα κλάψω;» είπε. Και όταν με τη βία[6] ήπιε το κώνειο, για να πεθάνει, είπαν ότι αυτός, αφού έριξε μακριά το κρασί που είχε μείνει στο ποτήρι του, σαν να έπαιζε κότταβο, είπε: «Αυτό ας είναι για τον ωραίο Κριτία»[7]. Και δεν αγνοώ βέβαια τούτο, ότι αυτά δεν είναι αξιόλογα λόγια, θεωρώ όμως θαυμαστό εκείνο το στοιχείο του άντρα, ότι και τη στιγμή που πέθαινε δεν έχασε ούτε την αυτοκυριαρχία του ούτε το χιούμορ του πνεύματός του.

1. Δηλαδή οι Έντεκα.
2. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
3. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
4. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
5. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.
6. όταν τον ανάγκασαν να πιει το κώνειο.
7. Πιο ελεύθερα: «Στην υγειά του όμορφου Κριτία».

2. Σωστή απάντηση: **δ**
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους. Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) 1α, 2β, 3α, 4β, 7β

β) *καθορῶ: κατὰ + ὁρῶ* (κατά τη σύνθεση συνέβη έκθλιψη και δάσυνση), *δρύφακτα: δρῦς + φράττω, ἐγχειρίδιον: ἐγ- (< ἐν) + χείρ, ἀπάγω: ἀπὸ + ἄγω, ἀξιόλογος:* από συγχώνευση σε μία λέξη της φράσης *ἄξιος λόγου*

ΘΕΜΑ 325ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (5826)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἐχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ᾽ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα…ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.***

Μονάδες 30

2. α) Να εξηγήσετε γιατί δεν είναι εύκολη η ειδολογική και η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.

β) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. α) *αποσιωπητικά, συμπόσιο, αφροσύνη, αξιολόγηση, ανελλιπώς*: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) *ἐπεκαλεῖτο, ὁρῶσα, δηλοῦντα, ῥῆμα, λειπόμενον:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλή ή σύνθετη, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αυτοί[1] τράβηξαν[2] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[3], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[4], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[5]: «Και αν σωπάσω, άραγε δε θα κλάψω;» είπε. Και όταν με τη βία[6] ήπιε το κώνειο, για να πεθάνει, είπαν ότι αυτός, αφού έριξε μακριά το κρασί που είχε μείνει στο ποτήρι του, σαν να έπαιζε κότταβο, είπε: «Αυτό ας είναι για τον ωραίο Κριτία»[7]. Και δεν αγνοώ βέβαια τούτο, ότι αυτά δεν είναι αξιόλογα λόγια, θεωρώ όμως θαυμαστό εκείνο το στοιχείο του άντρα, ότι και τη στιγμή που πέθαινε δεν έχασε ούτε την αυτοκυριαρχία του ούτε το χιούμορ του πνεύματός του.

1. Δηλαδή οι Έντεκα.
2. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
3. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
4. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
5. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.
6. όταν τον ανάγκασαν να πιει το κώνειο.
7. Πιο ελεύθερα: «Στην υγειά του όμορφου Κριτία».

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Δεν είναι εύκολη ούτε η ειδολογική ούτε η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα. Ορισμένα από τα έργα του συνδυάζουν γνωρίσματα διαφορετικών φιλολογικών ειδών.»
β) «Η χρονολόγηση των έργων του στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»

3. *α)* αποσιωπητικά: *σιωπήσειεν* / *σιωπῶ*, συμπόσιο: *ἔπιε*, αφροσύνη: *φρόνιμον*, αξιολόγηση: *ἀξιόλογα*, ανελλιπώς: *ἀπολιπεῖν* / *λειπόμενον*

β) *ἐπεκαλεῖτο* → επίκληση (κλητήρας, αμετάκλητος), *ὁρῶσα* → όραμα (διορατικότητα, οφθαλμός), *δηλοῦντα* → δήλωση (διαδηλωτής, εκδηλωτικός), *ῥῆμα* → ρήτορας (ρήση, άρρητος), *λειπόμενον* → έλλειψη (λειψός, διάλειμμα)

ΘΕΜΑ 326ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (5407)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἐχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ᾽ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα…ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να γράψετε δύο τίτλους έργων από κάθε κατηγορία.

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
λέγεται	-ις	
ἔχοντες	-μα	
ἀπήγαγον	-ή	
κρίνω	-ής	
παρῆσαν	-ία	

Μονάδες 5

β) ***ἐπικαλοῦμαι, δρύφακτα, ἔμπροσθεν, ἐγχειρίδιον, ἀπολείπω:*** Να αναλύσετε

τις παραπάνω σύνθετες λέξεις του κειμένου στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αυτοί[1] τράβηξαν[2] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[3], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[4], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[5]: «Και αν σωπάσω, άραγε δε θα κλάψω;» είπε. Και όταν με τη βία[6] ήπιε το κώνειο, για να πεθάνει, είπαν ότι αυτός, αφού έριξε μακριά το κρασί που είχε μείνει στο ποτήρι του, σαν να έπαιζε κότταβο, είπε: «Αυτό ας είναι για τον ωραίο Κριτία»[7]. Και δεν αγνοώ βέβαια τούτο, ότι αυτά δεν είναι αξιόλογα λόγια, θεωρώ όμως θαυμαστό εκείνο το στοιχείο του άντρα, ότι και τη στιγμή που πέθαινε δεν έχασε ούτε την αυτοκυριαρχία του ούτε το χιούμορ του πνεύματός του.

1. Δηλαδή οι Έντεκα.
2. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
3. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
4. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
5. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.
6. όταν τον ανάγκασαν να πιει το κώνειο.
7. Πιο ελεύθερα: «Στην υγειά του όμορφου Κριτία».

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική παραγωγή του Ξενοφώντα άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί: Ιστορικά (*Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος*), Σωκρατικά (*Ἀπολογία Σωκράτους, Συμπόσιον*) και Διδακτικά (*Περὶ ἱππικῆς, Ἱππαρχικός*).»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
λέγεται	-ις	*λέξις*

ἔχοντες	-μα	*σχῆμα*
ἀπήγαγον	-ή	*ἀπαγωγή*
κρίνω	-ής	*κριτής*
παρῆσαν	-ία	*παρουσία*

β) *ἐπικαλοῦμαι: ἐπὶ + καλοῦμαι, δρύφακτα: δρῦς + φράττω, ἔμπροσθεν: ἐν + πρόσθεν, ἐγχειρίδιον: ἐγ- (< ἐν) + χείρ, ἀπολείπω: ἀπὸ + λείπω*

ΘΕΜΑ 328ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (2363)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἐχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ᾽ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα…ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Διδακτικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐπεκαλεῖτο	-ις	
σιωπήσειεν	-ή	
ἔπασχε	-ος	
ὁρῶσα	-μα	
κρίνω	-ής	

Μονάδες 5

β) *καθορᾶν, ἔπασχε, ἐπήρετο, ἔπιεν, λειπόμενον:* Να γράψετε μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, για καθεμιά

από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αυτοί[1] τράβηξαν[2] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[3], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[4], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[5]: «Και αν σωπάσω, άραγε δε θα κλάψω;» είπε. Και όταν με τη βία[6] ήπιε το κώνειο, για να πεθάνει, είπαν ότι αυτός, αφού έριξε μακριά το κρασί που είχε μείνει στο ποτήρι του, σαν να έπαιζε κότταβο, είπε: «Αυτό ας είναι για τον ωραίο Κριτία»[7]. Και δεν αγνοώ βέβαια τούτο, ότι αυτά δεν είναι αξιόλογα λόγια, θεωρώ όμως θαυμαστό εκείνο το στοιχείο του άντρα, ότι και τη στιγμή που πέθαινε δεν έχασε ούτε την αυτοκυριαρχία του ούτε το χιούμορ του πνεύματός του.

1. Δηλαδή οι Έντεκα.
2. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
3. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
4. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
5. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.
6. όταν τον ανάγκασαν να πιει το κώνειο.
7. Πιο ελεύθερα: «Στην υγειά του όμορφου Κριτία».

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα διδακτικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Περὶ ἱππικῆς, Ἱππαρχικός, Ἱέρων, Πόροι* ή *Περὶ Προσόδων.*
«***Ἱέρων***: διάλογος ανάμεσα στον τύραννο των Συρακουσών και στον ποιητή Σιμωνίδη για τις διαφορές στη ζωή του απόλυτου μονάρχη και του απλού πολίτη.
Πόροι ή ***Περὶ Προσόδων***: πρόταση λύσεων για την εξυγίανση των οικονομικών του κράτους των Αθηνών στα μέσα του 4ου αι. π.Χ.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐπεκαλεῖτο	-ις	*ἐπίκλησις*
σιωπήσειεν	-ή	*σιωπή*
ἔπασχε	-ος	*πάθος*
ὁρῶσα	-μα	*ὅραμα*
κρίνω	-ής	*κριτής*

β) *καθορᾶν* → ορατός (πανόραμα, τηλεόραση), *ἔπασχε* → πάθηση (παθητικός,

ευπάθεια), *ἐπήρετο* → επερώτηση (ερωτηματικό, διερωτώμαι), *ἔπιε* → ποτό (κατάποση, πότης), *λειπόμενον* → παράλειψη (υπόλειμμα, λείψανο)

ΘΕΜΑ 329ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 3, 55-56. (2367)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλῆρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἐχοντες παρῆσαν. Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ᾽ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· Ἂν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ᾽, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ τοῦτ᾽ ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δ᾽ ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα…ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.***

Μονάδες 30

2. Από την περιγραφή ποιων γεγονότων αναδεικνύεται η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές;

Μονάδες 10

3. *α) ὑπηρέτης, βουλή, φρουρός, ἀγορά, ἀγαστός:* Να γράψετε από ένα ρήμα της αρχαίας ελληνικής ομόρριζο για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) έλξη, πρόσκληση, προορατικός, ερώτηση, έλλειμμα: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και αυτοί[1] τράβηξαν[2] τον άντρα μέσα από την αγορά, ενώ (αυτός) φανέρωνε με πολύ δυνατή φωνή όσα πάθαινε. Αναφέρεται και ένας λόγος[3], κι αυτός δικός του. Όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα κλάψει[4], αν δε σωπάσει, τον ρώτησε[5]: «Και αν σωπάσω, άραγε δε θα κλάψω;» είπε. Και όταν με τη βία[6] ήπιε το κώνειο, για να πεθάνει, είπαν ότι αυτός, αφού έριξε μακριά το κρασί που είχε μείνει στο ποτήρι του, σαν να έπαιζε κότταβο, είπε: «Αυτό ας είναι για τον ωραίο Κριτία»[7]. Και δεν αγνοώ βέβαια τούτο, ότι αυτά δεν είναι αξιόλογα λόγια, θεωρώ όμως θαυμαστό εκείνο το στοιχείο του άντρα, ότι και τη στιγμή που πέθαινε δεν έχασε ούτε την αυτοκυριαρχία του ούτε το χιούμορ του πνεύματός του.

1. Δηλαδή οι Έντεκα.
2. Πιο ελεύθερα: τον οδηγούσαν με τη βία.
3. Πιο ελεύθερα: αναφέρουν και μία κουβέντα, κι αυτή δική του.
4. Ή: ότι θα θρηνήσει μεγαλόφωνα (ή έντονα).
5. Ή: του απάντησε ρωτώντας τον.
6. όταν τον ανάγκασαν να πιει το κώνειο.
7. Πιο ελεύθερα: «Στην υγειά του όμορφου Κριτία».

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές φτάνει σε κορυφαία επιτεύγματα όπως στην περιγραφή της θριαμβευτικής επιστροφής του Αλκιβιάδη στην Αθήνα (1.4.12-19), της αναγγελίας της καταστροφής του αθηναϊκού στόλου στους Αιγός ποταμούς (2.2.3), της κατεδάφισης των μακρών τειχών (2.2.23), της δίκης και της εκτέλεσης του Θηραμένη (2.3.50-56), της τραγικής αξιοπρέπειας, με την οποία δέχτηκαν οι Σπαρτιάτες το άγγελμα της συμφοράς τους στα Λεύκτρα (6.4.16).»

3. α) *ὑπηρέτης* → *ὑπηρετῶ*, *βουλή* → *βουλεύω*, *φρουρός* → *φρουρῶ*, *ἀγορά* → *ἀγείρω* (*ἀγορεύω* / *ἀγοράζω*), *ἀγαστός* → *ἄγαμαι*

β) έλξη: *εἷλκε* / *εἷλκον*, πρόσκληση: *ἐπεκαλεῖτο*, προορατικός: *καθορᾶν* / *ὁρῶσα*, ερώτηση: *ἐπήρετο*, έλλειμμα: *λειπόμενον* / *ἀπολιπεῖν*

ΘΕΜΑ 331ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (2380)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ταῦτα δ'εἰπὼν…μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ.***

Μονάδες 30

2. Ποιες είναι οι απόψεις του Ξενοφώντα για την «αθέτηση του λόγου» και την «παράβαση των όρκων»;

Μονάδες 10

3. *α) εἶχε, ἐπιτίθεσθαι, ἐψεύσατο, ἀγόμενος, κατεδίωξαν:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) ἐπειδάν, ἀναλαμβάνω, ἐμπίπτω, ὑπόσπονδος, διαλέγομαι: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις του κειμένου στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και στράφηκε προς το μέρος των εχθρών, περίμενε· γιατί και ο μάντης τούς συμβούλευε να μην επιτεθούν προτού κάποιος από τους δικούς τους ή σκοτωθεί ή τραυματιστεί. «Όταν όμως συμβεί αυτό, θα προχωρήσουμε εμείς μπροστά» είπε «και εσείς που ακολουθείτε θα έχετε τη νίκη,[1] εγώ όμως τον θάνατο, όπως προαισθάνομαι[2]. Και δε διαψεύστηκε, αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα.

1. Κατά λέξη: η νίκη θα είναι για εσάς που ακολουθείτε.
2. Κατά λέξη: όπως εγώ νομίζω.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) *εἶχε* → συνέχεια (περιεχόμενο, νουνεχής), *ἐπιτίθεσθαι* → επίθεση (επιθετικός, επίθεμα), *ἐψεύσατο* → ψεύδος (ψέμα, διάψευση), *ἀγόμενος* → αγωγή (αγώνας, άγημα), *κατεδίωξαν* → καταδίωξη (διωγμός, διώκτης)

β) *ἐπειδάν: ἐπειδὴ + ἄν* (αοριστολογικό), *ἀναλαμβάνω: ἀνὰ + λαμβάνω, ἐμπίπτω: ἐν + πίπτω, ὑπόσπονδος: ὑπὸ + σπονδή, διαλέγομαι: διὰ + λέγομαι*

ΘΕΜΑ 332ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (2381)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ταῦτα δ᾽εἰπὼν…μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ.***

Μονάδες 30

2. Ποιον χαρακτηρισμό απέδωσαν στον Ξενοφώντα οι θαυμαστές του έργου του στη ρωμαϊκή εποχή και γιατί;

Μονάδες 10

3. *α) μεταστραφείς, παρήγγελλεν, ἡγησόμεθα, ἐνίκων, διελέγοντο:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *λῆμμα, ἀνάληψις, λοχαγός, ἀναγωγή, παιδαγωγός:* Να κατατάξετε τις παραπάνω ομόρριζες προς τους επόμενους ρηματικούς τύπους ***ἀνέλαβον*** και ***ἀγόμενος*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και στράφηκε προς το μέρος των εχθρών, περίμενε· γιατί και ο μάντης τούς συμβούλευε να μην επιτεθούν προτού κάποιος από τους δικούς τους ή σκοτωθεί ή τραυματιστεί. «Όταν όμως συμβεί αυτό, θα προχωρήσουμε εμείς μπροστά» είπε «και εσείς που ακολουθείτε θα έχετε τη νίκη,[1] εγώ όμως τον θάνατο, όπως προαισθάνομαι[2]. Και δε διαψεύστηκε, αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα.

1. Κατά λέξη: η νίκη θα είναι για εσάς που ακολουθείτε.
2. Κατά λέξη: όπως εγώ νομίζω.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Στη ρωμαϊκή εποχή ξεχώρισαν τον Ξενοφώντα από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί '*ἀττικὴ μέλισσα*' και '*ἀττικὴ μοῦσα*' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι.»

3. α) *μεταστραφείς* → μεταστροφή (στραβός, καταστροφικός), *παρήγγελλεν* → παραγγελία (παράγγελμα, προάγγελος), *ἡγησόμεθα* → ηγεμονία (καθηγητής, αφήγηση), *ἐνίκων* → νικητής (νικηφόρος, φιλονικία), *διελέγοντο* → διάλογος (διάλεξη, διάλεκτος)

β)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
ἀνάληψις	*λοχαγός*	*λῆμμα*
ἀναγωγή	*παιδαγωγός*	

ΘΕΜΑ 334ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (6480)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ταῦτα δ᾽εἰπὼν…μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για την καταγωγή (γέννηση, οικογενειακό περιβάλλον), τη μόρφωση του Ξενοφώντα και τις πολιτικές συνθήκες της εποχής του;

Μονάδες 10

3. α) καταστροφή, επίθεση, σφετερισμός, επομένως, κατάληψη: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α'** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β'** στήλη. Δύο λέξεις της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *ἐναντίος*	α) *λέγω*
2. *ἡσυχία*	β) *ψευδολογῶ*
3. *σκυλεύω*	γ) *ἀντίπαλος*
4. *φημί*	δ) *φίλος*
5. *ψεύδομαι*	ε) *ἠρεμία*
	στ) *λαφυραγωγῶ*

	ζ) *αἴρω*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και στράφηκε προς το μέρος των εχθρών, περίμενε· γιατί και ο μάντης τούς συμβούλευε να μην επιτεθούν προτού κάποιος από τους δικούς τους ή σκοτωθεί ή τραυματιστεί. «Όταν όμως συμβεί αυτό, θα προχωρήσουμε εμείς μπροστά» είπε «και εσείς που ακολουθείτε θα έχετε τη νίκη,[1] εγώ όμως τον θάνατο, όπως προαισθάνομαι[2]. Και δε διαψεύστηκε, αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα.

1. Κατά λέξη: η νίκη θα είναι για εσάς που ακολουθείτε.
2. Κατά λέξη: όπως εγώ νομίζω.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών γεννήθηκε (μεταξύ 431 και 429 π.Χ.) στον δήμο της Ερχιάς της Αττικής. Ο πατέρας του Γρύλλος ήταν εύπορος κτηματίας. Ο Ξενοφών πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»

3. α) καταστροφή: *μεταστραφεὶς*, επίθεση: *ἐπιτίθεσθαι*, σφετερισμός: *σφετέρων*, επομένως: *ἑπομένοις*, κατάληψη: *ἀνέλαβον* / *ἔλαβον*

β) 1γ, 2ε, 3στ, 4α, 5β

ΘΕΜΑ 335ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (2389)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ταῦτα δ᾽εἰπὼν…μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τον Ξενοφώντα στην εξορία;

Μονάδες 10

3. α) *ἐναντίος, ἡσυχία, νίκη, πολέμιος, διάβασις:* Να γράψετε από ένα ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας ομόρριζο για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη-φράση της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *σφέτερος*	α) σφετεριστής
2. *ἡγοῦμαι*	β) τραυματίζομαι
3. *σκυλεύω*	γ) υποδουλώνω
4. *ἐμπίπτω τινί*	δ) δικός τους
5. *τιτρώσκομαι*	ε) λαφυραγωγώ
	στ) πέφτω πάνω σε κάποιον

	ζ) προχωρώ μπροστά

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και στράφηκε προς το μέρος των εχθρών, περίμενε· γιατί και ο μάντης τούς συμβούλευε να μην επιτεθούν προτού κάποιος από τους δικούς τους ή σκοτωθεί ή τραυματιστεί. «Όταν όμως συμβεί αυτό, θα προχωρήσουμε εμείς μπροστά» είπε «και εσείς που ακολουθείτε θα έχετε τη νίκη,[1] εγώ όμως τον θάνατο, όπως προαισθάνομαι[2]. Και δε διαψεύστηκε, αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα.

1. Κατά λέξη: η νίκη θα είναι για εσάς που ακολουθείτε.
2. Κατά λέξη: όπως εγώ νομίζω.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον λόγω της συμμετοχής του στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»

3. α) *ἐναντίος → ἐναντιοῦμαι, ἡσυχία → ἡσυχάζω, νίκη → νικῶ, πολέμιος → πολεμῶ, διάβασις → διαβαίνω*

β) 1δ, 2ζ, 3ε, 4στ, 5β

ΘΕΜΑ 337ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (2400)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ταῦτα δ᾽εἰπὼν…μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:
α) Συμμετείχε ως μισθοφόρος στο στράτευμα του Κύρου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη.
β) Μεγάλωσε σε εύπορη οικογένεια στον Δήμο της Ερχιάς Αττικής.
γ) Ακολούθησε τον Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο στη μάχη της Κορωνείας.
δ) Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων της πατρίδας του, της Αθήνας.
ε) Οδήγησε τους Έλληνες μισθοφόρους (τους Μυρίους) από τα βάθη της Ασίας στην πατρίδα τους.

Μονάδες 10

3. *ἀνέλαβον, ἐμπεσών, κατεδίωξαν, ἀπεδίδοσαν, διελέγοντο:* Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και στράφηκε προς το μέρος των εχθρών, περίμενε· γιατί και ο μάντης τούς συμβούλευε να μην επιτεθούν προτού κάποιος από τους δικούς τους ή σκοτωθεί ή τραυματιστεί. «Όταν όμως συμβεί αυτό, θα προχωρήσουμε εμείς μπροστά» είπε «και εσείς που ακολουθείτε θα έχετε τη νίκη,[1] εγώ όμως τον θάνατο, όπως προαισθάνομαι[2]. Και δε διαψεύστηκε, αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα.

1. Κατά λέξη: η νίκη θα είναι για εσάς που ακολουθείτε.
2. Κατά λέξη: όπως εγώ νομίζω.

2. β, δ, α , ε, γ

3. *ἀνέλαβον* → ανάληψη, λαβή
ἐμπεσών → πτώση, σύμπτωμα
κατεδίωξαν → καταδίωξη, διωγμός
ἀπεδίδοσαν → απόδοση, αποδοτικός
διελέγοντο → διάλογος, διάλεξη

ΘΕΜΑ 338ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (5030)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ταῦτα δ᾽εἰπὼν…μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ.***

Μονάδες 30

2. Να εξηγήσετε γιατί οι Αθηναίοι εξόρισαν τον Ξενοφώντα από την πατρίδα του (394 π.Χ.) και γιατί, πολύ αργότερα (365 π.Χ.), ανακάλεσαν αυτή τους την απόφαση.

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
μεταστραφείς	-ή	
ἐνίκων	-τής	
τρωθείη	-μα	
κατεδίωξαν	-ις	
διελέγοντο	-ος	

Μονάδες 5

β) εναντίωση, επίθεση, αφήγηση, σύμπτωση, άβατος: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και στράφηκε προς το μέρος των εχθρών, περίμενε· γιατί και ο μάντης τούς συμβούλευε να μην επιτεθούν προτού κάποιος από τους δικούς τους ή σκοτωθεί ή τραυματιστεί. «Όταν όμως συμβεί αυτό, θα προχωρήσουμε εμείς μπροστά» είπε «και εσείς που ακολουθείτε θα έχετε τη νίκη,[1] εγώ όμως τον θάνατο, όπως προαισθάνομαι[2]. Και δε διαψεύστηκε, αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα.

1. Κατά λέξη: η νίκη θα είναι για εσάς που ακολουθείτε.
2. Κατά λέξη: όπως εγώ νομίζω.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον λόγω της συμμετοχής του στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. *α)*

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**

μεταστραφείς	-ή	*μεταστροφή*
ἐνίκων	-τής	*νικητής*
τρωθείη	-μα	*τραῦμα*
κατεδίωξαν	-ις	*καταδίωξις*
διελέγοντο	-ος	*διάλογος*

β) εναντίωση: *ἐναντίους*, επίθεση: *ἐπιτίθεσθαι*, αφήγηση: *ἡγησόμεθα*, σύμπτωση: *πέσοι* / *ἐμπεσών*, άβατος: *διαβάσει*

ΘΕΜΑ 340ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (2408)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ταῦτα δ᾽εἰπὼν…μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ.***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

β) Ποια είναι η πιθανότερη χρονολογική κατάταξη των έργων του;

Μονάδες 10

3. α) *μεταστραφείς, ἐναντίους, ἀνέλαβον, ἐψεύσατο, ἀπεδίδοσαν:* Να γράψετε από ένα ομόρριζο ουσιαστικό της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλό ή σύνθετο, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη-φράση της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *σφέτερος*	α) σφετεριστής
2. *ἡγοῦμαι*	β) τραυματίζομαι
3. *σκυλεύω*	γ) υποδουλώνω
4. *ἐμπίπτω τινί*	δ) δικός τους
5. *τιτρώσκομαι*	ε) λαφυραγωγώ

	στ) πέφτω πάνω σε κάποιον
	ζ) προχωρώ μπροστά

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και στράφηκε προς το μέρος των εχθρών, περίμενε· γιατί και ο μάντης τούς συμβούλευε να μην επιτεθούν προτού κάποιος από τους δικούς τους ή σκοτωθεί ή τραυματιστεί. «Όταν όμως συμβεί αυτό, θα προχωρήσουμε εμείς μπροστά» είπε «και εσείς που ακολουθείτε θα έχετε τη νίκη,[1] εγώ όμως τον θάνατο, όπως προαισθάνομαι[2]. Και δε διαψεύστηκε, αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα.

1. Κατά λέξη: η νίκη θα είναι για εσάς που ακολουθείτε.
2. Κατά λέξη: όπως εγώ νομίζω.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»
β) «Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.»

3. *α)* *μεταστραφείς* → μεταστροφή (στρέμμα, στρόβιλος), *ἐναντίους* → εναντίωση (απέναντι, εναντιωματικός), *ἀνέλαβον* → ανάληψη (λαβή, παραλήπτης), *ἐψεύσατο* → ψεύδος (ψεύτης, αδιάψευστος), *ἀπεδίδοσαν* → απόδοση (αποδοτικός, προδότης)

β) 1δ, 2ζ, 3ε, 4στ, 5β

ΘΕΜΑ 341ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (2409)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ταῦτα δ᾽εἰπὼν…μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Ιστορικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἡσυχία*	α) *φίλος*
2. *πρότερον*	β) *ὑπερέχω*
3. *ψεύδομαι*	γ) *θόρυβος*
4. *νικῶ*	δ) *ἀληθεύω*
5. *πολέμιος*	ε) *ἐναντίος*
	στ) *ὕστερον*
	ζ) *ἡττῶμαι*

Μονάδες 5

β) τραύμα, ηγέτης, λήμμα, κατάπτωση, διάλογος: Να συνδέσετε τις λέξεις

με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και στράφηκε προς το μέρος των εχθρών, περίμενε· γιατί και ο μάντης τούς συμβούλευε να μην επιτεθούν προτού κάποιος από τους δικούς τους ή σκοτωθεί ή τραυματιστεί. «Όταν όμως συμβεί αυτό, θα προχωρήσουμε εμείς μπροστά» είπε «και εσείς που ακολουθείτε θα έχετε τη νίκη,[1] εγώ όμως τον θάνατο, όπως προαισθάνομαι[2]. Και δε διαψεύστηκε, αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα.

1. Κατά λέξη: η νίκη θα είναι για εσάς που ακολουθείτε.
2. Κατά λέξη: όπως εγώ νομίζω.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα ιστορικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα εξής: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*
«***Κύρου Ἀνάβασις***: Η συμμετοχή των ‘μυρίων’, δέκα χιλιάδων Ελλήνων μισθοφόρων στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του αδελφού του βασιλιά Αρταξέρξη του Β’ και η περιπετειώδης περιπλάνησή τους ως τον Εύξεινο Πόντο και από κει στη Θράκη, το 401 π.Χ.
Κύρου Παιδεία: Μυθιστορηματική βιογραφία του Κύρου του Μεγάλου. Ο Ξενοφών αλλάζει ιστορικά στοιχεία και επινοεί περιστατικά για να προβάλει τις δικές του ιδέες σχετικά με την εκπαίδευση του ιδανικού ηγέτη και την επίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος.»

3. *α)* 1γ, 2στ, 3δ, 4ζ, 5α

β) τραύμα: *τρωθείη*, ηγέτης: *ἡγησόμεθα*, λήμμα: *ἀνέλαβον* / *ἔλαβον* , κατάπτωση: *πέσοι* / *ἐμπεσών*, διάλογος: *διελέγοντο*

ΘΕΜΑ 343ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (2413)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ταῦτα δ᾽εἰπὼν…μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ.***

Μονάδες 30

2. Ο Ξενοφών είχε τη φιλοδοξία να συνεχίσει το έργο του Θουκυδίδη. Πόσο επιτυχημένη θεωρείται η προσπάθειά του;

Μονάδες 10

3. *α) ἐναντίος, εἶχε, ἐπιτίθεσθαι, κατεδίωξαν, ἀπεδίδοσαν:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) διήγημα, κατάληψη, άμοιρος, βήμα, εισιτήριο: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και στράφηκε προς το μέρος των εχθρών, περίμενε· γιατί και ο μάντης τούς συμβούλευε να μην επιτεθούν προτού κάποιος από τους δικούς τους ή σκοτωθεί ή τραυματιστεί. «Όταν όμως συμβεί αυτό, θα προχωρήσουμε εμείς μπροστά» είπε «και εσείς που ακολουθείτε θα έχετε τη νίκη,[1] εγώ όμως τον θάνατο, όπως προαισθάνομαι[2]. Και δε διαψεύστηκε, αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα.

1. Κατά λέξη: η νίκη θα είναι για εσάς που ακολουθείτε.
2. Κατά λέξη: όπως εγώ νομίζω.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31-32: «Ο Ξενοφών, παρά το θαυμασμό του για τον Θουκυδίδη και την προφανή φιλοδοξία του να συνεχίσει το έργο του στα *Ελληνικά*, δεν διαθέτει τη διεισδυτικότητα ή τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη του μεγάλου προκατόχου του. Με τη σαφήνεια όμως και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό 'ρεπόρτερ' και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών 'πόλεων-κρατών' της Ελλάδας.»

3. α) *ἐναντίος* → εναντίωση (απεναντίας, εναντιωματικός), *εἶχε* → εχεμύθεια (ενέχυρο, πλεονεξία), *ἐπιτίθεσθαι* → επίθεση (επιθετικός, πρόθεση), *κατεδίωξαν* → καταδίωξη (διώκτης, επιδίωξη), *ἀπεδίδοσαν* → απόδοση (αποδοτικός, ανεπίδοτος)

β) διήγημα: *ἡγησόμεθα*, κατάληψη: *ἀνέλαβον* / *ἔλαβον*, άμοιρος: *μοίρας*, βήμα: *διαβάσει*, εισιτήριο: *προσιόντες*

ΘΕΜΑ 344ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (2418)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ταῦτα δ᾽εἰπὼν…μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ.***

Μονάδες 30

2. Πώς αναδεικνύεται η πίστη του Ξενοφώντα σε υψηλές αξίες;

Μονάδες 10

3. α) αντιπαράθεση, τραυματίας, επινίκια, διώκτης, πολιτεία: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) ***ἐναντίος, ἐπειδάν, ἀναλαμβάνω, ὑπόσπονδος, ἀποδίδωμι:*** Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις του κειμένου στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και στράφηκε προς το μέρος των εχθρών, περίμενε· γιατί και ο μάντης τούς συμβούλευε να μην επιτεθούν προτού κάποιος από τους δικούς τους ή σκοτωθεί ή τραυματιστεί. «Όταν όμως συμβεί αυτό, θα προχωρήσουμε εμείς μπροστά» είπε «και εσείς που ακολουθείτε θα έχετε τη νίκη,[1] εγώ όμως τον θάνατο, όπως προαισθάνομαι[2]. Και δε διαψεύστηκε, αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα.

1. Κατά λέξη: η νίκη θα είναι για εσάς που ακολουθείτε.
2. Κατά λέξη: όπως εγώ νομίζω.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Σε όλη την περιπετειώδη ζωή του ο Ξενοφών έμεινε σταθερός στις ιδέες του και στην πίστη του σε υψηλές αξίες. Παρά την αντιπάθειά του προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας, περιγράφει με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας. Επίσης παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) αντιπαράθεση: *ἐπιτίθεσθαι*, τραυματίας: *τρωθείη*, επινίκια: *νίκη*, διώκτης: *κατεδίωξαν*, πολιτεία: *πολιτῶν*

β) *ἐναντίος: ἐν + ἀντίος (< ἀντί), ἐπειδάν: ἐπειδὴ + ἄν* (αοριστολογικό), *ἀναλαμβάνω: ἀνὰ + λαμβάνω, ὑπόσπονδος: ὑπὸ + σπονδή, ἀποδίδωμι: ἀπὸ + δίδωμι*

ΘΕΜΑ 346ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (2440)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα…πολλοὶ διελέγοντο.***

Μονάδες 30

2. Ποιες συνέπειες έχει, κατά τον Ξενοφώντα, η ασέβεια προς τους θεούς στην εξέλιξη των ιστορικών γεγονότων;

Μονάδες 10

3. ***εἶχε, ἐπιτίθεσθαι, ἐψεύσατο, ἀγόμενος, κατεδίωξαν:*** Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) ***ἐπειδάν, ἀναλαμβάνω, ἐμπίπτω, ὑπόσπονδος, διαλέγομαι:*** Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις του κειμένου στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος από τους Τριάκοντα, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, και από τους άλλους περίπου εβδομήντα. Και πήραν τα όπλα τους (ενν. των εχθρών), όμως από κανέναν σκοτωμένο πολίτη δεν αφαίρεσαν τους χιτώνες. Και όταν συνέβη αυτό και αφού απέδωσαν τους νεκρούς μετά από συμφωνία ανακωχής, πολλοί πλησιάζοντας μεταξύ τους[1] συζητούσαν.

1. Δηλαδή πολλοί ολιγαρχικοί και δημοκρατικοί πλησίασαν ο ένας τον άλλο και συζητούσαν μεταξύ τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) *εἶχε* → ανέχεια (εξέχων, εκεχειρία), *ἐπιτίθεσθαι* → επίθεση (επιθετικός, απόθεμα), *ἐψεύσατο* → ψεύδος (ψεύτικος, διάψευση), *ἀγόμενος* → αγωγή (αγωγός, αγέλη), *κατεδίωξαν* → καταδίωξη (καταδιωγμός, διώκτης)

β) *ἐπειδάν: ἐπειδὴ + ἄν* (αοριστολογικό), *ἀναλαμβάνω: ἀνὰ + λαμβάνω, ἐμπίπτω: ἐν + πίπτω, ὑπόσπονδος: ὑπὸ + σπονδή, διαλέγομαι: διὰ + λέγομαι*

ΘΕΜΑ 347ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (2442)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα…πολλοὶ διελέγοντο.***

Μονάδες 30

2. Ποια δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία από την Αναγέννηση μέχρι σήμερα και για ποιους λόγους;

Μονάδες 10

3. α) *μεταστραφείς, παρήγγελλεν, ἡγησόμεθα, ἐνίκων, διελέγοντο:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *λῆμμα, ἀνάληψις, λοχαγός, ἀναγωγή, παιδαγωγός:* Να κατατάξετε τις παραπάνω ομόρριζες προς τους ρηματικούς τύπους ***ἀνέλαβον*** και ***ἀγόμενος*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος από τους Τριάκοντα, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, και από τους άλλους περίπου εβδομήντα. Και πήραν τα όπλα τους (ενν. των εχθρών), όμως από κανέναν σκοτωμένο πολίτη δεν αφαίρεσαν τους χιτώνες. Και όταν συνέβη αυτό και αφού απέδωσαν τους νεκρούς μετά από συμφωνία ανακωχής, πολλοί πλησιάζοντας μεταξύ τους[1] συζητούσαν.

1. Δηλαδή πολλοί ολιγαρχικοί και δημοκρατικοί πλησίασαν ο ένας τον άλλο και συζητούσαν μεταξύ τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Τα δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα από την Αναγέννηση ως την εποχή μας, και κυρίως η *Κύρου Ἀνάβασις* χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία: η *Ἀνάβασις* για την απλότητα του ύφους, τη ζωντάνια της περιγραφής, την έξαρση της πειθαρχίας και της ανάληψης πρωτοβουλίας, τα *Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους* για το πλήθος των ανεκδότων από τη ζωή του μεγάλου φιλοσόφου, ο *Ἀγησίλαος* για την προβολή των αρετών του ιδανικού ηγέτη, η *Κύρου Παιδεία* για τα παιδαγωγικά και τα ρομαντικά στοιχεία της. Τα *Ἑλληνικά* είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 4ου αι. π.Χ. που έχει σωθεί και αποτελεί τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.»

3. α) *μεταστραφείς* → μεταστροφή (καταστροφή, διαστρέβλωση), *παρήγγελλεν* → παραγγελία (παράγγελμα, ευαγγέλιο), *ἡγησόμεθα* → ηγεμόνας (ηγεσία, αφηγητής), *ἐνίκων* → νικητής (επινίκια, ακατανίκητος), *διελέγοντο* → διάλογος (διαλογικός, διάλεξη)

β)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
ἀνάληψις	*λοχαγός*	*λῆμμα*
ἀναγωγή	*παιδαγωγός*	

ΘΕΜΑ 349ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (5487)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα…πολλοὶ διελέγοντο.***

Μονάδες 30

2. Ποιες στρατιωτικές υπηρεσίες προσέφερε ο Ξενοφών στον Αγησίλαο;

Μονάδες 10

3. α) καταστροφή, επίθεση, σφετερισμός, επομένως, κατάληψη: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἐναντίος*	α) *λέγω*
2. *ἡσυχία*	β) *ψευδολογῶ*
3. *σκυλεύω*	γ) *ἀντίπαλος*
4. *φημί*	δ) *φίλος*
5. *ψεύδομαι*	ε) *ἠρεμία*
	στ) *λαφυραγωγῶ*

	ζ) *αἴρω*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος από τους Τριάκοντα, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, και από τους άλλους περίπου εβδομήντα. Και πήραν τα όπλα τους (ενν. των εχθρών), όμως από κανέναν σκοτωμένο πολίτη δεν αφαίρεσαν τους χιτώνες. Και όταν συνέβη αυτό και αφού απέδωσαν τους νεκρούς μετά από συμφωνία ανακωχής, πολλοί πλησιάζοντας μεταξύ τους[1] συζητούσαν.

1. Δηλαδή πολλοί ολιγαρχικοί και δημοκρατικοί πλησίασαν ο ένας τον άλλο και συζητούσαν μεταξύ τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον λόγω της συμμετοχής του στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς.»

3. α) καταστροφή: *μεταστραφείς*, επίθεση: *ἐπιτίθεσθαι*, σφετερισμός: *σφετέρων*, επομένως: *έπομένοις*, κατάληψη: *ἀνέλαβον* / *ἔλαβον*

β) 1γ, 2ε, 3στ, 4α, 5β

ΘΕΜΑ 350ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (2449)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα…πολλοὶ διελέγοντο.***

Μονάδες 30

2. Ποιες ήταν οι σχέσεις του Ξενοφώντα με την πόλη της Σπάρτης;

Μονάδες 10

3. α) *ἐναντίος, ἡσυχία, νίκη, πολέμιος, διάβασις*: Να γράψετε από ένα ομόρριζο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη-φράση της στήλης **Α′** με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *σφέτερος*	α) σφετεριστής
2. *ἡγοῦμαι*	β) τραυματίζομαι
3. *σκυλεύω*	γ) υποδουλώνω
4. *ἐμπίπτω τινί*	δ) δικός τους
5. *τιτρώσκομαι*	ε) λαφυραγωγώ
	στ) πέφτω πάνω σε κάποιον

	ζ) προχωρώ μπροστά

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος από τους Τριάκοντα, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, και από τους άλλους περίπου εβδομήντα. Και πήραν τα όπλα τους (ενν. των εχθρών), όμως από κανέναν σκοτωμένο πολίτη δεν αφαίρεσαν τους χιτώνες. Και όταν συνέβη αυτό και αφού απέδωσαν τους νεκρούς μετά από συμφωνία ανακωχής, πολλοί πλησιάζοντας μεταξύ τους[1] συζητούσαν.

1. Δηλαδή πολλοί ολιγαρχικοί και δημοκρατικοί πλησίασαν ο ένας τον άλλο και συζητούσαν μεταξύ τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29-30: «Οι Σπαρτιάτες πρόσφεραν στον Ξενοφώντα 'προξενίαν', άδεια διαμονής στη Σπάρτη και πολύ σύντομα του παραχώρησαν ένα μεγάλο κτήμα στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου έζησε περίπου είκοσι χρόνια ήρεμη οικογενειακή ζωή με τη γυναίκα του και τους δύο γιους του, τον Γρύλλο και τον Διόδωρο, και ασχολήθηκε με τη συγγραφή πολλών έργων του. Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.).»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Ωστόσο, παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους.»

3. α) *ἐναντίος → ἐναντιοῦμαι, ἡσυχία → ἡσυχάζω, νίκη → νικῶ, πολέμιος → πολεμῶ, διάβασις → διαβαίνω*

β) 1δ, 2ζ, 3ε, 4στ, 5β

ΘΕΜΑ 352ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (2451)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα…πολλοὶ διελέγοντο.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:
α) Εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα της Ολυμπίας, όπου ασχολήθηκε με το συγγραφικό του έργο.
β) Εξορίστηκε από την πατρίδα του, την Αθήνα.
γ) Αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το κτήμα του, στον Σκιλλούντα, και να μετακομίσει στην Κόρινθο.
δ) Οι Αθηναίοι επέτρεψαν στον Ξενοφώντα να επαναπατριστεί, μετά από την άρση του ψηφίσματος για εξορία.
ε) Έστειλε τους γιους του, Γρύλλο και Διόδωρο, να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.

Μονάδες 10

3. ***ἀνέλαβον, ἐμπεσών, κατεδίωξαν, ἀπεδίδοσαν, διελέγοντο:*** Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος από τους Τριάκοντα, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, και από τους άλλους περίπου εβδομήντα. Και πήραν τα όπλα τους (ενν. των εχθρών), όμως από κανέναν σκοτωμένο πολίτη δεν αφαίρεσαν τους χιτώνες. Και όταν συνέβη αυτό και αφού απέδωσαν τους νεκρούς μετά από συμφωνία ανακωχής, πολλοί πλησιάζοντας μεταξύ τους[1] συζητούσαν.

1. Δηλαδή πολλοί ολιγαρχικοί και δημοκρατικοί πλησίασαν ο ένας τον άλλο και συζητούσαν μεταξύ τους.

2. β, α, γ, δ, ε

3. *ἀνέλαβον* → ανάληψη, παραλήπτης
ἐμπεσών → πτώση, πτωτικός
κατεδίωξαν → καταδίωξη, καταδιωγμός
ἀπεδίδοσαν → απόδοση, αποδοτικός
διελέγοντο → διάλογος, διαλεκτική

ΘΕΜΑ 353ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (2452)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα…πολλοὶ διελέγοντο.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη μόρφωση του Ξενοφώντα και ποιες ιστορικές μορφές άσκησαν επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του;

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
μεταστραφείς	-ή	
ἐνίκων	-τής	
τρωθείη	-μα	
κατεδίωξαν	-ις	
διελέγοντο	-ος	

Μονάδες 5

β) εναντίωση, επίθεση, αφήγηση, σύμπτωση, άβατος: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος από τους Τριάκοντα, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, και από τους άλλους περίπου εβδομήντα. Και πήραν τα όπλα τους (ενν. των εχθρών), όμως από κανέναν σκοτωμένο πολίτη δεν αφαίρεσαν τους χιτώνες. Και όταν συνέβη αυτό και αφού απέδωσαν τους νεκρούς μετά από συμφωνία ανακωχής, πολλοί πλησιάζοντας μεταξύ τους[1] συζητούσαν.

1. Δηλαδή πολλοί ολιγαρχικοί και δημοκρατικοί πλησίασαν ο ένας τον άλλο και συζητούσαν μεταξύ τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, γιος του εύπορου κτηματία Γρύλλου, πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Δύο ιστορικές μορφές άσκησαν βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντος. Ο Σωκράτης με το πρότυπο ζωής που πρόβαλε και ο Αγησίλαος με τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
Οι ιδέες του Ξενοφώντος για την πολιτική και την ηθική φαίνονται στον τρόπο με τον οποίο προβάλλει τρέχουσες απόψεις της εποχής του για θέματα καθημερινής ζωής, συμπεριφοράς, αγωγής και θεσμών.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
μεταστραφείς	-ή	*μεταστροφή*
ἐνίκων	-τής	*νικητής*
τρωθείη	-μα	*τραῦμα*
κατεδίωξαν	-ις	*καταδίωξις*
διελέγοντο	-ος	*διάλογος*

β) εναντίωση: *ἐναντίους*, επίθεση: *ἐπιτίθεσθαι*, αφήγηση: *ἡγησόμεθα*, σύμπτωση: *πέσοι* / *ἐμπεσών*, άβατος: *διαβάσει*

ΘΕΜΑ 355ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (2669)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα…πολλοὶ διελέγοντο.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να αναφέρετε τους τίτλους των έργων μιας κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α) μεταστραφείς, ἐναντίους, ἐψεύσατο, ἀνέλαβον, ἀπεδίδοσαν:* Να γράψετε από ένα ομόρριζο ουσιαστικό της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλό ή σύνθετο, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη-φράση της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *σφέτερος*	α) σφετεριστής
2. *ἡγοῦμαι*	β) τραυματίζομαι
3. *σκυλεύω*	γ) υποδουλώνω
4. *ἐμπίπτω τινί*	δ) δικός τους
5. *τιτρώσκομαι*	ε) λαφυραγωγώ
	στ) πέφτω πάνω σε κάποιον

	ζ) προχωρώ μπροστά

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος από τους Τριάκοντα, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, και από τους άλλους περίπου εβδομήντα. Και πήραν τα όπλα τους (ενν. των εχθρών), όμως από κανέναν σκοτωμένο πολίτη δεν αφαίρεσαν τους χιτώνες. Και όταν συνέβη αυτό και αφού απέδωσαν τους νεκρούς μετά από συμφωνία ανακωχής, πολλοί πλησιάζοντας μεταξύ τους[1] συζητούσαν.

1. Δηλαδή πολλοί ολιγαρχικοί και δημοκρατικοί πλησίασαν ο ένας τον άλλο και συζητούσαν μεταξύ τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική παραγωγή του Ξενοφώντα άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί.»
Σωκρατικά έργα είναι τα ακόλουθα: *Ἀπολογία Σωκράτους*, *Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους*, *Συμπόσιον*, *Οἰκονομικός*.

3. α) *μεταστραφείς* → μεταστροφή (στρέμμα, στρεβλός), *ἐναντίους* → εναντίωση (απέναντι, εναντιωματικός), *ἐψεύσατο* → ψεύδος (ψεύτης, ψευδομάρτυρας), *ἀνέλαβον* → ανάληψη (λαβή, παραλήπτης), *ἀπεδίδοσαν* → απόδοση (αποδοτικός, προδοσία)

β) 1δ, 2ζ, 3ε, 4στ, 5β

ΘΕΜΑ 356ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (2675)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα…πολλοὶ διελέγοντο.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἡσυχία*	α) *φίλος*
2. *πρότερον*	β) *ὑπερέχω*
3. *ψεύδομαι*	γ) *θόρυβος*
4. *νικῶ*	δ) *ἀληθεύω*
5. *πολέμιος*	ε) *ἐναντίος*
	στ) *ὕστερον*
	ζ) *ἡττῶμαι*

Μονάδες 5

β) τραύμα, ηγέτης, λήμμα, κατάπτωση, διάλογος: Να συνδέσετε τις λέξεις με

τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος από τους Τριάκοντα, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, και από τους άλλους περίπου εβδομήντα. Και πήραν τα όπλα τους (ενν. των εχθρών), όμως από κανέναν σκοτωμένο πολίτη δεν αφαίρεσαν τους χιτώνες. Και όταν συνέβη αυτό και αφού απέδωσαν τους νεκρούς μετά από συμφωνία ανακωχής, πολλοί πλησιάζοντας μεταξύ τους[1] συζητούσαν.

1. Δηλαδή πολλοί ολιγαρχικοί και δημοκρατικοί πλησίασαν ο ένας τον άλλο και συζητούσαν μεταξύ τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Ἀπολογία Σωκράτους, Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους, Συμπόσιον, Οἰκονομικός.*
«***Ἀπολογία Σωκράτους***: (διαφορετική εκδοχή από την 'Απολογία' του Πλάτωνος). Ο Σωκράτης αντικρούει την κατηγορία της αθεΐας και προβάλλει την ηθική του και τη σοφία του.
Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους: Συζητήσεις και διάλογοι του μεγάλου στοχαστή και δασκάλου που προβάλλουν την ηθική του επιρροή στους γύρω του.»

3. α) 1γ, 2στ, 3δ, 4ζ, 5α

β) τραύμα: *τρωθείη*, ηγέτης: *ἡγησόμεθα*, λήμμα: *ἀνέλαβον* / *ἔλαβον* , κατάπτωση: *πέσοι* / *ἐμπεσών*, διάλογος: *διελέγοντο*

ΘΕΜΑ 358ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (2680)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα…πολλοὶ διελέγοντο.***

Μονάδες 30

2. Πώς δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» και πώς αποτυπώνεται στο έργο του η εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου π.Χ. αι.;

Μονάδες 10

3. *α) ἐναντίος, εἶχε, ἐπιτίθεσθαι, κατεδίωξαν, ἀπεδίδοσαν:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) διήγημα, κατάληψη, άμοιρος, βήμα, εισιτήριο: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος από τους Τριάκοντα, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, και από τους άλλους περίπου εβδομήντα. Και πήραν τα όπλα τους (ενν. των εχθρών), όμως από κανέναν σκοτωμένο πολίτη δεν αφαίρεσαν τους χιτώνες. Και όταν συνέβη αυτό και αφού απέδωσαν τους νεκρούς μετά από συμφωνία ανακωχής, πολλοί πλησιάζοντας μεταξύ τους[1] συζητούσαν.

1. Δηλαδή πολλοί ολιγαρχικοί και δημοκρατικοί πλησίασαν ο ένας τον άλλο και συζητούσαν μεταξύ τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό 'ρεπόρτερ' και την ιδεολογική του συνέπεια ο Ξενοφών έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίρροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών 'πόλεων-κρατών' της Ελλάδας.»

3. α) *ἐναντίος* → εναντίωση (απεναντίας, εναντιώνομαι), *εἶχε* → εχεμύθεια (συνέχεια, περιεχόμενο), *ἐπιτίθεσθαι* → επίθεση (επιθετικός, διάθεση), *κατεδίωξαν* → καταδίωξη (καταδιωγμός, επιδίωξη), *ἀπεδίδοσαν* → απόδοση (αποδοτικός, δότης)

β) διήγημα: *ἡγησόμεθα*, κατάληψη: *ἀνέλαβον* / *ἔλαβον*, άμοιρος: *μοίρας*, βήμα: *διαβάσει*, εισιτήριο: *προσιόντες*

ΘΕΜΑ 359ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 18-19. (2681)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ᾽ ὑμῖν ἔσται ἑπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ᾽ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ᾽ ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα…πολλοὶ διελέγοντο.***

Μονάδες 30

2. Ποιες είναι οι απόψεις του Ξενοφώντα για την «αθέτηση του λόγου» και την «παράβαση των όρκων»;

Μονάδες 10

3. *α)* αντιπαράθεση, τραυματίας, επινίκια, διώκτης, πολιτεία: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) *ἐναντίος, ἐπειδάν, ἀναλαμβάνω, ὑπόσπονδος, ἀποδίδωμι:* Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις του κειμένου στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. αλλά, μόλις πήραν τα όπλα, αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα, αφού πρώτος πήδησε ορμητικά προς τα μπρος, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε· και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως νίκησαν και τους καταδίωξαν ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος από τους Τριάκοντα, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, και από τους άλλους περίπου εβδομήντα. Και πήραν τα όπλα τους (ενν. των εχθρών), όμως από κανέναν σκοτωμένο πολίτη δεν αφαίρεσαν τους χιτώνες. Και όταν συνέβη αυτό και αφού απέδωσαν τους νεκρούς μετά από συμφωνία ανακωχής, πολλοί πλησιάζοντας μεταξύ τους[1] συζητούσαν.

1. Δηλαδή πολλοί ολιγαρχικοί και δημοκρατικοί πλησίασαν ο ένας τον άλλο και συζητούσαν μεταξύ τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) αντιπαράθεση: *ἐπιτίθεσθαι*, τραυματίας: *τρωθείη*, επινίκια: *νίκη*, διώκτης: *κατεδίωξαν*, πολιτεία: *πολιτῶν*

β) *ἐναντίος: ἐν + ἀντίος (< ἀντί), ἐπειδάν: ἐπειδὴ + ἄν* (αοριστολογικό), *ἀναλαμβάνω: ἀνὰ + λαμβάνω, ὑπόσπονδος: ὑπὸ + σπονδή, ἀποδίδωμι: ἀπὸ + δίδωμι*

ΘΕΜΑ 361ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (2700)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Κλεόκριτος δὲ…σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. α) Πώς αξιολογήθηκε το έργο του Ξενοφώντα στην Αλεξανδρινή και στη Ρωμαϊκή εποχή;

β) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ἑλληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

Μονάδες 10

3. α) *εὔφωνος, μετεσχήκαμεν, γῆν, αἰδούμενοι, πείθεσθε:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἔλεξεν	-ις	
μετεσχήκαμεν	-ή	
ἐποιήσαμεν	-τής	

κοινωνοῦμεν	-*ία*	
πείθεσθε	-*ώ*	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια, που είχε πολύ δυνατή φωνή, αφού επέβαλε σιωπή, είπε: «Συμπολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς, βέβαια, κανένα κακό δε σας κάναμε ποτέ μέχρι τώρα, αντίθετα έχουμε πάρει μέρος μαζί σας και στις πιο σεβαστές ιερές τελετές και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών...».

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.

2. α) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Η αναγνώριση της συγγραφικής προσφοράς του Ξενοφώντος δυνάμωνε με το πέρασμα του χρόνου. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) τον κατέτασσαν σταθερά μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
Στη ρωμαϊκή εποχή τον ξεχώρισαν από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί '*ἀττικὴ μέλισσα*' και '*ἀττικὴ μοῦσα*' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι. Η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενό του και το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) προετοιμάζουν την *Κοινή* της ελληνιστικής εποχής.»

β) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31: Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

3. α) *εὔφωνος* → φωνή (φωνήεν, προσφώνηση), *μετεσχήκαμεν* → μετοχή (σχήμα, σχέδιο), *γῆν* → γήπεδο (γήλοφος, γεωπόνος), *αἰδούμενοι* → αιδώς (αναίδεια, αιδεσιμότατος [= ο ιερέας]), *πείθεσθε* →απείθεια (ευπειθής, πείσμα)

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἔλεξεν	-ις	*λέξις*
μετεσχήκαμεν	-ή	*μετοχή*

ἐποιήσαμεν	-τής	*ποιητής*
κοινωνοῦμεν	-ία	*κοινωνία*
πείθεσθε	-ώ	*πειθώ (ή)*

ΘΕΜΑ 362ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (5038)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Κλεόκριτος δὲ…σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ελληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

β) Να αναφέρετε τους τίτλους των υπολοίπων έργων του Ξενοφώντα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία με τα *Ελληνικά*.

Μονάδες 10

3. α) *κατασιωπησάμενος, θυσιῶν, συγχορευταί, θάλατταν, πολεμοῦντες*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *εὔφωνος, πώποτε, μετέχω, συμφοιτητής, ἀνόσιος:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια, που είχε πολύ δυνατή φωνή, αφού επέβαλε σιωπή, είπε: «Συμπολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς, βέβαια, κανένα κακό δε σας κάναμε ποτέ μέχρι τώρα, αντίθετα έχουμε πάρει μέρος μαζί σας και στις πιο σεβαστές ιερές τελετές και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών...».

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
α) Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.
β) Στην κατηγορία των ιστορικών έργων ανήκουν και τα ακόλουθα: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*

3. α) *κατασιωπησάμενος* → σιωπηλός (σιωπητήριο, αποσιώπηση), *θυσιῶν* → θυσιάζω (θύμα, θύτης), *συγχορευταί* → χορός (ημιχόριο, χορηγός), *θάλατταν* → θαλάσσιος (ακροθαλασσιά, υποθαλάσσιος), *πολεμοῦντες* → πολεμιστής (πολεμικός, καταπολέμηση)

β) *εὔφωνος: εὖ* + *φωνή, πώποτε: πω* (= έως τώρα· εγκλιτικό μόριο) + *ποτέ, μετέχω: μετὰ* + *ἔχω, συμφοιτητής: σὺν* + *φοιτητής (< φοιτῶ), ἀνόσιος: ἀ(ν)-* (στερητικό) + *ὅσιος*

ΘΕΜΑ 364ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (2712)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Κλεόκριτος δὲ…σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. Ποιες στρατιωτικές υπηρεσίες προσέφερε ο Ξενοφών στον Αγησίλαο;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *κηδεστία*	α) σεβαστός
2. *αἰδοῦμαι*	β) συγγένεια εξ αίματος
3. *ἀποκτείνω*	γ) κανένας από τους δύο
4. *σεμνός*	δ) και οι δύο
5. *ἀμφότεροι*	ε) φονεύω
	στ) συγγένεια εξ αγχιστείας
	ζ) σέβομαι

Μονάδες 5

β) *κῆρυξ, θυσία, ἑορτή, σωτηρία, κηδεστία*: Να γράψετε για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου ένα ομόρριζο ρήμα της αρχαίας ελληνικής

γλώσσας.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια, που είχε πολύ δυνατή φωνή, αφού επέβαλε σιωπή, είπε: «Συμπολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς, βέβαια, κανένα κακό δε σας κάναμε ποτέ μέχρι τώρα, αντίθετα έχουμε πάρει μέρος μαζί σας και στις πιο σεβαστές ιερές τελετές και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών...».

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον λόγω της συμμετοχής του στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς.»

3. α) 1στ, 2ζ, 3ε, 4α, 5δ

β) *κῆρυξ → κηρύττω, θυσία → θύω, ἑορτή → ἑορτάζω, σωτηρία → σῴζω, κηδεστία → κηδεύω / κήδομαι*

ΘΕΜΑ 365ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (5878)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Κλεόκριτος δὲ…σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τους Αθηναίους στην άρση του ψηφίσματος της εξορίας του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. *α) πολῖται, ἐποιήσαμεν, συστρατιῶται, κοινῆς, παύσασθε:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *ποιητής, κινδύνευμα, σιωπή, βούλησις, ἁμάρτημα:* Να κατατάξετε τις παραπάνω λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας (που είναι ομόρριζες προς τους ρηματικούς τύπους ***ἐποιήσαμεν***, ***κεκινδυνεύκαμεν***, ***κατασιωπησάμενος***, ***βούλεσθε***, ***ἁμαρτάνοντες*** του κειμένου) στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια, που είχε πολύ δυνατή φωνή, αφού επέβαλε σιωπή, είπε: «Συμπολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς, βέβαια, κανένα κακό δε σας κάναμε ποτέ μέχρι τώρα, αντίθετα έχουμε πάρει μέρος μαζί σας και στις πιο σεβαστές ιερές τελετές και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών...».

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.). Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) *πολῖται* → πολιτικός (πολιτισμός, πολιτικοποίηση), *ἐποιήσαμεν* → ποίηση (ποιητής, ποίημα), *συστρατιῶται* → στρατός (στρατεύω, εκστρατεία), *κοινῆς* → κοινότητα (κοινωνία, επικοινωνώ), *παύσασθε* → παύση (ανάπαυση, παύλα)

β)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
σιωπή	*ποιητής*	*κινδύνευμα*
βούλησις		*άμάρτημα*

ΘΕΜΑ 367ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (2752)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Κλεόκριτος δὲ…σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. Οι Αθηναίοι με ψήφισμά τους εξόρισαν τον Ξενοφώντα, επειδή:
α) αρνήθηκε να υπηρετήσει στον αθηναϊκό στρατό,
β) κατατάχτηκε ως μισθοφόρος στον στρατό του Κύρου, στη Μ. Ασία,
γ) ανήκε στην τάξη των ιππέων και συναναστρεφόταν με τον Σωκράτη,
δ) στη μάχη της Κορωνείας (494 π.Χ.), παρατάχτηκε με τον βασιλιά της Σπάρτης Αγησίλαο εναντίον της πατρίδας του,
ε) δεν επέτρεψε στους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.
Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση, σημειώνοντας το αντίστοιχο γράμμα και να αναφέρετε αν οι Αθηναίοι αναθεώρησαν το ψήφισμα αυτό και με ποια αφορμή.

Μονάδες 10

3. α) διαφωνία, απέλαση, βουλητικός, αναιδής, φιλανθρωπία: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να αντιστοιχίσετε τα ομόρριζα με τις λέξεις ***γεγενήμεθα*** και ***μετεσχήκαμεν*** (**Α'** στήλη): ***γονεύς, γένεσις, μετοχή, σχῆμα, σχέσις*** ουσιαστικά με την κατηγορία στην οποία ανήκουν (**Β'** στήλη).(Δύο κατηγορίες περισσεύουν.)

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *σχέσις*	α) ενέργεια ή κατάσταση
2. *γονεύς*	β) όργανο ή μέσο ενέργειας
3. *σχῆμα*	γ) τόπος ενέργειας
4. *μετοχή*	δ) αποτέλεσμα ενέργειας
5. *γένεσις*	ε) πρόσωπο που ενεργεί

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια, που είχε πολύ δυνατή φωνή, αφού επέβαλε σιωπή, είπε: «Συμπολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς, βέβαια, κανένα κακό δε σας κάναμε ποτέ μέχρι τώρα, αντίθετα έχουμε πάρει μέρος μαζί σας και στις πιο σεβαστές ιερές τελετές και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών...».

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.

2. Σωστή απάντηση: **δ**
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους. Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) διαφωνία: *εὔφωνος*, απέλαση: *ἐξελαύνετε*, βουλητικός: *βούλεσθε*, αναιδής: *αἰδούμενοι*, φιλανθρωπία: το δεύτερο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη *ἀνθρώπους*.

β) 1α, 2ε, 3δ, 4α, 5α

ΘΕΜΑ 368ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (2753)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Κλεόκριτος δὲ…σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. *α)* Να εξηγήσετε γιατί δεν είναι εύκολη η ειδολογική και η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.

β) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. *α) ἔλεξεν, κεκινδυνεύκαμεν, σωτηρίας, κοινωνοῦμεν, ἁμαρτάνοντες:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη (απλή ή σύνθετη) της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συμπληρώσετε τα κενά των παρακάτω προτάσεων με λέξεις (απλές ή σύνθετες) της νέας ελληνικής γλώσσας, ομόρριζες των ρημάτων που δίνονται σε παρένθεση.

- Η ..... στις εκλογές με βάση τον νόμο είναι υποχρεωτική (***μετέχω***).
- Οι ..... στο χρηματιστήριο σημείωσαν πτώση (***μετέχω***).
- Οι ..... της εταιρείας ενέκριναν την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου (***μετέχω***).

● Οι ιερείς προσφωνούνται ..... (***αἰδοῦμαι***).
● Η συμπεριφορά του ήταν ..... (***αἰδοῦμαι***).

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια, που είχε πολύ δυνατή φωνή, αφού επέβαλε σιωπή, είπε: «Συμπολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς, βέβαια, κανένα κακό δε σας κάναμε ποτέ μέχρι τώρα, αντίθετα έχουμε πάρει μέρος μαζί σας και στις πιο σεβαστές ιερές τελετές και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών...».

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Δεν είναι εύκολη ούτε η ειδολογική ούτε η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα. Ορισμένα από τα έργα του συνδυάζουν γνωρίσματα διαφορετικών φιλολογικών ειδών.»
β) «Η χρονολόγηση των έργων του στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»

3. *α)* *ἔλεξεν* → λέξη (λεξικό, δυσλεξία), *κεκινδυνεύκαμεν* → κίνδυνος (επικινδυνότητα, κινδυνολογώ, ακίνδυνος), *σωτηρίας* → σωτήρας (άσωτος, διάσωση), *κοινωνοῦμεν* → κοινωνικός (ανακοινωθέν, συγκοινωνία), *ἁμαρτάνοντες* → αμάρτημα (αμαρτωλός, αναμάρτητος)

β)

- Η **συμμετοχή** στις εκλογές με βάση τον νόμο είναι υποχρεωτική.
- Οι **μετοχές** στο χρηματιστήριο σημείωσαν πτώση.
- Οι **μέτοχοι** της εταιρείας ενέκριναν την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.
- Οι ιερείς προσφωνούνται **αιδεσιμότατοι**.
- Η συμπεριφορά του ήταν **αναιδής**.

ΘΕΜΑ 370ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (2755)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Κλεόκριτος δὲ…σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να γράψετε δύο τίτλους έργων από κάθε κατηγορία.

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
κατασιωπησάμενος	-ή	
γεγενήμεθα	-ωρ	
κεκινδυνεύκαμεν	-ος	
βούλεσθε	-ις	
κοινωνοῦμεν	-ία	

Μονάδες 5

β) καλλίφωνος, έλασμα, κατάπαυση, ένδεια, πλειονότητα: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια, που είχε πολύ δυνατή φωνή, αφού επέβαλε σιωπή, είπε: «Συμπολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς, βέβαια, κανένα κακό δε σας κάναμε ποτέ μέχρι τώρα, αντίθετα έχουμε πάρει μέρος μαζί σας και στις πιο σεβαστές ιερές τελετές και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών...».

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική παραγωγή του Ξενοφώντα άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί: Ιστορικά (*Ἑλληνικά, Κύρου Ἀνάβασις*), Σωκρατικά (*Ἀπολογία Σωκράτους, Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους*) και Διδακτικά (*Περὶ ἱππικῆς, Ἱέρων*).»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
κατασιωπησάμενος	-ή	*σιωπή*
γεγενήμεθα	-ωρ	*γενέτωρ / γεννήτωρ*
κεκινδυνεύκαμεν	-ος	*κίνδυνος*
βούλεσθε	-ις	*βούλησις*
κοινωνοῦμεν	-ία	*κοινωνία*

β) καλλίφωνος: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη *καλλίστων*, ενώ το δεύτερο με τη λέξη *εὔφωνος*, έλασμα: *ἐξελαύνετε*, κατάπαυση: *παύσασθε*, ένδεια: *δεῖν*, πλειονότητα: *πλείους / πολλὰ / πολλοὶ*

ΘΕΜΑ 371ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (2756)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Κλεόκριτος δὲ…σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Διδακτικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α) κῆρυξ, γεγενήμεθα, ἱερῶν, συμφοιτηταί, ἐλευθερίας:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη (απλή ή σύνθετη) της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *παύομαι*	α) *φονεύω*
2. *σεμνός*	β) *σφάλλω*
3. *αἰδοῦμαι*	γ) *ἀναισχυντῶ*
4. *ἀποκτείνω*	δ) *ἄφωνος*
5. *ἁμαρτάνω*	ε) *σεπτός*
	στ) *αἰσχύνομαι*

	ζ) *λήγω*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια, που είχε πολύ δυνατή φωνή, αφού επέβαλε σιωπή, είπε: «Συμπολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς, βέβαια, κανένα κακό δε σας κάναμε ποτέ μέχρι τώρα, αντίθετα έχουμε πάρει μέρος μαζί σας και στις πιο σεβαστές ιερές τελετές και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών...».

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα διδακτικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Περὶ ἱππικῆς, Ἱππαρχικός, Ἱέρων, Πόροι* ή *Περὶ Προσόδων.*
«***Περὶ ἱππικῆς***: οδηγίες για την καλύτερη δυνατή περιποίηση και χρησιμοποίηση των ίππων.
Ἱέρων: διάλογος ανάμεσα στον τύραννο των Συρακουσών και στον ποιητή Σιμωνίδη για τις διαφορές στη ζωή του απόλυτου μονάρχη και του απλού πολίτη.»

3. α) *κῆρυξ* → κήρυγμα (ακήρυχτος, διακήρυξη), *γεγενήμεθα* → γενεά (γένεση, γενέθλια), *ἱερῶν* → ιερότητα (ιερατείο, αφιέρωση), *συμφοιτηταί* → φοίτηση (αποφοίτηση, απόφοιτος), *ἐλευθερίας* → ελευθερωτής (απελευθέρωση, ανελεύθερος)

β) 1ζ, 2ε, 3στ, 4α, 5β

ΘΕΜΑ 373ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (2758)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Κλεόκριτος δὲ…σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. Από την περιγραφή ποιων γεγονότων αναδεικνύεται η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές;

Μονάδες 10

3. α) μυστικοπαθής, τηλέφωνο, γαιοκτησία, κηδεμονία, πιθανότητα: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη στήλη **Β′**. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *εὔφωνος*	α) φονεύω
2. *ἐξελαύνω*	β) και οι δύο
3. *ἀποκτείνω*	γ) συμμετέχω
4. *ἀμφότεροι*	δ) κινούμαι εναντίον όλων
5. *κοινωνῶ*	ε) ούτε ο ένας ούτε ο άλλος

	στ) αυτός που έχει δυνατή φωνή
	ζ) διώχνω

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια, που είχε πολύ δυνατή φωνή, αφού επέβαλε σιωπή, είπε: «Συμπολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς, βέβαια, κανένα κακό δε σας κάναμε ποτέ μέχρι τώρα, αντίθετα έχουμε πάρει μέρος μαζί σας και στις πιο σεβαστές ιερές τελετές και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών...».

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές φτάνει σε κορυφαία επιτεύγματα όπως στην περιγραφή της θριαμβευτικής επιστροφής του Αλκιβιάδη στην Αθήνα (1.4.12-19), της αναγγελίας της καταστροφής του αθηναϊκού στόλου στους Αιγός ποταμούς (2.2.3), της κατεδάφισης των μακρών τειχών (2.2.23), της δίκης και της εκτέλεσης του Θηραμένη (2.3.50-56), της τραγικής αξιοπρέπειας, με την οποία δέχτηκαν οι Σπαρτιάτες το άγγελμα της συμφοράς τους στα Λεύκτρα (6.4.16).»

3. α) μυστικοπαθής: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη *μυστῶν*, τηλέφωνο: το δεύτερο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη *εὔφωνος*, γαιοκτησία: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη *γῆν*, κηδεμονία: *κηδεστίας*, πιθανότητα: *πείθεσθε*

β) 1στ, 2ζ, 3α, 4β, 5γ

ΘΕΜΑ 374ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (2759)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Κλεόκριτος δὲ…σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.***

Μονάδες 30

2. Ποιες συνέπειες έχει, κατά τον Ξενοφώντα, η ασέβεια προς τους θεούς στην εξέλιξη των ιστορικών γεγονότων;

Μονάδες 10

3. α) διακήρυξη, εκστρατεία, άσωτος, αναιδής, δεοντολογία: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἐλευθερία*	α) *ζημία*
2. *σεμνός*	β) *ἄρχομαι*
3. *αἰδοῦμαι*	γ) *ἀναισχυντῶ*
4. *παύομαι*	δ) *δουλεία*
5. *κέρδος*	ε) *ἄσεμνος*
	στ) *αἰσχύνομαι*

	ζ) *καλλίφωνος*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια, που είχε πολύ δυνατή φωνή, αφού επέβαλε σιωπή, είπε: «Συμπολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς, βέβαια, κανένα κακό δε σας κάναμε ποτέ μέχρι τώρα, αντίθετα έχουμε πάρει μέρος μαζί σας και στις πιο σεβαστές ιερές τελετές και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών...».

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) διακήρυξη: *κῆρυξ*, εκστρατεία: *συστρατιῶται*, άσωτος: *σωτηρίας*, αναιδής: *αἰδούμενοι*, δεοντολογία: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη *δεῖν* ενώ το δεύτερο συνθετικό με τη λέξη *ἔλεξεν*

β) 1δ, 2ε, 3γ, 4β, 5α

ΘΕΜΑ 376ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (2761)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἡμεῖς γὰρ καὶ συγχορευταί…δέκα ἔτη πολεμοῦντες.***

Μονάδες 30

2. Ποιον χαρακτηρισμό απέδωσαν στον Ξενοφώντα οι θαυμαστές του έργου του στη ρωμαϊκή εποχή και γιατί;

Μονάδες 10

3. α) *εὔφωνος, μετεσχήκαμεν, γῆν, αἰδούμενοι, πείθεσθε:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἔλεξεν	-ις	
μετεσχήκαμεν	-ή	
ἐποιήσαμεν	-τής	
κοινωνοῦμεν	-ία	
πείθεσθε	-ώ	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εμείς, βέβαια, και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών. Στο όνομα των θεών που προστατεύουν τις οικογένειες των πατέρων και των μητέρων μας και στο όνομα συγγένειας εξ αίματος και εξ αγχιστείας και στο όνομα της φιλίας[3], –γιατί πολλοί από εμάς έχουμε μεταξύ μας όλους αυτούς τους δεσμούς–[4] σεβόμενοι και τους θεούς και τους ανθρώπους, πάψτε να κάνετε κακό στην πατρίδα και μην υπακούτε στους ανοσιότατους Τριάκοντα, γιατί αυτοί, για τα προσωπικά τους κέρδη[5], σε διάστημα οχτώ μηνών έχουν σκοτώσει σχεδόν περισσότερους Αθηναίους από όσους όλοι οι Πελοποννήσιοι πολεμώντας δέκα χρόνια.

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.
3. Ή: στο όνομα της συντροφικότητας.
4. Ή: γιατί πολλοί από εμάς έχουμε όλα αυτά τα κοινά μεταξύ μας.
5. Πιο ελεύθερα: για να εξυπηρετήσουν τα ατομικά τους συμφέροντα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Στη ρωμαϊκή εποχή ξεχώρισαν τον Ξενοφώντα από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί 'ἀττικὴ μέλισσα' και 'ἀττικὴ μοῦσα' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι.»

3. α) *εὔφωνος* → φωνή (μεγάφωνο, αναφωνώ), *μετεσχήκαμεν* → μετοχή (σχεδόν, σχέση), *γῆν* → γήπεδο (εξωγήινος, γεωλόγος), *αἰδούμενοι* → αιδώς (αναιδής, αιδεσιμότατος), *πείθεσθε* →πειστικός (αμετάπειστος, πείσμα)

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἔλεξεν	-ις	*λέξις*
μετεσχήκαμεν	-ή	*μετοχή*
ἐποιήσαμεν	-τής	*ποιητής*
κοινωνοῦμεν	-ία	*κοινωνία*
πείθεσθε	-ώ	*πειθώ (ή)*

ΘΕΜΑ 377ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (2762)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἡμεῖς γὰρ καὶ συγχορευταί…δέκα ἔτη πολεμοῦντες.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για την καταγωγή (γέννηση, οικογενειακό περιβάλλον), τη μόρφωση του Ξενοφώντα και τις πολιτικές συνθήκες της εποχής του;

Μονάδες 10

3. *α) κατασιωπησάμενος, θυσιῶν, συγχορευταί, θάλατταν, πολεμοῦντες:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *εὔφωνος, πώποτε, μετέχω, συμφοιτητής, ἀνόσιος:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εμείς, βέβαια, και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών. Στο όνομα των θεών που προστατεύουν τις οικογένειες των πατέρων και των μητέρων μας και στο όνομα συγγένειας εξ αίματος και εξ αγχιστείας και στο όνομα της φιλίας[3], –γιατί πολλοί από εμάς έχουμε μεταξύ μας όλους αυτούς τους δεσμούς–[4] σεβόμενοι και τους θεούς και τους ανθρώπους, πάψτε να κάνετε κακό στην πατρίδα και μην υπακούτε στους ανοσιότατους Τριάκοντα, γιατί αυτοί, για τα προσωπικά τους κέρδη[5], σε διάστημα οχτώ μηνών έχουν σκοτώσει σχεδόν περισσότερους Αθηναίους από όσους όλοι οι Πελοποννήσιοι πολεμώντας δέκα χρόνια.

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.
3. Ή: στο όνομα της συντροφικότητας.
4. Ή: γιατί πολλοί από εμάς έχουμε όλα αυτά τα κοινά μεταξύ μας.
5. Πιο ελεύθερα: για να εξυπηρετήσουν τα ατομικά τους συμφέροντα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών γεννήθηκε (μεταξύ 431 και 429 π.Χ.) στον δήμο της Ερχιάς της Αττικής. Ο πατέρας του Γρύλλος ήταν εύπορος κτηματίας. Ο Ξενοφών πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»

3. α) *κατασιωπησάμενος* → σιωπηλός (αποσιωπητικά, παρασιώπηση), *θυσιῶν* → θυσιαστής (θυμέλη, αυτοθυσία), *συγχορευταί* → χορεία (χορογραφία, χορηγία), *θάλατταν* → θαλάσσιος (παραθαλάσσιος, προσθαλάσσωση), *πολεμοῦντες* → πολεμιστής (πολεμοφόδια, φιλοπόλεμος)

β) *εὔφωνος: εὖ* + *φωνή, πώποτε: πω* (= έως τώρα· εγκλιτικό μόριο) + *ποτέ, μετέχω: μετὰ* + *ἔχω, συμφοιτητής: σὺν* + *φοιτητής (< φοιτῶ), ἀνόσιος: ἀ(ν)-* (στερητικό) + *ὅσιος*

ΘΕΜΑ 379ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (3160)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἡμεῖς γὰρ καὶ συγχορευταί… δέκα ἔτη πολεμοῦντες.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τον Ξενοφώντα στην εξορία;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *κηδεστία*	α) σεβαστός
2. *αἰδοῦμαι*	β) συγγένεια εξ αίματος
3. *ἀποκτείνω*	γ) κανένας από τους δύο
4. *σεμνός*	δ) και οι δύο
5. *ἀμφότεροι*	ε) φονεύω
	στ) συγγένεια εξ αγχιστείας
	ζ) σέβομαι

Μονάδες 5

β) *κῆρυξ, θυσία, ἑορτή, σωτηρία, κηδεστία:* Να γράψετε για καθεμία από τις

παραπάνω λέξεις του κειμένου ένα ομόρριζο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εμείς, βέβαια, και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών. Στο όνομα των θεών που προστατεύουν τις οικογένειες των πατέρων και των μητέρων μας και στο όνομα συγγένειας εξ αίματος και εξ αγχιστείας και στο όνομα της φιλίας[3], –γιατί πολλοί από εμάς έχουμε μεταξύ μας όλους αυτούς τους δεσμούς–[4] σεβόμενοι και τους θεούς και τους ανθρώπους, πάψτε να κάνετε κακό στην πατρίδα και μην υπακούτε στους ανοσιότατους Τριάκοντα, γιατί αυτοί, για τα προσωπικά τους κέρδη[5], σε διάστημα οχτώ μηνών έχουν σκοτώσει σχεδόν περισσότερους Αθηναίους από όσους όλοι οι Πελοποννήσιοι πολεμώντας δέκα χρόνια.

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.
3. Ή: στο όνομα της συντροφικότητας.
4. Ή: γιατί πολλοί από εμάς έχουμε όλα αυτά τα κοινά μεταξύ μας.
5. Πιο ελεύθερα: για να εξυπηρετήσουν τα ατομικά τους συμφέροντα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον λόγω της συμμετοχής του στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»

3. α) 1στ, 2ζ, 3ε, 4α, 5δ

β) *κῆρυξ → κηρύττω, θυσία → θύω, ἑορτή → ἑορτάζω, σωτηρία → σῴζω, κηδεστία → κηδεύω / κήδομαι*

ΘΕΜΑ 380ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (3163)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἡμεῖς γὰρ καὶ συγχορευταί… δέκα ἔτη πολεμοῦντες.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:
α) Συμμετείχε ως μισθοφόρος στο στράτευμα του Κύρου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη.
β) Μεγάλωσε σε εύπορη οικογένεια στον Δήμο της Ερχιάς Αττικής.
γ) Ακολούθησε τον Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο στη μάχη της Κορωνείας.
δ) Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων της πατρίδας του, της Αθήνας.
ε) Οδήγησε τους Έλληνες μισθοφόρους (τους Μυρίους) από τα βάθη της Ασίας στην πατρίδα τους.

Μονάδες 10

3. α) *πολῖται, ἐποιήσαμεν, συστρατιῶται, κοινῆς, παύσασθε:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *μέτοχος, κινδύνευμα, σιωπή, βούλησις, ἁμάρτημα:* Να κατατάξετε τις

παραπάνω ομόρριζες προς τους ρηματικούς τύπους ***μετεσχήκαμεν, κεκινδυνεύκαμεν, κατασιωπησάμενος, βούλεσθε, άμαρτάνοντες*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εμείς, βέβαια, και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών. Στο όνομα των θεών που προστατεύουν τις οικογένειες των πατέρων και των μητέρων μας και στο όνομα συγγένειας εξ αίματος και εξ αγχιστείας και στο όνομα της φιλίας[3], –γιατί πολλοί από εμάς έχουμε μεταξύ μας όλους αυτούς τους δεσμούς–[4] σεβόμενοι και τους θεούς και τους ανθρώπους, πάψτε να κάνετε κακό στην πατρίδα και μην υπακούτε στους ανοσιότατους Τριάκοντα, γιατί αυτοί, για τα προσωπικά τους κέρδη[5], σε διάστημα οχτώ μηνών έχουν σκοτώσει σχεδόν περισσότερους Αθηναίους από όσους όλοι οι Πελοποννήσιοι πολεμώντας δέκα χρόνια.

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.
3. Ή: στο όνομα της συντροφικότητας.
4. Ή: γιατί πολλοί από εμάς έχουμε όλα αυτά τα κοινά μεταξύ μας.
5. Πιο ελεύθερα: για να εξυπηρετήσουν τα ατομικά τους συμφέροντα.

2. β, δ, α, ε, γ

3. α) *πολῖται* → πολίτευμα (πολιτεία, πολιτικός), *ἐποιήσαμεν* → ποίηση (προσποίηση, χειροποίητος), *συστρατιῶται* → στράτευμα (εκστρατεία, στρατόπεδο), *κοινῆς* → κοινωνικός (ανακοίνωση, επικοινωνώ), *παύσασθε* → παύση (ανάπαυλα, αναπαυτικός)

β)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
σιωπή	*μέτοχος*	*κινδύνευμα*
βούλησις		*ἁμάρτημα*

ΘΕΜΑ 382ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (3175)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἡμεῖς γὰρ καὶ συγχορευταί…δέκα ἔτη πολεμοῦντες.***

Μονάδες 30

2. Να εξηγήσετε γιατί οι Αθηναίοι εξόρισαν τον Ξενοφώντα από την πατρίδα του (394 π. Χ.) και γιατί, πολύ αργότερα (365 π.Χ.), ανακάλεσαν αυτή τους την απόφαση.

Μονάδες 10

3. α) διαφωνία, αναιδής, απέλαση, βουλητικός, φιλανθρωπία: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να αντιστοιχίσετε τα ομόρριζα προς τις λέξεις ***γεγενήμεθα*** και ***μετεσχήκαμεν*** (**Α΄** στήλη): ***γονεύς, γένεσις, μετοχή, σχῆμα, σχέσις*** ουσιαστικά με την κατηγορία στην οποία ανήκουν (**Β΄** στήλη). (Δύο κατηγορίες περισσεύουν.)

Α΄ ΣΤΗΛΗ	**Β΄ ΣΤΗΛΗ**
1. *σχέσις*	α) ενέργεια ή κατάσταση
2. *γονεύς*	β) όργανο ή μέσο ενέργειας
3. *σχῆμα*	γ) τόπος ενέργειας

4. *μετοχή*	δ) αποτέλεσμα ενέργειας
5. *γένεσις*	ε) πρόσωπο που ενεργεί

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εμείς, βέβαια, και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών. Στο όνομα των θεών που προστατεύουν τις οικογένειες των πατέρων και των μητέρων μας και στο όνομα συγγένειας εξ αίματος και εξ αγχιστείας και στο όνομα της φιλίας[3], –γιατί πολλοί από εμάς έχουμε μεταξύ μας όλους αυτούς τους δεσμούς–[4] σεβόμενοι και τους θεούς και τους ανθρώπους, πάψτε να κάνετε κακό στην πατρίδα και μην υπακούτε στους ανοσιότατους Τριάκοντα, γιατί αυτοί, για τα προσωπικά τους κέρδη[5], σε διάστημα οχτώ μηνών έχουν σκοτώσει σχεδόν περισσότερους Αθηναίους από όσους όλοι οι Πελοποννήσιοι πολεμώντας δέκα χρόνια.

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.
3. Ή: στο όνομα της συντροφικότητας.
4. Ή: γιατί πολλοί από εμάς έχουμε όλα αυτά τα κοινά μεταξύ μας.
5. Πιο ελεύθερα: για να εξυπηρετήσουν τα ατομικά τους συμφέροντα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον λόγω της συμμετοχής του στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»

Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) διαφωνία: *εὔφωνος*, αναιδής: *αἰδούμενοι*, απέλαση: *ἐξελαύνετε*, βουλητικός: *βούλεσθε*, φιλανθρωπία: το δεύτερο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη *ἀνθρώπους*

β) 1α, 2ε, 3δ, 4α, 5α

ΘΕΜΑ 383ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (3179)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἡμεῖς γὰρ καὶ συγχορευταί…δέκα ἔτη πολεμοῦντες.***

Μονάδες 30

2. *α)* Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

β) Ποια είναι η πιθανότερη χρονολογική κατάταξη των έργων του;

Μονάδες 10

3. *α) ἔλεξεν, κεκινδυνεύκαμεν, σωτηρίας, κοινωνοῦμεν, ἁμαρτάνοντες*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη (απλή ή σύνθετη) της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συμπληρώσετε τα κενά των παρακάτω προτάσεων με λέξεις (απλές ή σύνθετες) της νέας ελληνικής γλώσσας, ομόρριζες των ρημάτων που δίνονται σε παρένθεση.

- Η ..... στις εκλογές με βάση τον νόμο είναι υποχρεωτική (***μετέχω***).
- Οι ..... στο χρηματιστήριο σημείωσαν πτώση (***μετέχω***).
- Οι ..... της εταιρείας ενέκριναν την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου (***μετέχω***).

● Οι ιερείς προσφωνούνται ..... (***αἰδοῦμαι***).
● Η συμπεριφορά του ήταν ..... (***αἰδοῦμαι***).

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εμείς, βέβαια, και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών. Στο όνομα των θεών που προστατεύουν τις οικογένειες των πατέρων και των μητέρων μας και στο όνομα συγγένειας εξ αίματος και εξ αγχιστείας και στο όνομα της φιλίας[3], –γιατί πολλοί από εμάς έχουμε μεταξύ μας όλους αυτούς τους δεσμούς–[4] σεβόμενοι και τους θεούς και τους ανθρώπους, πάψτε να κάνετε κακό στην πατρίδα και μην υπακούτε στους ανοσιότατους Τριάκοντα, γιατί αυτοί, για τα προσωπικά τους κέρδη[5], σε διάστημα οχτώ μηνών έχουν σκοτώσει σχεδόν περισσότερους Αθηναίους από όσους όλοι οι Πελοποννήσιοι πολεμώντας δέκα χρόνια.

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.
3. Ή: στο όνομα της συντροφικότητας.
4. Ή: γιατί πολλοί από εμάς έχουμε όλα αυτά τα κοινά μεταξύ μας.
5. Πιο ελεύθερα: για να εξυπηρετήσουν τα ατομικά τους συμφέροντα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»
β) «Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.»

3. *α)* *ἔλεξεν* → λέξη (αυτολεξεί, σταυρόλεξο), *κεκινδυνεύκαμεν* → επικίνδυνος (ριψοκινδυνεύω, ακίνδυνος), *σωτηρίας* → σωτήρας (ασωτία, σωστός), *κοινωνοῦμεν* → κοινωνικότητα (ανακοινωθέν, επικοινωνία), *ἁμαρτάνοντες* → αμάρτημα (αμαρτωλός, αναμάρτητος)

β)
● Η **συμμετοχή** στις εκλογές με βάση τον νόμο είναι υποχρεωτική.

- Οι **μετοχές** στο χρηματιστήριο σημείωσαν πτώση.
- Οι **μέτοχοι** της εταιρείας ενέκριναν την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.
- Οι ιερείς προσφωνούνται **αιδεσιμότατοι**.
- Η συμπεριφορά του ήταν **αναιδής**.

ΘΕΜΑ 385ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (3187)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἡμεῖς γὰρ καὶ συγχορευταί…δέκα ἔτη πολεμοῦντες.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Ιστορικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
κατασιωπησάμενος	-ή	
γεγενήμεθα	-ωρ	
κεκινδυνεύκαμεν	-ος	
βούλεσθε	-ις	
κοινωνοῦμεν	-ία	

Μονάδες 5

β) καλλίφωνος, έλασμα, ένδεια, πλειονότητα, κατάπαυση: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική

συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εμείς, βέβαια, και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών. Στο όνομα των θεών που προστατεύουν τις οικογένειες των πατέρων και των μητέρων μας και στο όνομα συγγένειας εξ αίματος και εξ αγχιστείας και στο όνομα της φιλίας[3], –γιατί πολλοί από εμάς έχουμε μεταξύ μας όλους αυτούς τους δεσμούς–[4] σεβόμενοι και τους θεούς και τους ανθρώπους, πάψτε να κάνετε κακό στην πατρίδα και μην υπακούτε στους ανοσιότατους Τριάκοντα, γιατί αυτοί, για τα προσωπικά τους κέρδη[5], σε διάστημα οχτώ μηνών έχουν σκοτώσει σχεδόν περισσότερους Αθηναίους από όσους όλοι οι Πελοποννήσιοι πολεμώντας δέκα χρόνια.

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.
3. Ή: στο όνομα της συντροφικότητας.
4. Ή: γιατί πολλοί από εμάς έχουμε όλα αυτά τα κοινά μεταξύ μας.
5. Πιο ελεύθερα: για να εξυπηρετήσουν τα ατομικά τους συμφέροντα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα ιστορικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα εξής: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*
«***Κύρου Ἀνάβασις***: Η συμμετοχή των ‘μυρίων’, δέκα χιλιάδων Ελλήνων μισθοφόρων στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του αδελφού του βασιλιά Αρταξέρξη του Β’ και η περιπετειώδης περιπλάνησή τους ως τον Εύξεινο Πόντο και από κει στη Θράκη, το 401 π.Χ.
Κύρου Παιδεία: Μυθιστορηματική βιογραφία του Κύρου του Μεγάλου. Ο Ξενοφών αλλάζει ιστορικά στοιχεία και επινοεί περιστατικά για να προβάλει τις δικές του ιδέες σχετικά με την εκπαίδευση του ιδανικού ηγέτη και την επίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος.»

3. *α*)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
κατασιωπησάμενος	-ή	*σιωπή*
γεγενήμεθα	-ωρ	*γενέτωρ / γεννήτωρ*
κεκινδυνεύκαμεν	-ος	*κίνδυνος*
βούλεσθε	-ις	*βούλησις*
κοινωνοῦμεν	-ία	*κοινωνία*

β) καλλίφωνος: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη *καλλίστων*, ενώ το δεύτερο με τη λέξη *εὔφωνος*, έλασμα: *ἐξελαύνετε*, κατάπαυση: *παύσασθε*, ένδεια: *δεῖν*, πλειονότητα: *πλείους* / *πολλὰ* / *πολλοὶ*

ΘΕΜΑ 386ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (3188)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἡμεῖς γὰρ καὶ συγχορευταί…δέκα ἔτη πολεμοῦντες.***

Μονάδες 30

2. Ξενοφών είχε τη φιλοδοξία να συνεχίσει το έργο του Θουκυδίδη. Πόσο επιτυχημένη θεωρείται η προσπάθειά του;

Μονάδες 10

3. *α) κῆρυξ, γεγενήμεθα, ἱερῶν, συμφοιτηταί, ἐλευθερίας:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη (απλή ή σύνθετη) της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή τη στη **Β′** στήλη (δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν):

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *παύομαι*	α) *φονεύω*
2. *σεμνός*	β) *σφάλλω*
3. *αἰδοῦμαι*	γ) *ἀναισχυντῶ*
4. *ἀποκτείνω*	δ) *ἄφωνος*
5. *ἁμαρτάνω*	ε) *σεπτός*

	στ) *αἰσχύνομαι*
	ζ) *λήγω*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εμείς, βέβαια, και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών. Στο όνομα των θεών που προστατεύουν τις οικογένειες των πατέρων και των μητέρων μας και στο όνομα συγγένειας εξ αίματος και εξ αγχιστείας και στο όνομα της φιλίας[3], –γιατί πολλοί από εμάς έχουμε μεταξύ μας όλους αυτούς τους δεσμούς–[4] σεβόμενοι και τους θεούς και τους ανθρώπους, πάψτε να κάνετε κακό στην πατρίδα και μην υπακούτε στους ανοσιότατους Τριάκοντα, γιατί αυτοί, για τα προσωπικά τους κέρδη[5], σε διάστημα οχτώ μηνών έχουν σκοτώσει σχεδόν περισσότερους Αθηναίους από όσους όλοι οι Πελοποννήσιοι πολεμώντας δέκα χρόνια.

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.
3. Ή: στο όνομα της συντροφικότητας.
4. Ή: γιατί πολλοί από εμάς έχουμε όλα αυτά τα κοινά μεταξύ μας.
5. Πιο ελεύθερα: για να εξυπηρετήσουν τα ατομικά τους συμφέροντα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31-32: «Ο Ξενοφών, παρά το θαυμασμό του για τον Θουκυδίδη και την προφανή φιλοδοξία του να συνεχίσει το έργο του στα *Ελληνικά*, δεν διαθέτει τη διεισδυτικότητα ή τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη του μεγάλου προκατόχου του. Με τη σαφήνεια όμως και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό ‘ρεπόρτερ’ και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών ‘πόλεων-κρατών’ της Ελλάδας.»

3. α) *κῆρυξ* → κήρυξη (ακήρυχτος, προκήρυξη), *γεγενήμεθα* → γένος (γένεση, γενέτειρα), *ἱερῶν* → ιερότητα (ιερατείο, αφιέρωμα), *συμφοιτηταί* → φοίτηση (αποφοίτηση, απόφοιτος), *ἐλευθερίας* → ελευθερωτής (απελευθερώνω, ανελεύθερος)

β) 1ζ, 2ε, 3στ, 4α, 5β

ΘΕΜΑ 388ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (5820)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἡμεῖς γὰρ καὶ συγχορευταί…δέκα ἔτη πολεμοῦντες.***

Μονάδες 30

2. Πώς αναδεικνύεται η πίστη του Ξενοφώντα σε υψηλές αξίες;

Μονάδες 10

3. α) μυστικοπαθής, τηλέφωνο, γαιοκτησία, κηδεμονία, πιθανότητα: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α'** στήλης με τη σημασία της στη **Β'** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *εὔφωνος*	α) φονεύω
2. *ἐξελαύνω*	β) και οι δύο
3. *ἀποκτείνω*	γ) συμμετέχω
4. *ἀμφότεροι*	δ) κινούμαι εναντίον όλων
5. *κοινωνῶ*	ε) ούτε ο ένας ούτε ο άλλος
	στ) αυτός που έχει δυνατή φωνή

	ζ) διώχνω

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εμείς, βέβαια, και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών. Στο όνομα των θεών που προστατεύουν τις οικογένειες των πατέρων και των μητέρων μας και στο όνομα συγγένειας εξ αίματος και εξ αγχιστείας και στο όνομα της φιλίας[3], –γιατί πολλοί από εμάς έχουμε μεταξύ μας όλους αυτούς τους δεσμούς–[4] σεβόμενοι και τους θεούς και τους ανθρώπους, πάψτε να κάνετε κακό στην πατρίδα και μην υπακούτε στους ανοσιότατους Τριάκοντα, γιατί αυτοί, για τα προσωπικά τους κέρδη[5], σε διάστημα οχτώ μηνών έχουν σκοτώσει σχεδόν περισσότερους Αθηναίους από όσους όλοι οι Πελοποννήσιοι πολεμώντας δέκα χρόνια.

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.
3. Ή: στο όνομα της συντροφικότητας.
4. Ή: γιατί πολλοί από εμάς έχουμε όλα αυτά τα κοινά μεταξύ μας.
5. Πιο ελεύθερα: για να εξυπηρετήσουν τα ατομικά τους συμφέροντα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31-32: «Σε όλη την περιπετειώδη ζωή του ο Ξενοφών έμεινε σταθερός στις ιδέες του και στην πίστη του σε υψηλές αξίες. Παρά την αντιπάθειά του προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας, περιγράφει με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας. Επίσης παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) μυστικοπαθής: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη

μυστῶν, τηλέφωνο: το δεύτερο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη *εὔφωνος*, γαιοκτησία: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λεξη *γῆν*, κηδεμονία: *κηδεστίας*, πιθανότητα: *πείθεσθε*

β) 1στ, 2ζ, 3α, 4β, 5γ

ΘΕΜΑ 389ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 20-21. (3197)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ᾽ εὔφωνος ὤν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; Τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ᾽ ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῴων καὶ μητρῴων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτὼ μησὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἡμεῖς γὰρ καὶ συγχορευταί…δέκα ἔτη πολεμοῦντες.***

Μονάδες 30

2. α) Πώς αξιολογήθηκε το έργο του Ξενοφώντα στην Αλεξανδρινή και στη Ρωμαϊκή εποχή;

β) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ἑλληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

Μονάδες 10

3. α) διακήρυξη, εκστρατεία, άσωτος, αναιδής, δεοντολογία: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α′** στήλης με τις αντώνυμές τους της **Β′** στήλης. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἐλευθερία*	*α) ζημία*
2. *σεμνός*	β) *ἄρχομαι*
3. *αἰδοῦμαι*	γ) *ἀναισχυντῶ*
4. *παύομαι*	δ) *δουλεία*

5. *κέρδος*	ε) *ἄσεμνος*
	στ) *αἰσχύνομαι*
	ζ) *καλλίφωνος*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εμείς, βέβαια, και έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει μαζί[1] και έχουμε κινδυνεύσει πολλές φορές[2] μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δύο πλευρών. Στο όνομα των θεών που προστατεύουν τις οικογένειες των πατέρων και των μητέρων μας και στο όνομα συγγένειας εξ αίματος και εξ αγχιστείας και στο όνομα της φιλίας[3], –γιατί πολλοί από εμάς έχουμε μεταξύ μας όλους αυτούς τους δεσμούς–[4] σεβόμενοι και τους θεούς και τους ανθρώπους, πάψτε να κάνετε κακό στην πατρίδα και μην υπακούτε στους ανοσιότατους Τριάκοντα, γιατί αυτοί, για τα προσωπικά τους κέρδη[5], σε διάστημα οχτώ μηνών έχουν σκοτώσει σχεδόν περισσότερους Αθηναίους από όσους όλοι οι Πελοποννήσιοι πολεμώντας δέκα χρόνια.

1. Κατά λέξη: έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συμφοιτητές και συστρατιώτες.
2. Ή: έχουμε περάσει πολλούς κινδύνους.
3. Ή: στο όνομα της συντροφικότητας.
4. Ή: γιατί πολλοί από εμάς έχουμε όλα αυτά τα κοινά μεταξύ μας.
5. Πιο ελεύθερα: για να εξυπηρετήσουν τα ατομικά τους συμφέροντα.

2. α) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Η αναγνώριση της συγγραφικής προσφοράς του Ξενοφώντος δυνάμωνε με το πέρασμα του χρόνου. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) τον κατέτασσαν σταθερά μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
Στη ρωμαϊκή εποχή τον ξεχώρισαν από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί '*ἀττικὴ μέλισσα*' και '*ἀττικὴ μοῦσα*' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι. Η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενό του και το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) προετοιμάζουν την *Κοινή* της ελληνιστικής εποχής.»

β) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31: Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

3. α) διακήρυξη: *κῆρυξ*, εκστρατεία: *συστρατιῶται*, άσωτος: *σωτηρίας*, αναιδής: *αἰδούμενοι*, δεοντολογία: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη *δεῖν* ενώ το δεύτερο συνθετικό με τη λέξη *ἔλεξεν*

β) 1δ, 2ε, 3γ, 4β, 5α

ΘΕΜΑ 406ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3826)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη…ἐν τῷ συνεδρίῳ.***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ἑλληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

β) Να αναφέρετε τους τίτλους των υπολοίπων έργων του Ξενοφώντα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία με τα *Ἑλληνικά*.

Μονάδες 10

3. α) *πολιτεύεσθαι, παρέχουσιν, κατεδακρύσαμεν, προσακούειν, διεφέροντο*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *ἀπάγω, διαφέρομαι, καθυφίεμαι, ἀναλογίζομαι, ἀπόλλυμι:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ μπορούσαμε εμείς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί προκάλεσαν τον πιο αισχρό και τον πιο φοβερό και τον πιο ανόσιο και τον πιο μισητό και στους θεούς και στους ανθρώπους πόλεμο ανάμεσά μας. Αλλά όμως να ξέρετε ότι και για μερικούς από αυτούς που τώρα σκοτώθηκαν από εμάς όχι μόνο εσείς αλλά και εμείς κλάψαμε πολύ. Αυτός έτσι περίπου μίλησε[1]· και οι αρχηγοί που είχαν απομείνει[2] οδήγησαν ξανά στην πόλη αυτούς που ήταν μαζί τους και για τον λόγο ότι άκουγαν τέτοια λόγια. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων·

1. Κατά λέξη: Αυτός τέτοια έλεγε.
2. Δηλαδή οι ηγέτες των ολιγαρχικών που δεν είχαν σκοτωθεί στη μάχη.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
α) Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.
β) Στην κατηγορία των ιστορικών έργων ανήκουν και τα ακόλουθα: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*

3. *α)* *πολιτεύεσθαι* → πολίτευμα (πολιτεία, πολιτειακός), *παρέχουσιν* → παροχή (πάροχος, αντιπαροχή), *κατεδακρύσαμεν* → δάκρυ (δάκρυσμα, δακρυγόνο), *προσακούειν* → ακοή (άκουσμα, υπάκουος), *διεφέροντο* → διαφορά (διάφορος, διαφορετικός)

β) *ἀπάγω: ἀπὸ + ἄγω, διαφέρομαι: διὰ + φέρομαι, καθυφίεμαι* → *κατὰ + ὑπὸ + ἵεμαι, ἀναλογίζομαι: ἀνὰ + λογίζομαι, ἀπόλλυμι: ἀπὸ + ὄλλυμι*

ΘΕΜΑ 407ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3827)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἔξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἔξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη…ἐν τῷ συνεδρίῳ.***

Μονάδες 30

2. Ποιες στρατιωτικές υπηρεσίες προσέφερε ο Ξενοφών στον Αγησίλαο;

Μονάδες 10

3. α) *τεταγμένοι, ἐπεποιήκεσαν, ἐφοβοῦντο, ἔλεγον, ἐδίδασκον:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *αἰσχρός*	α) *βέβηλος*
2. *ἐπίσταμαι*	β) *ἀπεχθής*
3. *χαλεπός*	γ) *εὔκολος*
4. *ἀνόσιος*	δ) *οἶδα*
5. *ἐχθρός*	ε) *ἵσταμαι*

	στ) *δύσκολος*
	ζ) *ἐπονείδιστος*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ μπορούσαμε εμείς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί προκάλεσαν τον πιο αισχρό και τον πιο φοβερό και τον πιο ανόσιο και τον πιο μισητό και στους θεούς και στους ανθρώπους πόλεμο ανάμεσά μας. Αλλά όμως να ξέρετε ότι και για μερικούς από αυτούς που τώρα σκοτώθηκαν από εμάς όχι μόνο εσείς αλλά και εμείς κλάψαμε πολύ. Αυτός έτσι περίπου μίλησε[1]· και οι αρχηγοί που είχαν απομείνει[2] οδήγησαν ξανά στην πόλη αυτούς που ήταν μαζί τους και για τον λόγο ότι άκουγαν τέτοια λόγια. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων·

1. Κατά λέξη: Αυτός τέτοια έλεγε.
2. Δηλαδή οι ηγέτες των ολιγαρχικών που δεν είχαν σκοτωθεί στη μάχη.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον λόγω της συμμετοχής του στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς.»

3. α) *τεταγμένοι* → τάγμα (διάταξη, άτακτος), *ἐπεποιήκεσαν* → ποίημα (ποιητικός, περιποίηση), *ἐφοβοῦντο* → φοβία (φοβερός, φόβητρο), *ἔλεγον* → λέξη (λεξικό, λεκτικός), *ἐδίδασκον* → διδασκαλία (δάσκαλος, δίδαγμα)

β) 1ζ, 2δ, 3στ, 4α, 5β

ΘΕΜΑ 409ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3837)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη…ἐν τῷ συνεδρίῳ.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τους Αθηναίους στην άρση του ψηφίσματος της εξορίας του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἐπίσταμαι*	α) υποχωρώ
2. *καθυφίεμαι*	β) αίθουσα συνεδριάσεων
3. *ἀπόλλυμι*	γ) εκλέγω
4. *συνέδριον*	δ) καταστρέφω
5. *αἱροῦμαι*	ε) λύνω κάποιον
	στ) γνωρίζω καλά
	ζ) υφίσταμαι

Μονάδες 5

β) *εἰρήνη, πόλεμος, ἄρχων, ταπεινός, ἔρημος:* Να γράψετε από ένα ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας ομόρριζο για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ μπορούσαμε εμείς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί προκάλεσαν τον πιο αισχρό και τον πιο φοβερό και τον πιο ανόσιο και τον πιο μισητό και στους θεούς και στους ανθρώπους πόλεμο ανάμεσά μας. Αλλά όμως να ξέρετε ότι και για μερικούς από αυτούς που τώρα σκοτώθηκαν από εμάς όχι μόνο εσείς αλλά και εμείς κλάψαμε πολύ. Αυτός έτσι περίπου μίλησε[1]· και οι αρχηγοί που είχαν απομείνει[2] οδήγησαν ξανά στην πόλη αυτούς που ήταν μαζί τους και για τον λόγο ότι άκουγαν τέτοια λόγια. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων·

1. Κατά λέξη: Αυτός τέτοια έλεγε.
2. Δηλαδή οι ηγέτες των ολιγαρχικών που δεν είχαν σκοτωθεί στη μάχη.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.). Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) 1στ, 2α, 3δ, 4β, 5γ

β) *εἰρήνη* → *εἰρηνεύω*, *πόλεμος* → *πολεμῶ*, *ἄρχων* → *ἄρχω*, *ταπεινός* → *ταπεινῶ*, *ἔρημος* → *ἐρημῶ*

ΘΕΜΑ 410ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3843)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη…ἐν τῷ συνεδρίῳ.***

Μονάδες 30

2. Οι Αθηναίοι με ψήφισμά τους εξόρισαν τον Ξενοφώντα, επειδή:
α) αρνήθηκε να υπηρετήσει στον αθηναϊκό στρατό,
β) κατατάχτηκε ως μισθοφόρος στον στρατό του Κύρου, στη Μ. Ασία,
γ) ανήκε στην τάξη των ιππέων και συναναστρεφόταν με τον Σωκράτη,
δ) στη μάχη της Κορωνείας (494 π.Χ.), παρατάχτηκε με τον βασιλιά της Σπάρτης Αγησίλαο εναντίον της πατρίδας του,
ε) δεν επέτρεψε στους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.
Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση, σημειώνοντας το αντίστοιχο γράμμα, και να αναφέρετε αν οι Αθηναίοι αναθεώρησαν το ψήφισμα αυτό και με ποια αφορμή.

Μονάδες 10

3. α) *ἐπίστευον, ἀνελογίζοντο, ἐψηφίσαντο, καταπαῦσαι, εἵλοντο:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) ***ἐπιστήμων, ἀδικία, ἀπαγωγή, διδάσκαλος, ἀδίκημα*****:** Να κατατάξετε τις παραπάνω ομόρριζες προς τους ρηματικούς τύπους ἐ***πίστασθε, ἠδικηκέναι, ἀπήγαγον, ἐδίδασκον*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσαςστην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ μπορούσαμε εμείς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί προκάλεσαν τον πιο αισχρό και τον πιο φοβερό και τον πιο ανόσιο και τον πιο μισητό και στους θεούς και στους ανθρώπους πόλεμο ανάμεσά μας. Αλλά όμως να ξέρετε ότι και για μερικούς από αυτούς που τώρα σκοτώθηκαν από εμάς όχι μόνο εσείς αλλά και εμείς κλάψαμε πολύ. Αυτός έτσι περίπου μίλησε[1]· και οι αρχηγοί που είχαν απομείνει[2] οδήγησαν ξανά στην πόλη αυτούς που ήταν μαζί τους και για τον λόγο ότι άκουγαν τέτοια λόγια. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων·

1. Κατά λέξη: Αυτός τέτοια έλεγε.
2. Δηλαδή οι ηγέτες των ολιγαρχικών που δεν είχαν σκοτωθεί στη μάχη.

2. Σωστή απάντηση: **δ**
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους. Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) *ἐπίστευον* → πιστός (δυσπιστία, έμπιστος), *ἀνελογίζοντο* → λογισμός (λογιστής, ασυλλόγιστος), *ἐψηφίσαντο* → ψήφισμα (καταψήφιση, συμψηφισμός), *καταπαῦσαι* → κατάπαυση (παύλα, αναπαυτικός), *εἵλοντο* → αιρετός (αίρεση, εξαιρετικός)

β)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
ἀδικία	*ἐπιστήμων*	*ἀδίκημα*
ἀπαγωγή	*διδάσκαλος*	

ΘΕΜΑ 412ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3868)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη…ἐν τῷ συνεδρίῳ.***

Μονάδες 30

2. α) Να εξηγήσετε γιατί δεν είναι εύκολη η ειδολογική και η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.

β) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. α) επιστήμη, παράταξη, εκφορά, εκτροπή, απώλεια: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να αντιστοιχίσετε τα ομόρριζα προς τις λέξεις ***ἀπήγαγον*** και ***πολιτεύεσθαι*** ουσιαστικά (**Α′** στήλη) με την κατηγορία στην οποία ανήκουν (**Β′** στήλη). Δύο κατηγορίες περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *πολίτευμα*	α) ενέργεια ή κατάσταση
2. *ἀγωγή*	β) όργανο ή μέσο ενέργειας

3. *πολίτης*	γ) τόπος ενέργειας
4. *ἀγωγεύς*	δ) αποτέλεσμα ενέργειας
5. *παιδαγωγός*	ε) πρόσωπο που ενεργεί

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ μπορούσαμε εμείς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί προκάλεσαν τον πιο αισχρό και τον πιο φοβερό και τον πιο ανόσιο και τον πιο μισητό και στους θεούς και στους ανθρώπους πόλεμο ανάμεσά μας. Αλλά όμως να ξέρετε ότι και για μερικούς από αυτούς που τώρα σκοτώθηκαν από εμάς όχι μόνο εσείς αλλά και εμείς κλάψαμε πολύ. Αυτός έτσι περίπου μίλησε[1]· και οι αρχηγοί που είχαν απομείνει[2] οδήγησαν ξανά στην πόλη αυτούς που ήταν μαζί τους και για τον λόγο ότι άκουγαν τέτοια λόγια. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων·

1. Κατά λέξη: Αυτός τέτοια έλεγε.
2. Δηλαδή οι ηγέτες των ολιγαρχικών που δεν είχαν σκοτωθεί στη μάχη.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Δεν είναι εύκολη ούτε η ειδολογική ούτε η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα. Ορισμένα από τα έργα του συνδυάζουν γνωρίσματα διαφορετικών φιλολογικών ειδών.»
β) «Η χρονολόγηση των έργων του στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»

3. *α)* επιστήμη: *ἐπίστασθε*, παράταξη: *τεταγμένοι*, εκφορά: *διεφέροντο*, εκτροπή: *ἐπιτρέπειν*, απώλεια: *ἀπολλύναι*

β) 1δ, 2α, 3ε, 4ε, 5ε

ΘΕΜΑ 413ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (5873)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη…ἐν τῷ συνεδρίῳ.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να γράψετε δύο τίτλους έργων από κάθε κατηγορία.

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐπίστασθε	-η	
ἀνελογίζοντο	-ός	
ἠδικηκέναι	-μα	
ἐπίστευον	-ις	
ἀπολλύναι	-εια	

Μονάδες 5

β) πολιτευτής, υποφερτός, φόβητρο, αντιδικία, κατάπαυση: Να συνδέσετε

τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ μπορούσαμε εμείς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί προκάλεσαν τον πιο αισχρό και τον πιο φοβερό και τον πιο ανόσιο και τον πιο μισητό και στους θεούς και στους ανθρώπους πόλεμο ανάμεσά μας. Αλλά όμως να ξέρετε ότι και για μερικούς από αυτούς που τώρα σκοτώθηκαν από εμάς όχι μόνο εσείς αλλά και εμείς κλάψαμε πολύ. Αυτός έτσι περίπου μίλησε[1]· και οι αρχηγοί που είχαν απομείνει[2] οδήγησαν ξανά στην πόλη αυτούς που ήταν μαζί τους και για τον λόγο ότι άκουγαν τέτοια λόγια. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων·

1. Κατά λέξη: Αυτός τέτοια έλεγε.
2. Δηλαδή οι ηγέτες των ολιγαρχικών που δεν είχαν σκοτωθεί στη μάχη.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική παραγωγή του Ξενοφώντα άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί: Ιστορικά (*Ἑλληνικά, Κύρου Παιδεία*), Σωκρατικά (*Ἀπολογία Σωκράτους, Οἰκονομικός*) και Διδακτικά (*Περὶ ἱππικῆς, Ἱππαρχικός*).»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐπίστασθε	-η	*ἐπιστήμη*
ἀνελογίζοντο	-ός	*ἀναλογισμός*
ἠδικηκέναι	-μα	*ἀδίκημα*
ἐπίστευον	-ις	*πίστις*
ἀπολλύναι	-εια	*ἀπώλεια*

β) πολιτευτής: *πολιτεύεσθαι* / *πόλιν*, υποφερτός: *διεφέροντο*, φόβητρο: *ἐφοβοῦντο*, αντιδικία: *ἠδικηκέναι*, κατάπαυση: *καταπαῦσαι*

ΘΕΜΑ 415ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3901)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἔξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἔξὸν δήμῖν ἐν εἰρήνη…ἐν τῷ συνεδρίῳ.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Διδακτικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) εξουσία, αναίσχυντος, υστεροβουλία, συντονισμός, ύφεση: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *βίαιος*	α) *προτεραία*
2. *ἀνόσιος*	β) *ὑψηλόφρων*
3. *ὑστεραία*	γ) *οὐδαμοῦ*
4. *ταπεινός*	δ) *ἤπιος*

5. *πανταχοῦ*	ε) *ὅσιος*
	στ) *ἀεί*
	ζ) *εὐτελής*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ μπορούσαμε εμείς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί προκάλεσαν τον πιο αισχρό και τον πιο φοβερό και τον πιο ανόσιο και τον πιο μισητό και στους θεούς και στους ανθρώπους πόλεμο ανάμεσά μας. Αλλά όμως να ξέρετε ότι και για μερικούς από αυτούς που τώρα σκοτώθηκαν από εμάς όχι μόνο εσείς αλλά και εμείς κλάψαμε πολύ. Αυτός έτσι περίπου μίλησε[1]· και οι αρχηγοί που είχαν απομείνει[2] οδήγησαν ξανά στην πόλη αυτούς που ήταν μαζί τους και για τον λόγο ότι άκουγαν τέτοια λόγια. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων·

1. Κατά λέξη: Αυτός τέτοια έλεγε.
2. Δηλαδή οι ηγέτες των ολιγαρχικών που δεν είχαν σκοτωθεί στη μάχη.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα διδακτικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Περὶ ἱππικῆς*, *Ἱππαρχικός*, *Ἱέρων*, *Πόροι* ή *Περὶ Προσόδων*.
«***Ἱππαρχικός***: οδηγίες για τις γνώσεις του Ιππάρχου (= του αρχηγού του ιππικού) σε θέματα οργάνωσης και τακτικής.
Ἱέρων: διάλογος ανάμεσα στον τύραννο των Συρακουσών και στον ποιητή Σιμωνίδη για τις διαφορές στη ζωή του απόλυτου μονάρχη και του απλού πολίτη.»

3. α) εξουσία: *ἐξὸν* / *ἔστιν* / *ἦσαν*, αναίσχυντος: *αἴσχιστον*, υστεροβουλία: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη *ὑστεραίᾳ*, συντονισμός: *ἐντόνως*, ύφεση: *καθυφίεσθαι*

β) 1δ, 2ε, 3α, 4β, 5γ

ΘΕΜΑ 416ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3907)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη…ἐν τῷ συνεδρίῳ.***

Μονάδες 30

2. Από την περιγραφή ποιων γεγονότων αναδεικνύεται η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές;

Μονάδες 10

3. *προσακούειν, τεταγμένοι, διεφέροντο, ἐδίδασκον, εἵλοντο:* Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ μπορούσαμε εμείς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί προκάλεσαν τον πιο αισχρό και τον πιο φοβερό και τον πιο ανόσιο και τον πιο μισητό και στους θεούς και στους ανθρώπους πόλεμο ανάμεσά μας. Αλλά όμως να ξέρετε ότι και για μερικούς από αυτούς που τώρα σκοτώθηκαν από εμάς όχι μόνο εσείς αλλά και εμείς κλάψαμε πολύ. Αυτός έτσι περίπου μίλησε[1]· και οι αρχηγοί που είχαν απομείνει[2] οδήγησαν ξανά στην πόλη αυτούς που ήταν μαζί τους και για τον λόγο ότι άκουγαν τέτοια λόγια. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων·

1. Κατά λέξη: Αυτός τέτοια έλεγε.
2. Δηλαδή οι ηγέτες των ολιγαρχικών που δεν είχαν σκοτωθεί στη μάχη.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές φτάνει σε κορυφαία επιτεύγματα όπως στην περιγραφή της θριαμβευτικής επιστροφής του Αλκιβιάδη στην Αθήνα (1.4.12-19), της αναγγελίας της καταστροφής του αθηναϊκού στόλου στους Αιγός ποταμούς (2.2.3), της κατεδάφισης των μακρών τειχών (2.2.23), της δίκης και της εκτέλεσης του Θηραμένη (2.3.50-56), της τραγικής αξιοπρέπειας, με την οποία δέχτηκαν οι Σπαρτιάτες το άγγελμα της συμφοράς τους στα Λεύκτρα (6.4.16).»

3. *προσακούειν* → άκουσμα, ξακουστός
τεταγμένοι → τάγμα, τάξη
διεφέροντο → διαφορά, διαφορετικός
ἐδίδασκον → διδασκαλία, διδάσκαλος
εἵλοντο → αιρετός, αυθαίρεσία

ΘΕΜΑ 418ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3921)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη…ἐν τῷ συνεδρίῳ.***

Μονάδες 30

2. Ποιες συνέπειες έχει, κατά τον Ξενοφώντα, η ασέβεια προς τους θεούς στην εξέλιξη των ιστορικών γεγονότων;

Μονάδες 10

3. *α) καταδακρύω, ἀπάγω, συνέδριον, καθυφίεμαι, ἀπόλλυμι:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε παράγωγα επίθετα της αρχαίας ελληνικής με βάση τις λέξεις και τις καταλήξεις που σας δίνονται.

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
εἰρήνη	-αῖος	
πόλεμον	-ιος	
κράτος	-αιός	
ἄλλους	-οῖος	
ἄστυ	-ικός	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ μπορούσαμε εμείς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί προκάλεσαν τον πιο αισχρό και τον πιο φοβερό και τον πιο ανόσιο και τον πιο μισητό και στους θεούς και στους ανθρώπους πόλεμο ανάμεσά μας. Αλλά όμως να ξέρετε ότι και για μερικούς από αυτούς που τώρα σκοτώθηκαν από εμάς όχι μόνο εσείς αλλά και εμείς κλάψαμε πολύ. Αυτός έτσι περίπου μίλησε[1]· και οι αρχηγοί που είχαν απομείνει[2] οδήγησαν ξανά στην πόλη αυτούς που ήταν μαζί τους και για τον λόγο ότι άκουγαν τέτοια λόγια. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων·

1. Κατά λέξη: Αυτός τέτοια έλεγε.
2. Δηλαδή οι ηγέτες των ολιγαρχικών που δεν είχαν σκοτωθεί στη μάχη.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) *καταδακρύω: κατὰ + δακρύω, ἀπάγω: ἀπὸ + ἄγω, συνέδριον: σὺν + ἕδρα, καθυφίεμαι: κατὰ + ὑπὸ + ἵεμαι, ἀπόλλυμι: ἀπὸ + ὄλλυμι*

β)

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
εἰρήνη	-αῖος	*εἰρηναῖος*
πόλεμον	-ιος	*πολέμιος*
κράτος	-αιός	*κραταιός*

ἄλλους	-οῖος	*ἀλλοῖος*
ἄστυ	-ικός	*ἀστικός*

ΘΕΜΑ 419ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3931)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ…ἐν τῷ συνεδρίῳ.***

Μονάδες 30

2. Ποια δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία από την Αναγέννηση μέχρι σήμερα και για ποιους λόγους;

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἀπήγαγον	-ή	
ἐπεποιήκεσαν	-μα	
ἔλεγον	-ος	
ἐδίδασκον	-εῖον	
καθυφίεμαι	-ις	

Μονάδες 5

β) αισχύνη, επιστήμη, ανυπόφορος, κάθετος, επίτροπος: Να συνδέσετε τις

παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και ενώ μπορούσαμε εμείς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί προκάλεσαν τον πιο αισχρό και τον πιο φοβερό και τον πιο ανόσιο και τον πιο μισητό και στους θεούς και στους ανθρώπους πόλεμο ανάμεσά μας. Αλλά όμως να ξέρετε ότι και για μερικούς από αυτούς που τώρα σκοτώθηκαν από εμάς όχι μόνο εσείς αλλά και εμείς κλάψαμε πολύ. Αυτός έτσι περίπου μίλησε[1]· και οι αρχηγοί που είχαν απομείνει[2] οδήγησαν ξανά στην πόλη αυτούς που ήταν μαζί τους και για τον λόγο ότι άκουγαν τέτοια λόγια. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων·

1. Κατά λέξη: Αυτός τέτοια έλεγε.
2. Δηλαδή οι ηγέτες των ολιγαρχικών που δεν είχαν σκοτωθεί στη μάχη.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Τα δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα από την Αναγέννηση ως την εποχή μας, και κυρίως η *Κύρου Ἀνάβασις* χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία: η *Ἀνάβασις* για την απλότητα του ύφους, τη ζωντάνια της περιγραφής, την έξαρση της πειθαρχίας και της ανάληψης πρωτοβουλίας, τα *Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους* για το πλήθος των ανεκδότων από τη ζωή του μεγάλου φιλοσόφου, ο *Ἀγησίλαος* για την προβολή των αρετών του ιδανικού ηγέτη, η *Κύρου Παιδεία* για τα παιδαγωγικά και τα ρομαντικά στοιχεία της. Τα *Ἑλληνικά* είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 4ου αι. π.Χ. που έχει σωθεί και αποτελεί τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἀπήγαγον	-ή	*ἀπαγωγή*
ἐπεποιήκεσαν	-μα	*ποίημα*
ἔλεγον	-ος	*λόγος*
ἐδίδασκον	-εῖον	*διδασκαλεῖον*
καθυφίεμαι	-ις	*ὕφεσις*

β) αισχύνη: *αἴσχιστον*, επιστήμη: *ἐπίστασθε*, ανυπόφορος: *διεφέροντο*, κάθετος: *καθυφίεσθαι*, επίτροπος: *ἐπιτρέπειν*

ΘΕΜΑ 391ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3207)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ…ἄλλους δὲ ἑλέσθαι.***

Μονάδες 30

2. Ποια δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία από την Αναγέννηση μέχρι σήμερα και για ποιους λόγους;

Μονάδες 10

3. *α) πολιτεύεσθαι, παρέχουσιν, κατεδακρύσαμεν, προσακούειν, διεφέροντο:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *ἀπάγω, διαφέρομαι, καθυφίεμαι, ἀναλογίζομαι, ἀπόλλυμι:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων· και οι Τρισχίλιοι, σε όποιο σημείο κι αν είχε τοποθετηθεί ο καθένας τους, σε όλα τα μέρη της πόλης διαφωνούσαν μεταξύ τους. Γιατί όσοι είχαν διαπράξει κάποιο σοβαρό αδίκημα και φοβούνταν υποστήριζαν έντονα πως δεν έπρεπε να υποχωρήσουν σε αυτούς που ήταν στον Πειραιά[1]· όσοι όμως πίστευαν πως δεν είχαν διαπράξει καμιά αδικία, και οι ίδιοι συλλογίζονταν και εξηγούσαν και στους άλλους ότι καθόλου δε χρειαζόταν να υποφέρουν αυτά τα δεινά· και έλεγαν πως δεν έπρεπε να υπακούν στους Τριάκοντα ούτε να τους επιτρέπουν να καταστρέφουν την πόλη. Και στο τέλος ψήφισαν να αφαιρέσουν την εξουσία από εκείνους και να εκλέξουν άλλους.

1. Δηλαδή στους δημοκρατικούς, που είχαν επικεφαλής τον Θρασύβουλο.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Τα δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα από την Αναγέννηση ως την εποχή μας, και κυρίως η *Κύρου Ἀνάβασις* χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία: η *Ἀνάβασις* για την απλότητα του ύφους, τη ζωντάνια της περιγραφής, την έξαρση της πειθαρχίας και της ανάληψης πρωτοβουλίας, τα *Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους* για το πλήθος των ανεκδότων από τη ζωή του μεγάλου φιλοσόφου, ο *Ἀγησίλαος* για την προβολή των αρετών του ιδανικού ηγέτη, η *Κύρου Παιδεία* για τα παιδαγωγικά και τα ρομαντικά στοιχεία της. Τα *Ἑλληνικά* είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 4ου αι. π.Χ. που έχει σωθεί και αποτελεί τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.»

3. α) *πολιτεύεσθαι* → πολίτευμα (πολιτευτής, συμπολίτευση), *παρέχουσιν* → παροχή (πάροχος, αντιπαροχή), *κατεδακρύσαμεν* → δάκρυ (δάκρυσμα, πολύδακρυς), *προσακούειν* → ακοή (άκουσμα, ξακουστός), *διεφέροντο* → διαφορά (αδιάφορος, διαφορετικότητα)

β) *ἀπάγω: ἀπὸ + ἄγω, διαφέρομαι: διὰ + φέρομαι, καθυφίεμαι → κατὰ + ὑπὸ + ἵεμαι, ἀναλογίζομαι: ἀνὰ + λογίζομαι, ἀπόλλυμι: ἀπὸ + ὄλλυμι*

ΘΕΜΑ 392ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3302)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ…ἄλλους δὲ ἑλέσθαι.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη συμμετοχή του Ξενοφώντα στην εκστρατεία του Κύρου;

Μονάδες 10

3. α) *τεταγμένοι, ἐπεποιήκεσαν, ἐφοβοῦντο, ἔλεγον, ἐδίδασκον:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *αἰσχρός*	α) *βέβηλος*
2. *ἐπίσταμαι*	β) *πολέμιος*
3. *χαλεπός*	γ) *εὔκολος*
4. *ἀνόσιος*	δ) *οἶδα*
5. *ἐχθρός*	ε) *ἵσταμαι*

	στ) *δύσκολος*
	ζ) *ἐπονείδιστος*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων· και οι Τρισχίλιοι, σε όποιο σημείο κι αν είχε τοποθετηθεί ο καθένας τους, σε όλα τα μέρη της πόλης διαφωνούσαν μεταξύ τους. Γιατί όσοι είχαν διαπράξει κάποιο σοβαρό αδίκημα και φοβούνταν υποστήριζαν έντονα πως δεν έπρεπε να υποχωρήσουν σε αυτούς που ήταν στον Πειραιά[1]· όσοι όμως πίστευαν πως δεν είχαν διαπράξει καμιά αδικία, και οι ίδιοι συλλογίζονταν και εξηγούσαν και στους άλλους ότι καθόλου δε χρειαζόταν να υποφέρουν αυτά τα δεινά· και έλεγαν πως δεν έπρεπε να υπακούν στους Τριάκοντα ούτε να τους επιτρέπουν να καταστρέφουν την πόλη. Και στο τέλος ψήφισαν να αφαιρέσουν την εξουσία από εκείνους και να εκλέξουν άλλους.

1. Δηλαδή στους δημοκρατικούς, που είχαν επικεφαλής τον Θρασύβουλο.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών δέχτηκε πρόταση από το φίλο του Πρόξενο να μετάσχει στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'. Συγκροτήθηκε εκστρατευτικό σώμα με δέκα χιλιάδες μισθοφόρους από διάφορες πόλεις. Μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου (401 π.Χ.), ο Ξενοφών ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα. Η περιπετειώδης πορεία τους κατέληξε στον Εύξεινο Πόντο και από εκεί στο Βυζάντιο και στα παράλια του Αιγαίου.»

3. α) *τεταγμένοι* → τάγμα (παράταξη, τακτικός), *ἐπεποιήκεσαν* → ποίηση (μεταποίηση, χειροποίητος), *ἐφοβοῦντο* → φοβία (επίφοβος, εκφοβισμός), *ἔλεγον* → λέξη (λεξικό, λεξιπενία), *ἐδίδασκον* → διδασκαλία (διδασκαλείο, δίδαγμα)

β) 1ζ, 2δ, 3στ, 4α, 5β

ΘΕΜΑ 394ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3317)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ…ἄλλους δὲ ἑλέσθαι.***

Μονάδες 30

2. Ποιες ήταν οι σχέσεις του Ξενοφώντα με την πόλη της Σπάρτης;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἐπίσταμαι*	α) υποχωρώ
2. *καθυφίεμαι*	β) αίθουσα συνεδριάσεων
3. *ἀπόλλυμι*	γ) εκλέγω
4. *συνέδριον*	δ) καταστρέφω
5. *αἱροῦμαι*	ε) λύνω κάποιον
	στ) γνωρίζω καλά
	ζ) υφίσταμαι

Μονάδες 5

β) εἰρήνη, πόλεμος, ἄρχων, ταπεινός, ἔρημος: Να γράψετε από ένα ρήμα της

αρχαίας ελληνικής γλώσσας ομόρριζο για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων· και οι Τρισχίλιοι, σε όποιο σημείο κι αν είχε τοποθετηθεί ο καθένας τους, σε όλα τα μέρη της πόλης διαφωνούσαν μεταξύ τους. Γιατί όσοι είχαν διαπράξει κάποιο σοβαρό αδίκημα και φοβούνταν υποστήριζαν έντονα πως δεν έπρεπε να υποχωρήσουν σε αυτούς που ήταν στον Πειραιά[1]· όσοι όμως πίστευαν πως δεν είχαν διαπράξει καμιά αδικία, και οι ίδιοι συλλογίζονταν και εξηγούσαν και στους άλλους ότι καθόλου δε χρειαζόταν να υποφέρουν αυτά τα δεινά· και έλεγαν πως δεν έπρεπε να υπακούν στους Τριάκοντα ούτε να τους επιτρέπουν να καταστρέφουν την πόλη. Και στο τέλος ψήφισαν να αφαιρέσουν την εξουσία από εκείνους και να εκλέξουν άλλους.

1. Δηλαδή στους δημοκρατικούς, που είχαν επικεφαλής τον Θρασύβουλο.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29-30: «Οι Σπαρτιάτες πρόσφεραν στον Ξενοφώντα 'προξενίαν', άδεια διαμονής στη Σπάρτη και πολύ σύντομα του παραχώρησαν ένα μεγάλο κτήμα στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου έζησε περίπου είκοσι χρόνια ήρεμη οικογενειακή ζωή με τη γυναίκα του και τους δύο γιους του, τον Γρύλλο και τον Διόδωρο, και ασχολήθηκε με τη συγγραφή πολλών έργων του. Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.).»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους.»

3. α) 1στ, 2α, 3δ, 4β, 5γ

β) *εἰρήνη* → *εἰρηνεύω*, *πόλεμος* → *πολεμῶ*, *ἄρχων* → *ἄρχω*, *ταπεινός* → *ταπεινῶ*, *ἔρημος* → *ἐρημῶ*

ΘΕΜΑ 395ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3328)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ…ἄλλους δὲ ἑλέσθαι.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:
α) Εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα της Ολυμπίας, όπου ασχολήθηκε με το συγγραφικό του έργο.
β) Εξορίστηκε από την πατρίδα του, την Αθήνα.
γ) Αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το κτήμα του, στον Σκιλλούντα, και να μετακομίσει στην Κόρινθο.
δ) Οι Αθηναίοι επέτρεψαν στον Ξενοφώντα να επαναπατριστεί, μετά από την άρση του ψηφίσματος για εξορία.
ε) Έστειλε τους γιους του Γρύλλο και Διόδωρο να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.

Μονάδες 10

3. α) *ἐπίστευον, ἀνελογίζοντο, ἐψηφίσαντο, καταπαῦσαι, εἵλοντο:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) ***ἐπιστήμων, ἀδικία, ἀπαγωγή, διδάσκαλος ἀδίκημα:*** Να κατατάξετε τις παραπάνω ομόρριζες προς τους ρηματικούς τύπους ***ἐπίστασθε, ἠδικηκέναι, ἀπήγαγον, ἐδίδασκον*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων· και οι Τρισχίλιοι, σε όποιο σημείο κι αν είχε τοποθετηθεί ο καθένας τους, σε όλα τα μέρη της πόλης διαφωνούσαν μεταξύ τους. Γιατί όσοι είχαν διαπράξει κάποιο σοβαρό αδίκημα και φοβούνταν υποστήριζαν έντονα πως δεν έπρεπε να υποχωρήσουν σε αυτούς που ήταν στον Πειραιά[1]· όσοι όμως πίστευαν πως δεν είχαν διαπράξει καμιά αδικία, και οι ίδιοι συλλογίζονταν και εξηγούσαν και στους άλλους ότι καθόλου δε χρειαζόταν να υποφέρουν αυτά τα δεινά· και έλεγαν πως δεν έπρεπε να υπακούν στους Τριάκοντα ούτε να τους επιτρέπουν να καταστρέφουν την πόλη. Και στο τέλος ψήφισαν να αφαιρέσουν την εξουσία από εκείνους και να εκλέξουν άλλους.

1. Δηλαδή στους δημοκρατικούς, που είχαν επικεφαλής τον Θρασύβουλο.

2. β, α, γ, δ, ε

3. α) *ἐπίστευον* → πιστός (απίστευτος, εμπιστοσύνη), *ἀνελογίζοντο* → λογισμός (λογιστής, συλλογισμός), *ἐψηφίσαντο* → ψήφισμα (ψηφίο, υποψήφιος), *καταπαῦσαι* → κατάπαυση (αναπαυτικός, παυσίπονο), *εἵλοντο* → αίρεση (εξαίρετος, αιρετικός)

β)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
ἀδικία	*ἐπιστήμων*	*ἀδίκημα*
ἀπαγωγή	*διδάσκαλος*	

ΘΕΜΑ 397ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3338)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ…ἄλλους δὲ ἑλέσθαι.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη μόρφωση του Ξενοφώντα και ποιες ιστορικές μορφές άσκησαν επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του;

Μονάδες 10

3. *α)* επιστήμη, παράταξη, εκφορά, εκτροπή, απώλεια: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να αντιστοιχίσετε τα ομόρριζα προς τις λέξεις ***ἀπήγαγον*** και ***πολιτεύεσθαι*** ουσιαστικά (**Α′** στήλη) με την κατηγορία στην οποία ανήκουν (**Β′** στήλη). Δύο κατηγορίες περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *πολίτευμα*	*α*) ενέργεια ή κατάσταση
2. *ἀγωγή*	β) όργανο ή μέσο ενέργειας
3. *πολίτης*	γ) τόπος ενέργειας

4. *ἀγωγεύς*	δ) αποτέλεσμα ενέργειας
5. *παιδαγωγός*	ε) πρόσωπο που ενεργεί

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων· και οι Τρισχίλιοι, σε όποιο σημείο κι αν είχε τοποθετηθεί ο καθένας τους, σε όλα τα μέρη της πόλης διαφωνούσαν μεταξύ τους. Γιατί όσοι είχαν διαπράξει κάποιο σοβαρό αδίκημα και φοβούνταν υποστήριζαν έντονα πως δεν έπρεπε να υποχωρήσουν σε αυτούς που ήταν στον Πειραιά[1]· όσοι όμως πίστευαν πως δεν είχαν διαπράξει καμιά αδικία, και οι ίδιοι συλλογίζονταν και εξηγούσαν και στους άλλους ότι καθόλου δε χρειαζόταν να υποφέρουν αυτά τα δεινά· και έλεγαν πως δεν έπρεπε να υπακούν στους Τριάκοντα ούτε να τους επιτρέπουν να καταστρέφουν την πόλη. Και στο τέλος ψήφισαν να αφαιρέσουν την εξουσία από εκείνους και να εκλέξουν άλλους.

1. Δηλαδή στους δημοκρατικούς, που είχαν επικεφαλής τον Θρασύβουλο.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, γιος του εύπορου κτηματία Γρύλλου, πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Δύο ιστορικές μορφές άσκησαν βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντος. Ο Σωκράτης με το πρότυπο ζωής που πρόβαλε και ο Αγησίλαος με τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
Οι ιδέες του Ξενοφώντος για την πολιτική και την ηθική φαίνονται στον τρόπο με τον οποίο προβάλλει τρέχουσες απόψεις της εποχής του για θέματα καθημερινής ζωής, συμπεριφοράς, αγωγής και θεσμών.»

3. α) επιστήμη: *ἐπίστασθε*, παράταξη: *τεταγμένοι*, εκφορά: *διεφέροντο*, εκτροπή: *ἐπιτρέπειν*, απώλεια: *ἀπολλύναι*

β) 1δ, 2α, 3ε, 4ε, 5ε

ΘΕΜΑ 398ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3350)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνη πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δ᾽ὑστεραίᾳ…ἄλλους δὲ ἑλέσθαι.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να αναφέρετε τους τίτλους των έργων μιας κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐπίστασθε	-η	
ἀνελογίζοντο	-ός	
ἠδικηκέναι	-μα	
ἐπίστευον	-ις	
ἀπολλύναι	-εια	

Μονάδες 5

β) πολιτευτής, υποφερτός, φόβητρο, αντιδικία, κατάπαυση: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων· και οι Τρισχίλιοι, σε όποιο σημείο κι αν είχε τοποθετηθεί ο καθένας τους, σε όλα τα μέρη της πόλης διαφωνούσαν μεταξύ τους. Γιατί όσοι είχαν διαπράξει κάποιο σοβαρό αδίκημα και φοβούνταν υποστήριζαν έντονα πως δεν έπρεπε να υποχωρήσουν σε αυτούς που ήταν στον Πειραιά[1]· όσοι όμως πίστευαν πως δεν είχαν διαπράξει καμιά αδικία, και οι ίδιοι συλλογίζονταν και εξηγούσαν και στους άλλους ότι καθόλου δε χρειαζόταν να υποφέρουν αυτά τα δεινά· και έλεγαν πως δεν έπρεπε να υπακούν στους Τριάκοντα ούτε να τους επιτρέπουν να καταστρέφουν την πόλη. Και στο τέλος ψήφισαν να αφαιρέσουν την εξουσία από εκείνους και να εκλέξουν άλλους.

1. Δηλαδή στους δημοκρατικούς, που είχαν επικεφαλής τον Θρασύβουλο.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική παραγωγή του Ξενοφώντα άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί.»
Ιστορικά έργα είναι τα ακόλουθα: *Κύρου Ἀνάβασις*, *Ἑλληνικά*, *Ἀγησίλαος*, *Λακεδαιμονίων Πολιτεία*, *Κύρου Παιδεία*.

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἐπίστασθε	-η	*ἐπιστήμη*
ἀνελογίζοντο	-ός	*ἀναλογισμός*
ἠδικηκέναι	-μα	*ἀδίκημα*
ἐπίστευον	-ις	*πίστις*
ἀπολλύναι	-εια	*ἀπώλεια*

β) πολιτευτής: *πολιτεύεσθαι* / *πόλιν*, υποφερτός: *διεφέροντο*, φόβητρο: *ἐφοβοῦντο*, αντιδικία: *ἠδικηκέναι*, κατάπαυση: *καταπαῦσαι*

ΘΕΜΑ 400ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3361)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ…ἄλλους δὲ ἑλέσθαι.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) εξουσία, αναίσχυντος, υστεροβουλία, συντονισμός, ύφεση: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *βίαιος*	α) *προτεραία*
2. *ἀνόσιος*	β) *πόλεμος*
3. *ὑστεραία*	γ) *οὐδαμοῦ*
4. *εἰρήνη*	δ) *ἤπιος*

5. *πανταχοῦ*	ε) *ὅσιος*
	στ) *ἀεί*
	ζ) *ἁπανταχοῦ*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων· και οι Τρισχίλιοι, σε όποιο σημείο κι αν είχε τοποθετηθεί ο καθένας τους, σε όλα τα μέρη της πόλης διαφωνούσαν μεταξύ τους. Γιατί όσοι είχαν διαπράξει κάποιο σοβαρό αδίκημα και φοβούνταν υποστήριζαν έντονα πως δεν έπρεπε να υποχωρήσουν σε αυτούς που ήταν στον Πειραιά[1]· όσοι όμως πίστευαν πως δεν είχαν διαπράξει καμιά αδικία, και οι ίδιοι συλλογίζονταν και εξηγούσαν και στους άλλους ότι καθόλου δε χρειαζόταν να υποφέρουν αυτά τα δεινά· και έλεγαν πως δεν έπρεπε να υπακούν στους Τριάκοντα ούτε να τους επιτρέπουν να καταστρέφουν την πόλη. Και στο τέλος ψήφισαν να αφαιρέσουν την εξουσία από εκείνους και να εκλέξουν άλλους.

1. Δηλαδή στους δημοκρατικούς, που είχαν επικεφαλής τον Θρασύβουλο.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Ἀπολογία Σωκράτους, Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους, Συμπόσιον, Οἰκονομικός.*
«***Ἀπολογία Σωκράτους***: (διαφορετική εκδοχή από την 'Απολογία' του Πλάτωνος). Ο Σωκράτης αντικρούει την κατηγορία της αθεΐας και προβάλλει την ηθική του και τη σοφία του.
Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους: Συζητήσεις και διάλογοι του μεγάλου στοχαστή και δάσκαλου που προβάλλουν την ηθική του επιρροή στους γύρω του.»

3. α) εξουσία: *ἐξὸν / ἔστιν / ἦσαν*, αναίσχυντος: *αἴσχιστον*, υστεροβουλία: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη *ὑστεραίᾳ*, συντονισμός: *ἐντόνως*, ύφεση: *καθυφίεσθαι*

β) 1δ, 2ε, 3α, 4β, 5γ

ΘΕΜΑ 401ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3368)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ…ἄλλους δὲ ἑλέσθαι.***

Μονάδες 30

2. Πώς δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» και πώς αποτυπώνεται στο έργο του η εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου π.Χ. αι.;

Μονάδες 10

3. ***ἐπίστασθε, προσακούειν, τεταγμένοι, διεφέροντο, ἐδίδασκον:*** Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων· και οι Τρισχίλιοι, σε όποιο σημείο κι αν είχε τοποθετηθεί ο καθένας τους, σε όλα τα μέρη της πόλης διαφωνούσαν μεταξύ τους. Γιατί όσοι είχαν διαπράξει κάποιο σοβαρό αδίκημα και φοβούνταν υποστήριζαν έντονα πως δεν έπρεπε να υποχωρήσουν σε αυτούς που ήταν στον Πειραιά[1]· όσοι όμως πίστευαν πως δεν είχαν διαπράξει καμιά αδικία, και οι ίδιοι συλλογίζονταν και εξηγούσαν και στους άλλους ότι καθόλου δε χρειαζόταν να υποφέρουν αυτά τα δεινά· και έλεγαν πως δεν έπρεπε να υπακούν στους Τριάκοντα ούτε να τους επιτρέπουν να καταστρέφουν την πόλη. Και στο τέλος ψήφισαν να αφαιρέσουν την εξουσία από εκείνους και να εκλέξουν άλλους.

1. Δηλαδή στους δημοκρατικούς, που είχαν επικεφαλής τον Θρασύβουλο.

2 . Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό ‘ρεπόρτερ’ και την ιδεολογική του συνέπεια ο Ξενοφών έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίρροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών ‘πόλεων-κρατών’ της Ελλάδας.»

3. *ἐπίστασθε* → επιστήμη, επιστημονικός
προσακούειν → άκουσμα, υπάκουος
τεταγμένοι → τάγμα, αταξία
διεφέροντο → διαφορά, αδιάφορος
ἐδίδασκον → διδασκαλία, αδίδακτος

ΘΕΜΑ 403ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3814)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ…ἄλλους δὲ ἑλέσθαι.***

Μονάδες 30

2. Ποιες είναι οι απόψεις του Ξενοφώντα για την «αθέτηση του λόγου» και την «παράβαση των όρκων»;

Μονάδες 10

3. *α) καταδακρύω, ἀπάγω, συνέδριον, καθυφίεμαι, ἀπόλλυμι:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε παράγωγα επίθετα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας με βάση τις λέξεις και τις καταλήξεις που δίνονται.

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
εἰρήνη	-αῖος	
πόλεμον	-ιος	
ἄνθρωπος	-ινος	
ἄλλους	-οῖος	
ἄστυ	-ικός	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων· και οι Τρισχίλιοι, σε όποιο σημείο κι αν είχε τοποθετηθεί ο καθένας τους, σε όλα τα μέρη της πόλης διαφωνούσαν μεταξύ τους. Γιατί όσοι είχαν διαπράξει κάποιο σοβαρό αδίκημα και φοβούνταν υποστήριζαν έντονα πως δεν έπρεπε να υποχωρήσουν σε αυτούς που ήταν στον Πειραιά[1]· όσοι όμως πίστευαν πως δεν είχαν διαπράξει καμιά αδικία, και οι ίδιοι συλλογίζονταν και εξηγούσαν και στους άλλους ότι καθόλου δε χρειαζόταν να υποφέρουν αυτά τα δεινά· και έλεγαν πως δεν έπρεπε να υπακούν στους Τριάκοντα ούτε να τους επιτρέπουν να καταστρέφουν την πόλη. Και στο τέλος ψήφισαν να αφαιρέσουν την εξουσία από εκείνους και να εκλέξουν άλλους.

1. Δηλαδή στους δημοκρατικούς, που είχαν επικεφαλής τον Θρασύβουλο.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) *καταδακρύω: κατὰ + δακρύω, ἀπάγω: ἀπὸ + ἄγω, συνέδριον: σὺν + ἕδρα, καθυφίεμαι: κατὰ + ὑπὸ + ἵεμαι, ἀπόλλυμι: ἀπὸ + ὄλλυμι*

β)

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
εἰρήνη	-αῖος	*εἰρηναῖος*

πόλεμον	-ιος	*πολέμιος*
ἄνθρωπος	-ινος	*ἀνθρώπινος*
ἄλλους	-οῖος	*ἀλλοῖος*
ἄστυ	-ικός	*ἀστικός*

ΘΕΜΑ 404ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 22-23. (3818)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐξὸν δ᾽ ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ᾽ εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ᾽ ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρείη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ᾽ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Τῇ δύστεραίᾳ…ἄλλους δὲ ἑλέσθαι.***

Μονάδες 30

2. Ποιον χαρακτηρισμό απέδωσαν στον Ξενοφώντα οι θαυμαστές του έργου του στη ρωμαϊκή εποχή και γιατί;

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἀπήγαγον	-ή	
ἐπεποιήκεσαν	-μα	
ἔλεγον	-ος	
ἐδίδασκον	-εῖον	
καθυφίεσθαι	-ις	

Μονάδες 5

β) αισχύνη, επιστήμη, ανυπόφορος, κάθετος, επίτροπος: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα, πολύ ταπεινωμένοι και εγκαταλειμμένοι, συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων· και οι Τρισχίλιοι, σε όποιο σημείο κι αν είχε τοποθετηθεί ο καθένας τους, σε όλα τα μέρη της πόλης διαφωνούσαν μεταξύ τους. Γιατί όσοι είχαν διαπράξει κάποιο σοβαρό αδίκημα και φοβούνταν υποστήριζαν έντονα πως δεν έπρεπε να υποχωρήσουν σε αυτούς που ήταν στον Πειραιά[1]· όσοι όμως πίστευαν πως δεν είχαν διαπράξει καμιά αδικία, και οι ίδιοι συλλογίζονταν και εξηγούσαν και στους άλλους ότι καθόλου δε χρειαζόταν να υποφέρουν αυτά τα δεινά· και έλεγαν πως δεν έπρεπε να υπακούν στους Τριάκοντα ούτε να τους επιτρέπουν να καταστρέφουν την πόλη. Και στο τέλος ψήφισαν να αφαιρέσουν την εξουσία από εκείνους και να εκλέξουν άλλους.

1. Δηλαδή στους δημοκρατικούς, που είχαν επικεφαλής τον Θρασύβουλο.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Στη ρωμαϊκή εποχή ξεχώρισαν τον Ξενοφώντα από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί '*ἀττικὴ μέλισσα*' και '*ἀττικὴ μοῦσα*' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἀπήγαγον	-ή	*ἀπαγωγή*
ἐπεποιήκεσαν	-μα	*ποίημα*
ἔλεγον	-ος	*λόγος*
ἐδίδασκον	-εῖον	*διδασκαλεῖον*
καθυφίεσθαι	-ις	*ὕφεσις*

β) αισχύνη: *αἴσχιστον*, επιστήμη: *ἐπίστασθε*, ανυπόφορος: *διεφέροντο*, κάθετος: *καθυφίεσθαι*, επίτροπος: *ἐπιτρέπειν*

ΘΕΜΑ 421ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (3952)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο…ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για την καταγωγή (γέννηση, οικογενειακό περιβάλλον), τη μόρφωση του Ξενοφώντα και τις πολιτικές συνθήκες της εποχής του;

Μονάδες 10

3. α) ***ἔπεμπον, παραδιδόναι, δύναιντο, φοβοῖντο, ἔλεξεν***: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α'** στήλης με το ρήμα της **Β'** στήλης με το οποίο έχουν ετυμολογική συγγένεια. Δύο λέξεις της **Α'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
λέξεις	**ρήματα**
1. επίδοξος	
2. πρόσβαση	α) *κατέβησαν*
3. βάδην	
4. δοκησίσοφος	
5. πρόβλημα	β) *ἔδοξεν*

6. διάβημα	
7. απόδοση	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού όμως αυτοί αναχώρησαν για τη Λακεδαίμονα, έστειλαν εκπροσώπους της πόλης και οι αρμόδιοι του επίσημου κράτους[1] να μεταφέρουν το μήνυμα[2] ότι οι ίδιοι παραδίνουν και τα τείχη που έχουν στην κυριαρχία τους και τους εαυτούς τους στους Λακεδαιμονίους για να τους κάνουν ό,τι ήθελαν· ισχυρίζονταν όμως πως είχαν την αξίωση και εκείνοι που ήταν στον Πειραιά[3], αν ισχυρίζονται ότι είναι φίλοι με τους Λακεδαιμονίους, να παραδώσουν και τον Πειραιά και τη Μουνιχία. Αφού άκουσαν όλους αυτούς οι έφοροι και η μικρή συνέλευση[4], έστειλαν στην Αθήνα δεκαπέντε άνδρες και τους διέταξαν, υπό την επίβλεψη του Παυσανία, να συμφιλιώσουν (τους αντιμαχόμενους) με τον καλύτερο δυνατό τρόπο[5].

1. Δηλαδή οι Δέκα, οι οποίοι είχαν αναλάβει την εξουσία στην πόλη μετά από ψηφοφορία των Τρισχιλίων.
2. Κατά λέξη: να πουν.
3. Δηλαδή οι δημοκρατικοί.
4. Δηλαδή η επιτροπή εκλεγμένων αντιπροσώπων της Απέλλας.
5. Κατά λέξη: όπως μπορούσαν καλύτερα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών γεννήθηκε (μεταξύ 431 και 429 π.Χ.) στον δήμο της Ερχιάς της Αττικής. Ο πατέρας του Γρύλλος ήταν εύπορος κτηματίας. Ο Ξενοφών πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»

3. α) *ἔπεμπον* → πομπή (πομπός, παραπομπή, πομπώδης), *παραδιδόναι* → παράδοση (παραδοτέος, εκδότης, αντίδοτο), *δύναιντο* → δύναμη (δυνατότητα, αδυναμία), *φοβοῖντο* → φόβητρο (επίφοβος, εκφοβισμός), *ἔλεξεν* → λέξη (λεξιλόγιο, κυριολεξία)

β) 1β, 2α, 3α, 4β, 6α

ΘΕΜΑ 422ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (3970)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο…ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τον Ξενοφώντα στην εξορία;

Μονάδες 10

3. α) *ἀξιοῦν, διαλλάξαι, κατοικεῖν, κατέβησαν, ἐποίησαν*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *δότης, χρῆμα, δόξα, θυσία, θύτης:* Να κατατάξετε τις παραπάνω ομόρριζες προς τους ρηματικούς τύπους ***παραδιδόασι, χρῆσθαι, ἔδοξεν, ἔθυσαν*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού όμως αυτοί αναχώρησαν για τη Λακεδαίμονα, έστειλαν εκπροσώπους της πόλης και οι αρμόδιοι του επίσημου κράτους[1] να μεταφέρουν το μήνυμα[2] ότι οι ίδιοι παραδίνουν και τα τείχη που έχουν στην κυριαρχία τους και τους εαυτούς τους στους Λακεδαιμονίους για να τους κάνουν ό,τι ήθελαν· ισχυρίζονταν όμως πως είχαν την αξίωση και εκείνοι που ήταν στον Πειραιά[3], αν ισχυρίζονται ότι είναι φίλοι με τους Λακεδαιμονίους, να παραδώσουν και τον Πειραιά και τη Μουνιχία. Αφού άκουσαν όλους αυτούς οι έφοροι και η μικρή συνέλευση[4], έστειλαν στην Αθήνα δεκαπέντε άνδρες και τους διέταξαν, υπό την επίβλεψη του Παυσανία, να συμφιλιώσουν (τους αντιμαχόμενους) με τον καλύτερο δυνατό τρόπο[5].

1. Δηλαδή οι Δέκα, οι οποίοι είχαν αναλάβει την εξουσία στην πόλη μετά από ψηφοφορία των Τρισχιλίων.
2. Κατά λέξη: να πουν.
3. Δηλαδή οι δημοκρατικοί.
4. Δηλαδή η επιτροπή εκλεγμένων αντιπροσώπων της Απέλλας.
5. Κατά λέξη: όπως μπορούσαν καλύτερα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον λόγω της συμμετοχής του στην εκστρατεία του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»

3. α) *ἀξιοῦν* → αξίωση (αξίωμα, αντάξιος), *διαλλάξαι* → διαλλαγή (συνδιαλλαγή, αδιάλλακτος), *κατοικεῖν* → κατοικία (κάτοικος, πολυκατοικία), *κατέβησαν* → κατάβαση (βήμα, επιβάτης), *ἐποίησαν* → ποιητής (αρτοποιείο, παραποίηση)

β)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

δόξα	*δότης*	*χρῆμα*
θυσία	*θύτης*	

ΘΕΜΑ 424ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (5875)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο…ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:

α) Συμμετείχε ως μισθοφόρος στο στράτευμα του Κύρου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη.

β) Μεγάλωσε σε εύπορη οικογένεια στον Δήμο της Ερχιάς Αττικής.

γ) Ακολούθησε τον Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο στη μάχη της Κορωνείας.

δ) Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων της πατρίδας του, της Αθήνας.

ε) Οδήγησε τους Έλληνες μισθοφόρους (τους Μυρίους) από τα βάθη της Ασίας στην πατρίδα τους.

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη-φράση της **Α′** στήλης με τη σημασία της στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἐπιτάσσω*	α) αποφασίστηκε να κατοικήσουν
2. *διαλλάσσω*	β) αφού ολοκληρώθηκαν αυτά
3. *τούτων περανθέντων*	γ) διέλυσε τον στρατό
4. *ἔδοξεν κατοικεῖν*	δ) προτρέπω

5. *διῆκε τὸ στράτευμα*	ε) διατάζω
	στ) διέταξε τον στρατό
	ζ) συμφιλιώνω

Μονάδες 5

β) *κοινός, τεῖχος, φίλος, εἰρήνη, ἐκκλησία:* Να γράψετε από ένα ρήμα της αρχαίας ελληνικής ομόρριζο για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού όμως αυτοί αναχώρησαν για τη Λακεδαίμονα, έστειλαν εκπροσώπους της πόλης και οι αρμόδιοι του επίσημου κράτους[1] να μεταφέρουν το μήνυμα[2] ότι οι ίδιοι παραδίνουν και τα τείχη που έχουν στην κυριαρχία τους και τους εαυτούς τους στους Λακεδαιμονίους για να τους κάνουν ό,τι ήθελαν· ισχυρίζονταν όμως πως είχαν την αξίωση και εκείνοι που ήταν στον Πειραιά[3], αν ισχυρίζονται ότι είναι φίλοι με τους Λακεδαιμονίους, να παραδώσουν και τον Πειραιά και τη Μουνιχία. Αφού άκουσαν όλους αυτούς οι έφοροι και η μικρή συνέλευση[4], έστειλαν στην Αθήνα δεκαπέντε άνδρες και τους διέταξαν, υπό την επίβλεψη του Παυσανία, να συμφιλιώσουν (τους αντιμαχόμενους) με τον καλύτερο δυνατό τρόπο[5].

1. Δηλαδή οι Δέκα, οι οποίοι είχαν αναλάβει την εξουσία στην πόλη μετά από ψηφοφορία των Τρισχιλίων.
2. Κατά λέξη: να πουν.
3. Δηλαδή οι δημοκρατικοί.
4. Δηλαδή η επιτροπή εκλεγμένων αντιπροσώπων της Απέλλας.
5. Κατά λέξη: όπως μπορούσαν καλύτερα.

2. β, δ, α, ε, γ

3. α) 1ε, 2ζ, 3β, 4α, 5γ

β) *κοινός → κοινῶ, τεῖχος → τειχίζω, φίλος → φιλῶ, εἰρήνη → εἰρηνεύω, ἐκκλησία → ἐκκλησιάζω /ἐκκαλῶ*

ΘΕΜΑ 425ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (4033)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο…ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα.***

Μονάδες 30

2. Να εξηγήσετε γιατί οι Αθηναίοι εξόρισαν τον Ξενοφώντα από την πατρίδα του (394 π.Χ.) και γιατί, πολύ αργότερα (365 π.Χ.), ανακάλεσαν αυτή τους την απόφαση.

Μονάδες 10

3. ***λέγοντας, χρῆσθαι, ἀξιοῦν, ἀκούσαντες, ἔχειν:*** Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού όμως αυτοί αναχώρησαν για τη Λακεδαίμονα, έστειλαν εκπροσώπους της πόλης και οι αρμόδιοι του επίσημου κράτους[1] να μεταφέρουν το μήνυμα[2] ότι οι ίδιοι παραδίνουν και τα τείχη που έχουν στην κυριαρχία τους και τους εαυτούς τους στους Λακεδαιμονίους για να τους κάνουν ό,τι ήθελαν· ισχυρίζονταν όμως πως είχαν την αξίωση και εκείνοι που ήταν στον Πειραιά[3], αν ισχυρίζονται ότι είναι φίλοι με τους Λακεδαιμονίους, να παραδώσουν και τον Πειραιά και τη Μουνιχία. Αφού άκουσαν όλους αυτούς οι έφοροι και η μικρή συνέλευση[4], έστειλαν στην Αθήνα δεκαπέντε άνδρες και τους διέταξαν, υπό την επίβλεψη του Παυσανία, να συμφιλιώσουν (τους αντιμαχόμενους) με τον καλύτερο δυνατό τρόπο[5].

1. Δηλαδή οι Δέκα, οι οποίοι είχαν αναλάβει την εξουσία στην πόλη μετά από ψηφοφορία των Τρισχιλίων.
2. Κατά λέξη: να πουν.
3. Δηλαδή οι δημοκρατικοί.
4. Δηλαδή η επιτροπή εκλεγμένων αντιπροσώπων της Απέλλας.
5. Κατά λέξη: όπως μπορούσαν καλύτερα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον λόγω της συμμετοχής του στην εκστρατελια του Κύρου, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατό του δείχνουν ότι

το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. *λέγοντας* → λέξη, λόγος
χρῆσθαι → χρήση, άχρηστος
ἀξιοῦν → αξίωμα, απαξίωση
ἀκούσαντες → άκουσμα, ανήκουστος
ἔχειν → εχεμύθεια, συνέχεια

ΘΕΜΑ 427ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (4122)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο…ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα.***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

β) Ποια είναι η πιθανότερη χρονολογική κατάταξη των έργων του;

Μονάδες 10

3. α) ανακοίνωση, αστυφιλία, υπακοή, επιταγή, φιλειρηνικός: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να αντιστοιχίσετε τα ομόρριζα προς τις λέξεις ***κατοικεῖν*** και ***κατέβησαν*** ουσιαστικά της **Α'** στήλης με την κατηγορία στην οποία ανήκουν (**Β'** στήλη). Μία κατηγορία περισσεύει.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *οἰκητήριον*	α) ενέργεια ή κατάσταση
2. *ἀναβάτης*	β) όργανο ή μέσο ενέργειας
3. *οἴκησις*	γ) τόπος
4. *κατάβασις*	δ) υποκοριστικό
5. *οἰκίσκος*	ε) πρόσωπο που ενεργεί

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού όμως αυτοί αναχώρησαν για τη Λακεδαίμονα, έστειλαν εκπροσώπους της πόλης και οι αρμόδιοι του επίσημου κράτους[1] να μεταφέρουν το μήνυμα[2] ότι οι ίδιοι παραδίνουν και τα τείχη που έχουν στην κυριαρχία τους και τους εαυτούς τους στους Λακεδαιμονίους για να τους κάνουν ό,τι ήθελαν· ισχυρίζονταν όμως πως είχαν την αξίωση και εκείνοι που ήταν στον Πειραιά[3], αν ισχυρίζονται ότι είναι φίλοι με τους Λακεδαιμονίους, να παραδώσουν και τον Πειραιά και τη Μουνιχία. Αφού άκουσαν όλους αυτούς οι έφοροι και η μικρή συνέλευση[4], έστειλαν στην Αθήνα δεκαπέντε άνδρες και τους διέταξαν, υπό την επίβλεψη του Παυσανία, να συμφιλιώσουν (τους αντιμαχόμενους) με τον καλύτερο δυνατό τρόπο[5].

1. Δηλαδή οι Δέκα, οι οποίοι είχαν αναλάβει την εξουσία στην πόλη μετά από ψηφοφορία των Τρισχιλίων.
2. Κατά λέξη: να πουν.
3. Δηλαδή οι δημοκρατικοί.
4. Δηλαδή η επιτροπή εκλεγμένων αντιπροσώπων της Απέλλας.
5. Κατά λέξη: όπως μπορούσαν καλύτερα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»
β) «Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.»

3. *α)* ανακοίνωση: *κοινοῦ*, αστυφιλία: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη *ἄστεως* ενώ το δεύτερο με τη λέξη *φίλοι*, υπακοή: *ἀκούσαντες*, επιταγή: *ἐπέταξαν*, φιλειρηνικός: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη *φίλοι* ενώ το δεύτερο με τη λέξη *εἰρήνην*.

β) 1γ, 2ε, 3α, 4α, 5δ

ΘΕΜΑ 428ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (4127)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο…ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Ιστορικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α)* Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἔπεμπον	-ός	
παραδιδόασιν	-ις	
χρῆσθαι	-μα	
δύναιντο	-ις	
ἔθυσαν	-ης	

Μονάδες 5

β) απαξίωση, διάδοση, διάταξη, συνδιαλλαγή, αρχή: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού όμως αυτοί αναχώρησαν για τη Λακεδαίμονα, έστειλαν εκπροσώπους της πόλης και οι αρμόδιοι του επίσημου κράτους[1] να μεταφέρουν το μήνυμα[2] ότι οι ίδιοι παραδίνουν και τα τείχη που έχουν στην κυριαρχία τους και τους εαυτούς τους στους Λακεδαιμονίους για να τους κάνουν ό,τι ήθελαν· ισχυρίζονταν όμως πως είχαν την αξίωση και εκείνοι που ήταν στον Πειραιά[3], αν ισχυρίζονται ότι είναι φίλοι με τους Λακεδαιμονίους, να παραδώσουν και τον Πειραιά και τη Μουνιχία. Αφού άκουσαν όλους αυτούς οι έφοροι και η μικρή συνέλευση[4], έστειλαν στην Αθήνα δεκαπέντε άνδρες και τους διέταξαν, υπό την επίβλεψη του Παυσανία, να συμφιλιώσουν (τους αντιμαχόμενους) με τον καλύτερο δυνατό τρόπο[5].

1. Δηλαδή οι Δέκα, οι οποίοι είχαν αναλάβει την εξουσία στην πόλη μετά από ψηφοφορία των Τρισχιλίων.
2. Κατά λέξη: να πουν.
3. Δηλαδή οι δημοκρατικοί.
4. Δηλαδή η επιτροπή εκλεγμένων αντιπροσώπων της Απέλλας.
5. Κατά λέξη: όπως μπορούσαν καλύτερα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα ιστορικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα εξής: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*
«***Κύρου Ἀνάβασις***: Η συμμετοχή των 'μυρίων', δέκα χιλιάδων Ελλήνων μισθοφόρων στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του αδελφού του βασιλιά Αρταξέρξη του Β' και η περιπετειώδης περιπλάνησή τους ως τον Εύξεινο Πόντο και από κει στη Θράκη, το 401 π.Χ.
Κύρου Παιδεία: Μυθιστορηματική βιογραφία του Κύρου του Μεγάλου. Ο Ξενοφών αλλάζει ιστορικά στοιχεία και επινοεί περιστατικά για να προβάλει τις δικές του ιδέες σχετικά με την εκπαίδευση του ιδανικού ηγέτη και την επίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἔπεμπον	-ός	*πομπός*
παραδιδόασιν	-ις	*παράδοσις*
χρῆσθαι	-μα	*χρῆμα*
δύναιντο	-ις	*δύναμις*

ἔθυσαν	-ης	*θύτης*

β) απαξίωση: *ἀξιοῦν*, διάδοση: *παραδιδόασι* / *παραδιδόναι*, διάταξη: *ἐπέταξαν*, συνδιαλλαγή: *διαλλάξαι* / *διήλλαξαν*, αρχή: *ἀρξάντων*

ΘΕΜΑ 430ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (4146)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο…ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα.***

Μονάδες 30

2. Ο Ξενοφών είχε τη φιλοδοξία να συνεχίσει το έργο του Θουκυδίδη. Πόσο επιτυχημένη θεωρείται η προσπάθειά του;

Μονάδες 10

3. α) προάστιο, φήμη, κατάχρηση, παράκληση, εξιτήριο: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α΄** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β΄** στήλη. Δύο λέξεις της **Β΄** στήλης περισσεύουν:

Α΄ ΣΤΗΛΗ	**Β΄ ΣΤΗΛΗ**
1. *εἰρήνη*	α) *κάκιστα*
2. *φοβοῦμαι*	β) *ἄριστα*
3. *φίλος*	γ) *πόλεμος*
4. *κάλλιστα*	δ) *οἰκεῖος*
5. *ἀνέρχομαι*	ε) *τολμῶ*
	στ) *ἐχθρός*

	ζ) *κατέρχομαι*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού όμως αυτοί αναχώρησαν για τη Λακεδαίμονα, έστειλαν εκπροσώπους της πόλης και οι αρμόδιοι του επίσημου κράτους[1] να μεταφέρουν το μήνυμα[2] ότι οι ίδιοι παραδίνουν και τα τείχη που έχουν στην κυριαρχία τους και τους εαυτούς τους στους Λακεδαιμονίους για να τους κάνουν ό,τι ήθελαν· ισχυρίζονταν όμως πως είχαν την αξίωση και εκείνοι που ήταν στον Πειραιά[3], αν ισχυρίζονται ότι είναι φίλοι με τους Λακεδαιμονίους, να παραδώσουν και τον Πειραιά και τη Μουνιχία. Αφού άκουσαν όλους αυτούς οι έφοροι και η μικρή συνέλευση[4], έστειλαν στην Αθήνα δεκαπέντε άνδρες και τους διέταξαν, υπό την επίβλεψη του Παυσανία, να συμφιλιώσουν (τους αντιμαχόμενους) με τον καλύτερο δυνατό τρόπο[5].

1. Δηλαδή οι Δέκα, οι οποίοι είχαν αναλάβει την εξουσία στην πόλη μετά από ψηφοφορία των Τρισχιλίων.
2. Κατά λέξη: να πουν.
3. Δηλαδή οι δημοκρατικοί.
4. Δηλαδή η επιτροπή εκλεγμένων αντιπροσώπων της Απέλλας.
5. Κατά λέξη: όπως μπορούσαν καλύτερα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31-32: «Ο Ξενοφών, παρά το θαυμασμό του για τον Θουκυδίδη και την προφανή φιλοδοξία του να συνεχίσει το έργο του στα *Ελληνικά*, δεν διαθέτει τη διεισδυτικότητα ή τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη του μεγάλου προκατόχου του. Με τη σαφήνεια όμως και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό ‘ρεπόρτερ’ και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών ‘πόλεων-κρατών’ της Ελλάδας.»

3. α) προάστιο: *ἄστεως*, φήμη: *ἔφασαν* / *φασίν*, κατάχρηση: *χρῆσθαι*, παράκληση: *ἔκκλητοι* / *ἐκκλησίαν*, εξιτήριο: *ἀπιέναι*

β) 1γ, 2ε, 3στ, 4α, 5ζ

ΘΕΜΑ 431ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (4155)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο…ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα.***

Μονάδες 30

2. Πώς αναδεικνύεται η πίστη του Ξενοφώντα σε υψηλές αξίες;

Μονάδες 10

3. *α) ἔκκλητος, ἐκπέμπω, διαλλάττω, κατοικῶ, στρατηγός:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε παράγωγα επίθετα της αρχαίας ελληνικής με βάση τις λέξεις και τις καταλήξεις που δίνονται.

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
εἰρήνη	-αῖος	
Λακεδαίμων	-ιος	
ἄστυ	-εῖος	
πᾶς	-οῖος	
φίλος	-ικός	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού όμως αυτοί αναχώρησαν για τη Λακεδαίμονα, έστειλαν εκπροσώπους της πόλης και οι αρμόδιοι του επίσημου κράτους[1] να μεταφέρουν το μήνυμα[2] ότι οι ίδιοι παραδίνουν και τα τείχη που έχουν στην κυριαρχία τους και τους εαυτούς τους στους Λακεδαιμονίους για να τους κάνουν ό,τι ήθελαν· ισχυρίζονταν όμως πως είχαν την αξίωση και εκείνοι που ήταν στον Πειραιά[3], αν ισχυρίζονται ότι είναι φίλοι με τους Λακεδαιμονίους, να παραδώσουν και τον Πειραιά και τη Μουνιχία. Αφού άκουσαν όλους αυτούς οι έφοροι και η μικρή συνέλευση[4], έστειλαν στην Αθήνα δεκαπέντε άνδρες και τους διέταξαν, υπό την επίβλεψη του Παυσανία, να συμφιλιώσουν (τους αντιμαχόμενους) με τον καλύτερο δυνατό τρόπο[5].

1. Δηλαδή οι Δέκα, οι οποίοι είχαν αναλάβει την εξουσία στην πόλη μετά από ψηφοφορία των Τρισχιλίων.
2. Κατά λέξη: να πουν.
3. Δηλαδή οι δημοκρατικοί.
4. Δηλαδή η επιτροπή εκλεγμένων αντιπροσώπων της Απέλλας.
5. Κατά λέξη: όπως μπορούσαν καλύτερα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Σε όλη την περιπετειώδη ζωή του ο Ξενοφών έμεινε σταθερός στις ιδέες του και στην πίστη του σε υψηλές αξίες. Παρά την αντιπάθειά του προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας, περιγράφει με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας. Επίσης παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) *ἔκκλητος: ἐκ + καλῶ, ἐκπέμπω: ἐκ + πέμπω, διαλλάττω: διὰ + ἀλλάττω, κατοικῶ: κατὰ + οἰκῶ, στρατηγός: στρατὸς + ἄγω*

β)

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
εἰρήνη	-αῖος	*εἰρηναῖος*
Λακεδαίμων	-ιος	*Λακεδαιμόνιος*
ἄστυ	-εῖος	*ἀστεῖος*
πᾶς	-οῖος	*παντοῖος*
φίλος	-ικός	*φιλικός*

ΘΕΜΑ 433ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (4176)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο…ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα.***

Μονάδες 30

2. α) Πώς αξιολογήθηκε το έργο του Ξενοφώντα στην Αλεξανδρινή και στη Ρωμαϊκή εποχή;

β) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ἑλληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη-φράση της **Α′** στήλης με τη σημασία τους στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ᾤχοντο*	α) είπαν
2. *ἐπέταξαν*	β) ο καθένας στο σπίτι του
3. *ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην ἔχειν*	γ) έδωσαν διαταγή
4. *ἔφασαν*	δ) έδιωξαν
5. *ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος*	ε) όταν έκαναν ειρήνη
	στ) με τον όρο να κάνουν ειρήνη
	ζ) αναχώρησαν

Μονάδες 5

β) ***ἄνδρας, ἔδοξεν, ὅπλοις, ἐκκλησίαν, στρατηγοί:*** Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού όμως αυτοί αναχώρησαν για τη Λακεδαίμονα, έστειλαν εκπροσώπους της πόλης και οι αρμόδιοι του επίσημου κράτους[1] να μεταφέρουν το μήνυμα[2] ότι οι ίδιοι παραδίνουν και τα τείχη που έχουν στην κυριαρχία τους και τους εαυτούς τους στους Λακεδαιμονίους για να τους κάνουν ό,τι ήθελαν· ισχυρίζονταν όμως πως είχαν την αξίωση και εκείνοι που ήταν στον Πειραιά[3], αν ισχυρίζονται ότι είναι φίλοι με τους Λακεδαιμονίους, να παραδώσουν και τον Πειραιά και τη Μουνιχία. Αφού άκουσαν όλους αυτούς οι έφοροι και η μικρή συνέλευση[4], έστειλαν στην Αθήνα δεκαπέντε άνδρες και τους διέταξαν, υπό την επίβλεψη του Παυσανία, να συμφιλιώσουν (τους αντιμαχόμενους) με τον καλύτερο δυνατό τρόπο[5].

1. Δηλαδή οι Δέκα, οι οποίοι είχαν αναλάβει την εξουσία στην πόλη μετά από ψηφοφορία των Τρισχιλίων.
2. Κατά λέξη: να πουν.
3. Δηλαδή οι δημοκρατικοί.
4. Δηλαδή η επιτροπή εκλεγμένων αντιπροσώπων της Απέλλας.
5. Κατά λέξη: όπως μπορούσαν καλύτερα.

2. α) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Η αναγνώριση της συγγραφικής προσφοράς του Ξενοφώντος δυνάμωνε με το πέρασμα του χρόνου. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) τον κατέτασσαν σταθερά μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
Στη ρωμαϊκή εποχή τον ξεχώρισαν από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί '*ἀττικὴ μέλισσα*' και '*ἀττικὴ μοῦσα*' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι. Η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενό του και το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) προετοιμάζουν την *Κοινή* της ελληνιστικής εποχής.»

β) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31: Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

3. α) 1ζ, 2γ, 3στ, 4α, 5β

β) *ἄνδρας* → ανδρεία (ανδρικός, επανδρώνω), *ἔδοξεν* → δόξα (δόγμα, δοξασία, ένδοξος), *ὅπλοις* → οπλίτης (εξοπλισμός, αφοπλίζω), *ἐκκλησίαν* → έκκληση (παρακαλώ, πρόκληση), *στρατηγοί* → καταστρατήγηση (στρατηγείο, στρατηγικός)

ΘΕΜΑ 434ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (4194)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο…ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα.***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ἑλληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

β) Να αναφέρετε τους τίτλους των υπολοίπων έργων του Ξενοφώντα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία με τα *Ἑλληνικά*.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *οἴχομαι*	α) *ἐπιθυμῶ*
2. *λέγω*	β) *δέδοικα*
3. *βούλομαι*	γ) *στέλλω*
4. *φοβοῦμαι*	δ) *συλλέγω*
5. *πέμπω*	ε) *φάσκω*
	στ) *ἀρνοῦμαι*
	ζ) *ἀπέρχομαι*

Μονάδες 5

β) ***παραδίδωμι, ἐπιτάττω, κατοικῶ, ἐκκλησία, στρατηγός:*** Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού όμως αυτοί αναχώρησαν για τη Λακεδαίμονα, έστειλαν εκπροσώπους της πόλης και οι αρμόδιοι του επίσημου κράτους[1] να μεταφέρουν το μήνυμα[2] ότι οι ίδιοι παραδίνουν και τα τείχη που έχουν στην κυριαρχία τους και τους εαυτούς τους στους Λακεδαιμονίους για να τους κάνουν ό,τι ήθελαν· ισχυρίζονταν όμως πως είχαν την αξίωση και εκείνοι που ήταν στον Πειραιά[3], αν ισχυρίζονται ότι είναι φίλοι με τους Λακεδαιμονίους, να παραδώσουν και τον Πειραιά και τη Μουνιχία. Αφού άκουσαν όλους αυτούς οι έφοροι και η μικρή συνέλευση[4], έστειλαν στην Αθήνα δεκαπέντε άνδρες και τους διέταξαν, υπό την επίβλεψη του Παυσανία, να συμφιλιώσουν (τους αντιμαχόμενους) με τον καλύτερο δυνατό τρόπο[5].

1. Δηλαδή οι Δέκα, οι οποίοι είχαν αναλάβει την εξουσία στην πόλη μετά από ψηφοφορία των Τρισχιλίων.
2. Κατά λέξη: να πουν.
3. Δηλαδή οι δημοκρατικοί.
4. Δηλαδή η επιτροπή εκλεγμένων αντιπροσώπων της Απέλλας.
5. Κατά λέξη: όπως μπορούσαν καλύτερα.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
α) Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.
β) Στην κατηγορία των ιστορικών έργων ανήκουν και τα ακόλουθα: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*

3. *α)* 1ζ, 2ε, 3α, 4β, 5γ

β) *παραδίδωμι: παρὰ + δίδωμι, ἐπιτάττω: ἐπὶ + τάττω, κατοικῶ: κατὰ + οἰκῶ, ἐκκλησία: ἐκ + καλῶ, στρατηγός: στρατὸς + ἄγω*

ΘΕΜΑ 436ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (4218)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ διήλλαξαν…ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη συμμετοχή του Ξενοφώντα στην εκστρατεία του Κύρου;

Μονάδες 10

3. α) ***ἔπεμπον, παραδιδόναι, δύναιντο, φοβοῖντο, ἔλεξεν:*** Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε τις λέξεις της **Α'** στήλης με το ρήμα της **Β'** στήλης με το οποίο έχουν ετυμολογική συγγένεια. Δύο λέξεις της **Α'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
λέξεις	**ρήματα**
1. επίδοξος	
2. πρόσβαση	α) *κατέβησαν*
3. βάδην	
4. δοκησίσοφος	
5. πρόβλημα	β) *ἔδοξεν*
6. διάβημα	

7. επίδοση	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αυτοί, λοιπόν, τους συμφιλίωσαν υπό τον όρο να έχουν ειρήνη μεταξύ τους και να επιστρέψει ο καθένας στο σπίτι του, εκτός από τους Τριάκοντα και τους Έντεκα και τους δέκα άρχοντες του Πειραιά. Αν όμως κάποιοι από αυτούς που βρίσκονταν στην πόλη[1] φοβούνταν, αποφασίστηκε να κατοικήσουν στην Ελευσίνα. Αφού αυτά ολοκληρώθηκαν[2], ο Παυσανίας διέλυσε το στράτευμα ενώ (οι δημοκρατικοί) από τον Πειραιά αφού ανέβηκαν ένοπλοι στην Ακρόπολη, πρόσφεραν θυσία στην Αθηνά. Και όταν κατέβηκαν, οι στρατηγοί συγκάλεσαν την Εκκλησία του Δήμου, όπου μίλησε ο Θρασύβουλος:

1. Εννοούνται κάποιοι ολιγαρχικοί και ιδιαίτερα ορισμένοι από τους Τρισχιλίους.
2. Ή: τελείωσαν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών δέχτηκε πρόταση από τον φίλο του Πρόξενο να μετάσχει στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'. Συγκροτήθηκε εκστρατευτικό σώμα με δέκα χιλιάδες μισθοφόρους από διάφορες πόλεις. Μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου (401 π.Χ.), ο Ξενοφών ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα. Η περιπετειώδης πορεία τους κατέληξε στον Εύξεινο Πόντο και από εκεί στο Βυζάντιο και στα παράλια του Αιγαίου.»

3. α) *ἔπεμπον* → πομπός (εκπομπή, διαπόμπευση), *παραδιδόναι* → παράδοση (διάδοση, ανέκδοτο), *δύναιντο* → δυνατός (δυνάστης, ενδυνάμωση), *φοβοῖντο* → φόβητρο (άφοβος, φοβία), *ἔλεξεν* → λέξη (λεξικό, αναντίλεκτος)

β) 1β, 2α, 3α, 4β, 6α

ΘΕΜΑ 437ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (5965)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ διήλλαξαν…ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.***

Μονάδες 30

2. Ποιες ήταν οι σχέσεις του Ξενοφώντα με την πόλη της Σπάρτης;

Μονάδες 10

3. α) *διαλλάξαι, κατοικεῖν, ἔθυσαν, κατέβησαν, ἐποίησαν*: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *δότης, ἄκουσμα, δόξα, θυσία, θύτης*: Να κατατάξετε τις παραπάνω λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας (που είναι ομόρριζες προς τους ρηματικούς τύπους ***παραδιδόασι, ἀκούσαντες, ἔδοξεν, ἔθυσαν*** του κειμένου) στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αυτοί, λοιπόν, τους συμφιλίωσαν υπό τον όρο να έχουν ειρήνη μεταξύ τους και να επιστρέψει ο καθένας στο σπίτι του, εκτός από τους Τριάκοντα και τους Έντεκα και τους δέκα άρχοντες του Πειραιά. Αν όμως κάποιοι από αυτούς που βρίσκονταν στην πόλη[1] φοβούνταν, αποφασίστηκε να κατοικήσουν στην Ελευσίνα. Αφού αυτά ολοκληρώθηκαν[2], ο Παυσανίας διέλυσε το στράτευμα ενώ (οι δημοκρατικοί) από τον Πειραιά αφού ανέβηκαν ένοπλοι στην Ακρόπολη, πρόσφεραν θυσία στην Αθηνά. Και όταν κατέβηκαν, οι στρατηγοί συγκάλεσαν την Εκκλησία του Δήμου, όπου μίλησε ο Θρασύβουλος:

1. Εννοούνται κάποιοι ολιγαρχικοί και ιδιαίτερα ορισμένοι από τους Τρισχιλίους.
2. Ή: τελείωσαν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29-30: «Οι Σπαρτιάτες πρόσφεραν στον Ξενοφώντα 'προξενίαν', άδεια διαμονής στη Σπάρτη και πολύ σύντομα του παραχώρησαν ένα μεγάλο κτήμα στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου έζησε περίπου είκοσι χρόνια ήρεμη οικογενειακή ζωή με τη γυναίκα του και τους δύο γιους του, τον Γρύλλο και τον Διόδωρο, και ασχολήθηκε με τη συγγραφή πολλών έργων του. Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.).»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Παρά τον θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους.»

3. α) *διαλλάξαι* → διαλλαγή (αδιάλλακτος, διαλλακτικός), *κατοικεῖν* → κατοικία (κάτοικος, κατοικητήριο), *ἔθυσαν* → θυσία (θυμέλη [= θυσιαστήριο], θυσιαστήριο), *κατέβησαν* → κατάβαση (διάβημα, αμφισβητώ), *ἐποίησαν* → ποίημα (μεταποίηση, ηθοποιός)

β)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
δόξα	*δότης*	*ἄκουσμα*
θυσία	*θύτης*	

ΘΕΜΑ 439ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (4252)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ διήλλαξαν…ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:

α) Εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα, όπου ασχολήθηκε με το συγγραφικό του έργο.

β) Εξορίστηκε από την πατρίδα του, την Αθήνα.

γ) Αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το κτήμα του, στον Σκιλλούντα, και να μετακομίσει στην Κόρινθο.

δ) Οι Αθηναίοι επέτρεψαν στον Ξενοφώντα να επαναπατριστεί, μετά από την άρση του ψηφίσματος για εξορία.

ε) Έστειλε τους γιους του, Γρύλλο και Διόδωρο, να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη-φράση της **Α΄** στήλης με τη σημασία τους στη **Β΄** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β΄** στήλης περισσεύουν.

Α΄ ΣΤΗΛΗ	**Β΄ ΣΤΗΛΗ**
1. ἐπιτάσσω	α) αποφασίστηκε να κατοικήσουν
2. διαλλάσσω	β) αφού ολοκληρώθηκαν αυτά

3. τούτων περανθέντων	γ) διέλυσε τον στρατό
4. ἔδοξεν κατοικεῖν	δ) αλλάζω
5. διῆκε τὸ στράτευμα	ε) διατάζω
	στ) διέταξε τον στρατό
	ζ) συμφιλιώνω

Μονάδες 5

β) *κοινός, τεῖχος, φίλος, εἰρήνη, ἐκκλησία:* Να γράψετε από ένα ρήμα της αρχαίας ελληνικής ομόρριζο για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αυτοί, λοιπόν, τους συμφιλίωσαν υπό τον όρο να έχουν ειρήνη μεταξύ τους και να επιστρέψει ο καθένας στο σπίτι του, εκτός από τους Τριάκοντα και τους Έντεκα και τους δέκα άρχοντες του Πειραιά. Αν όμως κάποιοι από αυτούς που βρίσκονταν στην πόλη[1] φοβούνταν, αποφασίστηκε να κατοικήσουν στην Ελευσίνα. Αφού αυτά ολοκληρώθηκαν[2], ο Παυσανίας διέλυσε το στράτευμα ενώ (οι δημοκρατικοί) από τον Πειραιά αφού ανέβηκαν ένοπλοι στην Ακρόπολη, πρόσφεραν θυσία στην Αθηνά. Και όταν κατέβηκαν, οι στρατηγοί συγκάλεσαν την Εκκλησία του Δήμου, όπου μίλησε ο Θρασύβουλος:

1. Εννοούνται κάποιοι ολιγαρχικοί και ιδιαίτερα ορισμένοι από τους Τρισχιλίους.
2. Ή: τελείωσαν.

2. β, α, γ, δ, ε

3. α) 1ε, 2ζ, 3β, 4α, 5γ

β) *κοινός → κοινῶ, τεῖχος → τειχίζω, φίλος → φιλῶ, εἰρήνη → εἰρηνεύω, ἐκκλησία → ἐκκλησιάζω /ἐκκαλῶ*

ΘΕΜΑ 440ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (4259)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ διήλλαξαν…ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη μόρφωση του Ξενοφώντα και ποιες ιστορικές μορφές άσκησαν επίδραση στην προσωπικότητα και τις ιδέες του;

Μονάδες 10

3. ***λέγοντας, χρῆσθαι, ἀξιοῦν, ἀκούσαντες, ἔχειν:*** Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αυτοί, λοιπόν, τους συμφιλίωσαν υπό τον όρο να έχουν ειρήνη μεταξύ τους και να επιστρέψει ο καθένας στο σπίτι του, εκτός από τους Τριάκοντα και τους Έντεκα και τους δέκα άρχοντες του Πειραιά. Αν όμως κάποιοι από αυτούς που βρίσκονταν στην πόλη[1] φοβούνταν, αποφασίστηκε να κατοικήσουν στην Ελευσίνα. Αφού αυτά ολοκληρώθηκαν[2], ο Παυσανίας διέλυσε το στράτευμα ενώ (οι δημοκρατικοί) από τον Πειραιά αφού ανέβηκαν ένοπλοι στην Ακρόπολη, πρόσφεραν θυσία στην Αθηνά. Και όταν κατέβηκαν, οι στρατηγοί συγκάλεσαν την Εκκλησία του Δήμου, όπου μίλησε ο Θρασύβουλος:

1. Εννοούνται κάποιοι ολιγαρχικοί και ιδιαίτερα ορισμένοι από τους Τρισχιλίους.
2. Ή: τελείωσαν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, γιος του εύπορου κτηματία Γρύλλου, πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Δύο ιστορικές μορφές άσκησαν βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντος. Ο Σωκράτης με το πρότυπο ζωής που πρόβαλε και ο Αγησίλαος με τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
Οι ιδέες του Ξενοφώντος για την πολιτική και την ηθική φαίνονται στον τρόπο με τον οποίο προβάλλει τρέχουσες απόψεις της εποχής του για θέματα καθημερινής ζωής, συμπεριφοράς, αγωγής και θεσμών.»

3. *λέγοντας* → λεξικό, λέξημα [= βασική σημασιολογική μονάδα]
χρῆσθαι → χρήμα, χρηστότητα
ἀξιοῦν → αξίωση, ανάξιος
ἀκούσαντες → ακοή, ανυπάκουος
ἔχειν → ανέχεια, προσεχώς

ΘΕΜΑ 442ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (4333)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ διήλλαξαν…ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να αναφέρετε τους τίτλους των έργων μιας κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) ανακοίνωση, εκπομπή, επιταγή, φιλειρηνικός, αστυφιλία: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να αντιστοιχίσετε τα ομόρριζα προς τις λέξεις ***κατοικεῖν*** και ***κατέβησαν*** ουσιαστικά (**Α΄** στήλη) με την κατηγορία στην οποία ανήκουν (**Β΄** στήλη). Δύο κατηγορίες περισσεύουν.

Α΄ ΣΤΗΛΗ	**Β΄ ΣΤΗΛΗ**
1. *οἰκητήριον*	α) ενέργεια ή κατάσταση
2. *ἀναβάτης*	β) όργανο ή μέσο ενέργειας
3. *οἴκησις*	γ) τόπος
4. *κατάβασις*	δ) υποκοριστικό
5. *κάτοικος*	ε) πρόσωπο που ενεργεί

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αυτοί, λοιπόν, τους συμφιλίωσαν υπό τον όρο να έχουν ειρήνη μεταξύ τους και να επιστρέψει ο καθένας στο σπίτι του, εκτός από τους Τριάκοντα και τους Έντεκα και τους δέκα άρχοντες του Πειραιά. Αν όμως κάποιοι από αυτούς που βρίσκονταν στην πόλη[1] φοβούνταν, αποφασίστηκε να κατοικήσουν στην Ελευσίνα. Αφού αυτά ολοκληρώθηκαν[2], ο Παυσανίας διέλυσε το στράτευμα ενώ (οι δημοκρατικοί) από τον Πειραιά αφού ανέβηκαν ένοπλοι στην Ακρόπολη, πρόσφεραν θυσία στην Αθηνά. Και όταν κατέβηκαν, οι στρατηγοί συγκάλεσαν την Εκκλησία του Δήμου, όπου μίλησε ο Θρασύβουλος:

1. Εννοούνται κάποιοι ολιγαρχικοί και ιδιαίτερα ορισμένοι από τους Τρισχιλίους.
2. Ή: τελείωσαν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί.»
Διδακτικά έργα είναι τα ακόλουθα: *Περὶ ἱππικῆς*, *Ἱππαρχικός*, *Ἱέρων*, *Πόροι* ή *Περὶ Προσόδων*.

3. α) ανακοίνωση: *κοινοῦ*, εκπομπή: *ἔπεμπον* / *ἐξέπεμψαν*, επιταγή: *ἐπέταξαν*, φιλειρηνικός: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη *φίλοι* ενώ το δεύτερο με τη λέξη *εἰρήνην*, αστυφιλία: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη *ἄστεως* ενώ το δεύτερο με τη λέξη *φίλοι*

β) 1γ, 2ε, 3α, 4α, 5ε

ΘΕΜΑ 443ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (4335)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ διήλλαξαν…ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται.

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἔπεμπον	-ός	
παραδιδόασιν	-ις	
ἀκούσαντες	-μα	
δύναιντο	-ις	
ἔθυσαν	-ης	

Μονάδες 5

β) διάδοση, απαξίωση, διάταξη, συνδιαλλαγή, αρχή: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αυτοί, λοιπόν, τους συμφιλίωσαν υπό τον όρο να έχουν ειρήνη μεταξύ τους και να επιστρέψει ο καθένας στο σπίτι του, εκτός από τους Τριάκοντα και τους Έντεκα και τους δέκα άρχοντες του Πειραιά. Αν όμως κάποιοι από αυτούς που βρίσκονταν στην πόλη[1] φοβούνταν, αποφασίστηκε να κατοικήσουν στην Ελευσίνα. Αφού αυτά ολοκληρώθηκαν[2], ο Παυσανίας διέλυσε το στράτευμα ενώ (οι δημοκρατικοί) από τον Πειραιά αφού ανέβηκαν ένοπλοι στην Ακρόπολη, πρόσφεραν θυσία στην Αθηνά. Και όταν κατέβηκαν, οι στρατηγοί συγκάλεσαν την Εκκλησία του Δήμου, όπου μίλησε ο Θρασύβουλος:

1. Εννοούνται κάποιοι ολιγαρχικοί και ιδιαίτερα ορισμένοι από τους Τρισχιλίους.
2. Ή: τελείωσαν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Ἀπολογία Σωκράτους, Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους, Συμπόσιον, Οἰκονομικός.*
«***Ἀπολογία Σωκράτους***: (διαφορετική εκδοχή από την 'Απολογία' του Πλάτωνος). Ο Σωκράτης αντικρούει την κατηγορία της αθεΐας και προβάλλει την ηθική του και τη σοφία του.
Συμπόσιον: Μια συντροφιά μαζί με τον Σωκράτη διασκεδάζει και συζητάει για τον έρωτα.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἔπεμπον	-ός	*πομπός*
παραδιδόασιν	-ις	*παράδοσις*
χρῆσθαι	-μα	*χρῆμα*
δύναιντο	-ις	*δύναμις*
ἔθυσαν	-ης	*θύτης*

β) διάδοση: *παραδιδόασι / παραδιδόναι*, απαξίωση: *ἀξιοῦν*, διάταξη: *ἐπέταξαν*, συνδιαλλαγή: *διαλλάξαι / διήλλαξαν*, αρχή: *ἀρξάντων*

ΘΕΜΑ 445ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (4342)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ διήλλαξαν…ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.***

Μονάδες 30

2. Πώς δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» και πώς αποτυπώνεται στο έργο του η εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου π.Χ. αι.;

Μονάδες 10

3. α) προάστιο, κατάχρηση, φήμη, παράκληση, εξιτήριο: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *εἰρήνη*	α) *κάκιστα*
2. *φοβοῦμαι*	β) *τολμῶ*
3. *φίλος*	γ) *πόλεμος*
4. *κάλλιστα*	δ) *οἰκεῖος*
5. *ἀνέρχομαι*	ε) *ἠρεμία*
	στ) *ἐχθρός*

	ζ) *κατέρχομαι*

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αυτοί, λοιπόν, τους συμφιλίωσαν υπό τον όρο να έχουν ειρήνη μεταξύ τους και να επιστρέψει ο καθένας στο σπίτι του, εκτός από τους Τριάκοντα και τους Έντεκα και τους δέκα άρχοντες του Πειραιά. Αν όμως κάποιοι από αυτούς που βρίσκονταν στην πόλη[1] φοβούνταν, αποφασίστηκε να κατοικήσουν στην Ελευσίνα. Αφού αυτά ολοκληρώθηκαν[2], ο Παυσανίας διέλυσε το στράτευμα ενώ (οι δημοκρατικοί) από τον Πειραιά αφού ανέβηκαν ένοπλοι στην Ακρόπολη, πρόσφεραν θυσία στην Αθηνά. Και όταν κατέβηκαν, οι στρατηγοί συγκάλεσαν την Εκκλησία του Δήμου, όπου μίλησε ο Θρασύβουλος:

1. Εννοούνται κάποιοι ολιγαρχικοί και ιδιαίτερα ορισμένοι από τους Τρισχιλίους.
2. Ή: τελείωσαν.

2 . Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό 'ρεπόρτερ' και την ιδεολογική του συνέπεια ο Ξενοφών έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίρροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών 'πόλεων-κρατών' της Ελλάδας.»

3. α) προάστιο: *ἄστεως*, κατάχρηση: *χρῆσθαι*, φήμη: *ἔφασαν* / *φασίν*, παράκληση: *ἔκκλητοι* / *ἐκκλησίαν*, εξιτήριο: *ἀπιέναι*

β) 1γ, 2β, 3στ, 4α, 5ζ

ΘΕΜΑ 446ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (4346)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ διήλλαξαν…ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.***

Μονάδες 30

2. Ποιες είναι οι απόψεις του Ξενοφώντα για την «αθέτηση του λόγου» και την «παράβαση των όρκων»;

Μονάδες 10

3. *α) ἔκκλητος, ἐκπέμπω, διαλλάττω, κατοικῶ, στρατηγός:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε παράγωγα επίθετα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας με βάση τις λέξεις και τις καταλήξεις που δίνονται.

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
εἰρήνη	-αῖος	
Λακεδαίμων	-ιος	
ἄστυ	-εῖος	
πᾶς	-οῖος	
φίλος	-ικός	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αυτοί, λοιπόν, τους συμφιλίωσαν υπό τον όρο να έχουν ειρήνη μεταξύ τους και να επιστρέψει ο καθένας στο σπίτι του, εκτός από τους Τριάκοντα και τους Έντεκα και τους δέκα άρχοντες του Πειραιά. Αν όμως κάποιοι από αυτούς που βρίσκονταν στην πόλη[1] φοβούνταν, αποφασίστηκε να κατοικήσουν στην Ελευσίνα. Αφού αυτά ολοκληρώθηκαν[2], ο Παυσανίας διέλυσε το στράτευμα ενώ (οι δημοκρατικοί) από τον Πειραιά αφού ανέβηκαν ένοπλοι στην Ακρόπολη, πρόσφεραν θυσία στην Αθηνά. Και όταν κατέβηκαν, οι στρατηγοί συγκάλεσαν την Εκκλησία του Δήμου, όπου μίλησε ο Θρασύβουλος:

1. Εννοούνται κάποιοι ολιγαρχικοί και ιδιαίτερα ορισμένοι από τους Τρισχιλίους.
2. Ή: τελείωσαν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) *ἔκκλητος: ἐκ + καλῶ, ἐκπέμπω: ἐκ + πέμπω, διαλλάττω: διὰ + ἀλλάττω, κατοικῶ: κατὰ + οἰκῶ, στρατηγός: στρατὸς + ἄγω*

β)

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
εἰρήνη	-αῖος	*εἰρηναῖος*
Λακεδαίμων	-ιος	*Λακεδαιμόνιος*
ἄστυ	-εῖος	*ἀστεῖος*
πᾶς	-οῖος	*παντοῖος*

φίλος	-ικός	*φιλικός*

ΘΕΜΑ 448ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (4350)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ διήλλαξαν…ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.***

Μονάδες 30

2. Ποιον χαρακτηρισμό απέδωσαν στον Ξενοφώντα οι θαυμαστές του έργου του στη ρωμαϊκή εποχή και γιατί;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη - φράση της **Α′** στήλης με τη σημασία τους στη **Β′** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ᾤχοντο*	α) είπαν
2. *ἐπέταξαν*	β) ο καθένας στο σπίτι του
3. *ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην ἔχειν*	γ) έδωσαν διαταγή
4. *ἔφασαν*	δ) έδιωξαν
5. *ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος*	ε) όταν έκαναν ειρήνη
	στ) με τον όρο να κάνουν ειρήνη
	ζ) αναχώρησαν

Μονάδες 5

β) ἄνδρας, ἔδοξεν, ὅπλοις, ἐκκλησίαν, στρατηγοί: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από

τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αυτοί, λοιπόν, τους συμφιλίωσαν υπό τον όρο να έχουν ειρήνη μεταξύ τους και να επιστρέψει ο καθένας στο σπίτι του, εκτός από τους Τριάκοντα και τους Έντεκα και τους δέκα άρχοντες του Πειραιά. Αν όμως κάποιοι από αυτούς που βρίσκονταν στην πόλη[1] φοβούνταν, αποφασίστηκε να κατοικήσουν στην Ελευσίνα. Αφού αυτά ολοκληρώθηκαν[2], ο Παυσανίας διέλυσε το στράτευμα ενώ (οι δημοκρατικοί) από τον Πειραιά αφού ανέβηκαν ένοπλοι στην Ακρόπολη, πρόσφεραν θυσία στην Αθηνά. Και όταν κατέβηκαν, οι στρατηγοί συγκάλεσαν την Εκκλησία του Δήμου, όπου μίλησε ο Θρασύβουλος:

1. Εννοούνται κάποιοι ολιγαρχικοί και ιδιαίτερα ορισμένοι από τους Τρισχιλίους.
2. Ή: τελείωσαν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Στη ρωμαϊκή εποχή ξεχώρισαν τον Ξενοφώντα από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί 'ἀττικὴ μέλισσα' και 'ἀττικὴ μοῦσα' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι.»

3. α) 1ζ, 2γ, 3στ, 4α, 5β

β) *ἄνδρας* → ανδρισμός (ανδριάντας, άνανδρος), *ἔδοξεν* → δόξα (άδοξος, παράδοξο), *ὅπλοις* → οπλισμός (εφοπλιστής, παροπλίζω), *ἐκκλησίαν* → έκκληση (κλητήρας, έγκλημα), *στρατηγοί* → καταστρατήγηση (στρατηγείο, στρατήγημα)

ΘΕΜΑ 449ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 37-39 (4351)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ᾽ ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ᾽ ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. Εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοὺς Ἐλευσῖνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Οἱ δὲ διήλλαξαν…ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για την καταγωγή (γέννηση, οικογενειακό περιβάλλον), τη μόρφωση του Ξενοφώντα και τις πολιτικές συνθήκες της εποχής του;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με τη συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *οἴχομαι*	α) *ἐπιθυμῶ*
2. *λέγω*	β) *δέδοικα*
3. *βούλομαι*	γ) *στέλλω*
4. *φοβοῦμαι*	δ) *τολμῶ*
5. *πέμπω*	ε) *φημί*
	στ) *ἀρνοῦμαι*
	ζ) *ἀπέρχομαι*

Μονάδες 5

β) *παραδίδωμι, ἐπιτάττω, κατοικῶ, ἐκκλησία, στρατηγός:* Να αναλύσετε τις

λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αυτοί, λοιπόν, τους συμφιλίωσαν υπό τον όρο να έχουν ειρήνη μεταξύ τους και να επιστρέψει ο καθένας στο σπίτι του, εκτός από τους Τριάκοντα και τους Έντεκα και τους δέκα άρχοντες του Πειραιά. Αν όμως κάποιοι από αυτούς που βρίσκονταν στην πόλη[1] φοβούνταν, αποφασίστηκε να κατοικήσουν στην Ελευσίνα. Αφού αυτά ολοκληρώθηκαν[2], ο Παυσανίας διέλυσε το στράτευμα ενώ (οι δημοκρατικοί) από τον Πειραιά αφού ανέβηκαν ένοπλοι στην Ακρόπολη, πρόσφεραν θυσία στην Αθηνά. Και όταν κατέβηκαν, οι στρατηγοί συγκάλεσαν την Εκκλησία του Δήμου, όπου μίλησε ο Θρασύβουλος:

1. Εννοούνται κάποιοι ολιγαρχικοί και ιδιαίτερα ορισμένοι από τους Τρισχιλίους.
2. Ή: τελείωσαν.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών γεννήθηκε (μεταξύ 431 και 429 π.Χ.) στον δήμο της Ερχιάς της Αττικής. Ο πατέρας του Γρύλλος ήταν εύπορος κτηματίας. Ο Ξενοφών πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»

3. α) 1ζ, 2ε, 3α, 4β, 5γ

β) *παραδίδωμι: παρὰ + δίδωμι, ἐπιτάττω: ἐπὶ + τάττω, κατοικῶ: κατὰ + οἰκῶ, ἐκκλησία: ἐκ + καλῶ, στρατηγός: στρατὸς + ἄγω*

ΘΕΜΑ 451ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (4406)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμη φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες,…πρὸς ἀλλήλους;***

Μονάδες 30

2. Ποιες στρατιωτικές υπηρεσίες προσέφερε ο Ξενοφών στον Αγησίλαο;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *οἴχομαι*	α) *ἐπιθυμῶ*
2. *λέγω*	β) *δέδοικα*
3. *βούλομαι*	γ) *στέλλω*
4. *φοβοῦμαι*	δ) *τολμῶ*
5. *πέμπω*	ε) *φημί*
	στ) *ἀρνοῦμαι*
	ζ) *ἀπέρχομαι*

Μονάδες 5

β) ***παραδίδωμι, ἐπιτάττω, κατοικῶ, ἐκκλησία, στρατηγός:*** Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ» είπε «σας συμβουλεύω, άνδρες από το άστυ[1], να γνωρίσετε τον εαυτό σας[2]. Και μπορείτε να τον γνωρίσετε πολύ καλά, αν αναλογιστείτε για ποιον λόγο εσείς πρέπει να καυχιέστε[3], ώστε να επιχειρείτε να μας εξουσιάζετε[4]. Για ποιον λόγο είστε εσείς πιο δίκαιοι[5]; Αλλά ο λαός, μολονότι είναι πιο φτωχός από εσάς, ποτέ μέχρι τώρα δε σας αδίκησε με σκοπό τα χρήματά σας[6]· αντίθετα εσείς, αν και είστε πλουσιότεροι από όλους, έχετε κάνει πολλές αισχρές πράξεις με σκοπό τα κέρδη. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας;

1. Ο Θρασύβουλος απευθύνεται εδώ στους ολιγαρχικούς.
2. Πιο ελεύθερα: να αποκτήσετε αυτογνωσία.
3. Ή: πρέπει να σκέφτεστε αλαζονικά.
4. Ή: να μας κυβερνάτε.
5. Εννοείται η γενική *ἡμῶν* (= από εμάς). («Για ποιον λόγο εσείς είστε πιο δίκαιοι από εμάς;»)
6. Πιο ελεύθερα: με σκοπό να αποκτήσει τα χρήματά σας.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς.»

3. α) 1ζ, 2ε, 3α, 4β, 5γ

β) *παραδίδωμι: παρὰ + δίδωμι, ἐπιτάττω: ἐπὶ + τάττω, κατοικῶ: κατὰ + οἰκῶ, ἐκκλησία: ἐκ + καλῶ, στρατηγός: στρατὸς + ἄγω*

ΘΕΜΑ 452ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6299)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες,…πρὸς ἀλλήλους;***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τους Αθηναίους στην άρση του ψηφίσματος της εξορίας του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. *α) κατέβησαν, συμβουλεύω, ἠδίκησεν, σκέψασθε, ἐπολεμήσαμεν:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *ποιητής, θυσία, θῦμα, ἐπιχείρημα, γονείς:* Να κατατάξετε τις παραπάνω ομόρριζες προς τους ρηματικούς τύπους ***ἐποίησαν, ἔθυσαν, ἐπιχειρεῖν, γένοιτο*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	πρόσωπο που ενεργεί	αποτέλεσμα ενέργειας

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ» είπε «σας συμβουλεύω, άνδρες από το άστυ[1], να γνωρίσετε τον εαυτό σας[2]. Και μπορείτε να τον γνωρίσετε πολύ καλά, αν αναλογιστείτε για ποιον λόγο εσείς πρέπει να καυχιέστε[3], ώστε να επιχειρείτε να μας εξουσιάζετε[4]. Για ποιον λόγο είστε εσείς πιο δίκαιοι[5]; Αλλά ο λαός, μολονότι είναι πιο φτωχός από εσάς, ποτέ μέχρι τώρα δε σας αδίκησε με σκοπό τα χρήματά σας[6]· αντίθετα εσείς, αν και είστε πλουσιότεροι από όλους, έχετε κάνει πολλές αισχρές πράξεις με σκοπό τα κέρδη. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας;

1. Ο Θρασύβουλος απευθύνεται εδώ στους ολιγαρχικούς.
2. Πιο ελεύθερα: να αποκτήσετε αυτογνωσία.
3. Ή: πρέπει να σκέφτεστε αλαζονικά.
4. Ή: να μας κυβερνάτε.
5. Εννοείται η γενική *ἡμῶν* (= από εμάς). («Για ποιον λόγο εσείς είστε πιο δίκαιοι από εμάς;»)
6. Πιο ελεύθερα: με σκοπό να αποκτήσει τα χρήματά σας.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους, οι Ηλείοι ανακατέλαβαν την περιοχή του Σκιλλούντα και ο Ξενοφών αναγκάστηκε να μετακομίσει στην Κόρινθο για νέα μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.). Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) *κατέβησαν* → κατάβαση (βήμα, παραβάτης), *συμβουλεύω* → συμβουλή (σύμβουλος, συμβούλιο), *ἠδίκησεν* → αδίκημα (αντιδικία, εκδίκηση), *σκέψασθε* → σκέψη (απερισκεψία, διάσκεψη), *ἐπολεμήσαμεν* → πολεμιστής (πολέμιος, ετοιμοπόλεμος)

β)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
θυσία	*ποιητής*	*θῦμα*

	γονεύς	*ἐπιχείρημα*

ΘΕΜΑ 454ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6396)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες,…πρὸς ἀλλήλους;***

Μονάδες 30

2. Οι Αθηναίοι με ψήφισμά τους εξόρισαν τον Ξενοφώντα, επειδή:
α) αρνήθηκε να υπηρετήσει στον αθηναϊκό στρατό,
β) κατατάχτηκε ως μισθοφόρος στον στρατό του Κύρου, στη Μ. Ασία,
γ) ανήκε στην τάξη των ιππέων και συναναστρεφόταν με τον Σωκράτη,
δ) στη μάχη της Κορωνείας (394 π.Χ.), παρατάχτηκε με τον βασιλιά της Σπάρτης Αγησίλαο εναντίον της πατρίδας του,
ε) δεν επέτρεψε στους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.
Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση, σημειώνοντας το αντίστοιχο γράμμα, και να αναφέρετε αν οι Αθηναίοι αναθεώρησαν το ψήφισμα αυτό και με ποια αφορμή.

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη-φράση της **Α'** στήλης με τη σημασία τους στη **Β'** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *πενέστερος*	α) αρμόζει, ταιριάζει
2. *προσήκει*	β) τελειώνω, ολοκληρώνω
3. *περαίνω*	γ) διαλύω τον στρατό
4. *προέχω γνώμη*	δ) σκέπτομαι αλαζονικά
5. *διίημι τὸ στράτευμα*	ε) υπερέχω στην ευφυΐα
	στ) διατάσσω τον στρατό
	ζ) φτωχότερος

Μονάδες 5

β) *στράτευμα, ἐκκλησία, στρατηγός, κρίσις, σύμμαχος:* Να γράψετε από ένα ρήμα της αρχαίας ελληνικής ομόρριζο για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ» είπε «σας συμβουλεύω, άνδρες από το άστυ[1], να γνωρίσετε τον εαυτό σας[2]. Και μπορείτε να τον γνωρίσετε πολύ καλά, αν αναλογιστείτε για ποιον λόγο εσείς πρέπει να καυχιέστε[3], ώστε να επιχειρείτε να μας εξουσιάζετε[4]. Για ποιον λόγο είστε εσείς πιο δίκαιοι[5]; Αλλά ο λαός, μολονότι είναι πιο φτωχός από εσάς, ποτέ μέχρι τώρα δε σας αδίκησε με σκοπό τα χρήματά σας[6]· αντίθετα εσείς, αν και είστε πλουσιότεροι από όλους, έχετε κάνει πολλές αισχρές πράξεις με σκοπό τα κέρδη. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας;

1. Ο Θρασύβουλος απευθύνεται εδώ στους ολιγαρχικούς.
2. Πιο ελεύθερα: να αποκτήσετε αυτογνωσία.
3. Ή: πρέπει να σκέφτεστε αλαζονικά.
4. Ή: να μας κυβερνάτε.
5. Εννοείται η γενική *ἡμῶν* (= από εμάς). («Για ποιον λόγο εσείς είστε πιο δίκαιοι από εμάς;»)
6. Πιο ελεύθερα: με σκοπό να αποκτήσει τα χρήματά σας.

2. Σωστή απάντηση: **δ**
Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30: «Η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους στη μάχη των Λεύκτρων (371 π.Χ.) εξασθένισε τη θέση τους. Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) 1ζ, 2α, 3β, 4ε, 5γ

β) *στράτευμα → στρατεύω, ἐκκλησία → ἐκκλησιάζω / ἐκκαλῶ, στρατηγός → στρατηγῶ, κρίσις → κρίνω, σύμμαχος → συμμαχῶ*

ΘΕΜΑ 455ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6406)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες,…πρὸς ἀλλήλους;***

Μονάδες 30

2. *α)* Να εξηγήσετε γιατί δεν είναι εύκολη η ειδολογική και η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.

β) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

3. *φρονητέον, ἄρχειν, πεποιήκατε, προέχειν, χρήματα:* Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ» είπε «σας συμβουλεύω, άνδρες από το άστυ[1], να γνωρίσετε τον εαυτό σας[2]. Και μπορείτε να τον γνωρίσετε πολύ καλά, αν αναλογιστείτε για ποιον λόγο εσείς πρέπει να καυχιέστε[3], ώστε να επιχειρείτε να μας εξουσιάζετε[4]. Για ποιον λόγο είστε εσείς πιο δίκαιοι[5]; Αλλά ο λαός, μολονότι είναι πιο φτωχός από εσάς, ποτέ μέχρι τώρα δε σας αδίκησε με σκοπό τα χρήματά σας[6]· αντίθετα εσείς, αν και είστε πλουσιότεροι από όλους, έχετε κάνει πολλές αισχρές πράξεις με σκοπό τα κέρδη. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας;

1. Ο Θρασύβουλος απευθύνεται εδώ στους ολιγαρχικούς.
2. Πιο ελεύθερα: να αποκτήσετε αυτογνωσία.
3. Ή: πρέπει να σκέφτεστε αλαζονικά.
4. Ή: να μας κυβερνάτε.
5. Εννοείται η γενική *ἡμῶν* (= από εμάς). («Για ποιον λόγο εσείς είστε πιο δίκαιοι από εμάς;»)
6. Πιο ελεύθερα: με σκοπό να αποκτήσει τα χρήματά σας.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Δεν είναι εύκολη ούτε η ειδολογική ούτε η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα. Ορισμένα από τα έργα του συνδυάζουν γνωρίσματα διαφορετικών φιλολογικών ειδών.»
β) «Η χρονολόγηση των έργων του στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»

3. *φρονητέον* → φρόνηση, φρόνιμος
ἄρχειν → αρχή, άναρχος
πεποιήκατε → ποίηση, ποίημα
προέχειν → πρόσχημα, συνέχεια
χρήματα → χρηματισμός, χρηματιστήριο

ΘΕΜΑ 457ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6407)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες,…πρὸς ἀλλήλους;***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να γράψετε δύο τίτλους έργων από κάθε κατηγορία.

Μονάδες 10

3. α) ανάγνωση, επιχείρημα, δημοκρατία, επισκόπηση, παρέλαση: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να αντιστοιχίσετε τα ομόρριζα προς τους ρηματικούς τύπους ***ἔχοντες*** και ***κατέβησαν*** ουσιαστικά (**Α΄** στήλη) με την κατηγορία στην οποία ανήκουν (**Β΄** στήλη). Δύο κατηγορίες περισσεύουν.

Α΄ ΣΤΗΛΗ	**Β΄ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἕξις*	α) ενέργεια ή κατάσταση

2. *ἀναβάτης*	β) όργανο ή μέσο ενέργειας
3. *σχέσις*	γ) τόπος ενέργειας
4. *κατάβασις*	δ) αποτέλεσμα ενέργειας
5. *σχῆμα*	ε) πρόσωπο που ενεργεί

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ» είπε «σας συμβουλεύω, άνδρες από το άστυ[1], να γνωρίσετε τον εαυτό σας[2]. Και μπορείτε να τον γνωρίσετε πολύ καλά, αν αναλογιστείτε για ποιον λόγο εσείς πρέπει να καυχιέστε[3], ώστε να επιχειρείτε να μας εξουσιάζετε[4]. Για ποιον λόγο είστε εσείς πιο δίκαιοι[5]; Αλλά ο λαός, μολονότι είναι πιο φτωχός από εσάς, ποτέ μέχρι τώρα δε σας αδίκησε με σκοπό τα χρήματά σας[6]· αντίθετα εσείς, αν και είστε πλουσιότεροι από όλους, έχετε κάνει πολλές αισχρές πράξεις με σκοπό τα κέρδη. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας;

1. Ο Θρασύβουλος απευθύνεται εδώ στους ολιγαρχικούς.
2. Πιο ελεύθερα: να αποκτήσετε αυτογνωσία.
3. Ή: πρέπει να σκέφτεστε αλαζονικά.
4. Ή: να μας κυβερνάτε.
5. Εννοείται η γενική *ἡμῶν* (= από εμάς). («Για ποιον λόγο εσείς είστε πιο δίκαιοι από εμάς;»)
6. Πιο ελεύθερα: με σκοπό να αποκτήσει τα χρήματά σας.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική παραγωγή του Ξενοφώντα άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί: Ιστορικά (*Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος*), Σωκρατικά (*Ἀπολογία Σωκράτους, Συμπόσιον*) και Διδακτικά (*Περὶ ἱππικῆς, Ἱέρων*).»

3. α) ανάγνωση: *γνῶναι* / *γνοίητε* / *γνώμη*, επιχείρημα: *ἐπιχειρεῖν*, δημοκρατία: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τις λέξεις *δῆμος* / *δήμω*, επισκόπηση: *σκέψασθε*, παρέλαση: *περιελήλασθε*

β) 1α, 2ε, 3α, 4α, 5δ

ΘΕΜΑ 458ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6408)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες,…πρὸς ἀλλήλους;***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Διδακτικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
συμβουλεύω	-ή	
παραδιδόασιν	-ις	
ἄρχειν	-ή	
γνῶναι	-της	
ἔθυσαν	-μα	

Μονάδες 5

β) ***ἀκρόπολις, σύμμαχος, περιελαύνω, παραδίδωμι, ἀπέρχομαι***: Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ» είπε «σας συμβουλεύω, άνδρες από το άστυ[1], να γνωρίσετε τον εαυτό σας[2]. Και μπορείτε να τον γνωρίσετε πολύ καλά, αν αναλογιστείτε για ποιον λόγο εσείς πρέπει να καυχιέστε[3], ώστε να επιχειρείτε να μας εξουσιάζετε[4]. Για ποιον λόγο είστε εσείς πιο δίκαιοι[5]; Αλλά ο λαός, μολονότι είναι πιο φτωχός από εσάς, ποτέ μέχρι τώρα δε σας αδίκησε με σκοπό τα χρήματά σας[6]· αντίθετα εσείς, αν και είστε πλουσιότεροι από όλους, έχετε κάνει πολλές αισχρές πράξεις με σκοπό τα κέρδη. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας;

1. Ο Θρασύβουλος απευθύνεται εδώ στους ολιγαρχικούς.
2. Πιο ελεύθερα: να αποκτήσετε αυτογνωσία.
3. Ή: πρέπει να σκέφτεστε αλαζονικά.
4. Ή: να μας κυβερνάτε.
5. Εννοείται η γενική *ἡμῶν* (= από εμάς). («Για ποιον λόγο εσείς είστε πιο δίκαιοι από εμάς;»)
6. Πιο ελεύθερα: με σκοπό να αποκτήσει τα χρήματά σας.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα διδακτικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Περὶ ἱππικῆς, Ἱππαρχικός, Ἱέρων, Πόροι* ή *Περὶ Προσόδων.*
«***Περὶ ἱππικῆς***: οδηγίες για την καλύτερη δυνατή περιποίηση και χρησιμοποίηση των ίππων.
Ἱέρων: διάλογος ανάμεσα στον τύραννο των Συρακουσών και στον ποιητή Σιμωνίδη για τις διαφορές στη ζωή του απόλυτου μονάρχη και του απλού πολίτη.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
συμβουλεύω	-ή	*συμβουλή*
παραδιδόασιν	-ις	*παράδοσις*
ἄρχειν	-ή	*ἀρχή*
γνῶναι	-της	*γνώστης*
ἔθυσαν	-μα	*θῦμα*

β) *ἀκρόπολις: ἄκρος* (= ο πιο ψηλός) + *πόλις* (από συγχώνευση σε μια λέξη τής φράσης *ἄκρα πόλις*), *σύμμαχος: σὺν* + *μάχη, περιελαύνω: περὶ* + *ἐλαύνω,*

παραδίδωμι: παρὰ + δίδωμι, ἀπέρχομαι: ἀπὸ + ἔρχομαι

ΘΕΜΑ 460ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6409)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες,…πρὸς ἀλλήλους;***

Μονάδες 30

2. Πώς δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» και πώς αποτυπώνεται στο έργο του η εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου π.Χ. αι.;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀκρόπολις*	α) *ἐπίσταμαι*
2. *συμβουλεύω*	β) *βούλομαι*
3. *γιγνώσκω*	γ) *νομίζω*
4. *προσήκει*	δ) *ὀχύρωμα*
5. *οἴομαι*	ε) *ἀγνοῶ*
	στ) *ἁρμόζει*

	ζ) *παραινῶ*

Μονάδες 5

β) *στρατηγοί, ἄνδρες, γνῶναι, κρίσις, συμμάχους:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ» είπε «σας συμβουλεύω, άνδρες από το άστυ[1], να γνωρίσετε τον εαυτό σας[2]. Και μπορείτε να τον γνωρίσετε πολύ καλά, αν αναλογιστείτε για ποιον λόγο εσείς πρέπει να καυχιέστε[3], ώστε να επιχειρείτε να μας εξουσιάζετε[4]. Για ποιον λόγο είστε εσείς πιο δίκαιοι[5]; Αλλά ο λαός, μολονότι είναι πιο φτωχός από εσάς, ποτέ μέχρι τώρα δε σας αδίκησε με σκοπό τα χρήματά σας[6]· αντίθετα εσείς, αν και είστε πλουσιότεροι από όλους, έχετε κάνει πολλές αισχρές πράξεις με σκοπό τα κέρδη. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας;

1. Ο Θρασύβουλος απευθύνεται εδώ στους ολιγαρχικούς.
2. Πιο ελεύθερα: να αποκτήσετε αυτογνωσία.
3. Ή: πρέπει να σκέφτεστε αλαζονικά.
4. Ή: να μας κυβερνάτε.
5. Εννοείται η γενική *ἡμῶν* (= από εμάς). («Για ποιον λόγο εσείς είστε πιο δίκαιοι από εμάς;»)
6. Πιο ελεύθερα: με σκοπό να αποκτήσει τα χρήματά σας.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31-32: «Με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό 'ρεπόρτερ' και την ιδεολογική του συνέπεια ο Ξενοφών έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίρροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών 'πόλεων-κρατών' της Ελλάδας.»

3. α) 1δ, 2ζ, 3α, 4στ, 5γ

β) *στρατηγοί* → καταστρατηγώ (στρατηγείο, αρχηγός), *ἄνδρες* → ανδρεία (επάνδρωση, ανδρόγυνο), *γνῶναι* → γνώση (γνώμη, γνωστός), *κρίσις* → κριτής (κριτήριο, διάκριση), *συμμάχους* → συμμαχία (συμμαχώ, συμμαχικός)

ΘΕΜΑ 461ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6410)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες,…πρὸς ἀλλήλους;***

Μονάδες 30

2. Ποιες συνέπειες έχει, κατά τον Ξενοφώντα, η ασέβεια προς τους θεούς στην εξέλιξη των ιστορικών γεγονότων;

Μονάδες 10

3. *α)* Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *καταβαίνω*	*α) ἀγνοῶ*
2. *πένης*	*β) οἶδα*
3. *δίκαιος*	*γ) ἀναβαίνω*
4. *ἀνέρχομαι*	*δ) ἐπίσταμαι*
5. *γιγνώσκω*	*ε) πλούσιος*
	στ) ἄδικος

	ζ) κατέρχομαι

Μονάδες 5

β) θύτης, βάδην, αποδημία, διάσκεψη, επέλαση: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ» είπε «σας συμβουλεύω, άνδρες από το άστυ[1], να γνωρίσετε τον εαυτό σας[2]. Και μπορείτε να τον γνωρίσετε πολύ καλά, αν αναλογιστείτε για ποιον λόγο εσείς πρέπει να καυχιέστε[3], ώστε να επιχειρείτε να μας εξουσιάζετε[4]. Για ποιον λόγο είστε εσείς πιο δίκαιοι[5]; Αλλά ο λαός, μολονότι είναι πιο φτωχός από εσάς, ποτέ μέχρι τώρα δε σας αδίκησε με σκοπό τα χρήματά σας[6]· αντίθετα εσείς, αν και είστε πλουσιότεροι από όλους, έχετε κάνει πολλές αισχρές πράξεις με σκοπό τα κέρδη. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας;

1. Ο Θρασύβουλος απευθύνεται εδώ στους ολιγαρχικούς.
2. Πιο ελεύθερα: να αποκτήσετε αυτογνωσία.
3. Ή: πρέπει να σκέφτεστε αλαζονικά.
4. Ή: να μας κυβερνάτε.
5. Εννοείται η γενική *ἡμῶν* (= από εμάς). («Για ποιον λόγο εσείς είστε πιο δίκαιοι από εμάς;»)
6. Πιο ελεύθερα: με σκοπό να αποκτήσει τα χρήματά σας.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) 1γ, 2ε, 3στ, 4ζ, 5α

β) θύτης: *ἔθυσαν*, βάδην: *κατέβησαν*, αποδημία: *δῆμος / δήμῳ*, διάσκεψη: *σκέψασθε*, επέλαση: *περιελήλασθε*

ΘΕΜΑ 463ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6412)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες,…πρὸς ἀλλήλους;***

Μονάδες 30

2. Ποια δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία από την Αναγέννηση μέχρι σήμερα και για ποιους λόγους;

Μονάδες 10

3. α) *διίημι, ἀναλογίζομαι, σύμμαχος, παραδίδωμι, ἀπέρχομαι:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε παράγωγα επίθετα της αρχαίας ελληνικής με βάση τις λέξεις και τις καταλήξεις που δίνονται.

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
ἀνήρ	-εῖος	
δῆμος	-ιος	
ἄστυ	-εῖος	
πᾶς	-οῖος	

χρῆμα	-ικός	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ» είπε «σας συμβουλεύω, άνδρες από το άστυ[1], να γνωρίσετε τον εαυτό σας[2]. Και μπορείτε να τον γνωρίσετε πολύ καλά, αν αναλογιστείτε για ποιον λόγο εσείς πρέπει να καυχιέστε[3], ώστε να επιχειρείτε να μας εξουσιάζετε[4]. Για ποιον λόγο είστε εσείς πιο δίκαιοι[5]; Αλλά ο λαός, μολονότι είναι πιο φτωχός από εσάς, ποτέ μέχρι τώρα δε σας αδίκησε με σκοπό τα χρήματά σας[6]· αντίθετα εσείς, αν και είστε πλουσιότεροι από όλους, έχετε κάνει πολλές αισχρές πράξεις με σκοπό τα κέρδη. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας;

1. Ο Θρασύβουλος απευθύνεται εδώ στους ολιγαρχικούς.
2. Πιο ελεύθερα: να αποκτήσετε αυτογνωσία.
3. Ή: πρέπει να σκέφτεστε αλαζονικά.
4. Ή: να μας κυβερνάτε.
5. Εννοείται η γενική *ἡμῶν* (= από εμάς). («Για ποιον λόγο εσείς είστε πιο δίκαιοι από εμάς;»)
6. Πιο ελεύθερα: με σκοπό να αποκτήσει τα χρήματά σας.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Τα δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα από την Αναγέννηση ως την εποχή μας, και κυρίως η *Κύρου Ἀνάβασις* χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία: η *Ἀνάβασις* για την απλότητα του ύφους, τη ζωντάνια της περιγραφής, την έξαρση της πειθαρχίας και της ανάληψης πρωτοβουλίας, τα *Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους* για το πλήθος των ανεκδότων από τη ζωή του μεγάλου φιλοσόφου, ο *Ἀγησίλαος* για την προβολή των αρετών του ιδανικού ηγέτη, η *Κύρου Παιδεία* για τα παιδαγωγικά και τα ρομαντικά στοιχεία της. Τα *Ἑλληνικά* είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 4ου αι. π.Χ. που έχει σωθεί και αποτελεί τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.»

3. α) *διίημι: διὰ + ἵημι, ἀναλογίζομαι: ἀνὰ + λογίζομαι, σύμμαχος: σὺν + μάχη, παραδίδωμι: παρὰ + δίδωμι, ἀπέρχομαι: ἀπὸ + ἔρχομαι*

β)

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
ἀνήρ	-εῖος	*ἀνδρεῖος*
δῆμος	-ιος	*δήμιος*
ἄστυ	-εῖος	*ἀστεῖος*
πᾶς	-οῖος	*παντοῖος*

χρῆμα	-ικός	*χρηματικός*

ΘΕΜΑ 464ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6413)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες,…πρὸς ἀλλήλους;***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για τη συμμετοχή του Ξενοφώντα στην εκστρατεία του Κύρου;

Μονάδες 10

3. α) *ἀκρόπολις, σύμμαχος, περιελαύνω, παραδίδωμι, ἀπέρχομαι:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) εισιτήριο, αφροσύνη, πλούτος, διακριτικότητα, δήγμα: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. «Εγώ» είπε «σας συμβουλεύω, άνδρες από το άστυ[1], να γνωρίσετε τον εαυτό σας[2]. Και μπορείτε να τον γνωρίσετε πολύ καλά, αν αναλογιστείτε για ποιον λόγο εσείς πρέπει να καυχιέστε[3], ώστε να επιχειρείτε να μας εξουσιάζετε[4]. Για ποιον λόγο είστε εσείς πιο δίκαιοι[5]; Αλλά ο λαός, μολονότι είναι πιο φτωχός από εσάς, ποτέ μέχρι τώρα δε σας αδίκησε με σκοπό τα χρήματά σας[6]· αντίθετα εσείς, αν και είστε πλουσιότεροι από όλους, έχετε κάνει πολλές αισχρές πράξεις με σκοπό τα κέρδη. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας;

1. Ο Θρασύβουλος απευθύνεται εδώ στους ολιγαρχικούς.
2. Πιο ελεύθερα: να αποκτήσετε αυτογνωσία.
3. Ή: πρέπει να σκέφτεστε αλαζονικά.
4. Ή: να μας κυβερνάτε.
5. Εννοείται η γενική *ἡμῶν* (= από εμάς). («Για ποιον λόγο εσείς είστε πιο δίκαιοι από εμάς;»)
6. Πιο ελεύθερα: με σκοπό να αποκτήσει τα χρήματά σας.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών δέχτηκε πρόταση από το φίλο του Πρόξενο να μετάσχει στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'. Συγκροτήθηκε εκστρατευτικό σώμα με δέκα χιλιάδες μισθοφόρους από διάφορες πόλεις. Μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου (401 π.Χ.), ο Ξενοφών ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα. Η περιπετειώδης πορεία τους κατέληξε στον Εύξεινο Πόντο και από εκεί στο Βυζάντιο και στα παράλια του Αιγαίου.»

3. α) *ἀκρόπολις: ἄκρος* (= ο πιο ψηλός) + *πόλις* (από συγχώνευση σε μια λέξη τής φράσης *ἄκρα πόλις*), *σύμμαχος: σὺν* + *μάχη*, *περιελαύνω: περὶ* + *ἐλαύνω*, *παραδίδωμι: παρὰ* + *δίδωμι*, *ἀπέρχομαι: ἀπὸ* + *ἔρχομαι*

β) εισιτήριο: *ἀπιόντες*, αφροσύνη: *φρονητέον*, πλούτος: *πλουσιώτεροι*, διακριτικότητα: *κρίσις*, δήγμα: *δάκνοντας*

ΘΕΜΑ 466ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6414)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης…οἴχονται ἀπιόντες;***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τον Ξενοφώντα στην εξορία;

Μονάδες 10

3. α) *περανθέντων, ἐποίησαν, ἔθυσαν, ἐπιχειρεῖν, γνῶναι:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *διίημι, ἀνέρχομαι, ἀκρόπολις, στρατηγός, ἐκκλησία:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας; Αλλά μπορείτε να ισχυριστείτε ότι υπερέχετε ως προς την ευφυΐα εσείς που, αν και είχατε και τείχος και όπλα και χρήματα και τους Πελοποννησίους ως συμμάχους, έχετε νικηθεί από εκείνους που δεν είχαν τίποτε από αυτά; Αλλά μήπως νομίζετε πως πρέπει να καυχιέστε λόγω των Λακεδαιμονίων; Πώς (είναι δυνατό), αφού αυτοί, όπως ακριβώς (μερικοί άνθρωποι) παραδίνουν τα σκυλιά που δαγκώνουν, αφού τα δέσουν με περιλαίμιο, έτσι και εκείνοι, αφού σας παρέδωσαν σε αυτόν τον αδικημένο λαό, σηκώθηκαν και έφυγαν;

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»

3. α) *περανθέντων* → απέραντος (πέρας, συμπέρασμα), *ἐποίησαν* → ποιητής (προσποίηση, χειροποίητος), *ἔθυσαν* → θυσία (θύτης, θύμα), *ἐπιχειρεῖν* → επιχείρηση (επιχείρημα, επιχειρηματίας), *γνῶναι* → γνώμη (διάγνωση, άγνωστος)

β) *διίημι*: *διὰ* + *ἵημι*, *ἀνέρχομαι: ἀνὰ* + *ἔρχομαι*, *ἀκρόπολις: ἄκρος* (= ο πιο ψηλός) + *πόλις* (από συγχώνευση σε μια λέξη τής φράσης *ἄκρα πόλις*), *στρατηγός* → *στρατὸς* + *ἄγω*, *ἐκκλησία* → *ἐκ* + *καλῶ*

ΘΕΜΑ 467ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6415)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης…οἴχονται ἀπιόντες;***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:

α) Συμμετείχε ως μισθοφόρος στο στράτευμα του Κύρου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη.

β) Μεγάλωσε σε εύπορη οικογένεια στον Δήμο της Ερχιάς Αττικής.

γ) Ακολούθησε τον Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο στη μάχη της Κορωνείας.

δ) Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων της πατρίδας του, της Αθήνας.

ε) Οδήγησε τους Έλληνες μισθοφόρους (τους Μυρίους) από τα βάθη της Ασίας στην πατρίδα τους.

Μονάδες 10

3. *α) κατέβησαν, συμβουλεύω, σκέψασθε, ἠδίκησεν, ἐπολεμήσαμεν:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) *ποιητής, ἐπιχείρημα, θυσία, θῦμα, γονεύς*: Να κατατάξετε τις παραπάνω ομόρριζες προς τους ρηματικούς τύπους ***ἐποίησαν, ἐπιχειρεῖν, ἔθυσαν, γένοιτο*** λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει η καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας; Αλλά μπορείτε να ισχυριστείτε ότι υπερέχετε ως προς την ευφυΐα εσείς που, αν και είχατε και τείχος και όπλα και χρήματα και τους Πελοποννησίους ως συμμάχους, έχετε νικηθεί από εκείνους που δεν είχαν τίποτε από αυτά; Αλλά μήπως νομίζετε πως πρέπει να καυχιέστε λόγω των Λακεδαιμονίων; Πώς (είναι δυνατό), αφού αυτοί, όπως ακριβώς (μερικοί άνθρωποι) παραδίνουν τα σκυλιά που δαγκώνουν, αφού τα δέσουν με περιλαίμιο, έτσι και εκείνοι, αφού σας παρέδωσαν σε αυτόν τον αδικημένο λαό, σηκώθηκαν και έφυγαν;

2. β, δ, α, ε, γ

3. α) *κατέβησαν* → κατάβαση (βήμα, βαθμός), *συμβουλεύω* → συμβουλή (σύμβουλος, συμβουλευτικός), *σκέψασθε* → σκέψη (σκοπός, απερίσκεπτος), *ἠδίκησεν* → αδίκημα (αδικία, διεκδίκηση), *ἐπολεμήσαμεν* → πολεμιστής (καταπολέμηση, εμπόλεμος)

β)

ενέργεια ή κατάσταση	**πρόσωπο που ενεργεί**	**αποτέλεσμα ενέργειας**
θυσία	*ποιητής*	*θῦμα*
	γονεύς	*ἐπιχείρημα*

ΘΕΜΑ 469ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6418)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης…οἴχονται ἀπιόντες;***

Μονάδες 30

2. Να εξηγήσετε γιατί οι Αθηναίοι εξόρισαν τον Ξενοφώντα από την πατρίδα του (394 π.Χ.) και γιατί, πολύ αργότερα (365 π.Χ.), ανακάλεσαν αυτή τους την απόφαση.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη-φράση της στήλης **Α'** με τη σημασία τους στη **Β'** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *πενέστερος*	α) αρμόζει, ταιριάζει
2. *προσήκει*	β) τελειώνω, ολοκληρώνω
3. *περαίνω*	γ) διαλύω τον στρατό
4. *προέχω γνώμη*	δ) σκέπτομαι αλαζονικά
5. *διίημι τὸ στράτευμα*	ε) υπερέχω στην ευφυία
	στ) διατάσσω τον στρατό
	ζ) φτωχότερος

Μονάδες 5

β) ***στράτευμα, ἐκκλησία, στρατηγός, κρίσις, σύμμαχος:*** Να γράψετε από ένα ρήμα της αρχαίας ελληνικής ομόρριζο για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας; Αλλά μπορείτε να ισχυριστείτε ότι υπερέχετε ως προς την ευφυΐα εσείς που, αν και είχατε και τείχος και όπλα και χρήματα και τους Πελοποννησίους ως συμμάχους, έχετε νικηθεί από εκείνους που δεν είχαν τίποτε από αυτά; Αλλά μήπως νομίζετε πως πρέπει να καυχιέστε λόγω των Λακεδαιμονίων; Πώς (είναι δυνατό), αφού αυτοί, όπως ακριβώς (μερικοί άνθρωποι) παραδίνουν τα σκυλιά που δαγκώνουν, αφού τα δέσουν με περιλαίμιο, έτσι και εκείνοι, αφού σας παρέδωσαν σε αυτόν τον αδικημένο λαό, σηκώθηκαν και έφυγαν;

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29 και 30: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»
«Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) 1ζ, 2α, 3β, 4ε, 5γ

β) *στράτευμα → στρατεύω, ἐκκλησία → ἐκκλησιάζω /ἐκκαλῶ, στρατηγός → στρατηγῶ, κρίσις → κρίνω, σύμμαχος → συμμαχῶ*

ΘΕΜΑ 470ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6419)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης…οἴχονται ἀπιόντες;***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

β) Ποια είναι η πιθανότερη χρονολογική κατάταξη των έργων του;

Μονάδες 10

3. *ἄρχειν, φρονητέον, πεποιήκατε, προέχειν, χρήματα*: Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας; Αλλά μπορείτε να ισχυριστείτε ότι υπερέχετε ως προς την ευφυΐα εσείς που, αν και είχατε και τείχος και όπλα και χρήματα και τους Πελοποννησίους ως συμμάχους, έχετε νικηθεί από εκείνους που δεν είχαν τίποτε από αυτά; Αλλά μήπως νομίζετε πως πρέπει να καυχιέστε λόγω των Λακεδαιμονίων; Πώς (είναι δυνατό), αφού αυτοί, όπως ακριβώς (μερικοί άνθρωποι) παραδίνουν τα σκυλιά που δαγκώνουν, αφού τα δέσουν με περιλαίμιο, έτσι και εκείνοι, αφού σας παρέδωσαν σε αυτόν τον αδικημένο λαό, σηκώθηκαν και έφυγαν;

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30:
α) «Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε 'εσωτερικές μαρτυρίες' (= αναφορές σε πρόσωπα και γεγονότα που μπορούν να χρονολογηθούν από άλλες πηγές) και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.»
β) «Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.»

3. *ἄρχειν* → άρχοντας, αρχείο
φρονητέον → φρόνημα, περιφρόνηση
πεποιήκατε → ποίημα, παραποίηση
προέχειν → πρόσχημα, προσεχής
χρήματα → χρηματισμός, χρηματοδότηση

ΘΕΜΑ 472ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6422)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης…οἴχονται ἀπιόντες;***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Ιστορικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *α)* ανάγνωση, επιχείρημα, δημοκρατία, επισκόπηση, παρέλαση: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να αντιστοιχίσετε τα ομόρριζα προς τους ρηματικούς τύπους ***ἔχοντες*** και ***κατέβησαν*** ουσιαστικά (**Α′** στήλη) με την κατηγορία στην οποία ανήκουν (**Β′** στήλη). Μία κατηγορία περισσεύει.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἕξις*	*α*) ενέργεια ή κατάσταση
2. *ἀναβάτης*	β) όργανο ή μέσο ενέργειας
3. *βάθρον*	γ) τόπος

4. *κατάβασις*	δ) αποτέλεσμα ενέργειας
5. *σχῆμα*	ε) πρόσωπο που ενεργεί

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας; Αλλά μπορείτε να ισχυριστείτε ότι υπερέχετε ως προς την ευφυΐα εσείς που, αν και είχατε και τείχος και όπλα και χρήματα και τους Πελοποννησίους ως συμμάχους, έχετε νικηθεί από εκείνους που δεν είχαν τίποτε από αυτά; Αλλά μήπως νομίζετε πως πρέπει να καυχιέστε λόγω των Λακεδαιμονίων; Πώς (είναι δυνατό), αφού αυτοί, όπως ακριβώς (μερικοί άνθρωποι) παραδίνουν τα σκυλιά που δαγκώνουν, αφού τα δέσουν με περιλαίμιο, έτσι και εκείνοι, αφού σας παρέδωσαν σε αυτόν τον αδικημένο λαό, σηκώθηκαν και έφυγαν;

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα ιστορικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα εξής: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἑλληνικά, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*
«***Κύρου Ἀνάβασις***: Η συμμετοχή των 'μυρίων', δέκα χιλιάδων Ελλήνων μισθοφόρων στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του αδελφού του βασιλιά Αρταξέρξη του Β' και η περιπετειώδης περιπλάνησή τους ως τον Εύξεινο Πόντο και από κει στη Θράκη, το 401 π.Χ.
Κύρου Παιδεία: Μυθιστορηματική βιογραφία του Κύρου του Μεγάλου. Ο Ξενοφών αλλάζει ιστορικά στοιχεία και επινοεί περιστατικά για να προβάλει τις δικές του ιδέες σχετικά με την εκπαίδευση του ιδανικού ηγέτη και την επίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος.»

3. α) ανάγνωση: *γνῶναι* / *γνοίητε* / *γνώμη*, επιχείρημα: *ἐπιχειρεῖν*, δημοκρατία: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τις λέξεις *δῆμος* / *δήμῳ*, επισκόπηση: *σκέψασθε*, παρέλαση: *περιελήλασθε*

β) 1α, 2ε, 3γ, 4α, 5δ

ΘΕΜΑ 473ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6427)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης…οἴχονται ἀπιόντες;***

Μονάδες 30

2. Ο Ξενοφών είχε τη φιλοδοξία να συνεχίσει το έργο του Θουκυδίδη. Πόσο επιτυχημένη θεωρείται η προσπάθειά του;

Μονάδες 10

3. *α)* Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
συμβουλεύω	-ή	
παραδιδόασιν	-ις	
ἄρχειν	-ή	
γνῶναι	-της	
ἔθυσαν	-μα	

Μονάδες 5

β) *ἀκρόπολις, σύμμαχος, περιελαύνω, παραδίδωμι, ἀπέρχομαι:* Να αναλύσετε

τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας; Αλλά μπορείτε να ισχυριστείτε ότι υπερέχετε ως προς την ευφυΐα εσείς που, αν και είχατε και τείχος και όπλα και χρήματα και τους Πελοποννησίους ως συμμάχους, έχετε νικηθεί από εκείνους που δεν είχαν τίποτε από αυτά; Αλλά μήπως νομίζετε πως πρέπει να καυχιέστε λόγω των Λακεδαιμονίων; Πώς (είναι δυνατό), αφού αυτοί, όπως ακριβώς (μερικοί άνθρωποι) παραδίνουν τα σκυλιά που δαγκώνουν, αφού τα δέσουν με περιλαίμιο, έτσι και εκείνοι, αφού σας παρέδωσαν σε αυτόν τον αδικημένο λαό, σηκώθηκαν και έφυγαν;

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Ο Ξενοφών, παρά το θαυμασμό του για τον Θουκυδίδη και την προφανή φιλοδοξία του να συνεχίσει το έργο του στα *Ελληνικά*, δεν διαθέτει τη διεισδυτικότητα ή τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη του μεγάλου προκατόχου του. Με τη σαφήνεια όμως και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό 'ρεπόρτερ' και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών 'πόλεων-κρατών' της Ελλάδας.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
συμβουλεύω	-ή	*συμβουλή*
παραδιδόασιν	-ις	*παράδοσις*
ἄρχειν	-ή	*ἀρχή*
γνῶναι	-της	*γνώστης*
ἔθυσαν	-μα	*θῦμα*

β) *ἀκρόπολις: ἄκρος* (= ο πιο ψηλός) + *πόλις* (από συγχώνευση σε μια λέξη τής φράσης *ἄκρα πόλις*), *σύμμαχος: σὺν* + *μάχη, περιελαύνω: περὶ* + *ἐλαύνω, παραδίδωμι: παρὰ* + *δίδωμι, ἀπέρχομαι: ἀπὸ* + *ἔρχομαι*

ΘΕΜΑ 475ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6428)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης…οἴχονται ἀπιόντες;***

Μονάδες 30

2. Πώς αναδεικνύεται η πίστη του Ξενοφώντα σε υψηλές αξίες;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την συνώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀκρόπολις*	α) *ἐπίσταμαι*
2. *συμβουλεύω*	β) *βούλομαι*
3. *γιγνώσκω*	γ) *νομίζω*
4. *προσήκει*	δ) *ὀχύρωμα*
5. *οἴομαι*	ε) *ἀγνοῶ*
	στ) *ἁρμόζει*
	ζ) *παραινῶ*

Μονάδες 5

β) *στρατηγοί, ἄνδρες, γνῶναι, κρίσις, συμμάχους:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας; Αλλά μπορείτε να ισχυριστείτε ότι υπερέχετε ως προς την ευφυΐα εσείς που, αν και είχατε και τείχος και όπλα και χρήματα και τους Πελοποννησίους ως συμμάχους, έχετε νικηθεί από εκείνους που δεν είχαν τίποτε από αυτά; Αλλά μήπως νομίζετε πως πρέπει να καυχιέστε λόγω των Λακεδαιμονίων; Πώς (είναι δυνατό), αφού αυτοί, όπως ακριβώς (μερικοί άνθρωποι) παραδίνουν τα σκυλιά που δαγκώνουν, αφού τα δέσουν με περιλαίμιο, έτσι και εκείνοι, αφού σας παρέδωσαν σε αυτόν τον αδικημένο λαό, σηκώθηκαν και έφυγαν;

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Σε όλη την περιπετειώδη ζωή του ο Ξενοφών έμεινε σταθερός στις ιδέες του και στην πίστη του σε υψηλές αξίες. Παρά την αντιπάθειά του προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας, περιγράφει με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας. Επίσης παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) 1δ, 2ζ, 3α, 4στ, 5γ

β) *στρατηγοί* → καταστρατήγηση (στρατηγία, στρατηγική), *ἄνδρες* → ανδρείος (ανδριάντας, ανδροκρατία), *γνῶναι* → γνώση (αναγνώστης, γνώμονας), *κρίσις* → κριτήριο (ανακριτής, διακριτικός), *συμμάχους* → συμμαχία (διαμάχη,

μαχητικότητα)

ΘΕΜΑ 476ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6430)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης…οἴχονται ἀπιόντες;***

Μονάδες 30

2. α) Πώς αξιολογήθηκε το έργο του Ξενοφώντα στην Αλεξανδρινή και στη Ρωμαϊκή εποχή;

β) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ἑλληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της **Α′** στήλης με την αντώνυμή της στη **Β′** στήλη. Δύο λέξεις της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *καταβαίνω*	α) *ἀγνοῶ*
2. *πένης*	β) *οἶδα*
3. *δίκαιος*	γ) *ἀναβαίνω*
4. *ἀνέρχομαι*	δ) *ἐπίσταμαι*
5. *γιγνώσκω*	ε) *πλούσιος*
	στ) *ἄδικος*

	ζ) *κατέρχομαι*

Μονάδες 5

β) θύτης, βάδην, αποδημία, διάσκεψη, επέλαση: Να συνδέσετε τις λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας; Αλλά μπορείτε να ισχυριστείτε ότι υπερέχετε ως προς την ευφυΐα εσείς που, αν και είχατε και τείχος και όπλα και χρήματα και τους Πελοποννησίους ως συμμάχους, έχετε νικηθεί από εκείνους που δεν είχαν τίποτε από αυτά; Αλλά μήπως νομίζετε πως πρέπει να καυχιέστε λόγω των Λακεδαιμονίων; Πώς (είναι δυνατό), αφού αυτοί, όπως ακριβώς (μερικοί άνθρωποι) παραδίνουν τα σκυλιά που δαγκώνουν, αφού τα δέσουν με περιλαίμιο, έτσι και εκείνοι, αφού σας παρέδωσαν σε αυτόν τον αδικημένο λαό, σηκώθηκαν και έφυγαν;

2. α) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32-33: «Η αναγνώριση της συγγραφικής προσφοράς του Ξενοφώντος δυνάμωνε με το πέρασμα του χρόνου. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) τον κατέτασσαν σταθερά μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
Στη ρωμαϊκή εποχή τον ξεχώρισαν από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί '*ἀττικὴ μέλισσα*' και '*ἀττικὴ μοῦσα*' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι. Η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενό του και το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) προετοιμάζουν την *Κοινή* της ελληνιστικής εποχής.»

β) Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31: Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

3. α) 1γ, 2ε, 3στ, 4ζ, 5α

β) θύτης: *ἔθυσαν*, βάδην: *κατέβησαν*, αποδημία: *δῆμος / δήμῳ*, διάσκεψη: *σκέψασθε*, επέλαση: *περιελήλασθε*

ΘΕΜΑ 478ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6432)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης…οἴχονται ἀπιόντες;***

Μονάδες 30

2. α) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα *Ἑλληνικά* και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

β) Να αναφέρετε τους τίτλους των υπολοίπων έργων του Ξενοφώντα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία με τα *Ἑλληνικά*.

Μονάδες 10

3. α) *διίημι, ἀναλογίζομαι, σύμμαχος, ἀπέρχομαι, παραδίδωμι:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε παράγωγα επίθετα της αρχαίας ελληνικής με βάση τις λέξεις και τις καταλήξεις που δίνονται.

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
ἀνήρ	-εῖος	
δῆμος	-ιος	
ἄστυ	-εῖος	

πᾶς	-οῖος	
χρῆμα	-ικός	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας; Αλλά μπορείτε να ισχυριστείτε ότι υπερέχετε ως προς την ευφυΐα εσείς που, αν και είχατε και τείχος και όπλα και χρήματα και τους Πελοποννησίους ως συμμάχους, έχετε νικηθεί από εκείνους που δεν είχαν τίποτε από αυτά; Αλλά μήπως νομίζετε πως πρέπει να καυχιέστε λόγω των Λακεδαιμονίων; Πώς (είναι δυνατό), αφού αυτοί, όπως ακριβώς (μερικοί άνθρωποι) παραδίνουν τα σκυλιά που δαγκώνουν, αφού τα δέσουν με περιλαίμιο, έτσι και εκείνοι, αφού σας παρέδωσαν σε αυτόν τον αδικημένο λαό, σηκώθηκαν και έφυγαν;

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
α) Τα *Ελληνικά* εντάσσονται στην κατηγορία των ιστορικών έργων του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.
β) Στην κατηγορία των ιστορικών έργων ανήκουν τα ακόλουθα: *Κύρου Ἀνάβασις, Ἀγησίλαος, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, Κύρου Παιδεία.*

3. α) *διίημι: διὰ + ἵημι, ἀναλογίζομαι: ἀνὰ + λογίζομαι, σύμμαχος: σὺν + μάχη, ἀπέρχομαι: ἀπὸ + ἔρχομαι, παραδίδωμι: παρὰ + δίδωμι*

β)

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
ἀνήρ	-εῖος	*ἀνδρεῖος*
δῆμος	-ιος	*δήμιος*
ἄστυ	-εῖος	*ἀστεῖος*
πᾶς	-οῖος	*παντοῖος*
χρῆμα	-ικός	*χρηματικός*

ΘΕΜΑ 479ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 39-41. (6433)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τούτων δὲ περανθέντων Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν ἐκκλησίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. Μάλιστα δ᾽ ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; Ἀλλ᾽ ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἕνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἕνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ ὑμῖν μέγα φρονητέον· καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; Ἀλλὰ γνώμῃ φαίητ᾽ ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; Ἀλλ᾽ ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἵγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται ἀπιόντες;

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης…οἴχονται ἀπιόντες;***

Μονάδες 30

2. Ποιες στρατιωτικές υπηρεσίες προσέφερε ο Ξενοφών στον Αγησίλαο;

Μονάδες 10

3. α) *ἀκρόπολις, σύμμαχος, περιελαύνω, παραδίδωμι, ἀπέρχομαι:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) εισιτήριο, αφροσύνη, πλούτος, διακριτικότητα, δήγμα: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Επειδή δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, εξετάστε εάν άραγε εσείς πρέπει να καυχιέστε για την ανδρεία σας. Και ποια καλύτερη κρίση μπορεί να υπάρξει γι' αυτό παρά από το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας; Αλλά μπορείτε να ισχυριστείτε ότι υπερέχετε ως προς την ευφυΐα εσείς που, αν και είχατε και τείχος και όπλα και χρήματα και τους Πελοποννησίους ως συμμάχους, έχετε νικηθεί από εκείνους που δεν είχαν τίποτε από αυτά; Αλλά μήπως νομίζετε πως πρέπει να καυχιέστε λόγω των Λακεδαιμονίων; Πώς (είναι δυνατό), αφού αυτοί, όπως ακριβώς (μερικοί άνθρωποι) παραδίνουν τα σκυλιά που δαγκώνουν, αφού τα δέσουν με περιλαίμιο, έτσι και εκείνοι, αφού σας παρέδωσαν σε αυτόν τον αδικημένο λαό, σηκώθηκαν και έφυγαν;

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς.»

3. α) *ἀκρόπολις: ἄκρος* (= ο πιο ψηλός) + *πόλις* (από συγχώνευση σε μια λέξη τής φράσης *ἄκρα πόλις*), *σύμμαχος: σὺν* + *μάχη*, *περιελαύνω: περὶ* + *ἐλαύνω*, *παραδίδωμι: παρὰ* + *δίδωμι*, *ἀπέρχομαι: ἀπὸ* + *ἔρχομαι*

β) εισιτήριο: *ἀπιόντες*, αφροσύνη: *φρονητέον*, πλούτος: *πλουσιώτεροι*, διακριτικότητα: *κρίσις*, δήγμα: *δάκνοντας*

ΘΕΜΑ 481ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 42-43. (6435)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ἀξιῶ ἐγὼ ὧν ὀμωμόκατε παραβῆναι οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδεῖξαι, ὅτι καὶ εὔορκοι καὶ ὅσιοί ἐστε. Εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο· ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς Ἐλευσῖνι, στρατευσάμενοι πανδημεὶ ἐπ᾽ αὐτοὺς τοὺς μὲν στρατηγοὺς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους ἔπεισαν συναλλαγῆναι. Καὶ ὀμόσαντες ὅρκους ἦ μὴν μὴ μνησικακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Εἰπὼν δὲ ταῦτα…ἐμμένει ὁ δῆμος.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:
α) Εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα, όπου ασχολήθηκε με το συγγραφικό του έργο.
β) Εξορίστηκε από την πατρίδα του, την Αθήνα.
γ) Αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το κτήμα του, στον Σκιλλούντα, και να μετακομίσει στην Κόρινθο.
δ) Οι Αθηναίοι επέτρεψαν στον Ξενοφώντα να επαναπατριστεί, μετά από την άρση του ψηφίσματος για εξορία.
ε) Έστειλε τους γιους του, Γρύλλο και Διόδωρο, να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.

Μονάδες 10

3. *α) ὀμωμόκατε, χρῆσθαι, χρόνῳ, μισθοῦσθαι, φίλους:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) εὔορκος, ἐκκλησία, πανδημεί, ἀποκτείνω, εἰσπέμπω: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και άλλα παρόμοια και ότι δεν έπρεπε να δημιουργήσουν καμιά ταραχή, αλλά να εφαρμόζουν τους παλαιούς νόμους, έλυσε τη συνεδρίαση της Εκκλησίας του Δήμου. Και τότε, αφού εγκατέστησαν άρχοντες[1], ζούσαν ομαλή πολιτική ζωή. Αργότερα όμως[2], όταν άκουσαν ότι αυτοί που ήταν στην Ελευσίνα[3] στρατολογούσαν ξένους μισθοφόρους, αφού εκστράτευσαν εναντίον τους με όλες τις δυνάμεις τους, τους στρατηγούς τους, όταν ήρθαν για διαπραγματεύσεις, τους σκότωσαν, ενώ τους άλλους, αφού έστειλαν σε αυτούς τους φίλους και τους συγγενείς τους, τους έπεισαν να συμφιλιωθούν. Και αφού ορκίστηκαν ότι στ' αλήθεια δε θα θυμούνται τα παλαιά αδικήματα, ακόμη και τώρα ζουν μαζί (αρμονικά) ως πολίτες και ο λαός μένει πιστός στους όρκους του[4].

1. Εννοείται ότι οι νέοι άρχοντες αναδείχθηκαν δημοκρατικά.
2. Δηλαδή το 401 π.Χ.
3. Πιο ελεύθερα: οι ολιγαρχικοί που είχαν καταφύγει στην Ελευσίνα.
4. Ή: οι δημοκρατικοί μένουν πιστοί στους όρκους τους.

2. β, α, γ, δ, ε

3. α) *ὀμωμόκατε* → συνωμοσία (ορκωμοσία, συνωμότης), *χρῆσθαι* → χρήση (χρήσιμος, χρήμα), *χρόνῳ* → σύγχρονος (ημίχρονο, χρονόμετρο), *μισθοῦσθαι* → μίσθωση (μίσθωμα, μισθωτής), *φίλους* → φιλία (προσφιλής, φιλοξενία)

β) *εὔορκος: εὖ* (επίρρημα) + *ὅρκος, ἐκκλησία: ἐκ* + *καλῶ, πανδημεί* (επίρρημα του επιθέτου *πάνδημος*): *πᾶς* + *δῆμος , ἀποκτείνω: ἀπὸ* + *κτείνω, εἰσπέμπω: εἰς* + *πέμπω*

ΘΕΜΑ 482ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 42-43. (6436)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ἀξιῶ ἐγὼ ὧν ὀμωμόκατε παραβῆναι οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδεῖξαι, ὅτι καὶ εὔορκοι καὶ ὅσιοί ἐστε. Εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο· ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς Ἐλευσῖνι, στρατευσάμενοι πανδημεὶ ἐπ᾽ αὐτοὺς τοὺς μὲν στρατηγοὺς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους ἔπεισαν συναλλαγῆναι. Καὶ ὀμόσαντες ὅρκους ἦ μὴν μὴ μνησικακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Εἰπὼν δὲ ταῦτα…ἐμμένει ὁ δῆμος.***

Μονάδες 30

2. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:
α) Εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα, όπου ασχολήθηκε με το συγγραφικό του έργο.
β) Εξορίστηκε από την πατρίδα του, την Αθήνα.
γ) Αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το κτήμα του, στον Σκιλλούντα, και να μετακομίσει στην Κόρινθο.
δ) Οι Αθηναίοι επέτρεψαν στον Ξενοφώντα να επαναπατριστεί, μετά από την άρση του ψηφίσματος για εξορία.
ε) Έστειλε τους γιους του, Γρύλλο και Διόδωρο, να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.

Μονάδες 10

3. *α) παραβῆναι, ἐπιδεῖξαι, εὔορκοι, ἐπολιτεύοντο, ἔπεισαν:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) ανδρεία, αξίωση, κατάσταση, εκπομπή, δημοκρατία: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και άλλα παρόμοια και ότι δεν έπρεπε να δημιουργήσουν καμιά ταραχή, αλλά να εφαρμόζουν τους παλαιούς νόμους, έλυσε τη συνεδρίαση της Εκκλησίας του Δήμου. Και τότε, αφού εγκατέστησαν άρχοντες[1], ζούσαν ομαλή πολιτική ζωή. Αργότερα όμως[2], όταν άκουσαν ότι αυτοί που ήταν στην Ελευσίνα[3] στρατολογούσαν ξένους μισθοφόρους, αφού εκστράτευσαν εναντίον τους με όλες τις δυνάμεις τους, τους στρατηγούς τους, όταν ήρθαν για διαπραγματεύσεις, τους σκότωσαν, ενώ τους άλλους, αφού έστειλαν σε αυτούς τους φίλους και τους συγγενείς τους, τους έπεισαν να συμφιλιωθούν. Και αφού ορκίστηκαν ότι στ' αλήθεια δε θα θυμούνται τα παλαιά αδικήματα, ακόμη και τώρα ζουν μαζί (αρμονικά) ως πολίτες και ο λαός μένει πιστός στους όρκους του[4].

1. Εννοείται ότι οι νέοι άρχοντες αναδείχθηκαν δημοκρατικά.
2. Δηλαδή το 401 π.Χ.
3. Πιο ελεύθερα: οι ολιγαρχικοί που είχαν καταφύγει στην Ελευσίνα.
4. Ή: οι δημοκρατικοί μένουν πιστοί στους όρκους τους.

2. β, α, γ, δ, ε

3. α) *παραβῆναι* → παράβαση (παραβάτης, απαράβατος), *ἐπιδεῖξαι* → επίδειξη (επιδεικτικός, αυταπόδεικτος), *εὔορκοι* → ορκωτός (ένορκος, επιορκία), *ἐπολιτεύοντο* → πολίτευμα (πολιτεία, αντιπολίτευση), *ἔπεισαν* → (η) πειθώ (πείσμα, πειστήριο)

β) ανδρεία: *ἄνδρες*, αξίωση: *ἀξιῶ*, κατάσταση: *καταστησάμενοι* / *ἀνέστησε*, εκπομπή: *εἰσπέμψαντες*, δημοκρατία: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τις λέξεις *πανδημεὶ* / *δῆμος*

ΘΕΜΑ 484ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 42-43. (6437)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ἀξιῶ ἐγὼ ὧν ὀμωμόκατε παραβῆναι οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδεῖξαι, ὅτι καὶ εὔορκοι καὶ ὅσιοί ἐστε. Εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο· ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς Ἐλευσῖνι, στρατευσάμενοι πανδημεὶ ἐπ᾽ αὐτοὺς τοὺς μὲν στρατηγοὺς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους ἔπεισαν συναλλαγῆναι. Καὶ ὀμόσαντες ὅρκους ἦ μὴν μὴ μνησικακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Εἰπὼν δὲ ταῦτα…ἐμμένει ὁ δῆμος.***

Μονάδες 30

2. Να εξηγήσετε γιατί οι Αθηναίοι εξόρισαν τον Ξενοφώντα από την πατρίδα του (394 π.Χ.) και γιατί, πολύ αργότερα (365 π.Χ.), ανακάλεσαν αυτή τους την απόφαση.

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη-φράση της **Α'** στήλης με τη σημασία τους στη **Β'** στήλη. Δύο στοιχεία της **Β'** στήλης περισσεύουν.

Α' ΣΤΗΛΗ	**Β' ΣΤΗΛΗ**
1. *ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν*	α) συγγενείς
2. *καταστησάμενοι ἀρχὰς*	β) όσοι έχουν ανάγκη
3. *εἰς λόγους ἐλθόντας*	γ) άρχισε η λειτουργία
4. *ἀναγκαῖοι*	δ) κρατώ κακία
5. *μνησικακῶ*	ε) αφού εγκατέστησαν νέους άρχοντες
	στ) όταν ήρθαν για διαπραγματεύσεις
	ζ) έλυσε τη συνεδρίαση

Μονάδες 5

β) *νόμος, ἐκκλησία, στρατηγός, ἀρχή, φίλος:* Να γράψετε από ένα ρήμα της αρχαίας ελληνικής ομόρριζο για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και άλλα παρόμοια και ότι δεν έπρεπε να δημιουργήσουν καμιά ταραχή, αλλά να εφαρμόζουν τους παλαιούς νόμους, έλυσε τη συνεδρίαση της Εκκλησίας του Δήμου. Και τότε, αφού εγκατέστησαν άρχοντες[1], ζούσαν ομαλή πολιτική ζωή. Αργότερα όμως[2], όταν άκουσαν ότι αυτοί που ήταν στην Ελευσίνα[3] στρατολογούσαν ξένους μισθοφόρους, αφού εκστράτευσαν εναντίον τους με όλες τις δυνάμεις τους, τους στρατηγούς τους, όταν ήρθαν για διαπραγματεύσεις, τους σκότωσαν, ενώ τους άλλους, αφού έστειλαν σε αυτούς τους φίλους και τους συγγενείς τους, τους έπεισαν να συμφιλιωθούν. Και αφού ορκίστηκαν ότι στ' αλήθεια δε θα θυμούνται τα παλαιά αδικήματα, ακόμη και τώρα ζουν μαζί (αρμονικά) ως πολίτες και ο λαός μένει πιστός στους όρκους του[4].

1. Εννοείται ότι οι νέοι άρχοντες αναδείχθηκαν δημοκρατικά.
2. Δηλαδή το 401 π.Χ.
3. Πιο ελεύθερα: οι ολιγαρχικοί που είχαν καταφύγει στην Ελευσίνα.
4. Ή: οι δημοκρατικοί μένουν πιστοί στους όρκους τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29 και 30: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»
«Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα. Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα. Έστειλε πάντως τους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό και ο Γρύλλος σκοτώθηκε πολεμώντας κατά των Θηβαίων στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.). Οι τιμητικές εκδηλώσεις για τον θάνατο του δείχνουν ότι το όνομα του πατέρα του ήταν πολύ γνωστό.»

3. α) 1ζ, 2ε, 3στ, 4α, 5δ

β) *νόμος → νομίζω, ἐκκλησία → ἐκκλησιάζω / ἐκκαλῶ, στρατηγός → στρατηγῶ, ἀρχή → ἄρχω, φίλος → φιλῶ*

ΘΕΜΑ 485ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 42-43. (6438)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ἀξιῶ ἐγὼ ὧν ὀμωμόκατε παραβῆναι οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδεῖξαι, ὅτι καὶ εὔορκοι καὶ ὅσιοί ἐστε. Εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο· ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς Ἐλευσῖνι, στρατευσάμενοι πανδημεὶ ἐπ᾽ αὐτοὺς τοὺς μὲν στρατηγοὺς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους ἔπεισαν συναλλαγῆναι. Καὶ ὀμόσαντες ὅρκους ἦ μὴν μὴ μνησικακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Εἰπὼν δὲ ταῦτα…ἐμμένει ὁ δῆμος.***

Μονάδες 30

2. Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα; Να αναφέρετε τους τίτλους των έργων μιας κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. *παραβῆναι, ἀνέστησε, στρατευσάμενοι, ἀναγκαίους, συναλλαγῆναι:* Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και άλλα παρόμοια και ότι δεν έπρεπε να δημιουργήσουν καμιά ταραχή, αλλά να εφαρμόζουν τους παλαιούς νόμους, έλυσε τη συνεδρίαση της Εκκλησίας του Δήμου. Και τότε, αφού εγκατέστησαν άρχοντες[1], ζούσαν ομαλή πολιτική ζωή. Αργότερα όμως[2], όταν άκουσαν ότι αυτοί που ήταν στην Ελευσίνα[3] στρατολογούσαν ξένους μισθοφόρους, αφού εκστράτευσαν εναντίον τους με όλες τις δυνάμεις τους, τους στρατηγούς τους, όταν ήρθαν για διαπραγματεύσεις, τους σκότωσαν, ενώ τους άλλους, αφού έστειλαν σε αυτούς τους φίλους και τους συγγενείς τους, τους έπεισαν να συμφιλιωθούν. Και αφού ορκίστηκαν ότι στ' αλήθεια δε θα θυμούνται τα παλαιά αδικήματα, ακόμη και τώρα ζουν μαζί (αρμονικά) ως πολίτες και ο λαός μένει πιστός στους όρκους του[4].

1. Εννοείται ότι οι νέοι άρχοντες αναδείχθηκαν δημοκρατικά.
2. Δηλαδή το 401 π.Χ.
3. Πιο ελεύθερα: οι ολιγαρχικοί που είχαν καταφύγει στην Ελευσίνα.
4. Ή: οι δημοκρατικοί μένουν πιστοί στους όρκους τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 30-31:
«Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγγραφική παραγωγή του Ξενοφώντα άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πιθανότατα προηγήθηκαν τα λεγόμενα *ιστορικά* έργα του, όταν οι εντυπώσεις και τα βιώματά του από την ενεργό δράση ήταν ζωηρότερα, ακολούθησαν τα *σωκρατικά*, αφού είχε συναντήσει πολλούς 'Σωκρατικούς' που είχαν εγκαταλείψει την Αθήνα μετά τη θανατική καταδίκη του δασκάλου τους και τελευταία γράφτηκαν τα *διδακτικά*, όσα αναφέρονται σε τεχνικά θέματα και θεσμούς. Η ευρύτητα και η ποικιλία των ενδιαφερόντων του φαίνεται στους τίτλους και τα θέματα των έργων που έχουν διασωθεί.»
Ιστορικά έργα είναι τα ακόλουθα: *Κύρου Ἀνάβασις*, *Ἑλληνικά*, *Ἀγησίλαος*, *Λακεδαιμονίων Πολιτεία*, *Κύρου Παιδεία*.

3. *παραβῆναι* → παράβαση (παραβάτης, παραβατικός), *ἀνέστησε* → ανάσταση (ανάστημα, ανάστατος), *στρατευσάμενοι* → στράτευμα (στράτευση, εκστρατεία), *ἀναγκαίους* → ανάγκη (αναγκαιότητα, αναγκάζω), *συναλλαγῆναι* → συναλλαγή (συνάλλαγμα, αδιάλλακτος)

ΘΕΜΑ 487ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 42-43. (6439)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ἀξιῶ ἐγὼ ὧν ὀμωμόκατε παραβῆναι οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδεῖξαι, ὅτι καὶ εὔορκοι καὶ ὅσιοί ἐστε. Εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο· ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς Ἐλευσῖνι, στρατευσάμενοι πανδημεὶ ἐπ᾽ αὐτοὺς τοὺς μὲν στρατηγοὺς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους ἔπεισαν συναλλαγῆναι. Καὶ ὀμόσαντες ὅρκους ἦ μὴν μὴ μνησικακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Εἰπὼν δὲ ταῦτα…ἐμμένει ὁ δῆμος.***

Μονάδες 30

2. Να αναφέρετε τα Σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

Μονάδες 10

3. α) συνωμοσία, παραβατικός, δημοκρατία, παράδειγμα, διαταραχή: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἀκούσαντες	-ή	
χρῆσθαι	-ις	
ἐπολιτεύοντο	-εία	
ἀνέστησε	-ις	
ἀξιῶ	-μα	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και άλλα παρόμοια και ότι δεν έπρεπε να δημιουργήσουν καμιά ταραχή, αλλά να εφαρμόζουν τους παλαιούς νόμους, έλυσε τη συνεδρίαση της Εκκλησίας του Δήμου. Και τότε, αφού εγκατέστησαν άρχοντες[1], ζούσαν ομαλή πολιτική ζωή. Αργότερα όμως[2], όταν άκουσαν ότι αυτοί που ήταν στην Ελευσίνα[3] στρατολογούσαν ξένους μισθοφόρους, αφού εκστράτευσαν εναντίον τους με όλες τις δυνάμεις τους, τους στρατηγούς τους, όταν ήρθαν για διαπραγματεύσεις, τους σκότωσαν, ενώ τους άλλους, αφού έστειλαν σε αυτούς τους φίλους και τους συγγενείς τους, τους έπεισαν να συμφιλιωθούν. Και αφού ορκίστηκαν ότι στ' αλήθεια δε θα θυμούνται τα παλαιά αδικήματα, ακόμη και τώρα ζουν μαζί (αρμονικά) ως πολίτες και ο λαός μένει πιστός στους όρκους του[4].

1. Εννοείται ότι οι νέοι άρχοντες αναδείχθηκαν δημοκρατικά.
2. Δηλαδή το 401 π.Χ.
3. Πιο ελεύθερα: οι ολιγαρχικοί που είχαν καταφύγει στην Ελευσίνα.
4. Ή: οι δημοκρατικοί μένουν πιστοί στους όρκους τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31:
Τα σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα είναι τα ακόλουθα: *Ἀπολογία Σωκράτους, Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους, Συμπόσιον, Οἰκονομικός.*
«***Ἀπολογία Σωκράτους***: (διαφορετική εκδοχή από την 'Απολογία' του Πλάτωνος). Ο Σωκράτης αντικρούει την κατηγορία της αθεΐας και προβάλλει την ηθική του και τη σοφία του.
Οἰκονομικός: Ο Ισχόμαχος εκθέτει στον Σωκράτη τις απόψεις του για τη διαχείριση του νοικοκυριού και του αγροκτήματος.»

3. α) συνωμοσία: *ὀμωμόκατε* / *ὀμόσαντες*, παραβατικός: *παραβῆναι*, δημοκρατία: το πρώτο συνθετικό συγγενεύει ετυμολογικά με τις λέξεις *πανδημεὶ* / *δῆμος*, παράδειγμα: *ἐπιδεῖξαι*, διαταραχή: *ταράττεσθαι*

β)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἀκούσαντες	-ή	*ἀκοή*
χρῆσθαι	-ις	*χρῆσις*
ἐπολιτεύοντο	-εία	*πολιτεία*

ἀνέστησε	-ις	*ἀνάστασις*
ἀξιῶ	-μα	*ἀξίωμα*

ΘΕΜΑ 488ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 42-43. (6440)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ἀξιῶ ἐγὼ ὧν ὀμωμόκατε παραβῆναι οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδεῖξαι, ὅτι καὶ εὔορκοι καὶ ὅσιοί ἐστε. Εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο· ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς Ἐλευσῖνι, στρατευσάμενοι πανδημεὶ ἐπ᾽ αὐτοὺς τοὺς μὲν στρατηγοὺς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους ἔπεισαν συναλλαγῆναι. Καὶ ὀμόσαντες ὅρκους ἦ μὴν μὴ μνησικακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Εἰπὼν δὲ ταῦτα…ἐμμένει ὁ δῆμος.***

Μονάδες 30

2. Πώς δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» και πώς αποτυπώνεται στο έργο του η εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου π.Χ. αι.;

Μονάδες 10

3. α) *ἐπιδείκνυμι, εὔορκος, καθίσταμαι, στρατηγός, ἐμμένω*: Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

β) Να σχηματίσετε παράγωγα επίθετα της αρχαίας ελληνικής με βάση τις λέξεις και τις καταλήξεις που δίνονται.

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
ἀρχή	-αῖος	
χρόνος	-ιος	
λόγος	-ικός	
ἄλλος	-οῖος	
νόμος	-ιμος	

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και άλλα παρόμοια και ότι δεν έπρεπε να δημιουργήσουν καμιά ταραχή, αλλά να εφαρμόζουν τους παλαιούς νόμους, έλυσε τη συνεδρίαση της Εκκλησίας του Δήμου. Και τότε, αφού εγκατέστησαν άρχοντες[1], ζούσαν ομαλή πολιτική ζωή. Αργότερα όμως[2], όταν άκουσαν ότι αυτοί που ήταν στην Ελευσίνα[3] στρατολογούσαν ξένους μισθοφόρους, αφού εκστράτευσαν εναντίον τους με όλες τις δυνάμεις τους, τους στρατηγούς τους, όταν ήρθαν για διαπραγματεύσεις, τους σκότωσαν, ενώ τους άλλους, αφού έστειλαν σε αυτούς τους φίλους και τους συγγενείς τους, τους έπεισαν να συμφιλιωθούν. Και αφού ορκίστηκαν ότι στ' αλήθεια δε θα θυμούνται τα παλαιά αδικήματα, ακόμη και τώρα ζουν μαζί (αρμονικά) ως πολίτες και ο λαός μένει πιστός στους όρκους του[4].

1. Εννοείται ότι οι νέοι άρχοντες αναδείχθηκαν δημοκρατικά.
2. Δηλαδή το 401 π.Χ.
3. Πιο ελεύθερα: οι ολιγαρχικοί που είχαν καταφύγει στην Ελευσίνα.
4. Ή: οι δημοκρατικοί μένουν πιστοί στους όρκους τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 31-32: «Με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, με την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό 'ρεπόρτερ' και την ιδεολογική του συνέπεια ο Ξενοφών έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι., της ενίσχυσης και της εξασθένησης της δύναμης της Σπάρτης και, στη συνέχεια, της Θήβας, της συνεχώς αυξανόμενης παρέμβασης του βασιλιά της Περσίας στα ελληνικά πράγματα ως την αμφίρροπη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) όπου φάνηκε καθαρά η αποδυνάμωση όλων των ιστορικών 'πόλεων-κρατών' της Ελλάδας.»

3. α) *ἐπιδείκνυμι: ἐπὶ + δείκνυμι, εὔορκος: εὖ* (επίρρημα) *+ ὅρκος, καθίσταμαι: κατὰ + ἵσταμαι* (κατά τη σύνθεση συνέβη έκθλιψη και δάσυνση), *στρατηγός: στρατὸς + ἄγω, ἐμμένω: ἐν + μένω*

β)

λέξεις	**κατάληξη**	**παράγωγο επίθετο**
ἀρχή	-αῖος	*ἀρχαῖος*
χρόνος	-ιος	*χρόνιος*

λόγος	-ικός	*λογικός*
ἄλλος	-οῖος	*ἀλλοῖος*
νόμος	-ιμος	*νόμιμος*

ΘΕΜΑ 490ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 42-43. (6441)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ἀξιῶ ἐγὼ ὧν ὀμωμόκατε παραβῆναι οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδεῖξαι, ὅτι καὶ εὔορκοι καὶ ὅσιοί ἐστε. Εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο· ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς Ἐλευσῖνι, στρατευσάμενοι πανδημεὶ ἐπ᾽ αὐτοὺς τοὺς μὲν στρατηγοὺς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους ἔπεισαν συναλλαγῆναι. Καὶ ὀμόσαντες ὅρκους ἦ μὴν μὴ μνησικακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Εἰπὼν δὲ ταῦτα…ἐμμένει ὁ δῆμος.***

Μονάδες 30

2. Ποιες είναι οι απόψεις του Ξενοφώντα για την «αθέτηση του λόγου» και την «παράβαση των όρκων»;

Μονάδες 10

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της στήλης **Α′** με τη σημασία της στη στήλη **Β′**. Δύο στοιχεία της **Β′** στήλης περισσεύουν.

Α′ ΣΤΗΛΗ	**Β′ ΣΤΗΛΗ**
1. *ὄμνυμι*	α) όλοι μαζί
2. *πρὸς τοῖς ἄλλοις*	β) ζω ως πολίτης
3. *εὔορκος*	γ) παραβαίνω τους όρκους
4. *πανδημεί*	δ) επίορκος
5. *πολιτεύομαι*	ε) ορκίζομαι
	στ) εκτός από τα άλλα
	ζ) αυτός που τηρεί τον όρκο του

Μονάδες 5

β) *εὔορκος, ἐκκλησία, πανδημεί, ἀποκτείνω, εἰσπέμπω:* Να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και άλλα παρόμοια και ότι δεν έπρεπε να δημιουργήσουν καμιά ταραχή, αλλά να εφαρμόζουν τους παλαιούς νόμους, έλυσε τη συνεδρίαση της Εκκλησίας του Δήμου. Και τότε, αφού εγκατέστησαν άρχοντες[1], ζούσαν ομαλή πολιτική ζωή. Αργότερα όμως[2], όταν άκουσαν ότι αυτοί που ήταν στην Ελευσίνα[3] στρατολογούσαν ξένους μισθοφόρους, αφού εκστράτευσαν εναντίον τους με όλες τις δυνάμεις τους, τους στρατηγούς τους, όταν ήρθαν για διαπραγματεύσεις, τους σκότωσαν, ενώ τους άλλους, αφού έστειλαν σε αυτούς τους φίλους και τους συγγενείς τους, τους έπεισαν να συμφιλιωθούν. Και αφού ορκίστηκαν ότι στ' αλήθεια δε θα θυμούνται τα παλαιά αδικήματα, ακόμη και τώρα ζουν μαζί (αρμονικά) ως πολίτες και ο λαός μένει πιστός στους όρκους του[4].

1. Εννοείται ότι οι νέοι άρχοντες αναδείχθηκαν δημοκρατικά.
2. Δηλαδή το 401 π.Χ.
3. Πιο ελεύθερα: οι ολιγαρχικοί που είχαν καταφύγει στην Ελευσίνα.
4. Ή: οι δημοκρατικοί μένουν πιστοί στους όρκους τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 32: «Παρά το θαυμασμό του για τους θεσμούς, την ιστορία και την πολιτική πρακτική της Σπάρτης, ο Ξενοφών αποδοκιμάζει έντονα την κατάληψη της Καδμείας, της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) και αποδίδει σε θεϊκή τιμωρία την ήττα τους από τους Θηβαίους και την παρακμή της δύναμής τους· νικήθηκαν οι αήττητοι ως τότε Σπαρτιάτες, γιατί αθέτησαν το λόγο τους και παρέβησαν τους όρκους τους: 'Πολλά παραδείγματα θα μπορούσε κανένας ν' αναφέρει από την ιστορία και των Ελλήνων και των βαρβάρων, για να δείξει ότι οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις· τώρα ωστόσο θα μιλήσω μόνο για την ακόλουθη περίπτωση. Οι Λακεδαιμόνιοι που είχαν ορκιστεί ν' αφήσουν τις πόλεις ανεξάρτητες και μολοτούτο είχαν καταλάβει την ακρόπολη της Θήβας, τιμωρήθηκαν —αυτοί, που ποτέ πριν δεν είχαν νικηθεί από κανένα— από μόνους εκείνους τους ίδιους ανθρώπους που είχαν αδικήσει' (5.4.1. Μετάφραση Ρόδη Ρούφου).»

3. α) 1ε, 2στ, 3ζ, 4α, 5β

β) *εὔορκος: εὖ* (επίρρημα) + *ὅρκος, ἐκκλησία: ἐκ* + *καλῶ, πανδημεί* (επίρρημα του επιθέτου *πάνδημος*): *πᾶς* + *δῆμος, ἀποκτείνω: ἀπὸ* + *κτείνω, εἰσπέμπω: εἰς* + *πέμπω*

ΘΕΜΑ 491ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 42-43. (6442)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ἀξιῶ ἐγὼ ὧν ὀμωμόκατε παραβῆναι οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδεῖξαι, ὅτι καὶ εὔορκοι καὶ ὅσιοί ἐστε. Εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο· ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς Ἐλευσῖνι, στρατευσάμενοι πανδημεὶ ἐπ᾽ αὐτοὺς τοὺς μὲν στρατηγοὺς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους ἔπεισαν συναλλαγῆναι. Καὶ ὀμόσαντες ὅρκους ἦ μὴν μὴ μνησικακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Εἰπὼν δὲ ταῦτα…ἐμμένει ὁ δῆμος.***

Μονάδες 30

2. Ποιον χαρακτηρισμό απέδωσαν στον Ξενοφώντα οι θαυμαστές του έργου του στη ρωμαϊκή εποχή και γιατί;

Μονάδες 10

3.α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἀκούσαντες	-ή	
χρῆσθαι	-ις	
ἐπολιτεύοντο	-εία	
ἀνέστησε	-ις	
ἀξιῶ	-μα	

Μονάδες 5

β) ***χρόνῳ, δέοι, στρατηγούς, ἔπεισαν, δῆμος:*** Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και άλλα παρόμοια και ότι δεν έπρεπε να δημιουργήσουν καμιά ταραχή, αλλά να εφαρμόζουν τους παλαιούς νόμους, έλυσε τη συνεδρίαση της Εκκλησίας του Δήμου. Και τότε, αφού εγκατέστησαν άρχοντες[1], ζούσαν ομαλή πολιτική ζωή. Αργότερα όμως[2], όταν άκουσαν ότι αυτοί που ήταν στην Ελευσίνα[3] στρατολογούσαν ξένους μισθοφόρους, αφού εκστράτευσαν εναντίον τους με όλες τις δυνάμεις τους, τους στρατηγούς τους, όταν ήρθαν για διαπραγματεύσεις, τους σκότωσαν, ενώ τους άλλους, αφού έστειλαν σε αυτούς τους φίλους και τους συγγενείς τους, τους έπεισαν να συμφιλιωθούν. Και αφού ορκίστηκαν ότι στ' αλήθεια δε θα θυμούνται τα παλαιά αδικήματα, ακόμη και τώρα ζουν μαζί (αρμονικά) ως πολίτες και ο λαός μένει πιστός στους όρκους του[4].

1. Εννοείται ότι οι νέοι άρχοντες αναδείχθηκαν δημοκρατικά.
2. Δηλαδή το 401 π.Χ.
3. Πιο ελεύθερα: οι ολιγαρχικοί που είχαν καταφύγει στην Ελευσίνα.
4. Ή: οι δημοκρατικοί μένουν πιστοί στους όρκους τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 33: «Στη ρωμαϊκή εποχή ξεχώρισαν τον Ξενοφώντα από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. και γιατί είχε συνδεθεί με τη φιλολογία γύρω από τον Σωκράτη αλλά και για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του. Οι χαρακτηρισμοί 'ἀττικὴ μέλισσα' και 'ἀττικὴ μοῦσα' δείχνουν τον θαυμασμό των μελετητών του για τη γλώσσα του αλλά δεν είναι απόλυτα θεμελιωμένοι.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἀκούσαντες	-ή	*ἀκοή*
χρῆσθαι	-ις	*χρῆσις*
ἐπολιτεύοντο	-εία	*πολιτεία*
ἀνέστησε	-ις	*ἀνάστασις*
ἀξιῶ	-μα	*ἀξίωμα*

β) *χρόνῳ* → χρόνιος (διαχρονικός, χρονοτριβή), *δέοι* → δέηση (ένδεια, ενδεής), *στρατηγούς* → στρατήγημα (στρατηγώ, στρατηγικός), *ἔπεισαν* → (η) πειθώ (απείθεια, αμετάπειστος), *δῆμος* → δημότης (επιδημία, δημεύω)

ΘΕΜΑ 493ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 42-43. (6443)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ἀξιῶ ἐγὼ ὧν ὀμωμόκατε παραβῆναι οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδεῖξαι, ὅτι καὶ εὔορκοι καὶ ὅσιοί ἐστε. Εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο· ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς Ἐλευσῖνι, στρατευσάμενοι πανδημεὶ ἐπ᾽ αὐτοὺς τοὺς μὲν στρατηγοὺς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους ἔπεισαν συναλλαγῆναι. Καὶ ὀμόσαντες ὅρκους ἦ μὴν μὴ μνησικακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Εἰπὼν δὲ ταῦτα…ἐμμένει ὁ δῆμος.***

Μονάδες 30

2. Τι γνωρίζετε για την καταγωγή (γέννηση, οικογενειακό περιβάλλον), τη μόρφωση του Ξενοφώντα και τις πολιτικές συνθήκες της εποχής του;

Μονάδες 10

3. α) *νόμος, ἐκκλησία, στρατηγός, ἀρχή, φίλος:* Να γράψετε από ένα ρήμα της αρχαίας ελληνικής ομόρριζο για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

β) παράδειγμα, άχρηστος, βάθρο, επιμίσθιο, πειθήνιος: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και άλλα παρόμοια και ότι δεν έπρεπε να δημιουργήσουν καμιά ταραχή, αλλά να εφαρμόζουν τους παλαιούς νόμους, έλυσε τη συνεδρίαση της Εκκλησίας του Δήμου. Και τότε, αφού εγκατέστησαν άρχοντες[1], ζούσαν ομαλή πολιτική ζωή. Αργότερα όμως[2], όταν άκουσαν ότι αυτοί που ήταν στην Ελευσίνα[3] στρατολογούσαν ξένους μισθοφόρους, αφού εκστράτευσαν εναντίον τους με όλες τις δυνάμεις τους, τους στρατηγούς τους, όταν ήρθαν για διαπραγματεύσεις, τους σκότωσαν, ενώ τους άλλους, αφού έστειλαν σε αυτούς τους φίλους και τους συγγενείς τους, τους έπεισαν να συμφιλιωθούν. Και αφού ορκίστηκαν ότι στ' αλήθεια δε θα θυμούνται τα παλαιά αδικήματα, ακόμη και τώρα ζουν μαζί (αρμονικά) ως πολίτες και ο λαός μένει πιστός στους όρκους του[4].

1. Εννοείται ότι οι νέοι άρχοντες αναδείχθηκαν δημοκρατικά.
2. Δηλαδή το 401 π.Χ.
3. Πιο ελεύθερα: οι ολιγαρχικοί που είχαν καταφύγει στην Ελευσίνα.
4. Ή: οι δημοκρατικοί μένουν πιστοί στους όρκους τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών γεννήθηκε (μεταξύ 431 και 429 π.Χ.) στον δήμο της Ερχιάς της Αττικής. Ο πατέρας του Γρύλλος ήταν εύπορος κτηματίας. Ο Ξενοφών πήρε καλή μόρφωση και διατήρησε σ' όλη του τη ζωή την αγάπη για τα άλογα και για την οργάνωση και διαχείριση ενός αγροκτήματος. Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων, μαζί με άλλους εύπορους νέους της εποχής του, γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την ήττα του 404 π.Χ., την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία και την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.»

3. α) *νόμος → νομίζω, ἐκκλησία → ἐκκλησιάζω / ἐκκαλῶ, στρατηγός → στρατηγῶ, ἀρχή → ἄρχω, φίλος → φιλῶ*

β) παράδειγμα: *ἐπιδεῖξαι*, άχρηστος: *χρῆσθαι*, βάθρο: *παραβῆναι*, επιμίσθιο: *μισθοῦσθαι*, πειθήνιος: *ἔπεισαν*

ΘΕΜΑ 494ο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, 2, 4, 42-43. (6444)

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ἀξιῶ ἐγὼ ὧν ὀμωμόκατε παραβῆναι οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδεῖξαι, ὅτι καὶ εὔορκοι καὶ ὅσιοί ἐστε. Εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο· ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς Ἐλευσῖνι, στρατευσάμενοι πανδημεὶ ἐπ᾽ αὐτοὺς τοὺς μὲν στρατηγοὺς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους ἔπεισαν συναλλαγῆναι. Καὶ ὀμόσαντες ὅρκους ἦ μὴν μὴ μνησικακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: ***Εἰπὼν δὲ ταῦτα…ἐμμένει ὁ δῆμος.***

Μονάδες 30

2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τον Ξενοφώντα στην εξορία;

Μονάδες 10

3. α) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἀνέστησε	-ις	
συναλλαγῆναι	-μα	
μισθοῦσθαι	-τής	
ἀκούσαντες	-ή	
ἔπεισαν	-ώ	

Μονάδες 5

β) *ἄνδρες, ὅσιοι, λόγους, ἀπέκτειναν, ὅρκους:* Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αφού είπε αυτά και άλλα παρόμοια και ότι δεν έπρεπε να δημιουργήσουν καμιά ταραχή, αλλά να εφαρμόζουν τους παλαιούς νόμους, έλυσε τη συνεδρίαση της Εκκλησίας του Δήμου. Και τότε, αφού εγκατέστησαν άρχοντες[1], ζούσαν ομαλή πολιτική ζωή. Αργότερα όμως[2], όταν άκουσαν ότι αυτοί που ήταν στην Ελευσίνα[3] στρατολογούσαν ξένους μισθοφόρους, αφού εκστράτευσαν εναντίον τους με όλες τις δυνάμεις τους, τους στρατηγούς τους, όταν ήρθαν για διαπραγματεύσεις, τους σκότωσαν, ενώ τους άλλους, αφού έστειλαν σε αυτούς τους φίλους και τους συγγενείς τους, τους έπεισαν να συμφιλιωθούν. Και αφού ορκίστηκαν ότι στ' αλήθεια δε θα θυμούνται τα παλαιά αδικήματα, ακόμη και τώρα ζουν μαζί (αρμονικά) ως πολίτες και ο λαός μένει πιστός στους όρκους του[4].

1. Εννοείται ότι οι νέοι άρχοντες αναδείχθηκαν δημοκρατικά.
2. Δηλαδή το 401 π.Χ.
3. Πιο ελεύθερα: οι ολιγαρχικοί που είχαν καταφύγει στην Ελευσίνα.
4. Ή: οι δημοκρατικοί μένουν πιστοί στους όρκους τους.

2. Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 29: «Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός πλέον, παρέμεινε για σύντομο χρονικό διάστημα στη Θράκη ως μισθοφόρος του βασιλιά Σεύθη των Οδρυσών και κατόπιν ήλθε σε επαφή με τις μονάδες του σπαρτιατικού στρατού στα παράλια της Μ. Ασίας (399 π.Χ.). Ο βασιλιάς Αγησίλαος ανέλαβε την ηγεσία των μονάδων αυτών (396 π.Χ.) και ο Ξενοφών εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητά του, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα. Μετά τη νίκη των Σπαρτιατών, ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς. Η εξορία του από την πατρίδα του, την Αθήνα, ήταν και αναπόφευκτη και δικαιολογημένη.»

3. α)

ρηματικοί τύποι	**κατάληξη**	**ομόρριζα ουσιαστικά**
ἀνέστησε	-ις	*ἀνάστασις*
συναλλαγῆναι	-μα	*συνάλλαγμα*
μισθοῦσθαι	-τής	*μισθωτής*
ἀκούσαντες	-ή	*ἀκοή*

ἔπεισαν	*-ώ*	*(ἡ) πειθώ*

β) *ἄνδρες* → ανδρεία (ανδράποδο, αύτανδρος), *ὅσιοι* → οσιότητα (ανοσιούργημα, αφοσίωση), *λόγους* → πρόλογος (λόγιος, λογική), *ἀπέκτειναν* → αυτοκτονία (εντομοκτόνο, πατροκτόνος), *ὅρκους* → ένορκος (ψευδορκία, ορκωμοσία)